Tomas Main Ridas

OCEOLA, SEMINOLŲ VADAS

DRĄSIŲJŲ KELIAI

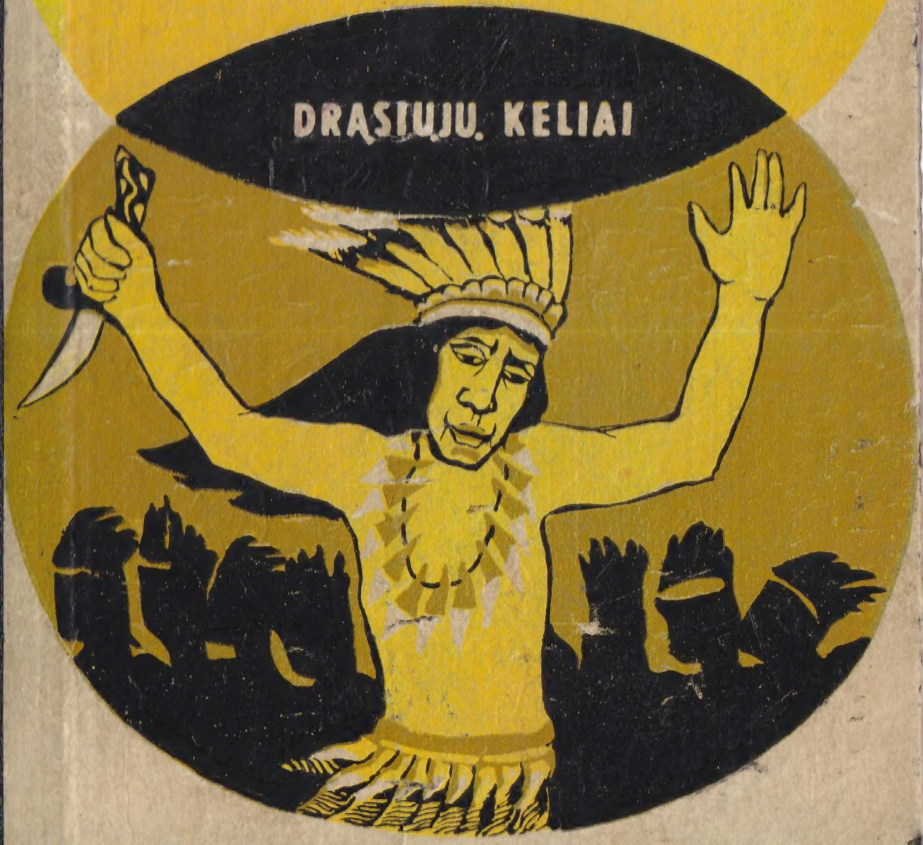

Tomas Main Ridas

OCEOLA, SEMINOLŲ VADAS

APYSAKA
APIE GĖLIŲ SALĮ

ANTRASIS LEIDIMAS

VILNIUS 1971

Майн Рид
Оцеола, вождь семинолов
М., Детгиз, 1959

Vertė
PETRAS VELIČKA

I skyrius

GĖLIŲ ŠALIS

LINDA FLORIDA! Nuostabioji Gėlių Šalie! Taip tave pasveikino drąsus ispanas, nuotykių ieškotojas, pirmasis išvydęs tavo krantus nuo savo karavelės priekio[1].

Buvo Verbų sekmadienis, gėlių šventė, ir dievobaimingasis kastilietis šiame sutapime įžiūrėjo gerą ženklą. Jis tave pavadino Florida, ir iš tikrųjų tu esi verta šio išdidaus vardo.

Nuo to laiko praėjo trys šimtai metų[2]. Praslinko ištisi trys amžiai, bet, kaip ir pirmąją atradimo dieną, tu pelnytai esi vadinama šiuo švelniu vardu. Tu taip pat pasipuošusi gėlėmis, kaip ir prieš tris šimtmečius, kada Chuanas de Leonas pirmąkart įkėlė koją į tavo krantą. Ir dabar tu tokia pat graži, kaip pasaulio sutvėrimo dieną!

Tavo miškai vis dar neįžengiami ir neliesti, tavo savanos kupinos žalumos, tavo giraitės skleidžia malonų anyžių, apelsinmedžio, mirtų ir magnolijų kvapą. Mėlynoji iksija marguoja tavo lygumose, auksinė nimfėja atsispindi tavo vandenyse. Iš tavo pelkių galvas kelia didžiuliai kiparisai, milžiniški kedrai, eukaliptai ir laurai. Pušys juosia tavo kalnelius, nubertus auksinio smėlio, ir jų spygliai kaitaliojasi su palmių lapais. Keista gamtos užgaida: šitame švelniame, visko pertekusiame krašte aptinkami visų rūšių augalai — šiaurės ir pietų medžiai auga greta kits kito, pindamiesi savo šakomis.

Nuostabioji Florida! Kas gali į tave žiūrėti nesijaudindamas, kas gali neigti, kad tu palaiminta šalis, kas gali, kaip pirmieji keliautojai, nepatikėti, kad iš tavo gelmių trykšta stebuklingi

[1] Floridą atrado 1513 metais ispanų jūrininkas Chuanas Ponsė de Leonas.

[2] Romaną „Oceola, seminolų vadas" Main Ridas parašė 1858 metais.

šaltiniai, grąžinantys jaunystę ir suteikiantys nemirtingumą! Tad nenuostabu, kad ta saldi ir žavi svajonė daug kam susuko galvas — ja buvo patikėta. Šitas garsmas, daug labiau viliojantis, negu Meksikos sidabras ir Peru auksas, sutraukė čionai tūkstančius nuotykių ieškotojų, trokštančių išsimaudyti vaiskiuose tavo vandenyse ir susigrąžinti jaunystę. Ne vienas drąsuolis, vaikydamasis tuščių iliuzijų, šitose pavojingose kelionėse be laiko paseno ir net palydėjo gyvybę. Bet ar galima stebėtis tokiu beprotišku žygiu! Net ir mūsų laikais kažin ar tokį elgesį pavadintum iliuzija, o tame romantikos amžiuje patikėti šia svajone buvo dar lengviau. Jei atradai naują pasaulį, tai kodėl gi negalėtum atrasti ir naujo būdo gyventi? Žmonės pamatė šalį, kur amžinai šlama lapai, kur nevysta gėlės, kur nenutildami čiulba paukščiai, kur niekad nebūna žiemos, kur niekas neprimena mirties. Ar ne šie stebuklai privertė žmones patikėti, kad, įkvėpę tokios palaimintos žemės aromato, jie taps nemirtingi?

Šita naivi svajonė seniai išblėso, bet ją pagimdęs grožis išliko. Nuostabioji Florida, tu vis tebesi tokia pat gėlių šalis! Tavo girios žaliuoja kaip žaliavusios, tavo dangus be debesų, tavo vandenys vaiskūs, tu po senovei tebespindi grožiu! Ir vis dėlto šis tas pasikeitė. Gamta liko tokia pat. O žmonės?

Kur ta tauta vario spalvos veidu, kurią tu maitinai ir girdei? Tavo laukuose dabar aš matau tiktai baltuosius ir negrus, bet ne raudonodžius; europiečius ir afrikiečius, bet ne indėnus. Argi būtų išnykusi senoji tauta, kadaise gyvenusi tavo žemėse? Kurgi indėnai? Jų nebėra! Jie nebeklaidžioja takais, apaugusiais gėlėmis, jų laiveliai neberaižo vaiskių tavo upių, jų balsų nebegirdėti tavo miškuose, dvelkiančiuose aromatinga vėsa, jų lankų templės daugiau nebezvimbia tarp medžių. Jie išėjo — išėjo toli ir amžių amžiams.

Bet ne gera valia jie išėjo. Nes kas gi paliks tave savo noru? Ne, nuostabioji Florida, raudonodžiai tavo vaikai liko tau ištikimi, ir sunku jiems buvo su tavimi skirtis. Ilgai jie gynė mylimą žemę, kur prabėgo jų jaunystė; ilgai jie kovojo įnirtingą kovą, išgarsinusią juos amžinai. Baltaveidžiams pavyko juos išstumti iš gimtosios jų žemės tik po atkaklių mūšių, pražudant ištisas armijas. Taip, jie išėjo ne savo noru. Jie buvo prievarta atplėšti nuo tavęs, kaip vilkiukai nuo vilkės, ir nustumti toli į Vakarus. Liūdesys graužė jiems širdis, lėti

buvo jų žingsniai, kada jie tolinosi paskui nusileidžiančią saulę. Tylėdami, su ašaromis akyse jie ėjo į priekį. Tarp jų nebuvo nė vieno, kuris ištremtin būtų ėjęs savo noru.

Nenuostabu, kad jiems nesinorėjo skirtis su tavimi. Aš puikiai suprantu visą jų sielvarto gilybę. Aš irgi žavėjausi Gėlių Šalies grožiu ir atsisveikinau su tavimi, Florida, taip pat nenoriai. Aš vaikščiojau didingų tavo miškų pavėsyje ir maudžiausi skaidriuose tavo upeliuose, ne vildamasis susigrąžinti jaunystę, o aiškiai ir džiugiai jausdamas gyvenimą ir sveikatą. Aš dažnai gulėdavau po plačiomis tavo palmių ir magnolijų lajomis arba ilsėdavausi žaliose tavo savanų platybėse. Ir, įsmeigęs akis į mėlyną dangaus skliautą, kartodavau sau vienas poeto žodžius:

O, jeigu gali būti žemėj rojus,
Tai jis čionai, čionai po mano kojų!

II skyrius

INDIGO PLANTACIJA

Mano tėvas turėjo indigo plantaciją. Jo pavardė buvo Rendolfas, ir mane visi vadino taip pat, kaip ir jį: Džordžu Rendolfu.

Mano gyslomis teka dalelytė indėnų kraujo, kadangi mano tėvas paėjo iš Rendolfų nuo Roanoko upės ir save kildino iš princesės Pokachontasos[1]. Jis didžiuodavosi indėniška savo kilme — beveik kėlėsi į puikybę dėl to. Gal europiečiui tai atrodys keista, bet yra žinoma, kad Amerikos baltieji, kurių protėviai buvo indėnai, didžiuojasi savo kilme. Būti metisu[2] nelaikoma gėda, ypač tuo atveju, jei čiabuvių palikuonis turi padorų turtą. Daugelis tomų, parašytų apie indėnų kilnumą ir didybę, yra mažiau įtikinami, kaip tasai paprastas faktas, kad mes nesigėdijame jų pripažinti savo protėviais. Šimtai baltųjų šeimų tvirtina esą kilusios iš Virginijos princesės. Jei jų pre-

---

[1] Pokachontasa (apie 1595—1617 m.) — indėnų vado Pouchatano duktė. Tikrasis jos vardas buvo Matoaka. „Pokachontasa" indėniškai reiškia „linksmoji", „išdaigininkė". 1614 m. ji ištekėjo už anglo Džono Rolfo. Santuoka turėjo politinę reikšmę, kadangi ja buvo siekiama pataisyti anglų ir indėnų santykius. 1616 m. Pokachontasa atvyko į Angliją. Rendolfai iš Roanoko (Virginijos valstija) tikrai kilę iš Pokachontasos palikuonių.

[2] Metisai — gimę iš mišrios baltųjų ir indėnų santuokos.

tenzijos yra pagrįstos, tai gražioji Pokachontasa buvo neįkainojamas lobis savo vyrui.

Aš manau, kad mano tėvas iš tikrųjų buvo jos palikuonis. Bent jau paėjo iš senos kilmingos kolonistų šeimos. Jaunystėje jis valdė šimtus juodųjų vergų, bet per savo vaišingumą, pavirsdavusį turto švaistymu, vėjais paleido gausų palikimą. Negalėdamas pakelti tokios žeminamos padėties, jis susirinko savo turto likučius ir išvažiavo į pietus, norėdamas ten pradėti naują gyvenimą.

Į šį pasaulį aš atėjau dar prieš aną permainą tėvo gyvenime, ir mano gimtinė — Virginija, bet pirmieji įspūdžiai man į atmintį įstrigo prie gražiosios Suonos krantų, Floridoje. Čia prabėgo mano vaikystė, čia aš patyriau pirmuosius jaunystės džiaugsmus, pirmąją liepsningą jaunuolio meilę. Mes visada ir visam gyvenimui įsimename vietas, kur prabėgo mūsų vaikystė.

Aš vėl matau gražų baltai dažytą ąžuolinį namą su žaliomis žaliuzi ant langų. Jį supa plati veranda su stogu, kurį remia visokiais drožiniais išpiaustytos medinės kolonos. Žemutė baliustrada su lengvais turėklais namą skiria nuo vejos su gėlynu. Į dešinę nuo namo žaliuoja apelsinų giraitė, į kairę tęsiasi didžiulis sodas. Už vejos driekiasi žalia laukymė, lėkštai žemėjanti beveik iki pat upės. Šioje vietoje upė daro kilpą, panašią į didelį ežerą su miškingais krantais ir mažomis salelėmis, kurios atrodo lyg kabančios ore. Aplinkui skrajoja ir plaukioja daugybė paukščių. Ežere pliuškena baltosios gulbės, o toliau juoduoja miškas, kuriame taip pat skrajoja ir čiauška įvairių įvairiausių paukščių.

Laukymėje auga didelės palmės su ilgais smailiais lapais ir žemaūgės palmės su plačiais vėduokliškais lapais. Čia žydi magnolijos ir kvapusis anyžius, ten — vaivorykštės spalvomis tviskantis jukos vainikas. Tai vis čionykščiai augalai. Laukymėje keroja dar vienas šių vietų gyventojas — milžiniškas ąžuolas su horizontaliomis šakomis ir standžiais kaip oda, amžinai žaliuojančiais lapais, skleidžiančiais didelį šešėlį ant žolės.

Šešėlyje aš matau gražią mergaitę lengva vasarine suknele. Iš po baltos skarelės, dengiančios jos galvą, kyšo ilgos garbanos, spindinčios visais aukso atspalviais. Tai mano jaunesnioji, mano vienintelė sesuo Virginija. Auksinius plaukus ji paveldėjo iš motinos, ir iš jų nieku gyvu negalėtum spręsti apie

indėnišką jos kilmę. Ji žaidžia su savo numylėtiniais — su danielium ir mažu margu elniuku. Ji juos maitina saldaus apelsino minkštimu, ir tai jiems labai patinka. Šalia jos, pririšta už grandinėlės, tupi dar viena jos numylėtinė — juoda voveraitė žvilgančiu kailiuku ir nenustygstančia uodega. Šmaikštūs jos šuoliai gąsdina elniuką, jis bėga nuo voveraitės ir glaudžiasi prie motinos arba ieško mano sesers apsaugos.

Aplinkui skamba paukščių balsai. Girdėti, kaip suokdama švilpauja auksinė volungė, susisukusi lizdą apelsinų giraitėje, o iš verandos jai pritaria narvelyje uždarytas strazdas giesmininkas. Linksmu aidu jis atsiliepia į magnolijose skraidančių raudonųjų kardinolų ir mėlynųjų kėkštų giesmes. Jis pamėgdžioja plepančias žaliąsias papūgas, lesančias sėklas nuo aukštų kiparisų upės krante. Retkarčiais jis šaižiu riksmu mėgdžioja ispaniškąsias kuolingas, kurių sidabriniai sparnai žvilga aukštai danguje, arba iš tolimų ežero salelių atplaukiantį ibių švilpimą. Šunų lojimą, kačių kniaukimą, mulų bliovimą, arklių žvengimą, net žmonių balsus — įvairių įvairiausius garsus atkartoja tas nepaprastas dainininkas.

Už namo matai visiškai kitą vaizdą — gal ne tokį mielą akiai, bet ne mažiau judrų. Čia virte verda darbas. Prie namo prieina plati aikštė, aptverta pinučiais. Jos viduryje stovi didžiulė stoginė, užimanti pusę akro žemės. Stoginę remia tvirti mediniai stulpai. Po ja matyti dideli pailgi loviai, išskobti iš kiparisų kamienų. Trys loviai, uždėti vienas ant kito, tarpusavyje sujungti čiaupais. Šiuose loviuose yra mirkomas brangus augalas — indigas, o iš jo gaminami mėlynos spalvos dažai.

Toliau eilėmis išsirikiavę stovi maži vienodi namukai. Tai negrų trobelės. Kiekviena jų tartum slepiasi apelsinmedžių gojuje. Prinokę vaisiai ir vaško spalvos žiedai aplinkui skleidžia kvapnų aromatą. Čia, vienur iškildamos aukščiau namelių stogų, kitur palinkdamos ties jais, auga vis tos pačios didingos palmės, puošiančios veją prie namo.

Viduryje aptvaro stovi kitos patalpos. Tai pastatai, nedailiai surėsti iš netašytų rąstų, su lentiniais stogais. Juose įrengta arklidė, grūdų sandėliai ir virtuvė. Ši pastaroji siekiasi su svarbiausiu pastatu atvira galerija, jos stogas dengtas malksnomis ir jį laiko kvapiojo kedro stulpai.

Už aptvaro driekiasi platūs laukai, apjuosti tamsaus, horizontą užstojančių kiparisų miško. Šiuose laukuose ir auga in-

digas. Beje, čia yra ir kitų kultūrų: kukurūzų, saldžiųjų bulvių, ryžių ir cukrašvendrių. Bet jos skirtos ne pardavimui, o savo pačių vartojimui.

Indigas sėjamas tiesiomis eilėmis su tarpueiliais. Augalai bręsta ne vienu laiku: kai kurie ką tik išdygę, ir jų lapai panašūs į jaunus dobilus; kiti jau aplipę žiedais, suvirš dviejų pėdų aukščio ir panašūs į papartį. Jų lapai šviesiai žali, plunksniniai, būdingi visiems ankštiniams,— indigas priklauso jų šeimai. Kartais išsiskleidžia žiedai, panašūs į plaštakę, bet jiems retai kada leidžiama pilnai sužydėti. Jų laukia kitas likimas: purpuriniai žiedai negailestingai nupiaustomi.

Viduje aptvaro ir indigo laukuose pluša šimtai žmonių. Išskyrus vieną ar du, visi afrikiečiai, visi vergai. Daugumas jų — negrai, nors jie ir ne visi juodaodžiai. Čia yra ir mulatų[1], ir sambo[2], ir kvarteronų[3]. Net ir tų, kurių gyslose teka grynas afrikiečių kraujas, oda ne juodos, o bronzinės spalvos. Kai kurie jų gana negražūs — lūpos storos, kakta žema, nosys priplotos, ir jau nepasakysi, kad jie būtų grakštūs. Kiti nuaugę gražiai, kai kurie net patrauklūs. Yra ten ir beveik baltų moterų — kvarteronių. Daugelis jų malonaus veido, o kai kurios tikros gražuolės.

Visi dėvi darbo drabužius. Vyrai lengvas drobines kelnes, ryškių spalvų marškinius ir palmių lapų skrybėles. Tik nedaugelis gali pasigirti savo apranga. Kai kurie pliki ligi juosmens, ir juoda jų oda žvilga prieš saulę kaip ebeno medis. Moterys apsitaisiusios daug margiau — dryžuoto satino suknelėmis, apsigobusios madrasinėmis ryškaus languoto audinio skarelėmis. Kai kurių suknelės pasiūtos skoningai ir labai gražios. Šukuosena, panaši į tiurbaną, moterims teikia ypatingo vaizdingumo.

Ir vyrai, ir moterys dirba indigo plantacijoje. Kai kurie piauna augalus ir riša į pėdus; kiti neša tuos pėdus iš laukų į stoginę, ten juos meta į viršutinį lovį — „maišomąjį kubilą"; treti paleidžia vandenį ir spaudžia. Likusieji darbininkai kastuvais stumia nuosėdas į nuleidžiamuosius kanalus, o keletas žmonių džiovina ir formuoja dažus. Visi dirba tam tikrą darbą ir, rei-

[1] Mulatai — gimę iš mišrios negrų ir baltųjų santuokos.
[2] Sambo — gimę iš mišrios indėnų ir mulatų santuokos.
[3] Kvarteronai — gimę iš mišrios baltųjų ir terceronų — baltųjų ir mulatų — vaikų santuokos.

kia pasakyti, gana linksmai. Žmonės juokiasi, plepa, dainuoja, laido kandžias pastabas, ir linksmi balsai nuolat skamba jums ausyse.

Tačiau jie visi — mano tėvo vergai. Jis su jais elgiasi gerai, čia retai kada pliaukši vytinis, ir gal todėl čia darbininkai linksmi ir žvalūs.

Štai kokie malonūs vaizdai įstrigo man į atmintį.

Čia praėjo mano vaikystė, čia prasidėjo sąmoningas mano gyvenimas.

III skyrius

DU DŽEKAI

Kiekvienoje plantacijoje yra savas „piktasis demonas", kartais net keletas, bet vienas iš jų visada būna pats baisusis piktadarys. Toks demonas pas mus buvo Geltonasis Džekas.

Tai buvo jaunas mulatas, nelabai biaurus pažiūrėti, bet niūraus ir priekabingo būdo. Kartais jis parodydavo siautulingą pyktį ir žiaurumą.

Tokio būdo žmonių dažniau pasitaiko tarp mulatų, negu tarp negrų. Šią psichologinę ypatybę galima paaiškinti tuo, kad mulatai didžiuojasi geltona savo oda ir save laiko aukštesniais už negrus kaip protiniu, taip ir fiziniu atžvilgiu, ir todėl skaudžiau jaučia žeminamos savo padėties neteisingumą.

Kalbant apie grynakraujus negrus, reikia pasakyti, kad jie retai kada būna bejausmiai laukiniai. Žmonių gyvenimo tragedijoje jie yra aukos, bet ne piktadariai. Vis tiek kur jie būtų — gimtojoje savo šalyje arba svetimoje,— visur jiems tenka kentėti, bet jų širdyse nėra kerštingumo ir žiaurumo. Visame pasaulyje nerasi geresnės širdies už tą, kuri plaka Afrikos negro krūtinėje.

Geltonasis Džekas visada pasižymėjo žiaurumu. Tai buvo įgimtas jo būdo bruožas — be abejojimo, paveldėtas. Jis buvo ispanų mulatas, vadinasi, ispanas pagal tėvą ir negras pagal motiną. Tikrasis jo tėvas jį pardavė mano tėvui!

Jei motina yra vergė, jos sūnus taip pat būna vergas. Jei tėvas yra laisvas žmogus, tatai nė kiek nepalengvina jo palikuonių padėties. Amerikoje raudonodžių ir juodaodžių berniu-

kų likimą nulemia motinos padėtis. Tik baltoji moteris gali būti baltųjų vaikų motina!

Plantacijoje gyveno ir kitas Džekas, kuris, skiriant nuo pirmojo, buvo vadinamas Juoduoju Džeku. Jie neturėjo jokio panašumo į vienas kitą, nebent tai, kad buvo vieno amžiaus ir vienodo ūgio. Būdu jie nuo kits kito skyrėsi dar daugiau, negu išore ir veido spalva. Geltonojo Džeko oda buvo šviesesnė, užtat Juodasis Džekas turėjo gerą širdį. Net jų veidų išraiška rodė didžiausią skirtumą: vienas buvo linksmas, patenkintas, o kitas žiūrėjo iš paniūrų. Balti negro dantys visada žvilgėjo pro šypseną, o Geltonasis Džekas šypsodavosi tiktai tada, kada sugalvodavo kokį piktą kėslą.

Juodasis Džekas gimė Virginijoje. Pas mus jis gyveno dar senojoje plantacijoje ir atvažiavo iš jos su mumis. Jis buvo labai prisirišęs prie mano tėvo; tokie santykiai neretai susiklosto tarp pono ir vergo. Save jis laikė mūsų šeimos nariu ir didžiavosi, kad turi mūsų vardą. Kaip ir visi negrai, gimę „senojoje kolonijoje", jis didžiavosi ir savo gimtine. Tarp mūsų negrų virginiečiai buvo laikomi pagarboje.

Juodasis Džekas pažiūrėti buvo nieko sau vaikinas, iš veido jis atrodė veikiau mulatas, negu negras. Negrams būdingos storos lūpos, plokščios nosys, sklembta kakta. Nė vienos šių žymių Džekas neturėjo. Būna grynakraujų negrų su taisyklingais veido bruožais. Toks buvo ir Juodasis Džekas. Dėl jo povyzos jį puikiausiai galėjai pavadinti Etiopijos Apolonu.

Neskaitant manęs, dar kai kas iš mūsiškių tarė Džeką esant daug pavaizdesnį, negu geltonasis jo bendravardis. Tai buvo kvarteronė Viola, pirmoji mūsų plantacijos gražuolė. Abu Džekai jau seniai varžėsi dėl Violos. Abu kiek įmanydami stengėsi nusipelnyti jos šypsenų, bet jas laimėti davėsi ne taip lengvai, kadangi Viola buvo kaprizinga ir lengvabūdė. Nereikia nė sakyti, kad abu varžovai pavyduliavo vienas kitam. Pagaliau ji ėmė rodyti neabejotiną palankumą negrui. Už tai mulatas pradėjo be galo nekęsti savo varžovo. Ne kartą abu Džekai susikibdavo, ir laimėtoju visada išeidavo negras. Gal kaip tik dėl to, o ne dėl išorės, Viola jį apdovanodavo savo šypsenomis. Visame pasaulyje ir visais laikais grožis lenkiasi drąsai ir jėgai.

Geltonasis Džekas buvo mūsų medkirtys, o Juodasis Džekas ėjo arklininko ir vežėjo pareigas.

Dviejų Džekų meilės ir pavydo istorija mūsų plantacijos gyvenime buvo pats paprasčiausias reiškinys. Ji nebūtų verta ypatingo dėmesio, ir aš ją paminėjau tik todėl, kad dėl jos kilo daug įvykių, labai atsiliepusių visam tolimesniam mano gyvenimui.

Štai pirmasis jų. Geltonasis Džekas, matydamas, kaip gerai klojasi jo varžovui, pradėjo atvirai persekioti Violą. Kartą, atsitiktinai ją pamatęs miške, toli nuo namų, jis išdrįso į ją kreiptis su negražiu pasiūlymu. Kai Viola paniekinamai atsisakė, jis ryžosi imtis prievartos. Tik netikėtai pasirodžiusi mano sesuo sutrukdė mulatui įvykdyti savo kėslus. Jis buvo nubaustas, svarbiausia reikalaujant mano seseriai.

Geltonasis Džekas pirmą kartą susilaukė bausmės, nors ir ne pirmą kartą buvo jos nusipelnęs. Mano tėvas jam rodydavo pernelyg didelį atlaidumą; visi sakydavo, kad net be saiko. Jis dažnai jam dovanodavo ne tik nusižengimus, bet ir nusikaltimus. Iš prigimties tėvas buvo didžiai geros širdies ir labai nenoriai duodavo vytiniui darbo, bet šį kartą sesuo griežtai reikalavo bausmės. Viola buvo jos tarnaitė, ir už šlykštų poelgį mulato nebuvo galima palikti nebausto.

Pelnyta bausmė jo neatbaidė nuo piktadarybių.

Netrukus buvo dar vienas įvykis, parodęs Geltonojo Džeko kerštingumą.

Sesers numylėtinė, gražutė danielė, buvo rasta negyva ežero pakrantėje. Ji negalėjo žūti šiaip sau, savaime: dar prieš valandą žmonės matė, kaip ji šokinėjo pievelėje. Nei vilkas, nei aligatorius jos nepalietė. Joje nebuvo rasta nei įdrėskimų, nei žaizdų — jokių kraujo žymių!

Kaip netrukus paaiškėjo, ji buvo pasmaugta. Ją pasmaugė mulatas, o Juodasis Džekas, dirbęs tuo metu apelsinų giraitėje, viską matė. Geltonasis Džekas antrą kartą buvo nuplaktas rykštėmis.

Po to atsitiko ir trečias įvykis — ginčas tarp negro ir mulato, pasibaigęs tikromis muštynėmis. Geltonasis Džekas nutarė išnaudoti patogią progą ir atkeršyti negrui ir kaip varžovui meilėje, ir kaip neseno jo nusikaltimo liudytojui.

Kivirčas nesibaigė paprastomis peštynėmis. Mulatas, skatinamas instinkto, paveldėto iš ispanų kraujo prosenelių, išsitraukė peilį ir pavojingai sužeidė beginklį savo priešininką.

Šį kartą jis susilaukė dar griežtesnės bausmės. Aš tiesiog įtūžau — juk Juodasis Džekas buvo mano „asmens sargybinis" ir numylėtinis.

Linksmo būdo ir kupinas gyvenimo džiaugsmo, jis buvo labai malonus draugas. Mano vaikystės dienomis jis neatstodamas mane lydėdavo visur — ir prie upės, ir į mišką.

Teisingumas reikalavo bausmės, ir Geltonasis Džekas ją gavo tokią, kokios nusipelnė. Bet tai nedavė jokios naudos: mulatas buvo nepataisomas. Lyg būtų į jį įlindusi piktoji dvasia.

IV skyrius

FLORIDOS ŠULINYS

Už apelsinų giraitės buvo savotiškas duburys — ši ypatybė, mano nuomone, yra būdinga tik Floridai.

Apskrita duobė, apverstos cukraus galvos pavidalo, apie keturiasdešimt jardų skersmens, daugelį pėdų ėjo gilyn į žemę. Jos dugne buvo keletas sietuvų, arba šulinių, taisyklingos cilindrinės formos, atskirtų vienas nuo kito uolinių pertvarų. Tai labai panašu į avilį sulaužytais koriais.

Tokie šuliniai kartais būna sausi, bet dažniausiai jų dugne stovi vanduo, kuris kai kada siekia ligi pat duburio kraštų.

Šiuos natūralius vandens telkinius, nors jie ir išsimėtę lygumose, visada supa kalvos arba uolų nuolaužos, apaugusios amžinai žaliuojančiomis magnolijomis, rausvojo lauro, ąžuolo, šilkmedžio ir žemaūgių palmių atvašynais. Tokie šuliniai dažnai aptinkami pušynuose, o kartais, kaip mažos salelės vandenyne, jie telkšo vidury žalių savanų.

Tai ir yra „chomokai" — Floridos šuliniai, pagarsėję indėnų karų istorijoje.

Vienas toks buvo kaip tik už apelsinų giraitės. Greta pusračiu stūksojo rudos uolos, apdengtos tamsios, amžinai žaliuojančių medžių lapijos. Vanduo tame baseine buvo švarus ir permatomas, ir krištolinėje jo gelmėje nardė būreliai auksinių ir raudonų žuvyčių, karšių ir margų ešerių. Baseinas mums teikė žuvies, ir čia mes taip pat visi maudydavomės. Karštame Floridos klimate maudymasis yra ne tik pasitenkinimo dalykas, bet tiesiog būtinybė.

Nuo namų ligi duburio per apelsinų giraitę buvo pramintas smėlėtas takelis ir padaryta keletas akmeninių laiptelių, kuriais galėjai patogiai nusileisti prie vandens. Žinoma, maudymosi malonumais galėjo džiaugtis tik baltieji.

Už baseino driekėsi dirbami laukai, toli apskrieti aukšto kiparisų ir kedrų miško. Per daugelį mylių aplinkui traukėsi neįžengiami liūnai.

Vienoje plantacijos pusėje žaliavo plati lyguma, priaugusi tankios žolės. Tai buvo savana — natūrali pieva, kurioje ganėsi arkliai ir naminiai galvijai. Čia dažnai pasirodydavo elniai ir būriai laukinių kalakutų.

Aš buvau kaip tik tokio amžiaus, kada jaunuolį vilioja medžioklė. Kaip ir daugumui jaunimo Pietinėse valstijose, nelabai turinčiam ką veikti, medžioklė buvo svarbiausia mano pramoga. Tėvas man padovanojo gaują puikių skalikų.

Mėgiamiausias mano žaidimas būdavo pasislėpti šulinyje ir laukti prisiartinant elnio ar kalakuto, o paskui vaikytis jį žalioje lygumoje. Man jau buvo pavykę sugauti daug elnių ir kalakutų; šunys puikiai ima ir vienus, ir kitus. Laukinius kalakutus medžioti su skalikais visai lengva.

Paprastai iš namų aš išeidavau anksti rytą, kol dar visi miegodavo. Tai geriausias laikas medžioti.

Vieną rytą išdrožiau į savo slėptuvę prie šulinio ir užlipau ant uolos, kur man ir šunims buvo pakankamai vietos. Nuo šio paaukštinimo visa lyguma buvo matyti kaip ant delno, ir aš galėjau stebėti viską, kas joje dedasi, o tuo tarpu manęs niekas nematė. Platūs lapai viršum mano galvos buvo nelyginant kokia pavėsinė, o pro lapų tarpus galėjau viską stebėti.

Tą dieną aš ten nuėjau prieš saulės tekėjimą. Arkliai dar tebestovėjo arklidėse, o galvijai tvarte. Savana buvo visiškai tuščia. Dideliuose jos plotuose nesimatė nė vieno elnio.

Aš kiek nusiminiau. Motina šiandien laukė svečių ir prašė jai parnešti pietums žvėrienos. Aš, žinoma, pažadėjau ir dabar, žiūrėdamas į tuščią savaną, buvau labai nusivylęs.

Prisipažinsiu, aš labai stebėjausi — taip tat atrodė neįprasta. Gal čia kas nors medžiojo anksčiau už mane? Labai galimas daiktas. Gal kartais Ringholdas iš gretimos plantacijos arba kas kitas iš indėnų medžiotojų, kurie, rodos, niekados nemiega. Aišku tiktai, kad kažkas čia jau pabuvojo ir išbaidė žvėris.

Savana nebuvo laikoma privačia valda ir neįėjo nė į vienos plantacijos nuosavybę: kiekvienas galėjo laisvai medžioti jos platybėse. Šita žemė priklausė valstybei ir dar niekam nebuvo parduota.

Taigi aš neparnešiu pietums elnio. Tiesa, dar galėjau nušauti kalakutą. Paprastai jie pasirodydavo vėliau. Aš girdėjau, kaip jie burbuliavo medžių viršūnėse. Skardūs garsai aiškiai skambėjo rytmetinėje tyloje. Bet vakar vakare man pavyko nudėti visą būrį jauniklių, ir mūsų podėlis jau lūžo nuo jų mėsos. Dabar man reikėjo elnienos.

Aš turėjau su savimi šautuvą ir galėjau elnių ieškoti miške. Arba užvis geriausia buvo nueiti į senio Hikmeno lūšnelę, jis galėjo man padėti. Jei jis jau šiandien medžiojo, tai turi elnienos, ir aš paimsiu iš jo truputį.

Saulės skritulys ką tik pakilo virš horizonto, jos spinduliai nuauksino tolimų kiparisų viršūnes, o šviesiai žali jų lapai spindėjo visais aukso atspalviais.

Prieš leisdamasis nuo savo pakylos, aš dar kartą apžvelgiau savaną ir šį tą pamačiau, kas mane privertė pakeisti savo sumanymą ir likti ant uolos.

Kiparisų miško pakraštyje, toje vietoje, kur tvora skiria savaną nuo dirbamų laukų, pasirodė būrys elnių.

„Aha!— pagalvojau.— Jiems pavyko prasmukti per kukurūzų lauką."

Aš pažvelgiau į tą vietą, iš kur, kaip man pasirodė, atėjo elniai. Žinojau, kad ten, tvoros kampe, buvo išlaužta spraga, paprastai užtaisoma lentomis. Aiškiai mačiau tą spragą, bet visos lentos buvo savo vietoje. Vadinasi, elniai atėjo ne iš tos pusės. Vargu ar jie galėjo peršokti per tvorą. Ji buvo aukšta, su stulpais ir paramsčiais; lentos dengė spragą per visą tvoros aukštį. Taigi, ar nebus elniai atėję nuo miško?

Aš pastebėjau ir šį tą daugiau. Elniai ne žingine ėjo, o greitai bėgo, lyg būtų išgąsdinti kokio nors priešo.

Tikriausiai kas nors juos vejasi. Bet kas? Senis Hikmenas ar Ringholdas? Aš nenuleidau akių nuo pamiškės, bet nieko nebuvo matyti.

O jei elnius pabaidė lokys arba lūšis? Tada jie toli nenubėgs, ir aš su šunimis dar galėsiu juos pavyti. Gali būti...

Mano mintis nutraukė tas pats, kas išgąsdino elnius. Pasirodė, kad tai būta žmogaus, visai ne lokio ir ne lūšies.

Jis išlindo iš tamsaus kiparisų šešėlio. Saulės spinduliai dar tik auksino medžių viršūnes, bet jau buvo pakankamai šviesu, kad galėtum įžiūrėti žmogų. Tai buvo ne Ringholdas, ne Hikmenas ir ne indėnas. Jis dėvėjo mėlynas drobines kelnes, dryžuotus marškinius ir palmės lapų skrybėlę. Iš drabužių tuoj pažinau mūsų medkirtį. Tai buvo Geltonasis Džekas.

V skyrius

MULATAS IR JO PALYDOVAS

Šitas atradimas kiek nustebino mane. Ką veikė mulatas miške tokį ankstyvą metą? Palinkimas iš anksto visu kuo apsirūpinti ir taupumas nebuvo jo ypatybė; atvirkščiai, reikėdavo padėti daug vargo, kol jį priversdavai imtis įprasto kasdieninio darbo. Iš prigimties jis nebuvo medžiotojas. Aš niekados jo nemačiau sekiojant paskui laukinį žvėrį, nors, nuolatos būdamas miške, jis gerai žinojo visas nuošalias vietas ir landas, taip pat laukinių gyvūnų įpročius ir būdą. Tai kas gi jį atviliojo šiandien rytą į mišką?

Aš likau ant pakylos ir toliau jį stebėjau, podraug iš akių neišleisdamas elnių. Netrukus paaiškėjo, kad mulatas jų nesivijo. Išlindęs iš miško, jis nesekė paskui elnius, o pasuko visai į kitą pusę, į takelį, vedantį į kukurūzų lauką.

Aš pastebėjau, kad jis ėjo visai pamažu, palinkęs prie žemės. Man pasirodė, kad palei jo kojas šmėkščioja kažkoks gyvulėlis — matyt, nedidelis šunytis ar oposumas. Jis buvo šviesaus plauko, kaip oposumas, bet iš tokio nuotolio negalėjau atskirti oposumo nuo šuniuko. Aš pagalvojau, kad Geltonasis Džekas bus miške pagavęs žvėrelį ir dabar jį tempia paskui save už virvutės.

Nieko blogo čia nebuvo. Mulatas galėjo dar vakar užeiti oposumo urvą ir prie jo pastatyti spąstus. Nakčia oposumas įkliuvo, o dabar Džekas jį vedasi namo. Mane nustebino tik tai, kad mulatas staiga pasidarė medžiotojas, bet ir šiai aplinkybei radau paaiškinimą. Aš atsiminiau, kad negrai labai mėgsta oposumo mėsą, ir Geltonasis Džekas nebuvo išimtis. Žinodamas, kad žvėrelis lengvai pagaunamas, jis nusprendė pasitiekti kepsnį.

Bet kodėl jis ne nešte nešėsi savo laimikį, o vedėsi, veikiau, tempė paskui save? Retkarčiais jis pasilenkdavo prie žvėrelio,

tartum norėdamas jį paglostyti. Nieko negalėjau suprasti: vadinasi, ten ne oposumas!

Aš stebėjau mulatą, kol jis priėjo užtaisytą spragą tvoroje. Maniau, kad jis tiesiog peršoks per ją, kadangi artimiausias kelias namo ėjo per kukurūzų lauką. Žinoma, jis eis tuo lauku. Bet kaip nustebau, kada mulatas pradėjo traukti vieną kartį po kitos. Paskui jis jas numetė į šalį ir spragą paliko atvirą.

Jis įsmuko pro spragą, susikūprinęs perėjo lauką ir dingo tarp plačių kukurūzų lapų. Kiek laiko aš jį visiškai buvau pametęs iš akių kartu su baltuoju žvėreliu, kurį jis taip keistai tempė paskui save. Aš vėl pradėjau stebėti elnius, jau apsiraminusius ir besiganančius viduryje savanos.

Bet keistas mulato elgesys man neišėjo iš galvos, ir aš vėl pažiūrėjau į tą pusę, kurioje jis išnyko. Jis vis dar nebuvo išlindęs iš vešliai sužėlusių kukurūzų. Bet dabar pamačiau tai, kas mane labai nustebino. Kaip tik toje vietoje, kur Geltonasis Džekas išėjo iš miško, pasirodė gyva būtybė, kuri slinko tiesiai savanos link. Tai buvo kažkoks tamsus pavidalas, panašus į žmogų, šliaužiantį ant rankų ir žeme velkantį kojas.

Pirmu akimoju man pasirodė, kad tai žmogus, bet ne baltasis, o negras arba indėnas. Iš judesių jis atrodė tartum būtų indėnas, bet su indėnais mes gyvenome taikoje. Kam gi prireikė ramiam indėnui sekti mulatą? Aš sakau „sekti", kadangi keistosios būtybės poza ir judesiai aiškiai rodė, kad jis eina Geltonojo Džeko pėdomis.

„O gal čia kartais Juodasis Džekas?" — pagalvojau. Aš prisiminiau vendetą[1], iškilusią tarp negro ir mulato, ir peštynes, kuriose Geltonasis Džekas paleido į darbą peilį. Teisybė, jis už tai susilaukė atpildo, bet juk jį nubaudė ne pats Juodasis Džekas. Ar nesumanė nuskriaustasis pats atkeršyti savo skriaudėjui?

Taip būtų galima suprasti reginį, kuris man susuko galvą. Bet buvo sunku įsivaizduoti, kad negras galėtų taip padaryti,— jis buvo perdaug kilnus. Nors ir kaip tūžo Juodasis Džekas ant niekšingo savo priešo, aš buvau įsitikinęs, kad jis nesiims klastingo ir biauraus keršto ir nepuls iš pasalų. Ne tokio būdo jis buvo. Ne, čia negalėjo būti jis.

Ne jis, ir ne kas kitas!

[1] Vendeta — kraujo kerštо paprotys *(ital.)*.

Tą akimirką auksinė saulė nutvieskė savaną. Jos spinduliai palytėjo sužaliavusią žemę, apšviesdami medžius nuo viršūnių ligi pat šaknų. Tamsus pavidalas išėjo iš šešėlio ir pasuko ryžių lauko linkui. Prieš saulę žvilgėjo jo žvynai, panašūs į šarvus. Dabar jau buvo aiškiai matyti, kad ten buvo ne negras, ne indėnas ir apskritai ne žmogus. Tai buvo aligatorius.

VI skyrius

ALIGATORIUS

Floridiečiui aligatorius nėra nei koks nepaprastas, nei ypatingai baisus padaras. Mat, nors ir būdamas itin biaurus,— o iš visų gyvūnų aligatorius pats šlykščiausias,— jis nekelia ypatingos baimės jį gerai pažįstantiems. Vis dėlto prie jo artinamasi su šiokiu tokiu būkštavimu. Tas, kas nepažįsta aligatoriaus būdo ir įpročių, visas dreba iš baimės, bėga nuo jo. Ir net čiabuviai — raudonodžiai, baltieji ar juodieji,— gyvenantys netoli pelkių ir lagūnų, atsargiai artinasi prie to milžiniško driežo.

Kai kurie kabinetiniai gamtininkai teigia, kad aligatorius žmogaus nepuoląs, nors pripažįsta, kad jis piauna arklius ir raguočius. Tą patį jie sako ir apie jaguarą, ir šikšnosparnį „vampyrą". Keisti teiginiai, ypač kada esama tūkstančiai priešingų įrodymų.

Iš tikrųjų aligatorius ne visada puola žmogų, kai jam pasitaiko tokia proga. Beje, lygiai taip daro ir liūtas su tigru. Tačiau net Biufonas[1], kuris apskritai daug klysta, ir tas kažin ar būtų išdrįsęs pareikšti, kad aligatorius — nepavojingas gyvūnas. Jei kas suskaitytų visus žmones, tapusius rajų aligatorių aukomis nuo Kolumbo laikų, tai būtų milžiniškas skaičius. Jis būtų ne mažesnis, kaip Indijos tigro ar Afrikos liūto aukų skaičius per tą patį laikotarpį. Humboltui[2], kuris trumpai lankėsi Pietų Amerikoje, daug buvo pripasakota tokių atsitikimų; o aš

[1] Biufonas, Žoržas Lui Leklerkas (1707—1788) — prancūzų gamtininkas, 36 tomų „Gamtos istorijos" autorius.

[2] Humboltas, Aleksandras Fridrichas Vilhelmas (1769—1859) — garsus vokiečių gamtininkas ir keliautojas. 1799—1804 metais keliavo po Centrinę ir Pietų Ameriką.

pats galėčiau pasakyti, kad man yra žinomas ne vienas mirties atvejis nuo aligatoriaus dantų, ir aš mačiau nemaža žmonių, sužalotų tos pabaisos.

Atogrąžų Amerikos vandenyse veisiasi daug visokių rūšių kaimanų, aligatorių ir tikrų krokodilų. Vieni jų būna piktesni, kiti ne tokie nuožmūs, dėl to ir keliautojų nuomonės tokios įvairios. Net ta pati rūšis dviejose skirtingose upėse nebūna visiškai vienoda. Aligatorius, kaip ir kitus gyvūnus, veikia aplinka. Klimatas, žmonių artumas, paties gyvūno dydis — viskas daro jiems įtakos, ir, užvis keisčiausia, aligatoriams atsiliepia ir būdas tos tautos žmonių, kurių kaimynystėje jie gyvena.

Kai kurių Pietų Amerikos upių pakrantėse gyvena blogai ginkluoti, apatiški indėnai, ir čia kaimanai būna nepaprastai drąsūs, prie jų pavojinga arti prieiti. Tokie pat buvo ir jų giminaičiai, Šiaurės Amerikos aligatoriai, kol drąsieji miškų gyventojai, kurių vienoje rankoje visada būna kirvis, o kitoje šautuvas, juos išmokė bijoti žmogaus,— ir tai yra įrodymas, kad šitie ropliai vis dėlto turi šiek tiek proto. Net ir dabar daugelyje Floridos pelkių ir upių veisiasi dideli aligatoriai, prie kurių artintis anaiptol nėra saugu, ypač per pavasarinę jų rują ir tokiose vietose, kurios būna atokiai nuo žmonių būstų. Floridoje yra tokių upių ir lagūnų, kur plaukikas tiek pat turi galimybių išlikti gyvas, kaip šokdamas į jūrą, kurioje knibždėte knibžda ryklių.

Galima pro pirštus žiūrėti net į tikrą pavojų, ypač kai tas pavojus darosi, galima sakyti, beveik kasdieninis. Kiparisais ir baltaisiais kedrais apaugusių pelkių gyventojai ne per daug išsigąsta, pamatę biaurų aligatorių. Ne kažin kiek jo paiso ir floridiečiai; jis vilioja tik negrus, to gyvūno uodegą vartojančius maistui, taip pat medžiotojus, kuriems jo oda duoda pajamas.

Aligatorius, atsidūręs pakraštyje savanos, nebūtų man sukėlęs jokių įtarimų, jei ne keisti jo judesiai, panašūs į mulato judesius. Aš vis dingojausi, kad tarp aligatoriaus ir mulato esama kažkokio ryšio. Šiaip ar taip, neliko jokių abejojimų, kad biaurusis roplys sekė paskui žmogų.

Ar jis matė mulatą, ar sekė paskui jį iš nuojautos, aš negalėjau pasakyti. Pastaroji prielaida patikimesnė, kadangi ali-

gatorius iš miško išlindo daug vėliau už mulatą ir vargu ar galėjo jį matyti kukurūzų lauke.

Skersai pievą aligatorius šliaužė pėdomis tiesiai į tą vietą, kur Džekas buvo praardęs tvorą. Retkarčiais jis stabtelėdavo, sudribdavo ant pilvo, priglusdamas prie žemės, ir tokioje padėtyje išbūdavo keletą sekundžių, tartum ilsėdamasis. Paskui pasikeldavo maždaug per jardą nuo žemės ir vėl imdavo šliaužti, tartum traukiamas kažkokios jėgos. Sausuma aligatorius ropoja labai lėtai,— ne greičiau, kaip antis arba žąsis. Tikroji jo stichija — vanduo, kur jis nardo beveik kaip žuvis.

Pagaliau jis prisiartino prie tvoros, truputį stabtelėjo ir po to ištarpavo ilgą tamsų savo kūną pro spragą. Aš mačiau, kad kukurūzų lauke jis pasirodė kaip tik toje pačioje vietoje, kurioje išnyko mulatas.

Man daugiau nebeliko abejonių, kad pabaisa sekė paskui žmogų ir kad žmogus tai žinojo. Ir viena, ir antra buvo nenuginčijama. Kad gyvūnas sekė žmogaus pėdomis, aš mačiau pats savo akimis, o kad žmogus tai žinojo, turėjau įtikinamų įrodymų. Keista mulato laikysena ir elgesys, tai, kad jis išėmė kartis ir padarė spragą, ir tai, kad jis grįžėsi atgal — štai tie įrodymai, jog jis žinojo, kas seka paskui jį. Be abejojimo, jis tai žinojo!

Bet tas mano įsitikinimas nė kiek man nepadėjo atspėti paslapties. Buvo aišku, kad mulatas viliojo roplį kažkuo, kam tas negalėjo atsispirti. Kas čia galėtų būti? Ar tik ne kokie nors burtai?

Kada aš sau pateikiau šį klausimą, prietaringumo drebulys perbėgo man per nugarą. Aš buvau užaugęs tarp negrų ir maitinamas negrės, tad nenuostabu, kad jauna mano galva buvo prikimšta visokių prietarų. Aš žinojau, kad pelkėje, apsuptoje kiparisų, nuošaliausiose jos vietose, veisėsi aligatoriai — kai kada milžiniško dydžio. Bet kaip Geltonasis Džekas sugebėjo išvilioti vieną jų iš pelkės ir priversti jį sekti paskui save sausuma — štai mįslė, kurios nepajėgiau įminti. Aš negalėjau surasti jokios natūralios priežasties, todėl mano protas norom nenorom nukrypo į paslapčių ir antgamtinių reiškinių sritį.

Aš ilgai stovėjau, nieko nesuvokdamas, užmiršęs elnius, kurie ramiai sau ganėsi pievoje. Mane be galo nustebino paslaptingi mulato ir jį lydinčios amfibijos veiksmai.

VII skyrius

VĖŽLIŲ SODELIS

Kol mulatas ir aligatorius dar buvo kukurūzų lauke, aš nemačiau nei vieno, nei antro. Kukurūzai jau buvo visai suaugę, ir aukšti jų stambai bei platūs ieties pavidalo lapai būtų galėję paslėpti net raitelį. Dargi amžinai žaliuojančių medžių tankynė nebūtų buvusi tokia nepermatoma užtvara žvilgsniui. Pasidavęs kiek į dešinę, aš būčiau galėjęs apžvelgti didesnį plotą, bet tada būčiau išėjęs iš priedangos ir pasirodęs mulatui. Dėl tam tikrų priežasčių man to nesinorėjo, tad likau savo slėptuvėje.

Aš buvau įsitikinęs, kad mulatas eina per kukurūzų lauką ir kad netrukus jį vėl pamatysiu — vos tik jis pasirodys plynoje vietoje.

Tarp baseino ir kukurūzų lauko buvo sklypas, apsėtas indigu. Artinantis prie namų, būtinai reikėjo pereiti indigo lauką, kur augalai teturėjo dvi pėdas aukščio. Aš negalėjau pražiopsoti mulato ir nekantriai laukiau, kada jis pasirodys. Mano mintys vis dar tebeklaidžiojo prie paslaptingų ir antgamtinių reiškinių ribos.

Mulatas ėjo pamažu, labai pamažu, bet aš žinojau, kad jis slenka į priekį. Jo kelią aš galėjau sekti pagal kukurūzų lapų ir burbuolių svyravimą. Rytas buvo tylus, vėjelio — nė dvilksmo. Linguojantys lapai paskui mulatą rodė, kad aligatorius neatsilieka nuo jo.

Aš įdėmiai stebėjau kukurūzų lapus. Buvo aišku, kad mulatas ėjo ne tarp eilių, bet per jas brovėsi įstrižai. Kuriuo tikslu? To aš niekaip negalėjau suprasti. Eidamas bet kuriuo tarpueiliu, jis būtų patekęs tiesiai prie namų. Kodėl jis pasirinko sunkesnį kelią, braudamasis skersai vagų? Bet netrukus aš supratau šitų jo vingių tikslą.

Dabar jis jau beveik priėjo lauko kraštą. Indigo sklypas buvo nelabai platus, ir mulatas atsidūrė taip arti nuo manęs, kad aš galėjau girdėti, kaip šnabžda jo sklaidomi stambai.

Bet dabar mane pasiekė ir kitas garsas, panašus į šuns cypimą. Aš suklusau — tai buvo ne suaugęs šuva, veikiau cypė mažas šunytis.

Iš pradžių man pasirodė, kad tokiu balsu inkščia aligatorius. Bet šitie ropliai staugia kaip šuniukai tik būdami jauno amžiaus, o tas, kuris šliaužė paskui mulatą, jau buvo visai suaugęs. Jis

negalėjo taip cypti. Be to, greitai supratau, kad cypia palei pat žmogų. Aš prisiminiau baltą gyvulėlį, kurį Džekas vilko paskui save. Vadinasi, ten ne oposumas, bet šuva.

Aš vėl išgirdau tą patį garsą — be abejo, inkštė šunytis. Gal ausys galėjo mane ir suklaidinti, bet akys patvirtino, kad mano tiesa. Aš pamačiau, kaip mulatas išėjo iš kukurūzų lauko. Jis tempė paskui save už virvutės mažą baltą šuniuką. Dabar jau nebeliko jokių abejonių, kad čia tikrai mūsų tarnas, Geltonasis Džekas.

Dar nė suvis išėjęs iš kukurūzų, jis valandėlę stabtelėjo, tartum norėdamas apsidairyti. Jis stovėjo išsitiesęs visu ūgiu. Kukurūzuose jam nebuvo sunku pasislėpti, bet indigas neteikė tokio gero prieglobsčio, ir mulatas, matyt, galvojo, kaip eiti toliau nepastebimam. Veikiausiai jis nenorėjo, kad jį kas matytų. Bet kodėl? To aš negalėjau suprasti.

Šita indigo rūšis yra vadinama „netikroji Gvatemala". Plantacijoje augo kelios jo rūšys, bet ši buvo aukščiausia. Kai kurie stambai, dabar pasiekę pilno žydėjimo, buvo pakilę beveik per tris pėdas nuo žemės. Kada žmogus įeina į tokį lauką, jis būna matyti. Bet jei pasilenksi, tai galėsi prašliaužti nepastebėtas. Tokia mintis, tur būt, dingtelėjo ir mulatui. Kiek pagalvojęs, jis pasirėmė rankomis ir keturpėsčias nuropojo per indigo lauką. Lipti per jokias tvoras jam nereikėjo — visą apsėtą lauką supo viena tvora, ir tik nedidelis tuščias ražėlis skyrė vieną indigo ežią nuo kitos. Jeigu aš būčiau buvęs viename lygyje su lauku, tai vogčiomis sėlinąs mulatas būtų buvęs man visai nematomas, bet aš stovėjau pakyloje ir galėjau sekti visus jo judesius. Tarpais jis sustodavo ir tempdavo prie savęs šuniuką, kuris tada pradėdavo pašėlusiai cypti, tartum nuo didelio skausmo. Kai mulatas prišliaužė artyn, aš pamačiau, kad jis tampo šuniuką už ausų.

Už penkiasdešimt žingsnių nuo mulato iš kukurūzų pasirodė milžiniškas driežas ir nušliaužė indigo plantacijos link. Tą akimirką man tartum nušvito protas, ir aš viską supratau. Daugiau aš nebegalvojau apie piktus demonus ir dvasias. Paslaptis buvo išaiškinta: mulatas aligatorių viliojo šuniuku.

Aš nusistebėjau, kaip ta mintis man anksčiau neatėjo į galvą. Juk apie tai man pasakojo žmonės, kurių žodžiais galėjai tikėti — patys aligatorių medžiotojai. Jie dažnai gaudydavo su tokiu jauku ir tvirtindavo, kad ropliai paskui staugiantį šunį

gali sekti per mišką ištisas mylias, ypač seni patinai. Hikmenas spėliojo, kad aligatoriai, išgirdę cypiant šunį, mano, jog rėkia jų vaikas, kurį šie negailestingi tėvai dažniausiai suryja su dideliu malonumu.

Tačiau, nekalbant apie šią baisią aligatorių ypatybę, yra gerai žinoma, kad jie mėgsta šunieną. Nelaimingas skalikas, kuris, vydamasis laukinį žvėrį, strimgalviais šoka į upę ar lagūną, turi visas galimybes patekti į šio biauraus gyvūno nasrus.

Paslaptis išryškėjo — bent jau pasidarė žinoma priežastis, paskatinusi aligatorių sekti paskui mulatą. Bet vienas dalykas pasiliko neaiškus: kuriuo tikslu mulatas griebėsi šito keisto manevro?

Pamatęs, kaip jis šliaužia keturpėsčias, aš nusprendžiau, kad jis nori nepastebėtas pasiekti namus. Bet vėliau man dingtelėjo kita mintis. Aš atkreipiau dėmesį į tai, kad jis dažnai ir nerimaudamas žvalgėsi atgal, tartum norėdamas nuo aligatoriaus pasislėpti.

Aš dar pastebėjau, kad mulatas dažnai keitė kryptį, tartum stengdamasis iš augalų sudaryti užtvarą tarp savęs ir aligatoriaus.

Ką gi, veikiausiai jam šovė į galvą kokia nors paika fantazija. Iš kur nors jis sužinojo įdomų būdą vilioti aligatorių — gal jam senis Hikmenas parodė, kaip tai daroma. O gal jis visa tai pats sugalvojo, stebėdamas tuos roplius, kai miške papelkiais kirsdavo mėdžius. Jis vedėsi namo aligatorių kažkokiu keistu tikslu — gal norėjo jį parodyti savo draugams arba šiaip iškrėsti jiems pokštą, arba ištaisyti imtynes tarp aligatoriaus ir šunų, arba aplamai ką nors į tą galą.

Aš negalėjau atspėti jo sumanymų ir veikiausiai nebūčiau apie tai nė galvojęs, jei ne kelios nereikšmingos aplinkybės, atkreipusios mano dėmesį. Mane nustebino tas nepaprastas atkaklumas, kuriuo mulatas žūt būt stengėsi pasiekti savo tikslą. Jis nesigailėjo nei jėgų, nei laiko. Tiesa, buvo ne darbo diena, bet šventadienis, ir Geltonasis Džekas galėjo veikti ką tinkamas. Bet mulatas nebuvo pratęs keltis taip anksti, be to, jo dedamos pastangos toli gražu neatitiko įprastinio nerūpestingo jo vangumo. Jį skatino kažkokie svarbūs sumetimai. Bet kokie jie? Aš tiesiog nežinojau, nė ką manyti.

Jį stebėdamas jaučiau, kad man kažkodėl kraupu. Aš nesuvokiau, iš kur atsirado šita baimė, ir jos priežastį galėjau pa-

aiškinti nebent tik tuo, kad mulatas buvo piktas, negeras žmogus. Aš žinojau, kad jis gali griebtis bet kokios niekšybės. Tačiau kokią piktadarybę jis sumanė, pasitelkdamas aligatorių? Juk sausumoje niekas aligatoriaus nebijo, čia jis niekam nepavojingas.

Jeigu ne ši bloga nuojauta, aš būčiau liovęsis jį stebėti ir būčiau vėl susidomėjęs elniais, kurie tuo tarpu priėjo visai arti prie mano slėptuvės. Bet aš nugalėjau pagundą ir toliau sekiau mulatą.

Netrukus man viskas paaiškėjo. Geltonasis Džekas prisiartino prie baseino krašto, bet nebrido į jį. Aplenkęs tankumyną, jis pasuko link apelsinų giraitės. Toje vietoje buvo varteliai; mulatas įėjo pro juos ir paliko atdarus. Tarpais jis vėl imdavo cypinti šuniuką, nors to nebereikėjo, kadangi aligatorius dabar jau buvo visai arti.

Aš gerai mačiau baisųjį žvėrį. Jis nebuvo iš stambiųjų aligatorių, nors nuo snukio iki uodegos galo turėjo apie dvylika pėdų. Eidamas aligatorius kabinosi į žemę plačių plėvėtų letenų nagais. Gruoblėtą, melsvai rudą jo odą dengė slidžios gleivės, žvilgančios prieš saulę, o tarp rombo pavidalo žvynelių buvo prilipę dideli gurvuoliai pelkių maurų. Aligatorius, matyt, buvo labai įniršęs ir kiekvieną kartą, šuniui sujudėjus, rodė neabejotinus nirtulio požymius. Jis stiebėsi ant tvirtų kojų, rietė aukštyn galvą, lyg stengdamasis pamatyti grobį, plakė uodega ir pūtėsi, pastorėdamas beveik du kartus. Jis narnėjo kažkokiu garsu, panašiu į tolimą griaustinį, o troškaus muskuso tvaikas sklido nuo jo toli aplinkui. Sunku įsivaizduoti biauresnį padarą kaip ši pabaisa. Net legendinis drakonas negalėjo atrodyti siaubingesnis.

Aligatorius nesustodamas išvilko ilgą savo liemenį pro vartelius, bet toliau šlykštųjį roplį nuo manęs uždengė žali lapai.

Aš atsigręžiau į namų pusę, vis stebėdamas mulatą. Iš čia galėjau matyti beveik visą baseiną. Tarp apelsinų giraitės ir didžiojo baseino buvo dirbtinis, vos keleto jardų ilgio tvenkinys. Ant jo dugno telkšojo vanduo, traukiamas siurbliu iš pagrindinio baseino. Tai vadinamasis „vėžlių sodelis", kuriame buvo penimi vėžliai svečių stalui. Mano tėvas tebebuvo išlaikęs virginietišką vaišingumą, o Floridoje tokio reto skanėsto gauti nesunku.

Vėžlių sodelis betarpiškai siekėsi su baseinu. Aš mačiau, kaip Geltonasis Džekas prisiartino prie jo. Šuniuką jis laikė rankose ir visą laiką cypino.

Priėjęs laiptelius į baseiną, jis sustojo ir atsigręžė. Aš pastebėjau, kad jis pirmiausia pažiūrėjo į namų pusę, o paskui, su dideliu pasitenkinimu, į tą pusę, iš kurios atėjo. Be abejojimo, aligatoriaus būta visai arti, nes mulatas nesvyruodamas metė šuniuką į vandenį. Po to nuėjo vėžlių sodelio pakraščiu, įlindo į apelsinų giraitę ir dingo iš akių.

Šuniukas, atsidūręs šaltame vandenyje, vis cypė ir pašėlusiai kapanojosi, plakdamas vandenį letenomis. Bet neilgai jis tesiblaškė. Aligatorius, suviliotas vandens pliuškėjimo ir cypimo, greitai artinosi prie tvenkinio. Nė nestabtelėjęs šoko į vandenį, žaibiškai pasiekė vidurį ir, sugriebęs auką baisiais dantimis, bemat paniro gilyn.

Keletą minučių aš stebėjau, kaip aligatorius vartaliojosi vaiskiame vandenyje. Bet greitai, vaduodamasis instinktu, aligatorius murktelėjo į gilią duobę ir dingo iš akių.

VIII skyrius

KARALIŠKIEJI VANAGAI

„Matai, ką tu sugalvojai, geltonasis mano drauguži! Šiaip ar taip, o tai vis dėlto kerštas. Bet tu už tai užmokėsi, niekšingas piktadary! Tu nežinai, kad esi sekamas! Pasigailėsi to velniško sumanymo anksčiau, negu sutems naktis!"

Taip aš samprotavau, atspėjęs, kaip man atrodė, mulato kėslus. Tvenkinyje plaukiojo daug gražių žuvyčių — auksinių ir sidabrinių — ir raudonųjų upėtakių. Tai buvo mano sesers numylėtinės. Paprastai ji kasdien jas lankydavo, šerdavo ir žiūrėdavo, kaip jos nardo. Ji grožėdavosi jų šokiais ir šuoliais vandenyje. Jos gerai ją pažinojo, būreliu plaukdavo paskui ją aplink visą baseiną ir net imdavo maistą jai iš rankų. Sesuo labai mėgdavo pati šerti žuvytes.

Tai toks buvo mulato kerštas! Jis puikiai žinojo, kad aligatorius minta žuvimis,— tai natūralus jo maistas. Jis žinojo, kad netrukus visi tvenkinio gyventojai taps aligatoriaus aukomis. Toks baisus padaras nusiaubs visą draustinį tvenkinį ir sunaikins šimtus vargšų gyvūnėlių. Tai suteiks daug sielvarto žuvelių šeimininkei, o Geltonajam Džekui — džiaugsmo.

Aš žinojau, kad mulatas nekenčia mano sesers. Jis ypač nirto, atsiminęs, kaip ji įsikišo į jo ir Violos istoriją, po kurios jis buvo nuplaktas rykštėmis. Buvo ir daugiau priežasčių. Virginija palankiai žiūrėjo į jo varžovą, kuris merginosi kvarteronei, o Geltonajam Džekui ji uždraudė net artintis prie jos.

Nors mulatas viešai ir nerodė savo jausmų — jis to daryti nedrįso,— aš vis tiek žinojau, kad jis nekenčia sesers. Tą rodė jau danielės nužudymas, o tai, kas atsitiko šiandien, tik dar labiau patvirtino nenumaldomą mulato kerštą.

Jis tikėjosi, kad aligatorius grynai nusiaubs vėžlių sodelį. Žinoma, jis suprato, kad baisusis žvėris ilgainiui bus surastas ir nugalabytas, bet prieš tai bus išnaikinta daug gražių žuvelių.

Niekam nė į galvą negalėjo dingtelėti, kad aligatorių kas nors čia būtų atviliojęs. Jau ne kartą jie buvo atėję į tvenkinį iš upės arba iš gretimų lagūnų, veikiausiai skatinami nepaaiškinamo instinkto, traukiančio juos tiesiai prie vandens.

Tokie buvo, mano supratimu, Geltonojo Džeko sumanymai ir kėslai. Vėliau pasirodė, kad aš juos tik perpus atspėjau. Aš dar buvau toks jaunas ir nepritYręs, kad negalėjau įsivaizduoti, koks neišpasakytai didelis gali būti žmogaus pyktis.

Pirmasis mano noras buvo sekti paskui mulatą namo, ten paaiškinti, ką jis padarė, ir jį nubausti, o paskui grįžti su žmonėmis prie tvenkinio ir nudobti aligatorių, kol jis dar nespėjo sunaikinti žuvų.

Bet tą akimirką mano dėmesį patraukė elniai. Vieno šakotaragio elnio ir keleto patelių būrys ganėsi netoli baseino. Elniai buvo per du šimtus jardų nuo manęs. Pagunda pernelyg didelė. O aš dar atsiminiau, kad buvau motinai pažadėjęs parnešti elnienos kepsniui. Pažadą reikia tesėti. Aš turiu įsigyti elnienos!

Dabar buvo galima rizikuoti. Aligatorius jau papusryčiavo, surijęs visą šuniuką. Kelias valandas jis vargu ar judins linksmai plaukiojančias tvenkinio gyventojas. O Džekas, kaip aš mačiau, grįžo namo — taigi jį bet kada bus galima surasti, ir jis neišvengs bausmės.

Šitie samprotavimai mane paskatino atsisakyti pirmykščio sumanymo, ir visas mano dėmesys nukrypo į elnius. Tuo tarpu jie vėl truputį atsitolino. Taigi dabar jau negalėjau šauti į juos. Tad ėmiau kantriai laukti, tikėdamasis, kad jie vėl priartės.

Bet laukiau veltui. Elniai bijo tvenkinių. Amžinai žaliuojančią salelę jie laiko pavojinga vieta ir paprastai jos vengia. Ir tai visiškai suprantama: kaip tik iš ten dažniausiai elnius pasveikina zvimbiantis indėno lankas arba į botago pliaukštelėjimą panašus medžiotojo šautuvo šūvis. Kaip tik iš ten juos perveria mirštama strėlė arba kulka. Matydamas, kad elniai nesiartina, o priešingai, eina tolyn, aš nusprendžiau juos užpiudyti skalikais ir per giraitę nusileidau nuo uolos į lygumą.

Ten, atsidūręs plynoje vietoje, aš tuoj atrišau nuo saito šunis ir juos siundydamas nudūmiau į priekį.

Tai buvo nuostabiai puiki medžioklė! Dar niekada elniai nebėgo taip greitai, kaip šitas būrys, vedamas seno vedlio. Šunys beveik kibo jiems į kulnus. Mylios pločio savaną jie perbėgo per kelias sekundes. Visa tai aš puikiausiai mačiau, kadangi žolė šiame prerijos sklype buvo nuėsta galvijų ir visame plote neaugo nė vieno krūmo. Tai buvo pašėlusios lenktynės tarp šunų ir elnių. Elniai lėkė taip greitai, kad aš jau buvau bepradedąs abejoti, ar parnešiu taip laukiamos žvėrienos. Bet mano abejojimai truko neilgai. Savanos pakraštyje medžioklė pagaliau baigėsi. Vienas šuva staiga liuoktelėjo į priekį ir įsikibo patelei į gerklę, kiti šunys ją pasivijo ir apsupo. Aš nuskubėjau pas šunis, ir per dešimt minučių elnė buvo pribaigta ir išmėsinėta. Patenkintas šunimis, medžiokle ir savo paties žygdarbiais, užsivertęs ant nugaros elnę, aš triumfuodamas nuskubėjau namo, džiaugdamasis, kad ištesėjau savo pažadą.

Saulės nutviekstoje savanoje staiga pamačiau plasnojančių sparnų šešėlį. Pakėliau galvą. Virš manęs skrido du dideli paukščiai. Jie skrido nelabai aukštai ir nesistengė pakilti aukščiau. Atvirkščiai, jie suko dideles spirales, leisdamiesi vis žemyn ir žemyn. Iš pradžių saulės spinduliai mane apžlibino, ir aš negalėjau įžiūrėti, kokių paukščių sparnai švilpčioja ties mano galva. Apsigręžiau prieš saulę ir dabar jau aiškiai mačiau ryškiai apšviestas gelsvai baltas paukščių plunksnas. Iš jų nusprendžiau, kad čia būsią grifai, arba vadinamieji „karališkieji vanagai",— gražiausi paukščiai iš vanaginių tarpo. Aš net manyčiau, kad tai gražiausi paukščiai pasaulyje. Šiaip ar taip, grifai stovi vienoj pirmųjų vietų ornitologijos pasaulyje.

Šitie paukščiai — vietiniai Gėlių Šalies gyventojai ir neskrenda toli į šiaurę. Jie laikosi lėkštose pelkėtose žemumose, priaugusiose aukštos žolės, vadinamosiose „evergleidz", nykiose

Floridos savanose, Orinoko upės lianosuose[1] ir Apuro lygumose. Kai kuriose Floridos vietose jie aptinkami labai retai. Pasirodę netoli plantacijos, jie visada patraukia dėmesį kaip ir ereliai; o į kitą vanagų rūšį — katartus, tokius pat paprastus, kaip varnos, niekas nė nežiūri.

Patvirtindamas, kad grifai — retenybė, galiu pasakyti, jog mano sesuo dar niekada iš arti nebuvo mačiusi nė vieno jų, nors jau turėjo dvylika metų ir buvo gimusi Floridoje. Tiesa, ji dar niekada nebuvo išvažiavusi toli iš namų ir net retai kada išeidavo iš plantacijos. Aš atsiminiau, kad sesuo ne kartą reiškė norą pamatyti tuos gražuolius paukščius iš arti, ir nutariau suteikti jai tą malonumą.

Paukščiai nusileido taip žemai, kad aiškiai galėjau matyti skaisčiai raudonas skiauteres ant galvų ir oranžines raukšles žemiau snapo. Jie buvo pakankamai arti manęs, ne toliau, kaip per mano šautuvo šūvį. Bet jie skrido taip greitai, kad reikėjo daug taiklesnio šaulio, negu aš, norint juos pakirsti kulka. Ir aš nesiryžau šauti, bijodamas nepataikyti. Tuo tarpu man dingtelėjo kita mintis, ir aš nedelsdamas padariau tai, ką sugalvojau. Aš pastebėjau, kad grifus vilioja elniena, kurią nešiausi ant pečių. Tai štai ko jie suko ratus man ties galva. Mano sumanymas buvo labai paprastas. Aš padėjau elnieną ant žemės, o pats nubėgau į gojelį už kokių penkiasdešimt jardų. Ilgai laukti nereikėjo. Nenujausdami nieko blogo, grifai ėmė leistis žemyn. Kai tik vienas jų palietė žemę, aš iššoviau, ir puikusis paukštis negyvas nukrito į žolę. Kitas grifas, išgąsdintas šūvio, pakilo virš kiparisų ir dingo man iš akių.

Aš vėl užsiverčiau elnę ant pečių ir, laikydamas paukštį rankoje, patraukiau namo. Mano širdis netilpo krūtinėje. Mane kuteno dvigubas pasitenkinimas — dvigubas džiaugsmas, kurį turėjau suteikti. Aš nudžiuginsiu du žmones — tuos, kurie man brangiausi pasaulyje: mylimą motiną ir mielą seserį.

Greitai perėjau savaną ir atsidūriau apelsinų giraitėje. Nėjau pro vartelius, o perlipau per tvorą. Buvau toks laimingas, kad mano našta atrodė lengva kaip plunksnelė. Džiugiai nusiteikęs, aš ėjau po tiesumui, skirdamas į šalis vaisių nusvarintas šakas ir savimi rėkšdamas auksinius rutulius. Kas gi Floridoje rūpinsis keletu nukrėstų apelsinų!

[1] Lianosai — lygumos, priaugusios žolės, su išsimėčiusiais medžių ir krūmų guotais.

Kada priėjau gėlialysves, motina buvo verandoje ir mane sveikino džiaugsmingais šūksniais. Aš numečiau laimikį jai po kojų.

— Kas čia per paukštis?— paklausė ji.

— Tai karališkasis vanagas — dovana Virginijai. Kur ji?.. Dar neatsikėlė? Ak, ta tinginėlė! Einu jos pažadinti. Gėda miegoti tokį gražų rytą!

— Ne, Džordžai, jau bus valanda su virš, kaip ji atsikėlusi truputį pažaidė sode ir išėjo.

— Bet kurgi ji? Svetainėje?

— Ne, ji išėjo maudytis.

— Maudytis?

— Taip, su Viola. O ką?

— Oi mama, mama!..

— Kas tau, Džordžai?

— Dieve mano! Aligatorius!!!

IX skyrius

MAUDYMASIS

— Geltonasis Džekas! Aligatorius!

Tai ir viskas, ką aš tegalėjau pasakyti. Motina mane maldavo paaiškinti, kas atsitikę, bet aš negalėjau ištarti nė žodžio. Pagautas beprotiškos baimės, aš leidausi bėgti, palikęs motiną, apimtą tokio pat siaubo, kaip ir aš.

Prie baseino bėgau ne vingiuotu takeliu, o tiesiai, šokinėdamas per visas kliūtis, sutiktas kelyje. Aš stryktelėjau per tvorą ir kaip viesulas nudūmiau per apelsinų giraitę. Tiktai traškėjo šakos ir žemėn lėkė mano nukrėsti apelsinai. Mano ausys gaudė kiekvieną garsą.

Triukšmas užpakalyje manęs vis didėjo. Aš girdėjau motinos balsą, kupiną sielvarto. Jos riksmas sujudino visą namą, subėgo tarnai ir tarnaitės. Šunys, išgąsdinti staiga kilusio sąmyšio, įniko loti. Naminiai paukščiai ir giesmininkai pakėlė neapsakomą riksmą.

Visi šie garsai sklido iš plantacijos. Bet ne jie mane baugino. Aš klausiausi, kas dedasi prie baseino. Štai supliuškėjo vanduo ir pasigirdo aiškus sidabrinis sesers balselis! „Cha-cha-cha!"—

skambiai juokėsi ji. Ačiū dievui, seseriai dar neatsitiko nieko blogo!

Aš sustojau ir garsiai surikau:

— Virginija! Virginija!

Nekantraudamas laukiau atsakymo. Bet atsakymo nebuvo: gal bangų pliuškenimas nustelbė mano balsą?

Aš pašaukiau dar kartą, jau garsiau:

— Virginija! Sesute! Virginija!

Šį kartą ji mane išgirdo:

— Kas mane šaukia? Čia tu, Džordžai?

— Taip, čia aš, Virginija.

— Ko tau reikia, broleli?

— Sesute, lipk greičiau iš vandens!

— O kam? Gal svečių atvažiavo?.. Taip anksti? Na, tegu palaukia, mielas Džordžai. Eik pas juos ir užimk kuo nors. O aš dar paplaukiosiu — rytas puikus ir vanduo vienas malonumas! Ar ne, Viola? Nagi dar kartą plaukiam aplink tvenkinį!

Vėl pasigirdo pliuškenimas ir linksmas sesers ir jos tarnaitės juokas.

Aš surikau, kiek tik galėjau:

— Virginija, brangioji! Dėl dievo malonės, lipk greičiau iš vandens!

Staiga linksmi balsai nutilo, pasigirdo trumpas, šaižus spygtelėjimas, o paskui, beveik tą pačią akimirką, išgąstingas riksmas. Aš supratau, kad tai nebuvo atsakymas į mano maldavimą.

Mano prašymas galėjo išgąsdinti seserį, bet dabar jos balse girdėjosi siaubas. Aš išgirdau Virginijos žodžius:

— Viola, žiūrėk! Kokia baisybė! Dieve mano, ji plaukia čionai! Į pagalbą! Džordžai, į pagalbą! Gelbėk, gelbėk mane!

Aš labai gerai suvokiau padrikų žodžių ir beviltiškų šauksmų prasmę ir surikau:

— Einu, sesele, einu!

Žaibo greitumu leidausi per krūmus, mane skyrusius nuo baseino. Bet ar ne per vėlu? Gal čia agonijos šauksmas ir sesuo jau aligatoriaus nasruose?

Dešimt šuolių, ir aš išlėkiau iš giraitės. Nusiritęs vėžlių sodelio krantu, atsidūriau ant baseino krašto. Mano akys išvydo klaikų vaizdą.

Sesuo plaukė iš vidurio baseino į kraštą, kur iki kelių vandenyje stovėjo kvarteronė, spiegdama iš siaubo ir grąžydama iš sielvarto rankas. Už sesers buvo matyti milžiniškas aligatorius: jo liemenį, priešakines letenas ir nagus aiškiai galėjai įžiūrėti vaiskiose bangose, iš vandens kyšojo žvynuota nugara ir pečiai, dar aukščiau stypsojo snukis ir uodega. Uodega aligatorius plakė baseino paviršiuje baltas putas. Ligi nužiūrėtos aukos jam bebuvo likę ne daugiau kaip dešimt pėdų. Baisūs žiomenys vos nesiekė žalio vilnonio sijono, kuris kaip šleifas vilkosi paskui seserį vandenyje. Kiekvieną akimirką aligatorius galėjo šoktelti į priekį ir ją sugriebti.

Sesuo plaukė iš paskutinių jėgų. Ji buvo gera plaukikė, bet vargu ar jai galėjo tai padėti. Maudymosi kostiumas jai tik trukdė. Aligatorius galėjo sugriebti seserį kiekvieną akimirką — tereikėjo jam tik padaryti nors mažiausią pastangą. Bet kol kas jis jos nelietė.

Tai mane stebina ir lig šiol. Aligatoriaus elgesys ir po šiai dienai man nesuprantamas. Gal jis manė, kad auka jau visiškai jo valioje, ir kaip katė, žaidžianti su pele, mėgavosi savo pranašumu.

Visa tai aš suvokiau vienu akimirksniu — kol atlaužiau šautuvo gaiduką.

Aš nutaikiau ir iššoviau. Aligatoriaus kūne yra tik dvi vietos, į kurias patekusi kulka gali būti mirštama — akis ir paširdis, po priešakine mente. Aš taikiau į akį, bet pataikiau į petį. Nuo kietos žvynuotos odos kulka atšoko kaip nuo granito uolos. Rombo pavidalo žvynuose ji paliko tik balkšvą įbrėžimą — tai ir viskas.

Pabaisai nusibodo žaidimas. Šūvis, matyt, jam sukėlė skausmą. Bent jau paskatino jį ryžtis ir padaryti paskutinį šuolį.

Pliaukštelėjęs į vandenį plačia uodega, aligatorius liuoktelėjo priekin. Milžiniškos jo žiaunos pakilo aukštyn, atsivėrė didžiulė raudona ryklė, ir po akimirkos sesers sijonas atsidūrė baisiuose jo nasruose.

Aš šokau į vandenį ir nuplaukiau su šautuvu rankoje. Bet šautuvas man trukdė. Mečiau jį šalin, ir jis nugrimzdo į dugną.

Virginiją sučiupau pačiu laiku — tą akimirką, kai aligatorius jau buvo ją betempiąs gilyn.

Aš kiek išgalėdamas stengiausi išsilaikyti su seserimi vandens paviršiuje. Šautuvo jau neturėjau. O jei būčiau ir turėjęs, vis tiek nieko nebūčiau galėjęs su juo veikti: juk abi mano rankos buvo užimtos.

Aš šaukiau iš visų jėgų, tikėdamasis išgąsdinti aligatorių ir priversti jį paleisti grobį. Bet viskas buvo veltui: jis tvirtai laikė savo auką.

O dieve! Aligatorius nusitrauks mus abu gilyn į vandenį, prigirdys ir sudraskys!

Bet staiga pasigirdo pūkštelėjimas. Kažkas iš didelio aukščio drąsiai šoko į tvenkinį — tamsus veidas su ilgais juodais plaukais, krūtinė nusagstyta žvilgančiais ryškiais blizgučiais, karoliais išsiuvinėti drabužiai. Vyras? Vaikas?

Kas buvo tas nepažįstamas jaunuolis, puolęs mums į pagalbą?

Jis tuoj atsidūrė šalia mūsų ir baisiojo mūsų priešo. Jo žvilgsnis buvo kupinas energijos. Jis nepratarė žodžio. Viena ranka atsirėmė į milžiniško driežo petį ir staiga liuoktelėjo jam ant nugaros. Tai jis padarė daug vikriau, negu raitelis, šokantis į balną.

Jo rankoje blykstelėjo peilis, ir ašmenys sulindo aligatoriui į akį.

Pabaisa sustaugė iš skausmo. Nuo jo uodegos smūgių vandenyje pakilo putos, ir ištisas fontanas purslų ištryško virš mūsų galvų. Aligatorius paleido mano seserį, ir aš su ja nuplaukiau į krantą.

Atsigręžęs pamačiau neįtikimą reginį: aligatorius nuniro į dugną kartu su savo raiteliu. Tas jaunuolis žuvo! Žuvo!

Su tokiomis karčiomis mintimis aš plaukiau į krantą. Išlipęs iš vandens, paguldžiau ant žemės visai apalpusią seserį. Po to... vėl atsigręžiau.

Oi, koks džiaugsmas! Nepažįstamasis jaunuolis išniro iš vandens ir leidosi plaukti. Kitoje pusėje tvenkinio iškilo biaurus pabaisos kūnas. Aligatorius įnirtingai blaškėsi priešmirtinėje agonijoje.

Laimė, sesuo liko nesužalota. Ją išgelbėjo ant vandens nusidriekęs sijonas. Tik nežymūs įdrėskimai buvo matyti švelnioje Virginijos odoje. Dabar ji buvo rūpestingose rankose, į ją žiūrėjo mylinčios akys, jai buvo sakomi malonūs žodžiai, ji atsargiai buvo pakelta ir nunešta iš tos vietos, kur vos nežuvo.

X skyrius

METISAS

Aligatorius greitai buvo pribaigtas ir, visiems plantacijos negrams džiūgaujant, išvilktas į krantą.

Niekas negalėjo suprasti, kaip jis atsidūrė tvenkinyje, nes aš niekam nesakiau nė žodžio. Visi manė, kad aligatorius į tvenkinį atklydo iš upės ar iš lagūnos, kaip kartais atsitikdavo ir anksčiau. Ir Geltonasis Džekas, labai veikliai dalyvavęs užmušant baisųjį žvėrį, keletą kartų pareiškė tokią pat nuomonę. Piktadarys visai nenumanė, kad jo paslaptis atskleista! Save aš laikiau vieninteliu, kuris ją žinojo. Bet aš klydau.

Tarnai sugrįžo namo, vilkdami už virvių didžiulį aligatorių, linksmai šūkaudami, džiaugdamiesi pergale. Aš likau vienas su narsiuoju mūsų išgelbėtoju, norėdamas jam pareikšti savo dėkingumą.

Motina, tėvas — visi jam dėkojo už nuostabią drąsą. Net sesuo atsipeikėjusi jam pasakė keletą malonių žodžių, pareikšdama savo dėkingumą.

Jis tylėjo. Tiktai šypsena ir lengvais nusilenkimais atsakinėjo į padėką ir sveikinimus. Amžiumi jis dar atrodė vaikas, bet laikėsi rimtai kaip vyras.

Jis buvo maždaug mano metų ir mano ūgio, puikaus sudėjimo ir labai gražus. Pagal veido spalvą jo nebūtum galėjęs palaikyti grynakrauju indėnu, nors jis dėvėjo indėnišką apdarą. Jo oda tamsi, tačiau ne bronzinė,— matyt, jis buvo metisas. Kumpa nosis jam teikė panašumo į erelį — toks yra skiriamasis kai kurių Šiaurės Amerikos indėnų genčių bruožas. Jo akys, šiaipjau romios ir švelnios, greitai užsiliepsnodavo. Jam susijaudinus, jose, kaip jau sakiau, plyksteldavo rūsti ugnis.

Baltosios rasės kraujo priemaiša švelnino griežtus, bet visiškai taisyklingus indėnų tipo bruožus, atspindinčius herojinį didingumą. Juodi jo plaukai buvo gražesni, negu indėnų, bet lygiai taip pat žvilgantys ir tankūs. Trumpiau sakant, visa keisto nepažįstamojo išorė bylojo, kad po metų, dvejų iš šio tauraus ir malonaus jaunuolio išaugs nuostabaus gražumo vyras. Net dabar jis atrodė toks nepaprastai savotiškas, kad, kartą jį pamatęs, jau negalėjai užmiršti.

Jau sakiau, kad jis buvo apsirengęs kaip tikras indėnas. Bet jo apdaras buvo pasiūtas ne iš odos, įgytos medžioklėje. Elnio odos kelnės jau seniai Floridoje buvo išnykusios. Jo kelnės buvo iš raudonos gelumbės, o marškiniai iš margo medvilninio audinio... Tiktai mokasinai buvo pasiūti iš žaliaminės elnio odos. Visą jo aprangą gausiai puošė išsiuvinėjimai ir karuliai. Jis dar turėjo karuliais siuvinėtą juostą — vampumą, o ant galvos raištį, papuoštą trimis grifo plunksnomis, o šį paukštį indėnai gerbia taip pat, kaip ir erelį. Metiso kaklą puošė įvairiaspalvių karolių vėrinys, o ant krūtinės žvilgėjo vienas ant kito sudėti trys sidabriniai pusmėnuliai.

Štai ir visa jaunuolio apranga. Nors buvo kiaurai permirkęs, jis vis tiek atrodė oriai ir vaizdžiai.

— Ar jūs tikrai nesužeistas?— paklausiau aš jį dar kartą.

— Žinoma. Nė vieno įbrėžimo.

— Bet jūs kiaurai permirkęs. Leiskite pasiūlyti jums persirengti. Man rodos, mano drabužiai jums visai tiktų.

— Ačiū. Aš neįpratęs dėvėti tokių drabužių. Saulė karštai šildo, ir aš greitai išdžiūsiu.

— Užeikite pas mus pasistiprinti!

— Aš neseniai valgiau.

— Gal išgertumėte vyno?

— Ne, ačiū. Aš geriu tik vandenį.

Aš nežinojau, ką daugiau pasakyti naujajam savo pažįstamam. Jis atsisakė mūsų vaišių, bet vis dar stovėjo šalia manęs. Jis nesiteikė įeiti į mūsų namus, bet nerodė noro pasitraukti nuo manęs.

Tai ko gi pagaliau jis laukė? Atlyginimo už savo paslaugą? Ko nors solidžiau, negu pagyrimai ir dėkojimai?

Tai man pasirodė labai įtikima. Nors ir koks malonus jaunuolis, jis vis dėlto indėnas. Jis jau užtenkamai prisiklausė pagyrimų. Indėnai nemėgsta tuščių žodžių. Gal jis dar laukė ko nors — tai visiškai suprantama. Taip pat suprantama, kad ir man atėjo tokia mintis.

Aš greitai išsiėmiau iš kišenės piniginę ir įbrukau jam į ranką. Bet po akimirkos piniginė atsidūrė tvenkinio dugne.

— Aš jūsų neprašau pinigų!— pasakė jis, su nepasitenkinimu švystelėjęs dolerius į vandenį.

Pasijutau įžeistas, ir man buvo gėda — svarbiausia, buvo gėda. Aš šokau į vandenį ir panėriau. Bet ne piniginės ieškoti,

o šautuvo, kuris, mačiau, dūlavo ant akmenuoto dugno. Aš jį pačiupau ir, išlipęs į krantą, padaviau metisui.

Jis kažkaip ypatingai nusišypsojo, ir aš supratau, kad atitaisiau savo klaidą ir palaužiau atkaklų jo išdidumą.

— Dabar mano eilė,— tarė jis.— Leiskite man surasti jūsų piniginę ir paprašyti dovanojamas už šiurkštumą.

Aš norėjau jį sulaikyti, bet jis šoko į vandenį ir panėrė. Netrukus iškilo su pinigine ir padavė man.

— Tai puiki dovana,— tarė jis, apžiūrinėdamas šautuvą.— Kad galėčiau jums atsidėkoti dovana už dovaną, man reikia pareiti namo. Mes, indėnai, nedaug dabar beturime tokių dalykų, kuriuos brangintų baltieji, išskyrus mūsų žemę! (Šiuos žodžius jis ištarė itin pabrėžtinai.) Mūsų dirbiniai,— tęsė jis,— palyginus su jūsiškiais, nieko neverti. Jums jie, geriausiu atveju, tik įdomūs mažmožiai. Bet palaukite... juk jūs medžiotojas? Gal imkite mokasinus ir šovininę? Majumė juos daro labai gerai.

— Majumė?

— Mano sesuo. Jūs pamatysite, kad su mokasinais daug patogiau medžioti, negu su sunkiais batais, kuriuos jūs nešiojate. Su mokasinais galima vaikščioti negirdimai.

— Užvis svarbiausia yra tai, kad mokasinus dovanų aš gausiu iš jūsų!

— Aš labai džiaugiuosi, kad tai jums suteiks pasitenkinimo. Majumė jums padarys ir mokasinus, ir šovininę.

„Majumė!— pakartojau aš sau vienas.— Malonus, nepažįstamas vardas! Nejaugi tai būtų ji?"

Aš atsiminiau gražią mergaitę, kurią kartą mačiau miške, einančią taku. Tai buvo svajonė, dangiškas reginys — ji atrodė perdaug graži, kad galėtų būti šios žemės duktė.

Šitas reginys man pasirodė indėnų mergaitės pavidalu, kada aš klaidžiojau miškuose ir aromatingose, kvapniose giraitėse. Aš ją pamačiau žydinčioje žalioje pievoje. Tai buvo viena tų vietelių pietų miškuose, kurias gamta išpuošia ypatingai dosniai. Mergaitė atrodė neatskiriama to nuostabaus paveikslo dalis.

Vos spėjau pažvelgti į ją, ji dingo. Aš leidausi bėgti paskui, bet veltui stengiausi ją surasti. Kaip lengva šmėkla ji nuplasnojo klaidžių miško takelių labirintu, ir daugiau aš jos nebemačiau. Bet, nors mano akys jos nebematė, ji neišdilo man

iš atminties, ir aš nuo to laiko vis svajojau ją išvysti. Ar tik ten nebuvo Majumė?

— Kuo jūs vardu?— paklausiau aš jaunuolį, kuris jau buvo benueinąs.

— Baltieji mane vadina Paueliu, pagal velionio mano tėvo pavardę. Jis buvo baltasis. Mano motina tebėra gyva. Nėra ko nė sakyti, kad ji indėnė... Man metas eiti,— pridūrė jis patylėjęs.— Bet pirma leiskite jums pateikti vieną klausimą. Jis jums gali pasirodyti įžūlus, bet aš turiu savų sumetimų. Ar tarp jūsų vergų nėra tokio, kuris būtų labai piktas ir nepalankiai nusiteikęs jūsų šeimai?

— Gal ir taip. Bent jau aš turiu pagrindo jį įtarti.

— Ar galėtumėte pažinti jo pėdas?

— Manau, kad pažinčiau.

— Tai einam su manimi!

— Nereikia. Aš numanau, kur jūs norite mane nuvesti. Aš viską žinau: jis čionai atviliojo aligatorių, norėdamas pražudyti mano seserį.

— Uf!— šūktelėjo jaunasis indėnas, truputį nustebęs.— Kaip jūs galėjote tai sužinoti?

— Aš viską mačiau nuo anos antai uolos. O kaip jūs sužinojote?

— Aš atėjau pėdomis — žmogaus, šuns ir aligatoriaus. Aš medžiojau pelkėje ir aptikau pėdas. Įtariau kažką negera ir nuėjau per lauką. Pasiekiau brūzgynus ir išgirdau riksmus. Ir, kaip matote, suspėjau pačiu laiku. Uf!

— Pačią paskutinę akimirką, antraip piktadariui būtų pavykęs niekšingas jo kėslas. Bet nebijokite, mano bičiuli, jis bus nubaustas!

— Gerai. Jis turi būti nubaustas. Tikiuosi, kad mudu dar susitiksime!

Mes pasisakėme dar keletą žodžių ir atsisveikinome, paspaudę vienas kitam ranką.

XI skyrius

ŽMOGAUS MEDŽIOKLĖ

Aš daugiau neabejojau mulato kaltumu. Žuvų sunaikinimas negalėjo būti vienintelis jo tikslas. Dėl tokio menkniekio jis nebūtų dėjęs tiek pastangų. Ne, jis buvo sumanęs kažką dau-

giau, tai buvo gerai apgalvotas kerštо planas: jis norėjo prażudyti mano seserį arba Violą, o gal ir abi kartu!

Panašus spėjimas atrodė baisus, bet abejonių nebuvo: visos aplinkybės tai rodė. Jaunasis indėnas iškart atspėjo mulato kėslus. Šiuo metų laiku sesuo maudydavosi beveik kas dieną, ir visi plantacijoje žinojo tą jos įprotį. Persekiodamas elnius, aš buvau tai užmiršęs, antraip, žinoma, būčiau veikęs visiškai kitaip. Bet kas galėjo pagalvoti apie tokią baisią piktadarybę? Mulato klasta visiškai atitiko piktą jo būdą. Jei atsitiktinai nebūtų buvę liudytojų, jo sumanymas galėjo pavykti, ir sesuo būtų tapusi jo auka. Kas būtų galėjęs atspėti priežastį? Visi būtų manę, kad aligatorius — vienintelis sesers mirties kaltininkas. Niekam nė į galvą nebūtų dingtelėję įtarti mulatą. Juk geltonasis piktadarys viską sumanė velniškai gudriai.

Aš netveriau pykčiu. Vargšė niekuo nekalta mano sesuo! Ji nė nenutuokė apie biaurų kėslą, dėl kurio jos gyvybei grėsė toks mirštamas pavojus. Virginija žinojo, kad mulatas jos nemėgsta, bet ji visai nemanė, kad jis taip šėtoniškai jos nekenčia. Aš jau negalėjau daugiau valdytis. Nusikaltėlį reikia pamokyti, ir tučtuojau! Jam reikia užkirsti kelią pakartoti panašų dalyką ateityje. Kaip reikėtų jį nubausti — apie tai aš dabar negalvojau. Šį klausimą tegu sprendžia vyresni. Rykštės jam nepadėjo; gal jį pataisytų geležiniai pančiai; bent jau jis turi būti išvytas iš plantacijos. Apie mirties bausmę aš visai negalvojau, nors niekšas ir buvo jos nusipelnęs. Išauklėtas humaniško tėvo, aš negalėjau pulti į tokį kraštutinumą, nors netveriau iš įtūžio. Aš maniau, kad pakaktų įkrėsti nusikaltėliui rykščių, sukaustyti geležiniais pančiais ir išsiųsti į švento Morkaus arba į švento Augustino fortą.

Aš žinojau, kad šį klausimą spręs ne vienas mano tėvas, kad čia dalyvaus visi aplinkiniai plantatoriai, ir kad būtina juos kuo greičiau sušaukti į pasitarimą. Šį nusikaltimą, be abejo, svarstys daug griežtesni teisėjai, negu atlaidus mulato šeimininkas. Aš daugiau nesukau sau galvos ir nusprendžiau, kad teismas turi įvykti tučtuojau. Todėl tiesiai per tankumyną nuskubėjau namo, norėdamas viską papasakoti tėvui.

Vos žengęs kelis žingsnius, išgirdau netoli savęs kažkokį šlamesį. Aplinkui nebuvo nė gyvos dvasios, bet, matyt, kažkas brovėsi pro medžius. Gal kuris nors vergas, kilus visuotiniam sąmyšiui, sumanė pasmaguriauti apelsinais.

Visa tai man pasirodė mažmožis, palyginus su tuo, kas man kvaršino galvą, ir aš nemačiau reikalo net sustoti. Tik šūktelėjau nepažįstamajam ir, nesulaukęs atsakymo, nuėjau tolyn.

Priėjęs namus, po didele stoginе pamačiau tėvą ir vergų prižiūrėtoją. Čia pat buvo ir aligatorių medžiotojas, senis Hikmenas, ir keletas kaimynų, atsitiktinai užėjusių pas tėvą su reikalais. Aš smulkiai papasakojau apie šio ryto atsitikimą. Visi stovėjo lyg perkūno trenkti. Hikmenas tuoj pareiškė, kad tikriausiai viskas taip ir buvo, nors niekas ir taip neabejojo mano žodžiais. Vienintelė abejonė galėjo kilti tik dėl mulato sumanymų. Nejaugi jis būtų norėjęs atimti žmogui gyvybę? Buvo sunku patikėti tokiu negirdėtu žiaurumu. Bet tą akimirką visi abejojimai išsisklaidė. Atsirado liudytojas, patvirtinęs ir papildęs mano parodymus. Tas liudytojas buvo Juodasis Džekas.

Tą rytą — vos prieš pusvalandį — jis pastebėjo, kaip Geltonasis Džekas įlipo į vieną aukštą ąžuolą, iš kurio gerai matyti tvenkinys. Tai buvo kaip tik tuo metu, kada „baltoji mis" ir Viola nuėjo maudytis. Geltonasis Džekas įsilipo pažiūrėti, kaip juodvi įbrido į vandenį.

Pasipiktinęs tokiu nepadoriu elgesiu, negras šūktelėjo mulatui, kad tas liptų iš medžio, ir pagrasino jį apskųsiąs. Bet mulatas atsakė, kad skinąs giles, mėgiamą visų plantacijos gyventojų skanėstą. Ir tik po to, kai negras pakartojo savo grasinimą, Geltonasis Džekas pagaliau nulipo žemėn, bet jo rankose nebuvo nė vienos gilės.

— Jis ne gilių ten lipo, masa Rendolfai; šitas geltonasis dykūnas buvo sumanęs blogą darbą,— taip baigė savo pasakojimą Juodasis Džekas.

Dabar jau nebuvo ko abejoti dėl nusikalstamų mulato kėslų. Jis lipo į medį, norėdamas įsitikinti, kad jo sumanyta piktadarybė įvyko; jis matė, kaip mergaitės įbrido į baseiną; jis žinojo, koks pavojus slypi vandenyje, bet nė piršto nepajudino, mėgindamas joms padėti arba sukelti aliarmą. Atvirkščiai, jis vienas iš paskutiniųjų atbėgo prie tvenkinio, kada merginos šaukėsi pagalbos. Tą patvirtino daugelis liudytojų. Visi įrodymai prieš jį buvo akivaizdūs.

Juodojo Džeko pasakojimas sujaudino visus. Baltieji ir juodieji, šeimininkai ir vergai — visi buvo vienodai pasipiktinę baisiu nusikaltimu. Iš visų pusių skambėjo šauksmai: „Kur Geltonasis Džekas?"

Negrai, baltieji, mulatai — visi šoko jo ieškoti, visi norėjo pagauti Geltonąjį Džeką, visi troško bausmės šitam baisiam niekšui.

Bet kurgi jis dingo? Jį garsiai šaukė, liepė jam pasirodyti, grasino. Bet viskas veltui: atsakymo nebuvo. Kurgi jis? Viską apieškojo: arklides, pašiūres, virtuvę, negrų trobeles, netgi svirną, bet mulato niekur nerado. Kurgi jis dingo? Žmonės jį matė visai neseniai, kai jis padėjo vilkti iš tvenkinio aligatorių. Negyvas žvėris buvo atitemptas prie žardžio ir numestas kiaulėms suėsti. Geltonojo Džeko sukinėtasi čia pat ir uoliai darbuotasi, bet kur jis dabar — niekas nežinojo.

Tą akimirką aš atsiminiau, kad apelsinų giraitėje girdėjau šlamesį. Ar tik ne ten pasislėpė Geltonasis Džekas? Jei taip, tai jis tikriausiai girdėjo mano pašnekesį su jaunuoju indėnu arba bent paskutiniuosius to pašnekesio žodžius ir dabar jau buvo kur nors toli.

Pradėjome jo ieškoti apelsinų giraitėje ir tankumynuose aplink baseiną, bet tuščiai: mulatas tartum į žemę būtų prasmegęs. Tada man dingtelėjo mintis užkopti ant uolos viršūnės, į savo sekyklą, ir aš tuoj pamačiau bėglį, ropomis šliaužiantį per indigo plantaciją link kukurūzų lauko. Toliau aš jo nestebėjau, nušokau nuo uolos ir nusivijau. Mano tėvas, Hikmenas ir kiti nusekė paskui mane.

Gaudynės anaiptol nebuvo tylios, ir iš mūsų riksmų Geltonasis Džekas greitai suprato, kad atsivejam. Toliau kur nors nulįsti jam nebuvo jokios galimybės, ir pašokęs jis leidosi bėgti kiek kojos neša. Netrukus jis pasiekė kukurūzų lauką; persekiotojų riksmai skambėjo jam pridurmu.

Nors dar buvau tik vaikiščias, bet bėgau greičiau už visus. Aš žinojau, kad tikrai jį pavysiu, jei tik jis nedings man iš akių. O jis, matyt, tikėjosi pribėgti pelkę ir ten šmurkštelti į žemaūgių palmių tankumyną, kur jam jau būtų buvę lengva pasislėpti taip, kad niekas nesurastų.

Norėdamas jam tai sukliudyti, aš leidausi bėgti paknopstom ir pastojau jam kelią pamiškėje. Man pavyko jį sugriebti už striukės skverno.

Žinoma, tai buvo neprotingas žingsnis. Mano troškimas buvo vienas: sučiupti jį! Aš nė nepagalvojau, kad jis gali priešintis, nors iš žmogaus, atsidūrusio tokioje beviltiškoje padėtyje, visiškai to reikėjo laukti. Papratęs, kad manęs visada būtų klau-

soma, aš apdujęs maniau, kad, vos tik jį sučiupsiu, jis paklusniai sustos. Bet aš klydau. Greitai bėgdamas, aš visiškai uždusau ir taip nusilpau, kad nebūčiau galėjęs išlaikyti net katės. Geltonasis Džekas lengvai išsisuko iš mano rankų. Bet, užuot leidęsis bėgti toliau, jis atsigręžė ir, išsitraukęs peilį, perdūrė man ranką. Jis taikė į širdį, bet tą akimirką aš atsitiktinai kilstelėjau ranką ir tuo būdu nukreipiau lemtingą smūgį.

Mulatas vėl užsimojo peiliu ir būtų man dūręs antrą kartą, jei į kovą nebūtų įsimaišęs trečiasis dalyvis. Bet pirma, negu mirštami peilio ašmenys palietė mane, stiprios Juodojo Džeko rankos apglėbė mulatą. Niekšas atkakliai gynėsi, stengdamasis ištrūkti, bet geležiniai seno jo varžovo gniaužtai neatsileido, kol atskubėjo Hikmenas ir visi kiti. Netrukus mulatas buvo suraišiotas stipriais diržais ir dabar gulėjo priešais mus bejėgis ir nepavojingas.

XII skyrius

RŪSTUS NUOSPRENDIS

Savaime suprantama, visi šitie įvykiai sukėlė didelį sujudimą ne tik mūsų namuose. Palei upę buvo įsikūrę nemaža plantacijų, sudarančių vieną gyvenvietę. Žinia, kas atsitiko pas mus, nepaprastai greitai paplito visoje apylinkėje, ir maždaug po valandos iš visų pusių ėmė rinktis baltieji kaimynai. Kai kurie iš jų — neturtingi medžiotojai, gyvenantys didelių plantacijų pakraščiuose,— atėjo pėsti, o kiti — patys plantatoriai ir jų prievaizdai — atjojo raiti. Jie visi buvo su šautuvais ir pistoletais. Iš šalies pasižiūrėjus, juos galėjai palaikyti milicijos būriu, sujojusiu į sueigą, nors iš rimtos veidų išraiškos galėjai veikiau pagalvoti, kad jie susirinko atremti indėnų puolimo pasienyje.

Per valandą jų suplaukė gal penkiasdešimt — beveik visa gyvenvietė. Geltonojo Džeko bylos nagrinėti buvo paskirtas teismas. Teismo procesas ėjo ne pagal griežtus įstatymo nuostatus, nors kai kurių juridinių formalumų, kad ir labai apgraibom, vis dėlto buvo paisoma. Šitie žmonės čia turėjo neaprėžtą valdžią, jie buvo žemės savininkai ir tokiais atvejais, kaip šis, galėjo be vargo surengti savotišką teismo tribunolą. Iš savo tarpo jie išrinko prisiekusius posėdininkus ir teisėją — artimiau-

sią mūsų kaimyną Ringholdą. Mano tėvas teisme dalyvauti atsisakė.

Parengtinis tardymas ilgai neužtruko — faktai buvo akivaizdūs. Aš stovėjau prieš teisėjus su aprišta ranka. Viskas buvo aišku — kaltė įrodyta. Mulatas pasikėsino į baltojo gyvybę. Vadinasi, nusipelnė mirties bausmės.

Bet kokia mirtim jį nubausti? Vieni siūlė pakarti; kiti manė, kad toks nuosprendis būtų perdaug švelnus. Daugumas pritarė pasiūlymui sudeginti nusikaltėlį gyvą. Tokiam žiauriam nuosprendžiui pritarė ir teisėjas.

Mano tėvas prašė nuosprendį sušvelninti — bent jau nekankinti nusikaltėlio. Bet rūstūs teisėjai jo neklausė. Būdavo nemaža atsitikimų, kai čia vienam, čia kitam susirinkusių plantatorių pabėgdavo vergai, ir tai buvo aiškinama indėnų artumu. Taigi vergvaldžiai, apkaltinę tėvą bereikalingu švelnumu, nutarė, kad pabėgę vergai turi gauti griežtą pamoką. Pirmoji auka tebūnie Geltonasis Džekas, kuris turės būti sudegintas gyvas.

Taip jie samprotavo, toks buvo ir jų nuosprendis!

Paprastai manoma, kad Šiaurės Amerikos indėnai savo belaisvius kankina. Tai labai klaidinga nuomonė! Daug kartų neginčijamai įrodyta, kad indėnų žiaurumas buvo jų atsakymas į kurį nors jiems padarytą papiktinamą neteisingumą, ir belaisvių kankinimas būdavo tik jų kerštas. Nė vienoje epochoje žmogaus prigimtis nepajėgė atsispirti kerštо pagundai. Baltuosius lygiai taip pat galima kaltinti žiaurumu, kaip ir raudonodžius. Jeigu indėnai patys rašytų pasienio karų ir jų teritorijos grobimų istoriją, tai visas pasaulis tikriausiai pakeistų savo nuomonę apie vadinamąjį jų žiaurumą.

Vargu ar visoje baltųjų ir indėnų karų istorijoje surastum tokių žiaurumų, kokių baltieji pridarė negrams. Daugelis vergų negrų buvo sužalota, nukankinta, nusmerkta myriop net už paprastą įžeidimą, padarytą žodžiu, ir jau būtinai už įžeidimą veiksmu, pavyzdžiui, už antausį arba smūgį. Nes toks buvo įstatymas, parašytas baltųjų.

Indėnų žiaurumas beveik visada būdavo tik atpildas. Bet kai civilizuoti tironai kankindavo žmones, anaiptol ne visada kerštu galėtum pateisinti jų veiksmus. O jeigu tat ir buvo kerštas, tai ne natūralus noras atkeršyti, kilęs žmogaus širdyje

kaip atsakas į neteisingumą, o tiesiog žemas pyktis, kurį kartais parodo niekšingi ir bailūs tironai silpnoms būtybėms, esančioms jų valdžioje.

Geltonasis Džekas padarė sunkų nusikaltimą ir neabejojamai nusipelnė mirties. Bet teisėjai nusprendė dar ir kankinti jį. Mano tėvas ir keletas kitų kaimynų protestavo prieš tai, bet balsų dauguma tam pritarė, ir baisusis nuosprendis buvo patvirtintas. Ir tie, kas tą nuosprendį padarė, tuoj pradėjo ruoštis jo vykdymui.

Džentelmeno valdos — nepriderama vieta mirties bausmei. Todėl buvo nutarta paėjėti atokiau nuo namų, prie ežero. Už dviejų šimtų jardų nuo ežero kranto buvo surastas tinkamas medis, ir visa minia nugužėjo ten paskui nuteistąjį. Geltonąjį Džeką pririšo prie medžio ir pradėjo krauti laužą.

Tėvas atsisakė dalyvauti egzekucijoje. Iš visos mūsų šeimos tik aš vienas nuėjau su minia. Mulatas mane pamatė ir pratrūko keiktis, džiūgaudamas, kad mane sužeidė. Matyt, jis mane laikė pikčiausiu savo priešu. Tiesa, aplinkybės taip susidėjo, kad aš nenorėdamas tapau jo nusikaltimo liudytoju, ir teismas jį pasmerkė, daugiausia remdamasis mano parodymais, bet aš nebuvau kerštingas ir kad būčiau galėjęs, būčiau jį išvadavęs nuo baisaus likimo arba bent jau nuo kankinimų.

Mes atėjome į baismės vietą. Žmonės ten jau plušėjo: vieni rinko žabus ir krovė aplink medį, kiti taisėsi kurti ugnį. Minia linksmai šūkavo ir juokavo, bet girdėjosi ir balsų, rodančių neapykantą visai spalvotųjų rasei. Labiausiai šia prasme tūžo jaunasis Ringholdas, nesuvaldomo būdo nuožmus jaunuolis, paveldėjęs blogiausius savo šeimos bruožus.

Aš žinojau, kad jam patinka mano sesuo. Dažnai jį pastebėdavau jai rodant ypatingus dėmesio ženklus ir neslepiant pavydo kitiems jos bičiuliams. Jo tėvas buvo turtingiausias plantatorius visoje apylinkėje, ir pasipūtęs sūnelis tarėsi esąs visur pageidaujamas svečias. Aš nemanau, kad jis būtų patikęs Virginijai. Beje, tikrai to negaliu pasakyti — klausimas perdaug opus, kad galėtum jį pateikti paauglei mergaitei, kuri tik vaizdavosi subrendusi mergina.

Ringholdas anaiptol nebuvo gražus nei kilnus. Gal jis buvo ir nekvailas, bet atžarus žemesniems už save — būdingas bruožas turtingų tėvų sūneliams. Žmonės apie jį kalbėjo, kad jis

kerštingas. Be to, jis buvo lėbauninkas, peštukas, landžiojo po žemiausios rūšies smukles.

Aš jo nemėgau ir niekad neieškojau jo draugystės. Jis buvo kiek vyresnis už mane, bet svarbiausia ne tai — man nepatiko jo būdas ir polinkiai. Bet visai ne taip į jį žiūrėjo mano tėvai. Jie nuoširdžiai priimdavo Ringholdą savo namuose, tur būt, jį laikydami būsimu žentu. Jie nematė jo ydų — aukso spindesys dažnai apžilpina mums akis.

Šitas jaunuolis buvo kaip tik iš tų, kurie primygtinai reikalavo mulatui mirties bausmės. Jis labai uoliai talkininkavo nuosprendžio vykdytojams. Tatai galėjai paaiškinti iš dalies įgimtu jo nežmoniškumu — jaunąjį Ringholdą ir jo tėvą visa apylinkė laikė žiauriais plantatoriais, ir visiems mūsų kolonijos vergams daugiausia baimės įvarydavo pažadas juos parduoti masai Ringholdui.

Bet jaunojo Ringholdo uolumą galėjai paaiškinti ir kita priežastimi: jis vaizdavosi, kad elgiasi riteriškai, kad tuo rodo savo draugiškumą mūsų šeimai, o svarbiausia — Virginijai. Bet jis apsiriko: toks žiaurumas negalėjo susilaukti mūsų pritarimo. Ir kažin ar geroji mano sesuo jį būtų už tai apdovanojusi malonia šypsena.

Jaunasis metisas Pauelis taip pat buvo čia. Išgirdęs gaudynių triukšmą, jis sugrįžo ir dabar stovėjo minioje, bet niekur nesikišo.

Ringholdas pamatė indėną, ir jo akys keistai sublizgėjo. Jis jau žinojo, kad šis juodbruvis jaunuolis išgelbėjo Virginiją, bet dėkingumo jam anaiptol nejautė.

Atvirkščiai, jo krūtinėje įsigavo kitas jausmas,— tai buvo aišku iš paniekinamos šypsenos jo lūpose.

Tai pasidarė dar aiškiau, kada jis šiurkščiai kreipėsi į Pauelį.

— Ei! Raudonodi!— riktelėjo jis.— Ar tu neprikišai nagų prie šio nusikaltimo? Girdi tu, raudonodi!

— Ar aš raudonodis?— pasipiktinęs sušuko metisas, išdidžiai pažvelgęs į įžeidėją.— Bet mano odos spalva gražesnė kaip jūsų, bailus stuobry!

Ringholdo veido oda buvo gelsva. Pasakyta buvo taikliai. Įžeidimas akimirksniu pasiekė Ringholdo sąmonę, bet jis taip nustebo dėl tokio indėno kreipimosi ir taip įsiuto, kad trumpam neteko žado. Kol jis sumojo, ką pasakyti, pasigirdo kitų balsai:

— Šimts velnių! Ką ten pliauškia tas indėnas?

— Pakartok, ką pasakei!— atsitokėjęs sušuko Ringholdas.

— Jei norite, prašom: bailus stuobry!— šūktelėjo metisas, ypač pabrėždamas paskutiniuosius žodžius.

Vos tik jis tai pasakė, Ringholdas paleido šūvį, bet kulka metiso nekliudė. Dar po akimirkos priešininkai šoko vienas prie kito ir griebė vienas antram už gerklės.

Abu parvirto žemėn, bet metisas buvo stipresnis. Jis atsidūrė viršuje, peilis blykstelėjo jo rankoje, ir Ringholdas veikiausiai būtų nukeliavęs į aną pasaulį, jei kažkas iš minios nebūtų išmušęs peilio metisui iš rankų. Keletas vyrų šoko prie jų ir išskyrė.

Kai kurie piktinosi indėno elgesiu ir jam reikalavo mirties bausmės. Bet atsirado žmonių, daug geriau suprantančių, kas yra teisingumas,— jie savo akimis matė, kaip įžūliai elgėsi Ringholdas, ir, nepaisydami Ringholdų šeimos įtakingumo ir galios, ėmė protestuoti prieš tokį susidorojimą. Aš buvau pasiryžęs visomis jėgomis ginti metisą.

Sunku pasakyti, kuo visa tai būtų baigęsi... Bet kažkas šūktelėjo:

— Geltonasis Džekas pabėgo!

XIII skyrius

GAUDYNĖS

Aš atsigręžiau. Iš tikrųjų, mulatas bėgo per lauką!

Žmonės buvo susidomėję Ringholdo ir indėno grumtynėmis ir užmiršo mulatą. Peilis, kurį kažkas išmušė iš Pauelio rankų, nukrito prie Geltonojo Džeko kojų. Per sąmyšį Džekas jį paėmė, nupiovė virves, kuriomis buvo pririštas prie medžio, ir leidosi bėgti.

Kažkas mėgino sugriebti mulatą, bet jis ištrūko. Keletu žingsnių jis pralenkė žmonių minią ir nudūmė į ežero pusę.

Tai buvo beprotiškas sumanymas. Jis bus arba nušautas, arba pagautas. Tas tiesa, bet mėginti gelbėtis nuo tikros mirties — ir dar kokios mirties!— argi tai beprotybė?

Bėgliui įkandin supoškėjo šūviai, pradžioje iš pistoletų, paskui iš medžioklinių šautuvų. Kariški šautuvai buvo sumesti šalimais arba stovėjo, atremti į medžius ir tvoras. Visi nubėgo jų pasiimti. Šauliai taikė už kits kito — buvo girdėti tik skar-

dus pokšėjimas, panašus į mokomąjį pėstininkų būrio šaudymą. Baltųjų tarpe buvo daug taiklių šaulių, bet sunku pataikyti į žmogų, gelbstintį savo gyvybę ir sklandantį iš vienos pusės į kitą tarp kelmų ir krūmų. Nė vienas šūvis, matyt, nekliudė taikinio. Šiaip ar taip, kai dūmai išsisklaidė, mes pamatėme, kaip mulatas šoko į ežerą ir ėmė plaukti.

Kai kurie vėl pradėjo užtaisinėti šautuvus, o kiti, matydami, kad gaišti nebegalima, sviedė šautuvus žemėn, paskubom nusitraukė nuo savęs skrybėles, striukes, batus ir šoko į vandenį pridurmu bėgliui.

Per tris minutes vaizdas visiškai pasikeitė. Bausmės vieta ištuštėjo. Vieni susispietė krante, šaukdami ir mosikuodami rankomis, o kiti — gal dvidešimt žmonių — tylėdami plaukė, ir tik jų galvos kyšojo iš vandens. Toli priekyje, už kokių penkiasdešimt pėdų, kapstėsi vienišas plaukikas, dedantis paskutines pastangas ištrūkti nuo savo persekiotojų, ir buvo matyti tik juodi garbanoti jo plaukai, geltoni pečiai ir kaklas.

Tai buvo keista scena! Tartum būtų medžiojamas elnias — apsuptas iš visų pusių, jis šoka į vandenį, o šunys lodami drąsiai neria paskui jį. Tik čia būta dar didesnio sambrūzdžio, ir žmonės, ir šunys medžiojo ne laukinį žvėrį, bet žmogų. Kurtai ir skalikai su savo šeimininkais lyg patrakę vijosi savo auką. Iš tikrųjų tai buvo labai keista scena!

Nuo kranto nesiliovė poškėję šūviai: tie, kurie ten liko, vėl užtaisė savo šautuvus. Kulkos be perstojo pliaukšėjo į vandenį netoli nuo plaukiko, bet nė viena jo nekliudė. Jis jau buvo už šūvio ribos.

Visa tai man atrodė lyg kažkoks sapnas. Įvykiai taip greitai keitėsi, kad aš beveik netikėjau savo pojūčiais ir abejojau visu tuo, ką mačiau. Prieš akimirką nusikaltėlis, surištas ir bejėgis, gulėjo prie žabų krūvos, kuri turėjo būti tuoj padegta. O dabar jis buvo laisvas ir plaukė tolyn, o jo budeliai buvo likę beviltiškai toli. Permaina įvyko taip greitai, kad buvo sunku ja patikėti. O tuo tarpu visa tai atsitiko mano akivaizdoje.

Praėjo nemaža laiko. Gaudynės vandenyje daug kuo skiriasi nuo gaudynių sausumoje. Nors tai buvo gyvenimo ar mirties klausimas, bėglys ir jo persekiotojai į priekį kasėsi labai pamažu. Mes, likusieji ant kranto, maždaug pusvalandį stebėjome šias nepaprastas lenktynes. Pirmųjų minučių umaras atslūgo, tačiau žiūrovų dėmesys anaiptol nesumažėjo; žmonės vis dar

šaudė ir jaudinosi, nors nei šūviai, nei riksmas, žinoma, negalėjo nulemti trokštamos pabaigos. Jokie skatinamieji šūksniai nepadėjo persekiotojams. Jokie grasinimai nebuvo reikalingi, kad bėglys plauktų greičiau...

Kol stovėjome ant kranto, mes turėjome pakankamai laiko apsvarstyti visą šį įvykį. Mums buvo aišku, kodėl mulatas šoko į vandenį. Jei jis būtų mėginęs bėgti per lauką, jis būtų tapęs šunų grobiu arba jį būtų paviję tie, kurie bėgo greičiau. O vandenyje nedaug kas galėjo su juo varžytis. Todėl jis nutarė perplaukti ežerą ir pasiekti mišką.

Betgi visiškai dingti iš akių jis negalėjo. Sala, į kurią jis plaukė, buvo už pusmylio nuo kranto, bet kitapus jos dar tęsėsi ruožas vandens daugiau kaip mylios pločio. Nuo persekiotojų mulatas galėjo pasislėpti saloje. Bet kas toliau? Juk negalėjo jis tikėtis išsigelbėti, pasislėpdamas tankumyne! Ten aukšti medžiai tankiai augo tik kelių akrų plote. Kai kurie stovėjo prie pat kranto, jų šakos buvo papuoštos sidabrinės tilandsijos ir karojo virš vandens. Bet kas iš to? Čia galėjo rasti prieglobstį ir išsigelbėjimą lokys arba užguitas vilkas, bet ne persekiojamas žmogus, ne vergas, išdrįsęs pakelti peilį prieš savo šeimininką. Ne, ne! Saloje bus apieškotas kiekvienas krūmas, ir pasislėpti nėra jokios galimybės.

Gal mulatas tik norėjo pailsėti saloje ir, truputį atsikvėpęs, vėl plaukti į priešingą krantą? Toks geras plaukėjas būtų galėjęs rizikuoti, bet šį kartą kelias jam buvo užkirstas. Upėje buvo daug valčių ir pirogų, žmonės jau nubėgo prie jų, ir, pirma, negu mulatas nušoks į vandenį, jo vytis jau leisis keletas valčių. Ne, ne, kur jau ten išsigelbėsi! Kur tik jis puls, į vandenį ar į salą — jį suras visur! Taip samprotavo žiūrovai krante, stebėdami gaudynes.

Kuo labiau plaukėjas artėjo prie salos, tuo publika labiau jaudinosi. Atomazga buvo netoli, bet ji pasirodė visai ne tokia, negu spėjome. Visi manė, kad bėglys, pasiekęs salą, išlips į krantą ir pasislėps tarp medžių, o jo pėdomis nuseks persekiotojai ir, galimas daiktas, jį sugaus net anksčiau, negu jam pavyks pasiekti mišką. Žmonės tvirtai tikėjo, jog viskas bus kaip tik taip,— juk mulatas jau buvo prie pat salos: dar keletas plačių grybšnių, ir jis atsidurs prie kranto. Jis jau plaukė po tamsiais medžių šešėliais, šakos linko prie jo galvos; rodos, jam tereikėjo kilstelėti ranką ir įsitverti į jas. Daugumas plau-

kėjų vis dar tebebuvo atsilikę maždaug per penkiasdešimt jardų, bet kai kurie, pralenkę kitus, buvo jau už dvidešimt penkių jardų. Nuo kranto atrodė, kad jie plaukia vos ne greta su bėgliu ir kiekvieną akimirką gali jį sučiupti.

Atomazga artėjo, bet ne tokia, kokios mes laukėme. Nei žiūrovai, nei persekiotojai nenumanė, kuo baigsis gaudynės. Net pats mulatas nenujautė, koks naujas pavojus jam grėsė. Salos krante augusių medžių šešėlis jau siekė plaukiką, ir mes kas akimirką laukėme, kad jis ten pasislėps. Bet jis staiga pasisuko ir nuplaukė palei krantą.

Mes nustebę žiūrėjome į šį manevrą, nesuprasdami, kuo jis gali baigtis, nes persekiotojai kaip tik plaukė įstrižai prie bėglio ir jau jau turėjo jį nutverti. Koks buvo jo tikslas? Gal jam nepavyko rasti patogios vietos išlipti į krantą? Jei net būtų buvę taip, jis galėjo įsikibti į šakas ir išsiropšti į sausumą. Bet abejoti mums teko neilgai: mes pastebėjome, kad kažkoks tamsus daiktas, plaukęs vandenyje, tai ne sauso medžio blukis; tasai blukis buvo gyvas ir judėjo, o netrukus pamatėme, jog ten milžiniškas driežas — biaurus aligatorius.

Baisūs jo žiomenys buvo plačiai praskėsti, žvynuota uodega iškelta, tik liemuo buvo vandenyje. Jis sukosi čia į vieną pusę, čia į kitą, retkarčiais pliaukšėjo uodega, ir purslai tiško lyg fontanas. Jo maurojimo aidą kartojo priešingas krantas, visas ežeras tartum siūbavo nuo kimaus jo balso. Miško paukščiai klykdami skrajojo aplinkui, o baltasis gandras, baikščiai krunkdamas, pakilo į orą.

Žiūrovai sustingo iš siaubo, plaukikai sustojo plaukę. Tik vienas mulatas dėjo visas jėgas, stengdamasis išsigelbėti. Aligatorius jį ryte rijo akimis. Ko jis taip įsistebeilijo į jį, o ne į kuriuos kitus? Visi plaukikai jam buvo vienodai arti. Gal tai dievo pirštas? Dar vienas judesys, dar vienas stiprus uodegos spyris — ir milžiniškas aligatorius puls savo auką...

Aš užmiršau mulato nusikaltimus ir beveik gailėjausi jo: nejaugi jam nėra vilties išsigelbėti? Štai jis įsikibo į medžio šaką, mėgindamas pasikelti iš vandens ir išvengti baisaus pavojaus. Dieve, suteik tvirtybės jo rankai! Per vėlu! Aligatorius jau išžiojo nasrus... Staiga pasigirdo triokštelėjimas — nulūžo šaka! Mulatas nukrito ir nuniro į dugną, o paskui jį, nė nesučiaupęs

nasrų, murktelėjo ir driežas. Abu dingo iš akių. Bangos suputojo, plakdamos nulūžusios šakos lapus.

Užgniaužę kvapą, mes stebėjome šitą sceną. Mažiausias bangos raibulys nepaspruko nuo mūsų žvilgsnių. Bet vandens paviršiuje nebuvo matyti jokio judėjimo. Iš jo gelmių nesirodė nei žmogus, nei pabaisa, ir netrukus ežeras vėl pasidarė ramus ir lygus. Aligatorius, be abejojimo, atliko savo darbą. Ar tik jis nebus dievo bausmės įnagis? Taip kalbėjo žmonės aplink mane.

Mūsų plaukikai apsisuko atgal. Nė vienas nebedrįso plaukti prie salos, į tamsų medžių šešėlį. Jie ilgai buvo išbuvę vandenyje, ir jiems baigėsi jėgos. Kai kurie kažin ar būtų įstengę pasiekti krantą, bet jiems į pagalbą nuskubėjo valtys ir pirogos. Vieni plaukikai pamatė valtis ir ėmė irtis lėčiau, kiti sustojo ir laukė jų prisiartinant. Juos visus skubiai surankiojo vieną po kito. Ir valtys, ir šunys laimingai pasiekė salos krantą.

Buvo nutarta toliau ieškoti su šunimis, nes bėglio likimas vis dar nebuvo aiškus. Persekiotojai išlipo iš valčių, šunys pradėjo šniukštinėti po krūmus, o žmonės nuėjo ežero pakraščiu į tą vietą, kur visa tai įvyko.

Saloje nebuvo jokių mulato pėdsakų. Bet užtat šiokių tokių ženklų pasirodė vandenyje: buvo pastebėtos raudonos putos ir nuspręsta, jog tai ir būsiąs mulato kraujas.

— Taigi, vyručiai!— pasigirdo šiurkštus kažkieno balsas.— Kertu lažybų, kad čia to juodaodžio kraujas. Jis nugrimzdo į dugną, tuo nėra ko abejoti. Velniai griebtų tą šlykštynę aligatorių! Sugadino mums visą pramogą.

Šitą juoką palydėjo griausmingas kvatojimas. Tęsdami pokalbį ta pačia dvasia, žmogaus medžiotojai pamažu išsivaikščiojo namo.

XIV skyrius

RINGHOLDO KERŠTAS

Tiktai patys didieji kietaširdžiai iš baltųjų tarpo kalbėjo apie šį atsitikimą su atsainiu lengvabūdiškumu; kiti, švelnesni ir kilnesni, į jį žiūrėjo su prideramu rimtumu, o kai kuriems jis net sukėlė kažkokią baimę. Tartum būtų pakilusi dievo ranka ir nusikaltėlį nubaudusi ta pačia mirtimi, kurią jis lėmė kitiems.

Baisi mirtis, bet atpildas, mulatui skirtas žmonių, buvo dar baisesnis. Dangus, sušvelninęs nusikaltėliui bausmę, jam buvo gailestingesnis, negu šios žemės teisėjai.

* * *

...Aš apsidairiau, ieškodamas indėno Pauelio, ir buvau patenkintas, kad jo nėra minioje. Jo kivirčas su Ringholdu pasibaigė greitai, bet aš bijojau, kad geruoju tai nepraeis. Indėno žodžiai įpykino plantatorius, nukreipė jų dėmesį nuo Džeko ir davė progą nusikaltėliui pabėgti. Jeigu mulatui iš tikrųjų būtų pavykę išsigelbėti, tai neabejotinai tatai būtų sukėlę tolimesnių nemalonumų. Bet ir dabar aš nebuvau visai tikras, ar indėnui negresia pavojus. Jis buvo ne savo žemėje — indėnų valdos prasidėjo anapus upės, ir todėl vietiniai gyventojai jį galėjo palaikyti įsibrovėliu. Teisybė, su indėnais mes gyvenome taikoje, bet vis dėlto širdies gilumoje abi pusės viena kitai jautė pagiežą. Senos žaizdos, gautos 1818 metų kare[1], dar nebuvo užgijusios.

Aš žinojau, kad Ringholdas yra kerštingas. Jis buvo pažemintas draugų akyse: trumpame susidūrime metisas paėmė viršų. Ringholdas to nedovanos ir, žinoma, ieškos progos atkeršyti.

Tai štai kodėl aš apsidžiaugiau, kad metisas pasišalino. Gal ir jis pats pajuto pavojų ir sugrįžo už upės, kur jam niekas negrėsė. Net Ringholdas nebūtų išdrįsęs ten sekti paskui jį, kadangi už sutarties pažeidimą jam grėsė bausmė, ir tai žinojo patys pasiučiausi skvateriai. Galėjo vėl įsiliepsnoti karas su indėnais, o vyriausybė, šiaip nepasižyminti pernelyg dideliu skrupulingumu, šiuo metu turėjo kitų planų.

Aš jau buvau beeinąs namo, bet staiga man dingtelėjo į galvą nueiti pas Ringholdą ir jam pasakyti, kad nepritariu jo elgesiui. Buvau taip pasipiktinęs, kad nusprendžiau išdėti jam viską, ką apie jį galvojau. Ringholdas buvo vyresnis už mane ir didesnio ūgio, bet aš jo nebijojau. Atvirkščiai, žinojau, kad jis manęs bijo. Ringholdas įžeidė žmogų, kuris prieš valandą

[1] 1818 metų karas — grobikiškas Jungtinių Valstijų karas su Ispanija dėl Floridos, kuri tuo metu priklausė Ispanijai. Dingstis karui buvo ta, kad indėnų gentys krikai ir seminolai teikė prieglobstį iš plantacijų pabėgusiems vergams. 1818 metais Amerikos kariuomenė įsibrovė į Floridą ir ją užgrobė. 1819 metais Ispanija buvo priversta atiduoti Floridą Jungtinėms Valstijoms, už tai gaudama kompensaciją pinigais.

dėl mūsų rizikavo savo gyvybe, ir aš norėjau jį išbarti. Ėmiau Ringholdo dairytis minioje, bet jo niekur nebuvo.

— Ar nematėte Arenso Ringholdo?— paklausiau senąjį Hikmeną.

— Jis ką tik nujojo,— atsakė senis.

— Į kurią pusę?

— Paupiu aukštyn. Jis nujojo su Biliu Viljamsu ir Nedu Spensu. Jie taip skubėjo, lyg ten būtų turėję kokį neatidėliotiną reikalą.

Man dingtelėjo baisus įtarimas.

— Hikmenai,— kreipiausi aš į medžiotoją,— ar nepaskolintumėte man valandėlei savo arklio?

— Savo senuolio? Mieliausiu noru! Nors visai dienai, jeigu reikia. Bet kaip josite su sužeista ranka?

— Menkniekis! Tik padėkite man įsėsti į balną.

Senasis medžiotojas patenkino mano prašymą, ir, šnektelėjęs su juo dar truputėlį, aš nujojau krantu aukštyn palei upę. Kiek toliau per upę plaukiojo keltas, ir veikiausiai ten jaunasis indėnas buvo palikęs savo valtį. Taigi, grįždamas namo, jis turėjo eiti ta kryptimi, o Ringholdui ten nereikėjo joti — jo plantacija buvo priešingoje pusėje. Todėl man ir pasirodė įtartina, kad Ringholdas nujojo paupiu aukštyn, ir dar su tokia drauge. Visose aplinkinėse plantacijose nebuvo blogesnių bernų už tuos Ringholdo sėbrus, kuriuos minėjo Hikmenas. Aš taip pat žinojau, kad jų vadeiva juos visiškai vedžioja už nosies.

Aš jaučiau, kad jie nulėkė indėno pėdomis ir, žinoma, ne su gerais kėslais. Prijojęs upę, įsitikinau, kad mano spėliojimai visiškai pagrįsti. Drėgname smėlyje aiškiai matėsi arklių kanopų įspaudai ir indėniškų mokasinų pėdos, einančios kelto link. Aš žinojau, kad metiso drabužiai dar nebuvo išdžiūvę ir kad jo mokasinai primirkę vandens. Spustelėjau pentinais arklį.

Bet, prijojęs keltą, aš nieko negalėjau matyti, nes vandenį nuo manęs užstojo medžiai. Tik išgirdau piktus balsus. Tai rodė, kad mano prielaidos buvo teisingos.

Aš negaišau ir nesiklausiau, kas ten kalbama, o nujojau tiesiai balsų link. Kelio posūkyje pamačiau tris arklius, pririštus prie medžio. Prajojau pro juos ir, kaip reikėjo tikėtis, prie vandens pamačiau tris baltuosius ir metisą. Jis buvo jų nelaisvėje!

Jie paliko arklius prie medžio, nepastebimai prie jo pritykino ir sučiupo kaip tik tuo momentu, kada jis buvo bešokąs į valtį.

Metisas neturėjo jokio ginklo. Šautuvas, kurį jam padovanojau, dar tebebuvo drėgnas, o Geltonasis Džekas nusinešė jo peilį. Štai kodėl metisas negalėjo priešintis, ir jiems iškart pavyko jam surišti rankas ir kojas.

Negaišdami jie nuvilko jam medžioklinius marškinius ir jį pririšo prie medžio. Pagaliau nutaikę progą išgiežti susikaupusį pyktį, jie ketino išplakti botagais nuogą jo nugarą. Jei nebūčiau laiku suspėjęs, jam būtų buvę riesta.

— Gėdykitės, Arensai Ringholdai!— šūktelėjau aš, prijojęs artyn.— Gėdykitės! Taip elgtis gali tik niekšas ir bailys, ir aš apie tai papasakosiu visam kaimui.

Aš pasirodžiau taip staiga, kad Ringholdas apstulbo. Jis kažką sumurmėjo teisindamasis.

— Prakeiktas indėnas to nusipelnė!— burbtelėjo Viljamsas.

— Už ką, misteri Viljamsai?— paklausiau aš.

— Už tai, kad jis taip įžūliai šiepia dantis prieš baltuosius!

— Jam nėra čia ko veikti!— įsiterpė Spensas.— Kokią jis turi teisę šlaistytis šiapus upės?

— O jūs neturite teisės jį kankinti nei šiapus, nei anapus upės, taip pat, kaip neturite teisės liesti manęs.

— Cho, cho, cho! Mes ir jus pamokysime!— pašaipiai šūktelėjo Spensas.

Man užvirė kraujas.

— Na, tai ne taip lengvai duosis!— sušukau aš, šokdamas nuo arklio ir bėgdamas prie jų.

Dešinioji mano ranka buvo sveika. Iš anksto numatydamas nemalonius vaidus, aš buvau pasiėmęs iš Hikmeno pistoletą ir dabar jį pakėliau ir nutaikiau.

— Na, džentelmenai,— tariau aš, atsistodamas šalia belaisvio,— dabar jūs galite jį kankinti! Tik įspėju, kad paleisiu kulką į kaktą pirmajam, kuris išdrįs jam suduoti.

Nors visi trys buvo dar beveik pusberniai, bet pagal tų laikų paprotį nešiojosi ginklus — peilius ir pistoletus. Spensas, rodos, labiausiai iš visų buvo nusiteikęs įvykdyti savo kėslus. Bet, matydamas, kad Ringholdas, jų vadeiva, atlyžo, jis su Viljamsu taip pat pasekė jo pavyzdžiu. Ringholdas atlyžo, kadangi, susipykęs su mūsų šeima, galėjo prarasti tai, ko negalėjo prarasti jo bičiuliai. Bet jis drebėjo ne vien dėl savo kailio, jis

turėjo ir kitų sumetimų. Visi trys pagaliau pasišalino, nepatenkinti dėl neprašyto mano įsikišimo į vaidą, kuris, anot jų, manęs visai nelietė. Netverdami pykčiu, jie susigėdę pasitraukė iš mūšio lauko.

Aš tučtuojau išlaisvinau indėną. Jis man tepasakė vos keletą žodžių, bet visas dėkingumas atsispindėjo jo žvilgsnyje, kada jis atsisveikindamas paspaudė man ranką:

— Apsilankykite anapus upės, kada panorėsite. Nė vienas indėnas jūsų nelies. Mūsų valdose jūs visada būsite laukiamas svečias!

XV skyrius

MAJUMĖ

Tokia pažintis negalėjo šiaip sau nutrūkti. Kuo gi ji galėjo daugiau baigtis, jei ne draugyste! Metisas buvo kilnus jaunuolis, tikras džentelmenas. Aš nutariau priimti jo kvietimą ir pasisvečiuoti jo namelyje miške. Jo motinos trobelė, kaip jis man aiškino, stovėjo netoli nuo čia, anapus ežero, prie nedidelio upelio, įtekančio į plačią Suonos upę.

Aš klausiausi šitų jo aiškinimų su slepiamu džiaugsmu. Aš gerai žinojau upelį, apie kurį jis kalbėjo. Dar neseniai juo plaukiau laiveliu ir kaip tik jo krante pirmą kartą pamačiau nuostabią būtybę — miško nimfą, kurios grožis man padarė tokį didelį įspūdį.

Bet ar ten buvo Majumė? Man norėjosi kuo greičiau tuo įsitikinti. O, kad mano ranka taip sugytų, kad galėčiau valdyti irklus! Ši gaišatis skaudžiai mane kankino. Bet laikas bėgo, ir aš galop pasveikau.

Savo išvykai pasirinkau nuostabiai gražų, skaidrų rytą ir leidausi į kelionę, pasiėmęs šunį ir šautuvą. Įsėdęs į valtį, aš jau buvau beatsistumiąs nuo kranto, bet staiga kažkas mane pašaukė. Atsigręžęs pamačiau seserį.

Vargšė mažoji Virginija! Pastaruoju metu ji labai pasikeitė, neteko buvusio linksmumo ir pasidarė daug labiau susimąsčiusi. Ji dar galutinai nebuvo atsipeikėjusi nuo baisaus atsitikimo su aligatoriumi.

— Kur tu plauki, Džordžai?— paklausė ji prieidama.

— Norėtum žinoti, Virginija?

— Taip, pasakyk arba imk mane kartu!

— Kaip? Imti tave į mišką?

— O kodėl gi ne? Aš seniai bebuvau miške. Koks tu negeras, broleli, tu niekada manęs neimi su savimi!

— Bet anksčiau, sesele, tu niekados manęs to neprašydavai.

— Na, tai kas, tu galėjai ir pats susiprasti, kaip man tai būtų malonu. O man taip norisi paklajoti po mišką! Kaip būtų gera pavirsti laisvu paukščiu, drugeliu arba kuria nors kita sparnuota būtybe! Tada aš keliaučiau viena po šiuos nuostabius miškus ir neprašyčiau savimylos brolio paimti mane kartu.

— Kitą kartą, Virginija, tik ne šiandien!

— O kodėl ne šiandien? Žiūrėk, koks gražus rytas!

— Teisybę sakant, šiandien aš imu kursą ne visai į mišką.

— O kurgi tu imi kursą, Džordžai? „Imti kursą"— taip, rodos, kalbama apie laivus?

— Aš plaukiu pas Pauelį. Pasižadėjau jį aplankyti.

— Ak, taip!— šūktelėjo sesuo, staiga pasikeisdama ir susimąstydama.

Pauelio vardas jai priminė baisiąją sceną, ir aš jau gailėjausi jį ištaręs.

— Žinai, ką aš tau pasakysiu, broleli!— pradėjo ji kiek patylėjusi.— Labiausiai už viską pasaulyje aš norėčiau pasižiūrėti indėnų namų. Mielas Džordžai, vežkis mane!

Prašymas buvo pasakytas taip karštai, kad aš negalėjau atsispirti, nors, žinoma, labiau norėjau plaukti vienas. Aš turėjau paslaptį, kurios negalėjau atskleisti nei mylimai seseriai. Be to, neaiški nuojauta man sakė, kad nereikėtų vestis sesers taip toli nuo namų, į tokią vietą, kurią aš pats taip mažai tepažinojau.

Ji vėl ėmė mane prašyti.

— Na, gerai, jei mama leis...

— Nebijok, Džordžai, mama nesupyks. Kam grįžti namo? Tu matai, aš pasiruošusi, net su skrybėle atėjau. Mes spėsime namo parsirasti anksčiau, negu mūsų pasiges. Juk čia taip netoli...

— Na gerai, sesele, sėskis į valties paskuigalį, prie vairo. Ei, op! Mes išplaukiame!

Srovė buvo nestipri, ir po pusvalandžio mes pasiekėme upelio žiotis ir pasukome juo aukštyn. Tai buvo neplatus upokšnis, bet pakankamo gylio valčiai arba indėnų luotui. Saulė jau buvo aukštai, bet jos spinduliai mūsų nekepino — juos užstojo tankūs

medžiai, kurių susipynusios šakos tartum sudarė žalią skliautą virš upės bangų. Už pusmylio nuo žiočių medžiai prasiskyrė. Mes pamatėme dirbamus laukus, užsėtus kukurūzais ir užsodintus batatu, arba saldžiosiomis bulvėmis, ankštiniais pipirais, aguročiais ir moliūgais. Netoli nuo kranto stovėjo gana didelis namas, apsuptas tvoros ir mažesnių namelių. Tai buvo kaimo troba su portiku, kurio kolonas puošė primityvūs raižiniai. Lauke plušėjo vergai — negrai ir indėnai.

Tai negalėjo būti baltojo plantacija — šioje pusėje upės baltieji negyveno. Mes nusprendėme, kad šis dvaras priklauso kuriam nors turtingam indėnui, žemės ir vergų savininkui.

Bet kurgi mūsų bičiulio trobelė? Jis sakė, kad ji stovi ant upės kranto, ne toliau kaip per pusmylį nuo žiočių. Gal mes praėjome pro šalį, nepastebėję trobelės, arba jos reikia ieškoti kur toliau?

— Nagi išlipkime į krantą, Virginija, ir paklauskime.

— O kas ten stovi prieangyje?

— Oho, tu geriau matai už mane! Bet juk ten jis pats — jaunasis indėnas! Bet negali būti, kad jis čia gyventų... Argi čia lūšnelė? O žinai ką? Jis, tur būt, čia atėjo į svečius. Žiūrėk, jis eina mūsų pasitikti!

Kol aš kalbėjau, indėnas išėjo iš namo ir skubiai pasuko mūsų pusėn. Už kelių sekundžių jis jau buvo ant upės kranto ir mums parodė, kur priplaukti prie krašto. Kaip ir pirmąją mūsų pažinties dieną, jis vilkėjo ryškius, gražiai išsiuvinėtus drabužius, o jo galvą puošė plunksnos. Liekna jo povyza krante ryškiai matėsi dangaus fone, jis atrodė panašus į miniatiūrinę kario statulėlę; metisas buvo dar jaunas, kone vaikas, ir atrodė labai vaizdingai. Aš jam beveik pavydėjau primityvaus didingumo.

Sesuo žiūrėjo į jį, kaip man pasirodė, susižavėjusi, nors kartu jos žvilgsnyje šmėkščiojo lyg kažkokia baimė. Ji čia raudo, čia balo; aš nusprendžiau, kad indėno vaizdas jai primena aną baisiąją sceną baseine. Ir vėl pasigailėjau ją čia atsivežęs.

Mus išvydęs, jaunasis indėnas, matyt, nė kiek nenustebo. Jis atrodė ramus ir santūrus, tartum būtų mūsų laukęs. Bet jis, žinoma, negalėjo nutuokti, kad mes apsilankysime dviese. Jo elgesyje anaiptol nesijautė šaltumo. Kai tik mes priplaukėme prie kranto, jis čiupo valtį už priekio, ją pritraukė prie pat krašto ir su tikro džentelmeno mandagumu padėjo mums išlipti.

— Sveiki!— tarė jis ir, pažvelgęs į Virginiją, pridūrė:— Tikiuosi, kad senjorita pasitaisė?.. O apie jus, senjore, nėra ko nė kalbėti: jei jau pajėgėte irtis prieš srovę, vadinasi, visai išgijote!

Žodžiai „senjoras" ir „senjorita" rodė ispanų įtaką, užsilikusią iš tų laikų, kai seminolai bendravo su ispanais. Naujasis mūsų pažįstamas turėjo tuos pačius daiktus, kurie nešiojami Andalūzijoje,— sidabrinis kryželis ant kaklo, skaisčiai raudona šilkinė juosta ir ilgas trikampis durklas už juostos. Net pats gamtovaizdis priminė Ispaniją: čia augo egzotiški augalai — kiniški apelsinai, puikūs moliūgai papaji, ankštiniai pipirai ir pomidorai. Visa tai būdinga ispanų kolonistų sodyboms. Namo architektūra turėjo neabejotinų Kastilijos stiliaus žymių. Ir drožiniai buvo ne indėniški.

— Tai čia jūsų namas?— paklausiau kiek nustebęs.

Mat, jis mus sveikino kaip šeimininkas, o jokios lūšnelės niekur nebuvo matyti. Jo atsakymas mane nuramino. Jis pasakė, kad tas namas esąs jo, teisingiau — jo motinos namas. Jo tėvas jau seniai miręs, ir jie gyvena trise — motina, sesuo ir jis.

— O kas ten tokie?— paklausiau, rodydamas į darbininkus.

— Tai mūsų vergai,— atsakė jis šypsodamasis.— Matote, mes, indėnai, irgi imame pamažu pritapti prie civilizacijos.

— Bet juk jie ne visi negrai! Aš čia pastebėjau ir indėnų. Argi jie taip pat vergai?

— Taip, taip pat, kaip ir visi kiti. Matau, jūs stebitės. Tai ne mūsų genties indėnai. Mūsų tauta kadaise nukariavo jamasi gentį, ir daugelis belaisvių liko mūsų vergai.

Mes priėjome prie namo. Jaunuolio motina, grynakraujė indėnė, mus pasitiko tarpduryje. Ji vilkėjo tautinį indėnų kostiumą. Jaunystėje, jos, matyt, būta nepaprastos gražuolės, ir ji mums padarė kuo maloniausią įspūdį. Ypač mus sužavėjo šviesus jos protas ir švelnus motiniškas rūpinimasis.

Mes įėjome į namą. Visa kas — rakandai, medžioklės trofėjai, arklių pakinktai — rodė ispanų įtaką. Mes pamatėme net gitarą ir knygų. Šie civilizacijos atributai indėno pastogėje mudu su seserimi apstulbino.

— Kaip aš džiaugiuosi, jums atvykus!— sušuko jaunuolis, lyg kažką prisiminęs.— Jūsų mokasinai jau gatavi... Kur jie, mama?.. O kur Majumė?

Jis, rodos, įkūnijo mano mintis į žodžius, atliepusius tas mintis tarsi koks aidas.

— Kas ta Majumė?— pašnibždom manęs paklausė Virginija.

— Indėnų mergaitė. Rodos, jo sesuo.

O štai ir ji pati!

Mažutės kojytės su išsiuvinėtais mokasinais, grakštus nepaprasto lankstumo liemuo, bronzinis veidas su vaiskia oda, rausvi skruostai, skaisčiai raudonos lūpos, juodos akys su ilgomis, aukštyn užriestomis blakstienomis, tankūs antakiai ir nuostabiai gražūs juodi plaukai...

Vaizduokitės tą mergaitę, apsirengusią su visu indėnišku grakštumu ir subtilumu, vaizduokitės jos eiseną, lenktyniaujančią su nenusakoma arabų veislės žirgo gracija,— ir jūs gausite tik labai apytikrį Majumės vaizdą.

Vargšė mano širdis! Tai buvo ji — manoji miško nimfa!

* * *

Man nesinorėjo išeiti iš tų vaišingų namų, bet mano sesuo buvo kažko lyg nesava. Ją tartum persekiojo ano nelemto įvykio prisiminimai.

Svečiuose išbuvome gal kokią valandą. Per tą trumpą laiką aš pavirtau subrendusiu vyru. Kada mostelėjau irklais, grįždamas atgal, pajutau, kad mano širdis pasiliko ten, anapus upės...

XVI skyrius

SALA

Man labai norėjosi dar kartą pabuvoti pas indėnus, ir aš negaišau, tenkindamas savo troškimą. Šiaipjau aš gyvenau, kaip norėjau, turėdamas neaprėžtą laisvę. Nei tėvas, nei motina nesikišo į mano reikalus, ir niekas nesidomėjo ilgomis mano išvykomis. Visi manė, kad aš einu į medžioklę. Tokį įsitikinimą padėdavo sudaryti šautuvas ir šunys, visada mane lydėdavę, ir medžioklės laimikis, kurį parnešdavau namo.

Mano medžioklės keliai visada ėjo tik viena kryptimi — lengva suprasti kuria! Aš paplaukdavau didžiąja upe, o paskui mano valties smaigalys pasukdavo į mažą upeliuką, jos intaką. Veikiai man pasidarė pažįstamas kiekvienas medis jų krantuose.

Mūsų pažintis su jaunuoju Paueliu pamažu virto tvirta draugyste. Mes susitikinėjome kone kasdien ežere arba miške, kartu medžiodavome ir nušovėme nemaža elnių ir laukinių kalakutų. Mano draugas buvo prityręs medžiotojas, ir iš jo aš sužinojau daug miško paslapčių.

Beje, medžioklė dabar jau ne pernelyg mane viliojo. Mielesnis man būdavo tas laikas, kada ji baigdavosi. Grįždamas aš užeidavau pas indėnus ir išgerdavau pas juos iš raižyto moliūgo keletą gurkšnių medumi pasaldinto „konte". Šis gėrimas man atrodydavo dar saldesnis nuo šypsenos tosios, kuri man jį atnešdavo,— nuo Majumės šypsenos!

Kelias savaites — kaip greitai jos pralėkė!— aš gyvenau lyg sapne. Joks džiaugsmas, patirtas tolimesniame mano gyvenime, negalėjo lygintis su tomis palaimingomis valandomis. Garbė ir valdžia teikia tik pasitenkinimą, viena tik meilė neša palaimą — tyriausią ir saldžiausią pirmame jos sužydėjime.

Virginija dažnai būdavo su manimi tose iškylose į lauksčius miškus. Ji pamėgo miškus ir man sakydavo, kad su pasigėrėjimu klaidžioja po žalias tankmes. Kartais man norėdavosi eiti vienam, bet pritrūkdavau drąsos jai atsakyti. Ji prisirišo prie Majumės, ir dėl to nebuvo ko stebėtis.

Majumė taip pat pamilo mano seserį, nors mergaitės neturėjo tarp savęs jokio panašumo nei būdu, nei išore. Virginija buvo šviesbruvė su auksiniais plaukais, Majumė — tamsiaveidė su juodomis kasomis. Sesuo buvo baikšti kaip balandė; indėnė drąsi kaip sakalas. Beje, tokia priešingybė, gal būt, dar labiau stiprino jų draugystę. Taip dažnai būna gyvenime.

Mano santykiuose su abiem mergaitėm nebuvo jokio logiško nuoseklumo: seserį aš mylėjau už lipšnumą ir švelnumą, o Majumė, atvirkščiai, mane žavėjo beatodairiška savo drąsa. Žinoma, šitie jausmai buvo visiškai skirtingi, kaip nepanašios buvo ir tos, kurios juos kėlė.

Kol mudu su Paueliu medžiodavome, mudviejų seserys sėdėdavo namie arba vaikščiodavo po lauką, miškelyje arba sode. Jos žaisdavo, dainuodavo ir skaitydavo. Majumė, nors dėvėjo savotiškus drabužius, visai nebuvo laukinė. Ji turėjo knygų ir gitarą (daugiau panašią į mandoliną), likusią, ispanams išėjus. Majumė mokėjo skaityti ir skambinti gitara. Protiniu išprusimu ji buvo lygi draugė išdidžiojo Rendolfo dukteriai. Jaunasis

Paulis turėjo tokį pat, kaip ir aš, jei ne didesnį, išsilavinimą. Jų tėvo nenusigręžta nuo tėviškos pareigos.

Nei man, nei Virginijai nė į galvą neatėjo mintis dėl kokios nors nelygybės. Mes troškome, mes ieškojome draugystės su jaunaisiais indėnais. Mes buvome pernelyg jauni, kad būtume galėję turėti kokį nors supratimą apie kastų prietarus, ir vadavomės tik nesugadintos savo prigimties paskatais. Mes nė negalvojome, kad darome kažką neleistina.

Mergaitės dažnai su mumis eidavo į mišką, ir mes, medžiotojai, nesipriešindavome. Ne visados mes sekiodavome paskui eikliuosius elnius, dažnai medžiodavome voveres ir kitus smulkius žvėrelius. Tada mūsų seserys, žinoma, galėdavo būti kartu. Majumė buvo medžiotoja iš prigimties ir drąsi raitininkė. Ji mėgdavo galvotrūkčiais lakstyti ant arklio. Užtat mano sesuo dar tik baikščiai pradėjo mokytis jojimo meno.

Susiviliojęs voverių medžiokle, šunis aš dažnai palikdavau namie ir žvėrienos retai kada beparnešdavau. Mūsų žygiai neapsiribodavo vien tik mišku: dažnai ir vandens paukščiai ežere — ibiai, gandrai, baltosios gervės — tapdavo mūsų medžioklės šišo aukomis.

Ežere buvo nuostabi salelė — ne ta, kur neseniai įvyko tragedija, o kita, atokiau, ne per toli nuo upės žiočių. Ji buvo gana didelė, viduryje kalvota ir visa apaugusi amžinai žaliuojančiais medžiais — ąžuolais, magnolijomis, žvaigždėtuoju anyžium ir laukiniais apelsinmedžiais. Visa tai buvo vietiniai Floridos augalai. Ten galėjai aptikti geltonmedžio krūmų su ryškiai geltonais žiedais, kvapnią skaisčiai raudoną sedulą ir daug kitų aromatingų augalų.

Didingos palmės kyšojo iškilusios virš visų medžių, ir platūs skėtiniai jų vainikai sudarė tartum antrą sodrios žalumos aukštą.

Nors ir vešli buvo salos augmenija, čia nebuvo neįžengiamų tankynių. Tiesa, kai kur šliaužiančiosios lianos ir parazitiniai augalai — epifitai — pastodavo mums kelią, o tarp jų rangėsi milžiniškos, susisukusios laukinių vynuogių virkščios, pynėsi chinino ir sarsaparilės krūmai, žydėjo begonijos, bromelijos ir kvapniosios orchidėjos. Bet patys didieji medžiai augo pavieniui, o tarp jų žaliavo gražios pievelės, pilnos žydinčių gėlių ir vešlios žolės.

Stebuklingoji salelė buvo lygiai pusiaukelyje tarp mūsų namų, ir mudu su Paueliu dažnai medžiodavome kaip tik čia. Ša-

kose laigė voverės, skraidė laukiniai kalakutai, kartais per laukymę nuliuoksėdavo elniai, o nuo krantų mudu medžiodavome vandens paukščius, atsainiai plaukiojančius ežere. Kiek kartų mes buvome susitikę šioje neutralioje žemėje, ir mūsų seserys visada buvo su mumis. Jos pamėgo šį žavų kampelį. Paprastai, užkopusios ant kalvelės, jos susėsdavo aukštos palmės pavėsyje, o mudu, medžiotojai, klaidžiodavome žemumoje, kur būdavo daugiau žvėrelių ir paukščių, ir tada miške griaudėdavo mūsų šūvių aidas. Kai nusibosdavo medžioti, mudu taip pat pakildavome į kalvelę, norėdami mergaitėms pasigirti savo laimikiu, ypač kai mums pavykdavo nušauti kokį nors retai aptinkamą paukštį, sukeliantį joms smalsumą ir džiaugsmą.

Medžioklė — sėkminga ar nesėkminga — man įkyrėdavo anksčiau, negu mano draugui. Aš mieliau ilsėdavausi ant minkštos žolės šalia mūsų mergaičių. Majumės balsas man skambėjo saldžiau už šautuvo šūvius, o grožėtis jos akimis buvo kur kas maloniau, negu sekti žvėrelį ar paukštį.

Sėdėti šalia jos, klausytis jos, žiūrėti į ją — tik tuo ir pasireiškė mano meilė. Mes su Majume nepratarėme vienas kitam nė vieno švelnaus žodžio, ir aš net nežinojau, ar esu jos mylimas. Ne visada mane lydėjo laimės valandos, ne visada meilės dangus buvo nudažytas rausvomis spalvomis. Abejojimai dėl Majumės meilės buvo debesis tame danguje ir dažnai mane graužė.

Netrukus man sukėlė nerimo dar viena aplinkybė. Aš pastebėjau, o gal man tik taip pasirodė, kad Virginija žavisi Majumės broliu ir kad jis jai atsako tuo pačiu. Aš nustebau ir nuliūdau. Kodėl stebėjausi dėl viso to ir kankinausi, dabar nė pats negalėčiau pasakyti.

Aš jau minėjau, jog mudu su seserimi buvome dar labai jauni ir visai neskirstėme žmonių pagal visuomeninę padėtį ar rasę. Betgi buvo ne visiškai taip. Nors ir miglotai, bet aš jau, matyt, jaučiau, kad, draugaudami su jaunaisiais indėnais, mes darome negerai. Kitaip kas gi galėjo man gadinti nuotaiką? Man rodėsi, kad tą patį jaučia ir Virginija. Mudviem buvo kažkaip nejauku, tačiau vienas kitam nieko nesakėme. Aš bijojau, kad mano minčių neatspėtų net mano sesuo, o ji, be abejojimo, taip pat būtų nenoriai sutikusi man atskleisti savąsias paslaptis.

Kuo būtų pasibaigusi ši jauna meilė, jeigu jai būtų buvę leista laisvai vešėti? Ar ji būtų savaime išblėsusi, ar pasiekusi

persisotinimo ir atšalimo, ar pagaliau pavirtusi amžinu prieraišumu? Kas gali žinoti, kaip toliau būtų liepsnojęs šis jausmas, jei niekas nebūtų jo užslopinęs? Bet jam nebuvo lemta liepsnoti be kliūčių.

Mūsų draugystė baigėsi labai netikėtai.

Nei sesuo, nei aš nė karto nekalbėjome apie savo pažintį nei su tėvu, nei su motina, nors ir negudravome, slėpdami savo paslaptį. Paprastai dėl visa ko tardavomės su jais. Jei jie būtų mūsų paklausę, kur mes taip dažnai išvykstame, būtume pasakę teisybę. Bet niekam nė į galvą nedingtelėjo stebėtis mūsų išvykomis, ir mes patys aiškiai nesupratome jų reikšmės. Aš eidavau medžioti, ir tai būdavo visiškai natūralu. Tik tėvai šiek tiek stebėjosi, kodėl Virginija taip pamėgo iškylas į mišką ir dažnai eidavo su manimi. Bet greitai jie su tuo apsiprato, ir mes laisvai išeidavom iš namų, dingdavome ilgam ir vėl sugrįždavome, ir niekas nieko mūsų neklausinėdavo. Aš jau sakiau, kad mes nė nemanėme slėpti, kas buvo mūsų draugai, klajojant po laukinius miškus, bet tai ne visiškai tiesa. Jau vien mūsų tylėjimas buvo savotiška apgaulė. Mes slapta jautėme, kad darome kažką negera ir kad mūsų elgesiui tėvai nepritartų. Kitaip kam gi būtume stengęsi apie tai neužsiminti?

Taigi nedrumsčiamai mūsų laimei nebuvo lemta trukti amžinai, jai visiškai netikėtai atėjo galas.

Kartą mes keturiese buvome saloje. Po medžioklės Pauelis ir aš grįžome prie seserų ir šnekučiavomės su jomis. Tuo pat metu mes kalbėjomės ir žvilgsniais nebylia meilės kalba. Išskyrus Majumės akis, aš nemačiau nieko, kas dedasi aplinkui. Nemačiau, kad ir sesuo su jaunuoju indėnu žiūrisi tokiais pat žvilgsniais. Tą akimirką, išskyrus Majumės šypseną, man nieko daugiau nebuvo pasaulyje...

Bet atsirado akys, kurios mus stebėjo, kurios sekė mūsų žvilgsnius, mūsų žodžius ir judesius. Staiga mūsų šunys pašoko ir urgzdami puolė į tankmę. Iš šakelių traškėjimo mes supratome, kad netoli esama žmonių. Tačiau staiga šunys liovėsi urzgę ir, vizgindami uodegas, susisuko atgal. Vadinasi, ten pažįstami ar draugai... Bet kas jie tokie?

Tarp medžių pasirodė tėvas ir motina. Juos pamatę, Virginija ir aš pašokome, apimti baimės. Mes pajutome kažkokią grėsmę, supratę, kad darome negerai. Ir tėvas, ir motina abu susiraukė ir atrodė suirzę ir pikti.

Motina pirmoji priėjo prie mūsų, jos lūpos buvo paniekinamai sučiauptos. Savo kilme ji didžiavosi dar labiau, negu Rendolfų palikuonys.

— Kas gi čia?— šūktelėjo ji.— Mano vaikai su indėnais!

Pauelis atsistojo, bet nieko nepasakė. Jo jausmai atsispindėjo jo žvilgsnyje. Jis teisingai suprato užuominą.

Išdidžiai pažvelgęs į mano tėvus, jis galvos linktelėjimu paliepė seseriai sekti paskui jį ir pasišalino.

Virginija ir aš tartum žado netekome ir nė neatsisveikinome su savo draugais, nedrįsdami tarti nė žodžio. Mes nuėjome su tėvais prie jų valties. Joje, be irkluotojų negrų, buvo abu Ringholdai — tėvas ir sūnus.

Virginija išplaukė su tėvais. Aš namo grįžau vienas savo valtimi. Kada indėno laivelis plaukė į mažojo upeliuko žiotis, atsigręžiau ir pamačiau, kad juodu su seserimi taip pat žiūri į mane. Jie nenuleido nuo manęs akių, bet aš neišdrįsau jiems pasiųsti atsisveikinamųjų linkėjimų, nors mano širdį slėgė nuojauta, kad skiriamės ilgam... gal net amžinai.

Deja! Nuojauta manęs neapvylė. Po trijų dienų aš jau važiavau į tolimą šiaurę, į Vest Pointo karo mokyklą. O Virginiją tėvai išsiuntė į vieną mergaičių mokyklą, kurių buvo beveik kiekviename Šiaurės valstijų mieste. Daug daug laiko praėjo, kol mes vėl išvydome gimtąją Gėlių Šalį...

XVII skyrius

VEST POINTAS

Vest Pointo karo mokykla — viena geriausių mokslo įstaigų Jungtinėse Valstijose. Nei valstybės vadovams, nei bažnytinės valdžios tėvams ji nepavaldi. Ten dėstomi tikri mokslai, ir jie turi būti išmokstami, kitaip gresia pašalinimas. Žmogus, baigęs šią mokyklą, išeina apsišvietęs, bet anaiptol nepanašus į Oksfordo ar Kembridžo papūgą, kaip žirnius beriančią visų mirusių kalbų žodžius, žinančią visus eilėraščių ritmus, metrus ir pėdas, mechaniškai skanduojančią idiliškas strofas. Ne, baigusis Vest Pointo mokyklą moka gyvąsias užsienio kalbas. Išėjęs mokslo pagrindus, jis neniekina meno ir tuo pat metu yra botanikas, braižytojas, geologas, astronomas, inžinierius, kareivis — viskas, kas tik norite! Trumpiau sakant, jis — žmogus, sugebąs

eiti aukštas pareigas valstybėje, galįs vadovauti ir komanduoti ir tuo pat metu mokąs klausyti ir tiksliai atlikti pavestą darbą.

Jei aš net nebūčiau turėjęs ypatingo palinkimo į mokslą, tai šioje mokykloje nebūčiau išdrįsęs tinginiauti. Vest Pointe nėra atsiliekančių ir kietakakčių, ir ten neglostoma įžymių ir turtingų. Net prezidento sūnus būtų pašalintas iš mokyklos, jei jis blogai mokytųsi. Bijodamas pašalinimo, bijodamas gėdos, aš norom nenorom tapau uoliu mokiniu ir ilgainiui išsikapsčiau į pirmąsias kariūnų eiles.

Kariūno gyvenimo smulkmenos nevertos ypatingo dėmesio. Tai įprastas kasdieninių nuobodžių karinių pareigų atlikimas, tik drausmė Vest Pointe daug griežtesnė. Visa tai maža tesiskiria nuo vergiškos eilinio kareivio buities. Aš negalėčiau pasakyti, kad turėjau didelio noro kilti karinės karjeros laiptais. Ne, tai veikiau buvo pastangos lenktyniauti su draugais, nenorint atsidurti atsiliekančiųjų tarpe. Tiesa, būdavo akimirkų, kada ta buitis, taip griežtai skyrusis nuo laisvės, kurią aš turėjau namie, atrodydavo be galo sunki. Aš ilgėdavausi gimtinės miškų ir savanų, o dar labiau ten pasilikusių draugų.

Mano širdyje dar teberuseno meilė Majumei, ir išsiskyrimas jos neužgesino. Man rodėsi, kad niekas negali užpildyti dvasinės tuštumos, atsiradusios dėl to išsiskyrimo. Niekas negalėjo pakeisti mano širdyje arba išdildyti iš atminties jaudinančių mano meilės prisiminimų. Dieną ir naktį nuostabus tos mergaitės vaizdas stovėjo man akyse: dieną — svajonėse, naktį — sapne. Taip truko ilgą laiką — man atrodė, kad taip bus amžinai. Joks džiaugsmas neatneš man laimės. Net Leta[1] man nesuteiks užsimiršimo. Jei kitaip būtų sakęs net sparnuotas dangaus pasiuntinys, vis tiek nebūčiau patikėjęs ar nebūčiau galėjęs patikėti.

Bet aš blogai pažinojau žmogaus prigimtį. Šiuo atžvilgiu buvau panašus į visus kitus žmones. Tam tikru gyvenimo laikotarpiu daugumas daro tokią klaidą. Deja, tai yra tiesa! Laikas ir išsiskyrimai dažnai nuslopina meilę. Jai maža vien prisiminimų. Mūsų nepastovumas reiškiasi ir tuo, kad žmogus, žavėdamasis idealu, paprastai labiau vertina realius ir apčiuopiamus daiktus. Gražių moterų pasaulyje nemaža, bet nėra tokios, kuri

[1] Leta — senovės graikų mitologijoje užsimiršimo upė požeminėje karalystėje. Jos vandenys nugramzdindavo į užmarštį žemėje iškentėtas kančias.

būtų gražesnė už visas kitas. Nėra vyriškio, kuris būtų gražesnis už visus kitus vyriškius. Bet iš dviejų vienodo gražumo paveikslų vis dėlto gražesnis yra tas, į kurį žiūrite dabar. Ne veltui įsimylėjėliai su tokiu siaubu galvoja apie išsiskyrimą.

Gal vadovėliai, kur kalbama tik apie geometrines linijas, kampus, bastionus ir ambrazūras, gal amžinas muštras dieną ir varginamai kietas guolis bei dar labiau varginama sargybos tarnyba nakčia,— gal visa tai drauge ėmė pamažu slopinti mano atsiminimus apie Majumę ir ilgainiui juos stumti iš mano minčių. O gal čia kalti gražūs Saratogos ir Balstouno mergaičių veideliai, kurie kartais pasirodydavo Vest Pointe? Arba šviesiaplaukės mūsų karininkų dukrelės — artimiausios kaimynės, kurios dažnai mus lankydavo ir kurios į kiekvieną mokyklos klausytoją žiūrėjo kaip į būsimą didvyrį, būsimo generolo embrioną? Gal kuri nors gyva būtybė išstūmė Majumės paveikslą iš mano atminties? Nesvarbu kas — svarbu, kad taip atsitiko. Mylimosios paveikslas pradėjo blankti mano atmintyje. Kas dieną jis darėsi blyškesnis ir blyškesnis ir galop pavirto miglota praeities šmėkla.

Ak Majume! Tiesą sakant, tam reikėjo labai daug laiko. Šitie linksmi, šypsantys veidai ilgai šmėkščiojo prieš mano akis, kol užtemo tavo veidas. Aš ilgai priešinausi gundančioms šitų sirenų giesmėms, bet buvau paprastas mirtingasis, ir mano širdį lengvai pavergė saldžių kerų apžavai.

Aš nenoriu pasakyti, kad pirmoji mano meilė visai išdilo: ji sustingo, bet nemirė. Tegu laisvalaikiu aš ir flirtuodavau aukštuomenės rateliuose, bet ji rusendavo mano širdyje. Dažnai, kada aš budėdavau nakties tyloje, man atbusdavo atsiminimai apie namus, ir pirmiausia apie Majumę. Mano meilė jai apledėjo, bet nemirė. Ir jeigu Majumė būtų atsiradusi čia, mano meilė, esu tikras, būtų suliepsnojusi vėl taip pat karštai. Jei net būčiau sužinojęs, kad Majumė mane užmiršo, kad ji savo širdį atidavė kitam, esu tikras, jog jaunatviška mano meilė vėl būtų atgijusi visa aistra ir pilnumu. Viena melodija nustelbia kitą, bet gražiosios Šiaurės dukterys niekad neištrynė iš mano širdies tamsiaveidės Pietų gražuolės paveikslo.

Aš ne tik nemačiau Majumės, bet per visą tą laiką, kol mokiausi, net negirdėjau nieko apie ją.

Penkerius metus mudu su seserimi išgyvenome toli nuo namų. Retkarčiais mus aplankydavo tėvas ir motina. Kasmet jie va-

žiuodavo vasaroti į plačiai žinomus Šiaurės kurortus — Balstouną, Spa, Saratogą arba Niuportą. Jie mus veždavosi atostogų metui, bet, nors ir kaip prašydavomės leidžiami vasarą namo, likdavo nepalenkiami: motina buvo plienas, tėvas — titnagas!

Aš supratau tokio jų kietumo priežastį. Išdidūs mūsų tėvai bijojo nelygios santuokos: jie negalėjo užmiršti, ką matė saloje.

Kurortuose mes sutikdavome Ringholdus. Arensas vis teberodė savo palankumą Virginijai. Dabar jis buvo rinktinis dabita ir plačiai švaistėsi pinigais, šiuo atžvilgiu nenusileisdamas buvusiems siuvėjams ir makleriams, dabar įeinantiems į Niujorko finansinių biznierių „pirmąjį dešimtuką". Mano širdyje teberuseno sena neapykanta jam, bet motinos simpatija akivaizdžiai buvo jo pusėje.

Kaip į jį žiūrėjo Virginija, aš nežinau. Sesuo dabar jau buvo suaugusi mergina, tikra aukštuomenės gražuolė ir puikiai mokėjo valdytis bei slėpti savo jausmus — itin girtinas gražių manierų bruožas mūsų dienomis. Kai kada ji būdavo labai linksma, nors tas jos linksmumas man atrodydavo kiek apsimestinis ir staiga praeidavo. Kartais ji būdavo susimąsčiusi, net šalta ir išdidi. Aš būkštaudavau, kad, įgijusi tokią žavią išorę, ji neteko to, kas man atrodė brangiausia žmogaus ypatybė — geros ir jautrios širdies. Beje, labai gali būti, kad aš klydau.

Man norėjosi daug ko jos paklausti, bet vaikiškas mūsų pasitikėjimas vienas kitu buvo dingęs, o paprasčiausias mandagumas neleido man šiurkščiai brautis į jos širdies dalykus. Praeities — tai yra tų laisvų klajonių po miškus, plaukiojimo ežere, pasimatymų salelėje po palmės šešėliu — mes niekados neminėdavome.

Aš dažnai klausdavau savęs: ar sesuo mena praeitį ir ar jaučia tą pat, ką ir aš? Tuo aš niekad nebuvau visiškai tikras. Nors podraug su nepasitikėjimu aš turėjau ir įžvalgumo, vis tiek buvau neatidus sargas ir nerūpestingas globėjas.

Žinoma, mano spėliojimai buvo teisingi, kitaip kam gi jai būtų reikėję tylėti apie tai, kuo mudu taip žavėjomės? Gal jai lūpas surakino pavėlavusi nuojauta, kad ji nusikalto tėvams? Arba, sukdamasi šio pasaulio malonumų sūkuryje, ji su panieka prisimindavo kuklius savo vaikystės draugus?

Aš dažnai galvodavau: ar liepsnojo jos širdyje meilė? Ir jei taip, tai ar ji tebedega ligi šiol? Štai ko aš niekada negalėjau

kaip reikiant suprasti. Abipusiškų prisipažinimų laikas negrįžtamai buvo praėjęs.

„Maža įtikėtina,— samprotavau aš,— kad švelnūs jausmai jaunajam indėnui, jeigu jų išvis buvo, būtų galėję išlikti ligi šiol. Jie arba užsimiršo, arba išdilo jai iš širdies, o gal ir iš atminties. Maža įtikėtina, kad jie teberusentų ir dabar, kada ją supa nauji draugai — šitie išsipustę ir išsikvėpinę kavalieriai, kurie kas valandą jai meilikauja. Ji turėtų užmiršti greičiau, negu aš. O argi aš neužmiršau?"

Mūsų buvo ketvertas, ir keista, kad aš žinojau tik savo meilę. Aš niekad nemačiau, ar jaunasis indėnas žiūrėdavo į mano seserį žavesio kupinu žvilgsniu ir ar ji jam atsakydavo tuo pačiu. Aš tik spėliojau, įtarinėjau, samprotavau. Ir, kas dar nuostabiau, aš niekad nežinojau, kas slypėjo toje širdyje, kuri man užvis labiausiai rūpėjo.

Teisybė, svajonėse aš vaizdavausi esąs mylimas. Pasikliaudamas probėgšmos žvilgsniais ir gestais, nereikšmingais poelgiais, bet ne žodžiais, aš slėpiau krūtinėje saldžią viltį... Bet podraug mane dažnai apimdavo abejonės. Galgi Majumė, ko gero, visai manęs nemylėjo!

Šios karčios mintys man teikė nemaža kančių. Bet, keista, kaip tik jos dažniausiai man žadindavo atsiminimus apie Majumę, ir mano meilė vėl suliepsnodavo pirmykščiu karščiu.

Užgauta savimeilė! Ji tokia pat galinga, kaip ir pati meilė. Ir tokia pat skaudi, kaip ir meilės kančios.

Žvakių spindesys kandeliabruose nublankdavo, gražūs veidai, šmėkščiojantys man prieš akis baliaus sūkuryje, išblykšdavo... Mano mintys vėl skrisdavo į Gėlių Šalį, prie ežero, į salą, pas Majumę!

* * *

Prabėgo penkeri metai, ir mano mokymosi laikas Vest Pointo mokykloje baigėsi. Aš garbingai išlaikiau paskutiniuosius sunkius egzaminus ir gavau puikius pažymius ir diplomą su pagyrimu. Tai mane įgalino pasirinkti ginklo rūšį tolimesnėje tarnyboje. Aš visada teikiau pirmenybę šautuvui, nors turėjau galimybės pasirinkti arba pėstininkus, arba artileriją, arba kavaleriją, arba inžinerijos dalis. Taigi aš pasirinkau pėstininkus ir buvau paskirtas į šaulių pulką. Laikraščiuose buvo paskelbta,

kad man suteiktas leitenanto laipsnis. Netrukus gavau atostogų aplankyti namiškius.

Sesuo taip pat baigė mergaičių mokyklą su pagyrimu. Namo mes išvažiavome abu.

Tėvas jau nebepasitiko mūsų, tiktai likusi viena motina su ašaromis sveikino mus parvykus.

XVIII skyrius

SEMINOLAI

Kai grįžau į Floridą, mano tėvynėje kaupėsi audros debesys. Pirmąjį kovos krikštą gavau, gindamas gimtąją pastogę. Aš jau dalinai buvau tam paruoštas. Karo mokykloje karas — pati įdomiausia tema, ir mes su visomis smulkmenomis svarstydavome būsimo karo galimybes ir perspektyvas.

Dešimt metų Jungtinės Valstijos gyveno taikoje su visomis kitomis šalimis. Geležinė „senio Hikorio"[1] ranka indėnams įvarė siaubą visuose pasieniuose. Jau dešimt metų, kaip jie buvo liovęsi keršyti, ir gyvenimas plaukė tyliai, ramiai. Bet galų gale taikus status quo[2] baigėsi.

Indėnai dar kartą pakilo ginti savo teisių, be to, ten, kur nebuvo laukiama — ne prie tolimos Vakarų sienos, bet pačiame Gėlių Šalies centre. Taip, Floridai nuo šiol buvo lemta tapti karo veiksmų teatru, scena, kurioje prasidėjo nauja karo drama.

Keletą žodžių reikia tarti dėl Floridos praeities, kadangi šis apsakymas paremtas tikrais istorijos faktais.

1821 metais Ispanų vėliava nustojo plevėsavusi ant šv. Augustino ir šv. Morkaus fortų bastionų. Ispanija atsisakė pretenzijų į šį gražų kraštą — vieną iš paskutiniųjų savo valdų Amerikoje. Tiesa, ispanams Florida buvo tik placdarmas, kurio įsikibę jie laikėsi visomis keturiomis. Indėnai pamažu išstūmė ispanus iš plačių šalies plotų ir suvarė į tvirtoves. Ispanų asiendos[3] pavirto griuvėsiais. Arkliai ir karvės išvirto laukiniais gyvuliais ir bastėsi savanose; kadaise klestėjusios plantacijos

[1] „Senis Hikoris"— Endrius Džeksonas (1767—1845), JAV prezidentas 1829—1837 m. Įvykdė šiokių tokių pažangių reformų smulkiųjų fermerių, amatininkų ir darbininkų labui. Tuo pat metu buvo atkaklus indėnų priešas. „Hikoris"— nepaprastai kietas Amerikos lazdynas.

[2] Esama padėtis *(lot.)*.

[3] Asienda — stambus dvaras.

apaugo piktžolėmis. Ispanai tą šalį valdė kelis šimtmečius ir per tą laiką buvo pastatę daug puikių rūmų. Griuvėsiai tų rūmų, daug įspūdingesnių už tuos, kuriuos vėliau mėgino statyti anglosaksai, atėję pakeisti ispanų, ir po šiai dienai byloja apie praėjusių laikų Ispanijos šlovę ir galybę.

Bet indėnams nebuvo lemta ilgai valdyti žemes, kurias jie atsikovojo. Kita baltųjų žmonių gentis, lygi su jais narsa ir galia, užpuolė iš šiaurės. Raudonodžiai matė, kad anksčiau ar vėliau vis tiek turės užleisti jiems savo valdas.

Jau kartą jie grūmėsi su baltaveidžiais grobikais, kurie tada ėjo, vedami nuožmaus kareivio, dabar sėdinčio prezidento krėsle[1]. Tada jie patyrė pralaimėjimą ir gavo pasitraukti toliau į pietus, į pusiasalio centrą. Tačiau šioje vietoje jų neliečiamybę saugojo sutartis. Susitarimas, sudarytas iškilmingomis aplinkybėmis ir sutvirtintas iškilmingos priesaikos, jiems laidavo teisę į žemę, ir seminolai buvo patenkinti.

Deja! Sutartys tarp stipriųjų ir silpnųjų — visada tik sąlyginis dalykas, ir jos laužomos, pirmiesiems panorėjus. Ir šiuo atveju sutarties sąlygos buvo begėdiškai pažeistos.

Atėjo baltieji nuotykių ieškotojai ir apsigyveno netoli indėnų sienos. Jie klaidžiojo po indėnų žemes — ir ne šiaip sau. Jie apžiūrinėjo žemes ir matė, kad žemės čia labai geros, kad jose galima auginti ryžius ir medvilnę, cukrašvendres ir indigą, alyvmedžius ir apelsinus. Jiems kilo nenumaldomas noras pasiglemžti šitas žemes. Dar daugiau: jie tvirtai nutarė, kad jos turi būti jų.

Teisybė, yra pasirašyta sutartis, bet kas jiems visokios sutartys! Lengvo pasipelnymo riteriai, gobšūs Džordžijos ir Karolinos plantatoriai, negrų pirkliai, suplaukę iš visų Pietinių valstijų,— kas jiems sutartis, ypač tokia, kuri pasirašyta su raudonodžiais? Sutartis turi būti atšaukta! Jos reikia nusikratyti!

„Didysis Tėvas"[2], vargu ar kiek skrupulingesnis už juos pačius, pritarė šiam sumanymui.

„Taip,— sakė jis,— puiku! Žemę iš seminolų reikia atimti. Jie turi išeiti į kitą vietą. Mes jiems surasime naują tėvynę Vakaruose, plačiose lygumose. Ten jie turės didelius plotus medžioklei. Tose vietose jie gyvens amžinai."

[1] Turimas galvoje E. Džeksonas. (Žr. pastabą 67 psl.).
[2] Taip buvo vadinamas E. Džeksonas.

„Ne,— atsakė seminolai,— mes niekur nenorime keltis. Mes patenkinti savo žeme, mes mylime savo tėvynę ir nenorime trauktis iš jos. Mes niekur neisime!"

„Vadinasi, jūs nesutinkate išeiti savo noru? Tegu bus taip! Bet mes stiprūs, o jūs silpni. Mes jus varu išvarysime!"

Gal čia ir ne visai tiksliai atkartotas Džeksono atsakymas seminolams, bet jo prasmė buvo visai tokia.

Bet pasaulyje dar esama viešosios nuomonės ir į ją negalima numoti ranka. Net tironai nemėgsta atvirai laužyti sutarčių. Šiuo atveju politinės partijos interesai vaidino net didesnį vaidmenį, negu viešoji pasaulio nuomonė, ir šios partijos veiksmams pridengti buvo būtina bent išorinio teisėtumo skraistė.

Indėnai spyrėsi ir toliau — jie mylėjo gimtąją savo žemę. Jie atsisakė trauktis iš jos — kuo gi čia stebėtis?

Reikėjo surasti dingstį ir, ja vaduojantis, išstumti indėnus iš jų šalies. Senas užmetimas, kad indėnai tik dykūnai ir tinginiai, vien medžioja ir nedirba savo žemės, jau netiko. Tai paprasčiausias melas. Seminolai buvo ne tik medžiotojai, bet ir žemdirbiai. Jų žemės dirbimo būdas gal buvo netikęs ir primityvus, bet argi tai pakankama dingstis juos išvaryti?

Šitas pretekstas sužlugo, užtat lengvai atsirado kitų. Gudrus įgaliotinis, nusiųstas pas indėnus „Didžiojo Tėvo", netrukus surado įvairių priekabių. Tai buvo vienas iš tų žmonių, kurie puikiai sugebėjo „drumsti vandenį" ir tą savo sugebėjimą labai sėkmingai pritaikė.

Greitai visur pasklido gandai apie indėnų piktadarystes: esą jie vagią galvijus ir arklius, naikiną plantacijas, žudą ir plėšią keleivius — visa tai esą „laukinių seminolų" darbas.

Paperkama pasienio spauda, siūlanti savo paslaugas visur, kur reikėjo sėti nesantaiką ir neapykantą, nepraleido progos ir laikė savo pareiga išpūsti šiuos gandus. Bet kas buvo tie, kurie laikraščiuose rašė apie provokacijas, kerštą, neteisėtus veiksmus ir žiaurumus, daromus kitos pusės, tai yra indėnų? Tie tamsūs asmenys buvo nežinomi.

Greitai šalyje įsiliepsnojo neapykanta seminolams.

„Sunaikinti laukinius!.. Piudyti juos!.. Vyti lauk iš šalies! Išgrūsti juos į Vakarus!"— tokiais žodžiais tai buvo reiškiama, taip buvo šaukiama visur.

Kada Jungtinių Valstijų piliečiai pareiškia kurį nors pageidavimą, jis turi visas galimybes būti greitai patenkintas, ypač jei jis atitinka vyriausybės požiūrį. Taip buvo ir šį kartą. Pati vyriausybė ėmėsi šio reikalo.

Visi manė, kad patenkinti visuomenės pageidavimą — atimti indėnams teisę į žemę, piudyti juos, išvyti juos — ne toks jau sunkus darbas. Bet juk buvo sutartis. Į Ameriką pakrypo viso pasaulio žvilgsniai. Be to, dar buvo mažumą mąstančių žmonių, į kuriuos negalėjai numoti ranka ir kurie priešinosi tiems riksmams ir burnojimams. Nebuvo galima laužyti sutarties viduryje šviesios dienos, visų akivaizdoje! Tai kaipgi pagaliau nusikratyti šios sutarties?

Ogi štai kaip! Sušaukite genčių seniūnus ir pasistenkite įkalbėti juos atšaukti sutartį. Genčių vadai — taip pat žmonės, jie neturtingi, kai kurie iš jų mėgsta išgerti. Čia padės ir papirkimas, o dar daugiau padės „ugninis vanduo". Surašykite jiems naują sutartį su dviprasmiška argumentacija, ir tamsūs laukiniai nesuvoks visų tų vingrybių. Beliks tik išgauti jų parašus — ir darbas baigtas! Gudrusis prezidento agente, tu sudarei šitą išmintingą planą, tu jį ir įvykdyk!

Taip ir buvo padaryta. 1832 metų gegužės 9 dieną pilnos sudėties seminolų vadų taryba susirinko ant Oklavachos upės kranto ir atidavė savo tėvų žemę!

Taip pranešė visam pasauliui laikraščiai. Bet tai buvo melas. Ten buvo ne pilnos sudėties vadų taryba, bet sueiga išdavikų, sueiga parsidavėlių ir priesaikos laužytojų, sueiga silpnų žmonių, įbaugintų arba suviliotų gudraus meilikavimo. Nenuostabu, kad seminolai atsisakė pripažinti šitą slaptai sudarytą sutartį. Nenuostabu, kad jie nepriėmė jos sąlygų. Reikėjo sušaukti dar vieną tarybą, kurioje būtų laisviau ir pilniau išreikšta liaudies valia.

Taigi greitai paaiškėjo, kad seminolai atmetė slaptąją sutartį. Daugelis vadų neigė ją pasirašę. Neigė tą ir vyriausias vadas Onopa. Kai kurie vadai prisipažino pasirašę aktą, bet pareiškė, kad tai padarę, raginami kitų vadų. Tiktai patys galingieji genties vadai — broliai Omatlos, Juodasis Molis ir Didysis Karys — atvirai pareiškė, kad tikrai pasirašė šitą dokumentą.

Visa gentis ėmė į juos žiūrėti su nepasitikėjimu, juos laikė išdavikais, ir visiškai teisingai. Šitų vadų gyvybė atsidūrė pavojuje: net jų pakalikai nepritarė tam, ką jie padarė.

Norint viską suprasti, reikia tarti keletą žodžių apie politinę seminolų santvarką. Jų valdymosi forma buvo grynai respublikinė, tikrai demokratiška.

Gal nė vienoje kitoje pasaulio valstybėje nebuvo geresnių sąlygų sukurti laisvą bendruomenę. Aš galėčiau pridurti: ir laimingesnę visuomenę, nes laimė — tik natūrali laisvės pasekmė.

Politinę seminolų santvarką galima palyginti su škotų kalnų klanais. Šitas sugretinimas teisingas tik vienu požiūriu. Kaip ir gelai škotai, seminolai neturėjo bendros valstybinės organizacijos. Jie gyveno atskiromis gentimis, toli viena nuo kitos, politiškai nepriklausomi vieni nuo kitų. Nors gentys gražiai sutarė, bendros valdžios, galinčios įsakinėti, nebuvo. Seminolai turėjo „vyriausiąjį vadą", bet jo nebuvo galima pavadinti karaliumi, nes „miko"— toks indėniškas jo titulas,— visai nereiškė „karalius". Išdidūs indėnai niekados nebūtų taip nusižeminę. Jie dar nebuvo atsisakę įgimtų žmogaus teisių. Tik po to, kai šių teisių sąvoka buvo iškreipta ir žmonija tapo pažeminta, „monarchijos" idėja lyg sunkus jungas prislėgė tautas.

Seminolų galva — „miko"— tik vadinasi galva. Jo valdžia grynai nominalinė, jis neturi teisės tvarkyti seminolų gyvenimo arba turto. Kartais vadas būdavo ne iš pačios turtingiausios, o atvirkščiai, iš mažiausiai pasiturinčios gyventojų dalies. Būdamas jautresnis už kitus svetimam vargui, jis visada dosnia ranka dalindavo ne liaudies, bet savo paties gera. Todėl jis retai kada buvo turtingas. Jo nesupo palyda, jis nespindėjo barbarišku puošnumu ir prabanga, paskui jį nesekiojo dvilinki saldžialiežuviai dvariškiai, kaip kad būna Rytų radžų arba dar išlaidesnių vainikuotųjų Vakarų pasaulio valdovų rūmuose. Atvirkščiai, jo apdaras nekrito į akis, dažnai jis buvo net blogesnis, negu aplinkinių drabužiai. Daugelis paprastų karių būdavo gražiau apsirengę, negu vadas.

Tokie buvo atskirų genčių vadai. Jie neturėjo valios ant savo valdinių gyvybės ir turto, jie negalėjo skirti bausmių už nusikaltimus. Šita teisė priklausė tik prisiekusiųjų teismui. Ir net drįstu tvirtinti, kad šitie žmonės daug geriau suvokė nusikaltimo sunkumo ir bausmės atitikimo santykį, negu civilizuotojo pasaulio aukštosios teismo instancijos.

Tai buvo gryniausių respublikinių laisvių sistema, bet tik be vienos idėjos — ir būtent, be visuotinės lygybės idėjos. Pagarba ir autoritetas buvo įgyjamas vien tik nuopelnais. Nuosavybė

nebuvo laikoma bendra, nors darbas dažniausiai toks būdavo. Bet šitas darbo bendrumas buvo grindžiamas tarpusavio susitarimu. Šeimos ryšiai buvo laikomi švenčiausi ir neliečiamiausi iš visų žemėje esamų vertybių.

Tokie iš tikrųjų buvo laukiniai raudonodžiai,— laukiniai, kuriems norėta atimti teisės, kuriuos norėta išvaryti iš namų, nuvyti nuo gimtosios žemės, kuriuos norėta ištremti iš gražiausios jų šalies į dykus, nederlingus tyrus, kuriuos norėta užpiudyti ir sunaikinti kaip plėšriuosius žvėris!

Pačia tikrąja prasme — kaip plėšriuosius žvėris, nes jie buvo gujami ir persekiojami su medžioklinių šunų gaujomis.

XIX skyrius
INDĖNŲ DIDVYRIS

Sutartis, sudaryta Oklavachos krantuose, dėl įvairių priežasčių indėnams negalėjo būti privaloma. Pirmiausia, jos nebuvo pasirašiusi vadų dauguma: tiktai šešiolika jaunesniųjų ir vyresniųjų vadų ją pasirašė. Visoje gentyje jų buvo penkis kartus daugiau.

Antra, ši sutartis iš tikrųjų visai nebuvo sutartis, o tik sąlyginis sandėris. Sąlyginis todėl, kad seminolai turėjo nusiųsti į jiems paskirtas žemes Vakaruose (prie Vait Riverio) delegaciją su uždaviniu apžiūrėti tas žemes ir grįžus žmonėms papasakoti, ką matė.

Pats tokios sąlygos pobūdis rodė, kad joks susitarimas dėl seminolų išsikraustymo negalėjo būti laikomas galiojančiu, kol nebus apžiūrėtos žemės.

Tokiu būdu prasidėjo pražvalgos. Septyni vadai, lydimi valdžios agento, iškeliavo į tolimus vakarus apžiūrėti žemių.

Dabar atkreipkite dėmesį į agento gudrumą. Septyni išrinktieji vadai buvo iš tų, kurie balsavo už seminolų iškėlimą. Tarp jų buvo broliai Omatlos ir Juodasis Molis. Tiesa, ten dar buvo ir Hoitl-metis (Šoklys) iš patriotų, bet šis drąsus karys turėjo pragaištingą daugelio indėnų ydą — mėgo „ugninį vandenį", ir tą jo silpnybę gerai žinojo Fegenas, juos lydėjęs agentas.

Šitas vylius buvo apgalvotas ir įvykdytas. Delegatus svetingai sutiko ir pavaišino Gibsono fortas prie Arkanzaso upės. Hoitl-metis įkaušė. Perkėlimo sutartis buvo išvyniota prieš septynis vadus, ir visi ją pasirašė. Gudrybė pavyko!

Bet net ir tai dar nereiškė, kad sutartis, sudaryta Oklavachos krantuose, būtų galutinai įsiteisėjusi. Delegacija turėjo grįžti su ataskaita ir sužinoti žmonių valią. O tam, kad žmonės galėtų tarti savo žodį, reikėjo dar kartą sušaukti vadus ir karius. Žinoma, tai būtų buvęs tik tuščias formalumas, nes visi gerai žinojo, kad žmonės nepritars tiems nuolaidiems septyniems vadams ir jų neparems. Seminolai nė nemanė keltis.

Tatai ypač buvo aišku iš to, jog kiti sutarties punktai kasdien buvo laužomi. Pavyzdžiui, straipsnis dėl sugrąžinimo pabėgusių vergų, kuriuos vadai, pasirašiusieji sutartį, įsipareigojo išduoti savininkams. Seminolai visai nė nemanė jų grąžinti baltiesiems. Atvirkščiai, negrai pas indėnus rasdavo patį patikimiausią prieglobstį. Agentas visa tai žinojo.

Vis dėlto jis sušaukė vadus į naują pasitarimą, nors jį laikė tik tuščiu formalumu. Gal ir pavyks įtikinti indėnus pasirašyti sutartį; jei ne, jis buvo pasiryžęs juos įbauginti arba durtuvais priversti tai padaryti. Taip jis ir pareiškė. Tuo tarpu vyriausybės kariuomenė iš visų pusių buvo traukiama į agento būstinę — Kingo fortą[1], o kiti pastiprinimai kasdien žygiavo į Tampo įlanką. Vyriausybė ėmėsi priemonių, ir buvo nutarta, esant būtinumui, griebtis jėgos.

Aš gerai žinojau esamą padėtį. Mano draugai, karo mokyklos kariūnai, puikiai suvokė iškilusius sunkumus su indėnais. Šitie klausimai jaudino visus, ypač tuos, kurie stengėsi kuo greičiau atsidurti už mokyklos sienų. „Juodojo Sakalo karas"[2], ką tik pasibaigęs Vakaruose, jau daugeliui buvo suteikęs progos pasižymėti kautynėse, ir žygdarbių ištroškę jaunuoliai kreipė savo žvilgsnius į Floridą.

Tačiau parsinešti garbę iš tokio karo beveik visiems atrodė tiesiog juokinga. Labai jau lengvai ateina pergalė panašiuose karuose, nes priešininkas nevertas rimto dėmesio, tvirtino jie.

---

[1] Kingo vardas fortui buvo suteiktas, pagerbiant vieną Amerikos kariuomenės karininką, pasižymėjusį mūšiuose. Toks tada buvo papratys, suteikiant vardus pasienio fortams. *(Autoriaus past.)*

[2] „Juodojo Sakalo karas". 1830 metais, prezidentaujant Džeksonui, buvo išleistas įstatymas dėl indėnų ištrėmimo. Daug indėnų genčių turėjo pasitraukti iš gimtųjų vietų ir keliauti į Vakarus. Bet Amerikos kolonistai, nusprendę užgrobti teritoriją, kurią dar valdė sakų gentis, pasinaudojo proga, kada indėnų kariai buvo išėję į kasmetinę medžioklę, ir užėmė indėnų žemę. Indėnų vadas Juodasis Sakalas 1832 metais paskelbė baltiesiems karą ir laimėjo daugelį mūšių. Bet galop su savo gentimi turėjo trauktis į Vakarus.

Vargu ar saujelė laukinių atsilaikysianti prieš kuopą kareivių. Indėnai būsią arba sunaikinti, arba paimti į nelaisvę jau pirmame susirėmime — jokių šansų nėra, kad jie bent kiek ilgiau priešintųsi. Tikra nelaimė — tam nėra jokių šansų! Taip buvo įsitikinę mano mokyklos draugai, tokia tada buvo bendra visos šalies nuomonė. Ir kariuomenėje pritarta tokiai pažiūrai. Pavyzdžiui, vienas karininkas gyrėsi, kad galįs pereiti visą indėnų teritoriją, pasiėmęs tik kapralą. Kitas reiškė pageidavimą, kad vyriausybė duotų jam teisę vesti karą savo sąskaita. Jis baigtų karą, išleidęs ne daugiau kaip dešimt tūkstančių dolerių.

Tokia buvo nuotaika tomis dienomis. Niekas netikėjo, kad indėnai norėtų arba galėtų ilgai su mumis kariauti. Labai daug kas abejojo, ar jie išvis priešinsis. Indėnai tikįsi išsiderėti tik palankesnes sąlygas ir nusileisią, kai tik iškils ginkluoto konflikto grėsmė.

Dėl savęs galėčiau pasakyti, kad galvojau kitaip. Seminolus aš pažinojau geriau, negu daugelis tų, kurie taip apie juos samprotavo. Aš geriau pažinojau jų šalį, todėl, nors mūsų ir indėnų jėgos buvo nelygios ir kova jiems neteikė jokių vilčių, maniau, kad jie nesutiks priimti gėdingų sąlygų, o juos nugalėti nebus jau taip lengva. Bet vis dėlto čia buvo tik asmeniški mano paties spėliojimai — aš juk galėjau ir klysti. Tur būt, dėl to iš manęs šaipydavosi mano draugai, kada imdavau su jais ginčytis.

Visas smulkmenas mes sužinodavome iš laikraščių. Be to, dar nuolat gaudavome laiškų iš savo bičiulių, baigusių Vest Pointą ir dabar tarnaujančių Floridoje. Mes nepraleisdavome nė vienos smulkmenos, žinojome daugelio indėnų vadų vardus ir pažinojome genčių vidaus politiką. Tarp jų buvo nesutarimų. Partija, vadovaujama vieno iš dviejų brolių Omatlų, sutiko eiti į nuolaidas vyriausybei. Tai išdavikų partija, ir ji sudarė mažumą. Patriotai buvo daug gausesni. Jiems priklausė pats vyriausias „miko" ir galingi vadai — Chalata, Koa-chadžo ir negras Abramas.

Tarp patriotų buvo vienas, apie kurį tuo metu plačiai sklido garsas ir kurio vardą vis dažniau ir dažniau pradėjo minėti spauda ir mūsų draugai savo laiškuose. Tai buvo jaunas karys, vienas iš jaunesniųjų vadų, pastaraisiais mėnesiais ėmęs daryti didelę įtaką savo genčiai. Jis buvo vienas atkakliausių kėli-

mosi priešininkų ir greit tapo priešinimosi partijos širdimi, palenkdamas savo pusėn senesnius ir galingesnius vadus.

Mes, Vest Pointo kariūnai, žavėjomės šiuo jaunuoliu. Kiek jis turįs visokių ypatybių, būdingų didvyriui,— jo išorė kilni, jis drąsus, gražus, išmintingas... Apskritai, fizinės ir dvasinės jo savybės buvo taip aukštinamos, jog atrodė, kad visa tai perdedama. Buvo kalbama, kad jis sudėtas kaip Apolonas, kad jis gražus kaip Adonis[1] arba Endimionas[2]. Jis buvo pirmasis visur kur — taikliausias šaulys, geriausias plaukikas, šauniausias raitelis, greičiausias bėgikas, puikiausias medžiotojas. Jis įžymus žmogus ir taikos, ir karo metu — trumpiau sakant, panašus į Kirą[3]. O jo šlovei įamžinti atsirado pakankamai daug Ksenofontų[4].

Jungtinių Valstijų gyventojai ilgą laiką sutarė su indėnais. Romantiškieji laukiniai buvo kažkur toli, šalies pasienyje. Gyvenamose vietose retai kada kas matydavo indėnus arba girdėdavo apie juos ką nors įdomaus. Genčių deputacijos jau seniai bebuvo pasirodžiusios miestuose. Dabar šitie miškų vaikai visiems sužadino didelį smalsumą. Trūko tik indėnų didvyrio, ir štai atsirado tasai jaunas vadas. Jo vardas buvo Oceola.

XX skyrius

TEISĖTUMAS PASIENYJE

Aš neilgai džiaugiausi gimtųjų namų laime. Po kelių dienų gavau įsakymą vykti į Kingo fortą, kur buvo indėnų reikalų valdyba ir Floridos armijos štabas. Viršininkas ten buvo generolas Kingas, ir aš buvau paskirtas į jo štabą.

Aš labai nusiminiau, bet vis tiek reikėjo ruoštis į kelionę. Buvo liūdna atsisveikinti su tais, kurie mane taip švelniai mylėjo ir kurių taip ilgai nebuvau matęs. Motina ir sesuo taip

[1] Adonis — senovės graikų mitologijoje gražus jaunuolis, meilės deivės Afroditės mylimasis. Žuvęs medžioklėje, sužeistas šerno.

[2] Endimionas — senovės graikų mitologijoje jaunuolis, pagarsėjęs savo grožiu.

[3] Kiras — galingas senovės persų karalius (valdė 558—529 m. prieš m. e.).

[4] Ksenofontas (apie 430—355 m. prieš m. e.) — senovės graikų istorikas. Tarp jo kūrinių yra traktatas „Kiropedija" („Kiro auklėjimas").

pat labai sielvartavo. Jos mane įkalbinėjo išeiti į atsargą ir visam laikui likti namie.

Aš mielai būčiau jų paklausęs, kadangi nepritariau tam dalykui, kurį pareiga mane šaukė atlikti. Bet tokiu kritišku momentu negalėjau vaduotis jų patarimu, nes būčiau buvęs paženklintas išdaviko ir bailio dėme. Tėvynė iš manęs reikalavo pakelti ginklą. Už teisingą ar neteisingą reikalą, savo noru ar prieš savo norą, bet aš turėjau kautis su ginklu rankose. Tai buvo vadinama patriotizmu.

Aš nenorėjau palikti namų ir dėl kitos priežasties. Kažin ar verta aiškinti, dėl kokios. Nuo to laiko, kai grįžau namo, aš dažnai žiūrėdavau į priešingą ežero krantą, įsmeigęs žvilgsnį į stebuklingąją žalią salelę. O, aš nebuvau užmiršęs Majumės!

Kažin ar aš pats galėjau teisingai suvokti savo jausmus — tokie jie buvo prieštaringi. Jaunystės meilė vėl įsiliepsnojo mano širdyje, užgoždama trumpus paskutiniųjų metų romanėlius, ji vėl blykstelėjo pro pelenus, po kuriais tiek laiko ruseno... Meilė, persunkta ir atgailos, ir sąžinės graužimo, ir abejojimų, ir pavydo, ir būkštavimų... Visa tai kunkuliavo ir grūmėsi mano širdyje.

Nuo to laiko, kai buvau parvažiavęs, aš nė karto neišdrįsau aplankyti tų vietų, kurios mane taip viliojo. Aš mačiau, kad motina nuolat mane seka, ir net nesiryžau jai pateikti nė vieno klausimo, kuris būtų išsklaidęs mano abejones. Bet mane vis kamavo slogi nuojauta, kad ten įvyko kažkas negera.

Ar tebegyva Majumė? Ar ji atsimena mane? O pagaliau ar turiu aš teisę pretenduoti į jos ištikimybę, jei nežinau, ar ji mane mylėjo?

Į pirmą klausimą galėjau gauti atsakymą. Bet aš nė pašnibždom nedrįsau ištarti jos vardo net man artimiausiems žmonėms.

Atsisveikinęs su motina ir seserimi, iškilau į kelionę. Jos gyveno ne vienos — mūsų plantaciją saugojo ir globojo dėdė iš motinos pusės. Tikėdamas, kad netrukus sugrįšiu namo, aš lengviau iškenčiau išsiskyrimo skausmą. Be to, jei numatomoji kampanija ir užtruktų, tai karo veiksmų arena buvo taip netoli, kad panorėjęs visada galėjau apsilankyti namie. Dėdė, kaip ir visi kiti, manė, jog karo veiksmų apskritai nebūsią. „Indėnai,— sakė jis,— priims įgaliotinio pasiūlytas sąlygas. O jei ne — tai padarys labai kvailai, bet bus po laiko."

Kingo fortas buvo netoli nuo mūsų. Jis stovėjo indėnų teritorijoje, keturiolika mylių nuo sienos ir kiek daugiau nuo mūsų plantacijos. Ligi forto buvo ne toliau, kaip diena kelio. Abiem su linksmuoliu Juoduoju Džeku kelias neturėjo prailgti. Mes pasibalnojome porą geriausių žirgų iš arklidės ir apsiginklavome nuo galvos ligi kojų.

Perbridę upę, įžengėme į indėnų valdas, vadinamas rezervacija[1].

Takelis ėjo per mišką palei upę, nors ir ne pačiu krantu, netoli nuo Pauelio motinos sodybos. Prijojęs proskyną, aš pažvelgiau į atsišakojančius takelius. Vienu jų ne kartą vaikščiojau jaudulio plėšoma krūtine. Aš sustojau, nežinodamas, ką daryti. Keistos mintys apniko mane. Čia apimdavo ryžtas pasukti tuo takeliu, čia vėl suabejodavau, čia atleisdavau pavadžius, čia vėl juos įtempdavau. Keletą kartų ketinau spustelėti pentinais arklį, bet to nepadariau.

„O gal pajojėti tenai ir dar kartą pažvelgti į ją? Dar kartą patirti džiugų švelnios meilės jaudulį! Dar kartą... Bet gal jau vėlu? Gal aš jau dabar nebūsiu laukiamas svečias? Gal ten mane sutiks nepalankiai? Ką gi, visaip gali būti!"

— Kas jums, masa Džordžai? Juk mes jojame visai ne tuo keliu,— nutraukė Džekas mano apmąstymus.

— Žinau, Džekai. Bet aš norėjau trumpam užjoti pas ponią Pauel.

— Pas mem Pauel? Viešpatie! Tai nejaugi jūs nieko negirdėjote, masa Džordžai?

— Apie ką?— paklausiau tirpstančia širdimi.

— Jau bus dveji metai, kaip nė vieno iš Pauelių čia nebėra.

— O kur jie dabar?

— Niekas nežino. Gal išsikėlė į kitą dvarą, o gal dar kur nors kitur.

— O kas dabar čia gyvena?

— Niekas. Visas namas tuščias.

— O kodėl ponia Pauel išvažiavo iš čia?

— Tai labai ilga istorija... Nejaugi jūs nieko negirdėjote, masa Džordžai?

---

[1] Rezervacija — Floridos dalis, paskirta indėnams pagal sutartį, pasirašytą Moultrio forte 1823 metais. Tai dideli plotai centrinėje pusiasalio dalyje. *(Autoriaus past.)*

— Ne, nieko negirdėjau.

— Tai aš jums papasakosiu. O dabar drožiam. Jau vėlus metas, ir nakčia per mišką joti nedera.

Aš apsukau arklį, ir mudu nujojome vieškeliu greta vienas kito. Skaudama širdimi aš klausiausi negro žodžių.

— Matote, masa Džordžai, visa tai sumanė senasis bosas[1] Ringholdas, tik aš manau, kad ir jaunasis bus nagus prikišęs kartu su seniu. Iš mem Pauel buvo pavogta keletas vergų. Tai padarė baltieji. Kalbama, kad senis Ringholdas geriausiai už visus žinojo, kieno čia darbas. Dar buvo kaltinami Nedas Spensas ir Bilis Viljamsas. Tada mem Pauel nuėjo pas advokatą Grebą, gyvenantį truputį žemiau prie upės. O masa Grebas yra didelis masos Ringholdo bičiulis. Tai juodu dviese ir susimokė, kaip indėnę apgauti.

— Kokiu būdu?

— Nežinau, ar tai tiesa, ar ne, masa Džordžai. Tą girdėjau tik iš negrų. Baltieji sako visai kitaip. O aš tai girdėjau iš negro Pompo, masos Ringholdo medkirčio. Jūs jį pažįstate, masa Džordžai? Jis sakė, kad juodu susitarė apgauti vargšę indėnę.

— Kokiu būdu, Džekai?— nekantriai pakartojau klausimą.

— Matote, masa Džordžai, advokatas norėjo, kad ji pasirašytų kažkokį popierių. Rodos, „įgaliojimą", ar kaip ten jį vadina. Taigi Pompas man ir sakė, kad jie ją privertė pasirašyti tą popierių. Ji nemoka skaityti ir pasirašė. Uf! O ten buvo visai ne įgaliojimas, bet, pagal teisininkus, „raštas". Taigi ir išėjo, kad Pauel pardavusi visus savo negrus ir visą plantaciją masai Grebui.

— Koks niekšas!

— Masa Grebas paskui saikstėsi teisme, kad viską sumokėjęs grynais doleriais, o mem Pauel tvirtino visai atvirkščiai, bet nieko neišėjo. Teismas priteisė plantaciją masai Grebui, kadangi masa Ringholdas buvo jo liudytojas. Žmonės kalba, kad masa Ringholdas dabar pats turįs tą popierių. Tai jis viską sugalvojo.

---

[1] Bosas — šeimininkas arba įmonininkas. Šitas žodis vartojamas visose Pietinėse Valstijose. Jis yra kilęs iš olandiško žodžio „baas". *(Autoriaus past.)*

— Paskutinis niekšas! O, nedorėlis! Bet sakyk man, Džekai, koks tolimesnis ponios Pauel likimas?

— Pati mem Pauel, tas gražus jaunuolis, kurį jūs pažįstate, ir jaunoji indėnė mergaitė, kuri čia buvo pašaukta gražuolė, taip, masa Džordžai, visi jie išsikėlė nežinia kur.

Tą akimirką miško pragumoje aš pamačiau senąjį namą. Vis toks pat puošnus, jis stovėjo tarp apelsinmedžių ir alyvmedžių, bet sulaužyta tvora, tanki žolė pasieniais ir stogas su vietom sudaužytomis čerpėmis — visa tai bylojo liūdną vienatvę ir sunaikinimą.

Sielvartas suspaudė man širdį, ir aš skausmingai nusigręžiau.

XXI skyrius

INDĖNAI VERGAI

Aš nė kiek neabejojau visu tuo, ką man papasakojo Juodasis Džekas. Tai, ką kalbėdavo negrai, visados būdavo teisybė. To visiškai buvo galima laukti iš Ringholdų ir advokato Grebo. Pastarasis buvo pusiau plantatorius, pusiau oficialus juristas labai abejotinos reputacijos.

Toliau Džekas man papasakojo, kad Spensas ir Viljamsas per teismo bylą buvo kažkur dingę. Kada ji pasibaigė, jie vėl atsirado, bet jau nebuvo tų, kas galėjo juos patraukti atsakomybėn.

Kai dėl pagrobtų vergų, tai jau niekas daugiau jų nebematė tame krašte. Veikiausiai jie buvo išgabenti į Mobilio arba Naujojo Orleano vergų rinkas ir ten parduoti už pakankamai gerą kainą, kad būtų kuo atlyginti už paslaugas Grebui, taip pat Viljamsui ir Spensui. Tuo tik ir galima paaiškinti, kodėl buvo parduoti vergai. Ir Ringholdas tik laukiąs, kada indėnai bus išvaryti iš Floridos, kad galėtų prisigrobti žemių.

Tokio pobūdžio sandėris tarp dviejų baltųjų būtų laikomas stambia apgavyste, nusikaltimu. O dabar baltieji dėjosi netikį tuo. Nors ir atsirado liudytojų, į visą šią istoriją buvo žiūrima kaip į „gudrų pokštą".

Aš neturėjau pagrindo netikėti Džeko žodžiais. Kaip tik taip ir elgėsi baltieji avantiūristai pasieniuose su tais negausiais čiabuviais, su kuriais jie kasdien susidurdavo.

Bet taip darė ne tik avantiūristai. Valdžios agentai, Floridos įstatymų leidybos organų atstovai, generolai, turtingi plantatoriai, tokie, kaip Ringholdas,— visi dalyvavo panašiose spekuliacijose.

Aš net galėčiau juos išvardinti. Aš rašau tiesą ir nebijau, kad kas paneigs mano žodžius. Tai, ką čia pasakoju, nesunku patvirtinti faktais. Šis atsitikimas buvo vienas iš dvidešimties tokių pat, apie kuriuos girdėjau savo ausimis. Žemės pardavimo aktai, sudaryti agento indėnų reikalams pulkininko Gedo Hemfrio, majoro Fegeno, išgarsėjusio negrų grobiko Deksterio, Floido, Duglo, Robinsono ir Milberno,— vis tai istorijos faktai, ir jie visi kalba apie prievartos veiksmus, padarytus nelaimingiems seminolams. Būtų galima prirašyti visą tomą, pasakojant, kokių machinacijų pridarė tokie apgavikai, kaip Grebas ir Ringholdas. Kilus ginčui tarp baltojo ir indėno, nereikėjo klaustis advokato, iš anksto galėjai pasakyti, kuri pusė liks neatkeršyta ir neatlyginta už padarytą skriaudą. Nebūdavo jokio abejojimo, kad nukentėjusieji visada liks tik indėnai.

Ar bereikia dar pridurti, kad jie stengdavosi atkeršyti už tai? Kitaip ir būti negalėjo!

Pateikiu vieną įsidėmėtiną faktą iš to meto Floridos gyvenimo. Yra žinoma, kad iš indėnų pavogti vergai visada sugrįždavo pas savo šeimininkus. Norėdami tai sukliudyti, įvairūs deksteriai ir duglai vogtą „prekę" išsiųsdavo prie tolimų Misisipės krantų — į Natčezą arba Naująjį Orleaną.

Šitą keistą faktą socialinių santykių požiūriu galima paaiškinti nebent tuo, kad seminolų vergai iš esmės nebuvo tikri vergai. Indėnai jiems rodydavo tokį švelnumą, kurio nepažinojo baltųjų vergai. Vergai dirbdavo žemę, ir jų šeimininkas būdavo visiškai patenkintas, jei jie jam uždirbdavo tiek grūdų, daržovių ir vaisių, kiek to reikalavo kuklus jo stalas. Vergai gyveno atskirai, toli nuo savo pono namų. Jie dirbdavo tik po keletą valandų per dieną, ir kažin ar šitas valandas buvo galima laikyti prievartinėmis. Visas produktų perteklius atitekdavo jiems. Dažniausiai jie turtėjo ir kur kas labiau prakusdavo už savo pačių šeimininkus, mažiau patyrusius tvarkyti ūkį. Išsipirkti laisvę nebūdavo sunku, ir daugumas vergų faktiškai buvo laisvi žmonės. Taigi iš tokio jungo kažin ar vertėjo bėgti. Jei tai ir galima pavadinti vergija, tai buvo švelniausia jos forma iš visų žinomų žemėje. Ji griežtai skyrėsi

nuo tos šiurkščios ir žiaurios prievartos, kurioje Šimo ir Jafeto sūnūs laikė Chamo[1] palikuonis.

Kyla klausimas: kuriuo būdu seminolai įsigijo šituos juoduosius vergus? Gal jie buvo bėgliai iš Džordžijos, Šiaurės ar Pietų Karolinos, Alabamos valstijų ir iš Floridos plantacijų? Be abejojimo, buvo ir tokių, bet labai nedaug. Tik vienas kitas iš šitų negrų oficialiai buvo laikomi „pabėgusiais". Daugumas šių vergų, patekę pas indėnus, tapdavo laisvais. Buvo laikas, kada pagal griežtas Moultrio forto sutarties sąlygas šituos „pasislėpusius" vergus reikėjo grąžinti jų šeimininkams. Bet, garbė seminolams, reikia pasakyti, kad jie stengdavosi nevykdyti šitos gėdingos sąlygos. Be to, ir panorėjus ne visada būdavo galima išduoti pabėgusį negrą. Kai kur indėnų teritorijoje negrai turėjo įsisteigę laisvas, savo vadų valdomas kolonijas, tokias stiprias, kad galėjo apsiginti. Ten bėgliai visados būdavo džiaugsmingai priimami ir priglaudžiami. Tokios kolonijos gyvavo „Čarlzo, mulatų karaliaus", „Hario" Piz Kriko pelkėse ir „Abramo" Mikosokyje.

Taigi seminolų vergai nebuvo iš plantacijų pabėgę vergai, nors baltieji visada stengdavosi kaip tik taip įrodyti. Daugumas seminolų vergų buvo „tikra indėnų nuosavybė", jei tik vergą iš viso galima vadinti nuosavybe. Bent jau juridiniu požiūriu jie buvo arba teisėtai indėnų įsigyti, arba jiems atitekę kartu su žeme iš pirmųjų kolonistų — ispanų, arba pirkti iš amerikiečių plantatorių. Kuriuo būdu pirkti?— paklausite. Ką gali duoti laukinė gentis mainais už tokią brangią prekę? Į tai atsakyti labai lengva: arklius ir galvijus. Seminolai turėjo dideles bandas. Ispanams išėjus, savanose liko kaimenės laukiniais išvirtusių arklių ir bandos Andalūzijos veislės jaučių. Indėnai juos gaudė ir vėl jaukino. Išėjo savotiškas qui pro quo[2]: keturkojai buvo mainomi į dvikojus.

Didžiausias nusikaltimas, kurį baltieji primesdavo indėnams, buvo galvijų vogimas, kadangi baltieji irgi turėjo savo bandas.

Seminolai neginčijo, kad ir jų tarpe pasitaiko blogų žmonių, atskalūnų, kuriuos nelengva sutvarkyti. Bet kurgi rasi tokią visuomenę, kurioje nebūtų veltėdžių?

---

[1] Simas, Jafetas ir Chamas — pagal biblijos legendą patriarcho Nojaus sūnūs. Pagal bibliją Simas ir Jafetas yra „baltųjų" tautų protėviai, o Chamas — chamitų, kuriems biblija priskiria negrus.

[2] Painiava, nesusipratimas; pažodžiui: vienas vietoje kito *(lot.)*.

Vienas dalykas buvo neabejotinas: jei baltieji pasiskųsdavo indėnų vadams dėl galvijų pavogimo, pastarieji visada kiek galėdami stengdavosi atlyginti nuostolius ir bausdavo įstatymo pažeidėjus tokiu griežtumu, apie kurį jų kaimynai šiapus sienos nė girdėti nebuvo girdėję.

Tačiau baltieji visiškai to nepaisė. Jei jau buvo nutarta šunį pakarti, vadinasi, reikėjo pripažinti jį pasiutusiu. Bet kuri vagystė pasienyje buvo primetama indėnams. Jei tik baltieji grobikai išsitepliodavo veidus rudais dažais, teisėtumas negalėdavo įžvelgti, kas slepiasi po ta spalva.

XXII skyrius

GUDRI MACHINACIJA

Tokios buvo mano mintys, kol aš jojau. Jas sukėlė liūdnas negro papasakotas atsitikimas. Ir lyg tyčia, tartum patvirtindamas mano išvadas, mums nutiko štai koks įvykis.

Netoli nuo apleisto namo mes aptikome raguočių pėdas. Pro čia buvo nueita gal dvidešimties galvijų ta pačia linkme, kur ir mes jojome, vadinasi, indėnų rezervato linkui. Pėdos atrodė beveik šviežios. Būdamas prityręs medžiotojas, aš nustačiau, kad nuo to laiko, kada pro čia buvo nuginti galvijai, dar nebuvo praėjusi nė valanda. Nors ir ilgai buvau uždarytas tarp karo mokyklos sienų, vis tiek dar nebuvau pamiršęs miško gyvenimo mokslo, kurio mane išmokė jaunasis Pauelis.

Naminių gyvulių pėdos, vis tiek ar jos šviežios, ar senos, man nebūtų padariusios ypatingo įspūdžio, čia visai nebuvo ko stebėtis. Gal šiaip kokie indėnų piemenys ginė namo savo bandą; mokasinų įspaudai purve rodė, kad čia iš tikrųjų būta indėnų. Tiesa, kai kurie baltieji, gyvenantys netoli sienos, nešiojo mokasinus, bet šį kartą buvo nueita ne jų. Šleivos pėdos[1], aukštas pakilimas ir kitos vos pastebimos žymės, kurias aš nuo pat ankstyvos jaunystės neklysdamas skyriau ir mokėjau paaiškinti,— viskas rodė, kad čia nueita indėnų.

Ir Džekas sutiko su manimi. O miške jis anaiptol nebuvo nei žioplys, nei liurbis. Visą gyvenimą jis buvo prityręs meškėnų, pelkių kiškių, oposumų ir laukinių kalakutų medžiotojas.

[1] Ši ypatybė nėra įgimta, bet išugdoma, pradedant nuo lopšio. *(Autoriaus past.)*

Su juo aš kadaise medžiojau elnius, sidabrines lapes ir laukines dryžuotąsias kates. Kol aš buvau išvykęs, jis įgijo dar daugiau patyrimo. Dabar jis buvo medkirtys vietoj buvusio savo varžovo, ir jam kasdien tekdavo dirbti miške ir nuolat stebėti miškų gyventojų papročius ir būdą; užtat jis tapo dar puikesnis medžiotojas. Labai klysta tie, kurie mano, kad negro smegenys nesugeba mąstyti taip nuosekliai, kaip yra būtina geram medžiotojui. Aš pažinojau negrų, kurie galėjo orientuotis miške pagal įvairius ženklus ir eiti pėdomis su tokia pat jusle ir nuovoka, kaip bet kuris indėnas ar baltasis. Ir Juodasis Džekas turėjo tokį sugebėjimą.

Netrukus aš supratau, kad šiuo atžvilgiu jis dabar už mane daug pranašesnis. Ir beveik tuoj pat gavau nusistebėti jo įžvalgumu.

Aš jau sakiau, kad mes nebūtume atkreipę dėmesio į pėdas, jei ne viena aplinkybė. Vos mudu kiek pajojome į šalį, staiga mano palydovas sulaikė arklį ir kažkaip ypatingai sušuko — šitas šūksnis yra būdingas tik negrams: kažkoks panašumas į garsą „uf", kurį galima išgirsti iš nusigandusio šerno.

Aš pažvelgiau į Džeką ir iš jo veido išraiškos supratau, kad jis kažką bus aptikęs.

— Kas yra, Džekai?

— Viešpatie! Tai nejaugi jūs nematote, masa Džordžai?

— O ką?

— Ogi štai čia, žemėje?

— Aš matau, kad čia praeita bandos, ir daugiau nieko.

— O štai šitos didelės pėdos?

— Taip, tiesa, vienos pėdos kiek didesnės už kitas.

— Tai ir svarbiausia! Juk čia yra didžiojo mūsų jaučio Boldfeiso pėdos. Aš jas pažinsiu iš tūkstančio kitų. Kiek kipariso rąstų suvilko tas jautis senajam savo šeimininkui!

— Taip, aš dabar atsimenu Boldfeisą. Tu manai, Džekai, kad čia bus praėjusi mūsų banda?

— Ne, masa Džordžai. Aš manau, kad čia yra advokato Grebo galvijai. Senasis masa pardavė Boldfeisą masai Grebui. Aš tai jau pažįstu savo galvijų pėdas!

— Kokiu gi būdu misterio Grebo jaučiai galėjo atklysti į indėnų teritoriją, taip toli nuo plantacijos ir dar su indėnų varovais?

— O šito tai aš jau negaliu suprasti, masa Džordžai.

Aplinkybė iš tikrųjų keista. Čia buvo ko susimąstyti. Pats vienas gyvulys negalėjo nueiti taip toli, be to, jam dar reikėjo perbristi upę. Matyt, jis nėjo, kur akys veda, o jį, be abejo, kas nors varė, ir dar tam tikra kryptimi. Jį varė indėnai. Gal būt, čia užpuolimas? Arba jaučiai pavogti?

Savaime kilo įtarimas, tačiau pakankamų įrodymų vis dėlto nebuvo. Jaučiai nuvaryti važiuojamu keliu, kuriuo bandą greičiau galėjo pasivyti jos savininkai, ir pagrobėjai — jei tik jie tokie buvo — nesiėmė, kaip matyt, jokių atsargumo priemonių ir nesistengė sumėtyti pėdas.

Tai buvo panašu ir nepanašu į vagystę ir taip įkaitino mūsų smalsumą, kad mes nutarėme joti pėdomis ir pagaliau viską išsiaiškinti.

Maždaug mylią pėdos sutapo su mūsų keliu, bet po to, staiga pasukusios į kairę, jos ėjo tiesiai į miško tankmę.

Mes nusprendėme neatsisakyti savo sumanymo. Banda, matyt, buvo nuėjusi taip neseniai, kad ją labai greitai galėjome pavyti. Todėl ir nutarėme toliau sekti jos pėdomis.

Netrukus po to, kai įjojome į mišką, mes aiškiai išgirdome žmonių balsus ir jaučių mykimą.

Nušokę nuo arklių ir juos pririšę prie medžio, toliau patraukėme pėsti. Mes ėjome sėlindami ir tylėdami ta kryptimi, kur buvo girdėti žmonių balsai ir bandos maurojimas, tarsi vientisas gaudesys. Buvo aišku, kad bliovė tie patys jaučiai, kurie ką tik nuėjo keliu. Bet kalbėjosi ne tie žmonės, kurie juos čionai buvo atvarę.

Indėno kalbą labai lengva atskirti nuo baltojo kalbos. Žmonės, kurių balsus girdėjome, neabejotinai buvo baltieji. Jie kalbėjosi angliškai, pasūdydami savo kalbą nešvankiais žodžiais. Mano palydovas net pažino, kas jie tokie.

— Viešpatie, masa Džordžai, juk čia tie du prakeikti niekšai — Spensas ir Bilis Viljamsas!

Džekas sakė teisybę. Mes priėjome arčiau. Amžinai žaliuojantys medžiai slėpė mus, bet mes aiškiai matėme viską, kas dėjosi. Nedidelėje aikštelėje buvo susispietusi banda, o šalia stovėjo du ją atvarę indėnai ir ką tik čia minėti „garbingieji" asmenys.

Mes stovėjome šešėlyje, stebėdami ir klausydamiesi. Ir jau po kelių minučių iš kai kurių užuominų, probėgšmais pasakytų Džeko, aš puikiai išsiaiškinau viską, kas čia darėsi.

Kai mes atvykome, sandėris jau buvo baigtas, ir indėnai kaip tik perdavė savo grobį į baltųjų rankas. O jų šeimininkai, kurie toliau patys turėjo varyti bandą, kaip tik mokėjo indėnams (visiškai suniekšėjusiems savo genties atmatoms) jų nupelnytą atlyginimą — keletą butelių viskio ir saujelę visokių blizgučių. Tai buvo mokestis už nakties darbą — galvijų nuginimą iš advokato Grebo ganyklos.

Indėnai, atlikę savo darbą, galėjo eiti sau ir kiek tik lenda girtuokliauti namie. Jie daugiau nebuvo reikalingi. O Spensas ir Viljamsas dabar galėjo varytis galvijus kur nors toliau ir juos parduoti už gerus pinigus. Arba, kas dar labiau įtikėtina, jie galėjo parginti bandą Grebui atgal, pasigirdami, kaip narsiai ją atėmė iš indėnų gaujos. Puiki istorija papasakoti kur nors plantacijoje prie liepsnojančio židinio!

Tai buvo labai paranku policijai ir vyriausybei.

O, tie laukiniai plėšikai seminolai — seniai laikas su jais baigti, seniai laikas juos grūsti lauk iš Floridos!

Kadangi banda priklausė advokatui Grebui, aš nesikišau į šią istoriją. Verčiau nusprendžiau visa tai papasakoti kitoje vietoje ir kitomis aplinkybėmis. Todėl, niekuo neišsidavę, mudu su Džeku sugrįžome prie arklių ir tęsėme savo kelionę, kiekvienas paskendęs savo mintyse. Aš nė kiek neabejojau, kad girti indėnai buvo pasamdyti Viljamso ir Spenso. O tie savo ruožtu tarnavo Grebui, talkininkaudami šioje biaurioje machinacijoje. Žodžiu, ranka ranką plovė.

Reikėjo kaip nors sudrumsti vandenį, reikėjo apšmeižti nelaimingus indėnus ir jiems užtraukti pragaištį...

XXIII skyrius

APIE KĄ MĄSČIAU KELIONĖJE

Mokykloje ir už jos sienų iš manęs dažnai būdavo šaipomasi, kad užstoju indėnus, ir man prikaišiojama, kad senovinės Pokachontasos kraujas, du šimtus metų maišęsis su baltųjų krauju ir turįs vos-ne-vos sruventi mano gyslose, staiga vėl ėmė virti ir kunkuliuoti. Buvo tvirtinama, kad aš ne patriotas, kadangi neprisidėdavau prie minios riksmo ir klyksmo, tokio būdingo nacijoms, kada pradedama kalbėti apie jų priešus.

Nacijos yra panašios į atskirus žmones. Norėdami jiems įtikti, jūs turite būti tokie pat ydingi, kaip ir jie patys, turėti tuos pačius jausmus arba bent juos garsiai reikšti, kas galų gale yra vienas ir tas pat, mylėti ar neapkęsti drauge su jais,— trumpiau tariant, atsižadėti pažiūrų ir įsitikinimų laisvės ir šaukti „Nukryžiuok!" kartu su visa minia.

Toks yra žmogus, gyvenantis nūdienėje visuomenėje, ir jis yra laikomas patriotu! O tas, kuris išminties semiasi iš tiesos šaltinio ir mėgina užkirsti kelią beprasmiškam žmogaus prietarų srautui,— tas nesusilauks pripažinimo per visą savo amžių. Po mirties, gal būt, bet ne šiame gyvenime. Toks žmogus neturi siekti „garbės šiame pasaulyje", garbės, kurios troško Peru užkariautojas[1], nes jis jos nesusilauks. Jeigu tikras patriotas nori pelnyti garbę, turi jos laukti iš palikuonių, kada jo skeletas jau bus pavirtęs į dulkes kapo duobėje.

Laimė, yra ir kitas atpildas. Gryna žmogaus sąžinė — ne tušti žodžiai. Yra žmonių, kurie didžiai ją brangina ir kuriems saldus jos šnibždesys teikia naujų jėgų ir paguodos.

Nors išvados, mano pasidarytos ne tik po ano epizodo, kurį atsitiktinai stebėjau, bet ir po to, kai neseniai prisiklausiau daug kitų istorijų, buvo gana nelinksmos, aš vis dėlto džiaugiausi, pasirinkęs tokį kelią. Jokiu žodžiu, jokiu poelgiu aš nė dulkelės neužmečiau ant neteisingumo svarstyklių. Aš neturėjau priežasčių save kaltinti. Mano sąžinė buvo visiškai gryna prieš nelaimingą tautą, su kuria netrukus gavau susitikti kare kaip su priešu.

Aš neilgai mąsčiau apie tą svarbiausią klausimą — netrukus mane apniko dar niūresnės mintys, sužadintos prisiminimų apie draugystę ir meilę. Aš galvojau apie nusiaubtą našlę, apie jos vaikus, apie Majumę. Tiesą sakant, daugiausia apie ją, nors buvau prisirišęs prie visos šeimos. Visi jos artimieji buvo man brangūs, bet užvis brangiausia buvo ji pati. Aš atjaučiau visus, liūdėjau dėl visų, bet kur kas skaudesnis buvo liūdesys dėl šviesiausių mano vilčių sudužimo.

Kur dabar ši šeima? Kur ji išvyko? Spėliojimai, nuogąstavimai, baimė vis labiau audrino mano vaizduotę. Ji man piešė kuo niūriausius paveikslus. Žmonės, padarę tokį nusikaltimą,

[1] Peru užkariautojas — Franciskas Pisaras (1471—1541), garsus ispanų užkariautojas, pavergęs Peru Ispanijos karūnai.

galėjo padaryti ir bet kurį kitą — patį baisiausią nusikaltimą, kada nors įrašytą teismų metraščiuose. Kokia dalia atiteko mano jaunystės draugams?

Mano palydovas nieko apie juos nežinojo nuo to laiko, kada ant jų pradėjo kristi tie likimo smūgiai. Jis manė, kad jie išvyko „kur nors į kitą indėnų nausėdiją, užtat kad nė vienas kaimynas apie juos nieko po to negirdėjo". Bet tai buvo tik spėliojimai.

Greitai besikeičiantys gamtos vaizdai išblaškė sunkias mano mintis ir tartum teikė šiokio tokio atlėgio. Iš pradžių mūsų kelias ėjo per pušyną. Apypiete mes išjojome į plačius laukus, kur iš dešinės ir iš kairės vienas po kito likosi chomokai — Floridos šuliniai. Kelias ėjo kaip tik per vidurį jų. Visas gamtovaizdis, tartum burtininkui lazdele mostelėjus, iš pagrindų pasikeitė. Viskas atrodė visiškai kitaip — ir žemė po kojomis, ir lapai virš galvos. Pušis pakeitė amžinai žaliuojančių medžių atvašynai su plačiais, kietais kaip oda, šviesiais žvilgančiais lapais. Tokios, pavyzdžiui, buvo magnolijos, jau visiškai suaugę medžiai. Aplink mus būrėsi ąžuolai, šilkmedžiai, laurai, geležiniai medžiai, o virš jų stypsojo moliūginės palmės, išdidžiai siūbuodamos ir tartum iš aukšto sveikindamos kuklius savo bičiulius, ošiančius apačioje.

Kiek laiko jojome tamsiame šešėlyje, kurį skleidė medžiai ir juos apsiviję parazitiniai augalai; milžiniški vynuogienojai, svarinami lapų, šliaužiančiosios lianos, sidabriniai talandsijos krūmokšniai — visa tai slėpė dangų nuo mūsų žvilgsnių. Vingiuotas takelis rangėsi per mišką, vietomis perkirstas išvirtusių medžių ir špaleriais susipynusių vynuogienojų. Jų šakos driekėsi skersai kelio iš medžio į medį kaip laivo lynai.

Gamtovaizdis atrodė kiek liūdnokai, užtat labai įspūdingai. Jis kažkaip nuostabiai atliepė mano nuotaiką ir mane veikė labiau raminamai, negu atviras, gaivaus oro kupinas pušynas.

Išlindę iš tamsaus miško, mes įjojome į kelią, einantį prie vieno mano jau minėtų Floridos šulinių — apskrito baseino, apsupto kalvelių ir plytinės spalvos uolų. Matyt, čia buvo kadaise užgesusio ugnikalnio krateris. Barbarišku anglosaksų kilmės naujakurių žargonu jie vadinami „kloakomis". Šis pavadinimas visiškai netinkamas, ir jei jau juose yra vandens, tai jis būna krištoliškai skaidrus ir grynas. Baseinas, prie kurio prijojome, taip pat buvo sklidinas vaiskaus vandens. Ir mes

patys, ir mūsų arkliai norėjo gerti, kadangi buvo karščiausias dienos metas. Miškai, likę už mūsų, dabar neatrodė tokie ūksmingi ir tankūs. Mes nutarėme padaryti postovį, kad galėtume pailsėti ir užkąsti.

Aš turėjau gana talpų maisto maišelį, kurio išsipūtę šonai,— su dviem—trim butelių kakleliais, kyšančiais iš jo,— bylojo švelnų rūpestingumą, kuriuo mes buvome gaubiami namie. Bejojant atsirado apetitas, o karštis sukėlė nepakenčiamą troškulį. Išsiėmę iš maišelio paviržį, mes greitai pasisotinome, o stiklinė raudono vyno, atmiešto vėsaus šaltinio vandeniu, netrukus numalšino troškulį. Visą šią puotą atvirame ore užbaigiau cigaru. Užsirūkęs jį, atsiguliau po ūksmingos magnolijos šakomis. Aš stebėjau, kaip mėlynas dūmelis raitydamasis kyla aukštyn tarp blizgančių lapų ir baido mašalus. Mano jausmai nurimo, mintys ėmė blykšti. Stiprus kvapas, sklindąs nuo koralinių kankorėžių ir didelių baltų magnolijos žiedų, mane apsvaigino, ir aš užmigau.

XXIV skyrius

KEISTAS REIŠKINYS

Tokioje nesąmoningoje būklėje aš, matyt, išbuvau keletą minučių. Bet staiga mane pažadino vandens pūkštelėjimas, lyg kas būtų šokęs į baseiną. Aš ne tik neatsigręžiau, bet net neatsimerkiau.

„Tikriausiai Džekas panėrė į vandenį,— pamaniau.— Puiki mintis! Ir aš paskui išsimaudysiu."

Bet aš klydau. Negras nė nemanė šokti į vandenį, jis stovėjo ant kranto, netoli tos vietos, kur atsigulė miegoti. Jį taip pat pažadino triukšmas, ir jis pašoko. Aš išgirdau Džeko balsą:

— Žiūrėkite, masa Džordžai, tai bent didumėlis! Uf!

Aš kilstelėjau galvą ir pažvelgiau baseino pusėn. Pasirodė, kad Džekas čia niekuo dėtas: tai išniro milžiniškas aligatorius. Jis atplaukė prie tos vietos, kur mes gulėjome, ir, atstatęs milžinišką krūtinę su didžiulėmis letenomis, su neabejotinu smalsumu žiūrėjo į mus. Jo galva kyšojo iš vandens, o uodega buvo šauniai užriesta aukštyn. Aligatorius teikė vienkart ir komišką, ir pasiblaurėtiną įspūdį.

— Duokš šautuvą, Džekai,— tariau pašnibždom.— Tik eik pamažu, kad jo neišbaidytume.

Džekas patyliukais nuskubėjo į priekį atnešti šautuvo. Bet aligatorius tarytum būtų įspėjęs mūsų kėslus. Nespėjus man ištiesti rankos prie šautuvo, jis staiga apsivertė vandenyje ir lyg žaibas murktelėjo į dugną. Dar kurį laiką aš laukiau su šautuvu rankoje, tikėdamasis, kad jis vėl išplauks į viršų, bet veltui. Matyt, jis jau anksčiau buvo patyręs užpuolimą ir mus palaikė pavojingais priešais. Kadangi baseinas buvo netoli važiuojamo kelio, tai ši prielaida atrodė labai įtikėtina.

Žinoma, nei mano palydovas, nei aš nebūtume atkreipę dėmesio į šį epizodą, jei nebūtume prisiminę baisiosios scenos baseine prie mūsų plantacijos. Visos aplinkybės: baseinas, uolos, medžiai, net baseino dydis ir forma ir nuožmus, šlykštus roplys — viskas mums priminė aną aligatorių, apie kurį dabar mūsų plantacijoje sklido ištisos legendos. Man labai aiškiai akyse stojosi visi klaikūs ir baisūs tos įsidėmėtinos dienos įvykiai; visos smulkmenos atgimė man atmintyje, tartum būtų buvę tik vakar: mulatas vilioja siaubūną aligatorių, smarkios grumtynės baseine, mulato medžioklė, paėmimas į nelaisvę, teismas ir nuosprendis sudeginti ant laužo, pabėgimas, gaudynės ežere ir staigi baisi atomazga. Man net pasivaideno, kad aš vėl girdžiu beviltišką aukos šauksmą, kada ji dingo vandenyje. Atsiminimai mudviem abiem nebuvo labai malonūs, ir netrukus mudu visai liovėmės kalbėję ta tema. Ir lyg tyčia, kad būtų išblaškytos mūsų mintys, netoliese pasigirdo laukinio kalakuto burbuliavimas. Džekas pasiprašė leidžiamas pamedžioti, paėmė mano šautuvą ir nuėjo.

Aš vėl užsidegiau savo „havaną", išsitiesiau ant minkštos žolės, stebėdamas apskritus melsvų dūmų rutuliukus, ir, apsvaigintas magnolijų aromato, vėl užmigau. Šį kartą susapnavau sapną, lyg pro mano akis vėl būtų praslinkę visi tos baisios dienos įvykiai. Bet tas sapnas skyrėsi nuo tikrovės: sapnavau, kad mulatas vėl iš vandens kabinasi į salelės krantą, kad jam pavyko išnešti sveiką kailį, kad jis sugrįžo man atkeršyti, kad patekau jam į rankas ir jis nori mane užmušti!

Šį kritišką momentą mane vėl pažadino jau nebe vandens pūkštelėjimas, bet šūvis, trinktelėjęs kažkur netoliese.

„Aha, vadinasi, Džekas pabaidė kalakutą,— pagalvojau.— Tikiuosi, kad neprašovė. Man ne pro šalį būtų nusigabenus į fortą

bent vieną kalakutą. Jis labai man praverstų maistui pasipildyti. Girdėjau, ten ne perdaug riebiai duodama. Džekas — puikus šaulys ir vargu ar prašaus. O jeigu...

Mano mintis staiga nutraukė antras šūvis. Iš skardaus garso aš nusprendžiau, kad čia šauta iš šautuvo.

„Kas gi čia galėtų būti?— paklausiau pats savęs nerimaudamas.— Džekas turi vienvamzdį mano šautuvą, jis negalėjo jo taip greit užtaisyti antrą kartą."

Nejaugi pirmasis šūvis man pasigirdo sapne? Betgi ne, aš jį aiškiausiai girdėjau tikrovėje. Juk jis mane ir pažadino. Be abejojimo, nuskambėjo du šūviai, aš negalėjau suklysti.

Nustebęs pašokau. Man parūpo, kad nebūtų kas atsitikę mano draugui. Nebuvo jokios abejonės, kad šauta iš dviejų šautuvų. Kas gi tas antrasis šaulys? Gal priešas? Mes jau buvome pavojingoje zonoje.

Aš pašaukiau Džeką ir kiek nusiraminau, kai jis iš kažkur atsiliepė. Bet tučtuojau mane vėl apėmė baimė, kadangi Džeko balsas buvo pilnas siaubo.

Nieko nesuprasdamas, aš jaudindamasis išsitraukiau pistoletą ir puoliau į tankmę. Negro balsas buvo girdėti netoliese, bet pro tankius lapus negalėjau įžiūrėti tamsaus jo kūno. Jis vis šaukė, ir dabar aš ėmiau suprasti jo žodžius.

— Dieve gailestingas,— dejavo jis su didžiausiu išgąsčiu balse,— masa Džordžai, ar jūs nesužeistas?

— O koks gi velnias galėjo mane sužeisti?

Jei nebūtų pokštelėję du šūviai, būčiau galėjęs pagalvoti, kad jo šauta į tą pusę, kur aš gulėjau, ir pamanyta, jog netyčia pataikė į mane.

— Ar jūs gyvas? Ačiū dievui, kad jūs gyvas, masa Džordžai!

— Klausyk, Džekai, ką visa tai reiškia?

Tą akimirką jis pasirodė pro medžius, ir aš gerai jį mačiau. Supratau, kad atsitiko kažkas baisaus. Džekas atrodė tikras siaubo įsikūnijimas. Jis klaikiai vartė akis, ir jų baltymai taip blizgėjo, kad beveik nebuvo matyti nei vyzdžių, nei rainelės. Jo lūpos buvo pabalusios. Tamsus veidas papilkėjęs, dantys barškėjo. Iš jo mostų buvo matyti, kad jis apimtas neapsakomos baimės.

Mane pamatęs, Džekas pribėgo ir pagriebė už rankos, neramiai žvilgčiodamas į tą pusę, iš kurios ką tik atlėkė, lyg ten būtų buvęs baisus pavojus.

Aš žinojau, kad Džekas anaiptol ne bailys,— net visai atvirkščiai! Vadinasi, ten buvo kažkoks pavojus... Koks gi? Įsmeigęs akis, stebeilijausi ton pusėn, bet tamsioje miško gilumoje mačiau tik rusvus medžių liemenis. Tada vėl pradėjau kamantinėti Džeką.

— Viešpatie! Tai buvo... tai buvo jis! Aš esu tikras, kad jis!

— Kas gi tas jis?

— Ak, masa Džordžai, vadinasi, jūs tikrai nesužeistas? Jis šovė į jus. Aš mačiau, kaip jis į jus tai... tai... taikė... Aš šoviau į jį, bet pro šalį, ir... jis pabėgo...

— Tai kas gi šovė? Kas pabėgo? Paaiškink tu galų gale, kas jis toks!

— Vai... vaiduoklis pabėgo.

— Koks vaiduoklis? Ar tik ne patį velnią tu būsi matęs?

— Tikrai, masa Džordžai, tikrai! Aš mačiau velnią. Tai buvo Geltonasis Džekas!

— Geltonasis Džekas?!

XXV skyrius

KAS ŠOVĖ!

— Geltonasis Džekas?— nesijusdamas pakartojau aš, žinoma, anaiptol netikėdamas savo palydovo žodžiais.— Tu sakai matęs Geltonąjį Džeką?

— Taip, masa Džordžai,— atsakė mano ginklanešys, pamažu atsipeikėdamas iš baimės.— Lygiai taip aiškiai, kaip saulę danguje, aš mačiau jį patį arba jo šmėklą!

— Niekus paistai! Šmėklų nebūna. Medžių šešėlis tau pasimėklino akyse. Tau tik taip pasirodė.

— Dieve tu mano, masa Džordžai!— prieštaravo negras, karštai įsitikinęs.— Prisiekiu, kad aš jį mačiau, man visai nepasirodė... Aš mačiau — tai buvo Geltonasis Džekas arba jo dvasia...

— Bet juk tai neįmanomas daiktas!

— Na, tegu ir neįmanomas, bet vis tiek tai tiesa. Prisiekiu evangelija! Geltonasis Džekas šovė į jus iš už ano eukalipto. Po to ir aš pykštelėjau į jį. Juk jūs girdėjote du šūvius?

— Taip, aš girdėjau du šūvius, bet gal man tik taip pasirodė.

— Ne, jums nepasirodė. Uf! Prakeiktas niekšas! Tai jis, žinoma, šovė!.. Štai pažiūrėkite šičia!

Mudu priėjome prie baseino ir sustojome prie magnolijos, kurios šešėlyje aš miegojau. Džekas pasilenkė ir man parodė kamiene vietą, kur žievė, matyt, buvo nudrėksta kulkos. Kulka perėjo kiaurai medį. Žaizda buvo žalios spalvos ir šviežia, ir sultys dar tebesisunkė iš jos. Neliko abejonių, kažkas į mane šovė, bet nepataikė tik per kokį colį. Kulka prazvimbė man pro pat galvą, kada aš ilsėjausi, pasidėjęs po galva kelionmaišį. Ji pralėkė pro pat ausį, kadangi aš dabar prisiminiau, kad beveik vienu metu su pirmuoju šūviu išgirdau zvimbiant kulką.

— Dabar jūs manimi tikite, masa Džordžai?— paklausė negras, labai patenkintas, kad susivokiau.— Dabar matote, kad jums nepasirodė?

— Taip, dabar aš suprantu, kad į mane kažkas šovė.

— Geltonasis Džekas, masa Džordžai, Geltonasis Džekas! Prisiekiu dievu!— susijaudinęs sušuko mano palydovas.— Aš mačiau geltonąjį niekšą taip pat aiškiai, kaip kad matau štai šitą medį.

— Na, vis tiek kas būtų šovęs, raudonodis ar geltonodis, bet kuo mudu greičiau iš čia išsinešdinsim, tuo bus geriau. Duokš mano šautuvą. Aš pastovėsiu sargyboje, kol tu pabalnosi arklius.

Kol negras balnojo arklius ir dėjo mūsų daiktus, aš skubiai užtaisiau šautuvą ir atsistojau už medžio, įdėmiai žiūrėdamas į tą pusę, iš kur galėjome tikėtis šūvio. Neverta nė sakyti, kad laukiau jaudindamasis ir būkštaudamas. Kėsinimasis į mano gyvybę rodė, kad su manimi kovoja mirštamas mano priešas, vis tiek kas jis būtų. Negro prielaida, kad šovė Geltonasis Džekas, man dingojos visai kvaila, ir aš tik pasijuokiau. Juk pats savo akimis mačiau, kaip mulatas žuvo baisia mirtimi. Norint patikėti, kad pasirodė jo šmėkla, arba kad čia būta jo paties, reikėjo daug svaresnių argumentų, negu Džeko žodžiai. Kada šioje niūrioje, vos saulės apšviestoje miško tankmėje negras pamatė nežinomą priešą, sukilo jo fantazija ir jam pasivaideno, kad šovė Geltonasis Džekas. Bet šūvis juk nebuvo fantazija! Ir kodėl aš tą pačią akimirką susapnavau mulatą? Iš kur toks sapnas? Man pasisapnavo tas pat, kas pasivaideno negrui.

Šiurpas perbėgo man per nugarą, ir kraujas sustingo gyslose, kada aš pagalvojau apie tą keistą sutapimą. Jame slypėjo kažkas siaubinga ir taip velniškai įtikima, kad jau norėjau ma-

nyti, jog iškilminguose negro patikinimuose tikrai esama bent kiek tiesos. Kuo daugiau apie tai galvojau, tuo labiau buvau linkęs patikėti tuo, kas iš pradžių man pasirodė visiškai nepanašu į tiesą.

Kodėl, pavyzdžiui, kokiam indėnui be jokios matomos priežasties toptelėtų į galvą mane nužiūrėti savo taikiniu? Tiesa, indėnų ir baltųjų santykiai pablogėję, bet karas juk dar nebuvo prasidėjęs. Tuo tarpu dar nebuvo nueita taip toli. Seniūnų taryba dar nebuvo susirinkusi, ji buvo paskirta rytojaus dieną. Kol jos sprendimai nebus žinomi, kažin ar kuri nors pusė pradės priešiškus veiksmus. Tai galėtų rimtai atsiliepti būsimiems tarybos sprendimams. Indėnai taip pat buvo suinteresuoti taikos išlaikymu, kaip ir jų priešai, net dar labiau. Jie negalėjo nežinoti, kad nederama ir nesavalaikė tokio pobūdžio demonstracija anaiptol neišeitų jiems į gera. Atvirkščiai, tai galėjo būti patogi dingstis kėlimosi šalininkų partijai. Ar tokiomis aplinkybėmis indėnas galėjo kėsintis į mano gyvybę?

O jeigu taikė ne indėnas, tai kas gi tada norėjo mane nušauti ir kodėl? Aš neprisiminiau nė vieno atvejo, kad ką nors būčiau taip nuskriaudęs, jog už tai būčiau galėjęs užsitraukti kruviną neapykantą. Staiga aš atsiminiau girtus jaučių varovus. Kas jiems sutartys ir pasitarimo sprendimai? Arklys, balnas, šautuvas, koks nors žaisliukas jiems brangesni, negu ištisos genties likimas. Plėšikų atsiranda ir tarp indėnų, lygiai taip pat, kaip ir tarp baltųjų.

Bet ne, ten negalėjo būti varovai. Jie nematė, kada mes jojome pro šalį, o jei net ir matė, tai vargu ar galėjo taip greitai mus pasiekti. Mes šuoliavome ant arklių, o jie ėjo pėsti, taigi negalėjo mūsų pavyti.

O Spensas ir Viljamsas, kurie jojo raiti ir, anot Džeko, buvo niekšai, tai jie juk irgi mūsų nematė. Be to, jie negalėjo palikti bandos.

Aha! Pagaliau man pasirodė, kad būsiu atspėjęs. Tikriausiai į mane šovė koks nors pabėgęs vergas, prisiekęs amžinai keršyti baltiesiems ir savo neapykantą išgiežęs ant pirmojo, kas jam pasipainiojo kelyje. Gal ten buvo mulatas, turįs bent kiek panašumo į Geltonąjį Džeką (visi geltonodžiai, kaip ir negrai, labai panašūs į kits kitą). Veikiausiai tai ir suklaidino mano palydovą. Taip nusprendęs, aš tam kartui nusiraminau.

Tuo tarpu Džekas jau viską buvo paruošęs. Atsisakę mėginimo atspėti šią paslaptį, mes šokome ant arklių ir nujojome. Kurį laiką lėkėme šuoliais. Kelias ėjo retu mišku, kur viskas buvo gerai matyti prieš mus ir už mūsų, bet nei baltas, nei juodas, nei raudonas, nei geltonas priešas nepasirodė nei priešaky, nei užpakaly. Kol pasiekėme Kingo fortą, mes nesutikome jokios gyvos būtybės. Į fortą įjojome kaip tik tuo metu, kada saulė slėpėsi horizonte už tamsių miško viršūnių.

XXVI skyrius

PASIENIO FORTAS

Išgirdę žodį „fortas", mes vaizduojamės masyvų pastatą su kyšuliais ir ambrazūromis[1], bastionais ir glasiu[2], trumpai tariant, stiprų įtvirtinimą. Ispanai iš tikrųjų statė tokius fortus Floridoje ir kitose vietose. Daugumas tų fortų ir ligi šiol tebestovi, o likusių griuvėsiai byloja didybę ir garbę tų laikų, kada vėliava su leopardo vaizdu išdidžiai plevėsavo virš jų sienų. Bet tarp kolonijinės ispanų ir kitų Europos tautų architektūros esama didelio skirtumo. Amerikoje ispanai statė savo įtvirtinimus, negailėdami nei darbo, nei piniginių išlaidų, tartum būtų manę čia amžinai šeimininkauti. Jie nė nepagalvojo, kad jų viešpatavimas Floridoje bus toks trumpas ir kad netrukus jie iš jos bus išguiti.

Tiesa, šitos milžiniškos tvirtovės jiems suteikė gerą paslaugą. Jei ne jos, tamsiaveidžiai jamasai ir karingieji seminolai seniai būtų išstūmę ispanus iš žydinčio pusiasalio dar kur kas prieš tai, negu indėnai atiteko kitos šalies valdžiai[3].

Jungtinės Valstijos irgi turi Floridoje savo statytų didelių mūrinių tvirtovių, bet indėnų karų istorijoje minimi fortai į jas visai nepanašūs. Šitie statiniai lyg milžiniška grandinė juosia visą Jungtinių Valstijų teritoriją. Čia mes nepamatysime dantytų sienų, iškirstų uolose, brangių kazematų ir nereika-

[1] Ambrazūra — šaudymo anga tvirtovių sienose, bokštuose ir kazematuose.

[2] Glasis — pylimas prieš išorinį įtvirtinimo griovį. Jis maskuoja arba palengvina apšaudyti vietovę priešais įtvirtinimą.

[3] Čia turimas galvoje tas laikas, kada Jungtinės Valstijos atėmė Floridą iš Ispanijos (žr. pastabą 50 psl.).

lingų architektūros puošmenų. Tai dažniausiai nedailūs laikini mediniai pastatai, kurie atsieina pigiai ir kurių negaila palikti, kada per staigius atsitraukimus sienos linija nuolat kaitaliojasi.

Norint sudaryti patikimą apsaugą prieš maištaujančius indėnus, reikia veikti sekančiu būdu: nukirskite keletą šimtų medžių, juos supiaustykite sijomis po aštuoniolika pėdų ilgio, perskelkite jas pusiau, sandariai surėskite keturkampiu vieną ant kitos, plokščiąja puse į vidų, sukalkite jas skersai lentomis, nusmailinkite viršutinius jų galus, iškirskite šaudymo angas aštuonių pėdų aukštyje nuo žemės, po angomis įtaisykite laiptus ir pakylas, iš lauko pusės iškaskite griovį, priešinguose kampuose pastatykite bastionus ir ant jų užkelkite po patranką, įtaisykite tvirtus vartus — ir jūs turėsite pasienio fortą!

Jis gali būti trikampis arba keturkampis, arba bet kuris kitas daugiakampis, kuo geriausiai pritaikytas tam tikros vietovės sąlygoms.

Toliau jums reikalingos patalpos kareiviams ir produktų atsargoms. Rentinio viduryje pastatykite tvirtus blokhauzus; jei patinka, jų kampuose taip pat padarykite šaudymo angas, tam atvejui, jei išorinis aptvaras būtų paimtas šturmu. Kai visa tai bus baigta, galite laikyti, kad fortas gatavas.

Pušys — geriausia statybinė medžiaga. Aukštus jų liemenis be šakų lengva nukirsti ir supiauti reikiamo ilgio sijomis. Bet Floridoje yra medžių veislė, dar tinkamesnė fortų statybai — tai moliūginė palmė. Kieta jos mediena ne taip lengvai skyla, ir kulkos tiesiog įstringa į ją. Iš tokių medžių ir buvo pastatytas Kingo fortas.

Įsivaizduokite tokį įtvirtintą fortą ir jame įkurdinkite keletą šimtų kareivių; vieni jų apsitempę išblukusius žydrus mundurus su baltais nešvariais atlapais (pėstininkai), kiti tamsiai mėlynus mundurus su raudonais įsiuvais (artilerija), treti — tamsiai žalius (karabinieriai), kai kurie dėvi efektingesnius gelsvų atspalvių mundurus (dragūnai). Įsivaizduokite, kaip tie nevalyvai aprengti kareiviai šlaistosi po fortą arba būreliais stoviniuoja keverziškomis pozomis, ir tik nedaugelis atrodo padoriau: dirža išvalyti baltuoju moliu, durtuvai užmauti — tai sargybiniai postuose. Tarp jų slampinėja netvarkingai apsirengusios moterys — jų žmonos ir skalbėjos, jų tarpe keletas tamsiavei-

džių skvo[1]; čia pat spygauja vaikai. Retkarčiais skubiu žingsniu praeina karininkai, kuriuos lengva pažinti iš tamsiai mėlynų striukių. O greta — džentelmenai civiliais drabužiais, tai atvykėliai arba laisvai samdomi forto tarnautojai. Toliau seka ne tokia prakilni publika: markitantai[2], jaučių pirkliai, varovai, mėsininkai, palydovai, medžiotojai, lošėjai arba tiesiog valkatos ir dykūnai. Kur-ne-kur šmėkščioja tarnai negrai ir draugiškai nusiteikę indėnai. Pagaliau jūs galite sutikti orų vyriausybės agentą... Įsivaizduokite, kad virš to viso plevėsuoja Amerikos vėliava — baltos žvaigždės mėlyname dugne,— ir jūs turėsite vaizdą, kurį aš išvydau, įjojęs į Kingo fortą.

* * *

Pastaruoju metu aš buvau atpratęs nuo jojimo, ir kelionė mane labai išvargino. Nors ir girdėjau signalą keltis, bet kadangi dar nebuvau pradėjęs eiti tarnybinių pareigų, tai į jį nekreipiau jokio dėmesio ir vėl užmigau. Antrą kartą mane pažadino pro atdarą langą einantys dūdų garsai ir būgno dundesys. Aš pažinau paradinio maršo melodiją ir tuoj pašokau iš lovos. Tuo tarpu įėjo Džekas padėti man apsirengti.

— Tik pažiūrėkite, masa Džordžai!— sušuko jis, rodydamas pro langą.— Atrodo, lyg seminolai būų susirinkę iš visos Floridos! Uf, kiek jų čia!

Aš pažvelgiau pro langą. Reginys buvo vaizdingas ir įtaigus. Forte, šiapus aptvaro, iš visų pusių bėgo kareiviai ir rikiavosi kuopomis būsimam paradui. Dabar jie visi buvo tvarkingai apsirengę ir susagstytais mundurais, šauniai ant šono pakreiptomis kepurėmis, baltai lyg sniegas išblizgintais diržais, su šautuvais, durtuvais ir prieš saulę spindinčiomis sagomis jie teikė šaunų karinės galybės vaizdą. Tarp kareivių vaikštinėjo karininkai su puošniais mundurais ir žvilgančiais antpečiais. Atokiau stovėjo generolas, apsuptas štabo karininkų. Juos galėjai atskirti iš juodų skrybėlių su raudonomis ir baltomis gaidžio plunksnomis. Čia pat buvo ir įgaliotinis generolo rango su visa paradine uniforma.

Visas šis paradas buvo surengtas, norint padaryti įspūdį indėnams. Be kariškių, čia dalyvavo dar keletas civilių gražiais

[1] Skvo (squaw) — anglų kalboje prigijęs indėnės pavadinimas.

[2] Markitantai — maisto ir kareiviškų reikmenų pardavėjai, sekantys paskui žygiuojančią kariuomenę.

kostiumais. Tai buvo apylinkės plantatoriai; tarp jų aš pamačiau Ringholdus — tėvą ir sūnų.

Bet už forto aptvaro reginys buvo nepalyginamai vaizdingesnis.

Prie forto, plačioje, keleto šimtų jardų lygumoje, būreliais stovėjo indėnų kariai sava puošnia karine apranga. Visi buvo išsitatuiravę, su plunksnomis ant galvų. Nors karių apdaras ir turėjo tam tikrą bendrą stilių, visi buvo apsitaisę įvairiai. Vieni čia atėjo su medžiotojų palaidinėmis bei kelnėmis ir elnio odos mokasinais, gausiai nusagstytais spurganomis, karoliais ir blizgučiais. Kiti — margo satino palaidinėmis, dryžuotomis ar gėlėtomis, o kelnės — gelumbinės, mėlynos, žalios arba raudonos, susegtos žemiau kelių; karuliais, blizgučiais ir netikromis aukso gijomis išsiuvinėtų blauzdinių galai karojo atsiknoję nuo kojų. Jie buvo susijuosę itin ryškių spalvų vampumais[1], o už jų užsikišę ilgus peilius, tomahaukus, o kai kurie ir pistoletus blizgančiais sidabriniais apsodais,— visus tuos daiktus indėnai įsigijo iš ispanų. Kiti vietoj juostų buvo apsivyturiavę ispaniškas raudono šilko šerpes, kurių galai, apsiūti kutais, kabojo iš priekio, visam kostiumui suteikdami ypatingo grožio. Įvairumu nenusileido ir galvos apdarai: kai kurie buvo užsidėję margų plunksnų diademas, kiti — į šalmus panašias juodosios voverės, lūšies ar meškėno kailio kepures, ir žvėries snukis su indėno veidu dažnai sudarė tiesiog fantastišką derinį. Daugelio galvas puošė išsiuvinėto audinio kaspinai, iš kurių kyšojo grifo plunksnos arba ploniausias gervės plunksnų rezginys. Vienas kitas karys buvo pasipuošęs didžiausio Afrikos paukščio strauso plunksnomis.

Visi indėnai buvo apsiginklavę ilgais medžiokliniais šautuvais; kiekvienam prie diržo, permesto per petį, kabojo parako ragas ir šovininė. Lanką ir strėles turėjo tik jaunuoliai, atėję čia kartu su suaugusiais.

Toliau, miško pakraštyje, buvo matyti palapinės — ten indėnai įsitaisė stovyklą. Vėliavos, plevėsuojančios virš palapinių, ženklino skirtingas gentis, kurioms priklausė tos palapinės. Tarp

[1] Vampumas — smulkūs karoliai, ištekinti iš kriauklių. Buvo vartojamas kaip papuošalas, taip pat atstojo monetas prekybiniuose sandėriuose. Iš vampumų, juos suvėrus ant siūlo, buvo daromos juostos ir raiščiai.

palapinių vaikščiojo moterys ilgomis sukniomis, o tamsiaveidžiai jų vaikai kapstėsi žolėje.

Indėnus aš pamačiau, kada jie susirinko prie forto aptvaro. Jie stovėjo nedideliais būreliais ir šnekučiavo, kiti vaikščiojo nuo vieno būrelio prie kito ir, matyt, tarėsi. Mano dėmesį atkreipė ori tų žmonių povyza. Mane žavėjo laisvi ir drąsūs tų žmonių judesiai, tokie nepanašūs į sukaustytą išmuštrinto kareivio žingsnį. Pranašumas čia neginčijamai buvo indėnų pusėje. Kada žiūrėjau į petys petin, koja kojon stovinčius kareivius, tartum sustingusius rikiuotėje, o paskui į plunksnomis pasipuošusius indėnų karius, išdidžiai žingsniuojančius po gimtąją savo žemę, man lindo į galvą mintis, kad mes juos galime nugalėti, tik būdami pranašesni skaičiumi.

Jei būčiau sumanęs kam nors papasakoti tokias savo mintis, būčiau buvęs išjuoktas. Tai prieštaravo patyrimui, beje, pagrįstam daugiausia pagyrūniškomis legendomis apie baltųjų žygius pasienyje. Ligi šiol indėnai visada traukdavosi nuo baltųjų, bet argi jie traukdavosi todėl, kad baltieji buvo už juos pranašesni jėga ir narsumu? Ne, šią nelygybę lėmė skaičius, o dar daugiau ginklai. Čia ir buvo mūsų pranašumo paslaptis. Iš tikrųjų, kaip galima gintis strėlėmis, paleistomis iš lanko, nuo pražūtingų kulkų, išlėkusių iš šautuvo? Bet dabar ši nelygybė dingo, dabar indėnai turėjo šaunamuosius ginklus, ir jie juos valdė taip pat gerai, kaip ir baltieji.

Indėnai sustojo pusračiu priešais fortą. Vadai susėdo priešakyje ant žolės, už jų savo vietas užėmė jaunieji vadai ir labiausiai pagarsėję kariai, o dar toliau eilėmis stovėjo visi kiti gentainiai. Net moterys ir vaikai priėjo arčiau, susispietė į krūvą ir tylėdami, bet didžiai susidomėję, žiūrėjo į vyrus.

Indėnai buvo nepaprastai rimti ir tylūs. Tiesą sakant, tai neatitiko jų būdo, kadangi seminolai mėgsta ir pasijuokti, ir paplepėti. Net ir nerūpestingieji negrai kažin ar gali linksmumu lygintis su jais. Bet dabar jie laikėsi kitaip. Kariai, moterys, net vaikai, užmiršę savo žaidimus,— visi atrodė itin iškilmingai. Tai ir suprantama: turėjo įvykti ne paprastas susirinkimas, kuriame svarstomi kasdieniniai reikalai, o pasitarimas, kuriame turėjo būti lemiamas jų likimas, sprendžiama tai, kas jiems buvo brangiausia pasaulyje,— pasitarimas, kuris galėjo amžinai atimti jiems gimtąją žemę. Tad nenuostabu, kad šiandien jie nebuvo taip linksmai nusiteikę, kaip paprastai.

Tačiau nepasakytum, kad visi buvo niūrūs. Kai kurie vadai į šį įvykį žiūrėjo kitaip ir neprieštaravo kėlimuisi. Tai buvo papirkti ir baltųjų demoralizuoti vadai, savo genties ir savo tautos išdavikai. Jų buvo nemažai, ir jie sudarė tam tikrą jėgą. Baltųjų įkalbėti, jie sutiko paminti savo tautos teises. Bet seminolai nuspėjo jų kėslus, todėl priešingosios partijos atstovai ir buvo taip susirūpinę. Jei vadų tarpe nebūtų skilimo, patriotų partija lengvai galėtų paimti viršų ir pasiekti savo tautai naudingo sprendimo. Bet dabar patriotų partija bijojo išdavikų klastos.

Orkestras ėmė groti maršą, ir kariuomenė paradiniu žingsniu išėjo pro vartus. Aš greitai apsivilkau mundurą ir prisidėjau prie generolo štabo. Po kelių minučių mes stovėjome akis į akį su indėnų vadais. Kariuomenė išsirikiavo. Jos priešakyje prie vėliavos stovėjo generolas, o šalia jo — vyriausybės agentas. Toliau buvo susibūrę štabo karininkai, raštvedžiai, vertėjai, o taip pat kai kurie stambesni plantatoriai. Čia buvo ir abu Ringholdai. Jie iš mandagumo buvo pakviesti į pasitarimą.

Karininkai paspaudė rankas indėnų vadams, taikos pypkė apėjo visas eiles, ir pagaliau iškilmingai buvo pradėtas pasitarimas.

XXVII skyrius

PASITARIMAS

Pirmasis pasakė kalbą vyriausybės agentas. Kalba buvo perdaug ilga, kad galėtum ją atpasakoti su visomis smulkmenomis. Pirmiausia jis kvietė indėnus gera valia paklusti Oklavachos sutarties sąlygoms: užleisti baltiesiems savo žemes Floridoje, išsikelti į Vakarus, į Arkanzasą, į vietovę, jiems paskirtą prie Vait Riverio,— žodžiu, priimti visas sąlygas, kurias jis indėnams pareiškė vyriausybės vardu. Jis iš kailio nėrėsi, įtikinėdamas indėnus, kad kėlimasis jiems išeisiąs tik į naudą, naująją jų gyvenamąją vietą vaizdavo kaip tikrą žemės rojų: prerijose skraido daugybė paukščių, ten veisiasi briedžiai, antilopės ir buivolai, ten upės pertekusios žuvies, skaidrūs kaip krištolas šaltiniai, amžinai giedras dangus!

Jei seminolai būtų patikėję jo žodžiais, tai iš tiesų galėjo pamanyti, kad tas palaimintas medžioklės vietas, kurios pagal religinius jų vaizdinius turėjo būti danguje, iš tikrųjų galima rasti žemėje.

Paskui agentas indėnams priminė tas pasekmes, kurios kiltų, jei jie atmestų jo pasiūlytas sąlygas: baltieji greitai apgyvendinsią visas pasienio zonas, aršieji brausiąsi į indėnų valdas. Prasidėsią susidūrimai, ir liesiąsis kraujas. Raudonodžiams reikėsią stoti į baltųjų teismą, kur, pagal įstatymą, indėnų priesaika nepripažįstama, ir todėl jie gausią patirti daug visokių neteisybių.

Tokie buvo pono vyriausybės agento Vailio Tompsono samprotavimai, jiems išdėstyti 1835 metų balandžio mėnesį per pasitarimą Kingo forte[1]. Aš pateikiu autentiškus jo žodžius, juos verta pacituoti kaip pavyzdį „garbingos" ir „tiesios" baltųjų politikos indėnų atžvilgiu. Štai ką jis pasakė:

— Apsvarstykime blogiausią atvejį — būtent, kad jums čia bus leista pasilikti dar kelerius metus. Į kokią padėtį jūs pateksite? Žemė bus greitai suskirstyta sklypais, parduota ir apgyvendinta baltųjų. Jau dabar nusiųsti matininkai. Netrukus jūs turėsite paklusti valstybės įstatymų. Jūsų įstatymai bus panaikinti, jūsų vadai paliaus buvę vadais. Negeri baltieji pradės jums kelti piniginius ieškinius ir reikšti savo teises į jūsų negrus, ir viskas gali baigtis tuo, kad jūs net būsite apkaltinti nužudymu. Jus teis baltųjų teismas. Teismo bylos bus sprendžiamos pagal baltųjų įstatymus. Liudytojais prieš jus stos baltieji. O indėnams nebus leidžiama liudyti teisme. Po kelerių metų skurdas pradės žvelgti jums į akis ir jūs atsidursite beviltiškoje būklėje. Jus prispaus baisus vargas, o kada badas jus spirs maldauti duonos plutos — gal net kreiptis į tą patį, kuris jus nualino, jūs būsite apšaukti valkatomis ir išvyti, išmesti lauk. Tai štai kodėl jūsų Didysis Tėvas (!), trokšdamas jus išgelbėti iš visų tų baisių vargų, nori, kad išsikeltumėte į Vakarus!..

Tokie žodžiai buvo pasakyti netrukus po to, kai Moultrio forte buvo pasirašyta sutartis, garantuojanti seminolams teisę likti Floridoje! Trečiasis tos sutarties punktas skelbė: „Jungtinės Valstijos ima Floridos indėnus į savo apsaugą ir globą ir juos gins nuo bet kurio asmens bet kokio pasikėsinimo."

O tempora! O mores![2]

Visa agento kalba buvo mišinys painių gudravimų ir slaptų grasinimų, pasakytų čia maldaujamu tonu, čia išdidžiai ir įžū-

[1] Atitinka istorinius faktus. *(Autoriaus past.)*

[2] O laikai! O papročiai! *(Lot.)*

liai. Tai anaiptol nebuvo protinga kalba — ir pirmuoju, ir antruoju atveju agentas perdaug toli nuvažiavo.

Jis pats nebuvo seminolų priešas. Jis nemėgo tik tų vadų, kurie jau buvo išsitarę prieš jo planus. Vieno jų jis tiesiog nekentė. Bet svarbiausias tikslas, kurio jis siekė, buvo troškimas kaip galint geriau atlikti uždavinį, jam skirtą vyriausybės, ir tokiu būdu nusipelnyti prityrusio diplomato autoritetą ir šlovę. Kaip ir daugumas valstybės pareigūnų, ant šio aukuro jis buvo pasiryžęs sudėti asmeninę savo nepriklausomybę, įsitikinimų laisvę ir garbę. Šiuo atveju nebūtinai reikėjo tarnauti karaliui. Įstatykite vietoj „karaliaus" žodį „kongresas", ir jūs turėsite mūsų agento šūkį!

Nors jo kalba ir nebuvo ypatingai išsami, vis dėlto ji padarė tam tikrą įspūdį ir paveikė silpnuosius ir svyruojančius. Gyvenimas naujose žemėse jiems pasirodė viliojantis, ypač palyginus su niūria ateitimi, kuri čia jų laukė, taigi agento nupieštas vaizdas kai kuriems krito į širdį.

Tuo metu, kai buvo imta kalbėti apie karą, seminolai mažai tepasisėjo javų ir praleido geriausią sėjos laiką. Vadinasi, nebus gero derliaus — nebus nei kukurūzų, nei ryžių, nei batato. Ir tokio neapdairumo pasekmės pradėjo rodytis. Jau dabar seminolai rinko kinų erškėtrožės[1] šaknis ir giles. O kas bus žiemą? Todėl nėra ko stebėtis, kad daugelis atrodė susirūpinę; jų veiduose aš įžiūrėjau baimę. Net patriotiškai nusiteikę vadai tartum būkštavo dėl pasitarimo išdavų.

Tačiau jie nenusiminė. Po trumpos pauzės pakilo Choitl-metis, vienas atkakliausių kėlimosi priešininkų. Indėnai tokiu atveju nepaiso kalbėjimo eilės pagal vyresniškumą. Kiekviena gentis turi pripažintus savo oratorius, kuriems paprastai leidžiama išreikšti visų kitų mintis ir jausmus. Čia buvo ir vyriausiasis vadas Onopa. Jis sėdėjo rato vidury, ir ant jo galvos puikavosi Britanijos karūna — Amerikos revoliucijos[2] atminimas. Bet Onopa nebuvo gražbylys ir atsisakė savo teisės, ją užleisdamas savo

[1] Iš kinų erškėtrožės šaknų seminolai gamina „kopte"— tam tikrą želė, skanų ir maistingą patiekalą. *(Autoriaus past.)*

[2] Amerikos revoliucija — anglų kolonijų Šiaurės Amerikoje karas dėl nepriklausomybės 1775—1783 metais, pasibaigęs taikos sutarties pasirašymu 1783 metais rugsėjo 3 d. Šia sutartimi Anglija pripažino Jungtinių Valstijų nepriklausomybę. Per šį karą dalis indėnų buvo neutralūs, kita dalis prisidėjo prie sukilėlių, bet daugumas kovėsi anglų pusėje.

žentui Choitl-mečiui, kuris buvo laikomas ne tik išmintingu patarėju ir narsiu kariu, bet ir garsėjo kaip geriausias seminolų oratorius. Jis buvo Onopos „ministras pirmininkas", o, vaduojantis palyginimu iš senovės epochos, jį būtų galima pavadinti savo tautos Odisėju[1]. Tai buvo aukštas prakaulus tamsiaveidis, griežtų erelio bruožų ir piktokos veido išraiškos.

Jo protėviai nebuvo seminolai, ir jis save kildino iš tų senovės genčių, kurios gyveno Floridoje ankstyvoje ispanų valdymo epochoje. Galimas daiktas, kad jis priklausė jamasų genčiai; tamsi jo oda visiškai patvirtino tokią prielaidą.

Koks puikus buvo oratorius Choitl-metis, galima spręsti iš jo kalbos. Jis pareiškė:

— Moultrio sutartyje pasakyta, kad mes ramiai gyvensime toje žemėje, kuri prieš dvidešimt metų buvo pripažinta mūsų nuosavybe. Visi ginčijami klausimai buvo sureguliuoti, ir mus patikinta, kad mes mirsime savo mirtimi, o ne nuo prievartos, daromos mums baltųjų. Ne žaibas turi suskaldyti ir sunaikinti medį, o senatvės šaltis turi išdžiovinti jo gyvybės syvus, ir tada lapai nuvys ir nubirs, o šakos nukris nuo mirusio, sutrešusio kamieno.

Oklavachos Taryba nusiuntė mūsų rinktinius, tik kad *pažiūrėtume* žemę, kur mus norima iškelti, o paskui papasakotume apie ją žmonėms. Mes sutikome ir išvaikščiojome tą žemę. Joje noksta kvapnūs ir skanūs vaisiai, ir oras joje sveikas, bet ji apsupta piktų ir nepalankiai nusiteikusių priešų, o blogos kaimynystės vaisiai — tai karas ir gaisrai. Kraujas suteršia žemę, o ugnis išdžiovina šaltinius. Pojuni genties indėnai pavogė mums keletą arklių, ir mūsų raitininkai gavo nešti savo ryšulius ant pečių. Jūs norite mus įkurdinti tarp blogų indėnų, kurie niekad neduos mums ramybės.

Kai mes apžiūrėjome žemę, mes nieko nepasakėme, bet Jungtinių Valstijų agentai mus prispyrė pasirašyti popierių, ir dabar jūs sakote, kad jame yra išreikštas mūsų noras ten keltis! O mes tik pareiškėme, kad žemė mums patinka, bet nuspręsti turi tauta. Daugiau ką daryti mes nebuvome įgalioti.

Jūsų kalba labai graži, bet mano tauta dabar negali pasakyti,

[1] Odisėjas (Ulisas) — senovės graikų epo didvyris, mitologinis Itakos salos karalius, graikų karo žygio prieš Troją dalyvis. Homero „Odisėjoje" aprašyti Odisėjo nuotykiai jam grįžtant į tėvynę po Trojos karo. Odisėjas išgarsėjo savo drąsa, išmintimi ir ypač gudrumu.

ar ji tenai kelsis. Vieni mano vienaip, kiti kitaip, ir reikia duoti žmonėms laiko apsigalvoti. Mano tauta negali iš čia išeiti, ji niekur nenori keltis! Jeigu jų lūpos ir sako „taip", tai jų širdys šaukia „ne" ir vadina juos melagiais. Mums nereikia svetimų žemių. Kam jos mums? Mes mylime gimtąją savo žemę, mes čia laimingi! Jei mes savo širdis staiga atplėšime nuo žemės, su kuria suaugome, tai nutruks mūsų širdžių saitai. Mes negalime sutikti su išsikėlimu, mes niekur iš čia neisime!

Po Choitl-mečio kalbėjo dar vienas vadas iš kėlimosi šalininkų partijos. Tai Omatla, vienas galingiausių genties vadų, kuris buvo įtariamas sudaręs slaptą sąjungą su agentu. Jo kalba buvo taikinamojo pobūdžio, ir jis raudonodžiams savo broliams patarinėjo nedaryti jokių kliūčių, o elgtis garbingai ir sutikti su Oklavachos sutarties sąlygomis.

Buvo aišku, kad šis vadas pasidavė svetimai įtakai. Drauge su tuo jis, matyt, nedrįso atvirai stoti į vyriausybės agento pusę, bijodamas patriotų keršto. Kada jis atsistojo ir pradėjo kalbėti, patriotiškai nusiteikę kariai į jį žiūrėjo nepritariamai, o jų vadai — Arpiukis, Koa-chadžo ir kiti dažnai jį pertarinėjo. Ta pačia dvasia, bet daug drąsiau, kalbėjo Lusta-chadžo (Juodasis Molis). Nepaprastai įžūlioje savo kalboje jis maža tepateikė naujų argumentų, tačiau bent kiek padrąsino išdavikų partiją ir nuramino agentą, kuris jau buvo pradėjęs nekantrauti ir jaudintis.

Jam baigus, tuoj pakilo Cholata-miko, švelnių manierų indėnas, tikras džentelmenas, vienas labiausiai gerbiamų vadų. Jis buvo nesveikas, ir dėl to jo kalba turėjo taikesnį pobūdį — priešingai visų lūkesčiams, nes jis garsėjo kaip griežtas kėlimosi priešininkas.

— Šiandien mes čia susirinkome pasitarti vienas su kitu,— pasakė jis.— Mes visi esame sutverti Didžiosios dvasios, mes visi esame jos vaikai, visi esame pagimdyti vienos motinos ir išmaitinti tos pačios krūties. Taigi mes visi esame broliai, o broliai neturi kivirčytis tarp savęs ir lieti vienas kito kraują. Jeigu vieno mūsų kraujas apšlakstys žemę nuo jo brolio rankos, tai sukruvinta žemė garsiai šauksis keršto, ir ant mūsų kris Didžiosios dvasios rūstybė. Aš sergu. Tegu kiti, kurie tvirtesni už mane, pasako, ką jie galvoja.

Paskui vienas po kito pakilo keletas vadų ir išdėstė savo nuomonę. Kėlimosi šalininkai kalbėjo ta pačia dvasia, kaip

Omatla ir Juodasis Molis. Tai buvo Ochala (Didysis Karys), broliai Itolasės, Čarlzas Omatla ir dar keletas ne tokių žymių vadų.

Jiems prieštaraudami kalbėjo patriotai: Akola, Jacha-chadžo (Pašėlęs Vilkas), Echa Mata (Vandeninė gyvatė), Pošala (Nykštukas) ir negras Abramas. Pastarasis kadaise pabėgo iš Pensakolos, o dabar buvo su mikosoki gentimi gyvenančių negrų vadas ir vienas Onopos patarėjų, pastarajam daręs labai didelę įtaką. Jis laisvai kalbėjo angliškai ir taryboje, kaip ir per pasitarimą Oklavachoje, buvo svarbiausias indėnų vertėjas. Jis buvo grynakraujis negras. Tai rodė storos lūpos, išsišovę žandikauliai ir kitos fizinės jo rasei būdingos ypatybės. Jis buvo narsus, šalto kraujo, įžvalgus ir be galo ištikimas savo žmonėms, kurie jam suteikė savo pasitikėjimą. Kalbėjo jis santūriai ir kukliai, bet vis dėlto pareiškė tvirtą pasiryžimą priešintis agento planams.

Vyriausiasis vadas tuo tarpu dar nebuvo pasakęs savo nuomonės, ir pagaliau agentas kreipėsi į jį.

Onopa, stambus aukšto ūgio vyras negarsėjo ypatinga išmintimi, tačiau jam nestigo savo vertės pajautimo. Jis neturėjo oratoriaus sugebėjimų ir nors buvo vyriausiasis tautos „miko", jo įtaka kariams buvo mažesnė, negu kai kurių jaunesniųjų vadų. Todėl į jo nuomonę anaiptol negalėjo būti žiūrima kaip į lemiamą arba privalomą visiems kitiems, bet, vadindamasis „miko-miko" (vadų vadas) ir būdamas iš esmės didžiausios mikosoki genties galva, jis vis dėlto galėjo nusverti svarstyklių lėkštę į vieną ar į kitą pusę. Jei jis būtų stojęs už kėlimąsi, patriotai savo bylą galėjo laikyti pralaimėtą.

Visi sulaikė kvapą. Ir baltieji, ir raudonodžiai įsmeigė žvilgsnius į vyriausiąjį vadą. Jo nusiteikimas labai nedaug kam buvo žinomas, tad daugumas nenumanė, kokią nuomonę jis pareikš. Todėl suprantama, su kokiu nerimu visi laukė jo kalbos.

Bet šiuo kritišku momentu tarp karių, stovinčių už Onopos, prasidėjo kažkoks sambrūzdis, ir jie prasiskyrė, duodami kelią naujam vadui, matyt, visų labai gerbiamam.

Po trumpos valandėlės jis atsidūrė priešakyje. Tai buvo jaunas karys gausiai išpuoštu apdaru ir kilnių veido bruožų. Jis turėjo skiriamuosius vado ženklus. Bet ir be jų, vien iš jo išrodos buvo matyti, kad jis tik ir gimęs vesti paskui save žmones.

Jis buvo su brangiais, bet ne ryškiais ir ne margais drabužiais. Marškiniai, sujuosti per liemenį įvairiaspalve vampumo

juosta, leidosi žemyn gražiomis klostėmis, o lieknos kojos buvo aptemptos raudonos gelumbės blauzdinėmis. Jis buvo gražiai sudėtas, jo figūra atrodė nuostabiai proporcinga. Ant galvos jis turėjo margą raištį su trimis juodomis strauso plunksnomis, beveik siekiančiomis pečius. Ant kaklo kabojo įvairios puošmenos. Viena ypač traukė dėmesį: apskrita auksinė plokštelė, kabanti ant krūtinės. Plokštelėje buvo išraižyti spinduliai, lyg kokia vėduoklė sklindantys iš vieno centro. Tai buvo tekančios saulės vaizdas.

Veidą jis buvo nusidažęs raudonai, bet vis dėlto labai aiškiai matėsi visi bruožai: gražiai pabrėžta burna ir smakras, plonos lūpos, apatinė veido dalis, rodanti charakterio tvirtumą, erelio nosis, aukšta plati kakta ir akys, nelyginant erelio galinčios žiūrėti į žilpinančią šviesą nė nemirkteldamos.

Tartum elektros srovė būtų nusmelkusi visus, kada pasirodė šis nuostabus žmogus. Taip atsitinka teatre, kada į sceną išeina aktorius tragikas, kurio pasirodant visi nekantriai laukė.

Pats vadas laikėsi labai kukliai. Ne iš jo manierų, o iš kitų žmonių jaudinimosi aš nusprendžiau, kad matau tikrą didvyrį.

Veikėjai, kurie vaidino ligi šiol, buvo tik antraeiliai aktoriai. O šitas jaunas vadas ir buvo tasai, kurio laukė visi seminolai!

Indėnų eilėmis perbėgo bruzdesys, pasigirdo šnibždėjimas, paskui balsų šurmulys; minia krūptelėjo kaip vienas žmogus, o po to, tartum išsiveržęs iš vienos krūtinės, nuskambėjo vardas: „Oceola!"

XXVIII skyrius

TEKANTI SAULĖ

Taip, tai buvo Oceola, o seminolų kalba — Tenkanti Saulė, tas pats Oceola, kurio šlovė pasiekė nuošaliausius šalies kampelius, tas pats Oceola, kuris žadino tokį didelį smalsumą ir mūsų mokykloje, ir miestų gatvėse, ir aristokratų salonuose.

Tarsime keletą žodžių apie šį nepaprastą jaunuolį.

Iš pradžių jis buvo eilinis karys, paskui — jaunesnysis vadas, beveik neturėdamas šalininkų, ir staiga, tartum kokiais burtais, pelnė visos tautos pasitikėjimą. Dabar patriotai į jį dėjo visas viltis. Jo drąsa kėlė visiems dvasią, ir jo įtaka diena dienon didėjo. Ir jo vardas taip jam pritiko, kad geriau nereikėjo.

Galėjai pagalvoti, kad vadas jį išsirinko sąmoningai, jei tai nebūtų buvęs tikrasis jo vardas. Jis atrodė kažkoks pranašingas, simboliškas, kadangi vadas dabar iš tikrųjų seminolams buvo „tekanti saulė".

Pasirodęs Oceola padarė didelį įspūdį visiems kariams. Gal čia jis buvo jau seniai, bet lig šiol nesirodė pirmosiose vadų eilėse. Bailieji ir svyruojantys, vos jį išvydę, padrąsėjo ir lengviau atsiduso, o vadai išdavikai susigūžė iš baimės nuo jo žvilgsnio. Aš pastebėjau, kad broliai Omatlos ir net nuožmusis Lusta-chadžo žvilgčiojo į jį su neslepiama baime.

Išeidamas į priekį, Oceola pritrenkė ne tik indėnus, bet ir dar kai ką. Iš savo vietos aš mačiau agento veidą. Jis pabalo ir sumišo. Buvo aišku, kad Tekančios Saulės atsiradimas jo anaiptol nedžiugino. Aš stovėjau šalia generolo Klinčo ir girdėjau, ką agentas paskubom jam šnibždėjo.

— Tai nepasisekė!— suirzęs pasakė jis.— Jei ne jis, mes tikrai būtume laimėję! Aš tikėjausi sudoroti juos kaip šiltą vilną ligi jam ateinant. Tyčia jam nurodžiau ne tą valandą, bet nė tai nepadėjo! Velniai jį rautų! Dabar jis viską mums pagadins... Antai jis kažką šnibžda Onopai, o senasis kvailys spokso į jį kaip vaikas... Ak, dabar jis klausys kiekvieno jo žodžio kaip kūdikis! O juk jis ir yra ne kas daugiau, kaip suaugęs vaikas. Dabar viskas baigta, generole! Mes neišvengsime karo!

Nugirdęs šį pokalbį, aš dar kartą atidžiai pažvelgiau į Oceolą. Jis stovėjo užpakaly Onopos, truputį palinkęs prie jo, ir aš girdėjau, kaip jis kažką jam šnibždėjo gimtąja kalba. Tik vertėjai būtų galėję suprasti, ką jis sakė, bet jie stovėjo perdaug toli ir negirdėjo jo žodžių. Iš rimto ir susijaudinusio Oceolos veido, iš piktų žvilgsnių, kuriuos jis svaidė į agentą, galėjai suprasti, kad jis anaiptol nemano nusileisti ir tą patį pataria savo vadui.

Keletą akimirkų truko tyla. Tik agento šnibždesys vienoje pusėje ir Oceolos šnibždesys kitoje ją trikdė. Bet greit abu nutilo. Visi nekantriai ėmė laukti vado kalbos. Onopos sprendimas buvo svarbus visiems, nuo to sprendimo priklausė taika arba karas, gyvenimas arba mirtis. Net išrikiuoti kareiviai suklusę ištempė kaklus. Indėnų berniukai ir moterys su kūdikiais ant rankų stovėjo už karių rato. Visi su dideliu nerimu laukė vyriausiojo vado sprendimo.

Agentas pradėjo eiti iš kantrybės, jo veidas tamsiai paraudo. Aš mačiau, kad jis buvo susijaudinęs ir piktas, nors kiek įmanydamas stengėsi atrodyti ramus. Jis dėjosi nematąs Oceolos, nors nebuvo abejojimo, kad šią akimirką tik apie jį ir galvojo. Kalbėdamasis su generolu, jis šnairom dirsčiojo į jaunąjį vadą.

Tyla truko neilgai. Agentas galutinai išėjo ir kantrybės ir kreipėsi į vertėją:

— Pasakykite Onopai, kad taryba laukia jo sprendimo.

Vertėjas persakė jo žodžius.

— Pasakysiu tiktai tiek,— atsakė tylusis vadų vadas, nesiteikdamas net atsistoti.— Aš esu patenkintas vieta, kurioje gyvenu, ir niekur neisiu iš gimtojo krašto.

Vos tik jis taip pasakė, iš visų pusių suskambėjo pritariami patriotų šauksmai. Galimas daiktas, kad tai ir buvo pati šauniausia kalba, kada nors pasakyta senojo Onopos. Nuo tos akimirkos jis iš tikrųjų tapo karaliumi ir galėjo be atodairos įsakinėti savo tautai.

Aš pažvelgiau į vadą. Šypsena nuskaidrino švelnius Cholatamiko bruožus, niūrus Choitl-mečio veidas švytėjo iš džiaugsmo, Aligatorius, Debesis ir Arpiukis triumfavo, ir net storos negro Abramo lūpos taip išsišiepė, kad spindėjo dvi eilės baltų kaip dramblio kaulas dantų. Broliai Omatlos ir jų partija pasidarė juodesni už naktį. Niūrūs žvilgsniai rodė jų nepasitenkinimą, ir buvo matyti, kad jiems labai nejauku. Ir ne be pagrindo: ligi šiol jie buvo tik įtariami išdavyste, o dabar jų niekšybė iškilo aikštėn. Jų laimė, kad Kingo fortas buvo čia pat, kad visa tai dėjosi ginkluotų kareivių akivaizdoje. Amerikiečių durtuvai dabar jiems buvo apsauga nuo įtūžusių indėnų!

Agentas galutinai pametė galvą. Jis prarado oficialaus atstovo orumą ir pradėjo pagiežingai šūkauti, grasinti ir laidyti kandžias pašaipas. Jis minėjo vadus vardais ir juos kaltino melu ir klasta. Onopą jis apkaltino, kam tas pasirašęs Oklavachos sutartį. O kada Onopa ėmė tai neigti, agentas pareiškė, kad jis meluoja. Į tokį kvailą kaltinimą indėnas net nesiteikė atsakyti ir sutiko jį tylia panieka. Išliejęs pakankamai tulžies ant daugelio vadų, agentas kreipėsi į karį, stovintį priešakyje, ir spigiu nirtulingu balsu suriko:

— Tai jūs visa tai padarėte, jūs, Paueli!

Aš krūptelėjau ir apsidairiau, norėdamas sužinoti, kam taikomi šie žodžiai, ką agentas pavadino šituo vardu.

Man padėjo agento žvilgsnis ir mostas. Grėsmingai ištiesęs ranką, jis rodė į jaunąjį vadą Oceolą. Man tartum kas protą būtų apšvietęs. Migloti prisiminimai iškilo mano sąmonėje. Man pasirodė, kad pro ryškiai raudonų dažų sluoksnį aš įžiūrėjau bruožus, kuriuos kadaise buvau matęs.

Dabar aš viską atsiminiau. Jaunasis indėnų didvyris buvo mano vaikystės draugas, sesers išgelbėtojas, Majumės brolis!

XXIX skyrius

ULTIMATUMAS

Taip, Pauelis ir Oceola — vienas ir tas pats asmuo. Kaip ir reikėjo laukti, berniukas užaugo gražus jaunuolis, didvyris! Veikiamas sukilusių jausmų — praeities draugystės ir dabarties žavesio,— aš norėjau pulti jam į glėbį, bet susilaikiau, žinodamas, kad čia ne vieta ir ne laikas rodyti draugiškus jausmus. Etiketas ir pareiga neleido man to daryti. Aš kiek galėdamas stengiausi neišsiduoti ir būti ramus, nors nepajėgiau atitraukti akių nuo to, kuriuo dabar žavėjausi dar daugiau.

Bet mąstyti nebuvo kada. Tyla, įsigalėjusi po agento šūkalojimų, buvo sudrumsta, ir ją sudrumstė pats Oceola. Matydamas, kad visų žvilgsniai įsmeigti į jį, jaunasis vadas žingtelėjo vieną ar du žingsnius į priekį ir atsistojo priešais agentą. Tiriamas jo žvilgsnis nebuvo rūstus, bet tvirtas.

— Jūs, rodos, kreipėtės į mane?— paklausė jis tokiu tonu, kuriame nebuvo nei jaudinimosi, nei pagiežos.

— O į ką gi daugiau?— griežtai atkirto agentas.— Aš jus pavadinau vardu — Pauelis.

— Bet mano vardas *ne* Pauelis.

— Kaipgi ne Pauelis?

— Ne!— atsakė indėnas, pakeldamas balsą ir atžariai žvelgdamas į agentą.— *Jūs* galite mane vadinti Paueliu, jei jums taip patinka, *jūs,* generole Vaili Tompsonai,— tęsė jis, iš lėto ir pašaipiai tardamas pilną karinį agento pavadinimą.— Bet žinote, sere, kad aš niekinu vardą, man duotą baltųjų. Aš — savo motinos sūnus, ir mano vardas yra Oceola.

Agentui reikėjo didelių valios pastangų, norint suvaldyti savo pyktį. Pasišaipymas iš plebėjiškos jo pavardės jam pataikė į skaudžiausią vietą,— Oceola pakankamai gerai mokėjo anglų

kalbą, kad galėtų suprasti, jog „Tompsonas" anaiptol ne aristokratiška pavardė. Jo sarkazmas pataikė tiesiai į tikslą.

Agentas taip įsiuto, kad galėdamas būtų įsakęs čia pat nužudyti Oceolą. Bet tokios galios jis neturėjo. Be to, greta stovėjo trys šimtinės ginkluotų indėnų — ištisas dalinys, ir kiekvienas rankose laikė šautuvą. Agentas suprato, kad Amerikos vyriausybė ne per daug jį pagirtų už tokį nesavalaikį irzlumą. Net Ringholdai — nors jie buvo artimiausi jo draugai ir patarėjai ir širdies gilumoje puoselėjo piktus kėslus pražudyti Tekančią Saulę — buvo ganėtinai išmintingi ir neskatino panašaus pobūdžio veiksmų. Neatsakydamas Oceolai, Tompsonas vėl kreipėsi į vadus.

— Gana kalbų!— tarė jis tokiu tonu, kaip viršininkas, tildydamas savo pavaldinius.— Mes jau pakankamai viską aptarėme. Jūs samprotaujate kaip vaikai arba pusgalviai. Aš daugiau nebenoriu jūsų klausytis! O dabar jūs turite žinoti, ką jums sako Didysis Tėvas ir ką jis man liepė jums pranešti. Jis man liepė prieš jus padėti štai šitą popierių.— Jis išsitraukė ritinėliu susuktą pergamentą ir išvyniojo.— Štai čia yra Oklavachos sutartis. Daugumas jūsų jau pasirašė ją. Aš jus prašau prieiti čionai ir vėl patvirtinti savo parašą.

— Aš sutarties nepasirašiau ir jos nepasirašysiu!— pareiškė Onopa, kuriam nepastebimai kumštelėjo Oceola, stovintis užpakaly.— Tegu kiti daro, ką nori. Aš nesitrauksiu iš savo namų! Aš niekur neisiu iš Floridos!

— Ir aš neisiu!— griežtai pareiškė Choitl-metis.— Aš turiu penkiasdešimt statinaičių parako. Kol jose liks nesuliepsnojusi bent viena kruopelė, aš nesitrauksiu iš gimtosios savo žemės!

— Jis pasakė ir mano nuomonę!— prabilo Cholata.

— Ir mano!— šūktelėjo Arpiukis.

— Ir mano!— atsiliepė Pošala, Koa-chadžo, Debesis ir negras Abramas.

Kalbėjo vieni tik patriotai; išdavikai nepratarė nė žodžio. Dar kartą pasirašyti sutartį jiems būtų buvusi perdaug skaudi pamoka. Jie nedrįso patvirtinti to, kam davė savo sutikimą Oklavachoje, ir dabar, kada čia buvo susirinkę visi seminolai, bijojo ginti sutartį. Ir jie tylėjo.

— Gana!— sušuko Oceola. Jis dar nebuvo pasakęs savo nuomonės, ir jo kalbos laukė visi. Visų žvilgsniai įsmigo į jį.—

Vadai pasakė, ką jie galvoja, jie nenori pasirašyti sutarties! Jie išreiškė visos tautos valią, ir žmonės jiems pritaria. Agentas mus pavadino vaikais ir pusgalviais. Plūstis ne taip jau sunku. Mes žinome, kad tarp mūsų yra ir kvailių, ir vaikų. O kas dar blogiau: tarp mūsų yra *išdavikų!* Bet užtat yra ir tikrų vyrų, kurie savo narsa ir ištikimybe nenusileidžia pačiam agentui. Jis daugiau nebenori su mumis kalbėti — tebūnie taip! Ir mes daugiau nebeturime ką jam pasakyti, jis jau gavo mūsų atsakymą. Jis gali pasilikti čia arba pasišalinti... Broliai!— Oceola pasigręžė į vadus ir karius, tartum pamiršęs baltuosius.— Jūs pasielgėte teisingai. Jūs išreiškėte tautos valią, ir žmonės jums pritaria. Melas, kad mes norime pasitraukti iš savo tėvynės ir eiti į Vakarus! Tie, kas taip kalba — apgavikai! Jie kartoja svetimus žodžius. Mes visiškai nenorime eiti į tą *pažadėtąją* žemę, į kurią mus ruošiamasi išsiųsti. Ji anaiptol ne tokia graži, kaip mūsų žemė. Tai laukinė, bevaisė dykuma. Vasarą ten išdžiūsta upeliai, sunku surasti vandens, ir medžiotojai miršta nuo troškulio. Žiemą lapai nukrinta nuo medžių, sniegas užkloja žemę, ir ji įšąla kiaurai. Šaltis varsto žmonių kūnus — jie dreba ir miršta kančiose. Tame krašte visa žemė tartum mirusi. Broliai! Mes nenorime gyventi toje ledinėje žemėje, mes mylime savo tėvynę. Kada mus kepina karštis, mes randame vėsą ąžuolo, aukštojo lauro arba tauriosios palmės šešėlyje. Nejaugi mes paliksime palmių šalį? Ne! Mes gyvenome jos šešėlio apsaugoje, jos šešėlyje ir mirsime!

Nuo pat pirmos akimirkos, kai tik pasirodė Oceola, ligi šių baigiamųjų žodžių klausytojų jaudinimasis vis didėjo. Iš tikrųjų visa ši scena darė tokį stiprų įspūdį, kad sunku apsakyti žodžiais. Tik dailininkas galėtų atkurti tą paveikslą.

Reginys buvo tikrai jaudinamas: įsiutęs agentas, iš vienos pusės, ir ramūs vadai — iš kitos. Tai buvo ryškus jausmų kontrastas. Moterys leido nuogiems savo mažyliams bėgioti po žolę ir žaisti gėlėmis, o pačios drauge su kariais stovėjo susibūrusios aplink pasitarimą, atidžiai klausydamosi, nors to ir nerodydamos. Jos gaudė kiekvieną Oceolos žvilgsnį, kiekvieną jo žodį. Jis žiūrėjo į jas ramiai ir rimtai — narsus, grakštus, liemeningas karys. Plonos, kietai sučiauptos jo lūpos rodė nepalenkiamą ryžtą. Jo povyza buvo kupina pasitikėjimo ir kilni, bet ne apsimestinė. Jis laikėsi ramiai ir oriai. Kalbėjo trumpai ir raiškiai ir, baigęs kalbą, stovėjo tylus ir ramus, aukštai pakėlęs galvą,

šudėjęs ant krūtinės rankas. Bet jis staigiai užsidegdavo, lyg gavęs elektros smūgį, kada agentas pasakydavo kokią nors mintį, kurią Oceola laikė melaginga arba sąmoningai iškreipiančia tiesą. Tokiais momentais tartum kokie žaibai tik blykstels tulžingame jo žvilgsnyje, paniekinama šypsena šmėkštelės lūpomis, jis įnirtingai sumindžikuos, mostelės ranka, sugniauš kumščius. Jo krūtinė ims sunkiai kilnotis, tartum audringos vandenyno bangos, šėlstant uraganui. O po to jis vėl nugrimzdavo melancholiškose savo mintyse ir nebylus sustingdavo ta ramybės ir rimties poza, kurią antikos skulptoriai mėgdavo suteikti Graikijos dievams ir didvyriams.

Po Oceolos kalbos padėtis pasidarė kritiška. Agento kantrybė baigėsi. Atėjo laikas paskelbti ultimatumą, ir tai padaryti jis turėjo prezidento įgaliojimą. Nešvelnindamas šiurkštaus savo tono, jis pradėjo grasinti:

— Jūs nenorite pasirašyti sutarties, jūs nemanote išeiti? Puiku! Jei taip, tai aš pareiškiu, kad jūs *privalote* išeiti! Antraip jums bus paskelbtas karas! Į jūsų žemę įžengs kariuomenė! Durtuvai jus privers palikti ją!

— Šit kaip!— sušuko Oceola, paniekinamai juokdamasis.— Tad tebūnie, kaip jūs norite. Tebūnie mums paskelbtas karas! Mes braginame taiką, bet karo nebijome! Mes žinome, kad jūs esate stiprūs, kad jūs gausesni už mus daugeliu milijonų! Bet tegul jūsų ir daugiau, vis tiek mūsų nepriversite sutikti su neteisybe. Mes geriau mirsime, negu kęsime tokią gėdą! Tegu mums bus paskelbtas karas! Pasiųskite savo kariuomenę į mūsų šalį, bet nemanykite, kad jums pavyks išstumti mus iš čia taip lengvai, kaip vaizduojatės. Prieš kariškus jūsų šautuvus mes turime medžioklinius šautuvus, nuo jūsų durtuvų mes ginsimės tomahaukais, išpustyti jūsų kareiviai gaus akis į akį stoti su seminolų kariais! Tebūnie paskelbtas karas! Mes pasiruošę sutikti jo audras! Kruša nudaužo nuo stiebų žiedus, bet tvirtasis ąžuolas kelia savo vainiką į dangų priešais audrą, nepalaužiamas ir nenugalimas!

Sulig tais liepsningais žodžiais iš indėnų krūtinių išsiveržė riksmas, ir jame aiškiai jautėsi iššūkis. Pasitarimui grėsė iširimas — viskas buvo prie katastrofos slenksčio. Kai kurie vadai, sujaudinti Oceolos kalbos, pašoko ir stovėjo nuleidę akis, įtūžę ir grėsmingai pakėlę rankas.

Karininkai nuėjo į savo vietas ir davė kareiviams komandą pasiruošti. Jau buvo matyti, kaip artileristai atsistojo prie patrankų ir ant bastionų pasirodė rūkstančių dagčių dūmeliai.

Tačiau tikro pavojaus dar nebuvo. Nei viena, nei kita pusė dar nebuvo pasiruošusi ginkluotam susirėmimui. Indėnai atėjo į pasitarimą, neturėdami priešiškų kėslų, antraip jie būtų palikę namie žmonas ir vaikus. Kol šeimos su jais, jie nebūtų puolę baltųjų, o baltieji nebūtų ryžęsi pulti pirmieji be rimtos priežasties. Tai, kas dėjosi dabar, buvo tiktai padarinys akimirkos pasikarščiavimo, kuris betgi greitai atslūgo ir vėl stojo ramybė.

Agentas padarė viską, ką tik galėjo, bet nei jo grasinimai, nei saldžialiežuvavimas neturėjo jokio poveikio. Jis matė, kad jo planai žlugo.

Bet dar ne viskas buvo prarasta. Kelios išmintingos galvos tą suprato: tai buvo įžvalgus senas karys Klinčas ir gudrieji Ringholdai. Jie priėjo prie agento ir jam patarė griebtis naujos taktikos.

— Duokite indėnams laiko pagalvoti,— pasiūlė jie.— Paskirkite dar vieną pasitarimą rytojaus dieną. Tegu vadai slapta susirenka ir viską aptaria savo tarpe, o ne taip, kaip dabar, visos genties akivaizdoje. Ramiau apsvarstę, nebijodami karių, jie, gal būt, nuspręs kitaip. Ypač dabar, kada žino, kas jų laukia.

— O, gal būt,— pridūrė Arensas Ringholdas, kuris, nežiūrint daugelio neigiamų bruožų, turėjo apsukraus diplomato sugebėjimų,— mums nepalankūs vadai ir neateis į rytdienos pasitarimą. Bet juk mums ir nereikalingi *visi* parašai!

— Teisingai,— pritarė agentas, pasigavęs tos minties.— Teisingai. Taip ir padarysime.

Po šito trumpo pasitarimo agentas vėl kreipėsi į vadų tarybą.

— Broliai!— vėl prabilo jis meilikaujamu tonu,— nes, kaip pasakė nársusis Cholata, mes visi esame broliai. Kam mes turėtume vaidytis ir skirtis, likdami priešai? Jūsų Didysis Tėvas nusimins, sužinojęs, kad mes taip atsisveikinome. Aš visai nenoriu, kad jūs paskubom spręstumėte tokį svarbų klausimą. Grįžkite į savo palapines, sušaukite pasitarimą ir viską apsvarstykite savo tarpe, laisvai ir draugiškai. Tad vėl susitiksime rytoj — viena diena šen ar ten nė vienai, nė kitai pusei nieko nereiškia. Tada jūs man ir pranešite savo sprendimą, o tuo tarpu likime draugai ir broliai!

Į šį pasiūlymą kai kurie vadai atsakė, kad tai esą geri žodžiai ir kad jie su tuo sutinką. Po to visi pradėjo skirstytis. Bet aš pastebėjau, kad vienybės jų tarpe nebuvo. Agentui pritarė daugiausa Omatlos partijos vadai. Patriotai viešai pareiškė, kad jie išeisią ir daugiau negrįšią.

XXX skyrius

POKALBIS PRIE STALO

Prie karininkų stalo per pietus aš sužinojau daug ką naujo. Kai liejasi vynas, liežuviai atsipalaiduoja, o nuo šampano apsvaigęs ir išmintingiausias žmogus pavirsta plepiu.

Agentas neslėpė nei savo planų, nei prezidento kėslų. Beje, daugumas jau nuvokė juos.

Šios dienos nesėkmė kiek sugadino jiems nuotaiką. Užvis labiausiai agentas bijojo, kad gali nublankti jo, kaip diplomato, šlovė. Įgyti sumanaus diplomato reputaciją — štai ko visom išgalėm siekė visi Jungtinių Valstijų agentai! Be to, agentas buvo įžeistas paniekinamo Oceolos ir kitų vadų elgesio. Juoba kad šaltakraujiški ir santūrūs indėnai su panieka žiūri į karštakošius ir neapgalvotai veikiančius žmones, o jis kaip tik ir parodė tokias ypatybes šios dienos pasitarime ir suteikė indėnams dingstį jį niekinti už tokį silpnumą. Jis jautėsi nugalėtas, pažemintas, ir jo krūtinėje kunkuliavo neapykanta visiems raudonodžiams. Bet jis guodėsi, tikėdamasis, kad rytoj privers juos pajusti visą savo rūstybę. Jiems parodys, kad jis gali būti tvirtas ir drąsus net tūžmasties apimtas. Visa tai jis mums išdėstė pagyrūnišku tonu, kai vynas pakėlė jam nuotaiką ir jis pralinksmėjo.

Na, o karininkai, tai jie maža domėjosi šio dalyko smulkmenomis ir beveik nedalyvavo jį svarstant. Jei kas kiek jiems ir rūpėjo, tai nebent tik ginkluoto susirėmimo galimybė. Bus ar nebus karas? Šis klausimas kėlė gyvą kalavijo riterių susidomėjimą. Aš girdėjau, kaip daugelis gyrėsi mūsų pranašumu, podraug visaip menkindami būsimo mūsų priešo drąsą ir narsą. Jiems prieštaravo indėnų karų veteranai, bet prie mūsų stalo jų maža tebuvo.

Neverta nė sakyti, kad karštų ginčų objektas buvo ir pats Oceola. Nuomonės dėl jaunojo vado buvo tokios pat prieštarin-

gos, kaip yda ir dorybė. Kai kurie jį vadino „kilniu laukiniu", bet daugumas laikėsi kito požiūrio, ir tai mane stebino. Galėjai girdėti tokių epitetų, kaip „girtuoklis", „vagis", „apgavikas".

Mane paėmė pyktis, kadangi negalėjau patikėti šiais kaltinimais. Ypač kad daugelis iš tų, kurie kaltino Oceolą, palyginti neseniai buvo atvykę į mūsų kraštą. Kas jau kas, o jie nieko negalėjo žinoti apie žmogų, kurį taip juodino.

Ringholdai, žinoma, pūtė į vieną dūdą su šmeižikais. Jie gerai pažinojo jaunąjį vadą, bet aš aiškiai supratau slaptas jų mintis. Aš jaučiau, kad turiu ką nors pasakyti, gindamas tą žmogų, apie kurį buvo kalbama, dėl dviejų priežasčių: pirmiausia, jo čia nebuvo, o antra, jis išgelbėjo man gyvybę. Nors prie stalo sėdėjo aukštoji draugija, aš neiškenčiau.

— Ponai!— pradėjau aš pakankamai garsiai, kad mane visi girdėtų.— Ar jūs turite kokių nors įrodymų, kurie patvirtintų Oceolai primetamų jūsų kaltinimų teisingumą?

Įsigalėjo nejauki tyla. Įrodyti, kad Oceola būtų buvęs girtuoklis, kad jis būtų kada vogęs galvijus ir apgaudinėjęs, niekas negalėjo.

— Aha!— pagaliau šūktelėjo Arensas Ringholdas šaižiu, gergždžiančiu balsu.— Vadinasi, jūs, leitenante Rendolfai, jį užstojate?

— Kol jūs man nepateiksite svaresnių įrodymų, kaip žodinį tvirtinimą, jog jo neverta užstoti, aš laikysiuos savo.

— Įrodymų nesunku rasti!— riktelėjo vienas karininkas.— Visi žino, kad jis vogė galvijus.

— Jūs klystate,— atkirtau šiam savimi pasitikinčiam oratoriui.— Man, pavyzdžiui, apie tai nieko nėra žinoma. O jums?

— Na ne, aš pats, prisipažįstu, irgi to nesu pastebėjęs,— atsakė karininkas, truputį sutrikęs dėl staigios mano apklausos.

— Jeigu jau kalba pakrypo apie galvijų vogimą, ponai, tai aš galiu papasakoti įdomų atsitikimą, turintį tiesioginio ryšio su mūsų pokalbio tema. Jei leisite, aš jums papasakosiu.

— O, žinoma, mes mielai išklausysime!

Aš trumpai išdėsčiau atsitikimą su advokato Grebo galvijais, žinoma, nutylėdamas visas pavardes.

Mano pasakojimas sukėlė tam tikrą sensaciją. Aš mačiau, kad jis padarė įspūdį generolui, o agentas net įtūžo. Aš jaučiau, kad jis kur kas labiau būtų buvęs patenkintas, jei būčiau laikęs liežuvį už dantų.

Bet didžiausią įspūdį mano pasakojimas padarė Ringholdams — tėvui ir sūnui. Abu pabalo ir išsigando. Išskyrus mane, tur būt, niekas to nepastebėjo, bet man pasidarė aišku, kad jie žino daugiau už mane.

Paskui visi ėmė kalbėti, kiek pabėgusių negrų galėtų slėptis pas indėnus ir ar jų pagalba galėtų būti apčiuopiama tuo atveju, jei kiltų ginkluotas susirėmimas. Tai buvo rimtas klausimas. Visi žinojo, kad rezervate gyveno daug negrų ir mulatų: vieni ten dirbo žemę, kiti augino gyvulius. Nemaža jų klaidžiojo po savanas ir miškus su šautuvu rankoje, visa širdimi pamėgę laisvo indėnų medžiotojo gyvenimą. Buvo įvairių nuomonių: vieni spėliojo, kad jų susidarytų apie penki šimtai, kiti manė, kad ne mažiau kaip tūkstantis. Visi negrai aliai vieno eis prieš mus — tam visi pritarė vienbalsiai. Čia negalėjo būti dviejų nuomonių!

Vieni manė, kad negrai kausiąsi blogai, kiti — kad narsiai. Pastarasis spėjimas buvo arčiau tiesos. Visi sutiko, kad negrai suteiks didelę pagalbą priešui ir mums pridarys daugybę rūpesčių. O kai kurie net tvirtino, kad mums reikia labiau bijoti juodųjų „bėglių", negu raudonųjų. Tai buvo savotiškas kalambūras[1].

Negalėjo kilti jokių abejojimų, kad besiartinančioje kovoje negrai griebsis ginklo ir kad ryžtingai kausis su mumis. Pažindami baltųjų „papročius", jie bus pavojingi priešai. Be to, negrai nebuvo bailiai, jiems dažnai pasitaikydavo proga parodyti savo narsumą. Pastatykite negrą akis į akį su tikru priešu — iš kūno, kaulų ir kraujo, ginkluotu šautuvu ir durtuvu,— ir jis nevengs pavojaus. Kas kita, jei priešas neturi kūno ir priklauso pikto dievo Obio pasauliui. Neapsišvietusių Afrikos vaikų širdyse labai giliai įsišakniję prietarai. Jie gyvena vaiduoklių, vampyrų ir aitvarų pasaulyje, ir dėl tų antgamtinių būtybių baimės yra laikomi bailiais.

Per šitą pokalbį apie negrus aš negalėjau neatkreipti dėmesio į tą pyktį, kurį rodė mano pašnekovai, ypač plantatoriai, apsirengę civiliais drabužiais. Kai kurie savo nepasitenkinimą reiškė šiurkščiais keiksmais, grasindami bėgliams visokiausio-

[1] Iš pradžių seminolai gyveno didžiulėje musgoki (rėksnių) gentyje. Nežinia, kodėl nuo jų atsiskyrę, seminolai išėjo į pietus, į Floridą, ir nuo pirmykščių savo protėvių gavo tą vardą, kuriuo ir dabar tebesivadina ir kuris jų kalbą reiškia „bėglys". *(Autoriaus past.)*

mis bausmėmis, jei tik pasisektų juos paimti į nelaisvę. Jie mėgavosi galimybe juos sučiupti į savo nagus ir netolimo keršto vaizdais. Daugybė rafinuočiausių ir žiauriausių bausmių grėsė tam nelaimingam bėgliui, kuris patektų į nelaisvę.

Jūs, kurie gyvenate taip toli nuo to aistrų pasaulio, negalite suprasti, kokie santykiai Amerikoje susiklostė tarp baltųjų ir spalvotųjų. Šiaipjau tarp jų nėra didelės neapykantos — atvirkščiai! Baltasis gana kilniaširdiškai žiūri į spalvotąjį savo „brolį", bet tiktai ligi tol, kol pastarasis nė kiek neparodo savo valios. Net menkiausias neklusnumas akimirksniu sukelia baltajam pyktį, teisėtumas ir gailestingumas išnyksta, ir belieka vien tik nenumaldomas keršto troškimas.

Tai bendra taisyklė. Visi vergvaldžiai elgiasi kaip tik taip. Atskirais atvejais tie santykiai būna dar blogesni. Pietinėse Valstijose yra baltųjų, kurie gana pigiai vertina negro gyvybę — tik pagal rinkos kainą.

Akivaizdi šios padėties iliustracija gali būti atsitikimas, kurį neseniai man papasakojo mano „ginklanešys" Juodasis Džekas iš jaunojo Ringholdo biografijos. Šitas jaunuolis su keliais tokiais pat pagedėliais medžiojo girioje. Šunys nulėkė nežinia kurion pusėn ir taip toli, kad jau nebuvo girdėti. Juos vytis buvo tuščias darbas; raiteliai sustojo, iššoko iš balnų ir arklius prisirišo prie medžių. Skalikų lojimo ilgai nebuvo girdėti, ir medžiotojams pasidarė nuobodu. Jie pradėjo galvoti, kaip linksmiau prastūmus laiką.

Netoli nuo jų skaldė malkas negriukas, vienas vergas iš gretimos plantacijos. Jie visi labai gerai pažinojo tą berniuką.

— Žinote ką, pasidarykime pramogą iš to juodsnukio,— tarė vienas medžiotojas.

— Kokią pramogą?

— Nagi imkim ir juokais jį pakarkim!

Žinoma, pasiūlymas sukėlė bendrą visų juoką.

— Šalin juokus!— vėl prabilo pirmasis.— Aš seniai norėjau žinoti, ar ilgai negras gali kaboti, kol išleis paskutinį kvapą. Tai labai įdomu.

— Aš irgi,— prisidėjo kitas.

— Na, ir man nebūtų pro šalį!— pridūrė trečias.

Pasiūlymas visiems patiko, ir atrodė labai įdomus.

— Tik iš pradžių suruoškime jam teismą! Verčiau nuo to pradėkim,— pasiūlė kažkas.

Taigi pradėjo negrą teisti. Aš pasakoju tikrą atsitikimą!

Nedoréliai sučiupo berniuką, užnėrė jam ant kaklo virvę ir pakabino ant šakos. Tuo tarpu skalikų gauja išsivarė į aikštelę elnią. Medžiotojai šoko prie arklių ir per sąmyšį užmiršo nupiauti virvę, ant kurios kabojo velniško jų žaidimo auka. Vienas manė, kad tai padarys kitas, ir visi urmu metė ir nubėgo. Kai medžioklė baigėsi, ir jie sugrįžo atgal, negriukas vis dar kabojo ant šakos — jis jau buvo negyvas!

Prasidėjo teisminis tardymas, veikiau tikra tardymo parodija! Teisėjai ir prisiekusieji buvo kaltinamųjų giminaičiai. Ir nuosprendis skelbė: sumokėti negro vertę. Negro savininkas liko visiškai patenkintas kaina, o teisingumas buvo, arba tariamai buvo, atstatytas. Pats Džekas girdėjo, kaip šimtai baltųjų krikščionių, sužinojusių šį neginčijamą faktą, nuoširdžiai pasijuokė iš tokio šaunaus pokšto. Apie tai dažnai pasakodavo ir pats Arensas Ringholdas.

Kitapus Atlanto jūs keliate rankas į dangų ir šaukiate: „Koks siaubas!" Jūs esate įsitikinę, kad pas jus nėra vergų ir nėra panašių žvėriškumų. Jūs skaudžiai klystate! Aš jums papasakojau nepaprastą atsitikimą, kuriame kalbama apie vieną auką. Darbo namų ir kalėjimų šalie![1] Tavo aukų vardas — legionas!

Krikščioni, tu šypsaisi! Tu rodai savo užuojautą. Bet juk tu pats esi kaltas dėl to skurdo, kuris tavo širdyje kelia užuojautą savo artimui. Tu visiškai pritari ir lengva širdimi priimi visuomeninę sistemą, gimdančią žmogui kentėjimus. Ir nors tu mėgini save nuraminti, aiškindamas, kad nusikaltimai ir skurdas yra natūralūs gamtos dėsniai, tačiau negalima prieš gamtą kelti rankos, liekant nenubaustam.

Tuščiai jūs mėginsite nusimesti asmeninę atsakomybę! Jūs atsakysite aukščiausiajam teisingumui už kiekvieną išlietą ašarą, už kiekvieną žaizdą jūsų aukos kūne!

* * *

Pokalbis apie pabėgusius vergus, suprantama, man priminė ir kitą, daug paslaptingesnį atsitikimą, kai aš jojau į fortą. Aš jį paminėjau, ir visi mane paprašė papasakoti smulkiau. Aš patenkinau jų prašymą, žinoma, nė iš tolo nepagalvodamas, kad

[1] Main Ridas turi galvoje Angliją, kur 1834 metų rugpiūčio 14 dieną buvo priimtas darbo (darbininkų) namų įstatymas. Su patalpintais tuose namuose bedarbiais buvo elgiamasi kaip su tikrais kaliniais.

į mano gyvybę būtų kėsinęsis Geltonasis Džekas. Daug kas iš sėdinčių prie pietų stalo žinojo mulato istoriją ir jo mirties aplinkybes.

Bet mane nustebino vienas dalykas: kodėl, kai aš paminėjau jo vardą ir papasakojau apie iškilmingą juodojo mano ginklanešio patikinimą,— kodėl gi Arensas Ringholdas staiga pabalo ir, pasilenkęs tėvui prie ausies, kažką pašnibždėjo.

XXXI skyrius

VADAI IŠDAVIKAI

Netrukus aš pakilau nuo stalo ir nuėjau pasivaikščioti po fortą.

Saulė jau buvo nusileidusi. Buvo duotas įsakymas nepasišalinti iš forto, bet tai lietė tik kareivius. Todėl aš nusprendžiau išeiti už vartų.

Kažkoks slaptas širdies balsas mane viliojo pirmyn. Indėnų stovykloje buvo vadų ir karių žmonos, jų seserys ir dukterys... O kodėl gi ji nebūtų čia atėjusi drauge su kitais?

Vidaus balsas man sakė, kad ji yra čia, nors tuščiai jos ieškojau visą dieną. Jos nebuvo tarp moterų, kurios būriavosi aplink pasitarimą; aš įdėmiai žvalgiau visus moterų veidus ir nepraleidau nė vieno.

Aš nusprendžiau drožti į seminolų stovyklą. Ten susirasiu Oceolos palapinę, ten galėsiu sutikti ir Majumę!

Eiti į indėnų stovyklą dabar nebuvo pavojinga, kadangi net nepalankiai nusiteikę vadai su mumis dar gyveno taikoje, o Pauelis, suprantama, vis dar buvo mano draugas. Jis mane gintų nuo visų pavojų ir įžeidinėjimų. Aš karštai troškau paspausti ranką jaunajam kariui — visiškai pakankama dingstis pasimatyti. Man norėjosi sužadinti jo širdyje draugišką praslinkusių metų pasitikėjimą, pakalbėti apie širdžiai mielus laikus, prisiminti laimingas šviesios jaunystės dienas. Aš tikėjausi, kad rūsti vado ir karvedžio pareiga dar nebus sužiaudrinusi švelnios ir jautrios jo širdies. Neteisėtumai, daromi baltųjų, be abejojimo, bus jį įpykinę ir nuteikę prieš mus (ir visiškai pelnytai!), bet vis dėlto aš nebijojau, kad jo rūstybė atsikreiptų prieš mane. Kaip ten buvę, kaip ne, aš nutariau jį susiieškoti ir dar kartą jam draugiškai ištiesti ranką.

Jau buvau bekyląs eiti, bet staiga pasiuntinys man pranešė generolo įsakymą tučtuojau atvykti į štabą.

Aš labai nusiminiau, bet negalėjau prieštarauti — įsakymą reikia vykdyti!

Štabe sėdėjo agentas ir aukštieji karininkai, taip pat Ringholdai ir dar keletas civilių, laikomų svarbiais asmenimis.

Įėjęs pamačiau, kad vyko pasitarimas, kuriame buvo svarstomas jų sudarytas veiksmų planas.

— Planas kuo puikiausias,— tarė generolas Klinčas, kreipdamasis į visus kitus,— bet kaip mums susitikti su Omatla ir Juoduoju Moliu? Jeigu mes juos pakviesime čionai, tat sukels įtarimą — jie neįeis į fortą nepastebėti.

— Generole Klinčai,— tarė Ringholdas vyresnysis, gudriausias diplomatas iš visų čia dalyvaujančių,— o jei jūs ir generolas Tompsonas susitiktumėte su mums palankiais vadais kur nors už forto...

— Visiškai teisingai,— nutraukė jį agentas,— aš jau ir pats tuo pasirūpinau. Aš nusiunčiau žmogų pas Omatlą sužinoti, kur mes galėtume slaptai su juo pasimatyti. Suprantama, patogiausia susitikimo vieta būtų neutrali teritorija... Bet štai jis jau sugrįžo, aš girdžiu jo žingsnius.

Tą akimirką įėjo vienas iš vertėjų, dalyvavęs pasitarime. Jis šnibžtelėjo agentui į ausį keletą žodžių ir pasišalino.

— Viskas eina kuo puikiausiai, ponai!— paaiškino agentas.— Omatla ir Juodasis Molis mus pasitiks už valandos. Pasimatymo vietą jie paskyrė Pelkėtojoje dauboje, į šiaurę nuo forto. Ten patekti mes galime nepastebėti. Taigi einam, generole?

— Aš pasiruošęs,— atsakė Klinčas, užsimesdamas ant pečių apsiaustą.— Bet ką daryti su vertėjais, generole Tompsonai? Ar jiems galima patikėti tokią svarbią karinę paslaptį?

Agentas, matyt, abejojo.

— Tai, gal būt, ir neprotinga,— atsakė jis susimąstęs.

— Nieko, nieko,— nuramino jį Klinčas.— Aš manau, kad išsiversime ir be jų... Leitenante Rendolfai,— kreipėsi jis į mane,— ar jūs laisvai kalbate seminoliškai?

— Nelabai laisvai, generole, bet susišnekėti galiu.

— Versti galite?

— Manau, kad galėčiau, generole.

— Puiku. Tai eisite su mumis.

Tai sugriovė visus mano planus. Tačiau, nuslopinęs apmaudą, aš tylėdamas paklusau ir nusekiau paskui agentą ir generolą, kuris skiriamuosius savo ženklus paslėpė po apsiaustu ir užsidėjo paprastą karininko kepurę.

Mes išėjome pro vartus ir, aplenkę fortą, pasukome į šiaurę. Indėnų stovykla buvo į pietvakarius. Jos palapinės stovėjo pasklidusios plataus, į šiaurę nusidriekusio miško pakraštyje. Antrą mišką nuo jo skyrė savana ir trakas, priaugęs aukštų pušų. Čia ir buvo Pelkėtoji dauba, pusmylis nuo forto. Tamsoje nuėjome ten, niekieno nepastebėti. Kai atvykome, vadai jau mūsų laukė... Jie stovėjo medžių šešėlyje prie tvenkinio krašto.

Aš tuoj pradėjau eiti savo pareigas, nė nenumanydamas, kad jos bus tokios nemalonios.

— Paklauskite Omatlą, kiek jis savo gentyje turi žmonių, kiek jų turi Juodasis Molis ir kiti vadai, stovintys mūsų pusėje.

Aš išverčiau šį klausimą.

— Šios gentys sudaro vieną trečdalį visų seminolų,— pasigirdo atsakymas.

— Pasakykite, kad draugiškai nusiteikusiems vadams bus išmokėta dešimt tūkstančių dolerių po to, kai jie nuvyks į Vakarus. Šią sumą jie gali savo tarpe pasidalinti kaip tinkami. Ji bus išmokėta atskirai nuo piniginės pašalpos, kurią gaus visa gentis.

— Gerai,— vienu balsu burbtelėjo vadai, kai jiems buvo išaiškinta šio pasiūlymo esmė.

— Ką galvoja Omatla ir jo draugai: ar rytdienos pasitarime dalyvaus visi vadai?

— Ne, ne visi.

— O kurių gi nebus?

— Miko-miko neateis.

— Šit kaip! Ar Omatla tuo yra tikras?

— Taip, tikras. Onopa suvyniojo savo palapinę ir jau pasišalino iš stovyklos.

— Kur jis išėjo?

— Atgal, į savo namus.

— O jo žmonės?

— Daugumas išėjo su juo.

Keletą minučių abu generolai kažką šnibždėjosi, bet aš negirdėjau ką. Matyt, jie buvo labai patenkinti tomis svarbiomis žiniomis.

— O dar kurie vadai rytoj neatvyks?

— Tiktai Raudonosios Lazdos genties vadai.

— O Choitl-metis?

— Ne, jis čia, ir jis pasiliks.

— Paklauskite jų, ką jie mano: ar Oceola rytoj bus pasitarime?

Iš to, kaip nekantriai abu generolai laukė atsakymo, aš supratau, kad jis jiems rūpėjo užvis labiausiai.

— Ką? Oceola?— sušuko vadai.— Žinoma, Tekanti Saulė būtinai ateis. Jis nori žinoti, kuo tai baigsis.

— Puiku!— nejučiom išsprūdo agentui, ir jis vėl ėmė šnibždėtis su generolu.

Šį kartą aš išgirdau, apie ką jie kalbėjosi.

— Matyt, pati apvaizda padeda mums. Aš beveik esu tikras, kad mano plaňas pavyks. Vienas žodis neatsargiam indėnui gali sukelti pykčio protrūkį, o gal ir dar ką blogiau... Ir aš lengvai rasiu dingstį areštuoti Oceolą. Dabar, kada Onopa su savo šalininkais pasitraukė, mes galime drąsiai žiūrėti į akis bet kurioms staigmenoms. Maždaug pusė vadų eina su mumis, taigi likusieji niekšai vargu ar bepajėgs mums priešintis.

— O, šito nėra ko bijoti!— pareiškė generolas Klinčas.

— Tai labai gerai! Jei jis pateks į mūsų rankas, bet kuris priešinimasis bus palaužtas. Likusieji kaip mat pasiduos. Juk tik jis gąsdina juos ir neleidžia pasirašyti sutarties.

— Teisingai,— susimąstęs pratarė Klinčas.— Bet kaip vyriausybė? Kaip jūs manote, ar ji pritars tokiems mūsų veiksmams?

— Manau, kad taip. Turėtų pritarti. Paskutinėje prezidento instrukcijoje yra panašus pobūdžio užuominų. Jei jūs sutinkate veikti, visą riziką aš imuosi sau.

— Jei taip, tai aš pasiryžęs vykdyti jūsų nurodymus,— atsakė karo pajėgų vadas, kuris, matyt, buvo linkęs pritarti agento planui, bet anaiptol nelinkęs dalintis su juo atsakomybe.— Mano pareiga — vykdyti vyriausybės valią! Aš pasiryžęs su jumis bendradarbiauti.

— Vadinasi, viskas aišku. Viskas bus taip, kaip mes norime... Paklauskite vadus,— kreipėsi Tompsonas į mane:— ar jie nepanorėtų sutartį pasirašyti rytoj?

— Pasirašyti jie nebijo, bet jie bijo to, kas gali būti vėliau.

— O kas gali būti vėliau?

— Jie bijo priešingos partijos. Jie būkštauja dėl savo gyvybės.

— O kaip mes galėtume juos apginti?

— Omatla sako, kad jie būtų išgelbėti, jei jūs duotumėte galimybę jiems su draugais išvažiuoti į Talachasį[1]. Ten jie pabūtų, kol reikės keltis į naująją vietą. Jie pasižada prisistatyti Tampoje[2] arba ten, kur juos pašauksite.

Abu generolai vėl pradėjo šnibždėtis. Šį netikėtą pasiūlymą būtinai reikėjo apsvarstyti.

Omatla tuo tarpu pridūrė:

— Jei mums nebus galima išvykti į Talachasį, mes negalėsime... mes neišdrįsime pasilikti čia, tarp savųjų. Tada mes prieglobsčio turėsime ieškoti forte.

— Ar jūs galėsite išvykti į Talachasį,— atsakė agentas,— tai mes šį klausimą apsvarstysime ir atsakymą jums duosime rytoj. O tuo tarpu jums nėra ko bijoti. Štai vyriausiasis karo vadas, jis jus apgins!

— Taip,— tarė Klinčas nusilenkdamas.— Mano kariuomenė gausi ir stipri. Daug karių yra forte ir dar daugiau atžygiuoja čionai. Jums nėra ko bijoti.

— Gerai,— atsakė vadai.— Jei mums bus blogai, mes ieškosime jūsų apsaugos. Jūs ją mums pažadėjote — tas gerai!

— Paklauskite vadus,— kreipėsi į mane agentas, kuriam dingtelėjo nauja mintis,— gal jie žino, ar rytoj į pasitarimą atvyks Cholata-miko?

— Dabar to mes nežinome, Cholata-miko nepasakė savo nuomonės. Bet greitai mes ją sužinosime. Jei jis ketina pasilikti, tai ligi saulės tekėjimo jo palapinės nebus suvyniotos. Jeigu ne — tai jos bus išardytos ligi mėnulio laidos. Mėnulis nusileis, ir mes greitai sužinosim, ar jis išeis, ar pasiliks.

— O vadų palapinės ar matyt iš forto?

— Ne. Jas užstoja medžiai.

— Ar jūs galėsite mums pranešti, kaip pasielgė Cholata-miko?

— Taip, bet tik šioje vietoje. Forte mūsų pasiuntinys bus pastebėtas. Mes galime grįžti čionai patys ir susitikti su vienu iš jūsų.

---

[1] Talachasis — Floridos miestas, valstijos sostinė. Pirmoji baltųjų kolonija toje vietoje buvo įsteigta 1818 metais.

[2] Tampa — uostas vakarinėje Floridos pakrantėje.

— Teisingai, taip bus geriau,— atsakė agentas, patenkintas, kad viskas sklandžiai eina.

Praėjo kelios minutės. Abu generolai vis tarėsi pašnibždom. Vadai stovėjo nuošalyje, nejudėdami ir tylūs kaip statulos. Pagaliau generolas Klinčas kreipėsi į mane:

— Leitenante! Jūs čia palaukite, kol sugrįš vadai. Atsakymą atneškite tiesiai man į štabą.

Abi pusės nusilenkė. Amerikiečių generolai pasuko į fortą, o indėnų vadai dingo priešingoje pusėje.

Aš likau vienas.

XXXII skyrius

ŠEŠĖLIAI VANDENYJE

Aš pasilikau vienui vienas su savo mintimis. Tos mano mintys bùvo kupinos siėlvarto. Čia buvo dėtos kelios priežastys. Šviesūs mano planai buvo žlugę, mano širdis troško praėjusių malonių ir tylių draugystės džiaugsmų, bet mane draskė abejonės, kankino neaiškumas ir nežinia.

Mano nerimą didino ir kiti jausmai. Vaidmuo, kurį turėjau suvaidinti, man atrodė biaurus. Aš virtau klastos ir pikto įnagiu, karinę savo karjerą aš pradėjau, dalyvaudamas suokalbyje, kurio pamate buvo papirkimas ir išdavystė. Nors veikiau ne savo valia, aš jaučiau visą savo pareigų gėdingumą ir jas vykdžiau su neapsakomu pasišlykštėjimu.

Net tylios nakties grožis man neteikė ramybės. Man rodėsi, kad mano nuotaiką labiau atlieptų audra.

Ir vis dėlto tai buvo nuostabi naktis! Žemėje ir ore tvyrojo bežadė ramybė. Retkarčiais dangumi nuplaukdavo balti plunksniniai debesėliai, bet jie buvo tokie vaiskūs, kad mėnulio skritulį uždengdavo tik kaip lengva sidabrinė miglelė, ir jis žėrė ant miško skaisčią savo šviesą, neprarasdamas nė vieno akinamo spindulio. Stebuklinga mėnulio šviesa, atsispindėjusi nuo žvilgančių laurų, užtvindė visą mišką, jame tartum žybsėjo milijonai veidrodžių. Ypatingo grožio šiam paveikslui teikė jonvabaliai. Ištisi jų debesys skraidė medžių šešėlyje ir į tamsų miško skliautą svaidė įvairiaspalves kibirkštis — raudonas, mėlynas, auksines... Jie siuvo čia aukštyn, čia žemyn, čia tiesiai, čia sukdamiesi, tartum skriedami kažkokio painaus šokio sūkury.

Tarp tos spindinčios grožybės telkšojo mažutis ežerėlis, blizgantis nelyginant veidrodis drožinėtuose stačiakampiuose rėmuose.

Ore dvelkė daugybė maloniausių kvapų. Naktis buvo apyvėsė, bet ne šalta. Daugelis žiedų neužskleidė savo vainikėlių — ne visi buvo saulės sužadėtiniai, kai kurie siuntė savo kvapus mėnuliui. Aplinkui žydėjo sasafrasas ir laurai, ir jų kvapas, sumišęs su anyžiaus ir apelsinų kvapu, skleidė ore nuostabų aromatą.

Visur viešpatavo tyla, bet tai nebuvo bežadė tyla. Pietų miškai naktį nebūna nebylūs. Medžių varlės ir cikados pradeda skambų savo koncertą netrukus po to, kai nusileidžia saulė, o išgarsėjęs Amerikos miškų giesmininkas strazdas gražiausiai čiulba, mėnuliui šviečiant. Vienas jų tupėjo aukštame medyje ežero pakraštyje ir įvairiausiomis melodijomis tartum stengėsi išblaškyti mano liūdesį. Aš girdėjau ir kitų garsų: forte klegėjo kareiviai, prie kurių balsų prisidėjo tolimas indėnų stovyklos triukšmas. Retkarčiais kieno nors keiksmas, šūktelėjimas ar juokas sudrumsdavo monotonišką ramybę.

Nežinau, ar ilgai laukiau sugrįžtant indėnų — valandą, dvi ar daugiau. Laiką aš skaičiavau pagal mėnulio nueitą kelią. Indėnai sakė, kad Cholata arba pasišalins iš stovyklos anksčiau, negu nusileis spindintis mėnulio diskas, arba pasiliks. Po kokių dviejų valandų viskas paaiškės, ir aš būsiu laisvas. Man visą dieną teko išbūti ant kojų, ir buvau nuvargęs vos ne ligi alpulio. Tarp uolų skeveldrų prie pat ežero susiradau patogų akmenį ir atsisėdau.

Įsmeigiau žvilgsnį į ežerą. Pusė jo skendėjo šešėlyje, o kitą pusę sidabravo mėnulio spinduliai ir, perskrodę skaidrų vandenį, apšvietė ežero dugną taip, kad ant jo buvo matyti balti kiaukutai ir šviesūs akmenėliai. Pagal visą liniją, kur siekėsi šviesa ir tamsa, dunksojo tauriųjų palmių siluetai. Aukšti jų liemenys ir vešlūs vainikai, rodos, driekėsi toli žemyn, iki pat žemės gelmių, tartum jie būtų buvę kito, daug gražesnio dangaus skliauto, išlinkusio man po kojų. Palmės, atsispindinčios vandenyje, augo ant kalvoto gūbrio, einančio palei vakarinį krantą, ir užstojo mėnulio šviesą.

Kurį laiką aš sėdėjau, žiūrėdamas į šį tariamą dangaus skliautą, ir mano akys nesąmoningai stebėjo didžiules palmių vainikų vėduokles. Staiga krūptelėjau, pastebėjęs vandens paviršiuje

kažkokios gyvos būtybės atspindį. Ši būtybė, arba veikiau šešėlis, staiga pasirodė tarp palmių kamienų. Tai, matyt, buvo žmogaus figūra, nors ir padidinto masto... taip, be abejojimo, žmogaus, bet ne vyro.

Mažutė vienplaukė galva, grakštūs nuolaidūs pečiai, švelnūs, apvalaini liemens kontūrai ir ilgi platūs drabužiai, klostėmis krintantys iki žemės — visa tai mane įtikino, kad matau moterį. Kada ją pirmąkart pastebėjau, ji ėjo tarp palmių eilių. Netrukus ji stabtelėjo ir keletą akimirkų stovėjo nejudėdama. Tada aš tikrai įžiūrėjau, kad tai moteris. Aš panorau atsigręžti ir pažvelgti į tą, kurios atspindys vandenyje buvo toks mielas. Bet sėdėjau vakariniame ežero krante, ir kalvos driekėsi užpakalyje manęs, taigi negalėjau matyti nei jų viršūnių, nei palmių. Net pakilęs iš savo vietos, nieko neišvydau, kadangi didžiulis ąžuolas, po kuriuo sėdėjau, užstojo visą reginį. Aš greitai paėjau keletą žingsnių į šalį ir išvydau kalvų ir palmių viršūnes. Tačiau moteris buvo dingusi. Aš akylai nužvelgiau kalvas, bet ten nieko nebuvo. Mačiau tik vėduokle išsiskleidusius palmių vainikus. Paskui vėl sugrįžau į savo vietą ir vėl ėmiau žiūrėti į vandenį. Palmės taip pat atsispindėjo vandenyje, bet moters atspindys buvo dingęs.

Tuo nebuvo ko stebėtis. Aš nusprendžiau, kad tai ne haliucinacija. Tiesiog kažkas stovėjo ant kalvos — matyt, moteris,— o dabar paėjo žemyn, į medžių šešėlį. Tai buvo natūrali išvada, ir aš ja pasitenkinau.

Tačiau bežadė šmėkla man sužadino smalsumą, ir, užuot sėdėjęs su svajingomis savo mintimis, aš atsistojau, dairydamasis aplink ir atidžiai klausydamasis.

Kas ten galėjo būti per moteris? Aišku, indėnė. Baltoji moteris negalėjo atsirasti tokioje vietoje ir tokiu laiku. Pagaliau ir iš drabužių ji, be abejo, turėjo būti indėnė. Ką gi ji čia veikė viena šioje nuošalioje vietoje?

Į šį klausimą nelengva atsakyti. Beje, čia nebuvo kas nors nepaprasta. Miškų vaikams laikas slenka kitoniškai, ne taip, kaip mums. Naktis, kaip ir diena, jiems gali būti ir darbo, ir pramogų laikas. Naktinis indėnės pasivaikščiojimas galėjo turėti savą tikslą. Gal ji sumanė išsimaudyti ežere... O gal čia buvo įsimylėjusi mergina, nuošalaus miško prieglobstyje atėjusi pasimatyti su mylimuoju...

Staiga skausmas nusmelkė man širdį kaip užnuodyta strėlė: „O jei čia Majumė?"

Žodžiais sunku apsakyti, kaip nemaloniai mane nuteikė ši prielaida. Jau visą dieną mane slėgė sunkus įtarimas, kilęs dėl kelių žodžių, pasakytų mano akivaizdoje vieno jauno karininko. Jie buvo taikomi gražiai indėnų mergaitei, matyt, gerai pažįstamai forte. Karininko tone aš nugirdau pagyrūniškumą ir džiūgavimą. Aš įdėmiai klausiausi kiekvieno žodžio ir stebėjau ne tik kalbančiojo, bet ir jo klausytojų veidus. Norėjau nuspręsti, kuriai iš dviejų kategorijų — pagyrūnų ar nugalėtojų — turėjau jį priskirti. Sprendžiant iš paties karininko žodžių, jo puikavimuisi buvo suduotas smūgis, o jo klausytojai, ar bent daugumas jų, buvo įsitikinę, kad jis pasiekė laimės viršūnę.

Merginos vardo jis nepasakė. Nebuvo ir jokių aiškių užuominų, bet žodžių „indėnė" ir „gražuolė" užteko, kad mano širdis neramiai suspurdėtų. Žinoma, aš galėjau lengvai save nuraminti, pateikdamas karininkui tiesmuką klausimą. Bet to aš kaip tik ir nesiryžau padaryti. Todėl visą dieną mane kankino nežinia ir įtarinėjimas. Tai štai kodėl mane lyg kirminas graužė ana skaudi prielaida, man dingtelėjusi, pamačius atspindį vandenyje.

Bet mano kančios truko neilgai. Sunkus akmuo nuo širdies nusirito greitai, beveik akimirksniu. Ežero krantu šmėkštelėjo tamsi figūra; ji išėjo į skaisčiai mėnulio apšviestą ruožą, už kokių šešių žingsnių nuo manęs. Aš ją galėjau aiškiai įžiūrėti. Tai buvo indėnė. Bet ne Majumė!

XXXIII skyrius

CHADŽ EVA

Priešais save aš pamačiau aukštą vidutinio amžiaus moterį, kadaise gražuolę, o vėliau patyrusią gėdą ir pažeminimą. Jos veide dar galėjai įžiūrėti buvusio grožio pėdsakus, kurie negalėjo visiškai išdilti. Taip senovės graikų deivės statula, sudaužyta vandalo rankos, net skeveldrose palieka nepaprastą savo vertę.

Ji dar ne visiškai buvo praradusi savo žavesį. Yra žmonių, kurie gėrisi brandžiu grožiu, tiems ji dar galėjo atrodyti patraukli. Laikas pasigailėjo kilnių jos krūtinės apybraižų, švelnių, apvalių jos rankų. Aš galėjau spręsti apie tai, kadangi

visas jos liemuo, apnuogintas ligi juosmens kaip vaikystėje, stojosi mano akivaizdoje, nutviekstas ryškios mėnesienos. Tiktai juodi plaukai, išsitaršę ant pečių, bent kiek dengė jos kūną. Laikas pasigailėjo ir jų: vešliose kasose, juodose kaip varno sparnas, nebuvo matyti nė vienos sidabrinės gijos. Nepalietė laikas ir jos veido. Viskas jame išliko — ir smakro apvalumas, ir lūpų ovalas, ir ereliška nosis su plonu, grakščiu šnirpšlių išlenkimu, ir aukšta, tiesi kakta. Bet akys... Kas gi čia? Kodėl jose šviečia toks nežemiškas blizgesys? Kodėl jų tokia kraupi, beprasmiška išraiška? Ak, tas žvilgsnis! Gailestingas dangau! Ši moteris pamišusi!

Deja, tai buvo tikra tiesa! Prieš mane stovėjo pamišėlė. Jos žvilgsnis galėjo įtikinti net atsitiktinį prašalaitį, kad protas čia buvo nuverstas nuo sosto. Bet man nereikėjo žiūrėti jai į akis — aš žinojau visų jos nelaimių istoriją. Ne kartą turėjau progos sutikti Chadž Evą[1], pamišusią mikosokų genties gražuolę.

Nors ir kokio būdama grožio, ji atrodė kraupiai ir galėjo net siaubą sukelti: vietoj karolių ant jos kaklo buvo apsirangiusi žalia gyvatė, o juosta aplink liemenį, ryškiai žvilganti mėnulio šviesoje, buvo didžiulė barškuolė.

Taip, abu ropliai buvo gyvi padarai: mažutės gyvačiukės galva karojo ant moters krūtinės, o daug pavojingesnė gyvatė buvo apsivijusi aplink jos liemenį; jos uodega su barškučiais kabojo prie šono, o tarp pirštų beprotė laikė jos galvą, kurios akys žvilgėjo kaip briliantai.

Chadž Evos galva niekuo nebuvo pridengta, bet tankūs juodi plaukai ją saugojo nuo saulės ir liūčių. Ji avėjo mokasinus, paslėptus po ilga huna, siekiančia žemę. Tai buvo vienintelis jos drabužis, gausiai išsiuvinėtas blizgučiais, papuoštas žaliosios papūgos plunksnomis, apvedžiotas laukinės anties plunksnomis ir plėšrių žvėrių kailiais.

Aš galėjau jos išsigąsti, jei ją būčiau sutikęs pirmą kartą gyvenime. Bet visa tai aš buvau matęs anksčiau: žaliąją gyvačiukę ir barškuolę, ir ilgas plaukų sruogas, ir baukščiai blizgančias beprotės akis. Visa tai buvo nepavojinga, nekenksminga — bent jau man.

---

[1] Pažodžiui: pamišusi moteris; nuo „Hajo" (Chadž) — beprotis ir „Eva" (Awah) — moteris. Filologai atkreipė dėmesį į to mikosokų genties žodžio panašumą su žydišku vardu, reiškiančiu „žmonijos motina". *(Autoriaus past.)*

— Chadž Eva!— pašaukiau ją, kai priėjo arčiau.

— Jie-jiela![1]— šūktelėjo ji nustebusi.— Jaunasis Rendolfas! Baltaveidžių vadas! Tai tu nepamiršai vargšės Chadž Evos?

— Ne, Eva, nepamiršau. Ko jūs čia ieškote?

— Tavęs, mažasis mano miko.

— Manęs?

— Taip, tavęs. Ne ieškau, o suradau.

— O ko jums iš manęs reikia?

— Tik išgelbėti tavo gyvybę, jauną tavo gyvybę, mielasis miko! Puikią tavo gyvybę, brangiausią tavo gyvybę... Ak, brangiausią jai, vargšei miško paukštelei! Ak, kažkas buvo brangiausia ir man seniai seniai! Cho, cho, cho![2]

Kodėl patikėjau žodeliais meiliais,
Viena su baltuoju klajojau miškais?
Cho, cho, cho!
Kodėl jis vylingai apgavo mane
Ir širdį apnuodijo man nejučia?
Cho, cho, cho!

Nurimk, čita-miko[3]!— šūktelėjo ji, nutraukdama dainą ir kreipdamasi į gyvatę, kuri, pamačiusi mane, ištiesė kaklą ir pradėjo rodyti neabejotinus pykčio požymius.— Nurimk, gyvačių karaliau! Čia yra draugas, nors ir su priešo drabužiais! Nurimk, o jei ne, aš tau sutriuškinsiu galvą!.. Jie-jiela!— vėl sušuko ji, tartum nustebinta naujos minties.— Aš leidžiu laiką, dainuoju senas dainas! Jis dingo, jis dingo ir daugiau nebegrįš! O ko aš čia atėjau, jaunasis miko? Ko atėjau?

Ji brūkštelėjo ranka per kaktą, lyg stengdamasi kažką atsiminti.

— A, atsiminiau! Chalvuk![4] Aš tuščiai gaištu laiką! Tave gali nužudyti, jaunasis miko, tave gali nužudyti, ir tada... Eik, bėk, bėk atgal į fortą ir užsidaryk ten, būk su savo žmonėmis, niekur nesitrauk nuo mėlynųjų savo kareivių... Nevaikštinėk po miškus! Tau gresia pavojus.

Mane nustebino jos tono rimtumas, ir, atsiminęs vakarykštį pasikėsinimą į mano gyvybę, aš pajutau kažkokią baimę. Aš

[1] Nustebimo šūksnis, paprastai tariamas pratisai. *(Autoriaus past.)*

[2] Pažodžiui: „Taip, taip, taip!" *(Autoriaus past.)*

[3] Č i t a - m i k o — „gyvačių karalius",— taip seminolai vadina barškuolę. Šiam ropliui jie jaučia prietaringą baimę. *(Autoriaus past.)*

[4] C h a l v u k — blogai.

žinojau, kad pamišėlei būdavo proto praskaidrėjimo akimirkų, kada ji samprotaudavo ir elgdavosi visai išmintingai ir net su nuostabiai aiškia sąmone. Veikiausiai dabar ir buvo viena tokių akimirkų. Sužinojusi, kad prieš mane rengiamas pasikėsinimas, ji atėjo manęs įspėti.

Bet kas galėjo būti tie mirštami mano priešai ir kaip ji sužinojo jų kėslus?

Pasiryžęs tai išsiaiškinti, aš jai tariau:

— Aš neturiu priešų. Kas gali trokšti mano mirties?

— Sakau tau, mažasis mano miko, kad tu turi priešų. Jiejiela! Nejaugi tu to nežinai?

— Bet aš nė karto kaip gyvas nieko blogo nepadariau nė vienam indėnui.

— Indėnui? Argi aš pasakiau — indėnui? Ne, mielasis Rendolfai. Nė vienas raudonodis visoje seminolų šalyje nepalies nė plaukelio ant tavo galvos. O jeigu toks ir atsirastų, tai ką jam padarytų Tekanti Saulė? Jis sudegintų jį, kaip kad degina miško gaisras. Nebijok raudonodžių. Tavo priešai — kitos spalvos žmonės.

— Ak šit kaip! Ne raudonieji? Tai kas gi jie būtų?

— Yra baltųjų, o yra ir geltonųjų.

— Kas per nesąmonės, Eva! Aš nieko blogo nepadariau nė vienam baltajam!

— Vaike! Tu esi tik mažas elniukas. Matyt, motina tau nepasakojo apie plėšriuosius žvėris, slankiojančius po mišką. Yra piktų žmonių, jie tampa tavo priešais be jokios dingsties. Tave nori nužudyti tie, kuriems tu savo gyvenime niekados nepadarei nieko pikto.

— Bet kas jie tokie? Ir už ką? . .

— Neklausk, vaike! Dabar tam nėra laiko. Pasakysiu tau tik tiek: tu turi turtingą plantaciją, kur negrai tau gamina mėlynus dažus. Tavo sesuo graži, labai graži. Argi ji nepanaši į mėnulio spindulį? Ir aš kadaise buvau graži... taip sakė jis. Ak, kaip bloga būti gražiai! Cho, cho, cho!

Kodėl patikėjau žodeliais meiliais,
Cho, cho, cho!
Viena su baltuoju klajojau...

Chalvuk!— sušuko ji ir vėl paliovė dainuoti.— Aš esu pamišėlė, bet atsimenu... Eik, pasišalink iš čia! Sakau tau, pasiša-

link! Tu juk elnias, ir medžiotojai vejasi tave. Eik į fortą, bėk, lėk!

— Aš negaliu, Eva. Aš čia turiu reikalą. Aš čia turiu laukti, kol kas nors ateis.

— Kol kas nors ateis? Blogai! Netrukus čia ateis *jie!*

— Kas?

— Tavo priešai, tie, kurie nori tave nužudyti. O vargšė danielė numirs, jos širdis paplūs krauju. Ji išeis iš proto ir taps tokia pat, kaip Chadž Eva!

— Apie ką tu kalbi?

— Tyliau, tyliau! Vėlu! Jie ateina! Jie ateina! Matai jų šešėlius vandenyje?

Aš pažvelgiau į tą pusę, į kurią rodė Eva. Ir tikrai, virš ežero, ten, kur pirma mačiau Evą, pasirodė kažkokie šešėliai. Tai buvo vyrai, ir jų buvo ketvertas. Jie ėjo tarp palmių išilgai kalvų. Po kelių sekundžių šešėliai išnyko. Matyt, žmonės nusileido šlaitu ir įėjo į mišką.

— Per vėlu!— sušnibždėjo pamišėlė, kurios sąmonė tą akimirką tartum galutinai praskaidrėjo.— Tau negalima išeiti į progumą. Jie pastebės tave... Tu turi slėptis tankmėje... Eikš čionai!— tęsė ji, griebdama mane už rankos. Paskui smarkiai pastūmėjo prie ąžuolo.— Tai vienintelė tavo viltis išsigelbėti. Greičiau lipk į medį! Pasislėpk ten! Nė žodžio, kol aš sugrįšiu! Chinklas![1]

Tai pasakiusi, keistoji mano patarėja pasitraukė į medžių šešėlį, įlindo į tankmę ir dingo iš akių. Aš paklausiau jos patarimo, įlipau į ąžuolą ir, atsisėdęs ant didžiulės šakos, kad būtų saugiau, pasislėpiau už sidabrinės talandsijos girliandų. Nusidriekusios nuo šakos, jos aplink mane sudarė nelyginant kokią permatomą užuolaidą, už kurios buvau visiškai nematomas. O aš pats pro tankią lapiją mačiau ežerą — bent jau tą dalį, kurią buvo apšvietęs mėnulis.

Iš pradžių man pasirodė, kad vaidinu labai nevykusį vaidmenį.

Visa ši istorija su priešais, grasinančiais mano gyvybei, galėjo būti tik beprotiška aptemusios sąmonės fantazija. O žmonės, kurių šešėlius mačiau, gal kaip tik ir buvo tie patys in-

[1] Chinklas — gerai.

dėnai, kurių aš laukiau. Neradę manęs sutartoje vietoje, jie tikriausiai sugrįš atgal. Su kokiu gi raportu aš tada prisistatysiu generolui? Visa tai buvo ir juokinga, ir kvaila, bet man galėjo baigtis labai liūdnai. Taip pasvarstęs, aš jau norėjau leistis žemyn ir pasirodyti praeiviams, vis tiek, kas jie tokie būtų, bet staiga sumečiau, kad vadai buvo tik dviese, o šešėliai keturi! Ir nusprendžiau kol kas likti slėptuvėje.

Žinoma, vadus galėjo lydėti jų kariai, asmeninė jų apsauga, ir tai visai suprantama, turint galvoje klastingą jų misijos pobūdį. Nors šešėliai judėjo greitai, aš vis dėlto spėjau įžiūrėti, kad ten ne indėnai. Jie neturėjo nei ilgų drabužių, nei plunksninių kepurių. Man net pasirodė, kad jie su skrybėlėmis, kokias paprastai dėvi baltieji. Tai pastebėjęs, aš nusprendžiau paklausyti Chadž Evos. Dar ir kitos aplinkybės sustiprino šį mano sprendimą: keisti indėnės tvirtinimai, visko žinojimas, paslaptingos užuominos apie gerai man pažįstamus asmenis ir apie vakarykštį atsitikimą. Visa tai apgalvojęs, aš nutariau pasilikti savo sekykloje dar bent keletą minučių.

Kad jie manęs nepastebėtų, sėdėjau nekrutėdamas, vos kvėpuodamas. Aš akylai sekiau visa, kas dėjosi aplinkui, ir klusiai gaudžiau kiekvieną garsą.

Man neilgai reikėjo bandyti savo kantrybę. Aš pamačiau ir išgirdau tai, nuo ko šiurpas perbėgo mano kūnu ir kraujas sustingo gyslose. Po penkių minučių aš gavau įsitikinti, kad žmogaus širdyje gali slėptis toks neapsakomas pyktis, apie kurį niekada kaip gyvas negirdėjau ir net knygose neskaičiau.

Pro mano akis vienas paskui kitą praėjo keturi demonai. Be abejojimo, tai buvo demonai, kadangi jų žvilgsniai, žodžiai, judesiai ir kėslai — viskas, ką mačiau ir girdėjau, visiškai pateisino šį vardą. Jie apėjo aplink ežerą. Aš įžiūrėjau jų veidus, apšviestus mėnesienos: blyškų, liesą Arenso Ringholdo veidą, piktą ir plėšrų Spenso ir apskritą žvėrišką mušeikos Viljamso.

Bet kas gi ketvirtasis?

Nejaugi aš sapnuoju? O gal man akyse pasivaideno? Nejaugi visa tai tikrovė? Arba jausmai apgauna mane? O gal tai tik atsitiktinis panašumas? Ne! Ne! Ne! Tai ne vaiduoklis — tai gyvas žmogus. Šitie juodi garbanoti plaukai, šitą geltonai ruda oda, šita figūra ir eisena — viskas, viskas jo! Dieve gailestingas! Tai jis — Geltonasis Džekas!

XXXIV skyrius

VELNIŠKAS SUOKALBIS

Ginčyti — tai, vadinasi, abejoti savo paties jausmų tikrumu. Prieš mano akis stovėjo mulatas, toks pat, kaip aš jį atsiminiau, tik jis buvo su kitais drabužiais ir gal kiek pastorėjęs. Bet veido bruožai ir bendras vaizdas buvo tas pats — prieš mano akis stovėjo Geltonasis Džekas, buvusis mūsų plantacijos miškakirtys.

Bet nejaugi tai jis? Ir dar drauge su Ringholdu, vienu atkakliausių ir aktyviausių savo teisėjų ir kankintojų. Ne, tai neįtikėtina, neįmanoma! Tur būt, aš klystu ir mano akys meluoja man?

Bet ne! Nes kaip tikra tai, kad aš mačiau žmogų, taip pat buvo neginčijama ir tai, kad tas žmogus — mulatas Džekas. Jis stovėjo ne toliau kaip už dvidešimt pėdų nuo tos vietos, kur aš slėpiausi šakose, mėnulis jį buvo apšvietęs beveik kaip dieną. Aš galėjau įžiūrėti seniai man pažįstamą piktą jo akių išraišką, šlykščias jo grimasas. Taip, tai buvo Geltonasis Džekas!

Aš dar atsiminiau, kaip vakar Juodasis Džekas, nepaisydamas visų mano įtikinėjimų ir pašaipų, nenorėjo nusileisti ir pripažinti, kad tai buvęs žmogus, tik panašus į mulatą. Negras laikėsi savo: jis matęs patį Geltonąjį Džeką arba jo šmėklą ir buvo taip tvirtai įsitikinęs, kad aš negalėjau jo perkalbėti.

Aš atsiminiau ir kitą aplinkybę — keistą Ringholdo elgesį per popietinį pokalbį. Jau tada tas jo elgesys atkreipė mano dėmesį. O dabar aš visiškai buvau išmuštas iš vėžių. Čia, prieš mano akis, stovėjo žmogus, kurį visi laikė mirusiu, o su juo trys uolūs jo žūties talkininkai, iš kurių tarpo vienas buvo pats žiauriausias budelis. Dabar gi visas ketvertas, matyt, tapo prisiekusiais draugais. Kaip paaiškinti šį stebuklingą prisikėlimą iš mirusiųjų ir bičiulystę su priešais?

Aš nežinojau, nė ką manyti. Paslaptis buvo tokia paini, kad jos negalėjai suprasti per vieną minutę. Man ir nebūtų pasisekę jos įspėti, jei patys suokalbininkai nebūtų man padėję.

Man pavyko nugirsti jų pokalbį. Ir tai, ką išgirdau, mane ne tik įtikino, kad Geltonasis Džekas vis dar tebegyvena šiame pasaulyje, bet ir kad Chadž Eva sakė teisybę, tvirtindama, jog mano gyvybei gresia pavojus.

— Ak, velniai parautų! Jo čia nėra. Kurgi jis būtų prasmegęs?— šūktelėjo Ringholdas. Iš jo balso galėjai jausti, kad jis suirzęs ir nustebęs.

Kaip paaiškėjo iš jo pokalbininko žodžių, šis klausimas buvo apie mane. Viljamsas, kurio balsą pažinau iškart, pasiteiravo:

— Ar jūs tikras, Arensai, kad jis nesugrįžo į fortą kartu su generolais?

— Visiškai tikras. Aš stovėjau prie vartų, kai jie grįžo. Jie buvo tik dviese — generolas ir agentas. O gal jis visai nė nebuvo atėjęs prie ežero kartu su jais? Šitaip mums apsimulkink! Be reikalo jų nepasekėme, kai jie ėjo čionai. Jei būtume suskubę laiku, būtume žinoję, kur jie išsiskyrė. Bet kas galėjo pagalvoti, kad jis nuo jų atsiliks. Jei taip būčiau žinojęs... Tu sakai, Džekai, atėjai tiesiai iš indėnų stovyklos. Gal jis kartais tave pastebėjo?

— Karacho![1] Žinoma, ne, senjore Arensai!

Šis balsas, šis senas burnojimas prieš dievą, man buvo pažįstami iš mažumės. Jei dar man buvo likę kokių nors abejojimų, tai dabar jie išnyko. Ausys patvirtino tai, kuo netikėjo akys. Tai buvo Geltonasis Džekas! Jis kalbėjo toliau:

— Aš einu tiesiai iš seminolų stovyklos. Sutikau tik du vadus. Aš pasislėpiau po palmėmis, ir jie manęs nepastebėjo. Esu tikras, kad nepastebėjo.

— Kur jis, po velnių, galėjo prasmegti? Ir pėdos jo atšalo. Aš žinau, kad jis turėjo reikalą indėnų stovykloje,— taip, tą aš žinau. Bet kaip jis sugebėjo prasmukti Džekui pro akis?

— O gal jis nuėjo aplinkiniu keliu?— spėliojo Viljamsas.

— Per plyną lygumą?

— Ne, tuo sunku patikėti,— atsakė Ringholdas.— Dabar belieka tik galvoti, kad jis atsiskyrė nuo generolų, nepasiekęs forto vartų, ir nuėjo palei aptvarą markitanto namų link.

Visa tai Ringholdas pasakė, tartum kalbėdamasis su savimi.

— Velnias!— sušuko jis nekantriai.— Kitos tokios progos ir nesulauksi.

— Nebijokite, misteri Arensai,— nuramino jį Viljamsas.— Nebijokite. Greit prasidės karas, ir tokių patogių progų mums dar pasitaikys.

---

[1] Karacho — ispanų keiksmas.

— Mes pasistengsime jų surasti!— energingai įsiterpė Špensas, prabilęs pirmą kartą.

— Bet svarbiausią vaidmenį, ponai, turi suvaidinti Džekas! Mums į šį reikalą veltis negalima. Tai gali išplaukti aikštėn, ir tada mums bus riesta. O Džekui nėra jokio pavojaus. Juk jis miręs — ir įstatymas jo neliečia!.. Ar ne taip, Džekai, geltonasis mano berniuk?

— Taip, senjore! Nesirūpinkite, masa Arensai! Aš greitai rasiu tinkamą progą. Džekas nušluos jį nuo kelio, ir jūs niekados daugiau apie jį nieko negirdėsite. Aš jį įviliosiu į spąstus. Vakar aš prašoviau. Šautuvas blogas, done Arensai. Negalima su tokiu šautuvu eiti į medžioklę!

— Į fortą jis negrįžo, aš tai žinau,— sumurmėjo sau po nosimi Ringholdas.— Greičiausiai jis bus kur nors indėnų stovykloje. Bet juk jis turi kada nors grįžti namo! Matyt, jis pasirodys, kai nusileis mėnulis. Jis panorės namo parsmukti tamsoje... Tu girdi, Džekai, ką aš sakau?

— Taip, senjore! Džekas klauso.

— Tu sugebėsi išnaudoti progą?

— Taip, senjore! Džekas supranta.

— Labai gerai! Dabar mums metas eiti. Klausyk manęs, Džekai, ir gerai įsidėk į galvą... Jeigu...

Dabar Ringholdas pradėjo kalbėti pašnibždom, tad aš nugirdau tik atskirus žodžius. Dažnai buvo minimas mano sesers ir kvarteronės Violos vardas. Mano ausis sugavo tokias jų pokalbio nuotrupas: „Tik jis vienas stovi mums skersai kelio", „mamytę nebus sunku palenkti", „kada aš būsiu jų plantacijos šeimininkas", „sumokėsiu tau du šimtus dolerių".

Tokio pobūdžio išsitarimai mane įtikino, kad šie du niekšai dar prieš tai buvo susimokę mane nužudyti. Ir šis neaiškus pokalbis buvo tik šlykštaus sandėrio sąlygų pakartojimas. Buvo deramasi dėl mano gyvybės kainos. Nenuostabu, kad man smilkinius išpylė šaltas prakaitas ir lašai riedėjo per kaktą. Nenuostabu, kad aukštai, savo slėptuvėje, aš drebėjau kaip epušės lapas. Aš drebėjau ne tiek dėl savo gyvybės, kiek iš siaubo ir pasišlykštėjimo, kuriuos man sukėlė pasibaisėtina piktadarybė. Būčiau drebėjęs dar labiau, bet nepaprastomis valios pastangomis man pavyko suvaldyti tūžmastį, sukilusį man krūtinėje.

Man užteko savitvardos susigūžti ir sustingti. Ir aš pasielgiau labai išmintingai: jei tą akimirką būčiau išsidavęs, nebūčiau grįžęs namo gyvas. Aš tą žinojau tvirtai ir todėl stengiausi nesukelti nė mažiausio garso, kad tuo neparodyčiau savo buvimo vietos.

O kaip buvo šlykštu klausytis tų keturių niekšų, šaltakraujiškai svarstančių, kaip nužudyti žmogų! Tartum būtų buvę kalbama apie kokį nors prekybinį sandėrį. Ir kiekvienas jų džiaugėsi, kokią būtent naudą gaus iš numatomos spekuliacijos.

Nežinau, koks jausmas mano širdyje šėlo smarkiau — pyktis ar baimė. Bet priešų buvo keturi, ir visi ginkluoti. Aš turėjau tik špagą ir pistoletus, bet tų ginklų buvo per maža kautis vienam su keturiais užkietėjusiais niekšais. Jei jie būtų buvę tik dviese — sakysim, mulatas ir Ringholdas,— aš tikriausiai nebūčiau sutvardęs savo pykčio ir būčiau rizikavęs atvirai stoti į kovą su jais, akis į akį, o ten jau kaip bus, taip! Bet aš valdžiausi ir vis tyliai sėdėjau medyje, kol jie pasišalino. Ringholdas ir jo bendrininkai nuėjo į fortą, o mulatas nudūlino indėnų stovyklos linkui.

XXXV skyrius

ŠVIESA PO TAMSOS

Po to, kai jie dingo man iš akių, aš dar ilgai sėdėjau ir nekrutėjau. Mano galvoje buvo tikras chaosas. Aš nežinojau, nė ką manyti, nė ką daryti, ir sėdėjau kaip prikaustytas prie medžio. Galop pamėginau ramiai apsvarstyti viską, ką mačiau ir girdėjau. Nejaugi tai buvo farsas, suvaidintas, norint mane įgąsdinti? Ne, nė vienas iš jų keturių nebuvo panašus į farso personažą. O klaikus ir antgamtiškas Geltonojo Džeko prisikėlimas iš mirusiųjų buvo perdaug dramatiškas, perdaug rimtas, kad galėtų tapti komedijos epizodu.

Veikiausiai aš čia girdėjau prologą į būsimąją tragediją, kurioje turėjau suvaidinti aukos vaidmenį. Šie žmonės neginčijamai ruošė pasikėsinimą į mano gyvybę. Jų buvo ketvertas, nors nė vieno jų niekados nebuvau kuo nors rimtai nuskriaudęs. Aš žinojau, kad visi keturi visą laiką manęs nemėgo. Beje, Spensas ir Viljamsas išvis neturėjo ko manimi nusiskųsti, ne-

bent tokia dingstis galėjo būti seni, jau kadai mano pamiršti vaikiški kivirčai. Bet jie veikė, skatinami Ringholdo. O jei kalbėsime apie mulatą, tai aš supratau, kodėl jis mane laikė savo priešu — ir ne bet kokiu, o mirštamu priešu!

Bet kas pagaliau tas Arensas Ringholdas! Jis neabejotinai buvo suokalbio galva ir troško mane nužudyti. Apsišvietęs žmogus, lygus su manimi visuomenine padėtimi, džentelmenas!

Aš žinojau, kad jis niekad manęs nemėgo, o pastaruoju metu tiesiog nekentė. Man buvo žinoma ir dėl ko. Aš stovėjau skersai kelio jo santuokai su mano seserimi. Bent jau jis taip manė. Ir jo buvo tiesa: nuo to laiko, kai mirė tėvas, aš vis daugiau kišausi į šeimyninius reikalus. Aš atvirai pareiškiau, kad su mano pritarimu Ringholdas niekados nebus mano sesers vyras. Aš supratau, kad jis yra įtūžęs ant manęs, bet nė įsivaizduoti negalėjau, kad pyktis galėtų paskatinti žmogų ryžtis tokiam velniškam kėslui.

Išsireiškimai: „jis stovi mums skersai kelio", „mamytę nebus sunku palenkti", „kada aš būsiu jų plantacijos šeimininkas"— aiškiai rodė suokalbininkų kėslus pašalinti mane, nužudyti iš pasalų.

— Cho! Cho! Jaunasis miko dabar gali išeiti,— staiga pasigirdo balsas.— Blogi žmonės nuėjo. Gerai! Greičiau lipk žemyn, gerutis miko, greičiau!

Aš skubiai išlipau ir vėl stovėjau prieš pamišusią gražuolę.

— Dabar tu tiki Chadž Evos žodžiais, jaunasis miko? Matai, kad tu turi priešų, visus keturis priešus, kad tavo gyvybė pavojuje?

— Tu išgelbėjai man gyvybę, Chadž Eva! Kaip aš galėčiau tau atsidėkoti?

— Būk ištikimas jai... ištikimas... ištikimas...

— Kam?

— Didžioji dvasia! Jis jau užmiršo ją! Neištikimasis jaunasai miko! Neštikimasis baltaveidi! Kam aš išgelbėjau tave! Kam aš neleidau tavo kraujui pasrūti ant žemės!

— Eva!

— Blogai! Blogai! Vargšė miško paukštelė! Gražiausioji iš visų! Jos širdis paplūs krauju ir numirs, o jos protas paliks ją!

— Eva, paaiškink man, kas yra?

— Blogai! Tegu jis verčiau numiršta, negu meta ją! Cho, cho! Neištikimas baltaveidis, o, geriau jis būtų miręs pirmiau,

negu spėjęs sužeisti širdį vargšei Evai! Tada Eva būtų praradusi tik širdį. O galvą, galvą,— tai jau blogiau! Cho, cho, cho!

Kodėl patikėjau žodeliais meiliais,
Viena su baltuoju klajojau...

— Eva!— surikau aš taip karštai, kad ji net liovėsi dainavusi beprotišką savo dainą.— Pasakyk, apie ką tu kalbi?

— Didžioji dvasia, paklausyk, ką jis kalba! Apie ką? Apie ką? Čia daugiau, ne viena. Cho, cho, cho! Daugiau, bet ištikimoji draugužė užmiršta. Ką gali pasakyti Eva! Kokią istoriją ji gali papasakoti! Vargšė paukštelė! Jos širdis paplūs krauju, o protas susimaišys. Cho, cho, cho! Bus dvi Chadž Evos, dvi pamišusios mikosokų gražuolės!

— Vardan viso to, kas šventa, nekamuok manęs! Mieloji, geroji Eva, pasakyk, apie ką tu kalbi? Nejaugi apie...

Brangiausias vardas buvo benuskrendąs man nuo lūpų, bet vis dėlto aš nesiryžau jo ištarti.

Aš bijojau paklausti, bijojau gauti neigiamą atsakymą.

Bet ilgai svyruoti negalėjau: buvau nuėjęs perdaug toli, kad galėčiau trauktis, ir perdaug ilgai kankinau liūdinčią savo širdį. Daugiau laukti nebepajėgiau. O Eva galėjo išblaškyti mano abejojimus, ir aš ryžausi paklausti ją:

— Ar tu ne apie Majumę kalbi?

Keletą akimirkų pamišėlė tylėdama žiūrėjo į mane.

Aš negalėjau įsiskverbti į jos akių paslaptį: pastarąsias penkias minutes jose švietė priekaištas ir panieka. Kada ištariau tuos žodžius, jos veide atsispindėjo begalinis nustebimas, o po to jos akys skvarbiai įsmigo į mane, tartum mėgindamos atspėti mano mintis.

— Jeigu tai Majumė,— kalbėjau aš toliau, nelaukdamas jos atsakymo, vėl pagautas įsiliepsnojusio jausmo,— tai žinok, kad aš myliu ją — myliu Majumę!

— Tu myli Majumę? Vis dar ją tebemyli?— skubiai paklausė Chadž Eva.

— Prisiekiu gyvybe...

— Ne! Ne! Neprisiek. Tai jo priesaika. O jis apvylė! Pasakyk dar kartą, mano jaunasis miko, pasakyk, kad tu sakai tiesą, bet priesaikos neduok...

— Aš sakau tiesą, gryną tiesą!

— Gerai!— nudžiugusi sušuko beprotė.— Miko pasakė tiesą. Baltaveidis miko teisingas, ir gražuolė bus laiminga...

Prisimenam meilės pirmąsias dienas
Po palmėm dvejumoj...
Ir vėl tu pažvelk į akis švelnias,
Savos balandėlės akis švelnias,
Į paukštės laukinės akis švelnias!
Dabar ji kitam jau dainuoja dainas,
Ir po vėsiąsias girių tankmes
Jie vaikščioja dvejumoj!

Tyliau, čita-miko!— sušuko ji barškuolei.— Ir tu, okola-čita[1]. Nurimkite abi. Čia ne priešas. Ramiau, arba aš sutriuškinsiu jums galvas...

— Geroji Eva!

— A, tu mane vadini gerąja Eva! Bet, gal būt, išauš diena, kada tu mane pavadinsi piktąja.— Paskui, pakėlusi balsą, ji tęsė labai rimtai:— Išklausyk manęs, Džordžai Rendolfai! Jei ir tu kada nors pasirodysi piktas, jei tu apvilsi, kaip jis, žinok, kad Chadž Eva taps tavo priešu, ir čita-miko sunaikins tave!.. Tu tai padarysi, manasis gyvačių karaliau, ar ne tiesa? Cho, cho, cho!

Gyvatė tartum būtų ją supratusi. Staiga ji kilstelėjo galvą, blizgančios akys sužaibavo nelyginant ugnies kibirkštys, dvišakas liežuvis išlindo iš žiočių ir žvynuoti žiedai subarškėjo, sukeldami garsą, panašų į „skir-r-r".

— Tyliau, tyliau!— tarė Eva, ramindama gyvatę ir vikriu pirštų judesiu ją priversdama vėl susiriesti į kamuolį.— Čia ne jis, čita-miko, ne jis! Girdi tu, šliužų karaliau! Tyliau, sakau aš!

— Kodėl tu man grasini, Eva? Juk nėra priežasties...

— Gerai! Aš tikiu tavimi, mielasis miko, mano narsusis miko!

— Bet, geroji Eva, paaiškink, pasakyk man...

— Ne! Ne dabar, ne šiandien vakare. Dabar nėra kada. Pažvelk ten, į vakarus! Netle-chase[2] skuba naktigulto. Tu turi eiti.

---

[1] Okola-čita — žalioji gyvatė.

[2] Netle-chase — „nakties saulė", tai yra mėnulis. *(Autoriaus past.)*

Tau negalima klaidžioti tamsoje. Tu turi nusigauti į fortą, kol mėnulis nusileis. Eik, eik, eik!

— Bet aš tau sakiau, kad negaliu iš čia pasitraukti, kol baigsiu savo reikalą...

— Tau tas pavojinga... Kokį reikalą? A! Suprantu! Antai eina tie, kurių tu lauki.

— Taip, aš manau, kad tai jie,— sušnibždėjau aš.

Kitame ežero krante pasirodė aukšti dviejų vadų šešėliai.

— Tai greičiau atlik savo darbą ir negaišk!— ragino mane Chadž Eva.— Tamsoje tau gresia pavojus. Chadž Eva turi eiti. Labos nakties, jaunasis miko, ramios nakties!

Aš taip pat jai palinkėjau ramios nakties ir nusigręžiau į besiartinančius vadus. Tuo tarpu keistoji mano pašnekovė dingo.

Indėnai greitai pasiekė krantą ir trumpai man išdėstė atsakymą generolui. Pasirodė, kad Cholata-miko išardė savo palapinę ir paliko stovyklą!

Abu išdavikai buvo tokie biaurūs ir šlykštūs, kad man nesinorėjo nė akimirkos likti ilgiau jų draugijoje. Gavęs būtinas žinias, aš tuoj paskubėjau jais atsikratyti.

Įspėtas Chadž Evos ir turėdamas galvoj tai, ką kalbėjo Arensas Ringholdas, aš, negaišdamas laiko, leidausi į fortą. Mėnulis vis dar spindėjo virš horizonto, ir ryškioje jo šviesoje aš buvau saugus nuo staigaus užpuolimo pavojaus.

Ėjau greitai, iš atsargumo kirsdamas atviras aikšteles, stengdamasis kuo toliau lenktis tokių vietų, kur pasislėpęs galėjo tykoti žudikas.

Aš nieko nemačiau nei visu keliu, nei palei fortą. Bet prie pat vartų, netoli nuo markitanto krautuvėlės, pastebėjau žmogų, užsiglaudusį už sukrautų rąstų. Man pasirodė, kad ten buvo mulatas.

Aš jau norėjau pulti prie jo ir jį sudoroti. Bet sargybinis tuo tarpu atsiliepė į mano šūktelėjimą, o man nederėjo kelti aliarmo, juo labiau kad buvau gavęs įsakymą laikytis karinės paslapties. Aš nusprendžiau, kad tas „prisikėlusis iš numirusiųjų" man pasipainios kitą kartą, kada turėsiu laisvesnes rankas, ir tada man bus lengviau ir patogiau subalansuoti sąskaitas su juo ir su velniškais jo bendrininkais. Taip nusprendęs įėjau pro vartus ir nudrožiau su raportu į štabą pas generolą.

XXXVI skyrius

REIKALINGAS IŠTIKIMAS DRAUGAS!

Nepasakysi, kad būtų itin malonu nakvoti po vienu stogu su tokiu žmogumi, kuris tyko tave nudobti. Apie poilsį čia nebuvo ko nė galvoti. Aš miegojau labai mažai, bet ir tie menki miego trupiniai buvo kupini neramių košmarų.

Aš nemačiau Ringholdų — nei tėvo, nei sūnaus. Tiesa, žinojau, kad jie abu tebėra forte, kadangi buvo žadėję paviešėti čia dar dieną, kitą. Jie atsigulė arba prieš man grįžtant, arba svečiavosi pas kurį nors pažįstamą karininką.

Niekur nemačiau nei Spenso, nei Viljamso. Šitie orūs jaunuoliai jei ir buvo forte, tai veikiausiai lindėjo drauge su kareiviais, ir aš jų neieškojau.

Aš išsivarčiau be miego didesnę dalį nakties, mąstydamas apie keistus nuotykius arba, tikriau, apie susitikimą su žūtbūtiniais savo priešais. Kiaurą naktį aš sukau galvą, kaip man reikėtų su jais pasielgti. Bet rytmečio šviesa ėmė skverbtis pro langinių plyšius, o aš vis dar nieko nebuvau nusprendęs.

Iš pradžių maniau visa tai papasakoti štabe ir pareikalauti nusikaltėliams tardymo ir bausmės. Bet, blaiviai apsvarstęs, nusprendžiau, kad šitas planas visiškai nevykęs. Kokius įrodymus aš pateiksiu, pagrįsdamas tokius rimtus kaltinimus? Vien savo paties teigimus, niekuo neparemtus ir net maža įtikimus. Kas patikės tokia negirdėta piktadarybe? Nors neabejojau, kad buvo sumanyta nužudyti mane, o ne ką kitą, bet to tvirtinti negalėjau, kadangi net mano vardas nebuvo paminėtas. Aš būsiu išjuoktas arba susilauksiu dar ko blogiau. Ringholdai buvo galingi žmonės, asmeniniai generolo ir vyriausybės agento draugai, ir, nors visi žinojo slaptus ir tamsius jų darbelius, vis tiek jie buvo laikomi džentelmenais. Norint apkaltinti Arensą Ringholdą pasikėsinimu į gyvybę, reikėjo svaresnių įrodymų. Aš numačiau visus šios bylos sunkumus ir nusprendžiau kol kas viską laikyti paslaptyje.

Antrasis planas man atrodė patikimesnis: viešai, visiems girdint, mesti Ringholdui kaltinimą ir jį iššaukti į dvikovą. Tuo bent jau būtų įrodytas mano kaltinimo teisingumas.

Bet dvikova buvo uždrausta įstatymu. Jei vyresnybė būtų sužinojusi, kad aš noriu kautis, man nebūtų pavykę išvengti

arešto, ir tada būtų žlugę visi mano planai. Aš turėjau savo nuomonę apie Arensą Ringholdą. Žinojau, kad to žmogaus drąsa labai abejotina. Veikiausiai jis pabūgs. Bet, šiaip ar taip, kaltinimas ir iššaukimas į dvikovą suvaidins savo vaidmenį jį demaskuojant.

Ir aš pasiryžau eiti tuo antruoju keliu. Tuo tarpu, vienaip ir kitaip besvarstant, išaušo rytas. Šią akimirką man buvo itin reikalingas draugas — ne paprastas sekundantas (tokių lengvai galėjau rasti tarp įgulos karininkų), bet artimas, ištikimas draugas, su kuriuo galėčiau iš širdies pasikalbėti ir kuris man padėtų išmintingu patarimu. Deja, visi forto karininkai man buvo visiškai nepažįstami. Vienus tik Ringholdus iš anksčiau tepažinojau.

Padėtis buvo kebli, bet tuo tarpu prisiminiau vieną žmogų, kuris man galėjo duoti naudingą patarimą. Aš nutariau kreiptis į seną savo draugą Juodąjį Džeką.

Rytą jį pasišaukiau ir jam papasakojau visą istoriją. Džekas nė kiek nenustebo. Jam pačiam jau buvo kilę kažkokių įtarimų, ir jis norėjo auštant man juos papasakoti. Mažiausiai jį stebinęs Geltonojo Džeko pasirodymas. Negras net paaiškino, kaip mulatas taip stebuklingai išsigelbėjo. Visa tai buvo gana paprasta. Tą akimirką, kada aligatorius sugriebė mulatą, šis suspėjo jam vikriai įvaryti peilį į akį, ir aligatorius jį paleido. Geltonasis Džekas pasekė jaunojo indėno pavyzdžiu ir net pasinaudojo tuo pačiu ginklu. Visa tai dėjosi po vandeniu, kadangi mulatas puikiai nardė. Aligatorius jam įkando į koją, ir dėl to vanduo nusidažė raudonai, bet žaizda buvo nebaisi ir nelabai kliudė pabėgti. Jis kurį laiką plaukė po vandeniu, stengdamasis neiškilti į paviršių, kol pasiekė krantą, o paskui išlipo į sausumą ir įsiropštė į ąžuolą, kurio tankūs lapai jį paslėpė nuo kerštingų persekiotojų. Kadangi jis buvo visiškai plikas, drabužių skutai negalėjo eiti daiktiniu įrodymu gyvojo grobio medžiotojams. O kraujas vandenyje jam net suteikė draugišką paslaugą — galutinai įtikino persekiotojus, kad bėglys tapo aligatoriaus auka, ir jie paliovė jo ieškoję. Taip pasakojo Juodasis Džekas. Šią istoriją jis sužinojęs forte vakar vakare iš vieno mums palankaus indėno, o tas saikstėsi ją girdėjęs iš paties mulato.

Visoje šioje istorijoje nebuvo nieko, kas galėjo prieštarauti tiesai. Ir taip paslaptis, kvaršinusi man galvą, staiga išaiškėjo.

Be to, ištikimasis mano negras man pranešė ir daugiau įdomių žinių. Pasirodo, pabėgusis mulatas susirado prieglobstį vienoje pusnegrių gentyje, gyvenančioje Amazūros aukštupio pelkėse. Negrų tarpe jis pamažu išsikovojo populiarumą ir įgijo didelę įtaką. Jie jį išsirinko vadu, ir dabar jis jų vadinamas „Mulatomiko".

Tik vienas dalykas liko neaiškus: kokiu būdu jis galėjo susitarti su Arensu Ringholdu?

Beje, ir čia nebuvo jokio paslaptingumo. Plantatorius neturėjo ypatingos dingsties nekęsti pabėgusio mulato. Audringa Ringholdo veikla per nepavykusią Geltonojo Džeko egzekuciją buvo tik gudrus apsimetimas. Mulatas turėjo daug didesnį pagrindą būti nepatenkintas. Bet meilę ir neapykantą tokio plauko žmonės išmeta į šiukšlyną, kada atsiranda savanaudiškų interesų. Šitie jausmai bet kurią akimirką gali būti iškeisti į auksą. Be abejojimo, baltasis niekšas šaukėsi geltonojo paslaugų įvairiuose tamsiuose darbuose ir savo ruožtu pats teikė paslaugas. Šiaip ar taip, buvo aišku, kad abu jie, kaip sakoma, „užkasė savo tomahaukus į žemę" ir dabartiniai jų santykiai buvo kuo draugiškiausi.

— Kaip tu manai, Džekai,— paklausiau aš,— ar nevertėtų man iššaukti Arensą Ringholdą?

— Iššaukti? O kam jį šaukti, jei jis jau seniai slankioja po gatvę. Matyt, sąžinė neduoda miegoti.

— Bet aš kalbu visai ne apie tai.

— O ką nori masa pasakyti?

— Aš noriu iššaukti jį kautis su manimi.

— U! Masa Džordžas nori kautis dvikovoje... pistoletu ar špaga?

— Špaga, pistoletu, šautuvu — man vis tiek kokiu ginklu.

— Dieve gailestingas! Nekalbėkite tokių baisybių, masa Džordžai. Jūs turite motiną, seserį... Viešpatie! O jeigu jus pakirs kulka? Jautis kartais nuduria mėsininką. Kas apgins Virginiją, Violą, mus visus nuo piktų žmonių? Ne, masa, meskite iš galvos tai! Nereikia jo šaukti!

Tą akimirką aš pats buvau pašauktas. Lauke pasigirdo rago ir būgno garsai. Jie kvietė į pasitarimą. Ginčytis su Džeku dabar nebuvo kada. Aš nuskubėjau tenai, kur mane šaukė pareiga.

XXXVII skyrius

PASKUTINIS PASITARIMAS

Mes vėl išvydome vakarykštį paveikslą: vienoje pusėje — kariuomenė, stovinti tankiomis eilėmis, su mėlynais mundurais, žvilgančiais ginklais, karininkai su pilna apranga, blizgančiais antpečiais; viduryje — štabo karininkai, susispietę aplink generolą, susisagstę visomis sagomis, iškilminga karine uniforma; kitoje pusėje — pusračiu susėdę indėnų vadai, o už jų susibūrę kariai, plunksniniais apdarais, vaizdingi, išsitatuiravę. Netoli nuo jų žvengė jau pabalnoti žirgai, kiti buvo pririšti prie basliukų ir ramiai rupšnojo žolę. Čia pat vaikščiojo moterys ilgomis hunomis.

Paaugliai ir mažyliai žaidė žolėje. Vėliavos, vimpelai plevėsavo virš mūsų kareivių, raudonodžių vadų ir karių. Dundėjo būgnai, dūdavo dūdos. Tai buvo ryškus, spalvingas paveikslas!

Nors ir didingas buvo tas paveikslas, bet jam trūko vakarykščio įspūdingumo; iš karto krito į akis, kad daugelio vadų čia nėra; trūko ir beveik pusės visų karių. Tai buvo jau ne vakarykštė nesuskaitoma minia, o tik didokas būrys žmonių. Dabar visi galėjo susispiesti prie pasitarimo dalyvių.

Onopos nebuvo. Varinė britų karūna — šaunus karališkosios valdžios simbolis,— dar vakar tviskėjusi pačiame viduryje, dabar buvo dingusi. Nebuvo ir Cholata-miko. Neatvyko ir kai kurie kiti, mažiau žymūs vadai.

Praretėjusios karių eilės rodė, kad tie vadai išsivedė ir savo žmones.

Daugumas pasilikusiųjų buvo iš Omatlos, Juodojo Molio ir Ochalos klanų. Tarp jų aš pamačiau Hoitl-metį, Arpiuką, negrą Abramą ir Nykštuką su savo kariais. Žinoma, šie buvo likę visai ne dėl to, kad būtų nusprendę pasirašyti sutartį.

Aš dairiausi Oceolos. Jį surasti nebuvo sunku: iš veido ir stoto jis ryškiai skyrėsi iš kitų. Oceola stovėjo iš krašto, kairėje pusėje dabar jau praretėjusio pusračio; gal būt, jis ten atsistojo iš kuklumo,— ši ypatybė jam buvo pripažįstama vienbalsiai. Tikrai, tarp vadų jis buvo vienas jauniausiųjų ir pagal amžių neturėjo tokių teisių, kaip jie. Bet, žiūrint į jį,— nors eilėje jis stovėjo paskutinis,— nejučiom piršosi išvada, kad tik jis turi vadovauti visiems.

Kaip ir vakar, jo manierose negalėjai įžiūrėti jokio puikavimosi. Jo povyza buvo didinga, nors jis laikėsi laisvai. Oceola stovėjo, sukryžiavęs rankas ant krūtinės besiilsinčio žmogaus poza. Jo veidas buvo ramus, kartais jis darydavosi net švelnus ir geraširdis. Jis atrodė panašus į gražiai išauklėtą žmogų, laukiantį ceremonijų pradžios, kuriose jis vaidins tik žiūrovo vaidmenį. Kol kas dar nebuvo nieko, kas galėjo jį sujaudinti; nebuvo pasakyta žodžio, galėjusio pažadinti jo protą, kuris tik atrodė snūduriuojantis.

Bet šiai rimčiai nebuvo lemta trukti ilgai. Greitai ši maloni šypsena pavirs į sarkastišką pašaipą. Žiūrint į jo veidą, sunku buvo įsivaizduoti, kad būtų įmanomas toks pasikeitimas. Betgi įdėmus stebėtojas galėjo šitai įžiūrėti. Jaunasis vadas atrodė panašus į giedrą dangų prieš audrą, nurimusį vandenyną, kuriame jau jau ims siautėti štormas, miegantį liūtą, kuris, jei tik jį paliesi, pasikels, apimtas nesuvaldomo įtūžio.

Paskutines akimirkas prieš prasidedant pasitarimui aš nenuleidau akių nuo jaunojo vado. Beje, ne aš vienas — jis buvo centras, į kurį krypo visų žvilgsniai. Bet aš į jį žiūrėjau itin dėmesingai.

Aš žiūrėjau į Oceolą, laukdamas, jog jis man parodys kokį nors ženklą, bylojantį, kad mane pažino. Bet taip nebuvo: jis nelinktelėjo man, net nepažvelgė probėgšmais. Kartą ar du jo žvilgsnis abejingai užkliudė mane, bet tuoj nukrypo į kažką kitą, tartum aš būčiau buvęs tik vienas iš daugybės jo priešų visoje baltaveidžių minioje. Jis, matyt, nepažino manęs. Arba buvo taip giliai nugrimzdęs į savo mintis, kad nieko daugiau aplinkui nematė.

Aš pažvelgiau į lygumą, ten, kur stovėjo palapinės, aplink kurias būreliais be tikslo šlaistėsi moterys. Aš įdėmiai į jas stebeilijausi. Man pasirodė, kad vieno būrelio viduryje pamačiau beprotę Chadž Evą. Aš tikėjausi, kad ta, kurios interesus ji taip karštai gynė, bus šalia jos, bet klydau. Jos nebuvo!

Net po ilga huna aš būčiau pažinęs dailų jos stotą, jeigu... ji nepasikeitė.

Jeigu... Ši prielaida mums žadina visai suprantamą smalsumą. Kodėl ji turėjo pasikeisti?— paklausite jūs. Ji suaugo, išsivystė, pavirto subrendusia moterimi. Juk pietų kraštuose moterys anksti subręsta.

Ko gi aš taip bijojau, kokia buvo to nerimo dingstis? O gal ją bus pakeitusi liga, vargas arba sielvartas? Ne, visai ne to.

Sunku apsakyti visus tuos abejojimus, kurie mane kankino, nors jie atsirado tik nugirdus atsitiktinį pokalbį. Kvailas plepys karininkas, taip linksmai vakar postringavęs apie savo „laimėjimus", įliejo nuodų man į širdį. Bet ne, tai negalėjo būti Majumė! Ji pernelyg skaisti ir tyra. Bet ko aš taip jaudinuosi? Juk meilė — ne nusikaltimas!

Bet jeigu visa tai tiesa... jeigu ji... Bet ne, vis tiek ji nekalta! Jis vienas kaltas dėl to, kas atsitiko!

Aš krimtausi visą dieną. Ir vien dėl to, kad taip nelemtai nugirdau svetimą pokalbį. Šis pokalbis visą dieną buvo skaudžių mano kančių versmė. Aš jaučiausi lyg tas žmogus, kuris labai daug girdėjo, bet labai mažai žino.

Tad nereikia nė sakyti, kad po to, kai sutikau Chadž Evą, aš atgavau dvasią, jos žodžiai išblaškė negražius įtarimus ir prikėlė viltis. Tiesa, pamišėlė neištarė brangiausio man vardo, kol pats nepasakiau, bet kam daugiau galėjo būti taikomi žodžiai „vargšė miško paukštelė" ir „jos širdis paplūs krauju"?

Ji kalbėjo apie Tekančią Saulę — tai buvo Oceola. Bet kas galėjo būti ta gražuolė — kas gi daugiau, jei ne Majumė?

Bet, antra vertus, tai galėjo būti tik atbalsis anų seniai praėjusių dienų, atsiminimai, dar ne visai išblėsę pamišusioje galvoje. Chadž Eva mus pažinojo jaunystėje, ne kartą mus sutikdavo vaikščiojančius po mišką ir net buvojo su mumis saloje. Beprotė puikiai irklavo, mitriai valdė savo laivelį, mokėjo kaip vėjas lėkti ant laukinio arklio — galėjo nueiti, kur jai patinka, įsiskverbti visur. Ir gal tik anų laimingų dienų atsiminimai ją paskatino užkalbinti mane. Juk patemusiame jos prote dabartis susimaišė su praeitimi ir visos laiko sąvokos susipainiojo. Tebūnie gailestingas jai dangus!

Ši mintis prislėgė mane, bet neilgam. Širdyje aš vis dėlto dar puoselėjau šviesią viltį. Saldūs Chadž Evos žodžiai buvo gydomasis balzamas nuo baimės, kuri vos neapėmė manęs, kai patyriau, jog prieš mano gyvybę sudarytas sąmokslas. Jei būčiau žinojęs, kad Majumė kadaise mylėjo mane ir vis dar tebemyli, aš nebūčiau pabijojęs pažvelgti į akis pavojams, šimtą kartų didesniems už šitą. Tik silpnadvasiams meilė neįkvepia narsumo. Net bailys, paglamonėtas mylimos merginos šypsnio, gali parodyti narsos stebuklus.

Arensas Ringholdas stovėjo šalia manęs. Aš jį sutikau minioje, ir net pasakėme vienas kitam keletą žodžių.

Su manimi jis kalbėjo ne tik mandagiai, net dargi draugiškai. Jo žodžiuose beveik nesijautė jam būdingo cinizmo; bet vos tik aš įdėmiai į jį pasižiūrėjau, jo akys ėmė klajoti, ir jis nuleido jas žemyn.

O juk Ringholdas neturėjo nė mažiausios nuovokos, kad aš žinau jo sumanymus, žinau, kad jis puoselėja mintį mane nužudyti!

XXXVIII skyrius

VADŲ NUŠALINIMAS

Tą dieną agentas darbavosi daug ryžtingiau. Jis žaidė rizikingą žaidimą, bet buvo tvirtai įsitikinęs savo sėkme ir į vadus žiūrėjo kaip į pavaldinius, iš anksto būdamas tikras visišku jų paklusnumu.

Kartais jo žvilgsnis su kažkokia pasalūniška išraiška įsmigdavo į Oceolą. Agento akyse švietė piktas džiaugsmas. Aš žinojau, ką reiškė šitie žvilgsniai, ir supratau, kad jaunajam vadui jie nežada nieko gero. Jei tuo momentu būčiau galėjęs nepastebimai prieiti prie Oceolos, aš jam būčiau šnibžtelėjęs keletą įspėjamųjų žodžių.

Aš sau prikaišiojau, kad anksčiau nepagalvojau apie tai. Chadž Eva galėjo vakar naktį jam perduoti mano laišką. Kodėl aš jo nenusiunčiau? Aš buvau susirūpinęs savo bėdomis ir nepagalvojau, koks pavojus gresia mano draugui. Pauelį aš vis dar tebelaikiau savo draugu.

Aš dar gerai nežinojau, ką buvo sumanęs agentas, nors iš pokalbio, kurį man pavyko nugirsti, nutuokiau tolimesnius jo tikslus. Viena ar kita dingstimi Oceola turi būti areštuotas!

Bet juk tai šiurkštus teisėtumo pažeidimas, jo negalima griebtis, neturint pakankamo pagrindo. Bet karštakošis agentas negalėjo ryžtis daryti tokį drąsų žingsnį — viršyti savo valdžią be rimtos priežasties. Kokią gi suras dingstį?

Onopos ir „priešiškųjų" vadų išėjimas tuo metu, kai Omatla ir „draugiškieji" vadai pasiliko,— štai kas sudarė palankias sąlygas agentui. Jis nusprendė, kad dingstį areštui turi duoti *pats Oceola.*

O, jei būčiau galėjęs savo draugui šnibžtelėti į ausį bent vieną žodį! Bet jau buvo per vėlu. Žabangai buvo paspęsti, pinklės pastatytos, ir laukiamas grobis tuoj tuoj turėjo įkliūti. Ne, jį įspėti jau buvo per vėlu. Dabar, kada buvo daromas didžiausio neteisėtumo aktas, dangaus kerštо šaukiantis indėnų teisių pažeidimas, man beliko tik vaidinti bežadžio liudytojo vaidmenį.

Ten, kur stovėjo generolas ir jo štabas, buvo atneštas stalas su rašaline ir plunksnomis. Agentas atsistojo šalia. Ant stalo buvo išskleistas didžiulis pergamento lapas. Tai ir buvo Oklavachos sutartis.

— Vakar,— pradėjo agentas be jokios įžangos,— mes tik kalbas sakėme. Šiandien atėjo laikas imtis darbo. Štai čia...— tarė jis, rodydamas į pergamentą,— štai čia yra kėlimosi sutartis pagal Peino planą. Tikiuosi, kad jūs viską prideramai apsvarstėte, ką aš jums vakar kalbėjau, ir dabar esate pasiruošę ją pasirašyti?

— Taip, mes apsvarstėme,— atsakė Omatla savo ir savo partijos vardu,— ir esam pasiruošę pasirašyti.

— Onopa, vyriausiasis vadas,— pareiškė agentas,— turi pasirašyti pirmasis... Kurgi jis?— pridūrė gudrautojas, dairydamasis aplink ir dėdamasis nustebęs.

— Vadų vado čia nėra.

— Kodėl jo nėra? Jis turi čia būti. Kodėl jis neatvyko?

— Jis serga ir negali būti pasitarime,— atsakė Hoitl-metis, vado žentas.

— Tai melas, Šokly! Onopa tik apsimeta sergąs. Ir jūs puikiai žinote.

Niūrus Hoitl-mečio veidas po to įžeidimo pasidarė dar niūresnis, ir jis visas suvirpėjo iš įtūžimo. Bet sutvardė savo pyktį ir, paniekinamai šūktelėjęs, sukryžiavo ant krūtinės rankas ir vėl liko bestovįs ta pačia ramia poza.

— Abramai, tu buvai Onopos patarėjas ir turi žinoti, ką jis mano daryti. Kodėl jo nėra šiandien?

— Ak, masa generole,— atsakė negras darkyta anglų kalba, nerodydamas ypatingos pagarbos klausiančiajam,— iš kur senis Eibas gali žinoti, ką nori daryti karalius Onopa? Jis man nesako, kur ir ko eina. Jis yra didelis vadas ir niekam nesako savo planų.

— Bet ar jis pasirašys sutartį? Sakyk: taip ar ne?

— Ne!— tvirtai atsakė negras, tartum jam būtų buvę liepta taip atsakyti.— Tą aš gerai žinau. Jis nepasirašys sutarties. Nepasirašys. Ne!

— Gana!— sušuko agentas.— Gana! O dabar klausykitės manęs, seminolų vadai ir kariai! Aš turiu įgaliojimus, duotus jūsų Didžiojo Tėvo, Jungtinių Valstijų prezidento, kuris yra visų mūsų vadas. Šitie įgaliojimai man suteikia teisę bausti už nepaklusnumą ir išdavystę. Ir aš tuoj jų griebsiuos prieš Onopą. Nuo šiandien jis jau nebe seminolų vadas!

Šis nelauktas pareiškimas visiems padarė sukrečiantį įspūdį, lyg būtų trenkusi elektros srovė. Vadai ir kariai visi kilstelėjo, išsigandę sužiuro į agentą. Vieni tūžo, kiti stebėjosi. Kai kurie, matyt, buvo patenkinti, bet daugumas šį pranešimą priėmė su aiškiu nepasitikėjimu.

Žinoma, agentas juokauja. Kokią jis turi teisę nušalinti seminolų vadą? Kaip pats Didysis Tėvas galėtų išdrįsti tai padaryti? Seminolai — laisva tauta, jie net nemoka baltiesiems mokesčių, jie neturi jiems jokių politinių įsipareigojimų. Jie vieni tegali laisvai išsirinkti vyriausiąjį vadą arba jį pašalinti.

Bet ne! Greitai visi įsitikino, kad agentas kalbėjo rimtai. Nors ir labai nevykęs buvo karaliaus Onopos nušalinimo planas, agentas nutarė žūt būt jį įvykdyti, ir, kartą padarius tokį pareiškimą, toliau reikėjo veikti, negaištant laiko. Jis kreipėsi į Omatlą:

— Omatla! Tu laikeisi savo žodžio ir nesutepei garbės. Tu nusipelnei teisės tapti narsiosios tautos valdovu. Nuo šiol *tu* būsi seminolų karalius! Didysis Tėvas ir visa Jungtinių Valstijų tauta sveikina tave ir jokio kito karaliaus nepripažįsta! Taigi, dabar pasirašysime sutartį!

Agentui davus ženklą, Omatla žingtelėjo į priekį, priėjo prie stalo, paėmė plunksną ir ant pergamento parašė savo vardą.

Gili tyla tvyrojo minioje. Staiga ją sudrumstė vienas žodis, ištartas tulžingu, prislopintu balsu. Tas žodis buvo: „Išdavikas!"

Aš apsidairiau, norėdamas sužinoti, kas taip pasakė, ir pamačiau, kad Oceolos lūpos dar nebuvo susičiaupusios, o jo akys su neapsakoma panieka buvo įsmeigtos į Omatlą, Itolasę ir į kitus vadus — kėlimosi šalininkus.

Po to, kai pasirašė Omatla, plunksną paėmė Juodasis Molis ir padėjo savo parašą sutartyje. Vienas po kito prie stalo ėjo Ochala, Itolasė ir kiti vadai — kėlimosi šalininkai.

Patriotų vadai, tyčia ar netyčia, buvo sustoję atskiru būreliu kairiajame pusračio sparne. Dabar priėjo jų eilė pasirašyti. Pirmasis turėjo prieiti Choitl-metis. Agentas nežinojo, ar jis sutiks pasirašyti sutartį. Įsigalėjo tyla, visi neramiai laukė.

— Šokly, tavo eilė pasirašyti!— kreipėsi į jį agentas, indėnišką jo vardą išversdamas į anglų kalbą.

— Jūs, ko gero, dar pirma manęs atšokuosite!— sąmojingai atkirto sumatusis indėnas, bet tas jo sąmojis buvo kartu ir rimtas atsisakymas.

— Kaip, tu atsisakai pasirašyti?

— Choitl-metis nemoka rašyti.

— Tas nėra būtina — tavo vardas čia jau įrašytas. Tau pakanka prispausti prie sutarties savo pirštą.

— O jei aš pirštą prispausiu ne toje vietoje, kur reikia?

— Tu gali pasirašyti, padėti kryželį,— neatlyžo agentas, vis dar tikėdamasis palaužti vadą.

— Mums, seminolams, atsipyko kryžius. Jis jau mums užtenkamai įgriso, valdant ispanams.

— Vadinasi, tu griežtai atsisakai pasirašyti?

— Taip! Ponas agente, argi tai jus stebina?

— Tebūnie taip. Dabar klausykis, ką aš tau pasakysiu!

— Choitl-mečio ausys atviros, taip pat, kaip ir agento burna,— pasigirdo kandus atsakymas.

— Puiku! Jei jau taip, tai aš Choitl-mečiui atimu seminolų vado titulą.

— Cha-cha-cha!— nusikvatojo Choitl-metis.— Mat kaip! O pasakykite man,— sarkastiškai paklausė jis, vis dar kvatodamas ir aiškiai tyčiodamasis iš iškilmingo agento pareiškimo,— kieno gi vadas aš tada būsiu, generole Tompsonai?

— Aš jau paskelbiau savo sprendimą,— tarė agentas, matyt, užgautas pašaipaus indėno tono.— Tu daugiau nebe vadas. Mes tavęs nebepripažįstame vadu.

— Bet mano tauta! Kaipgi ji?— tęsė Choitl-metis su lengva ironija.— Argi mano žmonės nieko neturi pasakyti tuo reikalu?

— Tavo tauta pasielgs protingai. Ji paklausys Didžiojo Tėvo patarimo. Ji daugiau nebeklausys vado, kuris elgiasi kaip išdavikas.

— Jūs nesuklydote, ponas agente!— sušuko vadas, šį kartą jau rimtai.— Mano tauta elgsis protingai, ji liks ištikima savo

pareigai. Nesidžiaukite Didžiojo Tėvo patarimu! Jei tai bus iš tikrųjų tėvo patarimas, mano tauta jo išklausys ir priims; jei ne — ji užsikimš ausis. O jei kalbėsime dėl to jūsų įsakymo mane nušalinti, tai aš galiu tik nusišypsoti, matydamas, kaip nevykusiai jūs darote. Aš niekinu ir šį įsakymą, ir agentą! Manęs negąsdina jūsų galybė. Aš nebijau prarasti savo tautos pasitikėjimo. Sėkite mūsų tarpe vaidus kiek tik patinka! Vienoje kitoje gentyje jums pavyko rasti išdavikų... — Dabar kalbėtojas sviedė tulžingą žvilgsnį į Omatlą ir jo karius.— Bet aš niekinu jūsų pinkles! Visoje gentyje neatsiras nė vieno žmogaus, kuris nusigręžtų nuo Choitl-mečio,— girdite, nė vieno!

Choitl-metis nutilo ir, sunėręs rankas ant krūtinės, vėl atsistojo tylaus protesto poza. Jo kalba buvo baigta.

Po to agentas kreipėsi į negrą Abramą. Bet ir tas atsisakė pasirašyti sutartį. Jis tiesiai pasakė: „Ne!" O kada agentas pradėjo jį primygtinai spausti, negras pridūrė:

— Ne, po velnių! Aš niekados nepasirašysiu to prakeikto popieriaus, niekados! To užtenka, ar ne taip, bose Tompsonai?

Įkalbinėjimai pasibaigė. Abramas buvo išbrauktas iš vadų sąrašo.

Arpiukis, Debesis, Aligatorius ir Nykštukas — visi vienas po kito atsisakė pasirašyti ir taip pat buvo nušalinti. Tas pat buvo padaryta ir su Cholata-miko ir kitais neatvykusiais vadais.

Daugumas vadų tik juokėsi, kada buvo kalbama apie tokį visuotinį šalinimą. Buvo juokinga žiūrėti, kaip nežymus karininkas, gavęs laikinus įgaliojimus, skelbė savo įsakymus su tokia veido mina, lyg jis būtų buvęs mažių mažiausia imperatorius[1].

Pošala, paskutinysis netekęs savo titulo, juokėsi drauge su visais.

— Pasakyk storpilviui agentui,— šūktelėjo jis vertėjui,— kad pakarailiški jo griaučiai bus jau apžėlę dvokiančiomis piktžolėmis, o aš vis dar būsiu seminolų vadas! Cha-cha-cha!

Vertėjas neišvertė šitos pašaipos, ji nepasiekė agento ausų. Jis net negirdėjo paniekinamo juoko, kuris tą pašaipą palydėjo, nes visą dėmesį buvo sutelkęs paskutiniajam iš pasilikusiųjų vadų — Oceolai.

[1] Jungtinių Valstijų vyriausybė vėliau nebeskatino tokio neapgalvoto vadų šalinimo. Tačiau nėra abejojimų, kad Tompsonas veikė pagal slaptus prezidento nurodymus. *(Autoriaus past.)*

XXXIX skyrius

OCEOLOS PARAŠAS

Ligi tol jaunasis vadas tylėjo, ir tik kada Čarlzas Omatla paėmė plunksną, jam išsprūdo žodis „išdavikas".

Oceolai buvo ne vis tiek, kas dėjosi aplink. Jo žvilgsniai ir judesiai nebuvo sustingę, jis nevaidino abejingo stoiko. O ne, ne tokio jis buvo būdo! Jis nuoširdžiai juokėsi iš kandžių Šoklio pašaipų, reiškė pritarimą Abramo ir kitų vadų patriotizmui ir rūsčiai raukėsi, matydamas, kaip niekšiškai elgiasi išdavikai.

Dabar priėjo jo eilė pasakyti savo nuomonę. Jis stovėjo kukliai laukdamas, kol bus ištartas jo vardas. Visi vadai buvo šaukiami vardais, visų jų vardus gerai žinojo agentas ir jo vertėjai.

Tvyrojo gūdi tyla. Ir štai atėjo akimirka, kada Amerikos kareivių eilėse ir indėnų karių būryje visi užgniaužė kvapą, tartum kiekvienas būtų jautęs artėjančią audrą.

Aš taip pat jaučiau, kad turi įvykti sprogimas, ir, kaip ir visi kiti, stovėjau lyg suakmenėjęs, laukdamas, kas bus.

Pagaliau agentas sutrikdė tylą:

— Dabar jūsų eilė, Paueli! Bet pirmiausia atsakykite: ar jūs esate visų pripažintas vadas?

Tonas, manieros, žodžiai — viskas čia buvo be galo įžeidžiama. Agento veido išraiška aiškiai rodė, kad visa tai buvo iš anksto apgalvota ir numatyta, kaip atviras triuškinamas smūgis. Jo akyse žaibavo pyktis ir savo pergalės nuojauta. Klausimas buvo visiškai tuščias, nereikalingas, neabejojamai pateiktas provokaciniu tikslu. Tompsonas puikiausiai žinojo, kad Pauelis buvo vadas — tiesa, jaunesnysis, bet vis dėlto vienas iš karingiausios seminolų genties — Raudonųjų Lazdų genties — karo vadas. Agentas norėjo sukelti karštam, staigiam jaunuoliui pykčio protrūkį.

Bet šio tikslo pasiekti jam nepavyko, atrodė, kad šis įžeidimas neužgavo vado. Oceola nieko neatsakė; keista šypsena šmėkštelėjo jo veide, ne tulžinga ir ne niekinama. Tai buvo tylaus, išdidaus pasišlykštėjimo šypsena, žvilgsnis, kuriuo doras žmogus žvelgia į niekšą, kada tas jį įžeidžia. Atrodė, kad jaunasis vadas agentą laiko nevertu atsakymo, o įžeidimą perdaug

jau šiurkščiu (toks jis iš tikrųjų ir buvo), kad galėtum piktintis. Toks įspūdis susidarė ir man, ir daugumai susirinkusiųjų.

Jei agentas būtų buvęs jautresnis, nuo Oceolos žvilgsnio būtų nutilęs arba bent jau pakeitęs taktiką. Bet sudiržusiai valdininko širdžiai buvo svetimas subtilumo ir teisingumo jausmas, ir, nepaisydamas iš Oceolos gauto atkirčio, jis tęsė dar užgaulesniu tonu:

— Aš jūsų klausiu: ar jūs esate vadas? Ar turite teisę pasirašyti?

Tuoj pat dešimtis balsų atsakė už Oceolą. Vadai rate ir kariai, stovintys už jo, suriko:

— Ar Tekanti Saulė vadas? Žinoma, jis yra vadas! Jis turi visišką teisę pasirašyti!

— Kodėl abejojama jo teise?— paklausė Šoklys.— Kai ateis laikas,— pridūrė jis su pašaipa,— Oceola sugebės įrodyti savo teises. O dabar jis, gal būt, ir nemano to daryti.

— Ne, manau!— sušuko Oceola, kreipdamasis į oratorių ir pabrėždamas kiekvieną žodį.— Aš turiu teisę pasirašyti, ir aš pasirašysiu!

Sunku apsakyti įspūdį, kurį visiems padarė šis nelauktas atsakymas. Ir baltieji, ir indėnai buvo vienodai nustebę; visi jie subruzdo, suūžė; nieko nesuprasdami, šūkčiojo vienas už kits kito, aplinkui pakilo ištisas klegesys.

Nustebimą kiekvienas reiškė savaip — destis kokie kieno buvo politiniai įsitikinimai. Vienų balsuose girdėjosi pasitenkinimas ir džiūgavimas, kitų tone skambėjo sielvartas ir įtūžis. Nejaugi tai pasakė Oceola? Ar tik jie gerai nugirdo? Nejaugi Tekanti Saulė taip greitai pasislėps už debesų? Po viso to, ką jis padarė, po viso to, ką jis pažadėjo — nejaugi jis pasirodys išdavikas?!

Tokie klausimai kvaršino galvas visiems vadams ir kariams — kėlimosi priešininkams. Bet tuo pat metu išdavikų partija vos galėjo nuslėpti džiaugsmą. Visi žinojo, kad Oceolos parašas nulemia viską, kad dabar jie turės keltis į naujas žemes. Broliams Omatloms nuo dabar nieko nereikės bijoti. Baltiesiems tegu dabar priešinasi nepalankūs kariai, visi tie, kurie prisiekė nesikelti. Jie dabar neturi vado, kuris galėtų suvienyti patriotus kaip Oceola. Jam atsimetus, priešinimosi dvasia neišvengiamai susilpnės, ir patriotų siekius galima laikyti galutinai žlugusius.

Šoklys, Debesis, Koa-chadžo, Abramas, Arpiukis ir Nykštukas — visi neteko žado. Oceola, kuriuo jie visiškai pasitikėjo, drąsus priešinimosi iniciatorius ir įkvėpėjas, nepermaldaujamas priešas visų tų, kurie lig tol stovėjo už kėlimąsi, tikras patriotas, kuriuo visi taip pasitikėjo, į kurį visi dėjo viltis,— dabar ketina pasitraukti nuo jų, palikti juos paskutinę kritišką akimirką, kada jo išdavystė palaidojo bendrus jų visų siekius!

— Jis parsidavė už pinigus!— pasigirdo balsai.— Jo patriotizmas — tik dėl akių!.. Jo kova, jo priešinimasis — apgaulė!.. Jis papirktas agento, jis šoka pagal jo dūdelę!.. Niekšas!.. Šita išdavystė dar juodesnė už Omatlos išdavystę!

Taip murmėjo vadai, svaidydami į Oceolą tulžingus žvilgsnius. Aš ir pats nežinojau, ką galvoti apie Oceolos atsitraukimą. Jis pareiškė savo sprendimą pasirašyti sutartį — kas galėjo būti aiškiau?

Jaunasis vadas, matyt, buvo pasiryžęs savo žodį patvirtinti veiksmu ir tik laukė, kol duos ženklą agentas, kuriam Oceolos pareiškimas, matyt, buvo toks pat netikėtas, kaip ir visiems kitiems. Kiekvienam, kuris tą akimirką būtų pažvelgęs agentui į veidą, tuoj būtų buvę aišku, kad jis čia visiškai niekuo dėtas. Oceolos pareiškimas jį taip pat nustebino, kaip ir visus kitus, o gal dar daugiau. Jis taip sumišo, kad ne iškart galėjo atsipeikėti ir atgauti žadą. Pagaliau jis sulemeno:

— Puiku, Oceola! Eikšekite čia ir pasirašykite.

Dabar Tompsonas pakeitė savo toną — jis kalbėjo saldžiai ir pasaliai. Savo galvoje jis piešė šviesų paveikslą: Oceola pasirašys ir tokiu būdu duos sutikimą keltis į naujas žemes. Uždavinys, kurį vyriausybė pavedė jam, Tompsonui, bus šauniai įvykdytas, ir tai žymiai padidins jo svorį diplomatiniuose sluoksniuose. „Senis Hikoris" bus patenkintas! O kas toliau? Toliau seks ne koks nors kuklus paskyrimas Floridoje, prie vargšės indėnų genties, o diplomatinė misija kurioje nors didelėje civilizuotoje valstybėje. Galimas daiktas, jis bus paskirtas pasiuntiniu, pavyzdžiui, Ispanijoje...

Ak, generole Vaili Tompsonai, tavo oro pilys akimirksniu išsisklaidys kaip dūmai! Jos grius taip pat staiga, kaip ir iškilo,— grius kaip suramstyti kortų nameliai.

Oceola priėjo prie stalo ir pasilenkė prie dokumento, lyg norėdamas geriau įskaityti žodžius. Jis akimis perbėgo parašus, tartum ieškodamas kažkieno vardo.

Pagaliau jį surado ir balsu perskaitė: „Čarlzas Omatla!" Po to išsitiesė ir, įdėmiai pažvelgęs į agentą, ironiškai paklausė, ar vis dar agentas pageidauja, kad jis, Oceola, pasirašytų sutartį.

— Jūs pasižadėjote, Oceola!

— Jei taip, aš tesėsiu savo pažadą!

Taręs šiuos žodžius, jis išsitraukė didelį ispanišką peilį ir, aukštai jį pakėlęs virš galvos, smogė į pergamentą tokia jėga, kad ašmenys giliai įsmigo į stalo lentą.

— Štai mano parašas!— sušuko jis, ištraukdamas peilį.— Tu matai, Omatla, aš pervėriau tavo vardą. Saugokis, išdavike! Išsižadėk savo žodžių, arba šie ašmenys taip pat pervers ir tavo širdį!

— Ak, štai ką jis sumanė!— subliuvo agentas, pakildamas iš vietos ir visas drebėdamas iš įniršio.— Gerai! Aš laukiau tokios niekšybės, tokio pasityčiojimo iš įstatymo. Generole Klinčai, aš kreipiuosi į jus ir į jūsų kareivius! Tučtuojau jį čiupkite ir areštuokite!

Ši trūksminga kalba mano ausis pasiekė pro neapsakomą triukšmą, pakilusį aplinkui. Klinčas skubiai pasakė keletą žodžių greta stovinčiam karininkui. Aš mačiau, kaip pustuzinis kareivių išėjo iš eilių, puolė prie Oceolos ir jį apsupo.

Oceola pasidavė ne iš karto. Keletas kareivių su mėlynais mundurais buvo partrenkti žemėn, ir šautuvai išmušti jiems iš rankų. Bet dešimtis žaliūkų apipuolė Oceolą kaip vanagai. Tik tada jaunasis vadas liovėsi beviltiškai priešinęsis. Ir, nusileidęs jėgai, jis stovėjo rūstus ir sustingęs kaip statula, nulieta iš bronzos.

Ši atomazga buvo netikėta ir baltiesiems, ir indėnams, tai — visiškai nepateisinamas prievartos aktas. Tai buvo ne teismas, kur teisėjas turėjo teisę areštuoti nusikaltusį valdžios negerbimu. Čia buvo pasitarimas, ir net įžeidžiamas atskiro asmens elgesys negalėjo būti baudžiamas be abiejų pusių sutikimo. Generolas Tompsonas peržengė savo įgaliojimus, jis despotiškai ir neteisėtai panaudojo savo valdžią.

Sunku apsakyti, kas po to darėsi — pakilo neįsivaizduojamas sąmyšis. Garsiai šūkavo kareiviai, klykė moterys, verkė ir cypė vaikai, skambėjo indėnų karių kovos šūksniai — visose pusėse tik ūžė, gaudė, siaudė. Niekas nemėgino vaduotĩ Oceolos — tai buvo neįmanoma akivaizdoje tokios daugybės priešo karei-

vių ir savų išdavikų. Bet vadai patriotai, skubiai traukdamiesi, šūkavo savo kovos šūkį: „Jo-cho-echi!"— į kovą šaukiantį karinį seminolų šūksnį, pranašaujantį atpildą ir kerštą. Kareiviai nutempė Oceolą į fortą.

— Tirone!— sušuko jis, įsmeigęs į agentą žaibuojantį žvilgsnį.— Tu laimėjai, griebdamasis klastos. Bet nemanyk, kad tai viskas! Tu gali Oceolą įmesti į kalėjimą, gali net pakarti, jei nori, bet nesitikėk, kad jo dvasia numirs! Ne, ji gyvens ir šauksis keršto! Jos balsas skamba jau dabar! Tu girdi tuos garsus? Tu pažįsti Raudonųjų Lazdų karo šūkį? Įsidėmėk jį gerai! Ne paskutinį kartą jis skamba tavo ausyse! Klausykis jo, tirone! Tai tavo laidotuvių varpai!

Tokiais žodžiais grasino jaunasis vadas, kol kareiviai jį vedė į fortą. Kai aš ėjau paskui minią, kažkas palietė man petį. Tai buvo Chadž Eva.

— Šiandien vakare prie vi-va[1],— sušnibždėjo ji.— Ant vandens bus šešėliai... keletas šešėlių. Gal būt...

Minia mus išskyrė. Kada aš pro ją prasiskverbiau, pamišėlė buvo dingusi.

XL skyrius

KLIAUTININKAS GALAHERIS

Belaisvis buvo uždarytas tvirtame kazemate be langų. Prieiti prie jo buvo lengva, ypač karininkui. Aš pasiryžau jį aplankyti, bet dėl vienų kitų priežasčių nusprendžiau to nedaryti dienos šviesoje. Man norėjosi pasimatyti su juo, bet slaptai, ir aš nutariau palaukti nakties.

Aš turėjau ir kitų sumetimų: norėjau suliekuoti savo sąskaitas su Arensu Ringholdu. Tik negalėjau suprasti, kaip būtų geriau padarius. Mano širdyje grūmėsi prieštaringi jausmai, virsdami kažkokiu chaosu: neapykanta suokalbininkams, piktinimasis agento neteisingumu Oceolai, meilė Majumei — meilė, kupina švelnumo ir pasitikėjimo ir podraug draskoma abejojimų ir pavydo. Kaip aš galėjau blaiviai galvoti tokioje jausmų maišatyje?

Tik vienas jausmas buvo stipresnis už visus kitus — rūstybė

[1] V i - v a — šaltinis, tvenkinys arba vanduo. *(Autoriaus past.)*

tam niekšui, kuris kėsinosi atimti man gyvybę tuo momentu, kada aistringa meilė liepsnojo mano krūtinėje. Toks bešir-diškumas, tokia nepagrįsta ir akla Ringholdo neapykanta mano širdyje sužadino nenumaldomą kerštо troškimą, ir aš nusprendžiau žūt būt jį nubausti.

Tiktai tas, į kurio gyvybė kėsinosi žudikas, gali suprasti, kaip aš nekenčiau Arenso Ringholdo. Galima gerbti priešą, kuris, jausdamasis įžeistas ar pagautas pykčio ar pavydo, atvirai stoja prieš jus. Net į abu baltuosius niekšus ir geltonąjį bėglį aš žiūrėjau tik su panieka, kaip į aklus įrankius svetimose rankose. Bet paties vadeivos, to velniško pramanytojo, aš ir nekenčiau, ir biaurėjausi juo. Aš jaučiausi taip įžeistas, kad negalėjau nurimti, kol nepamėginsiu nubausti priešą, kol jam neatkeršysiu. Bet kaip? Tai ir buvo užvis svarbiausia. Dvikova! Nieko daugiau aš negalėjau sugalvoti. Nusikaltėlį vis dar saugojo įstatymas, ir jam atkeršyti galėjau tik savo paties rankomis.

Aš gerai apgalvojau Juodojo Džeko žodžius, tačiau ištikimasis mano tarnas veltui mane atkalbinėjo. Aš nutariau neklausyti jo patarimų. Kas bus, tas bus! Iššauksiu Ringholdą į dvikovą.

Tik vienas dalykas mane prilaikė: juk aš dar turiu surasti dingstį iššūkiui. Užtat ir negalėjau apsispręsti. Jei man pavyks Ringholdą sužeisti arba jis sužeis mane, tai kas bus toliau? Aš jam atskleisiu savo kortas, ir jis tuo pasinaudos. O dabar aš lengvai galiu sugriauti jo planus, kadangi juos žinau, o jis mano planų kol kas nenutuokia.

Šitos mintys kaip viesulas praskriejo mano galvoje, nors samprotavau taip šaltakraujiškai, kad vėliau pats tuo stebėjausi. Juk buvau tiesiog įsiutęs dėl pagiežingos neapykantos tam niekšui ir visko, kas man atsitiko pastaruoju metu.

Man būtinai reikėjo susirasti draugą, su kuriuo galėčiau atvirai pasitarti. Bet kam galėjau atskleisti šią savo paslaptį?

Kas gi čia? Negi mano ausys klystų? Ne, tai iš tikrųjų Čarlzo Galaherio, seno mano mokyklos draugo, balsas. Aš pažinau linksmą, skambų jo juoką. Jo vadovaujamas šaulių būrys įžygiavo į fortą, ir po akimirkos mes jau glėbesčiavome vienas kitą.

Ar gali pasitaikyti patogesnė proga? Mokykloje Čarlzas buvo mano artimas draugas, jis visiškai nusipelnė pasitikėjimo, ir aš čia pat jam viską išpasakojau. Gavau ilgai jam aiškinti,

kol jis manimi patikėjo. Čarlzas visa tai buvo linkęs palaikyti juokais, jam galvoj netilpo, kad kas nors iš tikrųjų galėjo kėsintis į mano gyvybę. Bet Juodasis Džekas patvirtino viską, ką aš pasakojau, ir Čarlzui beliko į šį dalyką pažiūrėti rimtai.

— Nesiseka man!— tarė jis airišku akcentu.— Tai baisiausia istorija, kokią tik aš, vargšas, gyvenime kada nors girdėjau. Motina švenčiausioji! Tas vyrukas, tur būt, tikras velnio įsikūnijimas! Džordžai, berneli mano, o gal būsi pastebėjęs, ar jis kartais ne skeltanagis?

Nors iš vardo ir tarmės galėjai numanyti Čarlzo kilmę, tačiau jis buvo tik pagal tėvą airis. Jis gimė Niujorke ir norėdamas puikiausiai galėjo kalbėti angliškai. Bet jam būdingas buvo tam tikras manieringumas, noras rodytis originaliam, jis turėjo įprotį šnekėdamas su draugais kaišioti į savo kalbą tarmybes ir grynai airiškus posakius. Jis buvo keistokas vaikinas, bet taurios ir grynos sielos ir be galo geros širdies. Be to, Čarlzas buvo anaiptol ne kvailas ir nebūtų taip lengvai leidęsis „užminti sau ant kojos". Savo sąskaitoje jis jau turėjo kelias dvikovas, kuriose dalyvavo kaip pagrindinis veikėjas ir kaip sekundantas. Dėl savo priekabumo jis buvo pramintas „kliautininku Galaheriu". Aš iš anksto žinojau, kad jis man patars: „Žūt būt iššaukti niekšą į dvikovą!" Aš jam paaiškinau, kodėl man sunku iššaukti Ringholdą į dvikovą.

— Tikrai, mano berneli! Tavo teisybė. Bet tai padaryti nėra jau taip sunku.

— O kaip?

— Priversk jį, kad tave iššauktų. Taip bus geriau. Be to, tu gausi galimybę pats pasirinkti ginklą.

— Bet kaip tai padaryti?

— Oi tu, geltonsnapi viščiuk, tai yra taip pat lengva, kaip išmušti iš butelio kamštį. Pavadink jį melagiu, o jei jis nelabai įsižeis, duok jam sprigtą į nosį arba spiauk, sukramtęs tabako, į biaurųjį jo snukį. Galvą dedu, kad jis nesusivaldys. O aš būsiu tavo sekundantas... Na, einam, mano berniuk,— tęsė mano bičiulis, pasukdamas į duris.— Kur jo ieškoti, to misterio Ringholdo? Surask man tą niekšą, o aš jau tave pamokysiu, kaip subraižyti jam sagas. Na, einam kartu!

Šitas jo planas nelabai man patiko, bet man trūko drąsos priešintis, ir aš nusekiau paskui pramuštgalvį keltų tautos sūnų.

XLI skyrius

DINGSTIS DVIKOVAI

Dar nespėję išeiti pro duris, mes kaktomušomis susidūrėme su tuo, kurio ieškojome. Ringholdas stovėjo prie pat slenksčio ir šnekučiavo su būreliu karininkų. Tarp jų buvo vienas frantas, apie kurį aš jau esu kalbėjęs, pramintas Gražuoliu Skotu. Jis buvo vyriausiojo vado adjutantas, be to, dar giminiavosi su juo.

Aš parodžiau savo draugui Ringholdą.

— Štai šitas, civiliškai apsirengęs,— tariau jam.

— Tau nereikia net rodyti jo. Klastingos akys pačios viską pasako. Prisiekiu iš širdies, nelabai malonus žvilgsnis! Na, jam nėra ko bijoti vandens: kam lemta būti pakartam, tas nenuskęs! Klausyk, Džordžai, mano berneli,— toliau kalbėjo Galaheris rimtu tonu,— daryk viską taip, kaip aš patariu: užmink jam ant kojos, ir mes pažiūrėsime, ką jis uždainuos. Tikriausiai jis turi nuospaudų — matai, kokius ankštus batus nešioja... Ir tu su juo nebūk skrupulingas! Jis, žinoma, pareikalaus atsiprašyti, kitaip juk negalima. O tu nepanorėsi, štai ir viskas, jokių ceremonijų. Na, o jei ir čia neišeis, tada, po velnių, duok jam niuksą.

Man tas planas nepatiko.

— Ne, Galaheri,— tariau jam,— šitaip daryti aš negaliu.

— Na tai tau! O kodėl gi ne? Nejaugi tu ketini, nieko nepešęs, smukti iš čia šalin? Pagalvok, mano berneli, juk jis yra niekšas, kuris nori tave nužudyti! Ir vieną gražią dieną, jeigu tu leisi jam pasprukti, jis tave nudobs!

— Tas taip... bet...

— Vėl! Kokie ten „bet"? Marš pirmyn! Paklausysime, apie ką jie ten čiulba. Aš tai jau rasiu, prie ko prisikabinti, nebūčiau aš Galaheris!

Nežinodamas, ką daryti, aš nusekiau paskui savo draugą, ir mudu priėjome prie būrelio karininkų. Žinoma, aš nemaniau paklausyti Galaherio patarimų ir vis dar vyliausi, kad man nereikės griebtis jo siūlomo šiurkštaus išpuolio. Ir mano viltys išsipildė. Matyt, Arensas Ringholdas jautė savo likimą. Vos mes prisiartinome, ir dingstis dvikovai tuoj atsirado.

— Na, jeigu jau kalbėsime apie indėnų gražuoles,— tarė Ringholdas,— tai nė vienas nepatyrė tiek sėkmės, kaip Skotas. Vos tik atvykęs į fortą, jis ėmė vaidinti Donžuaną.

— O ko čia stebėtis!— įsiterpė vienas iš ką tik priėjusių karininkų.— Kiek man žinoma, jis yra tikras liūtas ir kadaise buvo pavergęs visų Saragotos gražuolių širdis. Tai kur ten indėnė jam atsispirs?

— Nekalbėkite, kapitone Robertsai. Miško nimfos labai bijo mūsų, baltaveidžių vyrų. Tur būt, leitenantui reikėjo atlaikyti ilgą apsiaustį, kol pasiekė pergalę... Ar ne, leitenante?

— Menkniekis!— atsikirto frantas, patenkintai šyptelėjęs.

— Bet galų gale ji pasidavė?— paklausė Robertsas, kreipdamasis į Skotą.

Leitenantas nieko neatsakė, bet kvaila jo šypsena, matyt, turėjo reikšti teigiamą atsakymą.

— O taip!— įsiterpė Ringholdas.— Dabar ji yra jo „favoritė", kaip paprastai sakoma.

— O vardas? Kuo ji vardu?

— Pauel. Mis Pauel.

— Kaip! Jos vardas neindėniškas?

— Ne, džentelmenai, šita jaunoji ledė nelaukinė, užtikrinu jus. Ji groja liutnia, dainuoja, skaito ir rašo tokius meilės laiškelius... Ar ne, leitenante?

Leitenantas dar nespėjo atsakyti, kitas karininkas paklausė:

— Bet juk tokia pavardė ir jaunojo vado, kuris ką tik areštuotas?

— Teisingai,— atsakė Ringholdas.— Jo irgi tokia pavardė. Aš užmiršau pasakyti, kad ji yra jo sesuo.

— Ką? Oceolos sesuo?

— Nei daugiau, nei mažiau. Jie metisai. Baltųjų tarpe yra žinomi Pauelių pavarde. Taip visi vadino gerbiamąjį senąjį džentelmeną, jų tėvą. Oceola reiškia „Tekanti Saulė"— tai vardas, kuriuo jis yra žinomas tarp seminolų. O tikrasis jos vardas... ak, tai labai gražus vardas!

— Koks gi? Pasakykite, mes nuspręsime patys.

— Jos vardas Majumė.

— Tikrai žavus vardas.

— Labai gražus! Jei ir pati mergaitė tokia pat graži, kaip jos vardas, tai Skotas yra tikras laimės kūdikis.

— O, ji tikras grožio stebuklas! Akys drėgnos ir spindinčios meilės ugnimi, ilgos blakstienos, brandžios ir saldžios kaip medus lūpos, aukštas ūgis, liekna, kaip pati deivė Kipridė[1], kojytės mažos kaip Pelenės. Vienu žodžiu, ji tobulybė!

— Stebuklas, ir daugiau nieko! Skotas laimingiausias iš mirtingųjų! Bet sakykite, Ringholdai, nejaugi jūs kalbate rimtai? Ar iš tikrųjų jis pavergė tą indėnų dievaitę? Sakykite atvirai, ar jam pavyko ją nugalėti? Jūs suprantate, ką aš turiu galvoje?

— Be abejo!— sekė įkandin atsakymas.

Lig tol aš nesikišau. Nuo pat šio pokalbio pradžios stovėjau kaip nudiegtas, tartum būčiau buvęs užburtas. Galva man sukosi, kraujas plūdo į širdį kaip ištirpintas švinas. Toks įžūlus tvirtinimas taip mane įsiutino, kad praėjo kiek laiko, kol atgavau jėgas. Kai kurie karininkai pastebėjo, kad šis pokalbis man padarė didelį įspūdį. Bet jau po kelių minučių aš nusiraminau. Įtūžimas man padėjo sukaupti visą valią, ir kaip tik tuo momentu, kada Ringholdas pasakė tuos įžūlius žodžius, aš priėjau visai arti prie jo.

— Melagi!— riktelėjau aš ir, dar jam nespėjus paraustį iš gėdos, rėžiau atgalia ranka į veidą.

— Švariai padaryta!— šūktelėjo Galaheris.— Dėl šio žesto reikšmės negali būti jokių abejojimų!

Taip viskas ir prasidėjo. Kaip ir reikėjo tikėtis, mano priešininkas šį antausį priėmė kaip mirštamą įžeidimą. Tokioje draugijoje jis kitaip pasielgti ir negalėjo. Neaiškiai burbtelėjęs keletą grasinamų žodžių, jis pasišalino, lydimas savo draugo — „moterų širdžių vergėjo" ir dar dviejų ar trijų karininkų.

Po to ne tik kad nesusirinko minia smalsuolių, bet, priešingai, išsiskirstė ir tas nedidelis būrelis karininkų, savo akimis mačiusių šį įvykį. Karininkai išsivaikščiojo į namus, savo tarpe svarstydami dvikovos priežastis ir spėliodami, kada ir kur bus „atitaisyta garbė".

Mudu su Galaheriu taip pat parėjome į mano butą ir ėmėme kalbėtis apie dvikovą.

---

[1] Kipridė — senovės graikų mitologijoje meilės deivė Afroditė. Žodis „Kipridė" reiškia „gimusi Kipre". Kipro sala buvo Afroditės kulto centras.

XLII skyrius

IŠŠAUKIMAS Į DVIKOVĄ

Tais laikais, kai atsitiko visa tai, ką čia pasakoju, dvikovos Jungtinių Valstijų kariuomenėje, kaip rodo patyrimas, net karo metu nebuvo retas reiškinys, nors tai ir laikyta akivaizdžiu Amerikos kariuomenės statuto pažeidimu,— taip, aš manau, kad ir kiekvienos civilizuoto pasaulio kariuomenės statuto pažeidimu; vis dėlto į jas žiūrėta pro pirštus ir nebausta prasikaltusiųjų, o su jais elgtasi atlaidžiai. Aš galiu tikrai pasakyti, kad kiekvienas Amerikos kariuomenės karininkas, gavęs iššūkį, taria esant garbingiau peržengti statutą, negu jo laikytis.

Po viso to, kas čia pasakyta ir parašyta apie dvikovas, protestas prieš jas būtų buvęs tik nevykusi simuliacija, tikros veidmainystės pavyzdys, bent jau Jungtinėse Amerikos Valstijose. Nors dvikovos buvo smerkiamos visų, aš nenorėjau šiais sumetimais jos vengti. Aš gerai žinojau, kad joks pasiteisinimas manęs nebūtų apsaugojęs nuo biaurios bailio pravardės. Ne kartą buvau pastebėjęs, kad laikraščiai, dėdami ilgiausius straipsnius prieš dvikovas, vis dėlto pirmieji drėbtų žodį „bailys" į veidą tam, kas atsisakytų kautis.

Tokios buvo aplinkybės. Amerikoje įsitikinimų tvirtumas nors ir yra giriamas, bet neturi visuotinio pripažinimo. Jei jus kas iššaukė į dvikovą ir jūs atsisakėte, tai visi kalbės, kad jūs išsisukinėjate, kad jūs bijote. Ir tas, kuris atmetė iššūkį, verčiau tenesirodo mylimai merginai į akis.

Žinodamas paplitusią pažiūrą į dvikovas, aš buvau tikras, kad Arensas Ringholdas priims mano iššūkį, ir džiaugiausi, kad man pavyko to pasiekti, neatskleidžiant savo paslapties. Bet tegu jis būtų buvęs net didžiausias bailys pasaulyje, jis negalėjo jaustis toks nelaimingas, kaip jaučiausi aš, grįžęs namo.

Linksmasis mano draugas negalėjo manęs išblaškyti, nors aš nebijojau būsimųjų kautynių — ne tas slėgė man širdį. Atvirkščiai, aš beveik užmiršau kautynes ir galvojau apie Majumę — apie tai, ką neseniai išgirdau. Ji buvo neištikima, neištikima, apvylė mane, apvylė save, žuvo, žuvo amžinai!

Aš tikrai buvau nelaimingas. Dar nelaimingesnį mane begalėjo padaryti vienintelis dalykas pasaulyje — kliūtis, galinti

sužlugdyti dvikovą, niekais paversti mano kerštą. Dabar aš visas viltis dėjau tik į dvikovą. Ji turėjo palengvinti man širdį, atvėsinti liepsnojantį mano kraują. Ir ne tik Arensas Ringholdas kėlė man tokią neapykantą, bet dar ir tas, kas buvo kaltas dėl mano kančių,— Majumės suvedžiotojas. O, kad rasčiau dingstį iššaukti į dvikovą ir jį! Kodėl aš tada nerėžiau tam franteliui į kvailą fizionomiją? Aš galėčiau kautis su jais abiem: pirma su vienu, paskui su kitu... Taigi, aš tūžau, o Galaheris mane stebėjo. Mano bičiulis nežinojo visų mano paslapties šaknų. Jis paklausė, ko aš nirštu ant adjutanto Skoto.

— Pasakyk tik žodį, Džordžai, berneli mano, ir mes ištaisysime pramogėlę keturiese. Prisiekiu šventu Patriku! Man norėtųsi tam povui apipešioti plunksnas.

— Ne, Galaheri, ne. Tai ne tavo dalykas. Tai manęs nepatenkina. Palaukime, kada sužinosime daugiau. Aš negaliu patikėti! Aš negaliu patikėti!

— Kuo patikėti?

— Ne dabar, mano bičiuli. Kai ateis laikas, aš viską paaiškinsiu.

— Na gerai, mano berneli. Čarlzas Galaheris ne toks žmogus, kuris stengtųsi iškvosti svetimas paslaptis. O dabar einam pažiūrėti, ar garsiai skalija mūsų buldogai. Tikiuosi, kad tas dykūnas neišplepės štabe apie dvikovą, antraip mudu gautume nusivilti.

O to aš kaip tik labiausiai ir bijojau. Aš žinojau, kad, mano priešininkui panorėjus, aš galėjau atsidurti daboklėje. Tada viskas žlugtų ir aš atsidurčiau dar blogesnėje padėtyje. Ringholdo tėvas buvo išvažiavęs — tą palankią aplinkybę aš žinojau, bet vis dėlto... vyriausiasis kariuomenės vadas buvo jų šeimos draugas, ir užtektų jam išgirsti bent žodį. Aš bijojau, kad adjutantas Skotas, paakintas Arenso Ringholdo, to žodžio jam nepašnibždėtų.

— Galų gale jis neišdrįs,— kalbėjo Galaheris.— Tu jį tiesiog prikalei prie gėdos stulpo! Jis nieku gyvu nemėgins griebtis tokio niekšiško manevro. Ta žinia gali plačiai pasklisti, ir tada ant jo bus kariami visi šunys. Be to, mano mažyti, juk jis pats nori tave žūt būt nudėti! Kam jam praleisti tokią progą? Sakoma, kad jis neblogas šaulys. Nebijok, jis kausis. Šį kartą jis neišsisuks: jis turi kautis ir kausis... Aha! Ar aš nesakiau?

Žiūrėk, čionai eina pats Belvederio Apolonas[1], o šventasis Moze! Jis švyti kaip Febas![2]

Pasigirdo beldimas į duris, ir į kambarį įėjo adjutantas Skotas su pilna uniforma.

„Tur būt, jis dabar mane areštuos",— pagalvojau, ir man širdis nutirpo.

Bet aš klydau. Jo atneštame raštelyje buvo parašyta kas kita. Aš lengviau atsikvėpiau: tai buvo iššūkis į dvikovą.

— Leitenantas Rendolfas, jei neklystu?— kreipėsi į mane adjutantas.

Aš tylėdamas parodžiau į Galaherį.

— Ar šitai reikia suprasti taip, kad kapitonas Galaheris yra jūsų sekundantas?

Patvirtindamas jo žodžius, aš kiek linktelėjau.

Abu karininkai pažvelgė į kits kitą ir tuoj pat maloniai ir šaltakraujiškai pradėjo tartis dėl dvikovos. O aš štai ką pastebėjau: sekundantų mandagumas daug kartų viršija galantiškiausių pasaulyje karalių rūmininkų mandagumą.

Sekundantų pokalbis užtruko neilgai. Galaheris gerai žinojo visus formalumus, Skotas, matyt, irgi suvokė tuos dalykus. Per penkias minutes viskas buvo nuspręsta — laikas, vieta, ginklai ir nuotolis. Aš nežymiai linktelėjau. Galaheris plačiu mostu atidavė pagarbą, ir adjutantas, savo ruožtu manieringai nusilenkęs, išėjo.

* * *

Nevarginsiu jūsų nei pasakodamas, ką galvojau prieš dvikovą, nei pačios dvikovos smulkmenų. Knygose dažnai galima pasiskaityti aprašymų apie šias pavojingas kautynes, ir, kadangi jie visi vienodi, tebūnie man atleista, jei jų nekartosiu.

Mūsų dvikova skyrėsi tiktai ginklo rūšimi. Mes pasirinkome šautuvus, o ne špagas ar pistoletus. Tai buvo mano pasirinkimas, į kurį aš, iššauktasis, turėjau teisę. Bet priešininkas taip pat gerai valdė šį ginklą. Šautuvą aš pasirinkau kaip mirštamesnį ginklą.

Mes nutarėme susitikti valandą prieš saulės nusileidimą. Tokio ankstyvo susitikimo aš reikalavau, bijodamas, kad kas mums nesukliudytų. Vieta buvo parinkta ant ežero kranto, kur

---

[1] Belvederio Apolonas — garsioji dievo Apolono statula, iškalta senovės graikų skulptoriaus Leocharo.

[2] Febas — vienas iš daugelio dievo Apolono pavadinimų.

aš kalbėjausi su Chadž Eva. Sutarėme, kad nuotolis bus dešimt žingsnių.

Mes susitikome, atsistojome savo vietose nugaromis į vienas kitą ir laukėme lemtingojo signalo. Suskambėjo: „Viens, du, trys!" Mes gretai atsigręžėme ir iššovėme.

Aš išgirdau, kaip kulka prazvimbė man pro pat ausį, bet manęs nekliudė. Kai dūmai išsisklaidė, pamačiau, kad priešininkas guli ant žemės. Ringholdas buvo gyvas, jis raitėsi ir vaitojo iš skausmo. Sekundantai ir keletas karininkų pribėgo prie jo. Aš nepajudėjau iš savo vietos.

— Na ką?— paklausiau, kada Galaheris sugrįžo.

— Pataikei, prisiekiu Jupiteriu! Tu jam atėmei galimybę valdyti dešiniąją ranką — kaulo lūžimas aukščiau alkūnės sąnario.

— Tik tiek?

— Na, prisiekiu savo sielos išganymu, nejaugi tau dar maža? Argi negirdi, kaip inkščia šitas šuo?

Aš jaučiausi kaip tigras, paragavęs kraujo, nors dabar pats negaliu paaiškinti, iš kur man radosi toks žiaurumas. Ringholdas kėsinosi mane nužudyti — iš kerštо aš troškau jo kraujo. Visos šios mintys mane varė iš proto. Žinoma, aš nė nemaniau jo atsiprašyti, be to, ir mano priešininkui ne tas rūpėjo. Jis maldavo kuo greičiau parnešamas namo, ir tuo dvikova kol kas ir baigėsi.

Tai buvo pirmoji mano gyvenime dvikova, bet ne paskutinė.

XLIII skyrius

PASIMATYMAS

Mūsų priešininkai ir žiūrovai tylėdami pasišalino, ir mudu su Galaheriu likome dviese.

Aš norėjau palaukti Chadž Evos, kuri netrukus turėjo ateiti. Pažvelgęs į vakarus, pamačiau, kad saulė jau buvo pasislėpusi už medžių viršūnių. Sutemos tuo metų laiku trunka neilgai, ir danguje jau pasirodė mėnulio jaunatis. Chadž Eva galėjo ateiti kiekvieną akimirką. Man nesinorėjo, kad Galaheris dalyvautų mūsų pasimatyme, ir aš jį paprašiau palikti mane vieną.

Mano draugas kiek nustebo ir sumišo, išgirdęs tokį prašymą. Bet jis buvo gerai išauklėtas vaikinas, tad neprieštaraudamas paklausė.

— Iš tiesų, Džordžai, berneli mano, su tavimi dedasi kažkas negera,— tarė jis, pakilęs eiti.— Ir dėl viso to kalta kažkokia kvaila dvikova? Argi tu nepatenkintas jos išdavomis? O gal tu labai nusiminęs, kad nepavyko jo nudėti? Prisiekiu dangumi, tu atrodai taip melancholiškai nusiteikęs ir prislėgtas, tartum ne tu jį, o jis tave būtų sužeidęs.

— Palik valandėlę mane vieną, brangusis mano. Kai sugrįšiu, aš tau papasakosiu savo melancholijos priežastį ir paaiškinsiu, kodėl dabar turiu atsisakyti malonios tavo draugijos.

— Na, apie tai aš šį bei tą nutuokiu,— pasakė jis, reikšmingai šypsodamasis.— Ten, kur vyriškiai keičiasi šūviais, visada būna įsimaišęs sijonas. Na gerai, mano berneli! Gali nė nesakyti savo paslapties, mano liežuvis perdaug palaidas. Tikiuosi, tu linksmiau praleisi laiką su ta, kurios lauki, negu su manimi. Bet žiūrėk, kad neįsipainiotum į kokią nemalonią istoriją, o tai, prisiekiu savo sielos išganymu, yra visiškai galimas daiktas — po to, ką iš tavęs sužinojau. Paimk štai šitą švilpuką, juk tu žinai, kad aš didelis šunų mėgėjas.

Jis ištraukė iš švarko kilpos ir man padavė sidabrinį švilpuką.

— Jei atsitiks kokia bėda arba nemalonumas, tai tik sušvilpk, ir Čarlzas Galaheris atsiras šalia tavęs greičiau, negu spėsi suskaityti ligi trijų. Tepadeda tau Amūras! O aš tuo tarpu einu stumti laiko prie stiklinės punšo.

Tai pasakęs, nuoširdusis mano draugas mane palikо savo paties likimui.

Vos jis spėjo dingti man iš akių, aš visiškai užmiršau jį ir net kruvinas kautynes, kuriose ką tik dalyvavau. Majumė ir jos neištikimybė — štai kas galutinai pavergė mano mintis.

Iš pradžių man nė į galvą neatėjo abejoti visu tuo, ką girdėjau. Kaip galėjau abejoti, turėdamas tokius įrodymus — liudijimą tų, kurie žinojo apie tą skandalingą atsitikimą, liudijimą svarbiausiojo veikėjo, kurio nebyli šypsena sakė daugiau, kaip iškalbingiausi žodžiai,— šypsena, slėpusi savyje akiplėšišką džiūgavimą!.. Kodėl aš jam leidau nueiti nenubaustam, kodėl aš jo čia pat neiššaukiau į dvikovą? Beje, dar nevėlu. Aš jį prispirsiu viską pasakyti atvirai, aiškiai. Taip arba ne? Jei taip, tai po to seks antroji dvikova, dar aršesnė, negu pirmoji,— žūtbūtinė dvikova!

Aš daugiau neabejojau žiauria tiesa. Mano jausmus ir protą perėmė ši baisi mintis. Ilgai kankinausi, bet pamažu mano šir-

dyje ėmė rusenti vilties kibirkštėlė. Aš atsiminiau Chadž Evos žodžius, pasakytus pereitą naktį. Nejaugi ji juokėsi iš manęs? Bet juk jos sąmonė buvo aiški, tai nebuvo liguistos jos fantazijos žaismas, praėjusio, seniai užmiršto epizodo prisiminimas. Ne, ne, jos pasakojimas nebuvo prasimanymas, jos mintys nebuvo kliedesys, jos žodžiai nebuvo pašaipa.

Kiek paguodos teikė ši viltis! Bet tuoj pat šias raminamas mintis užgoždavo kitos, slopino jas, temdė jas, kaip kad debesis temdo saulę. Mano ausyse skambėjo lengvabūdiški žodžiai, pasakyti reikšmingu tonu: „Jis patyrė sėkmę!", „Ji yra jo meilužė!", „Be abejo!" Šie žodžiai man buvo blogiau, negu mirtis.

Aš troškau aiškumo, tiesos ir aiškumo,— niekas taip nekankina, kaip nežinia. Aš stengiausi sužinoti teisybę su beatodairišku tiesumu ir skubotumu, kad tik greičiau išsiaiškinčiau viską, kas įvyko su Majume, ir įsitikinčiau, kad jos praeitis paženklinta gėdos, o ateitis — begalinės nevilties chaosas.

Aš troškau sužinoti tiesą ir nekantriai laukiau Chadž Evos. Nežinojau, ko iš manęs norėjo ta išprotėjusi moteris. Tik spėjau, kad ji turi ką nors pasakyti dėl belaisvio. Jau nuo pietų jį visiškai buvau užmiršęs.

Pamišėlė gražuolė vaikščiodavo visur, žinojo viską. Ji turėjo žinoti ir suprasti viską, kas įvyko. Kadaise ir ji patyrė, kas yra neištikimybė. Aš nuėjau į tą pačią vietą, kur mes susitikome praėjusią naktį. Tarp palmių vingiavo takelis — tai buvo trumpiausias kelias į ūksmingą ežero pakrantę. Nusileidau šlaitu ir atsidūriau prie išsikerojusio ąžuolo. Chadž Eva jau buvo ten. Ryškūs mėnulio spinduliai, prasiskverbę pro lapus, apšvietė didingą jos figūrą. Gyvatė vis dar buvo apsivijusi jai aplink kaklą ir liemenį, ir metaliniai jos žvynai spindėjo kaip brangakmeniai.

— A, mažasis miko, tu atėjai? Mano narsusis miko! Kurgi buvo tavo akys ir tavo ranka? Kodėl tu nenudėjai to niekšo?

Mūs medžioklis slapčiomis
Ėjo elnio pėdomis.
Ne drąsuolis buvo jis!
Ir staiga iššoko vilkas,
Perkaręs, sulysęs vilkas,
Šiepia snukį piktas vilkas!

Sudreba medžioklis mūs,
Na, o vilkas sau ramus
Tankumynan — lapatai!
Tiek tu jį ir bematai!

Cha-cha-cha! Argi ne taip, mano narsusis miko?

— Ne, Eva, ne baimė sutrukdė man. O, be to, juk vilkui nepavyko išnešti sveiką kailį.

— Ak, tu jį sužeidei į leteną? Bet jis užlaižys savo žaizdą ir vėl bus toks pat tvirtas, kaip buvęs. Negerai! Tau reikėjo nudėti jį, antraip, mano mažasis miko, jis užsiundys ant tavęs visą gaują vilkų!

— O ką gi padarysi? Vadinasi, man nesiseka!

— Ne, jaunasis miko, tu turi būti laimingas, tu būsi laimingas, seminolų bičiuli! Palauk, ir tu pamatysi...

— Ką aš pamatysiu?

— Kantrybės, vaikuti! Šiąnakt po šituo štai medžiu tu pamatysi grožybę, tu įvertinsi žavesį, ir, gal būt, Chadž Eva atkeršys!

Paskutinius žodžius ji ištarė iškilmingai ir rūsčiai.

Aš negalėjau suprasti, ant ko ji tūžta ir kam nori atkeršyti.

— Jo sūnus... taip...— kalbėjo pamišėlė, lyg pati su savimi.— Jo akys, jo plaukai, jo figūra, jo eisena, jo vardas — jo ir jos sūnus. O, Chadž Eva atkeršys!

Ar tik ne man ji grasina? Aš priėjau prie jos ir paklausiau:

— Geroji Eva, apie ką tu kalbi?

Išgirdusi mano balsą, ji krūptelėjo ir įsistebeilijo į mane beprotišku žvilgsniu, o paskui užtraukė įprastą savo dainą:

Kodėl patikėjau žodeliais meiliais,
Viena su baltuoju klajojau miškais?..

Staiga paliovusi dainuoti, ji, rodos, vėl atsitokėjo ir pamėgino protingai atsakyti į mano klausimą:

— Apie ką gi daugiau, jaunasis miko? Apie jį... apie gražuolį... apie pikta! Tai piktoji dvasia! Žiūrėk, jis eina... Matai jo atspindį vandenyje. Greičiau lipk aukštyn, pasislėpk tarp lapų, kaip ir vakar, ir lauk, kol Eva sugrįš. Klausyk taip, kad viską girdėtum, ir žiūrėk taip, kad viską matytum. Bet užkeikiu tave savo pačios gyvybe: nepajudėk, kol tau duosiu ženklą. Lipk, lipk, greičiau!

Pastūmėjusi mane prie ąžuolo, pamišėlė, kaip ir praėjusią naktį, šmurkštelėjo į medžių šešėlį ir dingo. Negaišdamas laiko, aš įsikrausčiau į medį ir tylėdamas laukiau.

Šešėlis pasidarė trumpesnis, bet man pavyko įžiūrėti, kad tai vyriškis. Paskui šešėlis išnyko. Dar akimirka — ir virš vandens pasirodė antras šešėlis. Jis slinko per kalvą, tartum sekdamas paskui pirmąjį, nors, matyt, jų ateita skyrium. Aš įžiūrėjau ir tą antrąjį šešėlį. Tai buvo jauna liekna moteris, lengvos eisenos, laisvų judesių. Nejaugi tai Chadž Eva? Gal ji perėjo palmių atvašyną ir dabar grįžo atgal, sekdama paskui vyriškį?

Taip man pasirodė iš pradžių, bet veikiai įsitikinau, kad klydau.

Vyriškis priėjo prie medžio, ir mėnulio šviesa apšvietė jo veido bruožus. Aš pažinau adjutantą Skotą. Jis sustojo, išsiėmė laikrodį, pakėlė jį į šviesą ir pažiūrėjo, kelinta valanda. Bet aš jau nekreipiau į jį dėmesio — sidabriniuose mėnulio spinduliuose pasirodė antras veidas, iliuzorinis ir akinamas kaip pats mėnulis. Tai buvo veidas, kuris man atrodė gražiausias pasaulyje,— Majumės veidas!

XLIV skyrius

VISKAS IŠAIŠKĖJO

Tai štai apie kokius šešėlius kalbėjo Chadž Eva! Tai buvo juodi šešėliai, slėgę man širdį!

Pamišusi mikosokų gražuole, kuo aš nusipelniau tokios bausmės? Tu irgi tapai mano priešu! Ir kažin ar pačiam baisiausiam priešui galėtum sugalvoti didesnes kančias!

Majumė stovėjo prieš kits kitą su savo mylimuoju, suviliotoji su suviliotoju. Aš neabejojau, kad buvo kaip tik taip. Mėnulio šviesa krito ant abiejų, bet tai jau nebuvo švelni sidabrinė šviesa, bet karšta, perši ir skaudžiai raudona. O gal man tik taip pasirodė? Gal tai tik fantazija, gimusi įkaitusioje mano galvoje? Aš buvau tikras, kad šis pasimatymas buvo sutartas iš anksto. Pagaliau ar galėjau manyti kitaip? Nei jis, nei ji neparodė nė mažiausio nustebimo. Jie susitiko taip, lyg dėl to būtų susitarę, lyg ir pirmiau būtų dažnai susitikinėję.

Matyt, jie laukė vienas antro. Iš jų susitikimo nebuvo numanu, kad čia būtų įvykę kas nepaprasta.

Man atėjo baisi valanda. Jei sudėtum draugėn visas kančias, žmogui atitenkančias per visą jo gyvenimą, ir jas iškentėtum per vieną akimirką,— būtų buvę ne taip sunku. Kraujas tartum degino man širdį. Aš jaučiau tokį baisų skausmą, kad vos išsilaikiau nesudejavęs. Bet, padėjęs visas pastangas, neįmanomas pastangas, aš susivaldžiau ir, nusitvėręs už šakos, sustingau vietoje, kupinas pasiryžimo sužinoti viską iki galo.

Tai buvo išganinga mintis: jei aš dabar būčiau paleidęs savo nervus ir neprotingai pamėginęs keršyti, tai veikiausiai šis dalykas man būtų baigęsis labai liūdnai. Kantrybė buvo mano angelas sargas, ir atomazga radosi visai kitokia. Aš sustingau ant savo šakos ir užgniaužiau kvapą. Ką jie kalbės? Ką darys?

Aš jaučiausi taip, tarsi virš mano galvos būtų iškeltas kardas. Nors, gerai pagalvojus, šitas palyginimas buvo teisingas ir neteisingas, nes kardas jau buvo nusileidęs, smarkiau jis man negalėjo kirsti. O mano dvasia ir kūnas tartum suakmenėjo, dabar aš buvau nebejautrus jokiam skausmui.

Taigi aš sėdėjau nekrutėdamas, sulaikęs kvapą. Ką jie kalbėsis? Ką darys?

Mėnulio šviesa sruvo ant Majumės, ją apšviesdama nuo galvos ligi kojų. Kokia ji užaugo! Dabar ji jau buvo visiškai subrendusi moteris, ir jos grožis neatsiliko nuo jos ūgio. Ji buvo dar gražesnė, negu pirma. Pavydo demone! Nejaugi tu dar nepatenkintas tuo, ką jau man ir taip padarei? Argi maža aš iškentėjau? Kodėl tu vėl man ją parodei tokiu žavingu pavidalu? O, jeigu ji dabar būtų biauri, baisi ragana, tai suteiktų man pasitenkinimą, išgydytų sužeistą mano širdį!

Tačiau, kaip ir kadaise, gražaus jos veido išraiška buvo kukli ir nekalta. Nė vieno bruoželio, rodančio jos kaltę, negalėjai įžvelgti šiame ramiame veide. Jokio pikto atspindys neblykčiojo šiose didelėse akyse. Dangaus angelai gražūs, bet jie ir dorybingi. Kas galėtų patikėti, kad po šia angeliška išroda slypi nedorybė? Aš laukiau, kad jos veidas atspindės visą jos melagingumą, bet mano lūkesčiai nepasiteisino. Ir čia, gal būt, slėpėsi vilties spindulėlis.

Visos šios mintys akimoju praskriejo mano galvoje, nes mintis greitesnė už žaibą. Aš norėjau išgirsti pirmąjį žodį, bet jo gavau laukti keletą sekundžių, ir tai mane stebino. Skotu dė-

tas, aš nebūčiau galėjęs su ja susitikti taip šaltakraujiškai. Viską, kas būtų mano širdyje, pasakytų mano lūpos. Pagaliau aš supratau: pirmasis aistros protrūkis jau buvo praėjęs, meilės karštis atslūgęs, šis pasimatymas jam buvo netekęs džiugios naujienos žavumo. Galimas daiktas, mergina jau buvo spėjusi jam atsibosti. Tik pažiūrėkite, kokie jie santūrūs. Jų santykiuose jaučiamas kažkoks šaltumas... gali būti, jie susipykę.

Nors ir kokios skaudžios man buvo tokios mintys, bet, stebėdamas įsimylėjėlius, aš jaučiau tam tikrą palengvėjimą. Jų santykiuose man pasivaideno kažkoks atžarumas. Nei vieno žodžio, nei vieno gesto, jie tartum būtų sulaikę kvapą. Apie ką jie kalbėsis? Kas bus toliau?

Nekantrus mano stebėjimasis baigėsi. Pagaliau adjutantas prabilo:

— Mieloji Majume, vadinasi, jūs tesėjote savo pažadą?

— O jūs netesėjote savojo. Ne... aš tai matau iš jūsų akių. Ligi šiol jūs nieko nepadarėte mūsų labui.

— Majume, patikėkite, aš neradau tinkamos progos. Generolas taip neturėjo laiko, ir aš negalėjau jo trukdyti. Pakentėkite truputėlį. Esu tikras, kad man pavyks jį įkalbėti, ir jūsų nuosavybė bus jums sugrąžinta. Pasakykite motinai, kad ji nesisielotų: dėl jūsų, Majume, aš nepagailėsiu jokių pastangų. Patikėkite, kad ir aš tuo susirūpinęs, kaip ir jūs. Bet juk jūs žinote, kokio staigaus būdo mano dėdė. Be to, jis dar palaiko kuo draugiškiausius santykius su Ringholdų šeima. Štai kur didžiausia kliūtis, bet aš tikiuosi ją nugalėti.

— Jūsų žodžiai labai gražūs, bet maža ko jie teverti. Mes seniai laukiame, kad ištesėtumėt savo pažadą ir padėtumėt mums. Mes tik norime, kad būtų pradėtas bešališkas tardymas, ir jūs lengvai galėtumėt to pasiekti. Dabar žemė mums neberūpi, nes mums padaryta dar baisesnė skriauda. Ji užgožia visas kitas, mažesnes bėdas. Nejaugi jūs manote, kad aš būčiau atėjusi čionai naktį, jei ne ta nelaimė su mano broliu? Jūs tikinate, kad palankiai žiūrite į mūsų šeimą. Dabar, kada aš į jus kreipiuosi su prašymu, jūs galite tai įrodyti. Padarykit, kad mano brolis būtų laisvas, ir mes patikėsime saldžiomis jūsų kalbomis, kurių tiek daug prisiklausėme. Nesakykite, kad tai neįmanoma. Tai nejgi nesunku jums — juk jūs turite tokią didelę įtaką tarp baltųjų vadų. Mano brolis, gal būt, ir atžarus, bet jis nepadarė jokio nusikaltimo, už kurį jį reikėtų

bausti. Vienas žodis didžiajam karo vadui, ir Oceola bus laisvas! Eikite ir tarkite tą žodį!

— Mieloji Majume! Jūs net neįsivaizduojate, kokie sunkūs tie uždaviniai, kuriuos man pavedate. Jūsų brolis yra areštuotas vyriausybės agento ir vyriausiojo kariuomenės vado įsakymu. Pas mus ne taip, kaip pas jus, indėnus. Aš esu tik pavaldinys, ir jeigu kreipčiausi į generolą ir jam patarčiau patenkinti jūsų prašymą, jis man ne tik pareikštų papeikimą, bet, gal būt, net nubaustų mane.

— O jūs bijote papeikimo už teisingą elgesį! Ir dar kalbate man apie draugystę! Na gerai, sere! Man belieka tik štai ką jums pasakyti: mes jumis nebetikime. Ir jums nebėra ko daugiau vaikščioti į kuklią mūsų lūšnelę!

Ji nusigręžė nuo jo su paniekinama šypsena. Kokia nuostabiai graži man atrodė ši panieka!

— Palaukite, Majume! Brangioji Majume! Nesiskirkite su manimi taip! Neabejokite, aš padarysiu viską, kas nuo manęs priklauso.

— Įvykdykite mano prašymą: išlaisvinkite brolį ir leiskite man grįžti namo.

— Ir jei aš tai padarysiu...

— Na, sere...

— Žinote, Majume, kad, mėgindamas išlaisvinti jūsų brolį, aš daug kuo rizikuoju. Man gali būti atimtas karininko laipsnis, aš galiu būti pažemintas į kareivius, susilaukti viešos gėdos... Mane gali uždaryti į kalėjimą, į dar blogesnį, negu tas, į kurį jie ketina išsiųsti jūsų brolį. Ir su tuo aš sutikčiau, jeigu...

Mergaitė tylėdama laukė, ką jis pasakys toliau.

— Ir aš pasiryžęs iškentėti visa tai, net rizikuoti gyvybe, jeigu jūs...— dabar jo balse pasigirdo karštas maldavimas,— jeigu jūs sutiktumėte...

— Su kuo?

— Mieloji Majume, nejaugi jums reikia kalbėti apie tai? Nejaugi jūs nesuprantate, ką aš noriu pasakyti? Nejaugi jūs nematote mano meilės, nejaugi jūs nejaučiate, kad aš lenkiuosi prieš jūsų grožį...

— Su kuo gi aš turiu sutikti?— paklausė ji švelniu balsu, kuriame tartum pasigirdo nuolaidumas.

— Tik mylėti mane, nuostabioji Majume... Tapti mano mylimąja!

Keletą akimirkų viešpatavo tyla. Kilnioji mergaitė stovėjo sustingusi kaip statula. Ji net nekrūptelėjo, išgirdusi šį įžūlų pasiūlymą. Ji tartum suakmenėjo.

Jos tylėjimas padrąsino karštakošį įsimylėjėlį. Matyt, jis tai palaikė sutikimu. Jis negalėjo matyti jos akių, antraip jose būtų išvydęs tai, kas akimirksniu jį būtų privertę nutilti. Jis, tur būt, nepastebėjo mergaitės mesto žvilgsnio, antraip vargu ar būtų padaręs tokią klaidą. Jis varė toliau:

— Pažadėkite man tai, Majume, ir jūsų brolis jau šiandien bus laisvas, o jūs gausite visą savo...

— Akiplėša! Akiplėša! Cha-cha-cha!

Niekada pasaulyje negirdėjau nuostabesnės muzikos, kaip tas juokas. Man tai buvo saldžiausi garsai. Nei vestuvių varpo skambesys, jokios liutnios, arfos ir klarnetai, jokios dūdos ir fanfaros pasaulyje negalėjo man nuskambėti žavingiau, kaip tas juokas.

Atrodė, kad mėnulis žeria sidabrą iš dangaus, žvaigždės pasidarė didesnės ir skaistesnės, vėjelis padvelkė stebuklingu aromatu, tartum gardūs kvapai būtų pasipylę iš dangaus, ir visas pasaulis man staiga pavirto žemės rojumi.

XLV skyrius

DVI DVIKOVOS PER VIENĄ DIENĄ

Dabar aš galėjau leistis žemyn, bet mane apėmė neapsakomas palaimos jausmas, aš sustingau lyg kokio stabo ištiktas. Tartum man kas iš širdies būtų ištraukęs užnuodytą strėlę... Kraujas pradėjo greičiau tekėti mano gyslomis, širdis ėmė plakti lygiau ir laisviau, o siela džiūgavo. Aš norėjau šaukti iš džiaugsmo ir vos valdžiausi, laukdamas tos akimirkos, kada bus galima lipti žemyn. O tuo tarpu apačioje pasimatymas ėjo toliau. Aš išgirdau Majumės balsą:

— Mylimąja... ak tai štaip!— paniekinamai sušuko išdidžioji gražuolė.— Tai štai kokia jūsų draugystė! Niekše! Kuo jūs mane laikote? Parsiduodančia moterimi? Visiems prieina-

ma jamasų genties indėne? Žinote, sere, kad aš ne žemesnės kilmės už jus. Nors baltaveidžiai jūsų draugai atėmė iš manęs visą turtą, bet yra pasaulyje vienas daiktas, kurio niekas niekada iš manęs negalės atimti: tai geras mano vardas. „Mylimąja"! Kvailys! Aš nesutikčiau būti net jūsų žmona. Aš verčiau plika klaidžiosiu po gūdžias miškų tankmes ir misiu gilėmis, negu jums parsiduosiu, sutiksiu priimti žemą jūsų meilę! Ir mano brolis greičiau sutiks visą gyvenimą kankintis sukaustytas grandinėmis, negu laisvę pirkti tokia kaina! O, jeigu jis čia būtų! Jei jis būtų matęs šį biaurų įžeidimą. Niekše, jis tave būtų sulaužęs kaip nendrę!

Jos akys, poza, ryžtingas žingsnis, drąsumas — viskas man priminė Oceolą jo suėmimo metu. Atstumtasis garbintojas sumišo ir atlyžo, plakamas šių skaudžių priekaištų, ir keletą minučių stovėjo menkas ir sugėdintas. Dar prieš minutę jis gal būtų užgniaužęs savo įtūžį ir merginai leidęs netrukdomai pasišalinti. Bet panieka, su kuria ji sutiko atkaklias jo pastangas, sužadino beatodairišką jo įžūlumą ir paskatino griebtis jėgos.

Aš manau, kad nieko panašaus jis neketino, kada ėjo į pasimatymą. Nors ir buvo ištvirkęs žmogus, vis dėlto jis nebūtų rizikavęs taip neapdairiai pasielgti. Šitas išsipustęs tuščiagarbis frantas negalėjo būti įžūlus su mergina, tik indėnės priekaištai jį paskatino griebtis tokio kraštutinumo.

Majumė nusisuko nuo jo ir žengė šalin.

— Kur tu skubi, tamsiaveide mano gražuole?— sušuko jis, puldamas paskui ją ir griebdamas jai už rankos.— Nemanyk, kad tu taip lengvai manęs atsikratysi. Aš tavė sekiau visą mėnesį, ir dabar, prisiekiu, atėjo akimirka, kada tu turėsi užmokėti už visas klastingas šypsenas! Tavo priešinimasis nieko gero neduos. Mes čia vieni, ir, pirma, negu atsisveikinsime, aš...

Toliau aš negalėjau klausytis. Ėmiau greitai leistis iš savo slėptuvės, skubėdamas jai į pagalbą. Bet kažkas mane pralenkė.

Chadž Eva blizgančiomis akimis ir beprotiškai kvatodama puolė į priekį. Jos rankose raivėsi barškuolė gyvatė. Gyvatė pakėlė galvą; buvo matyti, kad ji įtūžusi ir ruošiasi pulti. Aš girdėjau šaižų jos barškučių garsą „skir-rr".

Po akimirkos pamišėlė jau stovėjo šalia nevykėlio gundytojo. Jis išsigando, paleido mergaitę ir, atšokęs į šalį, stovėjo užduseęs, nustebusiu žvilgsniu žiūrėdamas į moterį, taip staiga atsiradusią šalia jo.

— Cho-cho!— žvarbiu balsu sukliko pamišėlė.— Jo sūnus! Jo sūnus! Ir jis toks pat, kaip neištikimasis jo tėvas tą dieną, kada pražudė lengvatikę Evą! Ir tai įvyko tą pačią valandą, ir mėnulis buvo tokio pat didumo, toks pat raguotas ir piktas. Jis pašaipiai žiūrėjo iš aukštybių į nusikaltimą. Cho! Cho! Ta pati valanda, kada buvo padaryta nuodėmė, bus keršto valanda! Tėvo nusikaltimą turi atpirkti sūnus. Didžioji dvasia! Duok man jėgų atkeršyti! Čita-miko, keršyk!

Šaukdama dvasią ir tardama užkeikimus, ji puolė prie išsigandusio karininko, ištiesusi ranką į priekį, kad gyvatė jam įgeltų.

Adjutantas mašinaliai išsitraukė špagą, tartum skatinamas vienintelio instinkto ginti save, ir suriko:

— Velnio burtininke! Jei tu dar žengsi bent vieną žingsnį, aš persmeigsiu tave kiaurai! Šalin! Atgal, o jei ne, prisiekiu, aš subadysiu tave!

Iš griežto jo tono buvo numanu, kad jis nejuokauja. Bet Eva neišsigando. Ji vis ėjo artyn, nepaisydama žvilgančios geležtės, atkreiptos tiesiai į ją.

Tuo tarpu atsikubėjau ir aš ir taip pat išsitraukiau špagą, norėdamas atmušti mirštamą smūgį ir išgelbėti Evą, kuri beatodairiškai artinosi prie Skoto. Bet mano kirčio nereikėjo. Ar išsigandęs kraupaus ir keisto pamišusios moters vaizdo, ar bijodamas, kad ji nemestų ant jo gyvatės, adjutantas, pagautas neapsakomos baimės, staiga pradėjo trauktis atatupstas. Žengęs du žingsnius, jis atsidūrė prie pat akmeningo kranto, koja užkliuvo už akmens, paslydo ir nulėkė į vandenį.

Ežeras buvo gilus, ir jis bemat dingo vandenyje. Gali būti, kad šis kritimas ir išgelbėjo jam gyvybę. Po akimirkos jis vėl iškilo į paviršių ir greitai ėmė kapanotis į krantą. Dabar jis nebetvėrė pykčiu ir, atkišęs špagą, vėl puolė prie Chadž Evos. Pagiežingi keiksmai rodė jo pasiryžimą nudėti ją čia pat. Bet jo špaga neįsmigo į švelnų moters kūną ir nekliudė gyvatės. Plienas atsirėmė į tokį pat kietą ir žvilgantį plieną.

Aš šokau tarp adjutanto ir jo aukos. Man pavyko sulaikyti

Chadž Ėvą ir neleisti jai įvykdyti kerštingo savo kėslo. Ligi tol adjutantas nematė manęs. Įnirtis labiau, negu vanduo, aptemdė jam akis, ir jis mane pastebėjo tik tada, kai susikryžiavo mūsų špagos.

Stojo neilga pauzė.

— Tai čia jūs, Rendolfai?— nustebęs šūktelėjo jis.

— Taip, leitenante Skotai, čia aš, Rendolfas. Atleiskite, kad neprašytas įsimaišiau, bet, išgirdęs, kad švelnus jūsų meilės pokalbis staiga pavirto vaidais, aš laikiau savo pareiga įsikišti...

— Jūs slaptai klausėtės? O leiskite paklausti, sere, kuo jūs čia dėtas? Kas jums davė teisę mane šnipinėti ir kištis į mano reikalus?

— Teisę? Tai kiekvieno doro žmogaus pareiga — ginti silpną nekaltą mergaitę nuo tokio grobuonies, kaip jūs. Jūs elgiatės blogiau, negu Mėlynbarzdis!

— Jūs to pasigailėsite!— suspiegė adjutantas.

— Dabar ar kitą kartą?

— Kada tik jums patinka!

— Dabar užvis patogiausia. Pradėkite!

Netardami daugiau nė žodžio, mes sukryžiavome špagas, ir prasidėjo įnirtingas ginklų žaismas.

Grumtynės buvo trumpos. Padaręs trečią ar ketvirtą išpuolį, aš sužeidžiau savo priešininką į petį, ir jis nebegalėjo valdyti dešiniosios rankos. Jo špaga žvangėdama nukrito ant akmenų.

— Jūs mane sužeidėte!— suriko jis ir, rodydamas į nukritusią špagą, pridūrė:— Aš beginklis! Gana, sere, aš patenkintas...

— O aš būsiu patenkintas tiktai tada, kada jūs, atsiklaupęs ant kelių, paprašysite atleidimo tos, kurią taip skaudžiai įžeidėte.

— Niekados!— atsakė jis.— Niekados!— Ištaręs šitą žodį, kuris, matyt, turėjo išreikšti nepalenkiamą drąsą, jis staiga apsigręžė ir, baisiausiai mane nustebindamas... leidosi bėgti.

Aš puoliau jam iš paskos ir netrukus jį pavijau. Aš galėjau įvaryti jam į nugarą špagą, bet dabar jau nebetroškau jo kraujo ir pasitenkinau tuo, kad atsakančiai jam tvykstelėjau į tą vietą, kurią Galaheris pavadino „užpakaliniu fasadu". Matydamas, kad tokio atsisveikinimo visiškai pakanka, suteikiau adjutantui galimybę tęsti gėdingą bėgimą.

XLVI skyrius

TYLUS PRISIPAŽINIMAS

Prisimenam meilės pirmąsias dienas
Po palmėm dvejumoj...
Tu vėlei pažvelk į akis švelnias...

Tai Chadž Eva dainavo vieną iš savo mėgiamųjų dainų. Paskui aš išgirdau kitą, daug švelnesnį balsą, pavadinusį mane vardu:

— Džordžai Rendolfai!

— Majume!

— Cho-cho! Pagaliau abu atsiminė... Tai puiki salelė, bet ji yra gera jums, o Chadž Evai liūdna... Nebegalvosiu daugiau... ne, ne!

Prisimenam meilės pirmąsias dienas
Po palmėm dvejumoj...
Tu vėlei pažvelk į akis švelnias...

Kadaise ši salelė buvo mano, dabar ji pasidarė tavo, mano mielas miko, ir tavo, mano gražuole. Brangieji mano! Palieku jus vienus džiaugtis, jums nereikalinga sena, pamišusi karalienė. Aš einu sau — nebijokite nei vėjelio šlamėjimo, nei medžių kuždesio. Niekas neprisėlins prie jūsų, kol Chadž Eva sergsti, ir čita-miko taip pat sergės jus. Cho, čita-miko!

Prisimenam meilės pirmąsias dienas...

Chadž Eva vėl uždainavo savo dainą ir nuėjo, palikdama mane vieną su Majume. Mudu kiek sumišome.

Juk mes niekada neištarėme vienas kitam nė vieno prisipažinimo, nė vieno meilės žodžio. Nors Majumę aš mylėjau visa jaunos savo širdies aistra ir dabar pats įsitikinau, kad ir ji mane myli, bet mes ligi šiol dar to nepasakėme vienas kitam. Mums tartum liežuvius kas būtų surišęs.

Bet tą akimirką žodžiai buvo nereikalingi. Tarp mūsų tartum perbėgo elektros srovė, mūsų sielos ir širdys suaugo į laimingą vienumą, mes be žodžių supratome vienas kitą. Jokios kalbos nebūtų galėjusios labiau manęs įtikinti, kad Majumės širdis priklauso man.

Tur būt, ir ji jautė tą pat. Mus jaudino vienos ir tos pačios mintys. Veikiausiai Chadž Eva jau buvo jai papasakojusi, kaip aš liepsningai reiškiau savo jausmus. Iš linksmo, ramaus Majumės žvilgsnio aš supratau, kad ji neabejoja manimi. Aš išskėčiau rankas. Ir mano mylimoji, tartum supratusi mano kvietimą, įsikniaubė į mano krūtinę.

Mes nepratarėme nė žodžio. Tylus, švelnus šūktelėjimas išsprūdo jai iš lūpų, kada ji prigludo man prie krūtinės ir karštai rankomis apsikabino man už kaklo.

Keletą akimirkų mes išstovėjome tylėdami, tik mūsų širdys tarsi kuždėjosi tarp savęs. Paskui sumišimas išsisklaidė, kaip lengvas debesėlis nuo vasaros saulės spindulių, ir mudu pagaliau prisipažinome vienas antrą mylį. Aš čia nesiimu perteikti meilingos mūsų kalbos. Šitie švenčiausi žodžiai atpasakojami skamba banaliai, todėl ir susilaikau nepasakojęs.

Šią saldžią akimirką mudu abu jautėme neapsakomą palaimą. Neilgai trukus mes atsipeikėjome ir, palikę dabartį, ėmėme kalbėti apie praeitį ir ateitį.

Aš išklausinėjau Majumę, ir ji, nieko neslėpdama, man išpasakojo viską, kas atsitiko per tą laiką, kai mes paskutinį kartą matėmės. Ji be jokio koketavimo prisipažino, kad nuo pat pirmojo mūsų susitikimo pamilusi mane ir per visus tuos ilgus atsiskyrimo metus jai nė vienas nepatikęs. Ji nuoširdžiai stebėjosi, kaip aš galėjęs to nesuprasti. Aš jai priminiau, kad ji niekada man apie savo meilę nekalbėjo. Majumė atsakė, kad tai yra tiesa, bet pridūrė, kad ji niekados nė nemaniusi jos slėpti. Pasirodo, ji buvo įžvalgesnė už mane ir suprato, kad aš ją myliu. Majumė kalbėjo taip laisvai ir atvirai, kad mano įtarinėjimai išsisklaidė. Ji ir tauresnė buvo už mane: niekados Majumė nė negalvojusi abejoti manimi. Tik vieną kartą, visai neseniai, ją buvo apėmusios tokios mintys: mat, jos atstumtasis garbintojas mėginęs apšmeižti mane jos akyse. Todėl Chadž Evai ir buvęs duotas uždavinys.

Deja! Mano meilės istorija nebuvo jau tokia neprieštaringa. Aš galėjau atskleisti Majumei tik dalį tiesos. Bet aš jaučiau sąžinės graužimą, kada turėjau, nenorėdamas įskaudinti merginos, nutylėti vieną kitą savo praeities epizodą.

Tačiau praeitis liko praeitimi, ir joje jau nieko nebuvo galima pakeisti. Užtat daug šviesesnė ateitis klostėsi man prieš akis, ir aš prisiekiau išpirkti savo kaltę. Šita nuostabi būtybė,

kurią dabar laikiau savo glėbyje, niekados daugiau neturės man už ką prikaišioti.

Klausydamasis atviraširdiško Majumės meilės prisipažinimo, aš jaučiau pasididžiavimą, bet, kai tik mes ėmėme kalbėti apie jos šeimą, man vėl iš pykčio užvirė kraujas. Ji man pasakojo apie teismo procesus, neteisėtumus ir įžeidinėjimus, jų iškęstus nuo baltųjų ir ypač nuo kaimynų Ringholdų.

Ji man papasakojo viską, ką aš jau ir taip žinojau. Bet buvo dar viena aplinkybė, žinoma tik Majumei. Ringholdas, tas niekšingas veidmainys, mėgino jai mergintis. Tiktai jos brolio pabūgęs paliko ją ramybėje.

Kitas dūsautojas, Skotas, klastingai mėgino įgyti jos pasitikėjimą, simuliuodamas draugystę. Kaip ir visi kiti, jis žinojo, kokioje padėtyje buvo atsidūrusi teisminė Pauelių plantacijos byla, ir, naudodamasis giminiškais ryšiais su įtakingais asmenimis, pažadėjo pasistengti, kad jiems būtų grąžinta žemė. Tai buvo gryna apgaulė, ir jis nė nemanė tesėti savo pažado, bet saldžios jo kalbos apgavo kilnų, pasitikintį Oceolą. Tai štai kodėl šiam beširdžiui niekšui atsidarė Pauelių šeimos durys ir jis ten tapo beveik artimu žmogumi. Jau keletą mėnesių jis lankėsi pas juos, stengdamasis nutaikyti patogią progą ir atvirai pasikalbėti su Majume. Per visą tą laiką jis jai suokė meilės prisipažinimus. Beje, nę perdaug įžūliai, kadangi bijojo pikto jos rūstaus brolio žvilgsnio. Bet jo pastangos liko bevaisės. Ringholdui tai buvo gerai žinoma, bet jis siekė tik vieno tikslo — skaudinti man širdį. Tam reikalui buvo sunku pasirinkti tinkamesnį momentą. Buvo likusi dar viena aplinkybė, kurią man norėjosi išsiaiškinti. Žinoma, protinga ir apdairi Majumė galėjo čia man padėti: juk ji kadaise draugavo su mano seserimi, ir mergaitės išsipasakodavo viena kitai slapčiausias savo mintis.

Man labai norėjosi sužinoti, kokie buvo mano sesers ir Majumės brolio santykiai. Bet aš drovėjausi jos apie tai paklausti, nors buvau tikras, kad ji būtų galėjusi pasakyti daug ką įdomaus.

Ir vis dėlto mes kalbėjomės apie juos abu, ypač apie Virginiją... Majumė švelniais žodžiais minėjo mano seserį ir be perstojo klausinėjo apie ją. Ji girdėjusi, kad Virginija pasidariusi dar gražesnė, negu buvo, ir savo grožiu užtemdžiusi visas

drauges. Majumė klausė, ar Virginija dar atsimenanti mūsų išvykas, laimingas valandas, praleistas saloje.

„Gal ir perdaug gerai atsimena!"— pagalvojau aš, bet man kažkodėl buvo sunku apie tai kalbėti.

Mūsų mintys pakrypo į ateitį. Praeitis buvo aiški kaip mėlynas dangus, o ateities horizontą dengė tamsūs debesys.

Pirmiausia pradėjome kalbėti apie tai, kas labiausiai mus jaudino ir kas buvo užvis baisiausia: apie Oceolos areštą. Ar greitai jį paleis? Ką mes turėtume daryti, kad priartintume jo išlaisvinimo valandą?

Aš pažadėjau padaryti viską, kas tik bus mano galioje, ir ketinau ištesėti savo pažadą. Aš tvirtai nutariau nepalikti akmens ant akmens, bet pasiekti, kad kalinys atgautų laisvę. Jei nebus galima laimėti teisėtu keliu, aš buvau pasiryžęs griebtis net gudrybės, nors dėl to man būtų reikėję pasitraukti iš kariuomenės, net rizikuojant paženklinti savo vardą gėdos dėme. Aš buvau pasiryžęs rizikuoti net gyvybe, kad tik būtų išlaisvintas jaunasis vadas. Man nereikėjo nei dievažytis, nei saikstytis, manimi buvo tikima ir be to. Padėkos srautas sruvo iš šių drėgnų akių, o švelnus karštas lūpų prisilietimas man buvo saldesnis už bet kuriuos meilės prisipažinimus.

Atėjo laikas skirtis. Sprendžiant pagal mėnulio padėtį, jau buvo maždaug vidurnaktis. Kalvos viršūnėje, tartum nulieta iš bronzos, balkšvo dangaus fone šmėkščiojo pamišėlės karalienės figūra. Ji priėjo prie mūsų. Aš apkabinau Majumę ir karštai pabučiavau, paskui mes išsiskyrėme. Keistoji, bet ištikima mergaitės gynėja nusivedė ją nepastebimu takeliu, o aš likau vienas ir tylėdamas stovėjau keletą minučių, prisimindamas viską, kas buvo pergyventa šioje šventoje vietoje.

Mėnulis leidosi vis žemiau ir žemiau prie horizonto. Tai buvo įspėjimas, kad metas eiti. Nusileidęs nuo kalvos viršūnės, aš greitai nuėjau atgal į fortą.

XLVII skyrius

BELAISVIS

Nors buvo vėlus metas, nusprendžiau aplankyti belaisvį. Aš turėjau skubėti, kadangi man pačiam grėsė laisvės netekimas. Dvi dvikovos per vieną dieną, du sužeisti priešininkai — ir abu

generolo draugai. O juk aš pats neturėjau jokių draugų ir vargu ar galėjau išvengti bausmės. Aš laukiau arešto... gal net karo teismo, o perspektyvoje man galėjo grėsti pašalinimas iš armijos.

Nors buvau optimistas, vis dėlto susimąsčiau, kuo visa baigsis. Aš nelabai bijojau pašalinimo — galėjau pragyventi ir be karininko laipsnio. Bet kiekvienas žmogus, tegu jis būna kaltas ar nekaltas, negali abejingai žiūrėti į savo draugų pasmerkimą ir nešioti gėdos dėmę. Galima būti užsispyrusiam, bet negalima nepaisyti pasekmių, kurios vienaip ar kitaip paliečia ir šeimą.

Tačiau šiuo atveju Galaheris buvo kitos nuomonės.

— Na ir tegu jie tave areštuoja ir netgi paliepia išeiti į atsargą. Velniai jų nematė! Spiauk į visa tai! Nekreipk dėmesio. Jei būčiau tavo kailyje ir turėčiau tokią puikią plantaciją su visu pulku negrų, aš spiaučiau į tą karinę tarnybą ir pradėčiau auginti cukrašvendres ir tabaką. Prisiekiu šventu Patriku, kad taip ir padaryčiau!

Tačiau paguodžiamieji draugo žodžiai nelabai mane nuramino, ir aš, ne perdaug linksmai nusiteikęs, išėjau ieškoti belaisvio.

Jaunąjį vadą radau kameroje. Lyg ką tik sugautas erelis, lyg pantera žabanguose, Oceola kaip pašėlęs blaškėsi po kamerą ir kartkartėmis šūkčiojo baisius grasinimus.

Belangėje buvo visai tamsu. Mane lydėjęs kapralas nepasiėmė nei žvakės, nei deglo; jis nuėjo jų atsinešti ir mane paliko vieną tamsoje.

Aš išgirdau žingsnius, lengvus kaip tigro eisena,— tur būt, žingsnius žmogaus, apsiavusio mokasinais,— ir šaižų grandinių žvangėjimą. Paskui nugirdau kažką alsiai šniokštuojant ir tūžmingai šūkčiojant. Prieblandoje aš įžiūrėjau belaisvį, dideliais žingsniais vaikščiojantį iš vieno kameros galo į kitą. Vadinasi, jo kojos nebuvo sukaustytos.

Įsitikinęs, kad belaisvis yra vienas, aš tyliai priėjau prie jo ir atsistojau prie durų. Man pasirodė, kad, paskendęs savo mintyse, jis manęs nepastebi. Bet aš klydau. Kaip aš nustebau, kada Oceola staiga sustojo ir mane pavadino vardu. Jis, tur būt, puikiausiai mane matė tamsoje.

— Ir jūs, Rendolfai, atsidūrėte mano priešų pusėje!— tarė jis priekaištingu tonu.— Jūs esate ginkluotas, karine uniforma, su

visa apranga,— ir pasiruošęs jiems padėti mus išvaryti iš mūsų namų!

— Paueli!

— Aš ne Pauelis, sere. Mano vardas Oceola!

— Man jūs visada liksite Eduardas Pauelis, vaikystės draugas, žmogus, išgelbėjęs man gyvybę. Aš jus pažįstu tik šiuo vardu...

Įsigalėjo trumpa pauzė. Mano žodžiai, matyt, jį kažkaip sutaikė su manimi. Gal jie jam sužadino seniai praėjusių laikų prisiminimus. Oceola tarė:

— Ko jūs čia? Ar jūs čionai atėjote kaip draugas, ar, kaip ir visi kiti, manęs kankinti tuščiomis kalbomis? Čia lankėsi daugybė žmonių — veidmainiškų plepių, kurie stengėsi mane palenkti negarbingam poelgiui. Nejaugi ir jūs būsite atsiųstas su panašiu uždaviniu?

Iš šių žodžių aš pasidariau išvadą, kad Skotas jau lankėsi pas belaisvį,— matyt, su kažkokiu uždaviniu.

— Ne, aš atėjau savo paties noru, atėjau kaip draugas,— tariau aš.

— Aš tikiu jumis, Džordžai Rendolfai! Dar ankstyvoje jaunystėje jūsų širdis buvo tyra. O tiesūs ūgiai retai kada auga ant kreivo medžio. Aš nemanau, kad jūs būtumėt pasikeitęs, nors priešai mane įtikinėjo visiškai kitaip. Ne! Duokite ranką, Rendolfai! Atleiskite, kad jumis suabejojau.

Prietemoje aš pagriebiau belaisvio ranką ir supratau, kad abi jo rankos sukaustytos; vis dėlto mūsų rankų paspaudimas buvo tvirtas ir nuoširdus.

Aš neklausinėjau Oceolos, kas tie priešai, kurie apjuodino mane. Svarbiausia buvo tai, kad belaisvis patikėjo draugiškais mano jausmais,— nuo to priklausė, ar jo išlaisvinimo planas baigsis sėkmingai. Aš jam papasakojau tik dalį to, kas įvyko prie ežero, visa kita nebūčiau patikėjęs net tikram broliui.

Aš laukiau audringo rūstybės prasiveržimo, bet buvau maloniai nustebintas: jaunojo vado buvo apsiprasta su netikėtais likimo smūgiais ir išmokta valdyti jausmus. Aš jaučiau, kad mano žodžiai jam padarė gilų įspūdį. Tamsoje negalėjau matyti jo veido, jis tik sugriežė dantimis ir kažką sušvokštė, stengdamasis nuslopinti savo įtūžį.

— O kvailys!— pagaliau sušuko jis.— Koks aklas mulkis aš buvau! Juk iš pat pradžių aš įtariau šitą saldžialiežuvį niekšą. Ačiū, kilnusis Rendolfai! Nežinau, kuo atsilyginsiu už ištikimą

jūsų draugystę. Dabar jūs galite reikalauti iš Oceolos viską, kas yra pasaulyje!

— Nė žodžio daugiau, Paueli! Jums nėra ko galvoti apie tai — priešingai, jums aš esu skolingas, bet dabar jūs neturite gaišti nė minutės. Aš atėjau čionai jums duoti patarimą. Tai planas, pagal kurį jums pavyks išsilaisvinti. Bet mums reikia skubėti, antraip mane gali čia užklupti.

— Koks yra tas jūsų planas?

— Jūs turite pasirašyti Oklavachos sutartį!

XLVIII skyrius

KARO ŠŪKIS

Vien tik šūktelėjimas „uf", kuriame skambėjo nustebimas ir panieka, buvo atsakymas į mano žodžius. Paskui užstojo gili tyla.

Aš pakartojau savo pasiūlymą:

— Jūs turite pasirašyti šią sutartį!

— Niekados!— atsakė jis kuo ryžtingiausiu tonu.— Niekados! Verčiau aš gyvas supūsiu tarp šių sienų! Verčiau aš šoksiu krūtine ant savo kalintojų durtuvų ir žūsiu, negu tapsiu savo tautos išdaviku! Niekados!

— Kantrybės, Paueli, kantrybės! Jūs manęs nesupratote. Man atrodo, kad jūs drauge su kitais vadais neišsiaiškinote tikrosios tos sutarties prasmės. Atšiminkite, kad ji jus riša tik sąlyginiu pažadu: užleisti jūsų žemes baltiesiems ir keltis į Vakarus tik tuo atveju, jeigu seminolų *dauguma* sutiks su tuo. Šiandien jau aišku, kad dauguma *nesutinka.* Jūsų sutikimas nepakeis tos daugumos sprendimo!

— Tas tiesa,— sutiko belaisvis, pradėdamas suvokti mano mintį.

— Tokiu atveju jūs galite pasirašyti sutartį ir savęs nelaikyti jos saistomo, kol neįvykdyta svarbiausia sąlyga. Kodėl jūs negalėtumėte griebtis šios gudrybės? Niekas neapšauks jūsų veiksmų negarbingais. Man atrodo, kad kiekvienas žmogus pateisins jūsų poelgį, o jūs atgausite laisvę.

Gal būt, mano žodžiai blogai derinosi su taisyklėmis, kurių turėtų laikytis garbingas žmogus, bet tuo momentu jie buvo

padiktuoti nuoširdaus jaudinimosi, o draugystės ir meilės akys kartais nepastebi prasižengimų moralei.

Oceola tylėjo. Aš supratau, kad jis susimąstė dėl mano žodžių.

— Žinote ką, Rendolfai,— pagaliau tarė jis.— Jūs, tur būt, gyvenote Filadelfijoje, garsiajame juristų mieste. Niekados nieko panašaus man nebuvo atėję į galvą. Jūsų tiesa — šis parašas, žinoma, nesaistytų manęs. Bet aš nemanau, kad agentas bus patenkintas, jeigu ir pasirašysiu sutartį. Jis manęs nekenčia — aš tai žinau, ir žinau jo neapykantos priežastį. Aš irgi jo neapkenčiu, ir taip pat dėl daugelio priežasčių. Jau ne pirmas kartas jis mane įžeidinėja! Ar jis pasitenkins mano parašu?

— Manau, kad taip. *Jei galite,* apsimeskite, kad nusileidote. Pasirašykite, ir tučtuojau būsite laisvas.

Tuo aš neabejojau. Iš viso to, ką gavau nugirsti po Oceolos suėmimo, aš priėjau išvadą, kad Tompsonas jau gailėjosi dėl savo elgesio. Visi buvo įsitikinę, kad jis veikė pernelyg jau beatodairiškai ir kad tas beatodairiškumas gali sukelti pragaištingų padarinių. Šitos kalbos pasiekė agentą; išgirdęs iš kalinio, kad jį aplankė Skotas, nusprendžiau, kad Skoto ateita su agento pavedimu. Buvo aišku, kad agentui pačiam norėjosi kaip galint greičiau atsikratyti savo belaisvio ir kad jis džiaugtųsi, galėdamas Oceolą paleisti net pačiomis palankiausiomis jam sąlygomis.

— Mano bičiuli! Aš paklausysiu jūsų patarimo ir pasirašysiu sutartį. Galite pranešti agentui šį mano nusistatymą.

— Aš jam pranešiu, kai tik jį pamatysiu. O dabar jau vėlu, likite sveikas!

— Ak, Rendolfai! Kaip sunku skirtis su draugu, vieninteliu draugu, man likusiu tarp baltųjų! Kaip man norėtųsi pasikalbėti su jumis apie seniai praėjusias dienas! Bet čia ne laikas ir ne vieta apie tai šnekėtis.

Jaunojo vado tonas pasidarė nebe santūrus, ir jo balsas skambėjo švelniai, kaip ir anais laikais.

— Taip, vienintelis draugas tarp baltųjų, kurį aš branginu ir gerbiu,— susimąstęs pakartojo jis,— vienintelis, išskyrus...

Jis staiga nutilo, tartum atsitokėjęs, kad vos neišdavė paslapties, kurią nelaikė esant išmintinga atskleisti. Su tam tikru nerimu aš laukiau prisipažinimo, bet vis dėlto neišgirdau jo. Oceola vėl prabilo, bet jau visiškai kitu tonu.

— Daug pikto mums pridarė baltieji!— tarė jis su įtūžiu.— Tiek neteisingumų, kad net sunku suskaityti... bet, prisiekiu Didžiąja dvasia, aš atkeršysiu! Ligi šiol aš nedaviau tokios priesaikos, bet pastarųjų dienų įvykiai mano kraują pavertė į liepsną. Dar ligi jums ateinant aš prisiekiau užmušti du pikčiausius savo priešus. Jūs nepakeitėte mano troškimo, atvirkščiai, dar labiau jį sustiprinote, ir prie savo nedraugų aš pridėjau trečią priešą. Dabar aš dar kartą prisiekiu Didžiąja dvasia, kad tol nenurimsiu, kol lapai miške neparaudonuos nuo vieno raudonodžio išdaviko ir trijų baltųjų niekšų kraujo! Neilgai tu džiaugsiesi, išdavike Omatla! Greitai tave ištiks patrioto kerštas, greitai tave pervers Oceolos kalavijas!

Aš tylėjau, laukdamas, kol atslugs jo įtūžis. Po kelių sekundžių jaunasis vadas nurimo ir vėl prabilo draugiškai:

— Dar vienas žodis, ligi mes atsisveikinsime. Kas gali žinoti, kada vėl turėsime progos susitikti! Įvairios aplinkybės gali mums tai sukliudyti. O jei ir susitiksime, tai kaip priešai, mūšio lauke. Aš neslepiu nuo jūsų, kad visai negalvoju apie taiką. Ne, niekados! Aš turiu į jus vieną prašymą, Rendolfai. Pažadėkite, kad jį išpildysite, nereikalaudamas paaiškinimų. Priimkite iš manęs štai šitą dovaną ir, jei branginate mano draugystę, nesislėpdamas visada ją nešiokite ant krūtinės. Tai ir viskas!

Tardamas šiuos žodžius, jis nusikabino nuo kaklo grandinėlę su tekančios saulės atvaizdu, apie kurį aš jau kartą minėjau. Jis užkabino jį man, ir brangusis simbolis sublizgo ant mano krūtinės. Aš priėmiau jo dovaną neatsisakinėdamas, pažadėjau įvykdyti jo prašymą ir savo ruožtu jam padovanojau laikrodį. Paskui, širdingai paspaudę vienas kitam rankas, mes atsisveikinome.

* * *

Kaip ir maniau, išlaisvinti seminolų vadą nebuvo ypatingai sunku. Nors agentas ir nekentė jaunojo vado dėl man nežinomų priežasčių, bet nedrįso asmeninių savo nuotaikų perkelti į oficialiąją plotmę. Jis jau ir taip buvo atsidūręs keblioje padėtyje. Ir kada jam pranešiau belaisvio sutikimą pasirašyti sutartį, pamačiau, kad Tompsonas labai apsidžiaugė, galėdamas taip lengvai jo nusikratyti. Negaišdamas laiko, jis nuėjo pasimatyti su belaisviu.

Oceola elgėsi labai taktiškai. Jei vakar jis dar nevaldė savo pykčio, tai šiandien buvo nuolaidus ir santūrus. Naktis, praleista kalėjime, tartum būtų sutramdžiusi šią išdidžią dvasią. Alkanas ir sukaustytas grandinėmis, jis dabar buvo pasiruošęs priimti bet kurias sąlygas, galinčias jam suteikti laisvę. Taip padėtį vaizdavosi agentas.

Buvo atnešta sutartis: Oceola ją pasirašė, netaręs nė žodžio. Nuo jo nuėmė grandines, kalėjimo durys plačiai atsidarė, ir jam leido netrukdomai pasišalinti. Tompsonas džiūgavo, bet tai buvo tik iliuzija. Jei jis, kaip ir aš, būtų pastebėjęs ironišką šypseną Oceolos lūpose, kažin ar būtų taip tvirtai tikėjęs savo laimėjimu. Bet Tompsonas neilgai pasidžiaugė tokia malonia savo klaida.

Visų akivaizdoje jaunasis vadas išdidžiu žingsniu pasuko miško link. Bet, pasiekęs pamiškę, atsigręžė į forto pusę, išsitraukė iš už juostos blizgantį durklą, užsimojo juo virš galvos ir kovingai riktelėjo: „Jo-cho-echi!" Šis karo šūkis triskart pasiekė mūsų ausis, o po to Oceola pasigręžė ir vienu šuoliu šmurkštelėjo į miško tankmę.

Buvo labai aišku, ką tai reiškia. Net pats džiūgaujantis agentas suprato, kad šis šūkis reiškia žūtbūtinio karo paskelbimą. Netrukus belaisvio pėdomis buvo pasiųsti ginkluoti kareiviai. Bet gaudynės nieko gero nedavė, ir po ištisos valandos bergždžių ieškojimų išvargę kareiviai sugrįžo į fortą.

* * *

Mudu su Galaheriu visą rytą išsėdėjome namie, laukdami įsakymo dėl mano arešto. Bet kaip aš nustebau, jo nesulaukęs. Vėliau paaiškėjo, kad Ringholdas negrįžo į fortą. Po sužeidimo jis buvo nugabentas pas jo pažįstamą, gyvenusį už kelių mylių nuo forto. Todėl šis skandalingas įvykis neišaiškėjo. Antrasis priešininkas, adjutantas Skotas, grįžęs su apriš ta ranka, pareiškė, kad jį numetęs arklys ir jis susitrenkęs į medį. Buvo visiškai suprantama, kodėl sužeistasis dabita neatskleidė tikrųjų savo sužeidimo priežasčių. O aš galėjau tik pritarti jo tylėjimui ir savo ruožtu nė žodžio niekam nesakiau apie tai, kas atsitiko,— niekam, išskyrus savo draugą. Visa ši istorija išėjo į viešumą tik žymiai vėliau. Po to aš dažnai susitikdavau su adjutantu Skotu tarnybiniais reikalais, bet mūsų pasikalbėjimai

būdavo grynai oficialaus pobūdžio ir mes abu elgdavomės labai santūriai.

Bet netrukus aplinkybės mus išskyrė. Ir aš džiaugiausi, galėdamas nesusitikinėti su žmogumi, kurį be galo niekinau.

XLIX skyrius

KARAS

Kelias savaites po pasitarimo Kingo forte viešpatavo visiška rimtis. Derybos pasibaigė, ir karo veiksmų pradžia buvo jau ne už kalnų. Baltųjų pokalbiai daugiausia sukosi apie tai, ką darys indėnai. Ar jie stos į kovą, ar eis į nuolaidas. Daugumas manė, kad nusileis.

Seminolams buvo duotas tam tikras laikas pasiruošti kelionei. Į visas gentis išžygiavo pasiuntiniai, kurie turėjo paskelbti, kurią dieną indėnai privalo atvaryti į fortą visus galvijus ir arklius. Buvo paskirtas išpardavimas, prižiūrint agentui. Gautus pinigus buvo manoma išdalinti galvijų savininkams tik tada, kai jie atvyks į naują gyvenamąją vietą Vakaruose. Tas pat buvo nutarta padaryti ir su jų plantacijomis bei sodybomis.

Atėjo išpardavimo diena, bet kaip vyriausybės agentas nusivylė, kada bandos neatvyko. Išpardavimą teko atidėti.

Indėnai neatginė savo galvijų — vadinasi, reikėjo laukti blogesnių įvykių. Netrukus jų ketinimai pasidarė dar aiškesni.

Pastarųjų savaičių ramybė buvo tik grėsminga tyla prieš audrą. Kaip duslus tolimo griaustinio dundėjimas pradėjo kilti smulkūs konfliktai — neabejotini ginkluoto susirėmimo pranašai.

Kaip paprastai, kivirčus pradėjo baltieji. Jie suėmė tris indėnus, medžiojusius už savo teritorijos ribų. Būrys baltųjų juos surišo virvėmis ir uždarė tvarte vieno baltojo sodyboje. Belaisvius jie ten išlaikė tris dienas ir tris naktis, kol kiti genties kariai, tai sužinoję, atėjo jų vaduoti. Įvyko susirėmimas, keli indėnai buvo sužeisti, tačiau baltieji pabėgo, ir suimtieji atgavo laisvę. Kada jie buvo išvesti iš kalėjimo, jų draugai išvydo baisų vaizdą. Virvės, kuriomis buvo surišti tie vargšai, buvo įsipiovusios į jų kūnus, ir jie negalėjo pajudinti nei rankų, nei kojų. Jiems nutekėjo daug kraujo, ir per visą

tą laiką jie nieko negavo valgyti. Galima įsivaizduoti, kokį tai padarė įspūdį! Įsidėmėkite, kad aš čia pateikiu vien tikrus faktus.

Dar vienas atsitikimas. Šeši indėnai buvo savo stovykloje netoli Kanafa Pondo, juos užpuolė būrys baltųjų, atėmė šautuvus, iškratė maišus ir pradėjo plakti botagais. Bet tuo tarpu atskubėjo dar du indėnai; jie pamatė, kas ten darosi, ir pradėjo šaudyti į baltuosius. Baltieji ėmė atsišaudyti, nukaudami vieną indėną ir sunkiai sužeisdami kitą.

Suprantama, indėnai ėmė bruzdėti ir pradėjo keršyti. Laikraščiai rašė:

„Daltonas, rugpiūčio 11 d. Paštininkas, jodamas iš Kingo forto į Bruko fortą, sutiko būrį indėnų. Šie sugriebė arklį už pavadžio, raitelį nutraukė nuo balno ir nužudė. Sužalotas paštininko kūnas po kelių dienų buvo rastas miške."

„Keturiolikos vyrų būrys jojo į žvalgybą Vakachontos kryptimi, kapitono Gabrieliaus Pristo plantacijos link. Už mylios nuo paskyrimo vietos prijojo mažą vandens telkinį. Kai kurie nesiryžo bristi per tą telkinį. Tačiau keturi surizikavo ir paragino arklius. Tuo tarpu iš užuolandos staiga juos užpuolė indėnai ir paleido ugnį. Du, jojęs pirma kitų, buvo sužeisti. Vienam, misteriui Folkui, kulka pataikė į kaklą; jis buvo paimtas ir nugabentas namo. Kitam, kapitono Pristo sūnui, buvo sulaužyta ranka, o jo arklys nukautas. Pristas leidosi bėgti, puolė į pelkę ir tik tokiu būdu pasislėpė nuo jį persekiojančių indėnų."

„Maždaug tuo pačiu metu būrys indėnų užpuolė keletą žmonių, kirtusių medžius ąžuolyne Džordžo ežero salelėje. Baltiesiems pavyko išsigelbėti valtimis, bet du buvo sužeisti."

„Niuriveryje, Floridos pietryčiuose, indėnai užpuolė misterio Kulio namus, nužudė jo žmoną, vaikus ir namų mokytoją. Jie išsivarė trisdešimt kiaulių, tris arklius, pagrobė dvylika dėžių su produktais, statinaitę parako, daugiau kaip du šimtus svarų švino, septynis šimtus sidabrinių dolerių ir du negrus. Paties misterio Kulio nebuvo namie. Sugrįžęs jis pamatė gulinčią negyvą žmoną su mažyčiu ant rankų — indėnai ją nužudė šūviu į širdį; du vyresnieji vaikai taip pat buvo nužudyti. Mergaitė dar laikė knygą rankoje, o berniukas gulėjo šalia jos. Visas namas buvo apimtas liepsnos."

„Spring Gardene, netoli Sent Džonso, didelė pulkininko Riso plantacija buvo nusiaubta ir sudeginta ligi pamatų. Cukrašvendrių atsarga, iš kurios būtų išėję devyniasdešimt statinių cukraus, buvo sunaikinta, šimtas šešiasdešimt du negrai, visi mulai ir arkliai išvesti."

„Tie patys indėnai nusiaubė misterio Depeisterio plantaciją, su kurios negrais jie buvo susidėję. Radę valtį, jie perplaukė upę ir sudegino kapitono Demeto sodybą. Majoro Herioto plantacija buvo nusiaubta, ir aštuoniasdešimt jo negrų išėjo su indėnais. Po to indėnai nužygiavo San Augustino kryptimi, kur didžiulė generolo Ernandeso plantacija buvo paversta griuvėsiais. Tokio pat likimo susilaukė Biulovo, Diupono, Buen Retiro, Denchemo, Makrėjaus Tomoka Kriko, Bejeso, generolo Heringo, Bortalonės Solano ir kitos — beveik visos plantacijos į pietus nuo San Augustino."

Tokie yra pliki istoriniai faktai. Aš juos pateikiau kaip iliustraciją, norėdamas apibūdinti tą padėtį, kuri buvo susidariusi prieš pat karą su seminolais.

Nors indėnų veiksmų ir negalima pavadinti kitaip, kaip tik barbariškais, bet jie buvo tik atsiteisimo aktai, šiurpūs seniai laukto keršto protrūkiai, atsakymas į jiems padarytas neteisybes, atpildas už priespaudą, kurią jie taip kantriai kentė daugelį metų...

Kol kas tikrį karo veiksmai dar nebuvo prasidėję, bet indėnų būriai, naikinę baltųjų valdas, vienu metu pasirodydavo įvairiose vietose. Daugeliui, kurie prieš indėnus kada nors buvo griebęsi smurto, išmušė atsiskaitymo valanda; kitiems vos-ne-vos pavyko pasprukti ir išgelbėti savo gyvybę. Užpuolimas sekė užpuolimą, kol visa šalis paskendo liepsnose.

Visi, kurie tik gyveno viduryje šalies ir indėnų rezervato pasienyje, metė savo laukus, paliko turtą, žemės ūkio padargus, baldus, brangius daiktus ir ieškojo prieglobsčio fortuose ir aplinkinėse gyvenvietėse, kurios dabar didesnio saugumo dėlei buvo specialiai sutvirtintos.

Omatla ir kiti vadai su keturiais šimtais savo šalininkų pasitraukė iš savo vietų ir nubėgo į Bruko fortą ieškoti apsaugos.

Dabar jau nebereikėjo spėlioti, ar bus karas, ar ne. Jis prasidėjo, ir karo šūkis „Jo-cho-echi!" dieną ir naktį skambėjo aplinkiniuose miškuose.

L skyrius

PASKUI KEISTĄJĮ RAITELĮ

Kol kas į Floridą buvo sutraukta palyginti mažai Amerikos kariuomenės. Bet daliniai jau žygiavo iš Naujojo Orleano, iš Moultrio forto, Savanos, Mobailio ir kitų karo stovyklų, kur paprastai stovėdavo Jungtinių Valstijų kariuomenė. Didžiuosiuose Džordžijos ir Karolinos valstijų miestuose, taip pat pačioje Floridoje buvo skubiai telkiami savanorių daliniai. Kiekvienai gyvenamajai vietovei buvo duotas įsakymas steigti būrius ir dalyvauti karo veiksmuose. Gimtoje mano Suonos gyvenvietėje taip pat buvo nutarta formuoti dalinį. Tuo tikslu ten buvo iškomandiruotas mano bičiulis Galaheris, o aš, leitenanto laipsniu, paskirtas jo padėjėju.

Aš labai apsidžiaugiau, gavęs šį įsakymą. Nuobodus gyvenimas forto įguloje man jau buvo pakyrėjęs. Be to, dar mane viliojo proga keletą dienų pabuvoti namie.

Galaheris džiaugėsi ne mažiau už mane. Jis buvo aistringas medžiotojas. Mano bičiulis lig šiol daugiausia gyveno mieste arba Atlanto pakrantės fortuose, užtat retai kada gaudavo pasimėgauti lapės ar elnio medžiokle. Aš jam pažadėjau suteikti malonumo pamedžioti žvėrių ir paukščių, kadangi Suonos miškuose buvo gausu visokio gyvio.

Taigi mudu abu, gavę įgaliojimus verbuoti savanorius, atsisveikinome su forto draugais ir lengva širdimi leidomės į kelionę, iš anksto džiaugdamiesi malonia pramoga. Mus lydėjo ištikimasis Juodasis Džekas, kuris taip pat džiaugėsi, galėdamas grįžti į senąją plantaciją.

Indėnai tada dar nepuldinėjo Suonos apylinkių. Jos buvo toli nuo tų vietų, kur gyveno nepalankiausiai mums nusiteikusios indėnų gentys. Jausdamiesi saugūs, gyventojai ramiai sėdėjo savo namuose. Tačiau savanorių būriai jau buvo suformuoti, ir nuolat aplinkui jodinėjo patruliai.

Aš dažnai gaudavau laiškus nuo motinos ir Virginijos, bet juose nesijautė ypatingo nerimo. Pavyzdžiui, sesuo manė, kad indėnai išvis jų nelies. Bet širdyje man vis tiek buvo neramu, ir aš su didžiausiu pasitenkinimu sutikau įsakymą vykti į gimtuosius kraštus.

Mes šuoliais lėkėme miško keliu ir greitai jau buvome netoli tų vietų, kur prabėgo mano vaikystė. Šį kartą aš nebijojau

pasalos, nes iš anksto viskuo pasirūpinau. Mums buvo duotas įsakymas susiruošti per valandą laiko. Ir mes bemat leidomės į kelionę, kad mirtini mano priešai nesuspėtų sužinoti apie mano išvykimą. Beje, greta manęs jojo narsusis Galaheris, o iš paskos ištikimasis mano ginklanešys, tad nebijojau atviro baltųjų užpuolimo.

Aš tik būkštavau, kad kelyje nesutiktume būrio indėnų — dabar jau mūsų priešų! Tai buvo realus pavojus, todėl ėmėmės visų atsargumo priemonių.

Keliose vietose mes aptikome ką tik įmintus mokasinų ir arklių kanopų pėdsakus, o kartą radome bebaigiantį smilkti laužą, aplink kurį matėsi indėnų pėdos. Čia būta jų stovyklos. Kol ant upės kranto prijojome nuošalią plantaciją, nesutikome nė vieno baltojo ar spalvotojo. Čia mes pirmą kartą pamatėme gyvą žmogų.

Tai buvo raitelis — iš visa ko sprendžiant, indėnas. Jis jojo perdaug toli nuo mūsų, kad būtume galėję įžiūrėti jo veido spalvą ir bruožus. Bet iš jo drabužių, sėdėsenos, raudonos juostos ir kelnių ir ypač iš strauso plunksnų ant galvos mes nusprendėme, kad čia esama seminolo. Jis jojo ant juodo arklio ir ką tik pasirodė miško proskynoje, kurlink jojome ir mes. Matyt, jis mus pastebėjo tą pačią akimirką, kaip ir mes jį, ir tikriausiai norėjo išvengti susitikimo su mumis. Žvilgtelėjęs į mus, jis apgręžė arklį ir vėl išnyko miške.

Karštagalvis Galaheris paspaudė pentinais savo žirgą ir leidosi vytis raitelį. Aš norėjau jį sulaikyti, bet man pasirodė, kad tas raitelis buvo Oceola. Tuo atveju mums negrėsė joks pavojus. Man norėjosi susitikti su jaunuoju vadu ir draugiškai pasikalbėti, todėl aš nulėkiau paskui Galaherį, o Džekas nusekė įkandin mudviejų abiejų.

Aš buvau beveik tikras, kad tas keistasis raitelis turėjo būti Oceola. Man pasirodė, kad pažinau strauso plunksnas, o Džekas man buvo pasakojęs, kad jaunasis vadas jodinėja ant puikaus juodo žirgo. Pagal visus požymius tai buvo jis. Norėdamas jį pašaukti ir sustabdyti, aš spustelėjau pentinais arklį ir pralenkiau Galaherį.

Netrukus mes įjojome į mišką, kur dingo raitelis, bet čia, išskyrus šviežius pėdsakus, nieko nepamatėme. Aš pašaukiau Oceolą, garsiai pasakiau savo vardą, bet tik miško aidas pakartojo mano žodžius. Kurį laiką aš jojau pėdsakais, vis tebe-

šaukdamas Oceolą, bet nesulaukiau jokio atsakymo. Raitelis arba nenorėjo atsiliepti į mano šauksmą, arba buvo nujojęs perdaug toli, kad būtų galėjęs mane išgirsti. Aišku, buvo tuščias darbas jį vytis, jeigu jis pats gera valia nesustojo. Mes galėjome jį sekioti pėdomis ištisą savaitę, ir vis tiek nebūtume paviję. Matydami savo pastangų beprasmiškumą, mudu su Galaheriu atsisakėme toliau vytis raitelį ir sugrįžome į kelią, stengdamiesi greičiau baigti žygį.

Aš gerai atsiminiau šalutinį takutį, labai sutrumpinantį kelią, ir mudu įsukome į jį. Nujoję gana toli, vėl užtikome šviežias arklio pėdas, einančias nuo upės, ir leidomės ton pusėn. Apžiūrėjome pėdas ir pamatėme, kad jos dar drėgnos. Šalimais ant sausų medžių lapų dar žvilgėjo vandens lašai. Vadinasi, raitelis plaukte perplaukė upę!

Šis atradimas man iškėlė aibę klausimų. Kam indėnui prireikė joti į tą pusę? Jeigu čia būta Oceolos, tai ko jam tenai reikėjo? Esant tokiai įtemptai padėčiai šalyje, indėnas, prijojęs prie baltųjų gyvenvietės, rizikavo gyvybe. Jei jis būtų pastebėtas ir paimtas į nelaisvę, jam grėsė neišvengiama pražūtis. Leidžiantis į tokį drąsų žygį, reikėjo turėti rimtų sumetimų. Jeigu čia buvo Oceola, tai kokie tie jo sumetimai? Vienintelis priimtinas aiškinimas galėjo būti tas, kad Oceola ten nujojo pasižvalgyti. Kas gi čia galėjo būti gėdinga indėnui?

Nors šioje prielaidoje ir nebuvo nieko, kuo galėtum suabejoti, tačiau ji kažkodėl manęs neįtikino. Lyg koks debesis staiga būtų apgaubęs mano sielą, miglota nuojauta kankino mane, ir kažkoks demonas, rodos, man šnibždėjo: „Ne, ne taip!"

Raitelio, be abejo, perplaukta per upę. Nagi, patikrinkime!

Mes prijojome prie upės ir įsitikinome, kad spėliojome teisingai: pėdos tikrai ėjo nuo pat vandens. Taigi raitelis perplaukė upę. Mes padarėme tą pat ir kitame krante vėl pamatėme juodojo žirgo pėdas.

Nesustodami nujojome pėdomis. Galaheris ir Džekas neatsiliko nuo manęs. Airis labai stebėjosi mano atkaklumu. Bet aš nepajėgiau net atsakinėti į jo klausimus. Kas minutę mane vis labiau slėgė niūri nuojauta. Širdis spurdėjo krūtinėje, gniaužiama skausmo.

Pėdos mus atvedė į nedidelę aikštelę magnolijų giraitėje. Toliau joti nebuvo ko: mes pasiekėme tikslą. Aš nesąmoningai pažvelgiau į žemę ir nutirpau balne. Niūri nuojauta išnyko,

bet užtat apniko dar niūresnės mintys. Visoje aikštelėje buvo daugybė arklių kanopų pėdsakų, lyg čia būtų buvusi stovykla. Daugiausia pėdų buvo juodojo arklio. Bet greta matėsi kitos, mažesnės. Tai buvo lengvi mažiuko ponio pasagų įspaudai.

— Viešpatie! Masa Džordžai!— sumurmėjo Džekas, pralenkęs Galaherį ir įsmeigęs akis į žemę.— Pažvelkite, juk tai Baltosios Laputės pėdos. Mis Virginija buvo čia! Tuo nėra ko nė abejoti!

LI skyrius

KAS BUVO RAITELIS!

Man pasidarė negera, ir aš vos neišvirtau iš balno. Tačiau būtinumas slėpti savo jausmus mane privertė susivaldyti. Kartais kyla įtarimas, kurį nenorom pasakai net geriausiam draugui. Šį kartą taip buvo ir man, jei tai iš viso galima pavadinti „įtarimu". Deja, jis jau pavirto beveik įsitikinimu.

Aš supratau, kad ne tiek pėdos žemėje, kiek mano elgesys sudomino Galaherį. Jis pastebėjo, su kokiu jaudinimusi aš ieškojau pėdų. Jis negalėjo nepastebėti to mano jaudinimosi. Ir dabar, įjojus į aikštelę, jis pamatė, kaip aš pabalau ir kaip drebėjo mano lūpos dėl jam nesuprantamo išgąsčio.

— Kas tau, Džordžai, mano berneli? Tu spėji, kad indėnas bus sumanęs kokią niekšybę? Tu manai, kad jis į tavo plantaciją atjojo šnipinėti?

Šis klausimas padėjo man rasti atsakymą, kuris, kaip aš tada maniau, buvo gana toli nuo tiesos.

— Labai galimas daiktas,— atsakiau aš, stengdamasis nepaiodyti sumišimo.— Veikiausiai indėnų šnipas bus suėjęs į kokius santykius su kuriuo nors mūsų negru. Tai vieno mūsų ponio pėdos... Matyt, negrai buvo atjoję čia ir susitikę su indėnu, bet kuriuo tikslu, sunku pasakyti...

— Ne, masa Džordžai,— įsiterpė juodasis mano ginklanešys,— iš mūsiškių niekas daugiau nejodinėja ant Baltosios Laputės, kaip tik...

— Džekai,— griežtai pertariau jį,— lėk namo ir pasakyk, kad mes tuojau būsim. Greičiau, mano mielas!

Įsakymas buvo duotas taip ryžtingai, kad Džekas turėjo greitai paklusti. Nebaigęs sakinio, jis pentinais paspaudė savo arklį ir nudūmė. Tokio manevro aš griebiausi iš atsargumo. Prieš

akimirką aš visai nemaniau siųsti į priekį kurjerį, kad praneštų apie mūsų atvykimą. Aš žinojau, kad naivus negras norėjo pasakyti: „Iš mūsiškių niekas daugiau nejodinėja ant Baltosios Laputės, kaip tik mis Virginija." Ir aš sugalvojau griebtis šios gudrybės, nenorėdamas leisti jam baigti iki galo. Kai negras nujojo, aš pažvelgiau į savo draugą. Galaheris buvo atviros širdies, visada kalbėjęs tiesiai, nieko nesugebąs nuslėpti. Žiūrėdamas į malonų, žydintį jo veidą, aš aiškiai mačiau, kad Galaheris susirūpinęs, ir man pasidarė kažkaip nejauku. Bet mudu abu nutylėjome ir pasukome į takelį, kuriuo buvo nujojęs Juodasis Džekas.

Tai buvo siauras, galvijų išmintas takelis, kuriuo dviem greta joti buvo negalima, ir mes jojome tylėdami: aš priekyje, o Galaheris paskui mane.

Man nereikėjo sukinėti savo arklio, jis ir be manęs gerai žinojo, kur eiti,— tai buvo vis tas pats kelias. Dabar aš jau nebeįžiūrėjau pėdų žemėje. Kartą ar du pamačiau mažojo ponio pėdas, bet dabar į jas nebekreipiau dėmesio: aš žinojau, iš kur ir kur jos ėjo.

Aš buvau per daug paskendęs savo mintyse, kad būčiau galėjęs pastebėti ką nors aplink save. Kas galėjo joti ant ponio, jei ne Virginija? Taip, man buvo aišku, kieno vardą norėjo ištarti Juodasis Džekas: ant Baltosios Laputės visada jodinėdavo tik sesuo, plantacijoje niekam daugiau nebūdavo leidžiama sėstis ant jos mylimos kumelaitės. Beje, buvo viena išimtis. Aš esu matęs ant arkliuko ir Violą. Ar ne jos vardą būtų ištaręs Džekas, jei būčau jam leidęs baigti? Gal tai buvo Viola?

Bet kam gi kvarteronei susitikinėti su Oceola? Jokio reikalo. Manęs ilgai nebuvo namie, ir daug kas pasikeitė per tą laiką. Kas gali žinoti... gal būt, Violai įkyrėjo juodasis jos garbintojas ir ji maloningą savo dėmesį nukreipė į šaunųjį vadą. Veikiausiai ji dažnai jį matydavo čia. Juk po to, kai aš išvykau į šiaurę, praėjo keleri metai, kol iš Pauelių buvo atimta plantacija. Ir dabar aš prisiminiau vieną atsitikimą iš tų laikų, kai pirmą kartą susipažinau su Paueliu — tiesa, nelabai svarbų. Viola ėmė žavėtis gražiuoju jaunuoliu, ir Juodasis Džekas labai įtūžo. Sesuo pradėjo barti Violą už tai, kad ji kankina pirmąjį savo garbintoją. Viola buvo gražuolė ir, kaip daugumas gražių merginų, koketė. Mano spėjimas galėjo būti teisingas... Ši mintis mane nuramino, bet, deja, vargšas Džekas!..

Dar viena nereikšminga aplinkybė sustiprino mano spėliojimus. Pastaruoju metu aš pastebėjau, kad mano tarnas labai pasikeitė: jis man neatrodė toks linksmas, kaip anksčiau, jis buvo susimąstęs, rimtas ir išsiblaškęs.

Netrukus man dingtelėjo dar vieną mintis. Nors ant Baltosios Laputės niekam nebuvo leidžiama jodinėti, bet kuris nors iš tarnų galėjo slapta pažeisti tą draudimą ir, paėmęs ponį iš pievelės, leistis į pasimatymą su indėnu. Visa tai buvo labai įtikima. Mūsų plantacijoje, kaip ir kiekvienoje kitoje, galėjo būti nepatenkintų vergų, palaikančių ryšius su priešiškais indėnais. Pasimatymo vieta galėjo būti paskirta maždaug už mylios nuo namų. Joti maloniau, kaip eiti pėsčiam, ir paimti ponį iš ganyklos buvo galima visiškai ramiai, nebijant, kad kas nors pastebės. Duok dieve, kad viskas būtų taip...

Vos tik spėjęs mintyse šitaip pasimelsti, aš pastebėjau daiktą, bemat sugriovusį visus mano spėliojimus, ir vėl skvarbus skausmas pervėrė man širdį.

Prie kelio augo baltosios akacijos krūmas, ir ant vieno jo spyglio draikėsi galas kaspino, plaikstomas vėjelio. Tai buvo plono šilko kaspinas, kuriais puošiamos moterų suknelės; matyt, jis užsikabino už spyglio ir atplyšo. Man tai buvo liūdnas ženklas: pamačius šitą kaspiną, griuvo visos fantastinės mano viltys. Nė vienas negras, net Viola, negalėjo palikti tokio pėdsako. Aš krūptelėjau ir greitai prajojau pro šalį.

Aš tikėjausi, kad mano palydovas nepastebės tos nuoplaišos, bet veltui. Kaspinas per daug krito į akis. Atsigręžęs pamačiau, kad jis ištiesė ranką, pagriebė kaspiną ir smalsiai ėmė jį apžiūrinėti.

Bijodamas, kad jis neprijotų prie manęs ir nepradėtų klausinėti, aš paspaudžiau pentinais arklį ir leidausi šuoliais, rikteléjęs Galaheriui, kad nuo manęs neatsiliktų.

Po dešimties minučių mes įjojome į alėją, einančią namų link. Motina ir sesuo išėjo į verandą mūsų pasitikti ir džiaugsmingai mus sveikino atvykus. Bet motinos aš beveik nesiklausiau. Aš tik įsmeigiau akis į Virginiją, tyrinėdamas jos apdarą. Ji buvo su amazonės kostiumu ir dar nesuspėjusi nusiimti skrybėlės su plunksnomis.

Mano sesuo niekados man dar neatrodė tokia graži, kaip tą akimirką. Auksinės garbanos raitėsi aplink vėjo įraudintą jos

veidą. Bet aš nesidžiaugiau, žiūrėdamas į jos grožį. Virginija man atrodė puolęs angelas...

Nulipdamas nuo arklio, aš pažvelgiau į Galaherį ir pamačiau, kad jis viską suprato. Dar daugiau! Jo veide atsispindėjo dvasios kančia, beveik tokia pat skaudi, kaip ir manoji. Ištikimasis nuoširdusis mano draugas mano sielvartą pastebėjo dar anksčiau. Dabar jis žinojo priežastį, ir jo žvilgsnyje aš įskaičiau gilią užuojautą.

LII skyrius

ŠALTAS MANDAGUMAS

Kaip ir priderėjo sūnui, aš karštai apkabinau motiną. O sesers pasveikinimą priėmiau tylėdamas, beveik šaltai. Motina nusistebėjo, tai pamačiusi. Galaheris taip pat labai santūriai pasisveikino su Virginija. Ir ši aplinkybė taip pat buvo pastebėta motinos. Bet sesuo nerodė jokio sumišimo ženklų. Ji laisvai plepėjo, ir jos akys linksmai švietė, tartum ji iš tikrųjų būtų džiaugusis dėl mūsų atvykimo.

— Tu jodinėjai ant arklio, sesute?— paklausiau aš lyg šiaip sau.

— Ant arklio? Ne, ant ponio. Mano mažoji Baltoji Laputė kažin ar nusipelnė tokios garbės, kad ji būtų vadinama arkliu. Taip, aš pasijodinėjau, norėdama pakvėpuoti grynu oru.

— Viena?

— Viena! Vienut vienutėlė!

— Ar tai išmintinga, sesute?

— O kodėl gi ne? Aš dažnai jodinėju viena. Ko man bijoti? Vilkus ir panteras jūs jau visus aliai vieną iššaudėte, o nuo lokio ir aligatoriaus Baltoji Laputė visada mane savo kojomis vaduos.

— Miške galima sutikti daug pavojingesnių būtybių, kaip laukiniai žvėrys.

Tai sakydamas, aš ją stebėjau, bet jos veide neįžiūrėjau net menkiausio jaudinimosi.

— Kokios gi tos būtybės, Džordžai?— iš reto paklausė ji, tartum mane erzindama.

— Indėnai, raudonodžiai!— šiurkščiai atsakiau aš.

— Niekus pasakoji, broleli. Mūsų apylinkėje nėra indėnų,

bent jau tokių, kurių mums reikėtų bijoti...— Štai ji pridūrė truputį netvirtai.— Argi aš tau apie tai nerašiau? Tu atvykai iš tokių vietų, kur už kiekvieno kupsto slepiasi indėnas. Bet atsimink, Džordžai, tu sukorei ilgą kelią, ir jeigu neatsigabenai indėnų su savimi, tai čia jų nerasi. Todėl, džentelmenai, čia jūs abu galėsite miegoti kuo ramiausiai, nebijodami išgirsti karo šūkio „jo-cho-echi".

— Jūs taip tvirtai įsitikinusi tuo, mis Rendolf?— paklausė Galaheris, šį kartą be airiško savo akcento.— Aš ir jūsų brolis manome — ir tam turime pagrindo,— kad kai kurie indėnai, šūkaujantys karo šūkį, slankioja ne taip toli nuo Suonos.

— *Mis* Rendolf?— nusijuokė sesuo.— Kur jūs išmokote kalbėti tokiu pagarbiu tonu, *misteri* Galaheri? Tai ilgas kreipimasis — tuojau matyti, kad jį atsivežėte iš tolo. Anksčiau aš jums buvau „Virginija" arba tiesiog „Džinė", už ką galėjau net supykti ant jūsų, misteri Galaheri. Ir būčiau supykusi, jei jūs nebūtumėt nustojęs manęs taip vadinti. Kas gi atsitiko? Juk su jumis, *misteri* Galaheri, mes nesimatėme tik tris mėnesius, o su Džordžu vos du. Ir štai judu abu vėl čia ir vienas kalba iškilmingai kaip Solonas[1], o antrasis samprotauja išmintingai kaip Sokratas[2]. Ko gero, ir Džordžas po naujo nesimatymo ims mane vadinti „mis Rendolf". Tikriausiai taip pas jus priimta forte? Na ką gi, vyručiai,— pridūrė ji, pliaukštelėjusi vytiniu per verandos turėklus,— kalbėkite atvirai! Teikitės paaiškinti tokio nuostabaus jūsų „atsivertimo" priežastį. O lig tol, duodu garbės žodį, jūs negausite nė trupinėlio valgyti!

Reikia tarti keletą žodžių apie Virginijos ir Galaherio santykius. Jis seniai buvo pažįstamas su mano motina ir seserimi. Jos matydavosi su juo, kai buvo Šiaurėje. Virginija ir mano draugas taip susibičiuliavo, kad net ėmė vienas kitą vadinti vardais. Taigi buvo suprantama, kodėl sesuo manė, kad „mis Rendolf" skamba perdaug jau oficialiai. Bet aš suprantu, kodėl Galaheris į ją taip kreipėsi.

Vienu tarpu, jų pažinties pradžioje, man pasirodė, kad Galaheris įsimylėjęs Virginiją, bet paskui atsisakiau šios minties. Iš jų elgesio nebuvo matyti, kad jie būtų vienas kitą įsimylėję. Jų santykiai buvo perdaug draugiški, kad juos būtų galima

[1] Solonas (apie 638—559 m. prieš m. e.) — politinis senovės Atėnų veikėjas, įžymus įstatymų leidėjas.

[2] Sokratas (469—399 m. prieš m. e.) — senovės graikų filosofas idealistas.

įtarti įsimylėjus. Paprastai jie plepėdavo visokius niekus, juokdavosi, skaitydavo linksmas knygas, vienas kitą pravardžiuodavo juokingais vardais, krėsdavo visokias išdaigas; susitikę jie retai kada būdavo rimti. Visa tai taip skyrėsi nuo mano pasivaizdavimo, kaip turėtų elgtis įsimylėjėliai,— juk aš pats elgčiausi kitaip,— kad atsisakiau savo įtarinėjimų ir ėmiau į juos žiūrėti ne kaip į susimylėjusius, o tiesiog kaip į draugus.

Dar viena aplinkybė sutvirtino tą mano įsitikinimą. Aš pastebėjau, kad mano sesuo, kai nebūdavo Galaherio, netekdavo to lengvabūdiško linksmumo, kuriuo ji pasižymėjo vaikystėje. Bet, vos tik jam pasirodžius, joje įvykdavo staigi permaina, ir ji akimirksniu vėl pavirsdavo vėjavaike.

„Meilė,— galvojau aš,— taip nepasireiškia. Jei sesuo ir įsimylėjusi, tai ne Galaherį. Ne, ne jis jos širdies išrinktasis! O žaidimas, kurį ji žaidžia — tik draugiški santykiai. Jų bičiulystėje nėra nė mažiausios tikrosios meilės kibirkštėlės."

Miglotas įtarimas dėl jos elgesio, kilęs Galaherio širdyje, matyt, jį įskaudino. Bet jis kentėjo ne iš pavydo, o kaip ištikimas ir atsidavęs draugas, užjausdamas mane. Jo elgesys su mano seserimi, nors ir neperžengė griežto mandagumo ribų, visiškai pasikeitė. Nenuostabu, kad ji tai pastebėjo ir pareikalavo pasiaiškinti.

— Na, greičiau!— kalbėjo ji, vytele čaižydama vynuogių lapus.— Jūs juokaujate ar rimtai? Sakykite viską iš širdies — arba, prisiekiu, abu liksite be pietų! Aš pati nubėgsiu į virtuvę ir pasakysiu, kad jums nieko neduotų.

Jos kalbos maniera ir komiški grasinimai privertė Galaherį susijuokti, nors jo nuotaika buvo rūškana. Bet šį kartą jis susijuokė ne taip linksmai ir nuoširdžiai, kaip kitados. Aš taip pat nenorom nusišypsojau ir, manydamas, kad nereikia sakyti savo nepasitenkinimo, sumurmėjau kažką pasiaiškindamas,— dabar buvo ne laikas viską išdėti atvirai.

— Iš tiesų, sesute,— tariau aš,— mes per daug išvargę ir per daug išalkę, kad galėtume būti linksmi. Pagalvok pati, kokį mes kelią sukorėme, kepinami saulės spindulių! Burnoje neturėjome nė aguonos grūdo nuo to laiko, kai išjojome iš forto. O papusryčiavome irgi ne dievaižin kaip — kukurūzų paplotėliai, kąsnelis kiaulienos ir skysta kava. O Virginija, kaip man norėtųsi pasmaguriauti viščiukais ir pyragaičiais, kuriuos kepa senoji mūsų virėja, tetulė Šeba! Prašau tave, leisk mums pa-

pietauti, o paskui, pamatysi, mes pasidarysime visai kiti vyrai. Mudu būsime linksmi kaip du kiškučiai.

Patenkinta šituo pasiaiškinimu arba dėdamasi patenkinta, Virginija pažadėjo mus pavalgydinti ir, linksmai juokdamasi, nuėjo persirengti pietums. O mudu su Galaheriu irgi nuėjome į savo būstus.

Per pietus ir po jų aš nėriausi iš kailio, stengdamasis atrodyti linksmas ir patenkintas. Aš mačiau, kad Galaheris irgi mėgina vaidinti linksmą. Galimas daiktas, kad mums pavyko apgauti motiną, bet Virginija nesidavė apgaunama. Aš pastebėjau, kad ji kažkuo įtarinėja ir mane, ir Galaherį. Ji nusprendė, kad mes nuo jos kažką slepiame, ir, norėdama įgelti, savo ruožtu su mumis ėmė kalbėti įžeidžiamu tonu.

LIII skyrius

SESERS NUOTAIKOS

Taip truko visą tą ir kitą dieną, ir visi trys — Galaheris, sesuo ir aš — buvome vieni kitiems santūrūs, bet mandagūs. Aš nieko nepasakojau Galaheriui ir palikau jam pačiam regzti visas galimas prielaidas. Jis buvo tikras džentelmenas ir nė užuomina neparodė, kad laiko pagrįstais mano būkštavimus. Aš maniau atverti jam širdį ir jį paprašyti draugiško patarimo, bet tik tada, kai Virginija pati man viskuo prisipažins.

Laukiau patogios progos, kada galėčiau pareikalauti iš sesers pasiaiškinimo. Keletą kartų man pavyko likti su ja dviese, bet vis kažkaip nesiryždavau jos kamantinėti. Bet aš supratau, kad, būdamas jos brolis ir vienintelis vyras namie, privalau saugoti šeimos garbę.

Kol kas aš vengiau šitos iš esmės tėviškos pareigos, dalinai nenorėdamas užgauti jos jausmų, dalinai bijodamas sužinoti tiesą. Aš puikiai supratau, kad tarp sesers ir indėnų vado užsimezgę ypatingi santykiai, kad tikriausiai jie tebetrunka ir toliau, kad jie slapta susitikinėja. Bet kuo visa tai galėjo baigtis? Kiek vargšė mano sesuo jau spėjo susikompromituoti? Štai tie prakeikti klausimai, į kuriuos bijojau gauti atsakymą.

Aš tikėjausi, kad sesuo pati pasakys visą teisybę, jeigu jos maldausiu prisipažinti. Ji buvo išdidaus būdo, taigi aš žinojau, kad prievarta iš jos nieko neišgausiu. Jei imsiu griežtai reika-

lauti, ji gali užsispirti ir likti nesukalbama. Apskritai Virginija maža ką paveldėjo iš tėvo, ji visu kuo buvo atsigimusi į motiną. Jos abi turėjo ir išorinio, ir vidinio panašumo. Virginija buvo viena tų moterų, kurios, niekada gyvenime neragavusios griežtos drausmės, auga įsitikinusios, kad aukščiau už jas nieko nėra pasaulyje. Todėl ji ir jautėsi visiškai savarankiška, kaip kad būdinga daugumui Amerikos moterų. O kitose šalyse savarankiškumas yra tiktai iš aukštųjų klasių kilusių moterų privilegija. Nei tėvai, nei globėjai, nei auklėtojai — kadangi pastariesiems iš viso buvo draudžiama imtis griežtų priemonių — neturėjo įtakos mano seseriai, ir ji iš pat mažens elgėsi kaip karalaitė soste.

Ji buvo savarankiška dar ir kitu atžvilgiu. Ji turėjo turtą, kurį jai užrašė tėvas, ir ši aplinkybė dar labiau stiprino jos būdo atkaklumą.

Mano tėvas, pakurstytas širdies balso, savo turtą padalino vaikams lygiomis dalimis. Todėl mano sesuo buvo tokia pat turtinga, kaip ir aš. Žinoma, tėvas pasirūpino ir motinos likimu, bet pagrindinė paveldėjimo dalis — plantacija — priklausė seseriai ir man. Mano sesuo buvo turtinga įpėdinė ir galėjo klausyti motinos arba manęs tik tiek, kiek parėjo nuo jos užgaidų.

Aš taip smulkiai aptariau šį klausimą, norėdamas paaiškinti, koks painus ir opus uždavinys buvo pareikalauti iš sesers pasiaiškinimo dėl savo veiksmų. Nors ir kaip keista, bet man visai nė į galvą netoptelėjo, kad ir mano padėtis nebuvo visai tokia jau paprasta. Aš buvau susižadėjęs su Oceolos seserimi ir karštai troškau, kad ji būtų mano žmona. Santuoka su indėne man tada neatrodė joks pažeminimas, žinant, kad visuomenė už ją manęs nepasmerks. Tokių atsitikimų jau buvo ne vienas. Pavyzdžiui, Rolfas vedė indėnę daug tamsesnės odos ir ne tokią gražią bei kultūringą, kaip Majumė. Vėliau šimtai kitų vyrų padarė tą pat ir išlaikė visuomeninę savo padėtį ir po senovei liko visų gerbiami. Kodėl gi aš negalėjau taip pasielgti? Iš tiesų, man tada nė į galvą neatėjo tokia abejonė. Aš laikiau, kad mano ketinimai indėnės atžvilgiu visiškai atitiko gero tono taisykles.

Būtų buvę visai kas kita, jei mano išrinktosios gyslomis būtų tekėjęs bent lašelis Afrikos kraujo. Tada iš tikrųjų baisu visuomenės pasmerkimo, kadangi Amerikoje žmogus susilaukia pažeminimo ne tiek dėl odos spalvos, kiek dėl rasinės priklau-

somybės. Baltasis džentelmenas gali vesti indėnę, ir ji be ypatingų prieštaravimų priimama į visuomenę; o jeigu ji dar ir graži, tai gali tikėtis net pasisekimo.

Visa tai aš žinojau ir vis dėlto pats buvau nežmoniško ir baisaus prietaro vergas. Jei rasės susimaišymas įvyksta kitu keliu, tai yra, jei baltoji moteris išteka už indėno, tokia santuoka laikoma nelygia ir gėdinga. Jos draugai į tokią santuoką žiūri kaip į nelaimę, kaip į smukimą. O jei ta moteris kilusi iš aukštųjų sluoksnių — na, tada jau, varguole, kaltink pati save!

Nors mano įsitikinimai prieštaravo įsigalėjusiai pažiūrai dėl skirtingų rasių ir odos spalvos, aš pats nebuvau laisvas nuo to prietaro įtakos.

Jei mano sesuo myli indėną, vadinasi, ji yra žuvusi, smukusi moteris! Nors ir kažin kaip aukštai savo tautoje būtų iškilęs tas indėnas, nors jis būtų narsiausias, nors jis būtų kilniausias. Net jei jis būtų pats Oceola!

LIV skyrius

ATVIRAS POKALBIS

Mane kankino nežinia, ir aš nutariau pakalbėti su seserimi, kai tik rasiu ją vieną.

Tokia proga netrukus pasitaikė. Aš ją pamačiau pievelėje prie ežero ir priėjau. Pastebėjau, kad ji neįprastai linksma.

„Deja!— pagalvojau aš.— Nesišypsok! Greitai tu šypsosies pro ašaras."

— Sesute!

Ji kažką kalbėjo savo numylėtinėms — auksinėms žuvytėms — ir negirdėjo arba apsimetė manęs negirdinti.

— Sesute!— pakartojau garsiau.

— Na, kas yra?— šaltai paklausė Virginija, nežiūrėdama į mane.

— Klausyk, Virginija, mesk tuos savo žaisliukus! Man reikia su tavim pasikalbėti.

— Mat kaip! Vadinasi, čia prievarta! Pastaruoju metu taip retai girdėdavau tavo balsą, kad tau ypač turiu būti dėkinga už tą malonę. O kodėl su tavim nėra tavo draugo? Galėtų ir jis su manim pasikalbėti ta pačia dvasia! Aš manau, jums abiem jau nusibodo vaidinti bežadžius dvynius. Na, tu gali toliau

žaisti tą savo žaidimą, jei tau patinka. Užtikrinu tave, kad manęs tai nė kiek nejaudina!— Ir ji uždainavo:

Jankiams jūra sava ir greita fregata!
Mes skriejam kovon bangomis!
Mūsų vėliavą štai mato priešų laivai
Po mėlynu dangumi.

Paskui ji kreipėsi į savo numylėtinę — mažutę danielę:

— Na, eikš šen, mano mažyte! Žiūrėk, nelįsk labai arti kranto, kad nenusiristum į vandenį. Girdi?

— Prašyčiau, Virginija, mesti tuos juokus! Man reikia su tavim pasikalbėti svarbiu reikalu.

— Svarbiu reikalu! Ar tik ne vesti būsi sumanęs? Ne, kažkodėl neatrodo. Tu taip iškilmingai ir niūriai nusiteikęs... lyg būtum vedamas į kartuves... cha-cha-cha!

— Klausyk, sesute, aš su tavim kalbu rimtai.

— O, žinoma, rimtai! Aš tavimi tikiu, brangusis.

— Klausyk, Virginija, aš turiu į tave svarbų reikalą,— labai svarbų! Aš norėjau su tavimi pasikalbėti jau nuo tos dienos, kai parsiradau namie.

— Tai ko lig šiol tylėjai? Tu turėjai daug patogių progų. Argi aš nuo tavęs slapsčiausi?

— Ne.. bet... matai, kad...

— Na, sakyk, broleli, dabar patogus metas. Iš tavo veido matau, kad tu į mane turi kažkokį prašymą. Jei taip, tai aš tau leidžiu jį išdėstyti.

— Ne, Virginija, ne visai taip! Klausimas, kuriuo aš noriu pakalbėti...

— Tai koks gi tas klausimas, sakyk!

Man pakyrėjo toks vinguriavimas, aš net kiek įsižeidžiau ir nusprendžiau padaryti tam galą, ištardamas žodį, turėjusį priversti seserį iš karto nuleisti toną ir prakalbėti rimtai:

— Oceola!

Aš tikėjausi, kad ji pasikeis iš veido, bet klydau. Kaip nustebau, kada ji liko tokia pat: nei jos žvilgsnis, nei jos elgesys nerodė nė mažiausio jaudinimosi! Ji atsakė beveik iškart, nesvyruodama:

— Ką? Jaunasis seminolų vadas? Pauelis, mūsų vaikystės draugas? Tu nori kalbėti apie jį? Ką gi, man tai pati įdomiausia tema. Aš galiu visą dieną kalbėti apie šį drąsų žmogų.

Aš taip buvau priblokštas, kad nežinojau, nė ką daryti.

— Tai ką gi tu norėjai man apie jį pasakyti, broleli Džordžai?— kalbėjo sesuo, ramiai žiūrėdama man į akis.— Manau, kad nieko blogo jam neatsitiko?

— Jam tai nieko. Bet šis tas atsitiko kam kitam, kuris man yra dar artimesnis ir brangesnis, negu jis.

— Nesuprantu tavo užuominų, brolau.

— Tuoj suprasi. Aš tau pateiksiu vieną klausimą ir paprašysiu tiesiai į jį atsakyti. Tuo tu įrodysi, ar brangini mano meilę ir draugystę.

— Tai pateikite tą savo klausimą, sere, be visų tų vingrybių! Aš manau, kad galiu sakyti tiesą be visų gąsdinimų ir grasinimų.

— Jei taip, tai pasakyk man tiesą, Virginija. Prisipažink, tu myli jaunąjį Pauelį-Oceolą?

Virginija pratrūko skambiai kvatoti.

— Bet, Virginija, mano klausimas visai nejuokingas.

— Bet juk čia tik juokas... Gražus juokas. Cha-cha-cha!

— Aš visai nejuokauju, Virginija. Atsakyk.

— Į tokį absurdišką klausimą atsakymo nesulauksi!

— Jis visai ne toks jau absurdiškas, Virginija. Aš turiu pagrindo.

— Koks gi tas tavo pagrindas?

— Bet tu neginčysi, kad tarp jūsų kažkas yra? Tu neišsiginsi, kad miške jam buvai paskyrusi pasimatymą? Bet gerai pagalvok atsakydama, nes aš turiu įrodymų. Mes jį sutikome, kada jis grįžo atgal. Žinoma, jis pasistengė dingti mums iš akių, bet mes pastebėjome jo pėdas ir greta su jo arklio kanopų įspaudais pamatėme tavo ponio pėdsakus. Jūs susitikinėjate, tai yra aišku!

— Cha-cha-cha! Tai bent sekliai — ir tu, ir tavo draugas. Sumanūs vyrukai! Jūs esate neįkainojamas radinys armijai karo metu, ir greitai jūs, ko gero, būsite paskirti vyriausiais žvalgais! Cha-cha-cha! Tai štai kokia ta didžioji jūsų paslaptis! Dabar jau suprantami tie nudelbti jūsų žvilgsniai ir senamadiškos manieros. O man nė į galvą neatėjo! Vadinasi, jūs teikėtės būkštauti dėl mano garbės? Tai šit kuo jūs susirūpinę! Kaip aš turėčiau būti dėkinga likimui, kad jis man atsiuntė du tokius kilnius riterius!

Dorybės drakonas, drakonas rūstus
Britanijoj saugo gražuolių širdis!
Bet juk pasitaiko ir sargui užsnūst,
Ir gali į širdį įlįsti vagis!

Taigi, neturėdama drakono, saugojančio mano dorovę, aš turiu tenkintis dviem drakonais — tavo ir tavo draugo asmenyje. Cha-cha-cha!

— Virginija, tu mane vedi iš kantrybės! Čia ne atsakymas. Tu susitikinėji su Oceola?

— Na ką gi, prieš tokį sumanų šnipą spirtis būtų beprasmiška. Taip, aš mačiausi su juo.

— O kam? Ar tai buvo meilės pasimatymas?

— Koks įžūlus klausimas! Aš į jį neatsakysiu.

— Virginija, maldauju tavęs!

— Nejaugi du žmonės negali susitikti miške, nebūdami apkaltinti, esą jie paskyrę meilės pasimatymą? O argi mes negalėjome susitikti netyčia? Argi aš negalėjau turėti kokių nors reikalų į seminolų vadą? Tu nežinai visų mano paslapčių ir nežinosi...

— Tai buvo ne šiaip susitikimas, o meilės pasimatymas. Daugiau jokių reikalų tu į jį neturi.

— Visai natūralu, kad tu taip manai — juk tu pats patylom trauki meilės duetus. O leisk paklausti: ar seniai tu mateisi su savo mylimąja gražuole Majume? Būk geras, prisipažink, mielas broleli!

Aš krūptelėjau lyg įgeltas. Iš kur sesuo galėjo žinoti, kad mes buvome susitikę? Arba ji tai pasakė šiaip sau, spėtinai, o pataikė tiesiai į taikinį? Akimirką aš taip sumišau, kad negalėjau sumesti atsakymo. O po to dar primygtiniau ėmiau kvosti seserį.

— Aš turiu gauti paaiškinimą! Aš laikausi savo! Aš reikalauju!

— Reikalauji? Ak šit kokiu tonu tu su manimi prakalbėjai? Na, jei taip, tai nieko iš manęs neišgausi! Prieš valandėlę, kada tu pradėjai manęs maldauti, aš jau buvau bepasigailinti tavęs ir norėjau tau viską papasakoti. Bet tu reikalauji! Į reikalavimą aš neatsakau ir tuoj pat tau įrodysiu tai. Aš einu ir užsidarau savo kambaryje. Taigi, brangusis mano, tu manęs daugiau nebematysi nei šiandien, nei ryt, kol apsigalvosi. Lik sveikas,

Džordžai! Arba ligi pasimatymo — bet tik tąja sąlyga, kad tu elgsiesi kaip pridera džentelmenui.

Ir ji vėl uždainavo:

Jankiams jūra sava ir greita fregata!
Mes skriejam kovon bangomis!
Mūsų vėliavą štai mato priešų laivai
Po mėlynu dangumi.

Ji nuėjo per gėlyną, pakilo į verandą ir išnyko už durų.

Aš likau nusivylęs, įžeistas, susisielojęs. Stovėjau kaip stabo ištiktas, sutrikęs, nežinodamas, ką daryti toliau.

LV skyrius
SAVANORIAI

Sesuo tesėjo savo žodį. Visą tą dieną ir ligi kitos dienos pietų aš jos nemačiau. Po to ji išėjo iš savo kambario amazonės drabužiais, liepė pabalnoti Baltąją Laputę ir išjojo viena.

Aš jaučiau, kad neturiu jokios įtakos aikštingai merginai ir kad nė mėginti neverta jai skaityti moralų. Ji nepripažįsta brolio autoriteto, yra pati sau šeimininkė ir visada elgsis savaip. Po vakarykščio pokalbio man praėjo noras kištis į Virginijos reikalus. Ji žinojo mano paslaptį, todėl bet kuris mano patarimas bus jos atmestas. Aš nusprendžiau stovėti nuošalyje, kol ateis lemiamas momentas.

Kelias dienas mūsų santykiai buvo labai šalti, ir tai stebino motiną, bet ji nieko neklausinėjo. Man pasirodė, kad motina man pasidarė ne tokia nuoširdi, kaip kadaise. Ji ant manęs supyko už dvikovą su Ringholdu. Sužinojusi apie ją, ji labai susisielojo ir, kai aš sugrįžau namo, prikaišiojo už tai, mane laikydama kaltu dėl tos istorijos. Kam aš taip šiurkščiai pasielgęs su Arensu Ringholdu? Dėl kažkokių menkniekių! Dėl kažkokios netikšės indėnės! Kam aš taip karštai į širdį dėjęsis viską, kas buvo kalbama apie tą merginą? Juk tai, ką apie ją pasakė Ringholdas, galėję būti ir tiesa. Man reikėję būti išmintingesniam.

Matyt, motina buvo kažką nugirdusi puse ausies apie visą šį dalyką, bet nežinojo, kas buvo ta gražioji indėnė. Anksčiau ji

neturėjo progos girdėti Majumės vardo. Todėl aš gana ramiai išklausiau kandžių jos pastabų. Suirzęs dėl motinos priekaištų, aš keletą kartų buvau besiryžtąs jai papasakoti dvikovos priežastį, bet kol kas nesiskubinau. Ji vis tiek būtų nepatikėjusi.

Aš sužinojau, kad Ringholdo gyvenime pastaruoju metu įvyko didelių permainų. Jo tėvas numirė tuo momentu, kai įnirtęs plakė vieną savo vergą. Seniui išsiliejo kraujas į smegenis, ir jis čia pat nugriuvo, tartum jį būtų ištikęs dievo teismas. Dabar Arensas buvo vienintelis didelio, neteisėtai įgyto turto paveldėtojas: tai buvo plantacija su trimis šimtais vergų. Tačiau buvo kalbama, kad dabar jis pasidaręs dar šykštesnis. Kaip ir senis Ringholdas, jis užsibrėžė tapti visos apylinkės valdovu, iškilti į stambius magnatus.

Kurį laiką jis dėjosi sergąs ir vaikščiojo su aprišta ranka, didžiuodamasis, kad kovėsi dvikovoje. Bent taip pasakojo žmonės. Bet tie, kurie žinojo, kuo viskas baigėsi, manė, kad jam nėra ko per daug girtis ta dvikova.

Mano kivirčas su juo, matyt, nepagadino jo santykių su mūsų šeima. Girdėjau kalbant, kad jis dažnai lankydavosi pas mus ir net buvo laikomas Virginijos jaunikiu. Kai padidėjo jo turtas ir įtaka, tuščiagarbė mano motina pasidarė jam dar palankesnė. Į visa tai aš žiūrėjau su dideliu apgailestavimu.

Apskritai mūsų šeimoje buvo jaučiama kažkokia permaina. Mūsų pačių santykiuose pamažu nyko pirmykštė širdinga šiluma. Man labai trūko gero, tauraus tėvo. Motina su manimi buvo išdidi ir šalta, lyg manydama, kad aš esąs nepaklusnus ir nedoras sūnus. Dėdė, jos brolis, visame kame sekė jos pavyzdžiu, ir net mylima sesuo kartais man atrodydavo svetima.

Savoje šeimoje man buvo gana nejauku, ir aš stengiausi kaip galima mažiau būti namie. Didesnę dalį dienos aš praleisdavau su Galaheriu, kuris, žinoma, tol viešėjo pas mus, kol mūsų dalinys stovėjo prie Suonos. Ryšium su komandiruote mes turėjome labai daug darbo, o laisvalaikiu pramogaudavome, medžiodami elnius ir lapes. Tiesa, medžioklė dabar man jau neteikė tokio malonumo, kaip kadaise, be to, ir Galaheris, matyt, nebe taip ja žavėjosi.

Tarnybinės mūsų pareigos paprastai baigdavosi apypiete. Mūsų uždavinys buvo ne tiek verbuoti savanorius, kiek mokyti užsirašiusiuosius ir „ruošti juos tarnybai". Savanorių būrys jau buvo formuojamas. Karininkus savanoriai rinkosi iš jau atitar-

navusių asmenų, kurie buvo kariuomenėje. Mūsų pareiga buvo juos mokyti ir žiūrėti dalinyje tvarkos.

Mažutė bažnytėlė gyvenvietės centre buvo paversta štabu. Ten ir eidavo mokymas.

Daugumas savanorių buvo iš vargingosios gyventojų dalies — smulkiųjų plantatorių ir skvaterių, gyvenančių aplinkinėse pelkėse ir vos-ne-vos suduriančių galą su galu, mintančių iš kuklaus uždarbio, pelnomo kirviu ir šautuvu. Tarp jų buvo ir senasis Hikmenas. Aš nustebau, sužinojęs, kad į dalinį užsirašė tokios „taurios asmenybės", kaip Spensas ir Viljamsas. Pastaruosius aš nutariau akylai sekti, bet laikiausi nuo jų atokiau.

Daugelis eilinių paėjo iš aristokratiškų sluoksnių. Karo grėsmė iškilo visiems ir suvienijo visus. Karininkais paprastai buvo turtingi ir įtakingi plantatoriai. Beje, dėl pernelyg demokratiškų rinkimų į karininkus pateko ir tokių, kurie buvo per silpnai pasiruošę, kad būtų verti nešioti antpečius. Kai kurie iš tų džentelmenų turėjo daug aukštesnius laipsnius, negu aš ir Galaheris. Pulkininkų ir majorų atsirado beveik tiek pat, kaip ir eilinių. Bet jie visi buvo pavaldūs mums. Per karą dažnai atsitinka, kad reguliariosios kariuomenės leitenantas ir net jaunesnysis karininkas būna viršesnis už savanoriškosios kariuomenės pulkininką. Jų tarpe pasitaikydavo labai savotiškų žmonių, anksčiau „vilkusių jungą" Vest Pointe arba ant savo pečių išnešusių daugelio mėnesių karo tarnybos naštą prie „senio Hikorio". Jie save laikė karo meno žinovais. Ir su jais buvo ne taip lengva tvarkytis. Kai kada Galaheris gaudavo pavartoti visą savo valią, kai turėdavo įrodyti, jog kariuomenei prie Suonos vadovauja jis, o ne kas nors kitas. Mano draugo — pašėlusio mušeikos ir dvikovininko — reputacija taip pat stiprino jo autoritetą, kaip ir įgaliojimai, jo atsivežti iš vyriausiojo štabo.

O šiaipjau su savo savanoriais sugyvenome gana gražiai. Daugumas jų stengėsi išmokti karo dalykų ir noriai vykdė mūsų nurodymus. Šampano, viskio ir cigarų netrūko, daugelis apylinkės plantatorių buvo labai vaišingi šeimininkai. Ir jei mudu su Galaheriu būtume buvę stiklelio mėgėjai, tai gal niekur kitur nebūtume radę geresnių sąlygų. Bet mudu ne per daug leidomės suviliojami šių pagundų, todėl nusipelnėme visų pagarbos, o tai žymiai lengvino eiti pavestas pareigas. Apskritai naujojo mūsų gyvenimo nebūtum galėjęs pavadinti nemaloniu,

jei... jei nė mano kivirčai namie. Mano namai dabar - čia kaip tik ir buvo visa bėda!— jau nebebuvo savieji mano namai.

LVI skyrius

PASLAPTINGOS PERMAINOS

Praėjo kelios dienos, ir Galaherio elgesyje aš pastebėjau staigią permainą; tai lietė ne mane ir ne motiną, bet Virginiją. Pirmąkart dėmesį į tai atkreipiau už dienos po mūsų aiškinimosi; jos santykiai su juo taip pat pasikeitė.

Šaltas mandagumas tarp jų, rodos, būtų ištirpęs kaip ledas, ir pirmykštė nuoširdi draugystė vėl atgijo. Juodu abu vėl žaidė, dainavo, juokėsi, skaitė knygas ir plepėjo niekus.

„Jam lengva visa tai užmiršti,— galvojau aš,— jis yra tik draugas ir, žinoma, negali turėti tokių jausmų, kaip brolis. Jam nė motais, su kuo ji slapta susitikinėja. Jam nė motais, kad Virginija laužo įprastines elgesio normas. Jam malonu būti su ja, lipšnus jos apsiėjimas jį paskatino numoti ranka į visus įtarinėjimus, ir todėl jis užmiršo, atleido arba surado kokią nors įmanomą dingstį jos elgesio pateisinimui." Atrodė, kad jis pasidarė man šaltesnis, o jai visiškai grąžino savo draugystę ir pasitikėjimą.

Iš pradžių aš labai stebėjausi šia nauja santykių faze mūsų šeimos ratelyje, o vėliau nežinojau nė ką manyti.

Aš buvau perdaug išdidus ir perdaug įžeidus, kad pareikalaučiau iš Galaherio pasiaiškinimo, o jis pats nejautė reikalo man aiškintis, ir aš likau nežinioje. Aš mačiau, kad ir motina stebisi tokia permaina ir į ją žiūri kiek įtariai. Supratau jos mintis. Ji bijojo, kad šaunus kariškis, kuris, beje, neturėjo daugiau jokio turto, kaip tik savąją karininko algą, nepaviliotų Virginijos. O jeigu ji dar sugalvotų jį pasirinkti sau už vyrą!

Žinoma, motina svajojo apie visai kitokį jaunikį Virginijai. Ji negalėjo ramia širdimi sutikti, kad jos duktė pasirinktų tokią dalią, ir pavydžia akimi stebėjo artimą jaunuolių draugystę.

Aš būčiau džiaugęsis, jei jos įtarinėjimai būtų buvę pagrįsti, ir būčiau buvęs laimingas, jei sesers pasirinkimas būtų kritęs ant mano draugo. Aš būčiau džiaugęsis, jei mano draugas būtų

mane pavadinęs broliu, ir nebūčiau priešinęsis jų santuokai, nors Galaheris ir neturėjo jokio turto.

Bet man nė į galvą nedingtelėjo, kad tarp jų galėtų būti šis tas daugiau, negu sena draugystė. Meilė pasireiškia visai kitaip. Ir dėl kapitono Galaherio aš galėjau motiną užtikrinti, kad jai nėra ko būkštauti.

Tačiau pašalinė akis juos galėjo palaikyti įsimylėjėliais. Galaheris beveik nesitraukė nuo sesers: jie kartu praleisdavo pusę dienos ir užsisėdėdavo iki vėlos nakties, kartu jodinėjo į mišką ir ilgam kažkur dingdavo iš namų. Aš pastebėjau, kad mano draugas vis labiau ima bodėtis manimi. Nuostabiausia buvo tai, kad ir medžioklė jo jau nebeviliojo. Jis pradėjo aplaidžiai žiūrėti į tarnybą ir, jei leitenantas nebūtų nėręsis iš kailio, kažin ar mūsų dalinys būtų ko išmokęs.

Bėgo dienos, ir aš pastebėjau, kad Galaheris vis labiau niaukėsi. Kada sesers nebūdavo, jis darydavosi susimąstęs. Viskas dabar virto kitaip. Jis iš tikrųjų panėšėjo į įsimylėjėlį. Jis krūptelėdavo, išgirdęs jos balsą. Godžiai gaudydavo kiekvieną jos žodį, ir jo akys nušvisdavo, kada ji įeidavo į kambarį. Kartą ar du aš pastebėjau, kad jis į ją žiūri tokiomis akimis, kuriose švietė ne tik draugystė. Mano širdyje vėl atgijo seni įtarimai. Žinoma, Virginija buvo pakankamai graži, kad galėtų padaryti įspūdį kietai kaip deimantas kareivio širdžiai. Bet, tiesą sakant, Galaheris nebuvo mergininkas. Apie jo širdies laimėjimus moterų tarpe kažkodėl nebuvo girdėti; atvirkščiai, jų draugėje jis jausdavosi nekaip. Sesuo buvo vienintelė moteris, su kuria jis kalbėdavosi atvirai ir laisvai. Bet vis dėlto juk galėjo jis įsimylėti Virginiją!

Aš buvau tuo patenkintas, bet ar galėjau jam pažadėti atsakomąją Virginijos meilę? Deja, tai nebuvo mano galioje.

Man labai norėjosi žinoti, ar ji myli jį. Bet ne, to būti negalėjo, jeigu ji svajojo apie...

Ir vis dėlto su Galaheriu kartais ji elgdavosi taip, kad prašalaitis, nepratęs prie netikėtų jos išsišokimų, iš tikrųjų galėjo pagalvoti, kad jinai jį įsimylėjusi. Net aš, ją stebėdamas, priėjau aklavietę. Nežinojau, ar ji iš tikrųjų jam turėjo rimtesnį jausmą, negu draugystę, ar tiktai vaidino. Jeigu ji žinojo, kad jis ją myli, tai su juo elgėsi labai žiauriai.

Man dažnai į galvą lindo šios mintys, ir aš jų niekaip negalėjau atsikratyti. Jos buvo nemalonios, kartais tiesiog slogios.

Sutrikęs, nustebęs dėl viso to, kas dėjosi aplink mane, aš galutinai susipainiojau... Bet tuo metu mūsų šeimos gyvenime nutiko įvykis, kuris savo paslaptingumu užtemdė visus kitus. Teisingiau, tai buvo ne įvykis, o naujas skyrius mūsų šeimos istorijoje. Mane pasiekė keisti gandai, ir, jei jie buvo tikri, turėjau atmesti visus savo spėliojimus.

Aš sužinojau, kad mano sesuo įsimylėjusi Arensą Ringholdą arba bent jau palankiai žiūri į jo garbstymą!

LVII skyrius

KAS MAN ATSKLEIDĖ PASLAPTĮ

Visa tai sužinojau iš savo ištikimojo draugo Juodojo Džeko. Aš galėjau abejoti kieno nors kito žodžiais, bet jo žinios būdavo neklaidingos. Juodasis Džekas buvo be galo įžvalgus, ir visi jo pranešimai būdavo paremti tikrais faktais.

Jis turėjo rimtų argumentų ir juos man išdėstė. Štai kaip viskas buvo. Kartą aš vienui vienas sėdėjau prie baseino ir skaičiau knygą. Staiga mane pašaukė Džekas:

— Masa Džordžai!

— Na, ką pasakysi?— paklausiau, nepakeldamas akių nuo knygos.

— Masa Džordžai, jau visas rytas, kaip aš ieškau progos rasti jus vieną. Noriu su jumis pasikalbėti, masa Džordžai!

Aš atkreipiau dėmesį, kad Džekas tai pasakė nepaprastai iškilmingai. Nejučiom užverčiau knygą ir pažvelgiau į Džeką; jo veidas buvo toks pat iškilmingas, kaip ir balsas.

— Pasikalbėti su manimi, Džekai?

— Taip, masa Džordžai, jei galite.

— Galiu, Džekai. Kalbėk, aš klausau.

„Vargšas,— pagalvojau aš,— ir jis turi savo sielvartų. Tikriausiai jis man nori nusiskųsti Viola. Piktoji mergiščia nuolat jį verčia kentėti iš pavydo. Bet kuo gi aš galėčiau jam padėti? Juk aš jai negaliu paliepti jį pamilti. Nei nuvesti arklį į girdyklą gali ir vienas žmogus, bet nė keturiasdešimt vyrų neprivers jo gerti! Įnoringa mergiščia darys kaip jai šaus į galvą, o jokie įkalbinėjimai nieko nepadės..."

— Tai kas gi atsitiko, Džekai?

— Jūs patys žinote, masa Džordžai, kad aš nemėgstu kištis į šeimyninius reikalus, bet, matote, čia visai ne kokios naujienos...

— Kuria prasme?

— Nagi mūsų panelė... jaunoji ledė...

„Kaip mandagu iš Džeko pusės pavadinti Violą „panele"!— pagalvojau aš.

— Ar tau atrodo, kad ji tave apgaudinėja?

— Ne mane vieną, masa Džordžai.

— Ak, kokia pikta mergiščia! Bet, Džekai, gal tu tik taip vaizduojiesi? Argi tu turi įrodymų, kad ji neištikima? Argi kas nors jai meilinasi?

— Taip, šiuo metu ypatingai, ir daugiau, negu bet kada.

— Ir jis baltasis?

— Ak, dieve mano!— sušuko Džekas.— Nuostabius daiktus jūs kalbate! Žinoma, baltasis! Kas gi kitas daugiau, jei ne baltasis, išdrįstų meilintis jaunajai ledei?

Aš negalėjau sulaikyti šypsenos, pagalvojęs, kad savo gražuolę Džekas laiko nepasiekiamą jo rasės kavalieriams. Kartą buvau girdėjęs pagyrūniškus jo žodžius, kad jis esąs vienintelis negras, kuris drįsta meilintis Violai.

„Aha,— pagalvojau,— vadinasi, jo nelaimių kaltininkas yra baltasis!"

— Tai kas gi jis, Džekai?— paklausiau aš.

— Ak, masa, tas velnias Arensas Ringholdas!

— Ką? Arensas Ringholdas meilinasi Violai?

— Violai? Viešpatie, masa Džordžai!— sušuko negras, pastatęs akis.— Aš nė nemaniau kalbėti apie Violą!

— Tai apie ką gi tu kalbi?

— Na argi jūs negirdėjote, kad aš sakiau „panelė"? Aš kalbu apie panelę, apie jaunąją ledę, apie mis Virginiją.

— Apie seserį? Na, Džekai, tai sena istorija. Arensas Ringholdas jau daug metų sekioja paskui seserį. Bet tik ji jo nemyli. Dėl to gali būti ramus, ištikimasis mano drauge. Ji už jo netekės. Jis jai biaurus, Džekai, kaip ir visiems pasaulyje. O jeigu jis net patiktų jai, tai aš piestu stočiau prieš šią santuoką. Gali būti visiškai ramus.

Mano žodžiai, matyt, nepatenkino negro. Jis stovėjo, kasydamasis pakaušį, lyg norėdamas dar kažką pridurti. Aš laukiau, kol jis prakalbės.

— Atleiskite man, masa Džordžai, už drąsą, bet jūs klystate. Tiesa, buvo laikas, kada mis Virginija nekreipė dėmesio į tą gyvatę. Bet dabar viskas apsivertė kitaip: jo tėvas, senas apgavikas ir vagis, mirė, ir jaunasis šeimininkas praturtėjo. Jis dabar stambus plantatorius, turtingiausias iš visų plėšikų. Senoji ledė patenkinta jo merginimusi mis Virginijai ir kviečiasi į svečius, kadangi jis yra turtingas.

— Aš žinau, Džekai. Molušė visada geidė šios santuokos, bet tai dar ne viskas: sesuo — savavališka ir padarys, kaip jai reikės. Ji nė už kažin ką nesutiks tekėti už Arenso Ringholdo.

— Atleiskite, bet jūs klystate. Ji sutinka.

— Kas tau įkalė į galvą tokią mintį, mano mielas?

— Viola, kvarteronė. Ji man viską papasakojo.

— Vadinasi, jūs vėl draugaujate su Viola?

— Taip, masa Džordžai, mudu dabar draugaujame. Tada aš buvau kaltas. Dabar aš nepavyduliauju. Ji yra gera mergaitė, ja galima pasitikėti. Aš daugiau jos neįtarinėju.

— Malonu tai girdėti. Bet sakyk, ką ji kalbėjo apie Arensą Ringholdą ir mano seserį?

— Viola man sakė, kad mis Virginija su juo matosi kasdien.

— Kasdien! Bet juk Arensas Ringholdas jau seniai pas mus nebuvo.

— Jūs ir vėl klystate, masa Džordžai. Masa Arensas atjoja beveik kasdien. Bet tik tada, kada jūs ir masa Galaheris išeinate medžioti arba mokote savanorius...

— Tu mane stebini, Džekai!

— Tai dar ne viskas, masa. Viola sako, kad mis Virginija pasidarė visai kitokia. Ji ant jo visai nebepyksta, o įdėmiai klausosi, kai jis kalba. Viola mano, kad ji sutiks už jo tekėti. Tai būtų baisu! Labai, labai baisu!

— Klausyk, Džekai,— tariau aš,— jei aš kada kur išvyksiu, visada lik namie ir stebėk visus, kas tik ateis. Kai tik pasirodys Ringholdas, tučtuojau paknopstom lėk pas mane.

— Gerai, masa Džordžai. Nebijokite, atskrisiu kaip strėlė! Kaip žaibas per audros debesį!

Ir, davęs tokį pažadą, negras pasišalino.

* * *

Nors tai atrodė ir labai neįtikima, vis dėlto negalėjau pro ausis nuleisti negro žodžių. Juose, be abejojimo, buvo ir dalis

tiesos. Negras buvo labai ištikimas tarnas ir vargu ar būtų norėjęs mane apgauti. Ir jis buvo perdaug apdairus, kad jį patį būtų galėjęs kas apgauti.

Viola turėjo progos stebėti viską, kas dėjosi mūsų šeimoje. Ko ji turėtų prasimanyti tokią istoriją? Pats Džekas matė Ringholdą mūsų namuose, o man apie tai niekas nieko nesakė. Ką daryti? Dabar Virginija turėjo tris garbintojus: indėnų vadą, Galaherį ir Arensą Ringholdą! Nejaugi ji koketuotų su visais be skirtumo? Nejaugi ji būti įsižiūrėjusi į Ringholdą? Ne, tai neįmanoma! Aš dar galėjau suprasti, kad ji įsimylėjo karininką, kad jaučia romantišką potraukį narsiam ir gražiam vadui, bet Arensas Ringholdas, tas spygaujantis pasipūtęs snobas, neturintis jokių kitų dorybių, išskyrus turtą,— nejaugi tai įmanoma? Žinoma, čia ir motina nebuvo niekuo dėta. Bet nė galvon niekad nedingtelėjo; kad Virginija galėtų nusileisti. O jeigu Viola sakė tiesą, tai Virginija nusileido arba buvo linkusi nusileisti! „Ak, motin, motinėle! Tu nė kiek nenutuoki, ką nori parsivesti į savo namus ir mylėti kaip tikrą sūnų!"

LVIII skyrius

SENIS HIKMENAS

Kitą rytą, kaip paprastai, aš išvykau į savanorių stovyklą. Šį kartą su manimi jojo ir Galaheris, kadangi dalinys turėjo duoti priesaiką[1], ir toje ceremonijoje mums būtinai reikėjo dalyvauti.

Į dalinį buvo susirinkusi gana maloni draugija, nors didesnį įspūdį jis darė savo gausumu, negu išore. Tai buvo raitelių dalinys, bet kadangi kiekvienas ekipavosi kaip kas galėjo, tai ginklai ir arkliai nebuvo vienodi. Beveik kiekvienas turėjo karišką šautuvą, bet kai kurie atsigabeno senovines šeimos muškietas dar iš revoliucijos karų. Tai buvo paprasti medžioklininiai dvivamzdžiai. Užtaisomi stambiais šratais, jie, žinoma, negalėjo būti patikimas ginklas kautynėse su indėnais. Buvo ir

[1] Jungtinėse Amerikos Valstijose savanorių daliniai formuojasi savarankiškai. Kai dalinys sukomplektuojamas ir būna išrinkti karininkai, vyriausybė turi duoti sutikimą priimti dalinį į karinę tarnybą. Tada karininkai ir kareiviai prisiekia tarnauti tam tikrą apibrėžtą laiką lygiai tokiomis pat sąlygomis, kaip ir reguliarioji kariuomenė.

visokių rūšių pistoletų: didžiulių su vario apsodais ir mažų kišeninių, vienavamzdžių ir dvivamzdžių. Revolverių nė vienas neturėjo, kadangi žinomieji koltai[1] dar nebuvo pasirodę indėnų rezervato pasieniuose.

Kiekvienas savanoris turėjo peilį, dažniausiai didelį, su plačia, aštria geležte, panašų į tuos, kuriuos nešioja mėsininkai. Jie turėjo durklus su senoviniais ornamentais. Daugeliui už juostos kyšojo nedidelės sekiros, panašios į indėniškus tomahaukus. Tos sekiros jų nešiotojui galėjo suteikti dvigubą paslaugą: prakirsti kelią per mišką ar sutriuškinti priešui kiaušą.

Amuniciją sudarė parako maišeliai, patrontašai su kulkomis ir šratais. Trumpiau sakant, tai buvo paprasta kautynių ginkluotė, būdinga pasienio vietovių gyventojui arba medžiotojui mėgėjui, ramiai medžiojančiam elnius.

Mūsų dalinio kavalerija buvo tokia pat įvairi, kaip ginklai ir apranga.

Čia buvo ir aukštų prakaulių kuinų, ir kresnų jojamųjų arkliukų, tinkamų tolimoms kelionėms, ir tvirtų ištvermingų vietinių Andalūzijos veislės[2] žirgų, ir liesų nuvarytų kumelių, ant kurių risnojo koks nors apskuręs skvateris petys petin su šauniu arabų karo žirgu — sapne sapnuojamu pramuštgalvių jaunuolių, plantatorių sūnelių, mėgstančių pasipuikuoti ant šių nuostabių ristūnų. Daugelis atjojo mulais. Amerikos ir ispaniški mulai, įpratę nešioti balną, nors atakoje ir negali lygintis su arkliais, bet gali su jais drąsiai varžytis karo žygyje prieš indėnus. Brūzgynuose, neįžengiamose miško tankmėse, kur žemė pelkėta arba užversta griaumedžiais ir apraizgyta susipynusių parazitinių augalų, mulas lengvai skinasi sau kelią ten, kur arklys kas žingsnis klumpa ar grimzta į liūną. Daugelis prityrusių medžiotojų, persekiodami žvėrį, visada ims mulą, o ne grynakraujį arabų veislės ristūną.

Ne mažiau marga buvo ir dalinio apranga. Visi karininkai buvo su pilna ar beveik pilna karine uniforma, o kareiviai vilkėjo kaip pakliuvo: raudonas, mėlynas ar žalias vilnones striukes, šeravilnius megztinius, pilkus arba rudus; raudonus

[1] Kolto revolveriu pirmiausia buvo apginkluotas Teksaso šaulių pulkas. Pirmą kartą koltas buvo pavartotas kautynėse su padrės Charanto partizanų būriu (gerilja). Šiuo efektyviu ginklu maždaug per 15 minučių buvo pakloti 125 partizanai. *(Autoriaus past.)*

[2] Arklius pirmą kartą į Floridą atgabeno ispanai; iš čia atsirado ir tos veislės pavadinimas. *(Autoriaus past.)*

flanelinius marškinius, rudus, baltus, geltonus drobinius ar nankinius švarkus. Kai kurių švarkai buvo net žydros dangiškos spalvos! Išdirbtos elnio odos medžiotojiški švarkai, tokie pat mokasinai ir blauzdinės, aukšti ir žemi arklio arba aligatoriaus odos batai — trumpiau sakant, visos avalynės rūšys, kokios tik buvo nešiojamos Jungtinėse Valstijose. Galvos danga taip pat buvo įvairi ir fantastiška. Aukštų, kietų kaskečių ir kepių nesimatė, užtat buvo daug vilnonių ir veltinių kepurių ir skrybėlių, taip pat skrybėlių, pintų iš šiaudų ir palmių lapų, apibrizgusių ir užsmauktų ant pat kaktos. Kai kurie turėjo uniformines mėlynos gelumbės kepures. Tik jos vienos ir teikė karišką išvaizdą ją dėvinčiajam.

Tačiau buvo ir kažkas bendra šitam savanorių daliniui — tai nenumaldomas troškimas grumtynių su priešu, noras pasigalynėti su nekenčiamais laukiniais, sukėlusiais tokias riaušes visoje šalyje. „Kada gi mus ves į mūšį?"— visur girdėjai klausimą, nuolat kartojamą savanorių.

Senis Hikmenas buvo labai veiklus. Dėl savo amžiaus ir patyrimo jis gavo seržanto laipsnį, vienbalsiai jam pripažintą per rinkimus. Man teko keletą kartų su juo kalbėtis. Tasai aligatorių medžiotojas vis dar buvo ištikimas mano draugas ir labai atsidavęs visai mūsų šeimai. Tą dieną jis dar kartą įrodė savo ištikimybę, pradėjęs su manimi kalbą, kurios iš jo visai nelaukiau.

— Tegu indėnai mane nuskalpuoja, leitenante,— tarė jis,— bet man tiesiog galvoje netelpa, kad tas asilas galėtų vesti jūsų seserį.

— Kas galėtų vesti?— paklausiau nustebęs, manydamas, kad omenyje jis turi Galaherį.

— Nagi tas, kuris nuolat slankioja pas jus. Tas biaurybė, prakeiktas šeškas — Arensas Ringholdas!

— A, šit apie ką jūs! Argi apie tai kalbama?

— Nagi visoje apylinkėje visi apie tai tik ir šneka. Tegu velniai mane griebia, Džordžai Rendolfai, jei aš jam leisiu tai padaryti! Jūsų sesuo — miela mergytė, gražuolių gražuolė visame mūsų krašte, ir ją atiduoti tokiam biauriam niekšui, kaip jis!.. Nė girdėti apie tai nenoriu, nors ir kiek jis turėtų tų savo dolerių! Atminkit mano žodį, Džordžai: jis padarys tą vargšelę nelaimingą visą gyvenimą. Čia tai jau kaip mane gyvą matot, velniai jį kur nujotų!

— Aš labai jums dėkingas už įspėjimą, Hikmenai, tik manau, kad be reikalo būkštaujate. Iš to nieko neišeis.

— Tai kodėl aplink visi tik ir plepa apie tai? Jei nebūčiau senas jūsų tėvo draugas, aš neleisčiau sau tokio laisvumo. Bet aš buvau jo draugas, o dabar esu jūsų draugas ir todėl ryžausi su jumis pasikalbėti. Mes čia visi gerkles plėšome apie indėnus ir vadiname juos vagimis. O juk visoje Floridoje, visose indėnų gentyse nerasi tokių vagių ir apgavikų, kaip Ringholdai! Ir tėvas toks buvo, ir sūnus, ir visa prakeikta jų giminė. Senis išsinešdino iš čia, o kur atsidūrė, nežinia. Tur būt, velnias jį laiko savo naguose, ir manau, kad laikys ilgai už visas niekšybes, kurias jis darė žmonėms šiame pasaulyje. Jam bus šimteriopai atmokėta už tai, kaip jis pasielgė su vargšais metisais, gyvenančiais anapus upės.

— Jūs kalbate apie Pauelių šeimą?

— Taip, tai buvo didžiausia neteisybė pasaulyje. Tokios aš dar niekad nesu girdėjęs savo amžiuje. Prisiekiu velniu!

— Tur būt, jūs žinote, kaip visa tai įvyko?

— Aišku, aš žinau visas jų šunybes. Tai buvo biauriausias darbas, kada nors padarytas žmogaus, ir dar baltojo, kuris, be to, dar save vadina džentelmenu. Prisiekiu šėtonu, kad jį kur galas!

Mano prašomas Hikmenas smulkiai papasakojo, kaip buvo apiplėšta nelaimingoji šeima. Aš sužinojau, kad Paueliai išėjo iš savo plantacijos anaiptol ne savo noru. Atvirkščiai, vargšei našlei keltis į svetimą vietą buvo didžiausia kančia gyvenime. Ne vien dėl to, kad jų sodyba buvo laikoma geriausia visoje apygardoje ir brangiai vertinama, bet su ja dar buvo susiję visi šviesiausi prisiminimai apie laimingą gyvenimą, gerą vyrą... Ir tik nepermaldaujamo įstatymo vardu šerifas su lazda tepajėgė ją išvaryti iš gimtojo lizdo.

Hikmenas savo akimis matė atsisveikinimo su savo namais sceną. Jis ją apsakė paprastais, bet jaudinamais žodžiais. Jis man papasakojo, kaip nenoriai ir su kokiu liūdesiu visa šeima paliko savuosius namus. Jis girdėjo piktus sūnaus priekaištus, matė motinos ir dukters ašaras ir maldavimus, girdėjo, kaip nelaimingoji našlė siūlė viską, kas dar jai buvo likę,— asmeninius savo daiktus, net brangenybes, velionio jos vyro dovanas,— kad tik niekšai leistų jai pasilikti po gimtųjų namų stogu, kur prabėgo tiek laimingų metų. Bet jos maldavimai nieko

nepadėjo. Negailestingieji žmonės turėjo akmenines širdis ir išvarė našlę iš namų.

Visa tai senasis medžiotojas pasakojo susijaudinęs. Nors jo išorė ir buvo nepavaizdi, o kalba paprasta, bet jis turėjo gerą širdį ir negalėjo pakęsti neteisybės.

Jis rūsčiai smerkė visus tuos, kas dalyvavo šiame nusikalstamame darbe, ir iš visos širdies nekentė Ringholdų. Jo pasakojimas apie Pauelių nelaimes man sukėlė didžiausią pasipiktinimą šiuo negirdėtu žiaurumu ir vėl atgaivino malonius prisiminimus apie Oceolą, kurie jau buvo kiek išblėsę, kada mane kankino abejonės.

LIX skyrius

GREITAS ŽYGŪNAS

Mudu su Hikmenu pajojėjome truputį į šalį, norėdami laisvai pasišnekėti. Senasis medžiotojas įsikarščiavo ir pradėjo kalbėti atviriau. Aš maniau, kad jis man papasakos naujų įdomių smulkmenų. Būdamas tvirtai įsitikinęs, kad jis ištikimas mūsų šeimai, o man pačiam kuo draugiškiausiai nusiteikęs, aš jau buvau besiryžtąs visiškai juo pasikliauti ir išsakyti savo nelaimes. Hikmenas buvo paprastas žmogus, bet kupinas gyvenimo išminties, ir vargu ar kas kitas būtų galėjęs geriau man patarti, kaip jis. Juk medžiotojas ne visada gyveno tarp aligatorių. Atvirkščiai, savo amžiuje jis daug ko matė. Aš drąsiai galėjau pasikliauti jo ištikimybe ir visiškai pasitikėti jo prityrimu ir išmintimi.

Todėl aš mielai būčiau jam pasipasakojęs savo paslaptį, kuri lyg sunkus akmuo slėgė mano širdį, arba bent jau atskleidęs nors dalį tos paslapties, jei nebūčiau manęs, kad jis jau šį tą žino apie tai. Aš buvau įsitikinęs, kad Hikmenui yra žinomas Geltonojo Džeko prisikėlimas iš numirusiųjų. Jis dar anksčiau minėjo, kad abejoja mulato mirtimi. Bet dabar aš galvojau ne apie mulatą, bet apie Arenso Ringholdo kėslus. Gal kartais Hikmenas šį tą žino ir apie juos? Aš atkreipiau dėmesį į tai, kad, vos tik paminėjau mulato vardą ryšium su Spensu ir Viljamsu, senasis medžiotojas taip reikšmingai į mane pažvelgė, lyg būtų norėjęs man kažką pasakyti apie šiuos niekšus.

Aš jau norėjau atskleisti Hikmenui savo paslaptį, bet tuo tarpu išgirdau arklio šuolius.

Įsižiūrėjęs pamačiau raitelį, taip greitai skriejantį upės krantu, lyg jis būtų ėjęs lenktynių dėl prizo. Arklys buvo baltas, o raitelis juodas; aš tuoj supratau, kad ten jojo Džekas.

Aš išėjau iš už medžių, kad jis mane pamatytų ir nenulėktų prie bažnyčios, stovinčios kiek tolėliau. Kai Džekas prisiartino, aš jį pašaukiau; jis išgirdo ir, staigiai pasukęs arklį, leidosi į mus. Matyt, Džekas atjojo su kažkokia žinia, bet Hikmeno akivaizdoje varžėsi kalbėti ir šnibžtelėjo man tai, ką aš ir tikėjausi išgirsti: atjojo Arensas Ringholdas!

„Tas prakeiktas niekšas vėl pas mus atsibeldė, masa Džordžai!"— štai tikslūs žodžiai, kuriuos man į ausį pašnibždėjo Džekas.

Tai išgirdęs, aš pasistengiau likti visiškai ramus. Man labai nesinorėjo, kad Hikmenas sužinotų arba net galėtų numanyti, jog mūsų namuose atsitiko kažkas nepaprasta. Liepęs negrui joti namo, aš su medžiotoju sugrįžau prie savanorių dalinio, paskui pasistengiau nepastebimai atsilikti nuo Hikmeno ir dingti minioje.

Netrukus po to atsirišau arklį, nepasakęs niekam nė žodžio, net Galaheriui, įšokau į balną ir skubiai nujojau. Aš leidausi ne tiesiu keliu, einančiu į mūsų plantaciją, o nutariau padaryti nedidelį vingį per mišką, prieinantį prie bažnyčios. Aš tai padariau, norėdamas suklaidinti senąjį Hikmeną ir visus kitus, kas galėjo pastebėti atvykus žygūną. Jei būčiau jojęs su Džeku, jie susivoktų, kad mano namuose atsitiko kažkas negera. Todėl dalinyje pasirodžiau tik dėl akių, kad smalsuoliai manytų, jog aš nujojau ne namo, o visai į kitą pusę. Prasiskverbęs per krūmus, aš išjojau į didįjį kelią, einantį palei upę, o paskui, pentinais spustelėjęs arklį, leidausi tokiu šuoliu, tartum būtų buvęs sprendžiamas mano gyvybės ar mirties klausimas. Taip greitai aš lėkiau todėl, kad norėjau pasiekti namus anksčiau, negu slapukautojas — laukiamas motinos ir sesers svečias,— suspės atsisveikinti ir išjoti.

Aš turėjau rimtų priežasčių nekęsti Ringholdo, tačiau nepuoselėjau jokių kruvinų kėslų. Aš nemaniau jo žudyti, nors tai buvo pats tikrasis būdas atsikratyti biauraus ir pavojingo niekšo. Bet tą akimirką, sujaudintas Hikmeno pasakojimo apie Ringholdo žiaurumą, aš galėjau jį sunaikinti be jokios baimės ir

sąžinės graužimo. Nors visas degiau pykčiu, vis dėlto nebuvau nei pamišęs, nei praradęs sveiką protą. Išmintis — įprastinis savisaugos instinktas — dar nebuvo atsisakiusi man tarnauti, ir aš visai nemaniau vaidinti Samsono[1] gyvenimo tragedijos. Mano planas, kurį aš susidariau, buvo daug praktiškesnis.

Pagal šį planą aš turėjau kiek galint nepastebimiau pasiekti namus, netikėtai įeiti į svetainę, kur tikriausiai sėdės svečias, užklupti staiga ir svečią, ir šeimininkes, pareikalauti iš visų trijų pasiaiškinimo ir galutinai išnarplioti šią paslaptingą mūsų šeimos santykių painiavą. Aš turėjau pasikalbėti akis į akį su motina, su seserimi ir jos garbintoju ir visus tris priversti visu kuo prisipažinti.

„Taip!— galvojau sau vienas, įnirtingai smeigdamas pentinais arkliui į šonus.— Taip, jie turi man visu kuo prisipažinti! Kiekvienas atskirai ir visi kartu, arba..."

Aš negalėjau nuspręsti, ką turėčiau daryti su motina ir seserimi. Beje, nedori kėslai, įsižiebę blėstančiuose sūnaus ir brolio meilės pelenuose, jau grėsmingai telkėsi mano širdyje.

O jei Ringholdas nepanorės man pasakyti teisybės, aš jam šmaukštelėsiu vytiniu, po to išmesiu lauk ir amžinai uždrausiu įkelti koją į tuos namus, kur nuo šiol pats būsiu šeimininkas. Apie kokį nors mandagumą negalėjo būti nė kalbos. Dabar man tai nė kiek nerūpėjo. Su žmogumi, norėjusiu mane nužudyti, joks elgesys negalėjo būti per šiurkštus.

LX skyrius

ĮSIMYLĖJĖLIO DOVANA

Aš jau sakiau, kad į namus turėjau įeiti nepastebėtas. Todėl prie namų dėl atsargumo pasukau iš kelio į takutį, einantį palei baseiną ir per apelsinų giraitę. Aš tikėjausi, kad, prijojęs prie namų iš užpakalinės pusės, liksiu niekieno nepastebėtas. Vergai, dirbę už aptvaro, mane galėjo pamatyti jojant per lauką, bet jie buvo laukų darbininkai. Labiausiai aš bijojau, kad manęs nepastebėtų kuris nors namų tarnas.

[1] Pagal biblinį padavimą, galiūnas Samsonas, filistinų paimtas į nelaisvę, įėjo į šventyklą, kur buvo susirinkę jo priešai, papurtęs sugriovė kolonas ir žuvo su jais po šventyklos griuvėsiais.

Juodasis Džekas namo nejojo; aš jam liepiau manęs laukti sutartoje vietoje, kur jį ir radau. Įsakęs jam sekti paskui mane, aš nulėkiau tolyn. Nuošalyje palikę lauką, mes įjojome į mišką ir čia nulipome nuo arklių. Nuo šios vietos aš pėsčias nuėjau vienas.

Kaip medžiotojas, tykojąs paukščio, arba kaip laukinis, sėlinąs prie miegančio priešo — taip ir aš sėlinau prie namų, prie savo namų, prie savo tėvo namų, prie savo motinos ir sesers namų. Keistas sūnaus ir brolio elgesys!

Kojos man drebėjo, keliai linko, krūtinė kilnojosi nuo jaudinimosi ir nesuvaldomo pykčio. Bet ūmai aš stabtelėjau. Staiga man aiškiai pasivaideno nemaloni, negarbinga scena, kurioje turėjau dalyvauti. Valandėlę susvyravau. Gal būčiau net grįžęs ir palaukęs kitos tinkamos progos, kada būčiau galėjęs savo užmačias įvykdyti ne tokiu prievartiniu būdu, bet kaip tik tą akimirką mano ausis pasiekė balsai, čia pat sutvirtinę mano ryžtą. Aš išgirdau linksmą, skambų sesers juoką ir... kitą balsą. Tuoj pažinau gergždžiantį niekšingo jos dūsautojo tenoriuką. Šitie balsai man sukėlė tūžmastį, lyg jie būtų mane įgėlę. Man pasirodė, kad juose skamba kažkokia pašaipa ir kad kalbama apie mane. Kaip sesuo galėjo šitaip elgtis? Juoktis, kada aš galavausi, slegiamas juodžiausių įtarinėjimų naštos?

Dabar visi mano norai elgtis kaip nors garbingiau staiga dingo. Aš nutariau įvykdyti savo planą, bet pirmiausia man parūpo išsiaiškinti, apie ką gi jie ten kalbasi.

Priėjau artyn ir ėmiau klausytis. Jie buvo ne name, o vaikštinėjo pievelėje prie apelsinų giraitės. Tyliai žengdamas, atsargiai skirdamas krūmus, čia susilenkdamas, čia vėl išsitiesdamas, aš staiga atsidūriau per kokius šešis žingsnius nuo jų. Pro lapus aiškiai mačiau sesers suknelę ir gerai girdėjau kiekvieną jų žodį.

Labai greitai įsitikinau, kad jų pokalbis tuo metu buvo pasiekęs lemiamą momentą. Matyt, Ringholdas ką tik buvo pirmą kartą oficialiai pasipiršęs seseriai, o tai ją ir prajuokino.

— Tai, vadinasi, jūs iš tikrųjų norite mane imti už žmoną? Jūs tai sakote rimtai?

— Taip, mis Rendolf. Nesijuokite iš manęs! Jūs žinote, kiek jau metų aš jus myliu karščiausia meile.

— Ne, nežinau. Ir iš kur aš galėčiau žinoti?

— Juk aš jums kalbėjau apie tai. Argi to nesakiau šimtus kartų?

— Vien tik žodžiai! Aš nelabai vertinu žodžius tokiuose dalykuose. Dešimtys vyrų man jau sakė tą patį, nors, man rodos, jie maža tesidomėjo manimi. Liežuvis — didelis apgavikas, misteri Arensai!

— Bet mano elgesys su jumis patvirtina mano jausmų nuoširdumą. Aš jums siūlau savo ranką ir visą turtą. Argi tai nepakankamas mano ištikimybės įrodymas?

— Žinoma, ne, argi nesuprantat! Juk jeigu ir ištekėčiau už jūsų, turtas vis tiek priklausytų jums. Be to, aš pati turiu nedidelį turtą, ir tada jis atsidurtų jūsų rankose. Taigi matote, viskas klostosi, be abejo, jūsų labui.

Ir ji vėl nusikvatojo.

— Ne, mis Rendolf, ką jūs! Aš nė piršto nemaniau kišti prie jūsų turto. Jeigu jūs priimtumėte mano ranką...

— Jūsų ranką, serai? Kai stengiamasi gauti moters sutikimą, jai siūloma ne ranka, o širdis! Taip, širdis!

— Ką gi, jums turėtų būti aišku, kad ir mano širdis jau seniai jums priklauso. Tai žino visas pasaulis.

— Ak, vadinasi, jūs visiems apie tai papasakojote? O tai man jau visai nepatinka!

— Jūs labai žiauri man! Jūs turėjote pakankamai įrodymų, kokia ilga ir karšta mano meilė. Aš seniai būčiau išsiaiškinęs su jumis ir paprašęs tapti mano žmona, jei...— Jis staiga užsikirto.

— Jeigu kas?

— Iš tiesų sakant, aš negalėjau tvarkytis kaip tinkamas, kol buvo gyvas mano tėvas.

— Ak šit kaip?

— Bet dabar aš pats sau šeimininkas, ir jeigu jūs, brangioji mis Rendolf, teiksitės priimti mano ranką...

— Vėl ranką! Beje, girdėjau, kad ta ranka ne perdaug dosni. Jeigu aš priimčiau jūsų ranką, tai kažin ar turėčiau pinigų net smulkioms išlaidoms — smeigtukams ir segtukams, cha-cha-cha!

— Mane apkalba priešai, mis Rendolf. Bet prisiekiu, kad šiuo atžvilgiu jums niekados netektų manimi nusiskųsti.

— O aš tuo ne visiškai tikra, nors jūs ir saikstotės. Pažadai, duoti ligi vestuvių, dažniausiai po to užmirštami. Aš negaliu jumis patikėti, mielas drauge, ne, ne!

— Užtikrinu jus, kad esu nusipelnęs pasitikėjimo.

— Neįtikinėkite! Aš neturiu jokių jūsų dosnumo įrodymų. Klausykite, misteri Ringholdai, jūs dar nė karto gyvenime man nepadovanojote jokios dovanos.

Ir ji vėl nusikvatojo.

— O, jei aš būčiau žinojęs, kad jūs ją priimsite! Aš būčiau jums atidavęs viską, ką tik turiu!

— Na gerai. Aš jus ištirsiu. Jūs turite man padovanoti dovaną.

— Tik pasakykite, ko norite, ir kiekvienas jūsų pageidavimas bus patenkintas!

— Jūs manote, kad aš paprašysiu kokio nors menkniekio — arklio, pudelio arba kokio nors blizgučio? Užtikrinu jus, kad nebus nieko panašaus.

— Man vis tiek — juk aš jums pasiūliau visą savo turtą. Ar beverta kalbėti apie kokią nors jo dalį! Jums belieka tik pasakyti savo pageidavimą, ir jis bus patenkintas.

— Ak, koks dosnumas! Na, gerai. Jūs turite vieną daiktą, kurio aš labai norėčiau, labai! Žinote, aš net buvau maniusi paprašyti, kad jį man padovanotumėte.

— Ką jūs turite galvoje, mis Rendolf?

— Plantaciją.

— Plantaciją?

— Visiškai teisingai. Bet ne jūsiškę, o vieną iš tų, kurią valdote. Tai plantacija, kadaise priklausiusi metisų šeimai prie Tupelo Kriko. Rodos, jūsų tėvas ją pirko iš jų?

Aš atkreipiau dėmesį, kad tardama ji ypatingai pabrėžė žodį „pirko". Ir dar pastebėjau, kad Arensas, jai atsakydamas, aiškiai sumišo.

— Taip, taip... Tikrai... Bet jūs mane stebinate, mis Rendolf. Kodėl jūs įsigeidėte tuojau pat gauti tą plantaciją, jeigu galite tapti viso mano turto šeimininke?

— Tai jau mano dalykas. Man taip norisi. Čia aš turiu savų sumetimų. Aš mėgstu tą vietą... Ji labai graži, ir aš ten dažnai vaikštinėju. Neužmirškite, kad senasis mūsų namas atiteks broliui. O juk ne visada jis bus viengungis! Ir mama panorės gyventi tik savame name... Bet ne, aš jums neaiškinsiu visų priežasčių. Padovanokite arba ne — kaip jums patinka.

— Na gerai. O jei aš jums padovanosiu tą plantaciją, tada jūs...

— Jokių sąlygų, girdite? Jei ne, aš visai iš jūsų nepriimsiu dovanos, nors ir atsiklaupęs prašytumėte.

Šiuos žodžius vėl palydėjo naujas juoko protrūkis.

— Na gerai, aš nekeliu jokių sąlygų, jei jūs sutinkate priimti iš manęs plantaciją. Ji jūsų!

— Bet tai dar ne viskas, misteri Arensai. Juk jūs galite taip pat lengvai ją iš manęs atsiimti, kaip ir padovanojote. Kuo aš galiu būti tikra, kad jūs taip nepadarysite? Man būtinai reikalingi oficialūs dokumentai.

— Jūs juos gausite.

— Kada?

— Kada tik panorėsite. Nors ir tuojau.

— Taip, taip, malonėkite. Eikite ir atneškite juos, bet atsiminkite, kad aš nepripažįstu jokių sąlygų... Atsiminkite tai!

— O, aš ir nemanau jų kelti!— sušuko Ringholdas, be galo nudžiugęs.— Aš nė kiek nebūkštauju. Aš visu kuo pasikliauju jumis. Už valandos jūs turėsite visus dokumentus. Ligi pasimatymo!

Tai pasakęs, jis tuoj pat pasišalino.

Šis pokalbis ir ypač keista jo pabaiga taip mane apstulbino, kad aš stovėjau lyg stabo ištiktas. Atsipeikėjau tik tada, kai Ringholdas jau buvo toli. Dabar aš visiškai nežinojau, ką daryti: ar vytis Ringholdą, ar leisti jam paspukti nenubaustam.

Tuo tarpu Virginija tyliai pasuko namų link. Ja aš buvau pasipiktinęs dar labiau, negu Ringholdu. Todėl ir leidau jam nueiti, o pats nutariau, nieko nelaukdamas, pasikalbėti su seserimi. Įvyko audringa scena. Seserį ir motiną aš radau svetainėje ir tiesiai, be jokių užuolankų, neklausydamas nei paneigimų, nei įkalbinėjimų, pavaizdavau joms, kas per žmogus tas, kuris ką tik lankėsi mūsų namuose ir kuris kėsinosi mane nužudyti.

— Virginija, sese mano, nejaugi tu ir dabar sutiksi už jo tekėti?

— Niekados, Džordžai! Aš nė negalvojau apie tai. Niekados!— susijaudinusi sušuko ji, susmukdama ant sofos ir veidą užsidengdama rankomis.

Tačiau motina manęs klausėsi nepasitikėdama. Aš jau norėjau pateikti jai daugiau savo tiesos įrodymų, bet tuo tarpu

kažkas už lango garsiai mane pašaukė. Išbėgau į verandą. Prie namo stovėjo raitelis su mėlynu munduru ir geltonais atlapais. Tai buvo dragūnas, atsiųstas iš forto. Jis buvo visas dulkėtas, o jo arklys — putotas. Buvo matyti, kad jis ilgai lėkė be poilsio. Dragūnas man padavė popieriaus lapą. Tai buvo paskubom parašytas įsakymas man ir Galaheriui. Aš išskleidžiau popierių ir perskaičiau:

„Tučtuojau siųskite savo žmones į Kingo fortą. Varykite arklius kiek įkerta. Gausus priešas mus supa. Mums brangus kiekvienas šautuvas. Negaiškite nė akimirkos!

Klinčas"

LXI skyrius

ŽYGIS

Įsakymą reikėjo vykdyti nedelsiant. Laimė, mano arklys dar nebuvo nubalnotas, ir po penkių minučių aš jau šuoliavau į savanorių stovyklą. Išgirdę, kad prasideda žygis, mūsų kovotojai, ištroškę karo nuotykių, ėmė džiūgauti ir garsiai šaukė „ura". Nors drausmės trūko, bet entuziazmo buvo su kaupu, ir mažiau kaip per pusvalandį dalinys pilnoje kovinėje parengtyje buvo pasiruošęs išvykti. Tad ir nebegaišo. Buvo duota komanda judėti pirmyn, sutrimitavo fanfaros, ir savanoriai, išsirikiavę po du ilga, kiek nedarnia linija, patraukė į Kingo fortą.

Aš nulėkiau atgal atsisveikinti su motina ir seserimi. Laiko atsisveikinimui buvo maža, bet į karą ėjau daug ramesne širdimi. Aš žinojau, kad sesuo yra įspėta, ir dabar jau nebijojau, kad ji gali ištekėti už Ringholdo.

Dragūnas, atnešęs man įsakymą, išjojo su mumis. Kelionėje mes sužinojome visas forto naujienas. O atsitiko daug ko. Pasirodo, indėnai išėjo iš savo gyvenviečių, pasiėmę žmonas, vaikus, galvijus ir visą mantą. Kelis savo kaimus jie sudegino patys, taigi baltaveidžiams jų priešams jau nebuvo ko naikinti. Tai rodė jų ryžtą pradėti tikrus karo veiksmus. Kur jie išėjo, negalėjo išaiškinti net mūsų sekliai. Jie spėjo, kad indėnai bus patraukę į pietus, į nuošalesnę pusiasalio dalį. Kiti manė, kad jie pasislėpė pelkėse, kurios daugelį mylių traukėsi Amazūros aukštupiu ir buvo žinomos „Vitlakučio pelkių" vardu.

Pastarasis spėjimas atrodė patikimiausias. Bet indėnai taip sumaniai užmaskavo savo slinktį, kad nebuvo galima aptikti nė

mažiausių pėdsakų. Draugiškų indėnų žvalgai, net patys akyliausi, negalėjo aptikti jų traukimosi kelio. Daug kas manė, kad indėnai tenkinsis gynimosi karu ir puldinės tik tas gyvenvietes, kuriose nebus Amerikos kariuomenės, o paskui su grobiu slėpsis pelkių glūdumoje. Tai buvo labai patikima prielaida. Tuo atveju karą nebus lengva baigti. Kitais žodžiais tariant, „reguliaraus" karo visai nebus, o bus tik bergždi žygiai ir guitynės. Buvo aišku, kad mums bus maža šansų pavyti besitraukiantį priešą, jei indėnai nepanorės stoti su mumis į atvirą mūšį.

Kareiviai bijojo, kad priešas nepasislėptų miško tankmėse, kur bus sunku ir net neįmanoma jį surasti. Bet tokia padėtis negalėjo trukti ilgai. Indėnai negalės amžinai gyventi iš plėšimų. Jų grobis diena dienon eis mažyn ir mažyn. Be to, jų buvo per daug, kad virstų paprasta plėšikų gauja. Beje, kiek jų iš tikrųjų buvo, baltieji turėjo labai miglotą nuovoką. Vieni sakė, kad jų gali būti nuo vieno iki penkių tūkstančių, įskaitant ir pabėgusius negrus, bet net labiausiai informuoti pasienio rajonų gyventojai galėjo nurodyti tik apytikrį skaičių. Mano apskaičiavimais, indėnų buvo daugiau kaip tūkstantis karių, net be tų klanų, kurie atkrito. Taip manė ir senis Hikmenas, gerai pažinojęs indėnus. Kaipgi indėnai pragyvens viduryje pelkių? Nejaugi jie buvo tokie apdairūs ir turėjo ten sukaupę dideles atsargas maisto? Ne, į šį klausimą drąsiai galėjai atsakyti neigiamai.

Visi žinojo, kad kaip tik šiais metais indėnai neturėjo net tiek maisto, kiek turėdavo visada. Jų perkėlimo į naują vietą klausimas buvo išspręstas dar pavasarį, ir kadangi ateitis buvo neaiški, daugelis šeimų pasisėjo labai mažai, o kai kurios beveik nieko. Todėl derlius buvo mažesnis, negu kitais metais, ir prieš paskutinį pasitarimą Kingo forte kai kurie jau pirkosi maistą arba prašinėjo išmaldos iš pasienio gyventojų. Tad kokia gi buvo tikimybė tokiu būdu atlaikyti ilgą kampaniją? Badas juos privers išeiti iš įtvirtinimų. Jiems teks arba stoti į mūšį, arba prašyti taikos. Taip galvojo visi.

Ši tema gyvai buvo svarstoma žygio metu. Daugeliui jaunų karių, ištroškusių garbės, ji kėlė ypatingą susidomėjimą. Jei priešas pasirinks tokią negarbingą karo veiksmų sistemą, kam gi tada atiteks laurai? Žygio dalyviai baisiame pelkių klimate, tarp knibždančių miazmų, veikiau galėjo būti „apvainikuoti

kiparisais", tai yra, likti ten amžinai. Bet daugumas tikėjosi, kad indėnai netrukus pradės badauti ir turės stoti į atvirą mūšį. Dėl to, ar ilgai indėnai pajėgs išsilaikyti, nuomonės skyrėsi. Tie, kurie gerai pažinojo vietines sąlygas, manė, kad pajėgs. Taip galvojo ir senasis aligatorių medžiotojas.

— Jie turi,— kalbėjo jis,— tuos prakeiktus krūmus su didelėmis šaknimis, kuriuos vadina „konti". Tie krūmai auga visame pelkyne. Kai kuriose vietose jų šaknys storos kaip cukrinė nendrė. Jos tinka maistui, be to, indėnai iš jų daro antpilą „konte". Ąžuolo gilės irgi neblogas maistas, ypač jei jos gerai pakepinamos pelenuose. Jų galima pririnkti labai daug — šimtus bušelių[1]. O paskui dar yra palminių kopūstų, kurie jiems atstoja žalumynus. O dėl mėsos — tai čia jų paslaugoms yra elnių, lokių grizlių... Pelkėse yra aligatorių ir daugybė visokių kitokių biaurių gyvūnų, jau nekalbant apie vėžlius, kalakutus, voveres, gyvates ir žiurkes! Velniai griebtų tuos raudonodžius! Jie gali ryti viską, ką tik norite — pradedant paukščiu ir baigiant šešku. Ką, netikite, vyručiai? Tie indėnai ne taip jau lengvai mirs badu, kaip jūs manote. Jie laikysis įsikibę dantimis ir nagais, kol toje prakeiktoje pelkėje bus ko nors valgomo. Tai matote, ką jie darys!

Ši išmintinga kalba padarė klausytojams didelio įspūdžio. Galų gale niekingas priešas ne toks bejėgis, kaip pradžioje buvo manoma.

Buvo sunku pripratinti savanorius prie griežtos karinės drausmės. Iš pradžių tokių mėginimų buvo daroma, bet karininkai greitai turėjo atsisakyti šio sumanymo. Dalinio kareiviai, ypač jaunimas, dažnai išeidavo iš rikiuotės, jodavo gilyn į mišką, tikėdamiesi nušauti elnią ar krūmuose lakiojantį kalakutą arba tylumoje slaptai prispausti prie burnos išganingąją gertuvę. Juos įtikinėti būtų buvęs tuščias laiko gaišinimas, o griežtos pastabos tik susilaukdavo įžūlaus atsakymo.

Seržantas Hikmenas labai piktinosi tokiu savanorių elgesiu.

— Vaikpalaikiai!— šūkavo jis.— Prakeikti pienburniai, pamatys jie man! Tesuryja mane aligatorius, jei jie po to neišmoks elgtis kitaip! Kertu lažybų iš savo kumelės ir mainau į bet kurį žirgą kuopoje, kad kuris vienas dar prieš saulės laidą atsisveikins su savo skalpu! Galvą dedu!

[1] Bušelis — tūrio matas, lygus 36,35 litro.

Niekas nesurizikavo su juo lažintis, bet taip ir atsitiko: jo žodžiai buvo pranašingi.

Vienas jaunas plantatorius, dėdamasis visiškai saugus, lyg būtų buvęs savoje cukrašvendrių plantacijoje, sumanė pamedžioti elnią ir atsiskyrė nuo dalinio. Nepraėjo nė penkios minutės, ir jis dingo iš akių, miške driokstelėjo du šūviai, o po akimirkos iš krūmų išbėgo arklys be raitelio.

Dalinys sustojo.

Būrelis savanorių pasuko į tą pusę, kur nuskambėjo šūviai, bet jokių priešo pėdsakų neaptiko, tik rado jaunojo plantatoriaus kūną, pervertą dviejų kulkų. Tai buvo pamoka — nors ir skaudi — visiems jo draugams, ir dabar jau nė vienas nemėgino medžioti elnių.

Žuvusysis buvo palaidotas toje pačioje vietoje, kur jį surado, karininkai lengviau atsiduso, o dalinys labai tvarkingai žygiavo toliau ir prieš saulės laidą be ypatingų nuotykių pasiekė Kingo fortą.

LXII skyrius

SMŪGIS Į GALVĄ

Be vienos trumpos akimirkos, su Kingo fortu manęs nesiejo nė kokie malonūs prisiminimai. Kol manęs ten nebuvo, atvyko keletas naujų karininkų, bet tarp jų neatsirado nė vieno, su kuriuo vertėjo susipažinti. Forte pasidarė dar ankščiau. Įsikurti buvo nelengva. Markitantas ir prekybininkai greitai lobo. Matyt, tik jie vieni ir klestėjo su kvartirmeisteriu, komisaru[1] ir galvijų pirkliu.

„Gražuolis" Skotas vis dar buvo adjutantas ir, kaip visada, vaikščiojo išsipustęs. Bet tuo metu aš jau beveik lioviausi juo domėjęsis. Vos tik atvykau, tuoj turėjau eiti savo pareigas — dažniausiai nelabai malonias. Aš negavau nė atsikvėpti po ilgos kelionės, nespėjau net kelionės dulkių nusišluostyti ir kuo greičiausiai buvau pašauktas pas generolą. Kodėl jam taip skubiai prireikė manęs? Gal išaiškėjo kokios nors smulkmenos

[1] Jungtinių Valstijų kariuomenėje šios dvejos karininkų pareigos yra visiškai skirtingos. Komisaras turi stebėti moralinę kariuomenės pusę, o kvartirmeisterio uždavinys rūpintis būstais, mundiruote, ginklais ir šaudmenimis. *(Autoriaus past.)*

dėl dvikovos? Gal iškilo aikštėn kokios nors senos mano nuodėmės?

Kai ėjau pas generolą, mano širdis anaiptol nebuvo rami. Bet pasirodė, kad dėl praeities visai nereikėjo būkštauti. Sužinojęs, kokiu reikalu generolas mane pašaukė, net pasigailėjau, kad tai nebuvo papeikimas.

Generolas tarėsi su agentu. Pasirodo, kad turėjo įvykti dar vienas susitikimas su Omatla ir Juoduoju Moliu ir manęs prireikė kaip vertėjo. Viskas dėjosi mano akivaizdoje. Pasitarime buvo svarstomas mums draugiškų indėnų ir vyriausybės kariuomenės bendrų veiksmų planas. Šie indėnai, kaip mūsų sąjunginiai, turėjo stoti karan su savo gentainiais, pasislėpusiais Amazūros pelkėse. Tiksli vieta, kur jie išsikėlė, nebuvo žinoma, bet tikėtasi ją surasti, padedant taikiesiems vadams ir jų žvalgams, kurie jau buvo pradėję šniukštinėti.

Susitikimas buvo sutartas iš anksto. Vadai, su savo gentimis įsikūrę Bruko forte, turėjo slaptai atvykti įprastinėn pasimatymo vieton miške prie ežero ir susitikti su agentu ir generolu. Pasimatymas buvo paskirtas tą patį vakarą, sutemus, norint paslėpti nuo smalsių akių ir viliotojus, ir išdavikus. Kai tik saulė nusileido, tuoj pasidarė gana tamsu. Buvo delčia, trečiasis mėnulio ketvirtis, ir tuoj po saulės laidos jis išnyko iš dangaus.

Vos tik sutemo naktis, generolas, agentas ir vertėjas išėjo iš forto, taip pat, kaip ir praėjusį kartą. Sutartoje vietoje vadų neradome, ir tai mus kiek nustebino. Mes žinojome, kad indėnai šiaipjau labai punktualūs.

— Kas galėjo juos sutrukdyti!— klausinėjo vienas kitą generolas ir agentas.

Atsakymo nereikėjo ilgai laukti. Iš tolo nakties vėjelis ligi mūsų atnešė šūvių balsus — skardų šautuvų ir pistoletų poškėjimą. Mes išgirdome šaižų karo šūkį: „Jo-che-echi!" Jis sklido iš miško gilumos. Buvo aišku, kad ten eina įnirtingos kautynės. Tai nebuvo nei manevras priešo akims apdumti, nei melagingas pavojus, norint išvilioti iš forto kareivius arba suklaidinti sargybinį. Iš skardžių ir kraupių šūkalojimų buvo numanu, kad miške liejasi žmonių kraujas.

Mano bendrakeleiviai nežinojo, ką tarti. Aš pastebėjau, kad jie negalėjo pasigirti ypatinga drąsa. Beje, ji visai nė nereikalinga, norint iškilti į generolus. Per kautynes aš dažnai matydavau, kaip Amerikos karininkai ir generolai baikščiai slėp-

davosi už medžio arba sienos kyšulio. Vienas jų, kuris po to buvo išrinktas dvidešimties milijonų tautos vadu, kartą per vieną mūšį slėpėsi pakelės griovyje, saugodamasis atsitiktinių šūvių, o tuo tarpu jo pamesta brigada už pusmylio nuo jo šauniai kovėsi, vadovaujama jaunesniojo leitenanto.

Bet kodėl aš čia kalbu apie tai? Pasaulyje daug tokių „didvyrių".

— Tai jie, šimts velnių!— sušuko agentas.— Jų, matyt, laukė ir užpuolė. Ten tikriausiai bus tas niekšas Pauelis!

— Atrodo, kad taip,— atsakė generolas, kurio nervai, matyt, buvo tvirtesni, ir jis kalbėjo daug ramiau,— ten tikriausiai bus jie. Toje pusėje nėra mūsų kariuomenės — nė vieno baltojo kareivio. Ten kaujasi tarp savęs indėnai. Užpulti mums draugiški vadai. Jūsų tiesa, Tompsonai, tas aišku.

— O jei taip, generole, tai mums nėra ko čia laukti. Jeigu jie tykojo Omatlos, tai, žinoma, jų yra daug. Jie turi nugalėti. Jo laukti mums nebėra ko.

— Taip, matyt, nei Omatla, nei Lusta-chadžo neateis. Manau, kad galime grįžti į fortą.

Jie abejojo, nežinodami, ką daryti. Aš supratau, kad abu generolai sprendė galvoje klausimą, ar jiems patogu staiga mesti pradėtą reikalą ir sprukti.

— O jeigu jie ateis. . .— prabilo „orusis" karys.

Dabar ir aš išdrįsau įsikišti.

— Generole,— pasiūliau aš,— jums leidus, aš galiu pasilikti čia. Jeigu jie atvyks, aš tučtuojau grįšiu į fortą ir jums pranešiu.

Buvo sunku sugalvoti ką nors maloniau abiem generolams. Mano pasiūlymą abu didvyriai tučtuojau priėmė ir atsitolino. Aš likau vienas.

Bet netrukus pasigailėjau neapgalvoto savo kilnumo. Generolai veikiausiai dar nebuvo spėję pasiekti forto, kai kovos gaudesys nutilo ir pasigirdo šauksmas: „Kacha-kuine!"— seminolų pergalės šūkis. Aš dar klausiausi tų šaižių šauksmų, bet tuo tarpu keletas indėnų išbėgo iš krūmų ir mane apsupo.

Net silpnoje žvaigždžių šviesoje galėjau įžiūrėti blizgančius durklų ašmenis, šautuvus, pistoletus ir tomahaukus. Ginklai žvilgėjo per daug arti prie mano akių, kad būčiau galėjęs suklysti ir juos palaikyti virš galvos mirgančiais jonvabaliais.

Be to, aš girdėjau skambant plieninius durklus. Indėnai mane užpuolė tylėdami, veikiausiai todėl, kad netoli buvo fortas. O kada aš surikau, jie mane apsvaigino smūgiu, nuo kurio netekau sąmonės ir griuvau žemėn.

LXIII skyrius

INDĖNO KERŠTAS

Po kurio laiko atsipeikėjau ir pamačiau, kad esu apsuptas indėnų. Bet dabar jie man jau negrasino, o atvirkščiai — stengėsi padėti. Mano galva buvo paguldyta vienam ant kelių, o kitas mėgino sustabdyti kraują, tekantį man iš žaizdos smilkinyje. Aplink stovėjo kariai, užjaučiamai žiūrėdami į mane. Matyt, jie norėjo, kad aš atgaučiau sąmonę. Aš nustebau, kadangi buvau įsitikinęs, kad jie nori mane nužudyti. Kada jie man sudavė tomahauku, aš maniau, kad esu mirštamai sužeistas. Taip dažnai jaučiasi tie, kuriuos staiga apsvaigina smūgis.

Buvo malonu, kad tebesu dar gyvas, bet tik lengvai sužeistas ir kad mane apspitę žmonės nesistengia man daryti nieko blogo.

Indėnai tyliai šnekučiavosi, svarstydami, ar mano žaizda mirštama, ir, matyt, džiaugdamiesi, kad likau gyvas.

— Mes praliejome tavo kraują, bet žaizda nepavojinga,— tarė vienas, kreipdamasis į mane gimtąja savo kalba.— Tai aš tau sudaviau. Buvo tamsu. Tekančios Saulės drauge, mes tavęs nepažinome! Mes manėme, kad tu esi jetikaklukas[1]. Mes manėme, kad jį sučiupsime čia, ir norėjome pralieti jo kraują. Jis buvo čia. Kur jis nuėjo?

Aš parodžiau į fortą.

— Chulvuk!— sušuko vienu balsu keletas indėnų.

Buvo matyti, kad jie nusivylę. Akivaizdžiai subruzdę, jie kurį laiką tarėsi, o po to indėnas, kuris pirmasis su manimi kalbėjosi, vėl kreipėsi į mane:

— Tekančios Saulės drauge, tu nebijok. Mes tau nieko nedarysime, bet tu turi su mumis vykti pas vadus. Nuo čia netoli. Einam!

---

[1] Jatikaklukas — gražbylys oratorius. Čia turima galvoje vyriausybės agentas. *(Autoriaus past.)*

Aš pašokau ir atsistojau. Jei būčiau dėjęs paskutines pastangas, gal būčiau galėjęs nuo jų ir pabėgti. Bet šis mėginimas galėjo brangiai atsieiti — jie man dar kartą būtų sudavę per galvą, o gal ir visai užmušę. Be to, mano priešų mandagumas mane nuramino. Aš jaučiau, kad man nėra ko bijoti, todėl nesvyruodamas nusekiau paskui juos.

Indėnai išsirikiavo į eilę vienas paskui kitą ir, pastatę mane į vidurį, tuoj patraukė į mišką. Kiek galėjau suvokti, mes ėjome į tą pusę, kur būta mūšio. Dabar ten buvo tylu, kariai nebešaukė savo pergalės šūkio. Mėnulio šviesoje įsižiūrėjęs į veidus, aš pažinau tuos pačius indėnus, kuriuos prieš tai mačiau pasitarime. Tai buvo mikosokų genties kariai, Oceolos šalininkai. Iš to nusprendžiau, kad jis ir bus vienas tų vadų, pas kuriuos jie mane vedė. Mano spėjimas buvo teisingas. Greitai išėjome į aikštelę, kurioje stovėjo indėnų kariai; jų galėjo būti kokia šimtinė. Aš pamačiau keletą vadų, tarp jų ir Oceolą.

Viskas aplinkui buvo aplaistyta krauju — reginys tikrai neįprastas. Visaip susivartalioję, gulėjo žaizdoti lavonai; šviežias jų kraujas buvo sukrešėjęs, o akyse, atgręžtose į mėnulį, sustingusi siaubo išraiška. Žmonės gulėjo tomis pozomis, kokiomis juos užklupo mirtis. Skalpavimo peilis jau buvo atlikęs baisų savo darbą: ant smilkinių matėsi tamsiai raudoni piūviai, aprietę visą kiaušą ir pašalinę plaukų dangą. Aplink negyvuosius slankiojo indėnai su kruvinais skalpais rankose. Kai kuriems skalpai tabalavo ant šautuvų vamzdžių.

Nieko nepaprasto čia neįvyko. Viskas suprantama. Žuvę kariai buvo išdavikų genties vadų — Lusta-chadžo ir Omatlos — šalininkai. Pagal susitarimą su agentu, išdavikų vadai išėjo iš Bruko forto su rinktine palyda. Jų planus sužinojo patriotai. Jie išdavikus pasekė, kelyje juos užpuolė ir po trumpų kautynių nugalėjo. Daugumas krito mūšyje, tik vienam kitam su vadu Lusta-chadžo pavyko išsigelbėti. Kai kurie drauge su pačiu Omatla pateko į nelaisvę ir dar tebebuvo gyvi. Nugalėtojai jų iškart nenužudė tik dėl to, kad norėjo tai padaryti iškilmingesnėmis aplinkybėmis.

Aš pamačiau belaisvius, tvirtai pririštus prie medžio. Tarp jų buvo ir tas, kuris iš agento Tompsono malonės buvo pakeltas į seminolų karalius. Tačiau jo valdiniai jam nerodė nė mažiausios pagarbos. Aplink jį būriavosi kariai, besistengiantys atlikti karaliaus žudiko vaidmenį. Bet vadai juos tvardė, norėdami

pagal savo liaudies papročius ir įstatymus atiduoti Omatlą teismui. Kai mes atėjome, jie kaip tik ir vykdė tą teismą ir tarėsi tarp savęs. Vienas iš tų karių, kurie mane paėmė į nelaisvę, pranešė, kad mes atvykome. Aš pastebėjau, kaip vadai nusivylė. Matyt, aš buvau ne tas belaisvis, kurio jiems reikėjo. Todėl jie į mane nekreipė dėmesio, ir aš galėjau laisvai vaikščioti ir stebėti, kaip jie vykdė teisingumą.

Teisėjai atliko savo pareigą. Daug ginčytis nebuvo ko, visi labai gerai žinojo, kad Omatla — išdavikas. Aišku, jie jį pripažino kaltu, ir jis turėjo gyvybe išpirkti savo nusikaltimą. Nuosprendį pagarsino viešai: išdavikas turi mirti! Iškilo klausimas: kas jį įvykdys? Norinčių atsirado daug, nes pagal indėnų moralės principus nubausti išdaviką buvo laikoma garbės dalyku. Taigi budelį rasti buvo nesunku. Siūlėsi daug kas, bet vadų taryba atmetė visų paslaugas. Tokį dalyką reikėjo spręsti balsavimu.

Visi žinojo priesaiką, duotą Oceolos. Jo šalininkai norėjo, kad jis ją ištesėtų, todėl jį išrinko vienbalsiai, ir Oceola tai priėmė kaip prievolę.

Su peiliu rankoje jis priėjo prie surišto belaisvio. Visi susispietė aplink juos, norėdami pamatyti lemtingąjį smūgį. Stumiamas kažkokio neaiškaus paskato, nenorom priėjau ir aš. Mes stovėjome, užgniaužę kvapą, laukdami, kad tuoj tuoj peilis įsmigs išdavikui į širdį.

Mes matėme, kaip pakilo Oceolos ranka, kuri turėjo kirsti smūgį, bet nepamatėme nei žaizdos, nei kraujo. Peilio ašmenys perpiovė tik diržus, kuriais buvo surištas belaisvis. Omatla stovėjo išlaisvintas iš raiščių. Indėnų tarpe pasigirdo murmėjimas. Kam Oceola tai padarė? Nejaugi jis nori suteikti Omatlai galimybę pabėgti?

— Omatla!— prabilo Oceola, rūsčiai žiūrėdamas savo priešui į veidą.— Kadaise tu buvai laikomas drąsiu žmogumi. Tave gerbė visos gentys, visa seminolų tauta. Baltieji tave papirko, ir tu išdavei tėvynę ir bendrą mūsų reikalą. Ir vis dėlto tu nemirsi šuns mirtimi! Aš tave sunaikinsiu, bet žudikas nenoriu būti. Aš negaliu pakelti rankos prieš bejėgį ir beginklį žmogų ir tave šaukiu į garbingą dvikovą. Tada visi pamatys, kad nugalėjo tiesa... Atiduokite jam ginklus! Tegul jis ginasi, jeigu gali.

Šis netikėtas iššūkis buvo sutiktas nepritarimo riksmais. Tarp indėnų atsirado tokių, kurie, būdami pasipiktinę dėl Omatlos išdavystės ir dar degdami įniršiu po ką tik pasibaigusių grumtynių, būtų jį subadę čia pat, surištomis rankomis ir kojomis. Bet visi matė, kaip Oceola tvirtai pasiryžęs ištesėti savo žodį, todėl niekas neprieštaravo. Vienas karys padavė Omatlai tomahauką ir peilį. Tokiais pat ginklais buvo apsiginklavęs ir Oceola. Po to žmonės tyliai pasitraukė atatupsti, ir priešininkai liko rato viduryje.

Grumtynės buvo trumpos ir lemtingos. Beveik vienu metu Oceola išmušė priešui iš rankų tomahauką, o paskui staigiu smūgiu partrenkė jį žemėn. Nugalėtojas pasilenkė prie nugalėtojo, ir jo rankose sužvilgėjo peilis.

Kai jis atsitiesė, peilio ašmenys jau neblizgėjo mėnulio šviesoje: jie buvo patamsėję nuo kraujo.

Oceola ištesėjo priesaiką — jis pervėrė išdavikui širdį. Su Omatla buvo baigta.

* * *

Šį Oceolos darbą baltieji vėliau pavadino žmogžudyste. Bet tai neteisinga. Tokia pat mirtimi mirė Karolis I, Kaligula, Tarkvinijus[1] ir šimtai kitų tironų, laikiusių priespaudoje savo tautas arba išdavusių savo šalį.

Viešoji nuomonė, susidaranti apie tokius dalykus, ne visada būna teisinga. Ji yra kaip chameleonas, keičiantis savo spalvą: keičiasi pagal veidmainingą savo laikų dvasią.

Tai tikras davatkiškumas, begėdiškas ir negarbingas beprincipiškumas! Tik tą galima pavadinti žudiku, kuris žudo, skatinamas žemų, savanaudiškų tikslų. Oceola buvo kitoks žmogus.

* * *

Mano būklė buvo keista. Vadai nekreipė į mane dėmesio, ir vis dėlto, nors ir kokie mandagūs buvo indėnai, mane paėmę

[1] Karolis I — Anglijos karalius, valdęs 1625—1649 metais. Vykdė reakcinę feodalinio absoliutizmo politiką, sukėlusią buržuazijos nepasitenkinimą ir plačiųjų gyventojų masių protestą. Per XVII šimtmečio buržuazinę anglų revoliuciją buvo nuverstas nuo sosto ir 1649 metų sausio 30 d. nubaustas mirtimi. Kaligula, Gajus Cezaris, Romos imperatorius 37—41 m. e. metais — despotas, žiaurus tironas. Buvo nužudytas sąmokslininkų. Tarkvinijus — tą vardą turėjo du legendariniai senovės Romos karaliai. Čia, matyt, minimas Tarkvinijus Išdidusis, paskutinis Romos imperatorius (534—509 m. prieš m. e.).

nelaisvėn, aš negalėjau būti ramus dėl tolimesnio savo likimo. Indėnams, sujaudintiems viso to, kas įvyko, ir faktiškai esantiems karo padėtyje su mano šalimi, galėjo toptelėti galvon ir man ištaisyti panašų likimą, kokio susilaukė Omatla. Taigi mano savijauta buvo ne iš maloniausių.

Bet greitai man atlėgo širdis. Tuojau, kai tik buvo sudorotas išdavikas Omatla, prie manęs priėjo Oceola ir draugiškai padavė ranką. Aš buvau laimingas, vėl galėdamas patirti jo draugystę. Jis pareiškė apgailestavimą, pasakydamas, kad aš buvau sužeistas ir paimtas į nelaisvę per apsirikimą. Po to pašaukė vieną savo karį ir įsakė mane nulydėti į fortą.

LXIV skyrius

NEPAVYKĘS POKYLIS

Pagal tarnybines pareigas aš parašiau raportą, jame išdėstydamas viską, ką priverstinai mačiau savo akimis. Kai aš tai papasakojau, forte kilo pasipiktinimas. Vadovybė tučtuojau išsiuntė kareivius vytis indėnų, o mane paskyrė vedliu.

Tai buvo tikra kvailystė. Persekiojimas, kaip ir reikėjo tikėtis, baigėsi nesėkmingai. Žinoma, mes suradome kautynių vietą ir nukautųjų lavonus, aplink kuriuos jau zujo vilkai. Bet neradome nė vieno gyvo indėno, negalėjome aptikti net takelio, kuriuo jie pasitraukė. Mūsų buvo keli šimtai kareivių — kone visa forto įgula. Jei mūsų būtų buvę mažiau, esu tikras, kad priešas vargu ar būtų tylėjęs.

* * *

Omatlos mirtis buvo reikšmingas įvykis. Šiaip ar taip, labai svarbus savo pasekmėmis. Baltieji Omatlą paskyrė vyriausiuoju vadu, genties „karaliumi". Todėl, jį nužudydami, indėnai atvirai parodė savo panieką valdžiai, kuri Omatlai suteikė tą titulą, taip pat tvirtą savo pasiryžimą ir toliau priešintis, kada baltieji kišis į jų reikalus. Omatlą į savo globą buvo paėmę baltieji. Jie jam garantavo saugumą, o toks pažadas yra lygiavertis sutarčiai. Todėl jo nužudymas buvo smūgis jo globėjams. Dabar vyriausybė turėjo keršyti už jo mirtį.

Šis atsitikimas ypač didelį įspūdį padarė Omatlos valdiniams. Įgąsdinti jo mirties ir bijodami susilaukti panašaus atpildo, daug kas iš jaunesniųjų vadų ir karių paliko išdavikų gretas ir prisidėjo prie patriotų. Daug genčių, kurios lig tol nebuvo galutinai apsisprendusios, dabar paskelbė, kad ir jos kovosiančios drauge su visa tauta, ir nesvyruodamos griebėsi ginklo.

Omatlos mirtis buvo ne vien tik rūstus teisėtumo aktas, bet ir gudrus politinis manevras, kurio ėmėsi baltųjų priešai indėnai. Visa tai įtikinamai rodė, koks išmintingas buvo tasai, kuris šį manevrą sumanė ir įvykdė.

Oceola prisiekė keršyti, ir Omatla buvo pirmoji jo keršto auka. Netrukus sekė ir antroji. Išdaviko mirties tragediją užtemdė nauja tragedija, dar skaudesnė, baisesnė ir reikšmingesnė. Vienas svarbiausių šio pasakojimo veikėjų nuėjo nuo scenos.

Vos tik mes atvykome į fortą, maisto produktai ėmė tirpte tirpti. Iš anksto nebuvo apsirūpinta valgio atsarga tokiam dideliam kariuomenės daliniui, o jį pristatyti į Kingo fortą veikiai pasidarė neįmanoma. Mes turėjome nukentėti dėl paprasčiausio neapdairumo, už kurį buvo atsakinga mūsų vadovybė, nesugebėjusi vesti karo veiksmų. Reikėjo mažinti davinį iki minimumo. Mums grėsė vos ne bado mirtis.

Padėtis susidarė kritiška, bet šį kartą vyriausiasis mūsų vadas parodė aukščiausio patriotizmo gestą. Generolas Klinčas, kilimo floridietis, ne tik kad turėjo aukštą karinį postą, bet dar ir didelę, gražią plantaciją netoli Kingo forto. Jo kukurūzų laukai buvo apėmę šimtus akrų, ir kaip tik tuo metu juose noko derlius. Generolas be jokių sąlygų atidavė grūdus kariuomenės reikalams. Bet, užuot derlių vežęs į kariuomenės stovyklą, padarė atvirkščiai: išsiuntė kareivius į laukus, kad jie patys suvalytų javus savo maistui. Taigi keturi negausios kariuomenės penktadaliai pasitraukė iš forto, o forte liko gana silpna įgula. Plantacijoje išdygo nauji įtvirtinimai, pavadinti Dreino fortu.

Atsirado liežuvininkų, ėmusių skleisti gandus, esą šiame nepaprastame žygdarbyje kilniaširdis senasis generolas vadovavęsis anaiptol ne patriotiniais jausmais. Pasklido kalbos, kad „Dėdė Semas"[1] yra išsigalintis ir dosnus pirkėjas ir už grūdus

[1] „Dėdė Semas"— ironiškas JAV pavadinimas.

generolui jis sumokės gerą kainą. Be to, kol kariuomenė stovės plantacijoje, nereikėjo bijoti indėnų antpuolio. Beje, galimas daiktas, kad visa tai buvo tik stovyklos šaipokų prasimanymai.

Į plantaciją manęs neskyrė. Aš nepriklausiau prie generolo numylėtinių ir nebuvau jo štabo karininkas. Mudu su agentu likome Kingo forte.

Dienos slinko nuobodžiai. Taip ėjo savaitė po savaitės. Retas laiko paįvairinimas mums būdavo išvykos į Dreino fortą. Dažnai iš savo vietos pasitraukti negalėdavome, nes Kingo forte buvo likę labai mažai kariuomenės. Mes gerai žinojome, kad indėnai ginkluoti. Jų pėdas nuolat aptikdavome palei įtvirtinimus. Ir išvykos į medžioklę arba net romantiški pasijodinėjimai po aplinkinius miškus — įprastiniai žygiai, ieškant maisto atsargų,— visa tai dabar buvo pavojinga.

Aš pastebėjau, kad agentas pasidarė labai atsargus. Jis retai kada išeidavo už forto sienų, o už sargybų linijos nė nosies nekišo. Kas kartą, kai jis žiūrėdavo į mišką arba į tolimas savanas, jo veide šmėkščiodavo susirūpinimas, tartum jį būtų kamavusi pavojaus nuojauta. Taip buvo po vado išdaviko mirties. Agentas girdėjo, kaip Oceola grasino nužudyti Omatlą, ir, gal būt, net nutuokė, kad vadas turėjo omeny ir jį patį. Matyt, jis nujautė savo likimą.

Atėjo Kalėdos. Tuo metu visur — tarp ledo aisbergų šiaurėje, karštose tropikų lygumose, laivuose, tvirtovėse, net kalėjime — žmonėms norisi šventes praleisti kuo linksmiau. Ir mūsų tvirtovėje, kaip ir visur, buvo švenčiama. Kareiviai buvo atleisti nuo pratybų ir tik sargybiniai stovėjo savo postuose. Tomis dienomis kasdieninis maisto davinys buvo padidintas, ir patiekalų stengtasi paruošti kiek galint įvairesnių. Tokiu būdu Kalėdų savaitė ėjo linksmai.

Amerikos kariuomenėje markitantas paprastai būna koks nors laimingas nuotykių ieškotojas, dosniai teikiantis karininkams kreditą ir skolinantis pinigus. Šventinėse puotose jis tampa jų draugu ir išgėrovu. Toks buvo ir Kingo forto markitantas.

Vieną tokią Kalėdų savaitės dieną markitantas sumanė ištaisyti mums šaunius pietus — forte niekas nebūtų galėjęs iškelti tokio pokylio. Jis sukvietė visus karininkus, o tarp jų garbingiausias svečias buvo agentas.

Banketas įvyko markitanto namuose. Šis namas stovėjo kitapus forto sienų, už kokio šimto jardų, prie pat miško.

Kai pietūs pasibaigė, buvo jau beveik sutemę. Daugumas karininkų nutarė grįžti į fortą ir ten ūžti toliau.

Agentas ir gal dešimt svečių — karininkų ir civilių — truputį užgaišo, norėdami dar išgerti butelį, kitą vaišingoje markitanto pastogėje. Aš su kitais karininkais sugrįžau į fortą.

Vos tik susėdome už stalo, staiga nustebę išgirdome triukšmą ir gerai pažįstamą garsą — smarkų šautuvų poškėjimą. Podraug su šūviais mūsų ausis pasiekė kraupūs riksmai. Tai buvo indėnų karo šūkis. Mes tuoj supratome, ką reiškia šitie garsai, ir pamanėme, kad priešas užpuolė fortą. Paskubom apsiginklavę kas kuo galėjom, visi bemat išbėgome iš kareivinių.

Tik dabar supratome, kad puolamas ne fortas, o markitanto namas. Jį apsupo būrys indėnų, išsidažiusių karo spalvomis, su plunksnomis plaukuose ir kautynių apranga. Jie puldinėjo į visas puses ir grūmojo ginklais, žvarbiai šaukdami: „Jo-cho-echi!" Retkarčiais drioksėjo pavieniai šūviai, ir pragaištinga kulka kiaurai vėrė beviltiškai mėginančią išsigelbėti auką. Forto vartai buvo atlapi, ir kareiviai, šlaistęsi už tvoros, bėgo į fortą, klykdami iš siaubo. Sargybiniai mėgino šaudyti, bet ligi markitanto namų nuotolis buvo perdaug didelis, tad nė viena kulka nekliudė indėnų.

Artileristai buvo bebėgą prie patrankų. Bet paaiškėjo, kad tvirtos, iš rąstų surėstos arklidės, stovinčios tarp forto ir markitanto namų, buvo patikima priedanga priešams.

Staiga šauksmai nutilo, ir būrys tamsiaveidžių karių leidosi į mišką. Po kelių minučių jie pasislėpė tankumyne — dingo mums iš akių lyg pagal burtininko lazdelės mostą.

Forto komendantas pasirodė kaip niekam tikęs karininkas. Tik dabar jis surinko savo įgulą ir išdrįso išvesti pro forto vartus. Pasiekę markitanto namus, mes išvydome baisų reginį. Pats šeimininkas, du jauni karininkai, keletas kareivių ir civilių gulėjo ant grindų negyvi, jų kūnai buvo vienų žaizdų. Mes tuoj pamatėme agento lavoną. Jis gulėjo paslikas, jo munduras buvo suplėšytas ir sukruvintas, kraujas sukrešėjęs ant veido. Šešiolika kulkų buvo pervėrusios jo kūną, o pati didžiausia žaizda žiojėjo kairėje krūtinės pusėje. Matyt, peilis jam įsmigo į širdį. Jei ir nebūtų buvę gyvo liudytojo, viską mačiusio savo

akimis, aš vis tiek būčiau sumojęs, kas jam padarė tą žaizdą. Bet toks liudytojas buvo — tai negrė virėja; ji lindėjo už spintos ir tik dabar išėjo iš savo slėptuvės. Ji matė visas šias skerdynes, matė, kaip Oceola kirto agentui paskutinį smūgį. Taigi Oceola ištesėjo ir šią priesaiką.

Trumpai pasitarus, buvo nuspręsta vytis indėnus, laikantis visų atsargumo priemonių. Bet, kaip ir praėjusį kartą, tai nedavė jokios naudos, mes neradome net priešo pėdsakų.

LXV skyrius

DEIDO SUTRIUŠKINIMAS

Nors ir labai liūdna buvo Kalėdų pabaiga, bet netrukus Kingo fortą pasiekė dar liūdnesnė žinia. Mes išgirdome apie įvykį, kuris vėliau imta vadinti „Deido sutriuškinimu".

Šią žinią mums atnešė draugiškos indėnų genties pasiuntinys. Ji mus taip apstulbino, kad iš pradžių niekas nenorėjo tikėti.

Po to atėjo daugiau indėnų ir visiškai patvirtino pirmojo pasiuntinio žodžius. Įvykis buvo toks tragiškas, kad atrodė mažai įtikimas ir beveik nepanašus į tiesą. Ši istorija, nors ir nudažyta romantiškomis spalvomis, buvo rūsti tikrovė — tikrovė su kruvinomis pasekmėmis, tikrovė su visomis smulkmenomis. Dabar karas prasidėjo rimtai.

Jo prologas buvo tikrai nepaprastas mūšis — nepaprastas tiek savo pobūdžiu, tiek savo pasekmėmis.

Apie šias kautynes gal ne pro šalį bus šį tą papasakojus.

Jau anksčiau esu minėjęs, kad vienas Jungtinių Amerikos Valstijų karininkas išsijuosęs gyrėsi, esą jis pereitų visą seminolų žemę, lydimas tik vieno kapralo. Šis karininkas buvo majoras Deidas.

Taip jau atsitiko, kad majoras Deidas gavo progą parodyti karinį savo šaunumą, nors šį kartą jis vadovavo ne vienam tik kapralui. Bet iš tikrųjų išėjo visai ne taip, kaip kad bylojo neapgalvotos, pagyrūniškos jo kalbos.

Norint suprasti, kaip atsitiko šis nelemtas įvykis, reikia bent kiek susipažinti su vietovės žemėlapiu.

Vakariniame Floridos pusiasalio krante yra įlanka, kurią indėnai vadina „Tampa", o ispanai — „Espiritu Santo". Netoli

tos įlankos anglai kadaise buvo pasistatę Bruko fortą. Ši tvirtovė kiek panėšėjo į Kingo fortą ir buvo už devyniasdešimt mylių į pietus nuo pastarojo.

Bruko fortas buvo antrasis karinis įtvirtinimas, pastatytas netoli indėnų rezervato; jame buvo telkiama kariuomenė ir laikomi šaudmenys. Čia taip pat buvo persiunčiamasis punktas tai kariuomenei, kuri atvykdavo iš Meksikos įlankos uostų. Prasidėjus karo veiksmams, Bruko forte stovėjo apie du šimtai kareivių, daugiausia artileristų. Pėstininkų ten buvo labai mažai.

Netrukus po sužlugusio pasitarimo Kingo forte ši kariuomenė, arba, tiksliau, jos dalis, generolo Klinčo įsakymu turėjo prisidėti prie pagrindinio korpuso.

Pagal šį įsakymą šimtas kareivių ir atitinkamas skaičius karininkų iššygiavo į Kingo fortą. Daliniui vadovavo majoras Deidas.

1835 metų Kūčių dieną dalinys išėjo iš Bruko forto pakiliai nusiteikęs, ištroškęs skinti pergalės laurus mūšiuose su priešu. Kareiviai tikėjosi, kad tai bus pirmosios kautynės šiame kare ir todėl pergalė jiems suteiksianti didelės garbės. Apie pralaimėjimą niekas nė negalvojo.

Plevėsavo vėliavos, trankiai dundėjo būgnai, plyšojo fanfaros ir triūbos, skelbdamos puolimą. Drioksėjo patrankų saliutas, pritariamai šūkavo draugai, dalinys pakilo į žygį — pražūtingą žygį, iš kurio jam nebuvo lemta sugrįžti.

Lygiai už savaitės, gruodžio 31 dieną, prie Bruko forto vartų ropomis atšliaužė žmogus. Jo drabužiai buvo vienų skutų, permirkę, brendant per upelius, aplipę pelkių purvu, dulkini ir kruvini, ir vos galėjai pažinti, kad tai Deido eilinio kareivio uniforma. Jis turėjo penkias žaizdas — dešiniojoje šlaunyje, galvoje, palei smilkinį, kairiojoje rankoje ir nugaroje. Jis buvo išbalęs, išsekęs, nusikamavęs ir panašus į skeletą. Seni jo draugai šiaip taip jį pažino, kada jis silpnu ir drebančiu balsu pasakė savo vardą: „Eilinis Klarkas iš antrojo artilerijos pulko." Netrukus po to kiti du kareiviai, eiliniai Spretas ir Tomas, atsirado tokios pat apverktinos išvaizdos. Jie papasakojo tą patį, ką ir Klarkas. Deido dalinį užpuolė indėnai, sutriuškino ir sunaikino beveik iki paskutinio kareivio. Tiktai trys liko gyvi iš visų tų, kurie pakilo į žygį, didžiuodamiesi savo galybe ir tikėdamiesi laimėjimo ir garbės. Jų pasakojimas buvo tikras

aliai vienas žodis. Iš viso dalinio išsigelbėjo tik šie žmonės. Likusieji šimtas šeši padėjo galvą Amazūros krantuose. Vietoj laurų atpildas jiems buvo kapo kryželis.

Anie trys išsigelbėjo atsitiktinai: gavę tomahauko smūgį, jie apsimetė mirę. Po mūšio jiems pavyko nušliaužti į šalį ir pasiekti fortą. Klarkas keturpėsčias nuropojo daugiau kaip šešiasdešimt mylių, nusikasdamas po mylią į valandą.

LXVI skyrius

MŪŠIO LAUKAS

Deido būrio sutriuškinimas neturi lygaus pavyzdžio visoje karų su indėnais istorijoje. Niekad nė vienas susirėmimas nebuvo toks pragaištingas baltiesiems. Deido dalinys buvo sunaikintas grynai — net iš tų trijų kareivių, kurie atšliaužė į fortą, vėliau du mirė nuo žaizdų.

Tačiau indėnai neturėjo lemiamos jėgų persvaros prieš savo priešą. Tik jie buvo daug gudresni ir geriau išmanė karo taktiką.

Majoro Deido būrys buvo užkluptas, kai kėlėsi per Amazūros upę[1]. Tai buvo plyna vietovė, kurioje augo plonos ir retos pušys, taigi indėnai neturėjo nei patogesnių pozicijų, nei geresnės priedangos. Pagal skaičių jų buvo ne daugiau, kaip du vienam baltajam, o karuose su indėnais tai buvo laikoma „normaliu jėgų santykiu". Į nedidelę indėnų persvarą baltieji visada žiūrėjo su panieka.

Daugumas indėnų atjojo raiti, bet stovėjo toli nuo šautuvų ugnies, ir tik pėstininkai ėjo į mūšį. Indėnų pergalė buvo tokia staigi, kad net nereikėjo šauktis raitelių pagalbos.

Pirmoji šūvių papliūpa buvo tokia pragaištinga, kad Deido dalinys visiškai pakriko. Kareiviai negalėjo trauktis — indėnų raiteliai jiems užėjo iš sparno ir atkirto kelią atgal.

Pats Deidas ir daugumas jo karininkų krito nuo pirmųjų šūvių, o gyviems išlikusiems nebuvo ko daugiau daryti, kaip atsišaudyti. Iš suvirtusių medžių jie pamėgino susikrauti trikampį brustverą, bet smarki indėnų ugnis greitai sustabdė pradėtą darbą ir įtvirtinimą jie tepakėlė iki pusės. Į šitą nepatikimą

[1] Amazūros upę indėnai vadina Vitlakučiu. *(Autoriaus past.)*

priedangą pasitraukė išlikę gyvi po pirmojo antpuolio, bet ir jie vienas po kito greitai tirpo nuo taiklių priešo šūvių. Netrukus buvo nukautas paskutinis kareivis, ir mūšis pasibaigė.

Kada truputį vėliau kariuomenė atvyko į tą vietą, trikampis įtvirtinimas ištisai buvo apverstas negyvais žmonių kūnais. Kareiviai gulėjo vienas ant kito, skersai ir išilgai, sustingę baisiomis pozomis.

Po to visais balsais buvo šaukiama, kad indėnai nežmoniškai kankinę sužeistuosius ir žaloję nukautuosius. Tai netiesa. Sužeistųjų jie nekankino, kadangi jų nebuvo. Išskyrus tris pabėgusius, nė vienas neišliko gyvas. O keletą lavonų, keršydami už nuoskaudas, sužalojo pabėgusieji negrai.

Tiesa, kai kurie lavonai buvo nuskalpuoti, bet toks jau indėnų karo paprotys. O baltieji vėliau pasisavino šį jų paprotį ir dažnai darė tą patį ypač nuožmaus įniršio akimirkomis.

Generolo įsakymu aš su keliais karininkais lankiausi mūšio vietoje. Oficialus to lankymosi pranešimas bus geriausias nugalėtojų elgesio įrodymas:

„Majoro Deido dalinys buvo sumuštas gruodžio dvidešimt aštuntosios rytą už keturių mylių nuo stovyklos, kur jis buvo sustojęs nakvynės. Kai jį staiga užpuolė gausus priešas, jis žygiavo keliu, išsirikiavęs į koloną. Indėnai pakilo iš žemaūgių palmių brūzgyno ir akimirksniu atsidūrė visai arti dalinio. Į darbą buvo paleistos muškietos, peiliai ir durtuvai, ir prasidėjo žūtbūtinis mūšis. Per antrą puolimą indėnai jau šaudė sužeistųjų ir nukautųjų mūsų kareivių muškietomis. Visi artileristai žuvo nuo kryžminės priešo ugnies, patrankos buvo pagrobtos, lafetai sudaužyti ir sudeginti, o pačios patrankos sumestos į vandenį. Kautynėse dalyvavo daug negrų. Indėnai nenuėmė nė vieno skalpo. O negrai, atvirkščiai, velnišku žiaurumu piaustė gerkles tiems, kieno riksmai ir vaitojimai rodė, kad jų gyvybė dar teberusena."

O štai ir kitas oficialus pranešimas:

„Mūšio vietą mes pasiekėme iš užnugario. Mūsų avangardas jau buvo ją bepraeinąs, bet staiga vadas ir štabo karininkai išvydo baisiausią reginį, kokį tik galima įsivaizduoti. Iš pradžių mes pastebėjome keletą sulaužytų ir išsvaidytų dėžių, paskui vežimą ir du negyvus jaučius, kurie tartum miegojo junge. Dešinėje, nuošaliau, gulėjo du ar trys arkliai, už kelių žingsnių

pamatėme lyg ir kokį trikampį brustverą. To trikampio viduje — šiaurės ir vakarų pusėje — gulėjo apie trisdešimt lavonų. Tai buvo jau beveik skeletai, nors ant jų dar tebekarojo drabužiai. Jie buvo sukritę tomis pozomis, kuriomis juos mūšyje užklupo mirtis. Mirdami kai kurie griuvo ant žuvusių savo draugų, bet daugumas gulėjo palei pat rąstus, galvomis į brustverą, iš už kurio jie atsišaudė; pasliki jų kūnai su pasibaisėtinu taisyklingumu sudarė lygiagretes tiesiąsias. Indėnai, matyt, nelietė žuvusiųjų, tik keletui žmonių buvo nulupti skalpai. Kaip paaiškėjo, tai buvo negrų — indėnų sąjungininkų — darbas! Karininkus lengvai galėjai pažinti: brangios segės kaklaraiščiuose, auksiniai žiedai ant pirštų ir pinigai kišenėse liko nepajudinti. Mes palaidojome aštuonis karininkus ir devyniasdešimt aštuonis kareivius.

Reikia priminti, kad užpulta buvo ne už uolų, bet lygioje vietovėje, apaugusioje retu mišku, kur indėnai slėpėsi tarp žemaūgių palmių ir aukštoje žolėje."

Iš tų pranešimų matyti, kad Deido dalinį indėnai užpuolė, ne užsigeidę pasiplėšti arba norėdami klastingai atkeršyti. Ne, jie vadavosi kilnesniais ir nesavanaudiškais sumetimais — ginti savo žemę, savo židinius ir namus.

Pranašumą, kurį jie turėjo prieš Deido dalinį, sudarė tik tai, kad jie slėpėsi užuolandoje ir sugebėjo užpulti netikėtai. Be abejo, majoras buvo narsus karininkas, bet jam trūko savybių, būtinų geram vadui, ypač kovoje su tokiu priešu. Karą jis pažinojo tik teoriškai, iš knygų, kaip ir daugumas Amerikos karininkų. Majorui stigo sugebėjimų, būdingų didiesiems karvedžiams — greitai prisitaikyti prie mūšio aplinkybių. Savo dalinį jis vedė tartum į paradą. Tuo būdu neužkirto kelio baisiam pavojui ir galų gale pražudė dalinį.

Bet jeigu baltųjų vadui šiame pragaištingame mūšyje trūko karvedžiui būtinų savybių, tai indėnų vadas jų turėjo su kaupu. Netrukus paaiškėjo, kad pasala, puolimo planas ir sėkmingas jo įvykdymas — viskas buvo sumanyta ir įvykdyta jauno Raudonųjų Lazdų genties vado Oceolos.

Kautynių vietoje, džiaugdamasis savo laimėjimu, jis išbuvo neilgai. Tą patį vakarą Kingo forte, už keturiasdešimt mylių nuo tos vietos, kur buvo sutriuškintas Deido dalinys, vyriausybės agentas Tompsonas krito nuo Oceolos rankos.

LXVII skyrius

MŪŠIS PRIE VITLAKUČIO

Vyriausybės agento nužudymas reikalavo skubaus keršto. Keletas pasiuntinių tuojau išlėkė į Dreino fortą. Kai kurie pateko į priešo rankas, bet kitiems pavyko laimingai pasiekti paskyrimo vietą. Sekantį rytą, švintant, daugiau kaip tūkstančio vyrų dalinys pakilo į žygį ir patraukė Amazūros upės link. Buvo nutarta užpulti indėnų šeimas — jų tėvus, motinas, žmonas, seseris, vaikus... Jos slėpėsi didžiuliuose Floridos lagūnų ir pelkių plotuose, ir tai buvo žinoma generolui. Jis norėjo jas paimti į nelaisvę ir laikyti įkaitais tol, kol indėnai nusileis.

Visi kareiviai, kurie tik buvo laisvi nuo forto gynybos, išėjo į žygį. Aš gavau įsakymą lydėti šią baudžiamąją ekspediciją. Iš nugirstų pokalbių greitai suvokiau kareivių nuotaikas. Juos įpykino atsitikimas Kingo forte, o Deido dalinio sutriuškinimas visai įsiutino. Aš supratau, kad jie neketina imti belaisvių: seni ir jauni, moterys ir vaikai — visi turi būti nužudyti. Jokio pasigailėjimo nė vienam indėnui!

Apsunkusia širdim galvojau apie masinį nekaltųjų naikinimą. Vietos, kur slėpėsi nelaimingosios šeimos, dabar buvo tiksliai sužymėtos, mūsų vadovai puikiai žinojo, kaip ten nusigauti, ir, atrodė, nesėkmės negalėjo būti. Tačiau mūsų laukė nusivylimas. Žvalgai mums pranešė, kad daugumas indėnų karių išėjo toli, nežinoma kryptimi, bent jau ten, kur mes jokiu būdu negalėjome jų pasiekti. Mes turėjome užpulti lizdą, kada erelių ten jau nebuvo. Todėl kareiviai gavo įsakymą žygiuoti tylomis, slaptais takeliais.

Dieną prieš tai daug kam galėjo atrodyti, kad ši ekspedicija bus tik malonus pasivaikščiojimas, kur negresia nė mažiausias pavojus. Bet žinia, kad sutriuškintas Deido dalinys, kareiviams padarė vos ne magišką įspūdį. Tai išgirdę, pirmiausia jie įsiuto, o antra, pasidarė daug atsargesni. Pirmą kartą gyvenime jie pradėjo žiūrėti į indėnus su pagarba ir net baime. Vadinasi, indėnai sugeba kautis ir naikinti priešą. Ši baimė dar labiau padidėjo, kai iš Deido žuvimo vietos atvyko pasiuntiniai ir mums papasakojo naujas to kruvino įvykio smulkmenas. Todėl kareiviai dabar ne be būkštavimo žygiavo į pačią šalies širdį, užimtą priešo. Net pramuštgalviai savanoriai, ir tie netrikdė rikiuotės ir tylėdami žygiavo pirmyn.

Apypiete pasiekėme Amazūros upę. Norint patekti į plačius lagūnų ir pelkių plotus, reikėjo upę pereiti. Vedliai mėgino surasti brastą, bet vis negalėjo jos aptikti. Upė buvo plati, juoda ir gili. Perplaukti ją plaukte, net sėdint ant arklių, nebuvo jokios galimybės.

Ar tik mūsų neapgavo savi vedliai? Ne, tai neįmanoma! Nors vedliai buvo indėnai, bet jie jau įrodė savo ištikimybę baltiesiems. Be to, jie jau buvo susikompromitavę savo gentainių akyse ir savo tautos lūpomis pasmerkti mirti. Mūsų pralaimėjimas buvo ir jų pragaištis.

Kaip vėliau paaiškėjo, mūsų įtarinėjimai neturėjo pagrindo: išdavystės čia nebūta. Vedliai patys išklydo iš kelio. Ir tai buvo mūsų laimė. Jei nebūtų įvykusi ši klaida, generolo Klinčo kariuomenę būtų ištikusi tokia pat tragedija, kaip ir majoro Deido dalinį, tik daug didesnė.

Jei būtume radę brastą, kuri buvo už dviejų mylių pavandeniui, mes būtume tiesiai užėję ant pasalos, sumaniai paruoštos jaunojo vado. Jis puikiai išmanė miško kautynių taktiką. Gandai, esą indėnai išvykę į tolimą žygį, buvo tik karinė gudrybė, preliudija į daugybę strateginių manevrų, sugalvotų Oceolos.

Tuo metu indėnai buvo ten, kur mes turėjome nueiti, jei mūsų vedliai nebūtų paklydę. Indėnai buvo užėmę abi brastos puses. Jie slėpėsi žolėje kaip gyvatės ir turėjo mus užpulti tuo momentu, kai tik būtume pasiekę upę. Generolo Klinčo kariuomenei buvo didžiausia laimė, kad turėjo tokius netikusius vedlius!

Šios aplinkybės generolas nežinojo. Jei jis būtų gavęs pranešimą, kad priešas taip pavojingai arti, tikriausiai būtų daręs kitaip. Dabar jis davė įsakymą sustoti ir keltis per upę toje vietoje.

Švendrynuose kariai susirado keletą valčių ir indėniškų laivelių. Jais lengvai galėjo persikelti pėstininkai, o kavaleristai turėjo plaukte plaukti per upę, sėdėdami ant arklių.

Iš rąstų buvo surišti plaustai, ir prasidėjo kėlimasis. Šį manevrą mes atlikome gana vikriai, taigi trumpiau kaip per valandą pusė kareivių jau buvo kitoje pusėje. Aš atsidūriau jų tarpe, bet nesidžiaugiau šia sėkme. Man buvo sunku dalyvauti bejėgių moterų ir vaikų žudynėse. Ir man tarsi akmuo nuo širdies nusirito, aš vos nepašokau iš džiaugsmo, kai miško gilumoje nuskambėjo seminolų karo šūkis „Jo-cho-echi!" Tuoj

po jo supoškėjo šūviai, kulkos pradėjo zvimbti ore, kapodamos šakas nuo medžių. Mes pamatėme, kad mus puola gausi indėnų kariuomenė.

Būrio dalis, suspėjusi persikelti per upę, pasislėpė krante tarp didelių medžių, todėl pirmoji indėnų papliūpa ypatingos žalos nepadarė. Vis dėlto keletas kareivių krito, o kitiems grėsė rimtas pavojus.

Mūsų kareiviai paleido atsakomąją papliūpą, indėnai vėl mums atsakė, savo ruožtu kareiviai irgi neliko skolingi, čia be paliovos šaudydami, čia vėl atsiliepdami padrikomis papliūpomis ar pavieniais šūviais. Kartais mes visai sustabdydavome ugnį.

Kurį laiką nė viena pusė nepatyrė rimtų nuostolių. Tačiau buvo aišku, kad indėnai, pasislėpę miškelyje, turėjo patogesnes pozicijas ir mus supo. Mes negalėjome pajudėti iš savo vietos, kol persikels kuo daugiau mūsų kareivių, ir tik tada ketinome pereiti į durtuvų ataką, priversti priešą stoti į atvirą mūšį.

Taigi kariai kėlėsi per upę, o mes juos dengėme. Bet veikiai mūsų padėtis pablogėjo. Visai priešais mūsų pozicijas į upę buvo įsiterpusi siaura seklumа, tarsi nedidelis pusiasalis. Ji buvo žemesnė už kranto seklumą, išskyrus tą jos kraštą, kur buvo susidariusi maža salelė. Šitoje salelėje augo tankūs, amžinai žaliuojantys medžiai — palmės, ąžuolai, magnolijos.

Mes būtume labai išmintingai padarę, jei būtume užėmę tą salelę, kada kėlėmės per upę, bet generolas išleido iš akių tokią galimybę. Indėnai bemat tai suvokė ir, kol mes susigriebėme, perbėgo sąsmauką ir užėmė salelę. To gudraus manevro pasekmių ilgai laukti nereikėjo. Indėnai pradėjo šaudyti į valtis, plaukiančias per upę. Srovė nešė valtis žemyn, kaip tik link miškingosios salelės. Iš žalio medžių šešėlio be pertrūkio sruvo melsvas šūvių dūmelis, ir švininės kulkos dirbo pragaištingą savo darbą. Žmonės virto nuo plaustų arba sunkiai griuvo per valčių kraštus į vandenį, sužeisti ir negyvi. O mūsų muškietų ugnis, be atvangos leidžiama į salelę, niekaip negalėjo išmušti įžūlių priešų, pasislėpusių tankiuose lapuose.

Indėnų ten buvo ne taip jau daug. Kada jie bėgo per sąsmauką, mes galėjome juos visus suskaityti. Bet, matyt, jie buvo geriausi kariai ir patys taikliieji šauliai, ir nė vienas šūvis nėjo veltui. Tai buvo pati aršiausia mūšio vieta. Kitose vietose kautynės ėjo lygesniu jėgų santykiu. Abi pusės kovėsi medžių

priedangoje ir neturėjo didelių nuostolių. Bet salelėje įsitvirtinę keletas indėnų mums darė daugiau žalos, negu visos kitos priešo jėgos.

Vienintelis būdas išvyti indėnus iš salelės buvo durtuvų ataka.

Toks buvo generolo sumanymas. Ši priemonė atrodė bevil-tiška. Kiekvienas, kas tik išdrįs pajudėti, apšaudomas pragaiš-tingos pasislėpusio priešo ugnies, be jokio abejojimo, rimtai ri-zikuos gyvybe.

Kaip nustebau, kada šis uždavinys buvo pavestas man. Pri-sipažįstu, mūšyje niekad nerodžiau pernelyg didelės drąsos ar-ba užsidegimo. Bet įsakymas buvo duotas paties generolo, ir jį vykdyti reikėjo tučtuojau. Aš ryžausi jam paklusti, nors ir be ypatingo entuziazmo.

Aš turėjau keletą žmonių, ginkluotų šautuvais. Jų buvo ne daugiau kaip indėnų. Su jais ir patraukiau į salelę.

Aš puikiai supratau, kad lendu į tikros mirties nasrus. Vei-kiausiai tą patį jautė ir kareiviai, ėję su manimi. Tačiau, net žinodami tai, mes negalėjome pasielgti kitaip. Visų akys bu-vo nukreiptos į mus: mes turime eiti pirmyn ir nugalėti arba mirti!

Po kelių akimirkų mes jau buvome sąsmaukoje ir sparčiai žygiavome į salelę.

Mes tikėjomės, kad indėnai mūsų nepastebės ir mes juos apeisime.

Tuščios viltys! Priešai iš pat pradžių akylai sekė mūsų ma-nevrą ir, užtaisę šautuvus, laukė mūsų.

Vos suvokdami, koks didelis pavojus mums gresia, mes vis ėjome pirmyn ir pagaliau atsidūrėme už dvidešimt jardų nuo miško.

Staiga tarp medžių pakilo mėlynas dūmelis ir blykstelėjo rau-dona liepsna. Man pro galvą prazvimbė kelios kulkos. Už nu-garos pasigirdo riksmai ir vaitojimai. Aš atsigręžiau ir pama-čiau, kad visi mano draugai kritę — negyvi arba vaduojasi mirtimi.

Tuo tarpu iš miško tankmės mane pasiekė balsas:

— Grįžkite, Rendolfai! Grįžkite! Simbolis, kurį nešiojate ant krūtinės, jus išgelbėjo. Bet mano kariai įtūžę, kraujas virte ver-da jų krūtinėse! Neerzinkite jų! Grįžkite! Atgal! Atgal!

LXVIII skyrius

PERGALĖ, PASIBAIGUSI ATSITRAUKIMU

Aš nemačiau žmogaus, kuris tai sakė; tankūs lapai visiškai jį užstojo nuo mano akių. Bet aš tuoj pažinau iš balso: tai buvo Oceola.

Negaliu net apsakyti, ką pajutau tą akimirką, ir neatsimenu, kaip pasielgiau. Mano galvoje buvo chaosas ir sąmyšis, baimė ir nustebimas. Aš tik atsimenu, kad dar kartą atsigręžiau į savo draugus ir pamačiau, jog dar ne visi nukauti. Vieni gulėjo nejudėdami, bet kiti krutėjo ir dejavo. Vadinasi, jie dar buvo gyvi!

Kaip apsidžiaugiau, pamatęs, kad kai kurie pakilo ir skubėjo pasislėpti, o kiti ėmė šliaužti ropomis.

Priešas iš miškelio vis dar šaudė, ir aš, stovėdamas lyg stabo ištiktas, pamačiau, kaip du ar trys mano kariai nugriuvo į žolę, pakirsti mirštamos kulkos.

Tarp sužeistųjų, gulinčių prie mano kojų, buvo vienas jaunuolis, kurį gerai pažinojau. Kulka jam buvo perėjusi per abi kojas, ir jis negalėjo paeiti. Jis maldavo pagalbos, ir tai mane išjudino iš sustingimo. Aš atsiminiau, kad tas jaunuolis kadaise man buvo padaręs didelę paslaugą. Beveik nesąmoningai aš pasilenkiau, čiupau jį ir ėmiau nešti. Stengdamasis kuo skubiau išsigauti iš sąsmaukos, aš su savo našta šliaužiau taip greitai, kiek tik leido jėgos. Atsikvėpti sustojau tik tada, kai indėnų šautuvų ugnis man jau buvo nebe pavojinga.

Mane pasitiko būrys kareivių, pasiųstų dengti mūsų atsitraukimo. Aš jiems atidaviau sužeistąjį draugą, o pats su liūdna žinia nuskubėjau pas generolą.

Man nereikėjo nieko raportuoti. Mūsų žygis buvo stebimas, ir visas dalinys žinojo apie mus ištikusią nesėkmę. Generolas nepasakė nė žodžio ir be jokių paaiškinimų mane nusiuntė į kitą sparną.

Visi smerkė generolą už neapgalvotą įsakymą užimti salelę tokiomis menkomis jėgomis. O aš įsigijau narsaus karininko reputaciją.

Kautynės truko dar gal kokią valandą. Tai buvo pavieniai susirėmimai pelkėse ir tarp medžių. Nei mums, nei indėnams čia nepavyko pasiekti įtikinamos persvaros. Abi pusės vis laikėsi pradinėse pozicijose. Tačiau priekyje visą mišką turėjo už-

ėmę indėnai. Jei būtume nusprendę trauktis, būtume pražudę visą dalinį, kadangi atsitraukimui tebuvo vienas kelias: atgal per upę. O ją apšaudė priešas. Likti toliau savo pozicijose taip pat buvo pavojinga. Nieko negalėjome daryti, kadangi buvome prispausti prie upės kranto. Mes tuščiai mėginome išmušti indėnus iš miškelio. Patyrę vieną nesėkmę, mes negalėjome ryžtis tokiam bandymui antrą kartą. Tai būtų buvusi tikra pražūtis, tačiau likti toje pat vietoje irgi buvo ne mažiau rizikinga. Kareiviai teturėjo labai mažai maisto, ir tas pats baigėsi ir badas jau žvelgė į akis. Mūsų padėtis kas valandą blogėjo.

Mes įsitikinome, kad priešas buvo mus apsupęs. Indėnai mus laikė aprietę pusračiu, ir kiekvienas jų stovėjo už medžio, kuris saugojo nuo mūsų šūvių. Mes sudarėme gynybinę liniją, kuri buvo tokia pat stipri, kaip ir įtvirtintų tranšėjų linija. Prasibrauti pro tą liniją be didelių gyvosios jėgos nuostolių buvo neįmanoma.

Dabar buvo matyti, kad mūsų priešų skaičius vis didėjo. Ypatingas šūkis, pažįstamas seniems kareiviams, pranašavo, kad atvyksta vis nauji ir nauji indėnų būriai. Mes pradėjome būkštauti, kad imame netekti jėgų persvaros, kad priešas greitai mus nugalės. Visus apėmė niūrus nusiminimas.

Per šaudymąsi pamatėme, kad daugelis indėnų turėjo šautuvus ir muškietas. Kai kurie buvo su karine apranga. Ypač į akis krito vieno iš vyriausiųjų vadų apdaras. Nuo jo pečių žemyn driekėsi didelė šilkinė skraistė, panaši į tuos apsiaustus, kuriuos nešiojo ispanai konkvistadorių[1] laikais. Buvo aiškiai matyti raudoni ir balti dryžiai su žydru žvaigždėtu lauku kampe. Visų kareivių žvilgsniai pakrypo į tą skraistę. Visi pamatė, kad šis fantastinis apdaras, taip įžūliai demonstruojamas, buvo mylima mūsų tėvynės vėliava.

Tai buvo išraiškingas ženklas. Tačiau jis mūsų nenustebino. Kaip indėnai įsigijo karinius šautuvus, muškietas ir vėliavą, buvo nesunku paaiškinti — tai trofėjai, paimti mūšyje su Deidu. Visi žiūrėjome į šiuos daiktus su karčiu, bet bejėgišku pykčiu. Tačiau kerštо valanda už siaubingą draugų likimą dar nebuvo išmušusi.

Labai galimas daiktas, ir mes būtume susilaukę tokios pat dalios, jei ilgiau būtume užtrukę toje vietoje. Bet staiga vienam

[1] Konkvistadoriai — ispanai, Centrinės ir Pietų Amerikos užkariautojai XVI amžiuje.

karininkui, senam indėnų karų dalyviui, kariavusiam dar Hikoriui vadovaujant, gerai pažįstančiam indėnų mūšio taktiką, dingtelėjo į galvą puiki mintis. Jis pasiūlė atsitraukimo planą, ir generolas tą planą priėmė.

Pagal to karininko patarimą, savanoriai, dar neperplaukę upės, turėjo apsimesti, kad ruošiasi išlipti kitoje pusėje kiek aukščiau prieš tėkmę. Tai buvo puikus strateginis manevras. Jeigu toks planas išdegtų, priešas atsidurtų tarp dviejų ugnių, ir mums pavyktų pralaužti jų eiles ir išeiti iš apsupimo.

Ši apgavystė pasisekė. Mūsų suklaidinti, indėnai puolė paupiu aukštyn, stengdamiesi mums sukliudyti. Apsuptoji mūsų kariuomenė sumaniai tuo pasinaudojo ir greitai atsidūrė nepavojingame krante. Klastingas priešas buvo perdaug atsargus ir neišdrįso vytis. Taip pasibaigė mūšis prie Vitlakučio.

Tuoj buvo sušauktas pasitarimas, ir visi priėjo vieningą nuomonę: negaištant laiko, grįžti į Kingo fortą. Mes pakilome į žygį ir netrukus, be tolimesnių nuotykių, buvome forte.

LXIX skyrius

DAR VIENAS MŪŠIS PELKĖJE

Po šių kautynių dalinio nuotaikos pasikeitė. Besaikis gyrimasis liovėsi, ir pasidarė nebe taip sunku tvardyti savo kailyje nenustygstančius kareivius, besiveržiančius į mūšį. Niekas dabar nerodė ypatingo noro dar kartą keltis į kitą Vitlakučio upės krantą. Taigi buvo nutarta nekiršyti indėnų „lizdo", kol gausim pastiprinimą. Savanoriai buvo prisiėgti, stovyklos gyvenimas jiems įkyrėjęs. O netikėtas indėnų atkirtis atvėsino jų karštį. Niekas nepagalvojo, kad jų priešinimasis bus toks beatodairiškai drąsus ir kruvinas. Priešą, į kurį lig šiol buvo žiūrima su panieka, nors jo taktika sukėlė didelį įniršį ir troškimą atkeršyti,— tą priešą dabar imta gerbti ir jo bijoti.

Mūšyje prie Vitlakučio Jungtinių Valstijų kariuomenė neteko apie šimto žmonių. Buvo manoma, kad indėnai prarado žymiai daugiau. Bet tai buvo tik spėjimas. Niekas niekados nematė nukautų seminolų. Beje, buvo tikinama, kad indėnai per mūšį nusineša savus sužeistuosius ir nukautuosius.

Be abejojimo, kautynėse prie Vitlakučio ir kai kurie mūsų priešai gavo „pabučiuoti žemę". Bet, šiaip ar taip, jų nuostoliai

buvo kur kas mažesni už mūsiškius. Vis dėlto istorikai šias kautynes išliaupsino kaip didelę „pergalę". Vyriausiojo kariuomenės vado pranešimas ligi šiol tebelaikomas archyvuose — įdomus karinės literatūros pavyzdys. Tame dokumente išvardinami visi karininkai ir kiekvienas apibūdinamas kaip neprastas didvyris. Retas tuščiagarbystės ir pagyrūniškumo paminklas!

Jei sakysime tikrą teisybę, tai raudonodžiai skaudžiai mus apkūlė. Kariuomenė nusiminė, ji slopino savyje tūžmastį. Klinčas, geras senas generolas, kurį karo istorikai pavadino „kareivių draugu", dabar jau nebuvo laikomas didžiuoju karvedžiu. Jo garbė užgeso.

Jei Oceola ir pyko širdyje ant jo, tai nuo šiol galėjo būti visiškai patenkintas ir senąjį veteraną palikti ramybėje. Klinčas dar buvo gyvas, bet karinė jo garbė mirusi.

* * *

Kai buvo paskirtas naujas vyriausiasis kariuomenės vadas, pergalės viltis vėl atgijo. Tai buvo generolas Heinsas, taip pat vienas iš veteranų, šį laipsnį įgijęs pagal vyresniškumą. Teisybę sakant, jis net nebuvo vyriausybės paskirtas. Kadangi Florida įėjo į jam pavaldžią karo apygardą, jis savo noru ėmėsi vadovauti joje esančiai kariuomenei. Lygiai kaip ir jo pirmtakas, Heinsas tikėjosi užsidėti laurų vainiką. Bet, kaip ir Klinčas, gavo skaudžiai nusivilti.

Mūsų korpusas, sulaukęs naujų pastiprinimų iš Luizianos ir kitų valstijų, tučtuojau pakilo į žygį. Buvo nutarta dar kartą pulti indėnų „lizdą".

Mes pasiekėme Amazūros krantus, bet pereiti tą užburtą upę vėl mums nepavyko. Ji buvo fatališka mūsų garbei ir mūsų gyvybei. Šį kartą ją *perėjo indėnai.*

Beveik toje pat vietoje, kaip ir pirmą kartą,— tik su tuo skirtumu, kad dabar tai įvyko žemiau pavandeniui,— mus atakavo raudonodžiai. Po įnirtingų, kelias valandas trukusių kautynių turėjome atitraukti išdidžiuosius savo batalionus į specialiai padarytą įtvirtinimą. Apsiaustyje išsėdėjome devynias dienas, vos drįsdami iškišti nosis pro aptvarą. Bado mirtis jau ne iš toli žvelgė mums į akis, ji jau buvo priėjusi visiškai arti. Jei ne arkliai, kurių mėsa visą tą laiką maitinomės, pusė „Izardo" kareivių stovyklos būtų mirusi badu.

Mus išgelbėjo didelis dalinys, pačiu laiku atsiųstas generolo Klinčo, kuris vis dar vadovavo brigadai. Buvusis mūsų generolas iššygiavo iš Kingo forto, ir jam pavyko užeiti priešui iš užnugario. Staiga jį užklupęs, jis mus išgelbėjo iš keblios padėties.

Diena, atnešusi mums išvadavimą, buvo atmintina dar vienu įvykiu — labai originaliomis paliaubomis.

Anksti rytą, vos tik švintant, mus iš tolo pašaukė kažkieno balsas:

— Ei jūs ten! Helo!

Balsas ėjo iš priešų stovyklos. Kadangi jie mus laikė apsupę, kitaip ir būti negalėjo.

Šauksmas pasikartojo, ir mes atsakėme. Iš griausmingo balso pažinome negrą Abramą, juodąjį vadą, kuris kadaise buvo vertėjas pasitarime.

— Ko jums reikia?— įsakė paklausti mūsų vadas.

— Mes norime pasikalbėti,— pasigirdo atsakymas.

— Apie ką?

— Mes norime baigti mūšį.

Pasiūlymas buvo ir netikėtas, ir malonus. Bet ką jis galėjo reikšti? Nejaugi indėnai badavo taip pat, kaip ir mes? Arba jiems nusibodo kariauti? Tai buvo labai įtikėtina, nes kokia gi kita dingstimi jie galėjo taip staiga pasiūlyti paliaubas. Indėnai ligi šiol dar nebuvo patyrę nė vieno pralaimėjimo — atvirkščiai, lig šiol jie nugalėjo visuose mūšiuose.

Tiesa, buvo dar viena priežastis. Kas akimirką mes laukėme atžygiuojant Klinčo brigados. Mus jau buvo pasiekę gandai, kad Klinčas netoli. Su jo pagalba mes galėjome ne tik ištrūkti iš apsiausties, bet ir pereiti į puolimą ir gal net sutriuškinti indėnus. Gal jie sužinojo, kad artinasi Klinčas, ir skubėjo sudaryti paliaubas, kol mes dar nebuvome pakankamai stiprūs ir negalėjome jų įveikti atvirame mūšyje?

Mūsų vadas priėmė pasiūlymą pradėti derybas, tikėdamasis dabar suduoti lemiamą smūgį. Jis bijojo, kad priešas nepasitrauktų, kol Klinčas suspės pasiekti mūšio vietą, o paliaubos sulaikys indėnus mūšio lauke. Taigi mes be jokių svyravimų atsakėme Abramui, kad neprieštaraujame deryboms.

Parlamentarų susitikimas buvo paskirtas tuoj prašvitus. Abi pusės nusiuntė po tris atstovus.

Priešais įtvirtinimą prie miško buvo nedidelė aikštelė, priaugusi žolės. Vos praaušus, trys žmonės išėjo iš miško į tą aikštelę. Tai buvo indėnų vadai su pilnu tautiniu apdaru. Mes pažinome Abramą, Koa-chadžo ir Oceolą.

Jie sustojo per šūvio nuotolį greta vienas kito priešais įtvirtinimą. Jų pasitikti išėjo trys mūsų karininkai — du iš jų mokėjo kalbėti seminoliškai. Aš buvau tos delegacijos tarpe.

Netrukus mes stovėjome akis į akį su mūsų priešų vadais.

LXX skyrius

DERYBOS

Prieš derybas mes visi šeši draugiškai paspaudėme vienas kitam rankas. Oceola tvirtai spustelėjo man ranką ir tarė su kažkokia ypatinga, jam vienam būdinga šypsena:

— Ak, Rendolfai! Draugai kartais susitinka karo metu taip pat, kaip ir taikos metu.

Aš supratau, ką jis turi galvoje, ir jam atsakiau tik žvilgsniu, kupinu padėkos.

Tuo tarpu mes pamatėme, kad į mūsų pusę iš įtvirtinimo eina žinianešys, pasiųstas kariuomenės vado. Tą pačią akimirką iš miško išlindo indėnų karys ir priėjo prie mūsų vienu metu su kareiviu. Indėnai akylai sekė, kad aikštelėje mūsų nebūtų daugiau, negu jų.

Kai tik pasiuntinys pašnibždom mums perdavė generolo įsakymą, tuoj pat prasidėjo derybos.

Negras Abramas darkyta anglų kalba kalbėjo savo draugų vardu. O kiti du tvirtino jo žodžius: sutikimo atveju — šūksmas „Cho", o neigiamas atsakymas išreiškiamas šūktelėjimu „Kuuri".

— Ar nori baltieji sudaryti paliaubas?— skardžiu balsu paklausė negras.

— Kuriomis sąlygomis?— paklausė karininkas, mūsų delegacijos vadovas.

— Sąlygos štai kokios: jūs turite padėti ginklus ir baigti karą. Jūsų kareiviai turi pasišalinti iš čia ir užsidaryti savo fortuose. O mes, indėnai, pasitrauksime už Vitlakučio. Ir tebūnie didžioji upė visados ir amžinai mūsų siena. Mes pasižadame

gyventi taikoje ir nesivaidyti su baltaisiais kaimynais. Tai ir viskas, ką mes norėjome pasakyti!

— Broliai,— atsakė mūsų karininkas,— aš bijau, kad nei generolas, nei Didysis Tėvas — prezidentas — nepriims šių jūsų sąlygų. Aš esu įgaliotas jums pasakyti, kad vyriausiasis kariuomenės vadas galės su jumis derėtis tik tuo atveju, jei jūs visiškai paklusite ir sutiksite keltis į naują vietą.

— Kuuri! Kuuri! *Niekados!*— vienu balsu ir įšdidžiai šūktelėjo Koa-chadžo ir Oceola. Ryžtingas jų tonas patvirtino, kad jie nė nemano pasiduoti.

— Kodėl mes turėtume nusileisti?— nusistebėdamas paklausė negras.— Mes nesame nugalėti. Mes jus nugalime kiekviename mūšyje. Mes sumušėme jūsų kareivius — vieną, du, tris kartus. Mes jus sutriuškinome. Šimts velnių, mes irgi mokame jus pliekti! Kodėl mes turėtume nusilenkti? Mes atėjome jums pasiūlyti savo sąlygų, o ne išklausyti jūsiškių.

— Tai, kas buvo ligi šiol, dar nieko nereiškia,— atsakė karininkas.— Šiaip ar taip, mes esame stipresni už jus, ir galų gale mūsų bus viršus.

Ir vėl abu vadai vienu balsu sušuko:

— Kuuri!

— Ar jūs, baltieji, neklystate, vertindami savo jėgas? Mes ne tokie silpni, kaip jūs manote, ne, šimts velnių!

Negras klausiamai pažvelgė į savo draugus, ir tie galvos linktelėjimu parodė savo pritarimą. Tada Oceola, dabar ėmęs vaidinti vyriausią vaidmenį, atsisuko į mišką ir kažkokiu ypatingu ir šaižiu balsu riktelėjo.

Dar jo balso aidą kartojo miškas, kai sujudo sukruto žaliuojantys krūmai. Iš miško išlindo tamsiaveidžių karių gretos. Jie išėjo į priekį ir išsirikiavo kautynių tvarka, taigi mes lengvai galėjome juos suskaityti.

— Suskaitykite mūsų karius,— sušuko Oceola iškilmingu balsu,— ir jūs pamatysite, kiek turite priešų!

Kai jis sakė šiuos žodžius, jo lūpomis nuslinko ironiška šypsena. Keletą akimirkų jis tylėdamas stovėjo ir žiūrėjo į mus.

— Na, ką pasakysite? Šitie jauni kariai,— o jų čia yra pusantro tūkstančio,— argi jie atrodo išvargę, nuolankūs?— kalbėjo jaunasis vadas.— Ne, jie pasiryžę kariauti ligi tol, kol paskutiniojo jų kraujas susisunks į gimtąją žemę! Jei jiems lemta žūti, tai jie nori žūti čia, Floridoje, kur jie gimė, kur pa-

laidoti jų tėvai. Mes ėmėmės ginklo todėl, kad jūs tyčiojotės iš mūsų ir sumanėte mus išvaryti iš čia. Už jūsų priespaudą mes jau atkeršijome. Mes nukovėme daug jūsų kareivių ir tuo esame patenkinti. Mes nenorime jūsų daugiau žudyti, bet ir eiti iš čia nenorime. Ir niekada neatsisakysime savo sprendimo! Mes jums siūlome garbingą kelią. Priimkite mūsų pasiūlymą, ir karas tuoj baigsis. Jei jį atmesite, vėl liesis kraujas. Prisiekiu Didžiąja dvasia, vėl paplūs upės kraujo! Raudoni karo stulpai prie mūsų būstų vėl ir vėl bus dažomi baltaveidžių priešų krauju. Taika arba karas — kaip norite!

Baigęs savo kalbą, Oceola mostelėjo tamsiaveidžiams savo kariams, stovintiems pamiškėje. Ir jie dingo tylėdami, beveik paslaptingai, taip pat staiga, kaip ir atsirado.

Į liepsningą jauno vado kalbą mes jau buvom beiškelią kai kurių priešťaravimų, bet staiga supoškėjo keli tolimi šūviai ir nuskambėjo šauksmai. Jie sklido iš tos pusės, kur stovėjo indėnai, ir, nors per didelį atstumą buvo vos girdimi, aiškiai bylojo, jog prasideda puolimas.

— Aha! Negarbingas žaidimas! Išdavystė!— sušuko vadai.— Baltaveidžiai melagiai! Jūs pasigailėsite šios savo klastos!— Ir visi trys, negaišdami laiko tolimesnėmis kalbomis, puolė į mišką prie savo karių.

Mes sugrįžome į stovyklą, kur taip pat visi girdėjo šūvius ir nusprendė, jog Klinčo brigada bus užpuolusi priešakinius indėnų postus. Kareiviai jau stovėjo išsirikiavę kautynių tvarka, pasiruošę mūšiui. Po kelių minučių buvo duotas signalas, ir dalinys pajudėjo upės krantu.

Kareiviai nekantraudami laukė kovos. Tiek dienų begėdiškai dykinėję, iškankinti alkio ir prislėgti negarbingo pralaimėjimo, jie matė puikią progą atgauti karinę šlovę ir nubausti nuožmų priešą. Dabar, kada vienas mūsų dalinys buvo indėnams už nugaros (taip iš anksto susitarė generolai), o kitas žygiavo tiesiai į juos, tai kaip galėjo indėnai išvengti pražūties? Jie turi kautis ir bus sumušti.

Taip manė visi — ir karininkai, ir kareiviai. Pats vyriausiasis kariuomenės vadas buvo puikiai nusiteikęs. Strateginis jo planas visiškai pavyko: priešas apsuptas, įviliotas į spąstus. Generolas tikisi didelės pergalės. Jo laukia ištisi kalnai laurų vainikų.

Mes žygiavome pirmyn. Kartais supoškėdavo šūviai, bet dabar jau tik pavieniai. Pažįstamo indėnų karo šūkio nebuvo girdėti. Mes puolėme į ataką ir įsibrovėme į pakrantės kalvas, bet ūksmingose tankmėse priešo neradome. Matyt, indėnų jau nebebuvo tarp mūsų ir atžygiavusio dalinio. Nejaugi jiems būtų pavykę pasprukti?

Ne... Antai jie kitapus pievos... Išlindo iš miško ir eina mūsų link. Jie nori kautis su mumis... Štai...

Tačiau šitie mėlyni mundurai ir balti diržai, šitie šalmai ir kardai — tai ne indėnai! Tai ne priešai — tai Klinčo brigados kareiviai!

Laimė, mes laiku juos pažinome. Antraip susikovę galėjome išsimušti vieni kitus.

LXXI skyrius

PASLAPTINGAS KARIUOMENĖS DINGIMAS

Du daliniai susijungė ir, generolams trumpai pasitarus, pradėjo ieškoti priešo.

Buvo sugaišta daug laiko, bet neradome nė vieno indėno.

Oceola įvykdė karo istorijoje negirdėtą strateginį manevrą: pusantro tūkstančio kovotojų jis išvedė siauru ruožu tarp dviejų dalinių, kurie skaičiumi prilygo jo kariuomenei ir kurie juos apšaudė išilgine ugnimi, ir nepaliko nė vieno nukauto kario! Ką ten! Nepaliko net jokio savo traukimosi pėdsako! Indėnų kariuomenė, taip neseniai stovėjusi prieš mus pilna kautynių tvarka, staiga subyrėjo į tūkstantį dalių ir išnyko kaip nebuvusi.

Ji pasitraukė nežinia kur, ir nusivylę generolai vėl gavo vesti savo kariuomenę atgal į Kingo fortą.

* * *

Indėnų kariuomenės dingimas, suprantama, buvo apšauktas dideliu „laimėjimu". Bet šis laimėjimas pragaišino vargšą senąjį generolą Heinsą — bent jau karinę jo šlovę. Po to jis su malonumu atsisakė savo posto, kurio anksčiau taip siekė.

* * *

Dabar vyriausiuoju kariuomenės vadu buvo paskirtas jau trečias generolas.

Tas karininkas — jo pavardė Skotas — buvo įžymesnis asmuo už savo pirmtakus. Nepavojinga žaizda, kadaise gauta karuose su Anglija, aukštas rangas, geroka dozė politinio vingrumo, o svarbiausia labai laisvas vadovėlio „Taktikos sistemos" vertimas iš prancūzų kalbos, kurio autoriumi jis pasirašė,— visa tai per dvidešimties metų laikotarpį išgarsino generolą Skotą amerikiečių visuomenės akyse[1].

Tokios manevravimo sistemos kūrėjas negali būti menkas karvedys — taip samprotavo jo tėvynainiai.

Iš naujojo generolo buvo laukiama stebuklų, ir jis davė visuomenei gausių ir iškilmingų pažadų. Su indėnais jis elgsis kitaip, negu jo pirmtakai, ir greitai baigs tą visiems įgrisusį karą — taip samprotavo kariškiai.

Visi džiaugėsi šiuo paskyrimu, be to, naujam žygiui buvo ruošiamasi daug didesniu mastu, negu vadovaujant abiem Skoto pirmtakams. Kariuomenės padvigubėjo ar net patrigubėjo, buvo sukauptos didelės maisto atsargos. Visi tik laukė, kada didysis karvedys teiksis stoti armijos priešakyje.

Pagaliau jis atvyko, ir kariuomenė pakilo į žygį.

Aš neaprašinėsiu tos kampanijos smulkmenų, jos nevertos ypatingo dėmesio. Ta visa kampanija tebuvo vien tik varginamos žygiuotės, vykdomos su karinio parado šaunumu ir darna. Kariuomenė buvo suskirstyta į tris dalinius su skambiais pavadinimais: „dešinysis sparnas", „kairysis sparnas" ir „centras". Visi trys daliniai iš Kingo, Bruko ir Sent Džonso fortų turėjo vienu metu iššygiuoti Vitlakučio kryptimi — vis į tą patį „nelemtąjį lizdą"— ir pasiekti pelkių ir lagūnų pakraštį. Buvo įsakyta, kad kiekvienas dalinys paleis iš nedidelės patrankos po vieną šūvį, kaip sutartą ženklą kitiems daliniams. Po to visi trys junginiai spinduliais turėjo pulti į sustiprintų seminolų pozicijų centrą.

---

[1] Visa politinė ir karinė Skoto karjera buvo ištisa virtinė klaidų. Kampanija, kuriai jis vadovavo Meksikoje, neišlaiko jokios kritikos. Daugybė apsirikimų, kuriuos jis tada padarė, galėjo sukelti kuo blogiausių pasekmių, jei jų nebūtų šiek tiek atitaisę jam pavaldūs karininkai ir kareiviai, parodę nepaprastą šaunumą. Mūšis prie Molina del Rei ir paliaubos prie Santa Anos buvo karinės klaidos, neleistinos net jaunam, vos tik iškeptam karininkui. Aš drįstu tvirtinti, kad kiekvienas mūšis buvo dviejų neorganizuotų masių grumtynės, kurių rezultatas priklausė grynai nuo atsitiktinumo arba veikiau nuo beatodairiškos kareivių drąsos, iš vienos pusės, ir nuo gėdingo bailumo — iš kitos. *(Autoriaus past.)*

Šis beprasmiškas manevras buvo įvykdytas ir, kaip reikėjo tikėtis, baigėsi visiška nesėkme. Niekas nė akyse nematė indėnų. Buvo surastos jų stovyklos, ir daugiau nieko. Gudrūs jų kariai išgirdo signalus ir puikiai suprato jų reikšmę. Taip gavę žinią apie priešo išsidėstymą, jie galėjo be jokių sunkumų atsitraukti, prasmukti tarp dešiniojo ir kairiojo sparno.

Gal nepaprasčiausias ir podraug man reikšmingiausias iš visos Skoto kampanijos buvo vienas epizodas, vos nepareikalavęs mano gyvybės. Apie jį gal ir nevertėtų smulkiai pasakoti, bet jis nusipelnė dėmesio kaip įdomus „užmiršto būrio" pavyzdys.

Didysis mūsų karvedys, puldamas seminolų „lizdą", sumanė palikti ant Amazūros upės kranto „stebimąjį postą". Į jį įėjo keturiasdešimt savanorių iš Suonos gyvenvietės ir keletas karininkų. Jų tarpe buvau ir aš.

Mums buvo įsakyta įsitvirtinti ir niekur nesitraukti tol, kol ateis pakaita. Kada tai bus, labai miglotai vaizdavosi net pats mūsų viršininkas. Davęs šį įsakymą, generolas su centriniu daliniu nužygiavo į priekį, mus palikdamas savo pačių likimo valiai.

Mes labai gerai supratome, kokia pavojinga buvo mūsų padėtis, todėl visų pirma pasistengėme kuo geriausiai įsitaisyti. Prikirtome medžių, pasistatėme įtvirtinimų, išsikasėme šulinį ir viską aptvėrėme stipria tvora.

Laimė, praėjo ištisa savaitė, kol priešas aptiko mūsų įtvirtinimus. Antraip, nė vienas nebūtume likęs gyvas. Indėnai tikriausiai stebėjo centrinį dalinį ir todėl kurį laiką buvo pasitraukę iš šios vietos. Bet šeštą dieną priešas vėl pasirodė ir pasiūlė mums pasiduoti. Mes atsisakėme ir be pertrūkio penkiasdešimt dienų atmušinėjome jo puolimus. Daugelis mūsų kareivių buvo nukauti ir sužeisti. Žuvo šaunusis narsiojo mūsų būrio vadas Holomenas. Jį kliudė kulka, įlėkusi pro aptvaro plyšį.

Maisto produktų mums palikta dviem savaitėm, o turėjome laikytis ištisas septynias! Trisdešimt dienų mitome žaliais grūdais, vandeniu ir gilėmis, kurias mums pavykdavo nuskinti nuo medžių, augusių mūsų įtvirtinimo viduje.

Taigi mes išsilaikėme penkiasdešimt dienų, ir niekas neatvyko mūsų pakeisti. Per visą tą baisią apsiaustį mūsų akys, įdėmiai žvelgiančios į tolį, nepamatė už užtvaro nė vieno baltojo,

mes neišgirdome nė vieno angliško žodžio. Mes nusprendėmė, kad mus metė — užmiršo! Iš tikrųjų taip ir buvo. Generolas Skotas, skubėdamas išsidanginti iš Floridos, užmiršo pakeisti žmones, paliktus „stebimajame poste". O kiti nusprendė, kad neverta nė mėginti mūsų gelbėti, kadangi jau tikriausiai visi būsime seniai žuvę.

Mums grėsė bado mirtis. Bet pagaliau narsiajam medžiotojui Hikmenui pavyko prasmukti pro apsiausties liniją ir pranešti „draugams", kokioje padėtyje esame atsidūrę. Jo pasakojimas visus labai sujaudino, ir mūsų gelbėti buvo pasiųsta karinė dalis, kuriai pasisekė išblaškyti priešus ir mus išlaisvinti iš kalėjimo.

Taip pasibaigė Skoto kampanija, o drauge ir karinė jo karjera Floridoje. Visi jo veiksmai buvo be galo nevykę. Gėdos ir pajuokos Skotas išvengė tik todėl, kad vyriausybė greitai jį atšaukė. Jam tai buvo laimingas atsitiktinumas. Kaip tik tuo metu kilo naujas karas su indėnais pietvakariuose, ir generolas gavo įsakymą vadovauti tenykštei kariuomenei. Jam tai suteikė progą laiku išsinešdinti iš Floridos. Prislėgtas ir sugėdintas, generolas džiaugėsi tokia patogia dingstimi išsidanginti iš Gėlių Šalies.

Taigi Florida Amerikos generolams paliko kuo niūriausius prisiminimus. Seminolai ir gudrieji jų vadai per šį karą sumušė iš eilės ne mažiau kaip septynis generolus. Bet aš nepasakosiu jų nesėkmių ir klaidų. Išvykus generolui Skotui, aš pasitraukiau iš pagrindinio kariuomenės dalinio ir nuo šiol dalyvavau tik nedideliuose susirėmimuose antraeilių būrių sudėtyje. Tai buvo daug romantiškesni karinio gyvenimo epizodai. Šioje vietoje aš pasitraukiu iš didelių istorinių įvykių metraštininko vaidmens.

LXXII skyrius

KOKS PASIDARĖ JUODASIS DŽEKAS

Iš įtvirtinimo išsigelbėjome valtimis, plaukdami pavandeniui upe iki žiočių, o paskui jūra iki švento Morkaus forto. Po to savanoriai išsiskirstė į namus, kadangi jų tarnybos laikas buvo pasibaigęs. Jie išsivaikščiojo taip pat, kaip ir atėjo: po vieną

ir būreliais. Vienas toks būrelis susidarė iš senojo medžiotojo Hikmeno, jo draugų, manęs ir ištikimojo mano ginklanešio.

Juodasis Džekas jau nebebuvo toks, koks buvęs. Jis labai pasikeitė: skruostikauliai ryškiau išsišovė, žandai įkrito, akys įdubo, o susivėlę garbanoti plaukai draikėsi palei smilkinius tankiomis papurusiomis sruogomis. Jo oda neteko puikaus juodo blizgesio, joje pasirodė raukšlės.

Vargšas visą tą laiką labai blogai maitinosi. Trys badavimo savaitės taip jį pakeitė, kad vos galėjai bepažinti.

Tačiau alkis beveik neatsiliepė jo nuotaikai. Jis vis tebebuvo linksmas ir žvalus, o kartais jam pavykdavo ir mane prajuokinti. Krimsdamas kukurūzų burbuoles arba iš moliūgo užsigerdamas vandeniu sausus kukurūzų grūdus, jis dažnai balsu svajodavo apie tuos skanius patiekalus — kukurūzų košę ir kiaulieną — kuriais gardžiuosis, kada likimas panorės jį sugrąžinti į gimtąją plantaciją. Ši maloni ateities gerovės perspektyva jam padėjo lengviau iškęsti baisias dabarties akimirkas, kadangi būsimos laimės nuojauta yra tam tikras džiaugsmas. O kai mes atsidūrėme laisvėje ir leidomės į kelionę atgal, Džekas jau negalėjo nustygti savo kailyje. Jis be perstojo plepėjo, jo veide švietė džiaugsmo šypsena, o balti dantys akinamai blizgėjo. Net jo oda, rodos, vėl atgavo buvusį blizgesį.

Per visą vargingą kelionę negras buvo tikra mūsų būrio paguoda. Linksmi jo pokštai prajuokindavo net rimtą senąjį medžiotoją, kuris kartais prapliupdavo garsiai kvatotis. Na, o aš tik dėdavausi, jog man taip pat linksma, kaip ir mano bendrakelioniams. Man širdį graužė liūdesys, kurio net pats negalėjau suprasti.

Viskas turėjo būti visiškai kitaip. Man reikėjo džiaugtis, kad grįžtu namo, kad galėsiu pamatyti tuos, kurie man yra brangūs, bet viskas ėjo kažkaip kitaip...

Po to, kai mums pavyko išsivaduoti iš apsiausties, aš pasijutau linksmesnis, bet tai buvo natūrali išsigelbėjimo reakcija iš beveik tikros mirties. Mano džiaugsmas greitai užgeso, ir dabar, kada artinausi prie savųjų namų, man širdį slėgė sunkus akmuo. Mane kankino nuojauta, kad namie ne viskas gerai. Aš negalėjau perprasti tos savo nuojautos, kadangi nebuvau gavęs jokių blogų žinių. Apskritai jau buvo beveik du mėnesiai, kaip nieko negirdėjau apie namus. Per ilgą apsiaūs-

ties laikotarpį mes buvome visiškai atskirti nuo išorinio pasaulio. Mus tik pasiekdavo neaiškūs girdai, kas dėjosi Suonos gyvenvietėje. Mes grįžome namo, nieko nežinodami, kas ten įvyko, mums nesant.

Jau pats nežinojimas savaime galėjo sukelti netikrumą, abejojimus, net baimę. Bet ne vien tik dėl to mane kankino niūrios mintys. Atsirado ir kita priežastis. Gal tai buvo staigaus mano išvykimo prisiminimai, tos neaiškios ir netikros padėties, kurioje palikau šeimos reikalus. Atsisveikinimo scena, įstrigusi man į atmintį, Ringholdas, piktas to klastingo niekšo kėslas — visa tai, drauge paėmus, kėlė man neramius nujautimus.

Du mėnesiai — ilgas laikotarpis. Daug kas gali atsitikti per tokį laiką net siaurame šeimos rate. Jau seniai buvo oficialiai pranešta, esą aš žuvęs nuo indėnų rankos, ir kiek man buvo žinoma, mano namiškiai patikėjo, jog manęs nebėra šiame pasaulyje. Ši žinia galėjo sukelti baisių pasekmių. Ar sesuo ištesėjo savo žodį, taip iškilmingai ištartą atsisveikinimo valandą? Ar surasiu aš, grįžęs namo, mylimą seserį vis dar vienišą ir laisvą? O gal ji nusileido motinos įkalbinėjama ir tapo šito biauraus niekšo žmona? Tad nenuostabu, kad ne linksmybės man buvo galvoje.

Draugai atkreipė dėmesį į niūrią mano nuotaiką ir, nors šiurkštokai, bet nuoširdžiai stengėsi mane pralinksminti. Bet jiems tai nevyko. Sunkus akmuo slėgė man širdį. Kažkodėl man atrodė, kad namie ne viskas bus kaip reikia.

Deja, nuojauta manęs neapvylė. Buvo atsitikę kažkas blogiau, negu kad bijojau. Naujiena, kurią išgirdau, nebuvo žinia apie sesers vestuves. Aš sužinojau, kad mirė motina, bet užvis baisiausia buvo tai, kad nieko negalėjau sužinoti, kokio likimo susilaukė Virginija.

Kelyje mane pasitiko pasiuntinys iš namų, kuris ir pranešė tą baisią žinią.

Indėnai užpuolė gyvenvietę arba, tikriau, mano paties plantaciją, kadangi jie pasitenkino tik ja. Motina ir dėdė žuvo nuo jų peilių. O sesuo, sesuo? Jie ją pagrobė!

Daugiau negalėjau klausytis: rėžiau pentinais išvargusiam arkliui į šonus ir šuoliais nudūmiau pirmyn, lyg staiga apimtas beprotybės.

LXXIII skyrius

BAISUS REGINYS

Paknopstom lekiantis arklys greitai mane atnešė prie mūsų plantacijos; nesustodamas ir neduodamas jam atsikvėpti, leidausi miško takeliu tiesiai namų link. Retkarčiais man kelią pastodavo ganyklos tvoros, bet protingas mano arklys lengvai lėkė per jas, ir mes dūmėme tolyn.

Aš sutikau kaimyną, baltąjį, einantį iš namų. Jis norėjo su manimi pasikalbėti — aišku, apie nelaimę,— bet aš nesustojau. Jau buvau užtektinai girdėjęs, man dabar beliko išvysti viską savo paties akimis. Man buvo pažįstamas kiekvienas takelio vingis, ir žinojau, iš kur galima pamatyti namus.

Aš prilėkiau ligi tos vietos ir pažvelgiau. Dieve gailestingas! Namų nebuvo! Apdujęs sustabdžiau arklį ir akis išsprogines žvelgiau į priešais atsiskleidusį vaizdą. Veltui — namų nebuvo! Nejaugi išklydau iš kelio? Bet ne, antai didžiulis tulpmedis gale takelio. Toliau savana, kukurūzų ir indigo plantacijos, dar toliau — miškingos kalvos aplink baseiną, o toliau... toliau aš jau nebeįžiūrėjau pažįstamų daiktų.

Visa gamta, rodos, pasikeitė. Jaukaus namo baltomis sienomis ir žaliomis langinėmis kaip nebūta. Veranda, tarnų pastatai, negrų trobelės, net tvora — viskas dingę! Iš tos vietos, kur jie kadaise stovėjo, kilo tiršti kamuoliai dūmų ir gožė saulę, kuri pro juos atrodė lyg raudonas diskas. Dangus tartum apniuko, man pasirodžius.

Po viso to, ką girdėjau, buvo nesunku suprasti, ką tai reiškia. Man širdį suspaudė skausmas ir sielvartingas nustebimas. Daugiau kęsti jau nebegalėjau.

Spustelėjęs pentinais arklį, aš per lauką nulėkiau prie nusiaubtos vietos.

Čia pamačiau tarp dūmų slankiojančius žmones — man pasirodė, kad jų koks šimtas. Iš jų judesių nebuvo matyti ypatingo jaudinimosi: jie arba ramiai vaikštinėjo, arba išsidrėbę sėdiniavo lyg abejingi žiūrovai. Niekas nė nemėgino gesinti gaisro. Prijojęs artyn, pro dūmus pamačiau liepsnos liežuvius. Aplink risnojo raiteliai, stengdamiesi pagauti arklius ir karves, ištrūkusius iš liepsnojančio diendaržio. Iš pradžių negalėjau įžiūrėti, kas buvo tie raiteliai.

Pasiuntinys pranešė, kad sodyba buvo nusiaubta visai neseniai — šiandien švintant. Tai viskas, ką išgirdau, lėkdamas pirmyn.

Dar buvo anksti, nuo saulės patekėjimo praėję ne daugiau kaip valanda. Mes keliavome nakčia, vengdami dienos karščio. Nejaugi ten tie barbarai? Nejaugi ten būtų indėnai? Kraupioje gaisro šviesoje, tarp dūmų kamuolių, jie gaudė arklius ir karves, veikiausiai norėdami juos išsivaryti su savimi.

Bet man buvo pranešta, kad jie jau išėję. Kaip kitaip būtų pavykę sužinoti visas šio baisaus įvykio smulkmenas — mano motinos nužudymą, pagrobimą vargšės mano sesers? Kaip visa tai būtų sužinota, jei indėnai dar būtų čia?

Gal jie buvo pasišalinę laikinai, o po to vėl sugrįžo, norėdami prisigrobti turto ir padegti namus? Ši mintis akimirką man šmėkštelėjo galvoje.

Bet ji manęs nepaakino sulėtinti arklio šuolio, ir aš visai nemaniau įtempti pavadžių. Dešinioji mano ranka taip pat nebuvo laisva — aš tvirtai abiem rankom spaudžiau užtaisytą šautuvą.

Mane pagavo kerštо troškimas. Buvau pasiryžęs pulti į minią laukinių ir žūti kovoje su jais. Aš nebuvau vienišas: juodasis mano tarnas dūmė mano pėdomis. Už savo nugaros girdėjau dundant jo arklio kanopas.

Mes prijojome prie rūkstančių griuvėsių. Čia supratau klydęs. Mane apspito ne indėnai, ne priešai, o draugai. Jie mus sutiko kraupiu, užjaučiamu tylėjimu.

Aš nušokau nuo arklio. Visi susirinko aplink mane, žiūrėdami vienas į kitą iškalbingais žvilgsniais. Niekas nepratarė nė žodžio. Visiems buvo aišku, kad žodžiai nereikalingi.

Aš prabilau pirmas. Kimiu, vos girdimu balsu paklausiau: „Kur?"

Mano klausimas iškart buvo suprastas — jo visi laukė. Vienas kaimynas paėmė mane už rankos ir atsargiai nuvedė pro blėstantį gaisrą. Aš nesąmoningai žengiau greta. Jis tylėdamas parodė į baseiną. Čia jau buvo susirinkusi dar didesnė minia. Žmonės stovėjo pusračiu, nugaromis į mane, ir žiūrėjo į vieną tašką. Aš supratau, kad *ji* guli ten.

Vos tik priėjau artyn, visi tylėdami prasiskyrė. Mano palydovas mane pervedė per minią. Aš pamačiau motinos lavoną. Šalia jos gulėjo dėdė ir keletas negrų — ištikimų tarnų, atidavusių gyvybę už savo poną ir ponią.

Nelaimingoji motina buvo nušauta... Subadyta peiliu... Nuskalpuota... Jos veidas subiaurotas...

Nors ir buvau pasiryžęs visa kam, kas blogiausia, bet negalėjau žiūrėti į tokį klaikų reginį.

Vargšė mama! Niekados daugiau nebenusišypsos man šitos sustingusios akys... Niekados daugiau nebeišgirsiu švelnių arba priekaištingų žodžių iš šių pabalusių lūpų...

Daugiau negalėjau valdytis. Ašaros smaugė mane. Kritau ant žemės, apkabinau motiną ir bučiavau šaltas, bežades lūpas tos, kuri davė man gyvybę.

LXXIV skyrius

INDĖNŲ PĖDOMIS

Mano sielvartas buvo begalinis. Aš prisiminiau motinos šaltumą ir ypač tai, kaip su ja atsisveikinau, ir mano kančios dar labiau padidėjo. Jei mes būtume atsisveikinę kaip kitais kartais, mano skausmas būtų lengvesnis. Bet ne, iš paskutiniųjų jos žodžių, pasakytų man, dvelkė priekaištas, vos ne rūstybė, ir šitie prisiminimai plėšė man širdį pusiau. Aš būčiau atidavęs viską pasaulyje, jei tik ji būtų galėjusi sužinoti, kad jos paveikslas mano atmintyje išliko šviesus, džiugus ir mielas. Aš būčiau atidavęs viską pasaulyje, kad tik ji būtų galėjusi išgirsti bent vieną žodį, sužinoti, su kokiu džiaugsmu aš jai atleidau...

Nelaimingoji mano motina! Aš jos neminėjau blogu. Jos ydos buvo tokios menkos. Vienintelė jos silpnybė buvo tuščiagarbiškumas, kuris, beje, būdingas visiems jos aplinkos žmonėms. Bet dabar tai man išdilo iš atminties. Aš dabar prisiminiau tik daugybę jos dorybių, prisiminiau, kad ji — mano motina. Tik dabar supratau, kaip aš ją mylėjau!

Bet nebuvo kada liūdėti. Reikėjo ieškoti sesers. Kur? Aš pašokau ir susijaudinęs pradėjau klausinėti visus, kurie tik stovėjo aplink mane. Žmonės ženklais parodė į mišką. Aš supratau — ją pagrobė indėnai.

Ligi šiol nejaučiau neapykantos raudonodžiams. Atvirkščiai, aš veikiau stovėjau jų pusėje ir net laikiau juos kone draugais. Aš žinojau, kokie neteisingi jiems buvo baltieji ir kiek indėnai nuo jų iškentėjo. Žinojau, kad galų gale indėnai bus nugalėti

ir turės nusileisti, ir, atsimindamas jų nelaimes, jaučiau jiems gailestį.

Bet dabar tie mano jausmai visiškai pasikeitė. Nužudytos motinos vaizdas mano širdyje sukėlė staigų perversmą. Simpatija indėnams pavirto baisia neapykanta. Motinos kraujas šaukėsi keršto, ir aš prisiekiau atkeršyti.

Aš nebuvau vienišas. Senis Hikmenas, jo draugas Vederfordas, taip pat medžiotojas, ir gal penkiasdešimt kaimynų pažadėjo man savo pagalbą ir paramą.

Labiausiai už visus kerštavo Juodasis Džekas. Jį taip pat ištiko nelaimė: niekas niekur negalėjo surasti Violos,— matyt, indėnai ją išsivedė drauge su kitais tarnais. Daugelis pastarųjų, gal būt, išėjo net savo noru. Bet, šiaip ar taip, nė vieno tarno neliko. Plantacija ir jos gyventojai buvo sunaikinti. Aš pavirtau benamiu našlaičiu. Nebeturėjau nei motinos, nei pastogės.

Bet nevertėjo gaišti tuščiai, skundžiantis ir aimanuojant, reikėjo tučtuojau ką nors daryti. Atvyko ginkluoti kaimynai, ir jau po kelių minučių iškilome į žygį.

Aš ir mano draugai gavome pailsėjusius arklius. Paskubom užkandę kas pakliuvo, mes leidomės ieškoti indėnų pėdų. Šias pėdas buvo nesunku surasti, kadangi laukinių jota raitų. Jų perplaukta per upę kiek aukščiau prieš srovę. Daug negalvodami, mes nusekėme paskui juos.

Aš puikiai pažinojau šią vietovę. Kaip tik čia prieš du mėnesius aš perplaukiau upę, vydamasis Oceolą. Tai buvo tas pats takelis, kuriuo Oceola jojo... Aš skausmingai susimąsčiau. Buvo vis sunkiau ir sunkiau įžiūrėti pėdas, ir mes į priekį judėjome vis lėčiau ir lėčiau. Kilo natūralūs klausimai: ar kas nors matė laukinius? Kokiai genčiai jie priklauso? Kas buvo jų vadas?

Du mūsų būrio savanoriai, pasislėpę prie kelio, buvo matę, kaip indėnai prajojo pro juos, gabendamiesi su savimi belaisves — mano seserį, Violą ir kitas mūsų plantacijos merginas. Indėnai sėdėjo ant arklių ir tvirtai laikė belaisves. Negrai ėjo pėsti. Jie nebuvo surišti ir, rodos, ėjo savo noru. Indėnai priklausė Raudonųjų Lazdų genčiai, ir jiems vadovavo Oceola.

Sunku net apsakyti, kokį įspūdį man padarė šie žodžiai. Jie man suteikė daug skausmo. Aš vis abejojau šio pasakojimo teisingumu. Nutariau netikėti juo, kol pats turėsiu nesugriaunamų įrodymų. Oceola! Ne, jis negalėjo padaryti tokios niek-

šybės! Negalėjo! Tie, kurie sakosi matę, tur būt, suklydo. Jie matė indėnus dar neprašvitus, tamsa juos galėjo suklaidinti. Pastaruoju metu viskas, ką tik padarydavo indėnai,— kiekvienas antpuolis, kiekvienas plėšimas,— viskas buvo priskiriama Oceolai. Oceola buvo visur. Ne, jis negalėjo būti čia!

Bet kas gi buvo tie du, kurie visa tai matė? Aš nustebęs sužinojau jų pavardes: Spensas ir Viljamsas. Dar daugiau nustebau, sužinojęs, kad jie taip pat prisidėjo prie tų, kurie drauge su manimi iššygiavo vytis indėnų. Bet dar keisčiau man atrodė, kad čia nebuvo Arenso Ringholdo. Jis buvo gaisravietėje ir, kaip man žmonės pasakojo, garsiau už visus rėkė ir grasino atkeršysiąs. Bet dabar jis kažkur dingo. Bent jau neprisidėjo prie būrio, besivejančio indėnus.

Aš pasišaukiau Viljamsą ir Spensą ir pradėjau juos smulkiai klausinėti. Jie patvirtino savo parodymus. Pasakė, kad matė indėnus, grįžtančius po kruvinų skerdynių nakties tamsoje. Jie negalėjo tikrai pasakyti, ar ten buvo Raudonųjų Lazdų, ar Ilgosios Pelkės genties kariai. Jiems pasirodė, kad Raudonųjų Lazdų genties. Na, o dėl vado, tai abejojimų nebuvo: juos vedė pats Oceola. Jie jį pažino iš trijų strauso plunksnų ant galvos, kurios jį skyrė iš kitų karių tarpo.

Liudytojai kalbėjo įtikinamai. Kokia nauda jiems būtų buvusi mane apgaudinėti? Ar jiems ne vis tiek, kas buvo plėšikiškos žmogžudžių gaujos vadas — Oceola, Koa-chadžo ar net pats Onopa? Jų žodžiai man įteigė įsitikinimą, kurį patvirtino ir kitos aplinkybės: mano motinos žudikas, sudeginęs mano namus ir į žiaurią nelaisvę išsivedęs mano seserį,— ne kas kitas, kaip Oceola!

Senos draugystės jausmas bematant užgeso mano širdyje. Dabar joje įsiliepsnojo kerštas ir neapykanta tam, kurį kadaise taip švelniai mylėjau, kuriuo taip nuoširdžiai žavėjausi...

LXXV skyrius

KOVINIS PAVOJAUS SIGNALAS

Betgi, galvodamas apie tą kruviną užpuolimą, aš atkreipiau dėmesį į vieną kitą aplinkybę, kurios man pasirodė paslaptingos ir keistos. Iš pradžių aš taip buvau sukrėstas, kad tas aplinkybes kažkaip išleidau iš akių. Aš visai nesistebėjau, kad

per antpuolį buvo nužudyta motina, o sesuo išvesta į nelaisvę, kad indėnai nepasitenkino pralieję kraują, bet dar sudegino visą plantaciją. Tai buvo įprastas kerštas baltaveidžiams už visas patirtas nelaimes ir neteisybę. Tokie dalykai dėjosi visur beveik kiekvieną dieną. Kodėl taip neturėjo atsitikti ir prie Suonos krantų, kaip ir kitose Floridos vietose? Gal labiau reikėjo stebėtis, kad mūsų sodyba taip ilgai išliko nepaliesta. Kitos plantacijos, esančios daug toliau nuo seminolų įtvirtinimų, jau susilaukė tokių baisių antpuolių. Kodėl gi mūsų plantacija turėjo būti laimingesnė už kitas? Ši „neliečiamybė" vis dėlto buvo pastebėta mūsų plantacijos gyventojų, ir jie nusiramino, pasikliovę tariamu savo saugumu.

Jie aiškino taip: pagrindinės indėnų jėgos buvo sutelktos kituose rajonuose, kur jie stebėjo į tris dalis padalintos generolo Skoto armijos slinktį. O kadangi mūsų plantacija buvo įtvirtintas punktas, tai, žinoma, nedideli indėnų būriai nedrįso jos pulti.

Bet Skotas atsistatydino, jo kariuomenė pasitraukė į fortą, į vasaros būstus. Karo veiksmai Floridoje paprastai eidavo žiemą. O indėnai, kuriems visi metų laikai tinkami, dabar buvo laisvi ir vėl galėjo puldinėti ir siaubti pasienio plantacijas. Gal dėl to indėnai taip ilgai nekliudė gyvenvietės prie Suonos.

Pirmąją nelaimės akimirką toks aiškinimas man pasirodė visai įtikinamas. Aš ir mano artimieji tiesiog tapome visuotinės indėnų kerštо bangos aukomis.

Bet kada atsitokėjau, mano dėmesį patraukė kitos aplinkybės. Pirmiausia, kodėl tik mūsų plantacija šiame rajone buvo užpulta? Kodėl tik mūsų namai buvo sudeginti? Kodėl tik mūsų šeima buvo iššudyta? Aišku, šie klausimai man nedavė ramybės. Juk prie upės buvo ir daugiau plantacijų, taip pat silpnai saugomų, ir kitų šeimų, daug priešiškesnių seminolams. Bet dar didesnė mįslė man buvo štai kokia: Ringholdų plantacija stovėjo kaip tik ant kelio indėnų gaujoms. Kaip rodė pėdsakai, jie ją aplenkė, norėdami pasiekti mūsų namus. Abu Ringholdai — Arensas ir jo tėvas — buvo žinomi kaip atkakliausi indėnų priešai, kaip žmonės, šiurkščiausiu būdu mindžioję jų teises.

Kodėl gi Ringholdų plantacija liko nepaliesta, o mūsiškė sunaikinta? Aišku, mūsų šeima tapo ypatingo, iš anksto apgal-

voto kerštо auka. Be jokių abejojimų, viskas buvo kaip tik taip. Tiktai kerštu ir galėjai paaiškinti šią paslaptį.

Bet Pauelis? Argi jis būtų galėjęs taip padaryti? Argi mano draugas būtų kaltas dėl tokios barbariškos piktadarybės? Ar tai įmanoma? Ne! Niekados!

Nors taip tvirtino du užkietėję niekšai, nors visa tai jie buvo matę savo akimis, mano širdis atsisakė tuo patikėti.

Kokie galėjo būti tokios nepaprastos žmogžudystės motyvai? Tiesa, mano motina nebuvo Oceolai palanki, dar daugiau — ji jam parodė nedėkingumą. Tą aš gerai atsiminiau. Ir jis galėjo atsiminti. Bet taurus jo būdas, mano vaizduotėje įsikūnijęs nuostabaus didvyrio idealas negalėjo nusmukti ligi tokios niekšybės. Ne, ne ir dar kartą ne!

Antra vertus, kodėl gi Pauelis paliko nepaliestą Ringholdų sodybą, buveinę Arenso Ringholdo — amžino savo priešo, vieno iš keturių žmonių, kuriuos jis prisiekė sunaikinti? Ši aplinkybė buvo labiausiai neįtikima.

Ringholdas buvo namie, jį buvo galima sučiupti miegantį. Niekšingieji jo bendrininkai vargu ar būtų priešinęsi. Pagaliau šis priešinimasis būtų buvęs lengvai palaužtas.

Kodėl gi jam buvo palikta gyvybė? Kodėl jo namų nenušlavė ugnis?

Nauja žinia, kurią gavau kelyje, iškėlė naujas prielaidas. Žmonės man pasakė, kad indėnai skubiai pasitraukę, kadangi staiga pasirodęs patruliuojantys savanorių būrys. Jo dėmesį atkreipusi liepsnojanti plantacija. Buvo spėjama, kad ši aplinkybė ir išgelbėjusi kitas plantacijas, jų tarpe ir Ringholdo.

Toks aiškinimas atrodė pagrįstas. Iš pėdų buvo matyti, kad galvažudžių gaujos būta nedidelės, ne daugiau kaip penkiasdešimt žmonių. Todėl jie ir pasitraukę.

Tada viskas vėl apsivertė antraip. Ir vėl Oceola mano akyse atrodė kaltas.

Gal aš neperpratau indėniškos jo prigimties, gal galų gale jis ir buvo pabaisa, kirtusi tokį baisų smūgį.

Dar ir dar kartą savęs klausiau: kokia pagaliau galėjo būti tokio elgesio priežastis?

A, ogi štai kas! Sesuo! Virginija! Gal būt, meilė... aistra...

— Indėnai! Indėnai! Indėnai!

LXXVI skyrius

TARIAMAS PAVOJUS

Šis šūkis, kupinas baisios prasmės, bematant nutraukė mano apmąstymus. Nusprendęs, kad pasirodė indėnai, aš nulėkiau į priekį. Bet staiga raiteliai metė pavadžius ir sustojo. Nuklydusieji į šalį skubėjo vėl prisidėti prie būrio. O tie, kurie lengvabūdiškai buvo nujoję į priekį, greitai atidūmė atgal. Kaip tik jie ir sukėlė aliarmą. Kai kurie jų vis dar tebešaukė: „Indėnai, indėnai!"

— Indėnai?— paklausė Hikmenas su nepasitikėjimo išraiška veide.— Kur jūs juos matėte?

— Ten!— atsakė vienas iš tų raitelių, kurie atlėkė atgal.— Antai anoje giraitėje. Visas miškas knibžda...

— Tegu mane velniai į gabalus suplėšo, jei aš tuo patikėsiu!— atsakė senasis medžiotojas, paniekinamai linguodamas galvą.— Niekada indėnai nemėgins slėptis, ypač nuo tokių geltonsnapių, kaip jūs. Juos visada pirmiau išgirsi, negu pamatysi.

— Tai juk mes ir girdėjome, kaip jie šūkavosi vienas su kitu.

— Na jau!— užginčijo medžiotojas.— Jūs būtumėte išgirdę visai ne riksmus, jei indėnai iš tikrųjų ten slėptųsi. Jūs būtumėte išgirdę šūvius. Velniai griebtų tuos jūsų indėnus! Jūs girdėjote unkščiant meškėną arba suokiant tošinukę. Aš seniai maniau, kad jūs mirštamai išsigąsite pirmo pasipainiojusio žvėrelio, šmėkštelėjusio jums prieš akis... Na, dabar pastovėkite, o aš pažiūrėsiu, kas ten galėtų būti.

Tai pasakęs, Hikmenas nulipo nuo arklio ir numetė pavadį ant šakos.

— Einam, Džimai Vederfordai,— pridūrė jis, kreipdamasis į vieną savo draugą medžiotoją.— Pažiūrėsim, ką ten pamatė šitie narsuoliai. Ar tik jie kelmų nepalaikė indėnais?

Jaunasis medžiotojas iššoko iš balno. Jis ir Hikmenas pastatė savo arklius saugioje vietoje ir su šautuvais rankose tylėdami įlindo į krūmus. Kiti būrio vyrai, susispietę į krūvą, raiti laukė. Ilgai nekantrauti mums nereikėjo. Vos tik medžiotojai dingo iš akių, bemat išgirdome juos garsiai kvatojantis. Mes įsidrąsinome ir prijojome artyn. Ten, iš kur sklido tokia linksmybė, negalėjo būti ypatingo pavojaus. Netrukus pama-

tėme juodu abu. Vederfordas pasilenkęs žiūrinėjo kažkieno pėdas, o Hikmenas rodė ranka į linguojančius krūmus. Mes pažvelgėme į tą pusę ir pamatėme bandą puslaukinių galvijų. Mūsų išgąsdinti, jie, braudamiesi per tankumyną, pasileido bėgti.

— Tai tokie jūsų indėnai!— džiūgaudamas sušuko medžiotojas.— Geri laukiniai! Cha-cha-cha!

Visi kiti taip pat pradėjo juoktis, išskyrus tariamo pavojaus kaltininkus.

— Aš iš anksto žinojau, kad čia jokių indėnų negali būti,— kalbėjo toliau aligatorių medžiotojas.— Jie visai ne taip apsireiškia! Juos anksčiau išgirsti, negu pamatai. Ir štai kokį patarimą aš galiu duoti tiems beūsiams jaunuoliams, kurie nesugeba atskirti raudonodžio nuo žalos karvės: tie, kurie turi daugiau patyrimo, tegu joja priekyje. O visi kiti laikykitės drauge, neišsisklaidykite, kad kai kam nereikėtų šiandien užmigti be plaukų ant galvos.

Visi paklausė išmintingo Hikmeno patarimo. Mes paprašėme senąjį medžiotoją ir Vederfordą vesti mūsų būrį. Likusieji glaudžiomis gretomis jojo paskui juos.

Buvo aišku, kad indėnai negalėjo toli mūsų palikti. Apie tai buvo galima spręsti pagal laiką, kada jie pasitraukė iš sodybos. Nuo to momento, kai aš atvykau į plantaciją, mes tuščiai negaišome; kol susiorganizavome, užtruko ne daugiau kaip dešimt minučių, taigi iš viso nuo mūsų išžygiavimo pradžios buvo praėjusi kiek daugiau negu valanda. Labai greitai trauktis jie negalėjo, kadangi paskui juos pėsti ėjo negrai. Tai rodė plačios jų pėdos.

Vargu ar kurie iš mūsiškių bijojo indėnų. Visi troškome kerštо, kuris stelbė bet kokią baimę. Be to, sprendžiant iš pėdų, indėnų buvo ne taip jau daug — gal penkiasdešimt. Be abejo, tai buvo sumanūs ir prityrę kariai, kautynėse su mumis lygūs vienas prieš vieną. Bet tie, kurie savo noru pasišovė man padėti, taip pat buvo didžiai užsigrūdinę — kieto būdo ir ištvermingi. Tai buvo geriausi žmonės visoje gyvenvietėje, nepakeičiami tokiame dalyke. Niekam nė į galvą neatėjo grįžti: visi tvirtai norėjo žygiuoti pirmyn ir surasti žudikus net pačioje indėnų teritorijos gilumoje, jų pačių „lizde".

Tų žmonių ištikimybė ir man suteikė naujų jėgų. Aš nušuoliavau į priekį daug lengvesne širdimi, jausdamas, kad kerštо valanda nebe toli.

LXXVII skyrius

PĖDOS DINGSTA

Tačiau mano troškimams nebuvo lemta taip greitai išsipildyti. Lėkdami tokiu spartumu, kokiu tik pajėgė mus nešti arkliai, pėdsakais mes dūmėme ištisas dešimt mylių, nors iš pradžių manėme, kad indėnus užklupsime, sukorę pusę to kelio.

Tur būt, indėnai sumetė, kad juos vejasi. Ir, genami baimės, jie dūmė paknopstomis. Suprantama, po tokių baisių piktadaryščių jie nieko gero negalėjo laukti. Bet jie mus pralenkė visai nedaug. Nors saulė kepino karštai, sultys dar tebelašėjo nuo jų nulaužtų šakelių, arklių pėdos dar tebebuvo šviežios. Taip mums aiškino mūsų vadovai. Sutrypta žolė dar buvo rasota ir priplakta prie žemės.

— Dar nė pusvalandžio nebus, kaip jie pro čia nujojo. Tik pusvalandis, kad juos kur velniai!— sušuko Hikmenas, gal jau dvidešimtą kartą apžiūrinėdamas pėdas.— Niekad kaip gyvas nemačiau, kad indėnai jotų taip greitai! Jie bėga kaip banda išgąsdintų jaučių... Tur būt, tie niekšai gerokai suprakaitavo. O kai kurie dykūnai, manau, jau kėpso balnuose, pasvirę keturiasdešimt penkių laipsnių kampu...

Tą mūsų vadovo pastabą palydėjo garsus juoko protrūkis.

— Ne taip garsiai, vyručiai, ne taip balsingai!— tarė jis, nutraukdamas juoką valdingu mostu.— Prisiekiu Jeruzale, jie mus išgirs! O jei taip, tai kai kurie mūsiškiai atsisveikins su savo skalpais dar lig saulės laidos. Dėl savo kailio būkite tylūs kaip pelės. Jų ausys tokios geros, kaip vilkšunių. Velniai mane griebtų, jei jie toliau kaip už mylios nuo mūsų!

Jis dar kartą pasilenkė prie pėdų ir pakartojo:

— Būkite tylūs, kaip oposumai, ir aš jums prižadu: nepraeis nė valanda, ir mes užklupsime tuos niekšus.

Pagal jo įsakymą stengėmės laikytis tylos ir jojome kelio pakraščiu, apaugusiu žole, kad nebūtų girdėti kanopų trepsėjimo. Kalbėjomės tik pašnibždom ir tik ištikus būtinam reikalui. Akylai žvelgdami į priekį, mes kas akimirką tikėjomės išvysti bronzines indėnų figūras.

Taip jojome gal pusmylį. Priešas nesirodė, buvo matyti tik jo pėdos. Tarp medžių kamienų šmėkštelėjo skaistus mėlynas dangus. Tai rodė, kad miškas darosi retesnis. Daugelis mūsų apsidžiaugė. Pastarąsias kelias valandas jojome per tamsią gi-

rią, prisiraizgiusią lianų ir užverstą griaumedžiais, taigi slinkome labai pamažu. Visi tikėjosi, kad dabar kelias bus geresnis ir galų gale pamatysime priešą. Bet seni medžiotojai, ypač abu mūsų vedliai, padarė visai kitokias išvadas. Hikmenas tuoj pareiškė savo nepasitenkinimą.

— Prakeikta lyguma!— sušuko jis.— Tai savana, ir dar didžiulė. Velniai griebtų, blogi mūsų popieriai!

— Kodėl?— paklausiau aš.

— Labai paprastai! Jei jie perėjo savaną, tai tikriausiai pamiškėje paliko vieną ar du sargybinius. Dabar jau negalėsime jų užklupti iš pasalų: mus taip pat bus lengva įžiūrėti, kaip ir vilkstinę kupranugarių. Kas iš to seka? Ogi štai kas: jei jie mus pastebės, jiems bus lengva pasislėpti. Jie išsisklaidys į visas puses, ir tada gaudyk vėją laukuose!

— Tai ką dabar daryti?

— Mums dabar verčiau šlietis prie didžiosios pelkės. Jūs čia pastovėkite keletą minučių, o mudu su Džimu Vederfordu paėjėsime ligi pamiškės ir pažiūrėsime, ar jie perkirto savaną. Jei taip, tai ir mes ją peržygiuosime, o paskui vėl susirasime pėdas. Mums nėra ką daugiau daryti. Bet jeigu jie pamatys, kad einame per savaną, mes jiems galėsime atsukti uodegą ir ramiai grįžti atgal.

Visi sutiko su šiuo pasiūlymu ir besąlygiškai vykdė aligatorių medžiotojo įsakymus. Visi gerai žinojome, koks jis yra patyręs. Hikmenas ir Vederfordas nušoko nuo arklių ir pradėjo atsargiai slinkti tarp medžių į pamiškę.

Kol jie sugrįžo, praėjo gana daug laiko. Kai kurie mūsiškiai buvo pradėję nekantrauti. Pasigirdo kalbų, kad stovėdami mes tik veltui gaištame ir leidžiame indėnams dar toliau nusidanginti. Kiti siūlė vytis juos toliau ir, nieko nepaisant, joti pirmyn tiesiai jų pėdomis.

Nors ir kaip šie pasiūlymai atliepė mano jausmus, nors ir kaip troškau stoti į atvirą mūšį su nekenčiamu priešu, aš žinojau, kad esamomis aplinkybėmis vytis būtų beprasmiška. Vadovai teisingai elgėsi.

Pagaliau medžiotojai sugrįžo ir mums pranešė, kad indėnai iš tikrųjų perėjo savaną ir įlindo į mišką, kuris prasidėjo už jos. Kada medžiotojai pasiekė pamiškę, jie dar nebuvo spėję pasislėpti. Hikmenas net pastebėjęs arklio uodegą, dingstančią tarp krūmų. Bet akylūs medžiotojai išaiškino dar vieną svarbų

faktą: toliau nebebuvo jokių pėdų, kuriomis būtų buvę galima žygiuoti pirmyn.

Pasiekę savaną, indėnai, matyt, jojo išsisklaidę. Tą rodė daugybė pėdų, kurias žolėje paliko arklių kanopos. Anot medžiotojų, pėdos „suskilo į penkiasdešimt dalių" ir pagaliau visai išnyko žolėje. Medžiotojai tai susekė, ropom šliaužd ami per aukštą žolę ir stebėdami kanopų įspaudus. Beliko tiktai vienos labai keistos pėdos, kurios atkreipė jų dėmesį. Tai buvo basų žmogaus kojų pėdsakai. Neapdairus stebėtojas juos būtų palaikęs vieno žmogaus pėdos įspaudais. O prityrę pėdsekiai kaip mat suvokė, kad čia buvo gudrybė. Pėdos buvo plačios ir beformės, labai giliai įmintos į žemę; vargu ar tai galėjo būti vieno žmogaus pėdos. Ilga letena, vos įžiūrimas iškilumas, platūs pirštų įspaudai — visa tai buvo ženklai, kuriuos medžiotojai iškart perprato. Hikmenas tuoj pat nustatė, kad čia buvo negro pėdos — tikriau, negrų, kurie griebėsi tos gudrybės savo vedlio nurodymu.

Ši netikėta besitraukiančiųjų indėnų gudrybė mus apvylė ir nustebino. Pirmu akimoju nusprendėme, kad indėnai mus apgavo, kad mes pametėme jų pėdas ir nebegalėsim atkeršyti.

Vieni pradėjo kalbėti, kad toliau neverta jų vytis. Kiti manė, jog reikia grįžti. Reikėjo vėl apeliuoti į jų neapykantos jausmą, norint uždegti kerštо troškimą.

Šią kritišką akimirką įsiterpė senasis Hikmenas ir, sužadinęs gęstančias mūsų viltis, pakėlė visiems nuotaiką. Aš apsidžiaugiau, kada jis prakalbėjo.

— Šįvakar, vyručiai, mes jų nepavysime...— Žodį jis paėmė paskutinis, kada visi jau buvo pasakę savo nuomonę.— Su šviesa mums negalima dangintis per šią lygumą. Ji perdaug didelė. Aš sutinku verčiau apsukti dvidešimties mylių alkūnę, negu joti per tą prakeiktą savaną. Bet nieko, vyručiai, nenusiminkite! Palaukime čia tamsos, o po to galėsime patyliukais persikraustyti per savaną. Ir jei mudu su Džimu Vederfordu nesurasime kitoje pusėje jų pėdų, tai, vadinasi, aš savo gyvenime nesu valgęs aligatoriaus mėsos. Prakeikti indėnai pasistatys savo stovyklą kur nors po medžiais. Mūsų nematydami, jie jausis saugūs, kaip dievo ausyje. Tada mes ir užklupsime juos!

Visi sutiko su medžiotojo pasiūlymu. Jis buvo priimtas kaip tolimesnių veiksmų planas. Mes nušokome nuo arklių ir ėmėm laukti saulės laidos.

LXXVIII skyrius

PER SAVANĄ

Mano kančios pasiekė paskutinę ribą. Kada vijomės indėnus, nebuvo kada gilintis į mane ištikusią nelaimę. Greito keršto nuojauta tartum malšino skausmą, ir pats žygis raminamai veikė suaudrintą mano širdį. O dabar, kada buvo padaryta pertrauka, laisvalaikiu aš galėjau atgaivinti savo vaizduotėje šio ryto įvykius, ir sielvartas vėl prislėgė mane. Aš vėl mačiau nužudytos motinos lavoną, gulintį su išskėstomis, tartum keršto šaukiančiomis rankomis. Aš mačiau savo seserį, išblyškusią, apsiašarojusią, su išsidraikiusiais plaukais, sielvarto palaužtą.

Tad nenuostabu, kad taip nekantriai laukiau ir vis negalėjau sulaukti saulės laidos. Man rodėsi, kad dar niekada didžiulis ugnies rutulys neartėjo prie horizonto taip pamažu. Nieko neveikimas mane varė į beprotybę. Saulės diskas, švietęs pro tirštą rūką, kabantį ties mišku, buvo raudonas kaip kraujas. Dangus atrodė žemas ir grėsmingas. Jis tartum atspindėjo mano paties mintis ir jausmus.

Pagaliau atslinko sutemos. Jos truko neilgai, kaip paprastai pietų platumose, nors tą vakarą man jos atrodė ilgos ir nepaslankios. Po jų užėjo visiška tamsa. Mes vėl sušokome į balnus ir nujojome. Žygyje man tartum pasidarė lengviau.

Išjoję iš miško, leidomės per savaną. Abu medžiotojai mus vedė tiesia linija. Žygiuoti kuriomis nors vienomis iš daugybės pėdų nebuvo prasmės, kadangi jos skirstėsi į visas puses. Hikmenas spėliojo, kad visos pėdos galų gale susieisiančios į vieną, iš anksto sutartą vietą. Todėl mums tiko bet kurios. Be abejo, jos turėjo mus atvesti į indėnų stovyklą. Svarbiausia dabar buvo perjoti lygumą nepastebėtiems. Užėjusi tamsa mums padėjo. Mes slinkome per plyną savaną bežadžiai kaip vaiduokliai; jojome žingine, kad nebūtų girdėti kanopų trepsėjimo. Išvargę mūsų arkliai blogai klausė pavadžių. Kelias buvo mums palankus: tai buvo minkšta žolė, kuria arkliai žengė be jokio garso. Mes tik bijojome, kad jie neužuostų indėnų arklių ir nesumanytų jų pasveikinti žvengimu.

Laimė, mūsų būkštavimai nepasitvirtino. Už pusvalandžio visiškoje tyloje įjojome po tamsiais miško skliautais kitapus savanos. Vargu ar kas nors galėjo mus pastebėti. Jeigu indėnai ir buvo ariergarde palikę savo žvalgus, tai tamsa mus paslėpė

nuo jų žvilgsnių. Mus buvo galima pamatyti tik tuo atveju, jei sargybiniai būtų stovėję kaip tik toje vietoje, kur mes įjojome į mišką. Bet jokių indėnų pėdsakų nebuvo, ir mes nusprendėme, kad mūsų niekas neseka.

Mes pašnibždom pasveikinome vienas kitą ir taip pat tyliai pamėginome apsvarstyti tolimesnių veiksmų planą. Ryžomės joti toliau. Reikėjo vėl surasti indėnų pėdas, bet ligi aušros to negalėjome padaryti. Gal būtume likę toje vietoje ligi ryto, jei ne viena aplinkybė. Arkliai labai kentė nuo troškulio, o raiteliai irgi ne ką geriau jautėsi. Jau nuo vidurdienio mes niekur neužėjome vandens, o keleto valandų, praleistų po karštu Floridos dangumi, visiškai užteko, kad troškulys pasidarytų nebepakeliamas. Vėsesniame klimate be vandens galima išbūti net keletą dienų.

Ir arkliai, ir žmonės labai kentė. Mes negalėjome nei užmigti, nei pailsėti. Būtinai reikėjo surasti vandens ligi to laiko, kol baigsis postovis. Mus taip pat kankino ir alkis, kadangi tokiai ilgai kelionei nepasirūpinome maisto. Bet bado kančios buvo lengvesnės, šią naktį mes galėjome tenkintis vien vandeniu. Todėl nutarėme joti tolyn ir žūt būt surasti vandens.

Abiejų mūsų vadovų patyrimas šią sunkią valandą mums suteikė neįkainojamą paslaugą. Jiems jau buvo tekę medžioti savanoje. Tai buvo dar tada, kada indėnų gentys geruoju gyveno su mumis ir baltieji laisvai galėjo jodinėti po jų teritoriją. Medžiotojai atsiminė, kad kažkur netoli buvo tvenkinys, prie kurio jie kadaise ilsėdavosi. Nors buvo tamsu, jie tikėjosi jį surasti.

Mes pajudėjome į priekį vorele, kiekvienas už pavadžio vedėsi savo arklį. Tik taip buvo galima eiti tamsoje. Mūsų būrys išsitiesė ilga linija, kuri kaip milžiniška baisi gyvatė rangėsi takeliu tarp medžių.

LXXIX skyrius

MIŠKO TAMSUMOJE

Tarpais mūsų vadovai imdavo abejoti, ar teisingai žygiuojame, ir tada visi sustodavome ir laukdavome, kol jie pajudės.

Keletą kartų Hikmenas su Vederfordu buvo išklydę iš kelio, nežinodami, kur eiti toliau. Jie dažnai pamesdavo kryptį ir visiškai susipainiodavo.

Dieną miške visada galima atsekti pasaulio šalis pagal medžių žievę. Šis būdas gerai žinomas miško medžiotojams. Bet dabar buvo perdaug tamsu, kad būtų galima atlikti tokią smulkią apžiūrą. Beje, Hikmenas tvirtino, kad net dabar, nakčia, jis neapsirikdamas gali nustatyti, kur pietūs ir kur šiaurė, ir aš pastebėjau, kaip jis ėmė čiupnoti medžių kamienus. Jis ėjo nuo vieno medžio prie kito, tartum norėdamas patvirtinti savo stebėjimus, bet po kurio laiko pusbalsiu kreipėsi į savo draugą, ir iš jo tono buvo aišku, kad jis sutrikęs:

— Tikri stebuklai, Džimai! Medžiai pasidarė visai kitokie, negu anuomet, kai mudu čia lankėmės paskutinį kartą. Jie neturi žievės, lyg būtų visai nulupti.

— Ir man jie pasirodė keisti. Bet aš maniau, kad tamsoje man tik taip pasivaideno.

— Visai ne, čia kas kita! Jiems kažkas atsitiko. Aš atsimenu šitas egles. Medžiai visi sausi, kaip kempė. Nagi aš pažiūrėsiu, kokie jų spygliai.

Tai sakydamas, Hikmenas pakėlė ranką ir nulaužė vieną ilgą šaką, nukarusią ties juo.

— Ak, štai kas!— sušuko jis, laužydamas spyglius.— Dabar suprantu, kas čia kaltas. Tai vis tos prakeiktos kirmėlės. Medžiai nudžiūvo. Ką dabar daryti? Dabar aš tiek pat galiu surasti tvenkinį, kaip ir kiekvienas iš tų geltonsnapių.

Šis prisipažinimas mums visiems padarė nelabai malonų įspūdį. Troškulys vis labiau mus kankino. Dabar jis atrodė dar sunkesnis, kadangi dingo bet kuri viltis jį numalšinti.

— Sustokite!— po minutės tarė Hikmenas, bakstelėjęs kulnu savo kumelei į šonkaulius.— Dar ne viskas prarasta. Jei jau aš negaliu jūsų nuvesti prie tvenkinio, tai mus ten nuves protingasis mano gyvulėlis... Ei tu, senuole,— kreipėsi jis į seną savo kumelę,— nagi surask mums vandenį! Marš pirmyn ir pasistenk mums padėti!

Suspaudęs keliais savo „gyvulėliui" šonus, Hikmenas atleido pavadžius, ir mes vėl pajudėjome į priekį, nelabai tepasitikėdami bežadžio padaro instinktu.

Netrukus paaiškėjo, kad kumelė pajuto vandenį. Hikmenas pareiškė, kad ji užuodžia vandenį, nelyginant šuo elnio pėdas. Ji ėjo iškėlus galvą ir retkarčiais uostė orą. Ir ėjo vis tiesiai, tartum į aiškų tikslą.

Mes visi nekantravome, bet staiga Hikmenas sustabdė savo arklį. Aš prijojau prie jo sužinoti, kas atsitiko. Jis tylėjo, matyt, buvo giliai susimąstęs.

— Ko jūs sustojote?— paklausiau aš.

— Mums visiems reikia čia palaukti.

— Kodėl?— klausinėjo kiti savanoriai, prijoję prie mūsų.

— Šituo keliu joti mums pavojinga. Tie niekšai gali būti apsistoję prie tvenkinio. Čia niekur daugiau vandens nėra, o gerti jie taip pat nori. Jei jie išgirs, kad mes jojame artyn, vėl maus į krūmus, ir tada tu jiems pašvilpk! Taigi jūs čia pastovėkite, o mudu su Džimu nusėlinsime į priekį ir pažiūrėsime, kas ten dedasi. Dabar aš žinau, kur yra tvenkinys: ligi jo nelabai toli. Jei indėnų ten nėra, mudu tuoj sugrįšime ir tada visi galėsime drožti prie vandens.

Šiam išmintingam sumanymui visi pritarė. Abu medžiotojai dar kartą nulipo nuo arklių ir atsargiai nužingsniavo į priekį.

Aš pareiškiau norą eiti kartu su Hikmenu ir jo draugu. Juodu neprieštaravo — mano nelaimė suteikė man neginčijamą teisę vadovauti šiam žygiui. Taigi, palikęs arklį prižiūrėti vienam draugui, aš prisidėjau prie medžiotojų.

Mes negirdimai žengėme žeme, storai nuklota minkštais spygliais, slopinusiais mūsų žingsnius. Miškas čia buvo retas, dėl to ėjome gana greitai. Po dešimties minučių jau buvome gana toli nuo savo draugų. Mes visą laiką stengėmės nenukrypti nuo teisingos linkmės. Bet staiga mums pasirodė, kad ją pametėme. Kaip aš nustebau, kada tuo momentu pro tankius miško lapus pamatėme tolumoje blykčiojančią ugnį. Tai buvo laužo liepsna.

Hikmenas tuoj pažino, kad tas laužas liepsnojo indėnų stovykloje.

Pirmu akimoju mes jau norėjome grįžti pas draugus ir juos pasišaukti į pagalbą. Bet, kiek pagalvoję, nutarėme prieiti kuo arčiau ir įsitikinti, ar ten iš tikrųjų priešo stovykla.

Dabar mes jau ne stati ėjome, bet šliaužėme ropomis, stengdamiesi slėptis šešėlyje. Aikštelėje liepsnojo ugnis. Medžiotojai atsiminė, kad čia turi būti tvenkinys. Ir mes iš tikrųjų pamatėme blizgantį vandens paviršių.

Mes priėjome taip arti, kiek tarėme būsiant išmintinga. Dabar gerai matėme visą aikštelę. Arkliai buvo pririšti prie me-

džių, o aplink laužą išsitiesę drybsojo žmonės. Jie nejudėjo — visi žudikai kietai miegojo.

Prie pat ugnies ant balno sėdėjo žmogus. Matyt, jis nemiegojo, nors jo galva buvo nuleista ant kelių. Laužo ugnis tvieskė į bronzinį jo veidą. Būtum galėjęs įžiūrėti jo bruožus ir veido spalvą, jei jo nebūtų dengę dažai ir plunksnos. Šis veidas atrodė skaisčiai raudonas, trys didelės juodos strauso plunksnos sviro nuo galvos palei smilkinius, o jų galai beveik siekė jo skruostą. Šios simboliškos plunksnos mano širdyje sukėlė didelį skausmą: aš žinojau, kad čia yra Oceolos galvos apdaras.

Pradėjau žiūrėti įdėmiau. Keli būreliai gulėjo užpakalyje, beveik visa aikštė buvo nugulta išsitiesusių kūnų.

Mano dėmesį patraukė dar vienas būrelis iš trijų ar keturių žmonių, sėdinčių ir gulinčių žolėje. Aš žiūrėjau į jį išsigandęs ir susijaudinęs. Ant jo krito medžių šešėlis, ir aš nemačiau veidų, bet iš baltų suknelių supratau, kad ten buvo moterys. Dvi jų sėdėjo kiek atokiau nuo kitų. Viena iš jų buvo padėjusi galvą kitai ant kelių.

Žiūrėdamas į jas, aš neapsakomai jaudinausi. Dabar jau man neliko jokių abejojimų, kad ten buvo mano sesuo ir Viola.

LXXX skyrius
SIGNALINIAI ŠŪVIAI

Neįmanoma aprašyti, kaip jaučiausi tą akimirką. Mano plunksna yra bejėgė atkurti tą paveikslą. Įeik, skaitytojau, į mano padėtį ir pasistenk ją įsivaizduoti. Ten nužudyti ir sužaloti pasiliko motina ir dėdė, gimtieji mano namai paversti pelenais ir dulkėmis. O čia prieš mane buvo sesuo, išplėšta iš motinos glėbio, negailestingai pagrobta laukinių galvažudžių, gal būt, išniekinta šėtoniško jų vado! Jis irgi buvo čia, mano akivaizdoje, tas pasalus, klastingas žudikas! Mane apėmė baisus įniršis.

Aš žiūrėjau į tą, kuriam turėjau atkeršyti, ir mano įniršis didėjo kas akimirką. Daugiau nebegalėjau valdytis.

Mano rankų raumenys virpčiojo, kraujas sruvo gyslomis kaip skystos ugnies srovė. Aš beveik užmiršau, kur mes esame. Mano galvoje liepsnojo tik viena mintis: kerštas! Priešas buvo mano akivaizdoje! Jis nežinojo, kad aš esu čia, ir tartum mie-

gojo. Jis buvo visai arti, per mano šautuvo šūvį, reikėjo tik ranką ištiesti.

Aš pakėliau šautuvą ir nutaikiau į nusvirusių strauso plunksnų galus. Žinojau, kad akys turi būti po jomis. Mano pirštas jau buvo ant gaiduko...

Dar akimirka — ir tas žmogus, kadaise mano akyse buvęs didvyris, gulės negyvas žolėje. Bet mano draugai sukliudė šauti. Hikmenas griebė už mano šautuvo spynos, plačiu delnu užgniaužė užrakto dužiklį, o Vederfordas čiupo už vamzdžio. Aš negalėjau iššauti.

Iš pradžių beveik įsiutau, bet paskui suvokiau, kad jie teisūs. Senasis medžiotojas, prigludęs man prie ausies, šnipštelėjo:

— Anksti, Džordžai, anksti! Pagalvok apie savo paties gyvybę, nekelk aliarmo. Kas bus naudos, jei tu jį nudėsi? Šitie niekšai paspruks ir išsigabens su savimi moteris. Mes negalėsime jų sulaikyti ir tik rizikuojame netekti savo skalpų. Verčiau patyliukais grįžkime pas draugus ir apsupkim indėnus iš visų pusių... Ar ne taip, Džordžai?

Vederfordas, bijodamas bereikalingo triukšmo, tik pritardamas linkčiojo galvą.

— Einam!— tęsė Hikmenas pašnibždom.— Negalima gaišti nė minutės. Greičiau atgal! Šliaužte, šliaužte, žemiau... Ir tyliau... Dievaži, tyliau!

Beveik išsitiesęs žemėje, senis ėmė šliaužti kaip aligatorius ir greitai dingo iš akių. Mudu su Vederfordu nusekėme paskui jį ir pakilome tiktai tada, kai jau buvome toli nuo laužo liepsnos. Čia sustojome ir suklusome. Mes bijojome, kad mūsų pasitraukimo nebūtų išgirdę stovykloje. Bet mūsų nepasiekė joks garsas. Mes tik girdėjome, kaip knarkia įmigę laukiniai ir kaip kramsnoja žolę arkliai. Kanopa retkarčiais treptelėdavo į kietą žemę.

Patenkinti, kad pavyko pasitraukti nepastebėtiems, mes grįžome atgal tuo pačiu, jau pažįstamu keliu. Dabar kone bėgte bėgome, bet staiga sustojome kaip įbesti. Mūsų ausis pasiekė šautuvo šūvis.

Bet nuostabiausia buvo tai, kad jis atsklido ne iš indėnų stovyklos, o iš priešingos pusės, iš ten, kur buvo pasilikę mūsų draugai. Buvo keista, kad garsas atrodė perdaug skardus pagal tą nuotolį, kuris, mūsų spėjimu, turėjo mus skirti nuo draugų. Gal būt, netekę kantrybės, mūsiškiai pajudėjo į priekį, į mūsų

pusę? Bet, suprantama, nė vienas iš jų negalėjo paleisti šūvio. O jei paleido, tai pasielgė labai neprotingai, net pavojingai: šūvis galėjo sukelti ant kojų visą indėnų stovyklą. Į ką gi jie šovė? Gal kartais netyčia iššovė šautuvas? Taip, veikiausiai taip ir bus...

Mes dar nespėjome pasakyti vienas kitam tų savo samprotavimų (kiekvienas galvojome sau), staiga pokštelėjo antras šūvis toje pačioje pusėje, kaip ir pirmasis. Matyt, buvo iššauta ne iš vieno šautuvo, kadangi protarpis tarp šūvių buvo toks trumpas, kad net vikriausias šaulys nebūtų suspėjęs antrą kartą užtaisyti savo šautuvo. Mano draugai susirūpino ne mažiau už mane. Šie du šūviai galėjo būti paaiškinami nebent tuo, kad keletas indėnų, atsilikusių nuo savo gaujos, mėgino duoti savo gentainiams žinią apie save.

Bet galvoti nebuvo laiko. Subruzdo visa stovykla. Prasidėjo aliarmas. Suklegėjo žmonės, sužvingo, sutrepsėjo arkliai. Daug negalvodami, mes puolėme pas savo draugus.

Staiga tolumoje pamatėme du raitelius. Jie bėgo nuo mūsų vis tolyn ir tolyn, šmėžuodami tarp medžių kaip šmėklos. Jokio abejojimo — šūviai buvo jų. Kas jie tokie — indėnai ar baltieji?

Rizikuodamas pasigarsinti priešams, senasis Hikmenas juos pašaukė.

Mes sustojome ir suklusome. Raiteliai nieko neatsakė. Jie tylėdami skubiai tolinosi kažkokia neaiškia kryptimi — nei į draugų, nei į priešų pusę.

Šių dviejų raitelių elgesys buvo kažkoks paslaptingas. Ko jie šovė ir dabar tolinosi nuo stovyklos, jei iš kilusio joje triukšmo puikiai žinojo, kurioje pusėje ji yra? Jų elgesys man atrodė nesuprantamas. Hikmenui, matyt, viskas buvo aiškiau. Bet galėjau jausti, kad ir jis yra nustebęs ir pasipiktinęs.

— Kad juos velnias baloje prigirdytų! Prakeikti niekšai, jei tik ten jie! O aš esu įsitikinęs, kad ten jie... Pažįstu jų šautuvų balsą! Ką tu į tai pasakysi, Džimai? Tu pažinai jų šūvius?

— Aš, rodos, būsiu girdėjęs tą balsą anksčiau, bet kur — neatsimenu,— atsakė jaunesnysis medžiotojas.— Palaukš, juk tai Nedas Spensas!

— Teisingai, o kitas — Bilis Viljamsas. Ko tiems velniams čia reikia? Juk jie buvo pasilikę laukti su visais. O aš esu tikras, kad čia tik jie laksto po mišką ir pleškina, norėdami mums viską pagadinti. Kad juos kur velniai! Tai kažkoks pra-

gariškas kėslas... Prakeikti avantiūristai! Jiems tas veltui nepraeis! Greičiau, vyručiai! Mums reikia skubiai ten nužygiuoti, antraip pavėluosime. Indėnai paspruks anksčiau, negu juos užklupsime. Prakeikti šūviai! Viską mums pagadino! Greičiau paskui mane!

Senojo medžiotojo paliepti, mes nudūmėme per mišką įkandin jo.

LXXXI skyrius

IŠTUŠTĖJUSI STOVYKLA

Netrukus išgirdome kalbantis žmones ir trypiant arklius. Iš balso pažinome savo draugus ir pašaukėme. Jie jojo į mūsų pusę. Jie taip pat girdėjo šūvius ir, nusprendę, kad susidūrėme su indėnais, skubėjo mums į pagalbą.

— Ei, vyručiai!— šūktelėjo Hikmenas, kada jie prijojo arčiau.— Ar Bilis Viljamsas ir Nedas Spensas su jumis?.. Kur jie?

Į šį klausimą niekas neatsakė. Kelias akimirkas viešpatavo kapų tyla. Matyt, juodviejų čia nebuvo, antraip būtų atsiliepę.

— Kur jie? Kur?— suklegėjo minia.

— Dabar jau aišku kur,— tarė Hikmenas.— Prisiekiu aligatorium, šitie šaunuoliai vėl bus sumanę kokį šlykštų darbą. Na, vyručiai, dabar pirmyn! Indėnai tiesiai priešais mus. Toliau sliūkinti neverta. Indėnai yra kažkur čia, ir mums reikia juos pasiekti anksčiau, negu voverė suspės triskart mostelėti uodega, antraip jie vėl paspruks. Valio! Pirmyn, skalpų medžiotojai! Patikrinkite šautuvus! O dabar pirmyn! Mirtis niekšams!

Su šiuo išraiškingu šūkiu senasis medžiotojas šuoliais leidosi indėnų stovyklos link.

Likusieji padrikai nusekė paskui jį, laikydamiesi arti vienas kito. Mes neturėjome veiksmų plano. Svarbiausia, kuo pasikliovėme, buvo laikas. Mes norėjome indėnų stovyklą pasiekti anksčiau, negu jie spės pasislėpti, norėjome drąsiai įsibrauti į patį priešų vidurį, paleisti salvę iš šautuvų, laikant ištrauktus peilius ir pistoletus,— toks buvo paskubomis apmestas planas.

Mes jau buvome netoli, maždaug už trijų šimtų jardų nuo stovyklos, ir žinojome, kurion pusėn turime pulti. Triukšmas, sklidęs iš stovyklos, mums rodė kryptį. Bet staiga tas triukšmas nutilo: visai nebebuvo girdėti nei žmonių balsų, nei arklių

žvengimo, nei jų kanopų trepsėjimo. Stovykloje įsigalėjo gūdi tyla. Tik blėstančio laužo šviesa mirkčiojo tarp medžių ir lyg švyturys rodė mums kelią.

Ši aplinkybė sužadino mūsų budrumą. Tyla atrodė įtartina, ji lėmė kažką pikta. Mes bijojome pasalos, gerai žinodami, kaip puikiai Raudonųjų Lazdų vadas moka išdarinėti tokius manevrus.

Už kokio šimto jardų nuo aikštelės būrys sustojo. Keletas vyrų, nušokę nuo arklių, priėjo prie pat pamiškės, norėdami ištyrinėti vietovę. Netrukus jie sugrįžo ir pranešė, kad aikštelėje nieko nėra. Stovyklos daugiau nebebuvo. Indėnai, arkliai, belaisviai, grobis — viskas dingę. Buvo likęs tik bebaigiąs smilkti laužas. Pagal jį mes nusprendėme, kad indėnai pasitraukė skubėdami ir netvarkingai. Žioruojančios anglys buvo išmėtytos po visą aikštę, ir blėso paskutinės kibirkštys.

Žvalgai ėjo tarp medžių, kol apėjo visą aikštę. Jie akylai apžiūrėjo mišką maždaug per šimtą jardų aplinkui, bet niekur neaptiko jokių priešo ar pasalos pėdsakų. Mes pavėlavome — laukiniai paspruko, nusivesdami mums iš panosės savo belaisves!

Vytis priešą tamsoje buvo neįmanoma. Susijaudinę mes įjojome į aikštelę ir įsikūrėme ištuštėjusioje stovykloje. Nutarėme čia praleisti likusią dalį nakties, o švintant vėl vytis toliau.

Iš pradžių numalšinome troškulį ir pagirdėme arklius. Paskui užgesinome laužą ir beveik pusę būrio pastatėme tarp medžių, supančių aikštelę, eiti sargybą. Arklius supančiojome ir pririšome prie medžių. Kita pusė būrio sugulė poilsio toje pačioje vietoje, kur neseniai ilsėjosi mūsų priešai. Taip sulaukėme aušros.

LXXXII skyrius

MIRĘS MIŠKAS

Mano draugai, išvarginti ilgo žygio, tuojau sumigo. Budėjo tik sargybiniai, o aš irgi negalėjau rasti ramybės ir didesnę dalį nakties praleidau, klaidžiodamas aplink tvenkinį, blausiai spindintį viduryje aikštelės. Vaikščiojant buvo kažkodėl lengviau. Tai mane ramino, blaškė liūdnas mintis. Aš gailėjausi, kad man nepavyko iššauti tą akimirką, kai pamačiau žmogžu-

džių vadą, kad nepavyko jo nudėti vietoje. O dabar pabaisa vėl išsprūdo man iš rankų. Gal dabar jau nepavyks išgelbėti sesers...

Aš pykau ant medžiotojų už tai, kad jie man sukliudė. Jei jie būtų galėję numanyti viską, kas bus toliau, gal ir jie būtų kitaip pasielgę. Bet kas galėjo to tikėtis?

Abu savanoriai, sukėlę aliarmą, dabar vėl prisidėjo prie būrio. Dėl tokio paslaptingo jų elgesio mes suabejojome jų sumanymų garbingumu. Kai tik pasirodė Bilis ir Nedas, pasipiktinę visi ėmė ant jų šaukti ir grasinti. Vyrai norėjo juos šūviais išsodinti iš balno ir būtų tai padarę, jei tie nebūtų ėmę maldauti, kad leistume pasiteisinti. Jie paaiškino, kad nuo būrio atsilikę dar prieš postovį. Jie nežinoję, nei kad mūsiškiai išėjo į žvalgybą, nei kad indėnai arti; jie paklydę miške ir šovę, tikėdamiesi, kad mes jiems atsakysime. Jie prisipažino matę tris pėsčius, bet palaikę indėnais ir pasistengę su jais nesusitikti.

Daugumą mūsiškių patenkino šis paaiškinimas. Jie samprotavo taip: kokie motyvai galėtų paskatinti juos duoti pavojaus signalą priešui? Kas galėtų juos įtarti tokia niekšinga išdavyste? Bet ne visi buvo tokios nuomonės. Aš girdėjau, kaip senis Hikmenas reikšmingai šnibždėjo savo draugui, šnairuodamas į šiuos priklydusius padarus:

— Būk atsargus, Džimai! Neišleisk iš akių šitų niekšų. Jie bus kažką sumanę...

Kadangi aiškių įrodymų prieš juos vis dėlto neturėjom, jie vėl buvo priimti į būrį ir su visais sugulė miego.

Niekšai gulėjo ant tvenkinio kranto. Žingsniuodamas aplink, aš keletą kartų praėjau pro juos. Tamsoje galėjau įžiūrėti tik žemėje išsitiesusius jų kūnus. Į juos žvelgiau nepasitikėdamas, kadangi pritariau Hikmeno ir Vederfordo nuomonei. Bet aš nieku gyvu negalėjau patikėti, kad jie tai būtų padarę sąmoningai. Buvo sunku įsivaizduoti, kad žemiausi paskatai juos būtų pastūmėję įspėti indėnus, jog artinas mūsų būrys.

Apie vidurnaktį patekėjo mėnulis. Debesų nebuvo. Plaukdamas pro medžių viršūnes, mėnulis žėrė žemėn ryškios šviesos srautus.

Ši staigiai sutviskusi šviesa pažadino miegančiuosius. Daugumas pašoko, manydami, kad išaušo diena. Tik pažvelgę į dangų, jie įsitikino klydę.

Triukšmas pažadino ir visus kitus. Daugelis siūlė vytis įnėnus tučtuojau, mėnuliui šviečiant. Tai atitiko ir mano troškimą. Bet Hikmenas griežtai pasipriešino. Jis paaiškino, kad miške ne taip šviesu, kaip aikštėje, taigi pėdų nebus įmanoma atsekti. Tiesa, būtų galima pasišviesti deglais. Bet taip mes galėjome įkliūti į priešo pasalą. Net paprastas žygis mėnulio šviesoje buvo pavojingas. Ir šiaip aplinkybės buvo pasikeitusios: indėnai jau žinojo, kad mes juos vejamės. Nakties žygyje persekiojamieji, net jei jų būtų ir mažiau, įgyja pranašumą prieš savo persekiotojus. Tamsoje jie gali užpulti iš pasalos ir pasislėpti. Taip samprotavo vadovai. Nė vienas iš mūsiškių neprieštaravo ir neginčijo šių argumentų. Buvo nutarta nesijudinti ligi aušros.

Atėjo laikas keisti sargybinius. Pailsėjusieji stojo vieton pavargusiųjų, kurie sugulė miegoti, tikėdamiesi nugriebti bent keletą valandų poilsiui.

Viljamsas ir Spensas turėjo budėti drauge su kitais. Jie stovėjo greta vienoje pusėje aikštės.

Hikmenas ir Vederfordas, atbudėję savo valandas, išsitiesė žolėje, kaip aš pastebėjau, netoli anų dviejų draugužių. Mėnulio šviesoje jie turėjo aiškiai matyti Spensą ir Viljamsą. Atrodo, juodu nė nemanė miegoti. Retkarčiais aš pažvelgdavau į juos. Jų galvos beveik lietėsi, kiek pakilusios nuo žolės. Medžiotojai tartum šnibždėjosi vienas su kitu.

Aš vis tebeslankiojau aplink. Mėnuliui šviečiant galėjau žingsniuoti greičiau, ir man atlėgo nuo širdies. Sunku pasakyti, kiek kartų apėjau aplink tvenkinį. Vaikščiojau mašinaliai, nesuprasdamas, ką daraąs. Pagaliau fizinis nuovargis nuslopino moralines kančias. Pamažu mano širdyje įsigalėjo rimtis. Trumpam mano sielvartas ir kerštо aistros išblėso. Aš žinojau kodėl: nervinė sistema, atspindinti jausmus, nuo kurių kentėjau, pavargo, ir visi mano pojūčiai atbuko.

Aš žinojau, kad tas atlėgis yra laikinas, tyla tarp dviejų siautulingų škvalų. Bet tuo tarpu vėl pasidariau imlus išorinio pasaulio įspūdžiams. Aš pradėjau atidžiai stebėti viską, kas darėsi aplinkui. Pirmiausia skaisčioje mėnesienoje man į akis krito vienas kitas aplinkos ypatumas.

Mes stovėjome miško aikštelėje, kurią medžiotojai paprastai vadina „gleid", arba vietiniu žargonu — „glid". Tai buvo maža laukymė, beveik be medžių ir krūmų. Ji turėjo visiškai taisyk-

lingo apskritimo formą, kokių penkiasdešimties jardų skersmens. Nedidelis tvenkinys viduryje laukymės taip pat buvo apskritas — viena iš gamtos keistenybių, išmėtytų po visą pusiasalį; atrodė, lyg jis žmonių būtų iškastas. Jis turėjo apie tris pėdas gylio, ir vanduo jame buvo tyras ir vėsus. Jis blizgėjo mėnesienoje kaip sidabras.

Aikštelė buvo priaugusi žolės ir gardžiai kvepėjo gėlėmis. Sutryptos žmonių ir arklių, dabar jos skleidė dar stipresnį aromatą.

Tai buvo nuostabus gėlynas, ir, jei ne sugižusi nuotaika, aš su malonumu būčiau grožėjęsis šiuo paveikslu.

Bet dabar man rūpėjo ne pats paveikslas, o, taip sakant, jo rėmai.

Aplink aikštelę medžiai augo tokiu taisyklingu pusračiu, tartum kas būtų juos susodinęs. O už jų, kiek žvilgsnis siekė gilyn į tankmę, stovėjo aukštas pušų miškas. Medžiai beveik visi buvo vienodo storio — kai kurie ligi dviejų pėdų skersmens. Bet tai buvo pliki liemenys — nei šakelės, nei lapelio. Dieną tame miške galėjai matyti labai toli, kadangi krūmų čia nebuvo.

Medžių liemenys buvo tiesūs ir beveik cilindro formos, kaip palmės. Juos galėjai ir palaikyti palmėmis, jei plačios jų lajos būtų užsibaigusios kūgiškomis viršūnėmis. Bet tai buvo ne palmės, o vadinamosios šluotinės pušys, Floridoje labai paplitusi medžių veislė.

Veikiausiai į jas nebūčiau atkreipęs ypatingo dėmesio, jei manęs nebūtų nustebinusi nepaprasta jų savybė. Jų spygliai buvo ne skaisčiai žali, o geltonai rudi. Iš pradžių maniau, kad čia būsianti regėjimo apgaulė arba ypatingas mėnulio šviesos efektas. Bet, priėjęs artyn, pamačiau, kad spygliai buvo iš tikrųjų ne žali, o sausi ir nuvytę, nors jie dar laikėsi ant šakų. Be to, dar pastebėjau, kad pušų liemenys atrodė nudžiūvę ir jų žievė tartum atsilupusi. Šis pilkšvai rudas miškas traukėsi labai toli. Aš prisiminiau Hikmeno žodžius: iš tikrųjų visas miškas buvo miręs. Tai buvo taikliai pasakyta! Medžius buvo suėdęs pušų verpikas[1].

[1] Milžiniški debesys verpikų, ypač jų lervos, veisiasi po pušies žieve, suėda liemenį ir per vienerius metus pražudo medį. Floridoje galima aptikti milžiniškų plotų su mirusiais medžiais, kuriuos sunaikino šitie vabzdžiai. *(Autoriaus past.)*

LXXXIII skyrius

MŪŠIS PRIEŠŲ APSUPTYJE

Gali atrodyti keista, kad netgi tokią sunkią valandą mano dėmesį patraukė panašūs botaniniai stebėjimai. Bet aš padariau dar vieną mane nudžiuginusį atradimą: žydra aušros šviesa, susimaišiusi su gelsvais mėnulio atspindžiais, pamažu keitė spyglių spalvą. Turėjo greitai švisti rytas.

Pastebėję, kad brėkšta aušra, mano bendrakelioniai skubiai pakilo nuo drėgnų guolių, ant kurių dar žvilgėjo rasos lašai, ir ėmė tikrinti balnų sąvaržas.

Mes buvome alkani, bet pusryčių įsidėję neturėjome. Gavome apsieiti be jų.

Aušra suspindo tik po kelių minučių, ir dangus greitai švito. Visi buvo pasiruošę kilti į žygį.

Buvo atšaukti sargybiniai, išskyrus keturis, kurie dėl atsargumo turėjo likti savo postuose iki paskutinės akimirkos. Atrišome ir pažabojome arklius, kurie išstovėjo pabalnoti visą naktį; šautuvus rūpestingai apžiūrėjome ir ištepėme. Daugumas mano draugų jau anksčiau buvo kovęsi ir dalyvavę daugelyje karo kampanijų. Ėmėmės visų atsargumo priemonių, kad būsimosiose grumtynėse mus lydėtų sėkmė. Mes tikėjomės dar ligi pietų pavyti indėnus ir nusigauti ligi pat jų urvo. Nors beveik tikrai buvo galima laukti kraujo praliejimo, visi dar kartą pareiškė tvirtą norą žygiuoti pirmyn.

Dar kelios minutės praėjo, kol išsirikiavome žygio tvarka. Buvo nutarta išsiųsti į priekį kelis vyrus, labiausiai patyrusius pėdsekius, kurie apžiūrėtų mišką, kol į jį įžengs visas būrys. Tai turėjo mus apsaugoti nuo staigaus antpuolio ir pasalos. Ir vėl, kaip ir vakar, buvo išrinkti senieji medžiotojai.

Visi pasiruošimai buvo baigti, mes jau ketinome pajudėti. Raiteliai sušoko į balnus, žvalgai patraukė į miško pakraštį, bet staiga laukymėje supokšėjo šūviai ir pasigirdo įspėjamieji mūsų sargybinių šauksmai. Jie dar nebuvo pakeisti, ir visi keturi iššovė vienu metu.

Jų šūviai miške nuskambėjo tūkstančiais atbalsių. Bet tai buvo ne aidas, o tikri šautuvų ir muškietų šūviai. Kartu su jais pasigirdo šaižus raudonodžių karo šūkis.

Mus užpuolė indėnai.

Tikriau sakant, jie mus apsupo. Visi sargybiniai iššovė vienu metu — vadinasi, visi keturi matė priešą.

Tuo mes netrukus gavome įsitikinti. Iš visų pusių griaudėjo nuožmus priešų riksmas, ir kulkos jau švilpė netoli mūsų. Be abejojimo, indėnai buvo apsupę aikštelę. Pirmieji priešo šūviai mums nepadarė didelės žalos. Kulkos kliudė du ar tris mūsų vyrus ir sužeidė keletą arklių. Matyt, mūsų pozicijos kol kas dar buvo už šautuvo šūvio ribos. Daugumas kulkų krito tiesiai į tvenkinį. Bet jeigu indėnai būtų prišliaužę arčiau, jų ugnis galėjo mums būti pragaištinga: susitelkę į krūvą plynoje vietoje, mes jiems buvome puikus taikinys.

Laimė, akylūs mūsų sargybiniai pastebėjo juos artinantis ir laiku davė pavojaus signalą.

Tai mus ir išgelbėjo.

Bet viskas į galvą ateina vėliau. Pačią pavojaus valandą negalima spėti ką nors suvokti. Užpuolimo pobūdis buvo aiškus. Jie mus apsupo, ir geriausias jiems atsakymas buvo atidūs, apgalvoti veiksmai.

Staigus užpuolimas pirmu akimoju sukėlė mūsų eilėse sąmyšį. Šūkavo kovotojai, žvengė arkliai, stodami piestu. Bet greitai, perrėkdamas visą šitą klegesį ir triukšmą, suskambėjo skardus Hikmeno balsas:

— Lipkite nuo arklių! Bėkite prie medžių! Lipkite nuo arklių, greičiau! Prie medžių — ir slėpkitės už jų! Arba, prisiekiu žemės drebėjimu, daug mamytės sūnelių šiandien atsisveikins su savo skalpais! Prie medžių! Prie medžių!

Ta pati mintis atėjo ir kitiems. Todėl, senajam medžiotojui dar nebaigus kalbėti, visi akimirksniu nušoko nuo arklių ir išbėgiojo į visas puses. Kiekvienas atsistojo už medžio veidu į mišką. Tokiu būdu susidarė uždaras ratas. Kiekvieną saugojo pušies liemuo. Mes stovėjome nugaromis vienas į kitą ir veidu į priešą.

Mūsų arkliai, palikti likimo valiai, kaip patrakę blaškėsi po aikštelę. Dar labiau juos gąsdino pavadžiai ir kilpsaičiai, kurie jiems plakė šonus. Daugumas arklių, pralėkę pro mus, puolė į mišką ir ten pateko į indėnų rankas arba, prasiveržę pro juos, nubėgo į tankumynus.

Mes nė nemėginome jų laikyti. Kulkos švilpė mums pro ausis. Pasitraukti nuo medžių, kurie buvo mūsų priedanga, būtų buvusi tikra mirtis.

Mūsų pozicijos patogumas buvo akivaizdus jau iš pirmo

žvilgsnio. Gerai, kad neatšaukėme sargybinių anksčiau, antraip indėnai mus būtų užklupę iš netyčių; jie be riksmo ir šūvių būtų priėję prie pat miško pakraščio, ir mes būtume atsidūrę jų rankose. Slėpdamiesi už medžių, jie būtų išvengę mūsų šūvių. O mes atviroje vietoje būtume patekę į pragaištingą jų ugnį.

Dabar gi jie neturėjo, lyginant su mumis, didelių pirmenybių. Ir mus, ir indėnus vienodai dengė medžių liemenys. Mūsų laimė, kad visi taip greitai paklausėme Hikmeno!

Apšaudomi priešo, mes irgi netylėjome: po kelių minučių mūsų šautuvai taip pat prabilo. Iš visų pusių nuolat poškėjo šaižūs ir sausi šūviai. Retkarčiais mūsų pusėje pasigirsdavo džiaugsmingas riksmas, kada kuris nors indėnas, neatsargiai išlindęs iš už medžio, krisdavo nuo mūsų kulkos.

Bet per aikštelę vėl nuskambėjo ramus, ryškus ir skardus senojo medžiotojo balsas:

— Taikykite neapsirikdami, vyručiai, ir šaukite be klaidos! Neleiskite vėjais nė kruopelės parako... Mes jį pabaigsime anksčiau, negu sudorosime tuos pasiutėlius! Nespauskite gaiduko, kol nematysite raudonodžio akies!

Šis įspėjimas turėjo gilią prasmę: daugumas mūsų jaunuolių azartiškai laidė šūvį po šūvio, žalodami tik medžių kamienus. Hikmeno žodžiai davė pageidaujamą vaisių, ir visi ėmė labiau tausoti paraką. Šūviai pasidarė retesni, užtat dažni džiaugsmingi šauksmai rodė, kad beveik kiekviena kulka kliūdavo į taikinį.

Už kelių minučių po pirmųjų papliūpų kautynės įgijo visai kitą pobūdį. Kraupus, šiurpus indėnų riksmas nutilo. Tik protarpiais, palydėdamas sėkmingą šūvį, skambėjo džiugus „valio", padrąsinantis mūsų draugus, arba „jo-cho-echi", kai kuris nors indėnų vadas žadino kovinę savo karių dvasią. Šūviai darėsi vis retesni. Vyrai šovė tik būdami tikri, kad kulka nepralėks pro šalį. Kiekvienas dėmesingai stebėjo savo taikinį ir negalėjo gaišti laiko, be naudos šaudydamas ir tuščiai plepėdamas.

Gal visoje Floridos karų istorijoje nerasi minint kautynių, kurios būtų ėjusios tokioje tyloje. Pasitaikydavo, kad nuo vieno šūvio iki kito tvyrodavo kraupi rimtis.

Vargu ar kada nors buvo kitas toks mūšis, kai abi pusės turėjo tokias keistas pozicijas. Mes stovėjome dviem koncentriniais ratais. Išorinis ratas — tai priešas, vidurinįjį, aplink aikš-

telę, sudarėme mes. Nuotolis tarp ratų siekė gal keturiasdešimt žingsnių, bet nė viena pusė nedrįso labiau suartėti. Mes būtume galėję kalbėtis su priešais nekeldami balso. Ir tikrąja šio žodžio prasme galėjome taikyti į akių baltymus.

Tai štai kaip ėjo šis mūšis!

LXXXIV skyrius
MIRŠTAMAS DŽEKO ŠŪVIS

Šaudymasis truko kokias dvi valandas, bet abiejų pusių padėtis kiek žymiau nepasikeitė. Retkarčiais kuris nors, lyg sviedinys, paleistas iš haubicos, perbėgdavo nuo vieno medžio prie kito, ieškodamas patikimesnės užuolandos arba tokios vietos, iš kurios būtų galima geriau prisitaikyti į nužiūrėtą priešą.

Medžiai nebuvo tokie stori, kad galėtų mus apsaugoti. Tad reikėjo glaustis už jų, stengiantis užimti kaip galint mažiau vietos. Todėl vieni stovėjo stati, prisispaudę prie kamienų. Kiti gulėjo sukritę tarp išsikišusių šaknų ir tokioje padėtyje šaudė.

Kautynės prasidėjo saulei tekant, o dabar jau buvo gerokai įdienoję. Miške, net didžiausiame tankumyne, buvo šviesu. Abi pusės puikiai matė viena kitą, tik indėnams buvo geriau, nes mūsų užnugaris buvo atviras. Gausybė sudžiūvusių spyglių krito nuo šakų ir storu sluoksniu biro ant žemės, o likę spygliai ties mūsų galvomis atrodė lyg koks permatomas tiulio šydas ir švelnino karštus saulės spindulius. Miške buvo taip šviesu, kad taiklūs mūsų šauliai galėjo pataikyti į kiekvieną taikinį, didumo sulig dolerio moneta. Ranka, koja, išlindęs pro medį petys, net drabužių kraštas — viskas tučtuojau tapdavo taikiniu, apšaudomu iš bet kurios pusės. Jei kas būtų sumanęs bent dešimčiai sekundžių iškišti galvą, tikriausiai būtų gavęs kulką į kaktą, nes abiejų pusių šauliai buvo nepaprastai taiklūs.

Taip praėjo dvi valandos. Turėjome ir nuostolių, ir, kas be ko, keletą „incidentų", po kurių abipusiška neapykanta dar labiau suliepsnodavo. Indėnai keletą mūsiškių sužeidė — du iš jų sunkiai — ir vieną nukovė. Tai buvo jaunuolis, viso būrio numylėtinis. Jo mirtis vėl sukėlė visuotinį įtūžį. Indėnų nuostoliai buvo rimtesni. Mes matėme, kaip jie vienas po kito krito nuo mūsų šūvių. Mūsų būryje buvo keletas geriausių Floridos šaulių. Hikmenas sakė, kad jisai „užtupdė ant taikiklio" tris,

o jeigu jau Hikmenas pakreipdavo į kurį savo taikiklį, tą neišvengiamai pakirsdavo kulka.

Vederfordas patiesė vieną indėną negyvai. Dėl to nebuvo jokių abejonių; mes matėme indėno lavoną tarp medžių, ten, kur jis nugriuvo. Draugai bijojo nuvilkti jį šalin, kad negautų paragauti pragaištingos šio baisaus šautuvo ugnies.

Po kurio laiko indėnai nutarė griebtis naujos taktikos. Dabar paaiškėjo, kad jie už mus sumanesni. Jie sustojo po du prie kiekvieno medžio. Vienas šauna, o kitas tuo tarpu taiko. Visiškai suprantama, kad tas iš mūsų, kuriam buvo skirtas šūvis, mano, jog dabar jo priešui reikia laiko naujai užtaisyti šautuvą. Jo budrumas sumažėja, ir jis tampa antrojo šaulio auka.

Indėnų gerai buvo apskaičiuota. Kol perpratome šią jų gudrybę, keletas mūsiškių buvo sužeisti ir vienas nukautas.

Tokia klasta dar labiau įaitrino mūsų vyrus, juoba kad mes negalėjome jiems atsakyti tuo pačiu. Mūsų buvo per mažai, ir, sustoję po du prie vieno medžio, labai būtume išretinę savo grandinę. Todėl mums reikėjo stovėti pirmykštėse pozicijose ir būti dar atsargesniems.

Kartą mums pavyko atsimokėti indėnams jų pačių moneta. Tai padarė Juodasis Džekas ir aš.

Mes stovėjome už gretimų medžių. Priešais mus buvo trejetas laukinių, visą rytą šaudančių itin atkakliai. Viena kulka prakirto mano munduro rankovę, o Džekui išrovė kuokštą plaukų iš gauruotos galvos. Bet, laimė, nė vienas mudviejų nebuvome sužeistas.

Vieną tų indėnų mano bičiuliui ypač magėjo „nugnybti". Tai buvo augalotas laukinis su grifo plunksnų kepure,— matyt vadas. Jo veidas, tarpais šmėkšteldavęs pro medį, turėjo kažkokį ypatingą skaisčiai raudoną atspalvį. Jis blizgėjo tarp medžių kaip antrasis saulės diskas.

Mano tarnui jis sukėlė ypač didelę neapykantą. Matyt, indėnas pastebėjo Džeko odos spalvą ir per šaudynes visą laiką jį erzino. Indėnas kalbėjo sava kalba, bet Džekas pakankamai gerai ją suprato. Džekas baisiai įniršo, tiesiog įsiuto ir prisiekė atkeršyti raudonveidžiui vadui.

Aš padėjau Džekui įvykdyti jo sumanymą. Pamovęs ant lazdos savo kepurę, truputį iškišau pro medį. Tai buvo sena, visiems žinoma gudrybė, bet indėnas, anot Džeko, „užkibo ant meškerės". Iš krūmų iškilo skaisčiai raudonas veidas, dulkte-

lėjo dūmelis, tą pačią akimirką kulka išmušė kepurę man iš rankų.

Bet tuo tarpu pokštelėjo kitas, daug garsesnis šūvis — tai šovė Džekas.

Aš pažvelgiau pro medį ir pamačiau, kad raudonasis veidas, kyštelėjęs iš krūmų, dar labiau paraudo. Skaisčiai raudona spalva pavirto į tamsiai raudoną. Tuoj pat indėnas sunkiai nugriuvo žemėn tiesiai į krūmus.

Per kautynes indėnai nesistengė prie mūsų lįsti pernelyg arti, nors, be abejojimo, jų buvo žymiai daugiau. Prie jų būrio, kurį persekiojome, prisidėjo dar vienas, tokio pat dydžio, kaip ir anas. Aikštelėje susitelkė ne mažiau kaip šimtas indėnų,— dabar jų buvo tiek pat, kiek ir mūšio pradžioje. Bet jie tenkinosi tik laikydami mus apsiautę. Būdami už mus gausesni, staiga puolę, jie, žinoma, galėjo bemat mus sutriuškinti. Tačiau jie žinojo, kad ligi pasieks mūsų grandinę, jų eilės žymiai praretės ir geriausieji kariai žus. Tokiais atvejais indėnai būna nepaprastai atsargūs. Jie retai kada ryžtasi pulti priešą, jei tas užsislėpęs bent už menkiausios priedangos. Silpniausias fortas, mažiausia kliūtis dažnai gali atsilaikyti prieš raudonodžius Vakarų karius.

Po to, kai naujoji jų taktika sužlugo jau per pirmąją ataką, jie, rodos, nebegalėjo sugalvoti nieko naujo ir tik laikė mus apsupę, suprasdami, kad mūsų pozicijos labai susilpnėjo. Netrukus šūviai ėmė darytis vis retesni ir pagaliau beveik visai nutilo. Bet mes žinojome, kad tai anaiptol ne atsitraukimas. Atvirkščiai, mes pamatėme, kad indėnai keliose vietose susikūrė laužus. Veikiausiai jie ruošėsi gaminti pusryčius!

Iš mūsų nebuvo nė vieno, kuris jiems nebūtų pavydėjęs!

LXXXV skyrius
MENKI PIETŪS

Šios laikinos paliaubos nepalengvino mūsų padėties: mes nedrįsome palikti savo medžių. Būdami vos per du žingsnius nuo vandens, mes alpome iš troškulio. Geriau būtų buvę visai nematyti to žvilgančio tvenkinio! Jis tik erzino mus, teikdamas Tantalo kančias[1].

[1] Tantalas — senovės graikų mitologijoje nusikaltęs karalius, dievų nusmerktas kančioms: stovėdamas ligi kaklo vandenyje, jis negalėjo atsigerti, kadangi vanduo tolinosi nuo jo lūpų.

Mes matėme, kaip indėnai pusryčiavo koviniuose savo postuose. Vieni valgė, kiti laukė eilės, kol jiems nuo laužo buvo nešamas maistas. Aiškiai matėme, kaip moterys vaikščiojo į vieną ir į kitą pusę, beveik pasiekiamos mūsų šūvių.

Visi buvome alkani kaip perkarę vilkai. Jau ištisą parą, net daugiau, burnoje neturėjome nė trupinėlio. Matydami, kaip priešas kerta pilna burna, mes rijome seiles ir niršome. O indėnai tartum tyčia mus kankino.

Ypač šėlo Hikmenas. Jis visiems pagarsino, jog esąs „toks alkanas, kad suėstų gyvą indėną, jei tik tas atsidurtų jam tarp dantų". Ir medžiotojas atrodė pakankamai nuožmus, kad galėtų tesėti savo žodį.

— Matydamas tuos prakeiktus raudonodžius,— murmėjo jis,— kurie mėsą ryja vos apžiodami, kada baltieji krikščionys net kaulelio neturi pagraužti, kiekvienas normalus žmogus gali įsiusti ir iš įniršio stoti piestu! Prisiekiu paties velnio aligatoriumi, kad taip!

Mus supo plikas plotas, kur net tokie žmonės, kaip Hikmenas ir Vederfordas, rodos, negalėjo surasti ko nors valgomo. Ir vis dėlto nebuvo tokios padėties, iš kurios jie nebūtų radę vienokios ar kitokios išeities. Jie pasitelkė visą savo sumanumą, ir staiga jiems dingtelėjo puiki mintis. Jie pradėjo greitai žarstyti sausus spyglius, kurių storas sluoksnis dengė žemę. Ko jie ieškojo? Kirmėlių? Lervų? Driežų? Na ne, taip blogai dar nebuvo. Nors ir kaip juos kankino alkis, jie visai nemanė maitintis ropliais. Jiems dingtelėjo į galvą daug geresnė mintis, ir greitai iš linksmų šūkavimų mes supratome, kad jų ieškota ne veltui.

Hikmenas rankoje laikė kažkokį rudą, į galą smailėjantį daiktą, šiek tiek panašų į ananasą. Pasirodė, kad tai pušies kankorėžis — jį lengvai galėjai pažinti pagal dydį ir pavidalą. Hikmenas suriko per visą aikštelę:

— Nagi, bičiuliai, rinkite tuos medinius kiaušinius ir aižykite! Juose yra grūdelių, arba sėklų,— tai visiškai tinkama užkanda. Žinoma, čia jums ne kiauliena ir ne kukurūzų košė. Bet ko neturime, to neturime. O dabar gerai paieškokite puvenose aplink save — jūs tikriausiai rasite visą krūvą tų kankorėžių.

Pasiūlymą vyrai karštai priėmė, ir visi iškart puolė rausti sausus spyglius. Ten radom kankorėžių, prikritusių nuo aplinkinių pušų. Kai kurie gulėjo paviršiuje, čia pat parankėje, o ki-

tus teko kasti iš žemės šautuvų grūstuvais ir vamzdžiais. Pagaliau kiekvienas susižėrė geroką krūvą šitų „kiaušinių". Mes godžiai rijome grūdelius. Jų skonis mums visiems patiko, bet kankorėžių buvo per maža, kad jais galėtų pasisotinti penkiasdešimt alkanų skilvių.

Kai kurie aštrialiežuviai šaipėsi iš to „sauso davinio". Atvangiausi linksmai juokėsi, aižydami kankorėžius. Bet šiaipjau ne juokai mums kišosi — padėtis buvo pernelyg rimta. Šūviams nutilus, turėjome pakankamai laiko apsvarstyti mums gresiantį pavojų.

Ligi tol kažkodėl nė motais mums nebuvo, kad iš tikrųjų esame apsupti. Karštose kautynėse nebuvo kada atitokti ir pagalvoti apie savo likimą. Į šaudymąsi mes žiūrėjome tik kaip į grumtynes, kurios turėjo greitai pasibaigti vienos ar kitos pusės laimėjimu.

Bet dabar pasidarė aišku, kad priešas mus laiko tikroje apsiaustyje. Mes buvome apsupti iš visų pusių, uždaryti nelyginant tvirtovėje, bet anaiptol nepatikimoje. Vienintelis mūsų įtvirtinimas buvo medžių ratas. Mes neturėjome net paskubom surėsto blokhauzo, kuriame galėtume paslėpti sužeistuosius. Kiekvienas stovėjo savo poste, ir nebuvo kuo jų pakeisti!

Mūsų padėtis buvo labai pavojinga. Ištrūkti iš apsiausties nematėme jokios galimybės. Visi mūsų arkliai buvo pabėgę. Tik vienas gulėjo prie tvenkinio negyvas. Jis žuvo nuo kulkos, bet tą kulką paleido ne priešas, o pats Hikmenas. Toks jo elgesys mane nustebino. Bet medžiotojas turėjo tam tikrų sumetimų, ir tik vėliau sužinojau, kokie jie buvo.

Savo pozicijose mes galėjome atsilaikyti prieš penkis kartus stipresnį priešą. Bet ką valgyti?

Troškulio nebejutome. Nakčia bus lengviau: tamsoje galėsime nusigauti ligi tvenkinio.

Pušų kankorėžiai tik iš dalies mus išgelbėjo, bet daugiau jų arti nebuvo. Mes turėsime pasiduoti, spiriami bado.

Mes laisvai šnekučiavomės, neišeidami iš savo vietų, tartum būtume stovėję prieš kitą kitą ir svarstę savo perspektyvas. Jos buvo gana niūrios.

Kuo visa tai baigsis? Kaip išsisukti iš šios pavojingos padėties? Štai tie klausimai, kurie buvo visų lūpose, kurie kvaršino visiems galvas.

Mums buvo likusi tik vienintelė viltis išsigelbėti: pamėginti nakties priedangoje prasiveržti pro priešo grandinę.

Rizika buvo didelė — mums reikėjo pereiti per priešo gretas. Kai kuriems mūsiškiams, gal net daugeliui, buvo lemta padėti galvą, bet vienas kitas galėjo ir išsigelbėti. Likti ten, kur stovėjome, būtų buvusi tikra pražūtis. Pagalbos laukti nebuvo iš kur. Be to, mes ir nepuoselėjome tokių neįvykdomų vilčių; mes puikiai supratome, kad, vos tik nusilpsime iš bado, indėnai nudaigos mus visus aliai vieną.

Nenorėdami susilaukti tokio likimo, mes nutarėme, kol dar turėjome jėgų, pamėginti brautis per indėnų eiles; tamsa mums padės. Visi nekantraudami laukėme saulės laidos.

LXXXVI skyrius

KULKA Į NUGARĄ

Laikas mums prailgo ne dėl to, kad neturėjome ką veikti. Per visą dieną indėnai keletą kartų buvo pradėję šaudyti ir, nors buvome be galo atsargūs, vieną mūsiškį nukovė, o keletą lengvai sužeidė.

Per šias kautynes paaiškėjo, kad indėnai stengėsi prieiti artyn prie mūsų fronto linijos, perbėginėdami nuo vieno medžio prie kito. Mes supratome jų kėslus: jie visai nemanė lįsti prie mūsų arti, nors dėl savo gausumo tokios jų pastangos galėjo būti pateisinamos. Dabar jų buvo net daugiau, kaip mūšio pradžioje: į kautynių vietą atėjo dar vienas indėnų būrys. Mes girdėjome, kaip jie sveikindamiesi linksmai šūkavo. Tačiau, net turėdami jėgų persvarą, jie nenorėjo veltis su mumis į artimas grumtynes. Jų tikslas buvo kitoks, ir mes jį įspėjome. Indėnai pastebėjo, kad, priėję arčiau, jie galės apšaudyti tuos mūsiškius, kurie stovėjo priešingoje aikštelės pusėje.

Dabar mums užvis svarbiausia buvo sukliudyti šį jų manevrą. Mes ėmėme akylai stebėti medžius, už kurių slėpėsi laukiniai, ir sekėme juos, kaip kad šeškų medžiotojas seka urvus. Mes kiek galėdami trukdėme jiems prieiti artyn. Jų mėginimai pasistūmėti į priekį nebuvo perdaug sėkmingi: jie neteko keleto drąsiausių karių. Kai tik mūsų priešai žengdavo žingsnį pirmyn, pokšteldavo keletas šūvių, ir beveik kiekvienas kuriam nors iš jų atnešdavo tikrą mirtį.

Greitai indėnams įkyrėjo šis pavojingas manevras. Artėjant vakarui, jie, matyt, atsisakė šio savo sumanymo ir nutarė toliau laikyti mus apsiaustyje.

Mes apsidžiaugėme, kada nusileido saulė ir pradėjo temti. Tamsa mums turėjo duoti ilgai lauktą galimybę netrukus pasiekti tvenkinį. Žmonės buvo netekę jėgų, troškulys juos varė iš proto. Taip truko jau visą dieną.

Dar dienos šviesoje daugelis mūsiškių bandė eiti prie tvenkinio. Labiau patyrę juos draudė, bet dar daugiau mus pamokė vienas atsitikimas, kurį visi matė savo akimis. Vienas mūsiškis, didesnis pramuštgalvis už kitus, nutarė rizikuoti. Jam pavyko nusigauti ligi vandens ir iki soties atsigerti. Bet kada jis skubiai grįžo atgal, vienas laukinis jį patiesė vietoje. Tai buvo paskutinis žuvusis iš mūsų tarpo. Jo lavonas gulėjo mums prieš akis. Nors kentėme neapsakomas troškulio kančias, nė vienas daugiau nemėginom leistis į tokį rizikingą žygį.

Pagaliau laukta tamsa apgaubė žemę. Tiktai švininiame danguje vis dar negeso blyški, mirganti žara. Žmonės po du ir po tris ėjo iš už medžių ir slinko prie tvenkinio. Jie sėlino kaip šmėklos, negirdimais žingsniais, susigūžę ir tylomis. Mes negalėjome išeiti visi kartu, nors visi norėjo kuo greičiau numaldyti troškulį. Bet senojo medžiotojo atsargumas tramdė net pačius nekantriausius, ir jie, kentėdami baisias kančias, laukė, kol kiti sugrįš į savo vietas.

Ir mes padarėme labai protingai, kadangi indėnai, tai numatę, pradėjo apšaudyti aikštelę dar smarkiau. Poškėjo šautuvų papliūpos. Indėnai savo šūvius laidė tuščiai — tamsa jiems trukdė taikyti: kulkos švilpė ir zvimbė aplink mus kaip vapsvos, bet lėkė pro šalį.

Staiga kažkas lyg piaunamas suriko, kad indėnai puola. Mes tuoj pakrikai leidomės nuo vandens prie medžių. Daugeliui taip ir nepavyko gurkštelėti gaivaus vandens.

Aš nejudėdamas stovėjau už savo medžio. Šalia, lyg ištikimas sargybinis, buvo juodasis mano tarnas. Mudu susitarėme, kad eisime gerti pasikeisdami. Džekas spyrėsi, kad aš eičiau pirmas. Jo įkalbinėjamas aš jau beveik buvau benusileidžiąs, bet staiga priešas vėl pradėjo šaudyti. Mes bijojome, kad indėnai neatnaujintų puolimo, taigi likome savo vietose.

Aš stovėjau, viena akimi žvilgčiodamas pro savo medį, ir lai-

kiau užtaisytą šautuvą. Aš laukiau, kada iššaus mano priešas. Staiga mano ranka šoktelėjo aukštyn, ir aš išmečiau šautuvą.

Viskas buvo aišku: per mano ranką kiaurai perėjo kulka.

Aš per daug iškišau petį ir buvau sužeistas — ir tik tiek.

Pirmiausia pažvelgiau į žaizdą. Jutau gana stiprų skausmą ir pagal jį tiksliai nustačiau sužeidimo vietą. Aš pamačiau, kad kulka buvo perėjusi per dešiniosios rankos viršų, kiek žemiau peties, ir toliau nučiuožė palei krūtinę, palikdama mundure pėdsaką. Iš žaizdos plačia srove tekėjo kraujas. Dar buvo pakankamai šviesu, ir aš tai pastebėjau.

Aš pradėjau segiotis mundurą, norėdamas aprišti žaizdą.

Juodasis Džekas jau buvo šalia manęs; jis sudraskė savo marškinius ir iš jų padarė tvarsčius.

Staiga jis nustebęs sušuko:

— Kas gi čia, masa Džordžai? Į jus šauta iš užpakalio.

— Iš užpakalio?— paklausiau aš, apžiūrinėdamas žaizdą.

Man ir pačiam dingtelėjo toks spėjimas: aš iš tikrųjų pajutau, kad petį skauda iš užpakalio.

Gerai apžiūrėję žaizdą ir suplėšytus drabužius, tikrai įsitikinome, kad mūsų spėta teisingai. Ir aš nejučiom sušukau:

— Tikrai, Džekai! Vadinasi, indėnai atėjo į pamiškę iš kitos pusės aikštelės. Dabar mes žuvę!

Mudu apsidairėme.

Tą pačią akimirką, tartum patvirtindama mūsų mintis, antroji kulka, matyt, paleista iš priešingos pusės, dusliai stuktelėjo į medį, už kurio mudu klūpojome. Neliko jokių abejojimų, iš kur ji buvo paleista. Mes matėme ugnį ir girdėjome šūvį.

Kurgi dingo mūsų draugai anoje pusėje? Negi jie būtų pasitraukę iš savo postų ir leidę prisiartinti indėnams? Negi jie, pamynę savo pareigą, nuėjo į tvenkinį malšinti troškulio? Tokia buvo pirmoji mūsų mintis. Bet, geriau pasižiūrėję į tamsą pušų šešėlyje, prie tvenkinio nieko nepamatėme. Tai mus nustebino. Mes garsiai pašaukėme draugus. Atsakymo nebuvo, jį nustelbė kraupus indėnų staugimas. Ir tą pat akimirksnį mes pamatėme tokį reginį, nuo kurio kraujas sustingo mūsų gyslose.

Netoli nuo tos vietos, kur buvo indėnai, visai priešais mudu su Džeku, staiga kaip iš po žemės sušvito skaisti liepsna ir trykštelėjo į viršų. Ji šuoliais kilo vis aukščiau ir aukščiau, kol pasiekė medžių viršūnes. Atrodė, lyg būtų pliūptelėjusi didelė

krūva parako, uždegto ant žemės. Taip iš tikrųjų viskas ir buvo. Indėnai mėgino padegti mišką.

Tas jų bandymas pasisekė beveik akimirksniu. Kai tik liepsnos liežuvis pasiekė sudžiūvusius pušų spyglius, jie užsiplieskė kaip parako statinė.

Liepsna didėjo, plėtėsi ir jau šokinėjo aukščiausių medžių vainikais.

Mes apsidairėme — ir visur matėme tą patį reginį. Kraupus indėnų klyksmas buvo ženklas pradėti ugnies apsiaustį. Liepsna artinosi prie mūsų iš visų pusių. Ugnis laižė medžius kaip sausą žolę ir ilgais liežuviais kilo į dangų. Aplink aikštelę stovėjo liepsnos siena — raudona, milžiniška, staugianti... Visas miškas pleškėjo ugnyje!

Mus gaubė dūmų kamuoliai, kas akimirksnį jie darėsi vis tirštesni ir tirštesni. Karštis buvo nepakenčiamas, ir mes beveik dusome.

Mirtis žvelgė mums stačiai į akis. Kraupūs žmonių šauksmai slopo siautėjančios ugnies staugesyje. Net ką artimiausias draugas sako, nebuvo girdėti. Nors mus gaubė dūmų skraistė, aikštelėje buvo skaudžiai šviesu, ir mes vienas kitam atrodėme kažkokie pamėkliškai ryškūs, o kiekvieno veidas bylojo, kokios mintys tuo metu buvo jo galvoje. Visų veiduose, apšviestuose gaisro, aiškiai atsispindėjo siaubas ir neviltis. Bet aš jau nieko nejaučiau. Nukraujavęs, visiškai nusilpęs, aš jau norėjau pasitraukti nuo medžio į plyną vietą, matydamas, kad taip padarė kiti. Vos žengiau porą žingsnių, man kojos sulinko, ir aš be sąmonės žlegtelėjau žemėn.

LXXXVII skyrius

TEISMAS TARP LIEPSNŲ

Griūdamas aš pagalvojau, kad man atėjo paskutinioji, kad po kelių minučių mane apims liepsna ir aš mirsiu baisiose kančiose.

Su šia mintim iš mano krūtinės išsiveržė silpna dejonė, ir aš netekau sąmonės. Aš nieko nejaučiau, tarsi būčiau buvęs negyvas. Jei tą akimirką mane būtų apėmusi liepsna, nebūčiau jutęs, būčiau sudegęs, pavirtęs į pelenus be jokio skausmo.

Aš gulėjau nieko nesuvokdamas — nei atskiri daiktai, nei vaizdai mano sąmonės jau nepasiekė. Man rodėsi, kad mano siela jau buvo išskridusi iš žemiškosios savo buveinės.

Bet man dar buvo galima sugrąžinti gyvybę. Ir, lyg išganymas, parankėje buvo išsigelbėjimo priemonė.

Kai atsipeikėjau, pirmiausia pajutau, kad ligi gerklės guliu vandenyje, galvą padėjęs prie kranto. Prie manęs, taip pat ligi pusės pasinėręs vandenyje, ant kelių klūpojo Juodasis Džekas. Jis čiupinėjo mano pulsą ir išsigandęs žiūrėjo į veidą.

Kai man ėmė grįžti sąmonė ir aš pagaliau atsimerkiau, jis džiugiai sušuko:

— Dieve tu mano, masa Džordžai, jūs gyvas! Garbė sutvėrėjui, jūs gyvas! Drąsiau, masa, jūs... na žinoma, jūs taip lengvai nepasiduosite!

— Tikiuosi, Džekai,— atsakiau vos girdimai.

Nors ir koks silpnas buvo mano balsas, ištikimasis mano tarnas, jį išgirdęs, neapsakomai pralinksmėjo ir vis tebedžiūgavo, šūkčiodamas iš didelės laimės.

Aš vargais negalais pakėliau galvą ir apsidairiau. Mano akys išvydo baisų vaizdą, o šviesos, norint viską kaip reikiant įžiūrėti, buvo daugiau, negu pakankamai.

Liepsna, apėmusi mišką, vis dar siautėjo, gūdžiai staugdama; buvo girdėti vienas kurtinamas traškėjimas, panašus į perkūnijos dundėjimą arba į uragano švilpesį, į kurį retkarčiais įsiterpdavo šnypščiantys garsai arba skardus paukštelėjimas, panašus į muškietos balsą,— tartum būtų šaudęs ištisas būrys. Atrodė, lyg vėl indėnai būtų paleidę ugnį, bet tai buvo neįtikėtina. Jie, matyt, jau seniau buvo pasitraukę, bėgdami nuo besiplečiančio, viską ryjančio liepsnos rato.

Bet dabar ugnis tartum buvo apmažusi ir dūmai prasisklaidę. Sausi lapai ir spygliai buvo pavirtę į pelenus, o šakelės krito žemėn ant storo tronuojančių anglių klodo.

Ties mūsų galvomis stypsojo aukšti medžių liemenys, jau be šakų ir apimti liepsnos. Trapia žieve greitai bėgo ugnis, o tiršti sakai purkšdami skaisčiai plieskė. Daugelis medžių buvo pradegę beveik kiaurai ir atrodė lyg milžiniškos geležinės kolonos, įkaitintos ligi raudonumo. Tai buvo panašu į pragarą.

Karštis buvo nepakenčiamas. Oras virpėjo nuo įkaitusių sluoksnių maišaties. Net plaukai ant mano galvos buvo įkaitę. Ant odos nuo apdegimų iššoko pūslės. Oras, kuriuo kvėpavau, atrodė tartum išėjęs iš garo mašinos ventilių.

Aš instinktyviai apsidairiau, ieškodamas savo draugų. Prie tvenkinio pamačiau gal dvidešimt žmonių, bet tai anaiptol buvo ne visi. Juk mūsų iššygiavo apie penkiasdešimt... Kurgi kiti? Nejaugi jie būtų žuvę liepsnoje? Kur jie?

Nesąmoningai tą klausimą pateikiau Džekui.

— Ogi ten,— atsakė jis, rodydamas į vandenį.— Gyvi, žvalūs ir, rodos, sveikut sveikutėliai.

Aš pažvelgiau į tvenkinį ir pamačiau gal tris dešimtis kažkokių keistų rutulių. Tai buvo mano draugų galvos. Kaip ir aš, jie iki gerklės gulėjo vandenyje ir tuo gelbėjosi nuo nepakenčiamo karščio.

Bet kiti, kurie ant kranto,— kodėl ir jie nepasinaudojo šia išganinga gudrybe? Kodėl jie liko toje įkaitusioje atmosferoje, troškiuose dūmuose?

Tuo tarpu dūmai pradėjo sklaidytis, ir žmonių figūros pasidarė aiškesnės. Bet jos, lyg pro miglą, man pasimatė milžiniško dydžio, ir tokie pat didžiuliai buvo ir jų šautuvai.

Rodos, jie dėl kažko susijaudinę ginčijosi. Jų tarpe aš pažinau svarbiausius mūsų būrio žmones: Hikmeną, Vederfordą ir kitus. Hikmenas ir Vederfordas karštai mosikavo rankomis, ir aš nė kiek tuo nesistebėjau: be abejo, jie svarstė, ką daryti toliau. Taip pagalvojau pirmu akimoju, bet, atidžiau įsižiūrėjęs, supratau klydęs.

Tai nebuvo tolimesnių veiksmų plano svarstymas. Tylos akimirką, protarpyje tarp degančių pušų pokštelėjimų, aš išgirdau jų balsus. Ir supratau, kad jie karštai ginčijosi. Hikmenas ir Vederfordas pasipiktinę šūkčiojo.

Tą akimirką tarp dūmų, kurie staiga išsisklaidė, kiek atokiau nuo tvenkinio aš pamačiau dar vieną būrelį žmonių. Tame būrelyje buvo šeši žmonės, pasiskirstę į dvi dalis, po trejetą. Vidurinįjį stipriai laikė du kiti. Matyt, ten buvo belaisviai.

Nejaugi ten indėnai? Du priešai, tarp liepsnos ir dūmų chaoso nežinia kur bėgę per aikštelę ir paimti į nelaisvę?

Taip aš pagalvojau iš pradžių. Bet tą akimirką liepsnos liežuvis, lyžtelėjęs aukštyn ligi pat medžių viršūnių, pažėrė į aikštelę akinamą srautą šviesos. Visą būrelį pamačiau kaip dieną.

Aš daugiau neabejojau, kas buvo tie belaisviai. Mačiau išbalusius, siaubo iškreiptus jų veidus. Net raudona liepsna negalėjo jiems suteikti rausvo atšešėlio. Aš tuoj pažinau šiuos žmones: tai buvo Spensas ir Viljamsas.

LXXXVIII skyrius

GREITAS SUSIDOROJIMAS

Aš kreipiausi į negrą paaiškinimo, bet kol jis spėjo atsakyti, pats viską suvokiau. Mano peties būklė įteigė man teisingą atsakymą. Aš atsiminiau, kad kulka, sužeidusi mane, ir kita, įstrigusi į medžio kamieną, buvo paleista iš užpakalio. Ir maniau, kad už tai turime padėkoti laukiniams. Bet ne! Baisiausi piktadariai — Spensas ir Viljamsas — paleido tas kulkas!

Taip pagalvojus, mane nukrėtė šiurpas. Kas čia per mįslė? Dabar aš atsiminiau praėjusios nakties atsitikimą: šių dviejų vyrukų elgesį miške, įtartinas senojo Hikmeno ir jo draugo užuominas; be to, kiti, senesni įvykiai, įstrigę į atmintį, aiškiai iškilo prieš mano akis.

Ar vėl čia savo rankų nebus prikišęs Arensas Ringholdas? Dieve tu mano, tik pagalvok, kas čia per archipabaisa...

— Jie kvočia du niekšus,— atsakė Džekas.— Ir daugiau nieko!

— Ką tokius?— paklausiau nesijusdamas, nors jau žinojau, kas jie.

— Masa Džordžai, argi nematote? Šimts velnių! Jie balti kaip nulaupyti pūzrai. Juk tai Spensas ir Viljamsas. Tai jie šovė į jus, o visai ne indėnai. Aš tuoj supratau ir pasakiau masai Hikmenui. O masa Hikmenas pasakė, kad jis ir pats tai matęs. Ir masa Vederfordas matė. Jie matė, kaip anuodu šovė. Dabar juos tardo prieš nuosprendį — tai štai ką jie daro!

Kažkaip keistai susidomėjęs, aš vėl pažvelgiau į tą būrelį.

Ugnis šniokštė jau nebe taip smarkiai, sakai beveik visi buvo sudegę ir poškėjo vis rečiau ir silpniau. Aiškiai girdėjau balsus, atplaukiančius iš aikštelės. Atidžiai ėmiau klausytis improvizuoto teismo. Ten kilo ginčas: teisėjai negalėjo prieiti bendros nuomonės. Vieni reikalavo skubios mirties bausmės, kiti protestavo prieš tokį greitą susidorojimą. Jie manė, kad nusikaltėlius kol kas reikia palikti gyvus ir jų bylą aiškintis toliau.

Kai kurie net atsisakė tikėti tokiu negirdėtu nusikaltimu: perdaug jau baisus ir neįmanomas jis atrodė. Kokiais sumetimais jie vadavosi? Kaip kaltinamieji galėjo ryžtis tokiai piktadarybei, kada jų pačių gyvybei grėsė aiškus pavojus?

— Joks pavojus jiems negrėsė!— sušuko Hikmenas į draugų klausimus.— Juk jie per visą dieną nepaleido nė vieno šūvio! Sakau jums, kad jie su indėnais yra slapta susitarę. Jie šnipai. Vakarykščiai išdavikiški jų šūviai — geriausias to jų susitarimo įrodymas. Kad jie buvo paklydę — kvailystė, akių dūmimas! Ar jie galėjo paklysti? Juk jie šį mišką geriau pažįsta, negu bet kuris žvėris. Jie čia vaikščiojo šimtus kartų, net perdaug dažnai. Tfu, po velnių! Ar jūs kada nors girdėjote, kad paklystų meškėnas?

Kažkas ėmė jam prieštarauti. Aš negirdėjau žodžių, bet medžiotojo balsas vėl suskambėjo aiškiai ir garsiai:

— Jūs čia plepate apie „sumetimus". Aš manau, jūs turite galvoje priežastis, juos pastūmėjusias į tokį kruviną darbą. Gerai, aš ir pats nelabai juos suprantu, bet šį tą įtariu. Per pastaruosius penkerius metus daug girdėjau apie tamsius šių sukčių darbus. Bet sakau jums, vyrai, kad šios dienos elgesys viršijo viską, ką tik buvo galima įsivaizduoti.

— Ar jūs esate tvirtai įsitikinęs, kad tikrai matėte ugnies žybsnį toje pusėje?

Šį klausimą pateikė aukštas, senyvas vyras griežto ir malonaus veido. Tai buvo vienas mūsų kaimynas, turtingas plantatorius ir geras mano dėdės pažįstamas. Kaip mūsų šeimos draugas, jis manė, jog būtina dėtis prie mūsų žygio.

— Žinoma,— atsakė Hikmenas.— Argi mudu su Džimu visko nematėme savo pačių akimis? Tuodu gyvates mes stebėjome visą dieną. Mes buvome tikri, kad jie turi sumanę kokią nors niekšybę. Mes matėme, kaip jie šaudė per aikštelę ir taikė į jaunąjį Rendolfą. Ir dar negras tą pat matė. Kokių daugiau įrodymų jums reikia?

Tą akimirką prie savo ausies išgirdau Džeko balsą.

— Masa Hikmenai,— sušuko jis,— jei reikia daugiau įrodymų, tai negras jų turi! Viena kulka pralėkė pro masą Džordžą ir pataikė į medį, į šilkmedį, už kurio mudu stovėjome. Jis dar nesudegė. Džentelmenai, aš manau, kad jūs surasite tą kulką. Tada bus galima sužinoti, iš kieno šautuvo ji išlėkė.

Šis pasiūlymas buvo tučtuojau priimtas. Keletas vyrų puolė prie medžio, už kurio mudu su Džeku stovėjome. Jis kažkodėl neužsidegė, ir apsvilęs, juodas jo liemuo stypsojo pačiame gaisravietės viduryje. Džekas nubėgo ir parodė tikslią vietą. Apžiūrėję medžio žievę, vyrai surado kulkos padarytą skylutę, ir švininis liudytojas buvo atsargiai išimtas. Kulka dar tebeturėjo apskritą formą ir tik truputį ją buvo suraižę vamzdžio graižtvai. Ši kulka tiko tik didelio kalibro šautuvui. Visi žinojo, kad tokį šautuvą turi Spensas. Buvo sunešti viso būrio šautuvai ir imta iš eilės prie jų taikyti kulką. Ji nelindo į jokį kitą šautuvą, tik į Spenso.

Kaltė buvo įrodyta. Nuosprendis padarytas tučtuojau: visi vienu balsu nusprendė, kad kaltininkai turi mirti.

— Šuniui — šuns galas!— rūsčiai pasakė Hikmenas ir pakėlė šautuvą.— Džimai Vederfordai, patupdyk juos ant taikiklio!.. O jūs, vyrai, pasitraukite į šalį. Mes jiems duosim dar vieną galimybę išsaugoti prakeiktą savo gyvybę. Tegu, jei nori, bėga antai prie anų medžių, o jei ne, tai atsidurs dar karštesnėje vietoje. Nagi paleiskite juos, paleiskite, sakau aš jums, arba, velniai jus visus griebtų, šausiu į patį vidurį.

Matydami grėsmingą medžiotojo pozą ir bijodami, kad jis iš tikrųjų nepradėtų šaudyti, tie, kurie laikė nusikaltėlius, paliko juos ir atbėgo pas teisėjus.

Niekšai buvo visiškai apduję. Siaubas atsispindėjo jų veiduose, jie negalėjo ištarti nė žodžio, negalėjo žengti nė žingsnio, tarsi būtų buvę prikaustyti prie žemės. Nė vienas nemėgino bėgti. Tikriausiai visiška tokio bėgimo nesėkmė buvo aiški jiems patiems ir atėmė bet kokį norą ką nors daryti. Bėgdami iš aikštelės jie nebūtų galėję išsigelbėti. Pasiūlymas mauti į mišką tankmę buvo tik kandi įtūžusio medžiotojo pašaipa. Bėgti nebuvo kur: per dešimt sekundžių jie būtų iškepę tarp degančių medžių ir šakų.

Akimirką visi užgniaužė kvapą. Tyloje buvo girdėti tik vienas balsas — Hikmeno balsas:

— Džimai, Spensą atiduodu tau, o antrąjį imu pats.

Šitie žodžiai buvo pasakyti beveik pašnibždomis. Vos tik medžiotojas juos ištarė, sutartinai driokstelėjo du šūviai.

Kai dūmai išsisklaidė, visi pamatė du gulinčius lavonus. Mirties nuosprendis buvo įvykdytas. Niekšingi išdavikai baigė žemiškąją savo kelionę.

LXXXIX skyrius

NETIKĖTAS PRIEŠAS

Kaip teatre po graudžios melodramos kartais vaidinamas vodevilis, taip ir po šios tragiškos scenos sekė kita scena, be galo absurdiška ir komiška. Ji mums visiems sukėlė juoką, kuris tomis aplinkybėmis veikiau buvo panašus į pamišėlių juoką. Iš tikrųjų mus buvo galima palaikyti maniakais, staiga užsikrėtusiais nepaprasta linksmybe, nors mūsų ateitis buvo niūri ir rūsti — mūsų laukė tikra mirtis nuo laukinių rankos ar bado.

Indėnų tuo momentu mes, tur būt, jau nebijojome. Liepsna, kuri mus išvijo iš miško, privertė ir juos trauktis iš savo pozicijų, ir mes žinojome, kad dabar jau jie toli. Apsvilusios šakos buvo nukritusios nuo pušų, spygliai visiškai sudegę, ir kiaurai mišką galėjai matyti labai toli. Pro raudonus smilkstančių medžių tarpus buvo regėti vos ne tūkstantis jardų į priekį. Iš liepsnos šniokštimo ir iš nepaliaujamo šakų traškėjimo spėjome, kad ir kitus medžius jau apėmė liepsna.

Šis traškėjimas vis tolinosi ir buvo panašus į silpną atokaus griaustinio dundėjimą. Iš pradžių galėjai pagalvoti, kad gaisras gęsta. Bet raudona pašvaistė ties mišku, atvirkščiai, rodė, kad liepsna vis plinta. Ūžesys ir traškėjimas girdėjosi silpniau todėl, kad ėjo iš toli. Mūsų priešai veikiausiai pasitraukė ten, kur gaisras nesiekė. Jie spruko iš miško, kai tik jį padegė, ir dabar, tur būt, savanoje laukė šio savo darbo rezultatų.

Kuriuo tikslu jie padegė mišką, mums buvo nelabai aišku. Gal jie tikėjosi, kad liepsna apims visą mišką ir mes gyvi sudegsime arba užtrokšime dūmuose. Taip būtų ir atsitikę, jei arti nebūtų buvę tvenkinio. Mano draugai sakė, kad dūmai jiems sukėlė baisių kančių. Jie būtų uždusę, jei nebūtų sušokę į tvenkinį ir nebūtų iškišę galvų iš vandens, kuris plytėjo keletu pėdų žemiau, negu žemės paviršius. Tai atsitiko tada, kai aš gulėjau be sąmonės. Ištikimasis mano negras mane atnešė iš miško ir panėrė į vandenį, kur buvo visi mūsų draugai. Jis manė, kad aš jau miręs.

Paskui, kada dūmai kiek prasisklaidė, prasidėjo išdavikų teismas. Negailestingą nuosprendį įvykdžius, buvę teisėjai vėl puolė į vandenį, gelbėdamiesi nuo nepakenčiamo karščio.

Tik du, rodos, nejautė kaitros ir liko ant kranto. Tai buvo Hikmenas ir Vederfordas.

Aš mačiau, kaip jie su peiliais rankose kniūtėsi prie kažkokio tamsaus daikto. Tai buvo arklys, kurį rytą nušovė Hikmenas. Dabar supratau, kodėl jis taip padarė: jis dar kartą įrodė instinktyvų savo apdairumą, kuris buvo jam itin būdingas.

Medžiotojai nulupo arkliui odą ir atpiovė keletą gabalų mėsos. Po to Vederfordas nuėjo prie degančių medžių, greitai sugriebė keletą rūkstančių nuodėgulių, atvilko juos prie tvenkinio ir sukrovė laužą. Čia Hikmenas su Vederfordu sutūpė ir pradėjo kepti arklienos gabalus, pamovę ant iešmų, padarytų iš žalių šakų. Jie šnekučiavosi taip linksmai, lyg būtų sėdėję prie židinio savo namuose.

Visi kiti išbadėjusieji bemat pasekė medžiotojų pavyzdžiu. Alkio kančios nugalėjo siautulingos liepsnos baimę. Po kelių minučių dešimtys žmonių kaip vanagai puolė prie nušautojo arklio, gabalais kapodami ir skvarbydami jo mėsą.

Kaip tik čia ir atsitiko juokingas įvykis, mano minėtas anksčiau. Mes lindėjome tvenkinyje, išskyrus tuos, kurie gaminosi barbariškus pietus. Gulėjome greta vienas kito vandenyje apskrito tvenkinio pakraščiais ir visai negalvojome, kad dabar kas nors galėtų mus išgąsdinti. Mes jau nebijojome ugnies, ir indėnai nuo mūsų buvo toli.

Staiga mūsų pašonėje pasirodė naujas priešas. Pačiame tvenkinio viduryje, giliausioje vietoje, staiga iškilo kažkoks baisus daiktas. Tą pat akimirką išgirdome skardų maurojimą, tarsi į aikštelę būtų įpuolusi visa banda buivolų. Vanduo staiga sujudo, ėmė putoti, ir ištisas fontanas purslų pasipylė ant mūsų galvų.

Nors šis reiškinys atrodė neįtikimas ir fantastiškas, tai nebuvo kas nors paslaptinga. Milžiniškas, biaurus padaras, žiaugčiojantis kriokimas, panašus į buliaus mykimą — visa tai mums buvo gerai pažįstama. Tai buvo paprasčių paprasčiausias aligatorius.

Veikiausiai į jį nebūtume kreipę ypatingo dėmesio, jei ne milžiniškas jo dydis. Ilgio jis buvo beveik per visą tvenkinį, o iššiotuose nasruose matėsi baisūs dantys. Jis galėjo vienu maktelėjimu praryti bet kurį iš mūsų. Jo maurojimas įvarė baimės net patiems drąsiausiems.

Pirmuoju akimoju žvėris mus tiesiog apstulbino. Kupini išgąsčio žvilgsniai, sąmyšis, bruzdesys, nerangūs mėginimai išsikapstyti iš vandens, kur buvom pasislėpę nuo ugnies, panika krante, kai kiekvienas galvotrūkčiais leidosi bėgti nosies tiesumu — tai iš tikrųjų buvo juokingas reginys.

Kelios akimirkos, ir aligatorius jau buvo visiškas tvenkinio šeimininkas. Jis vis tebemaurojo, uodega pliauškindamas į vandenį ir tartum džiūgaudamas dėl mūsų pabėgimo.

Bet neilgai jis gavo džiaugtis. Medžiotojai griebė šautuvus, ir dešimt kulkų bemat nudobė baisųjį žvėrį. Tie, kurie stovėjo krante, jau leipo iš juoko, matydami išsigandusius bėglius. Patys bėgliai, atitokę iš baimės, kvatojo su visais, kad net miškas skambėjo. Jei tuo metu indėnai būtų mus išgirdę, būtų pamanę, kad mes išėjom iš proto arba, veikiau, kad mes jau žuvom, o mūsų balsai — tai balsai mirusių jų draugų, su Didžiąja dvasia Vikome džiūgaujančių akivaizdoje žmonių aukų, nusmerktų sudegti ugnyje.

XC skyrius

SUSIRĖMIMAS TAMSOJE

Miškas degė visą naktį, visą sekančią dieną ir dar vieną naktį. Netgi trečią dieną daugumas medžių vis dar tebedegė. Tik dabar jie nebeliepsnojo,— kadangi oras buvo ramus ir liepsna nebepliūpčiojo audringais liežuviais,— o tyliai smilko. Daugelyje medžių ugnis ruseno kažkur jų viduje, pamažu gesdama. Kai kur ugnis visai buvo išblėsusi; apsvilę kamienai jau nė kiek nepanėšėjo į medžius ir stypsojo lyg kokios nusmailintos ietys, juodi, suanglėję, tartum storai ištepti degutu. Nors dalis miško ir išdegė, išsikapstyti iš jo buvo gana sunku. Mes vis dar buvome apsiaustyje. Ugnies stichija, apsupusi aikštelę, laikė mus suspaudusi mažame plote, nelyginant priešo kariuomenė, dvidešimt kartų mus viršijanti savo gausumu. Apie jokią paramą negalėjo būti nė kalbos. Net priešas nebūtų pralaužęs tos apsiausties.

Senojo medžiotojo apdairumas mums suteikė didelę paslaugą. Jei ne jo nušautas arklys, mes būtume kentę baisų alkį. Keturias dienas buvome maitinęsi tik pušų kankorėžių sėklomis. Arkliena labai mums pravertė. Bet mes vis dar buvome užda-

ryti ugnies rate. Ir nieko daugiau negalėjome veikti, tik sėdėti čia ligi tol, „kol miškas atauš", Hikmeno žodžiais tariant.

Mes tikėjomės, kad už dienos jau galėsime pereiti atvėsusiais pelenais tarp suanglėjusių medžių. Bet mūsų ateitis dėl to neatrodė šviesesnė. Jeigu ugnies baimė ir sumažėjo, tai atitinkamai padidėjo žiauraus priešo baimė.

Vargu ar galėsime išeiti iš miško, nesutikdami indėnų. Jie, kaip ir mes, žinoma, laukė tos valandos, kada bus galima įeiti į mišką. Išvengti ginkluoto susirėmimo buvo neįmanoma. Mes turėjome brautis pro priešų eiles!

Bet dabar mes visi įniršome ir pasidarėme drąsesni. Patys bailiausi staiga įgijo narsos, ir nė vienas nebalsavo už tai, kad slėptumės ar trauktumės atgal. Žūt ar būt, mes nutarėme eiti visi drauge, prasilaužti pro priešo grandinę ir nugalėti arba mirti. Tai buvo senasis mūsų planas su labai nežymiais pakeitimais.

Mes tik laukėme nakties, kada galėsime jį įvykdyti. Kažin ar galėjome tikėtis, kad miškas jau bus visiškai atvėsęs, bet alkis vėl pradėjo mus kankinti. Arklį jau buvome suvalgę — juk jis ne dievaižin koks buvo didelis. Nelengva prikimšti penkiasdešimt tuščių skilvių. Iš arklio buvo likę vien plikai nugraužti kaulai, o tie, kuriems pakliuvo smegeninis kaulas, jį laužė į gabalus ir iščiulpė iki paskutinio lašelio. Net iš biauraus roplio beliko vienas skeletas.

Baisiai atrodė dviejų nusmerktųjų lavonai. Nuo karščio jie neapsakomai išpurto. Prasidėjo puvimas. Oras prišvinko biaurių miazmų...

Kovoje žuvusius savo draugus palaidojome žemėje. Kai kurie sakė, kad reikėtų taip pat padaryti ir su nusmerktaisiais. Niekas tam neprieštaravo, bet ir niekas nenorėjo kasti jiems duobės. Tokiais atvejais žmones paprastai apima nenugalima apatija, ir gal daugiausia todėl abiejų išdavikų kūnai liko nepalaidoti.

Nenuleisdami žvilgsnių nuo vakarų, nekantriai laukėme saulės laidos. Kol tas ugninis rutulys dar slinko dangumi, mes tik spėlioti galėjome, kokio masto būta gaisro. Bet tikėjomės, kad nakčia galėsime tiksliau nustatyti, kuri miško dalis dega ir į kurią pusę mums reikėtų patraukti: pati liepsna mums padės gelbėtis iš gaisro.

Kai pradėjo temti, mes negalėjome tverti savo kailyje, o podraug su tuo atgijo ir viltis. Beveik nustojo poškėję sausi suanglėję medžių liemenys, ir dūmai vos įžiūrimai kilo į viršų. Mes tikėjomės, kad gaisras baigia gesti ir ateina laikas, kada galėsime pereiti pavojingą zoną.

Netrukus dar viena nelaukta aplinkybė sutvirtino mūsų viltis, ir mes jau buvome beveik tikri savo laimėjimu. Kol mes laukėme, iš dangaus ėmė krapnoti lietus. Iš pradžių krito reti stambūs lašai, bet po kelių minučių papliupo tokia liūtis, tartum būtų atsivėrusios visos aukštybių prarajos. Mes džiaugsmingai sveikinome šitą liūtį: mums tai buvo geras ženklas. Vos pavyko nulaikyti karštakošius jaunuolius, kurie tuoj pat norėjo pulti į mišką. Bet sveikas protas paėmė viršų, ir nepermatomoje tamsoje laukėme toliau.

Lietus vis tebepylė, ir debesys, užkloję dangų, dar labiau priartino naktį. Kai visiškai sutemo, nė viena ugnies kibirkštėlė nežybsėjo tarp medžių.

— Jau pakankamai tamsu,— nenustygo patys nekantrieji.

Pagaliau visi pajudėjome į priekį, į juodai išdegusį mišką. Ėjome visiškai tylėdami, atkišę užtaisytus šautuvus. Aš viena ranka nešiau šautuvą, kita buvo parišta.

Ne mane vieną taip sužalojo — daugeliui mano draugų buvo sužeistos rankos. Priekyje ėjo patys stiprieji. Būriui vadovavo abu medžiotojai, o sužeistieji dūlino iš paskos.

Lietus vis nesiliovė, ir mes permirkome ligi panagių. Dabar nuo lietaus mūsų neužstojo nei lapai, nei spygliai. Kai ėjome po apdegusiomis šakomis, ant mūsų iš viršaus biro juodi pelenai, bet vandens čiurkšlės tuoj juos nuplaudavo. Daugumas ėjome vienplaukiai, nes kepurėmis dangstėme šautuvų užraktus, kad išliktų sausi. Kai kurie parako degiklius susikišo į striukių pamušalus.

Taip nužygiavome apie pusmylį. Mes ir patys nežinojome, kur einame. Tokiame miške joks vadovas nebūtų galėjęs atsekti kelio. Mes tik stengėmės eiti tiesiai ir nepatekti priešui į nagus.

Ligi šiol mus lydėjo sėkmė, ir mes jau buvome bepradedą tikėti, kad viskas baigsis laimingai. Deja, tas džiaugsmas buvo neilgas. Mes gerai neįvertinome savo priešų indėnų jėgos ir gudrumo.

Kaip vėliau paaiškėjo, jie visą laiką mus stebėjo, sekė kiekvieną mūsų žingsnį, ir ėjo abipus mūsų dviem lygiagretėmis

eilėmis. Mums rodėsi, kad nuo indėnų negrėsė joks pavojus, o iš tikrųjų mes buvome tarp jų.

Staiga pro liūties čiurkšles blykstelėjo šimto šautuvų ugnis, ir aplinkui sušvilpė kulkos... Tai buvo pirmieji ženklai, kad priešas arti.

Keletas mūsų būrio vyrų krito nukauti, kiti pradėjo atsišaudyti, kai kurie, gelbėdami savo gyvybę, leidosi bėgti.

Garsiai klykdami, indėnai mus apsupo iš visų pusių. Tamsoje atrodė, kad jų daugiau, negu miške medžių. Poškėjo tik reti pistoletų šūviai. Šautuvų niekas nebeužtaisinėjo. Priešas mus apsupo anksčiau, negu spėjome įdėti šovinį. Dabar mūšį turėjo nulemti peiliai ir tomahaukai.

Tai buvo trumpos, bet kruvinos grumtynės. Nemaža mūsų drąsuolių čia padėjo galvas. Bet pirmiausia paguldė bent po vieną priešą, o daugelis — net po du ar tris.

Netrukus indėnai mus įveikė. Bet juk kitaip ir būti negalėjo, kada priešai penkis kartus mus viršijo savo gausumu. Jie visi buvo tvirti ir pailsėję, o mes — išsikankinę ir nusilpę iš bado. Be to, daugelis mūsiškių buvo sužeisti. Kokios gi kitokios baigties buvo galima laukti?

Šiose grumtynėse aš beveik nieko negalėjau įžiūrėti. Ir kiekvienas kitas vargu ar matė už mane ką nors daugiau: kautynės ėjo vos ne visiškoje tamsoje.

Aš galėjau gintis tik kairiąja ranka ir buvau kone bejėgis. Aš spėtinai šoviau iš šautuvo, ir man pavyko išsitraukti pistoletą. Bet tą akimirką, gavęs tomahauko smūgį, paleidau šautuvą iš rankų ir, netekęs sąmonės, griuvau ant žemės.

Smūgis mane tik apsvaigino. Atsipeikėjęs pamačiau, kad mūšis pasibaigė. Nors buvo tamsu, šalia savęs įžiūrėjau kažkokias juoduojančias krūvas — tai buvo žuvusiųjų lavonai.

Čia gulėjo ir mano draugai, ir mano priešai. Daugelis jų laikė tvirtai apkabinę vienas kitą paskutiniame mirties glėbyje. Indėnai buvo pasilenkę prie jų, mėgindami juos atplėšti vieną nuo kito. Pagal biaurų savo kerštо ritualą jie baltiesiems lupo skalpus.

Netoli nuo savęs pamačiau būrelį žmonių. Vienas jų, stovėjęs viduryje, matyt, buvo vadas. Tamsoje įžiūrėjau jam ant galvos tris svyruojančias strauso plunksnas. Vėl Oceola!

Jei būčiau galėjęs, būčiau tuoj puolęs jį, net suvokdamas visą

tokio žingsnio beprasmiškumą. Šalia manęs klūpojo du laukiniai ir laikė, kad nepabėgčiau.

Netoli pamačiau ištikimąjį savo negrą, dar gyvą ir taip pat laikomą dviejų indėnų. Kodėl jie mūsų nenužudė?

Iš būrelio, susispietusio aplink vadą, išėjo žmogus ir prisiartino prie manęs. Bet tai buvo ne vadas su strauso plunksnomis, o jo pasiuntinys. Rankoje jis laikė pistoletą. Aš supratau, kad išmušė paskutinė mano valanda.

Jis pasilenkė ir prikišo pistoletą man prie ausies. Bet kaip nustebau, kada jis šovė į orą.

Aš nusprendžiau, kad jis nepataikė ir tuoj vėl šaus. Bet klydau: matyt, jam reikėjo tik pasišviesti.

Blykstelėjus šūviui, pažvelgiau jam į veidą. Tai buvo indėnas. Man pasirodė, kad jis kažkur matytas. Tur būt, ir indėnas pažino mane.

Jis greitai nuėjo šalin ir prisiartino prie tos vietos, kur gulėjo surištas Džekas. Jo pistoletas, matyt, buvo dvivamzdis. Aš girdėjau, kaip indėnas, pasilenkęs prie žemėje ištiesto negro, dar kartą iššovė.

Po to indėnas pakilo ir riktelėjo:

— Čia jie! Ir abu gyvi!

Matyt, ši žinia buvo pasakyta vadui su trimis juodomis plunksnomis ant galvos. Išgirdęs indėno žodžius, vadas kažką šūktelėjo — aš nesupratau, ką jis pasakė,— ir pasišalino.

Jo balsas man padarė keistą įspūdį, jis man pasirodė nepanašus į Oceolos balsą. Mes neilgai likome šioje vietoje. Buvo atvesti arkliai, indėnai mane su Džeku pakėlė ir tvirtai pririšo prie balnų. Po to buvo duotas ženklas išvykti, ir mes leidomės į kelionę per mišką. Iš abiejų pusių, saugodami mus, jojo indėnų raiteliai.

XCI skyrius

TRYS JUODOS PLUNKSNOS

Mes jojome visą naktį. Išdegęs miškas liko toli. Mes perjojome savaną ir patekome į kitą mišką, kuriame augo milžiniški ąžuolai, palmės ir magnolijos. Magnolijas aš pažinau iš žiedų kvapo. Buvo malonu traukti į krūtinę gardų ir gaivų jų aromatą, išėjus iš užnuodyto oro, kuriuo ligi tol kvėpavome.

Švintant įjojome į aikštelę, kur mūsų priešai sustojo poilsio. Tai buvo nedidelė aikštelė, tik kelių akrų ilgio ir pločio, iš visų pusių supama ūksmingų palmių, magnolijų ir ąžuolų. Jų lapai kone siekė žemę, taigi aikštelė atrodė aptverta didžiule ir nepermatoma žalia siena.

Blandžioje rytmečio šviesoje man pavyko įžiūrėti indėnų stovyklą. Čia buvo dvi ar trys palapinės, šalia jų pririšti arkliai; aplinkui stovėjo arba žolėje gulėjo keletas žmonių, prisispaudę vienas prie kito,— matyt, kad būtų šilčiau. Viduryje aikštelės liepsnojo didelis laužas. Aplink jį taip pat būriavosi vyrai ir moterys.

Indėnai mus atvilko į stovyklos pakraštį. Laiko apsižiūrėti turėjome nedaug, kadangi tuoj jie mus šiurkščiai nuplėšė nuo arklių ir numetė į žolę. Paskui mus, surištomis rankomis ir kojomis, ištiesė aukštielninkus, kaip dvi odas, ištemptas džiovinti, ir tvirtai pririšo prie kuoliukų, įkaltų į žemę.

Gulėdami tokioje padėtyje, mes, žinoma, jau negalėjome matyti nei stovyklos, net nei žemės. Mes tik matėme ties savimi mėlyną dangų.

Bet kuriomis aplinkybėmis tokia padėtis būtų buvusi sunki. Dėl sužeistos rankos man ji darėsi tiesiog nepakenčiama. Aplink mus susirinko beveik visa stovykla. Vyrai dar anksčiau buvo išėję mūsų pasitikti, o dabar moterys būriavosi aplink iškėtotus mūsų kūnus. Tarp jų maišėsi viena kita indėnų skvo, bet aš labai stebėjausi, kad daugumas moterų buvo afrikietės — mulatės, sambo ir negrės.

Jos apspito mus, erzino ir tyčiojosi iš mūsų. Kai kurios net mus kankino: spiaudė mums į veidą, rovė plaukus ir smaigstė į kūnus dyglius. Ir visos jos dar klykavo, netverdamos kažkokiu velnišku džiaugsmu, ir plepėjo nesuprantamu žargonu, kuris man atrodė kažkoks ispanų ir jamasų kalbų mišinys. Su Džeku elgėsi ne geriau, kaip su manimi. Vienoda odos spalva nesužadino tų velnienių širdyse jokios užuojautos: ir juodasis, ir baltasis buvo lygios pragariško jų įniršio aukos.

Kai kuriuos jų žargono žodžius man pavyko suprasti. Šiek tiek mokėdamas ispanų kalbos, aš galop suvokiau, ką jie ketina mums daryti.

Tai, ką sužinojau, anaiptol manęs nedžiugino: jie mus atsigabeno į stovyklą, norėdami nukankinti. Matyt, tos kančios, kurias patyrėme ligi šiol, jiems atrodė nepakankamos ir netru-

kus turėjome laukti dar didesnių. Mūsų mirtį buvo ruošiamasi paversti linksmu reginiu įtūžusiai miniai, ir šitos raganos džiugavo, nujausdamos pramogą, kurią joms turėjo suteikti musų kančios. Todėl priešas mūsų nenužudė, kaip visus kitus, o paėmė į nelaisvę.

Į kieno gi baisius nagus mes patekome? Nejaugi čia žmonės? Nejaugi jie indėnai? Nejaugi čia seminolai, ligi šiol niekados nekankindavę savo belaisvių?

Tartum atsakymas į šį mano klausimą aplink pasigirdo klaikūs riksmai. Visi balsai lyg vienas kartojo vis tą patį vardą, vis tuos pačius žodžius:

— Mulato-miko! Mulato-miko! Tegyvuoja mulato-miko!

Kanopų trepsėjimas rodė, kad artinasi būrys raitelių. Tai buvo tie, kurie dalyvavo mūšyje, kurie mus nugalėjo ir paėmė į nelaisvę. Nakties žygyje mus lydėjo tik keletas apsaugos karių, ir jie mus atgabeno į stovyklą. Naujai atvykusieji buvo pagrindinio būrio kariai, likę mūšio lauke rinkti trofėjų ir apiplėšti žuvusiųjų priešų.

Aš negalėjau jų matyti, nors jie buvo visiškai arti, tik girdėjau, kaip trypė jų arkliai. Aš gulėjau ir klausiausi tų reikšmingų žodžių:

— Mulato-miko! Tegyvuoja mulato-miko!

Man buvo gerai žinoma, kas yra „Mulato-miko", ir aš klausiausi šių žodžių, apimtas siaubo ir pasišlykštėjimo. Mano būkštavimai dabar pavirto neapsakoma baime. Manęs laukė šiurpus likimas. Jei dabar šalia manęs būtų atsiradęs pats velnias, kažin ar man būtų buvę baisiau.

Mano nelaimės draugas patvirtino, kad bijau ne be reikalo. Mudu gulėjome šalia kits kito ir galėjome kalbėtis. Pasipasakoję savo spėliojimus, pamatėme, kad jie visiškai sutapo.

Greitai mums jau nebeliko jokių abejojimų. Prie pat mūsų ausų nuskambėjo įsakymas, duotas šiurkščiu balsu. Jį išgirdusios, moterys išbėgiojo į visas puses. Užpakalyje sudundėjo sunkūs žingsniai, ir visai prie manęs sustojo žmogus. Po akimirkos jo šešėlis uždengė mano veidą. Aš pamačiau, kad prie manęs stovi pats Geltonasis Džekas!

Nors jis buvo išsitepęs dažais, pakeitusiais natūralią jo veido spalvą, nors vilkėjo blizgučiais papuoštus marškinius, nors buvo su vampumu ir raštuotomis kelnėmis, nors ant jo galvos lingavo trys juodos plunksnos, aš tuoj pažinau mulatą.

XCII skyrius
ĮKASTI IR PADEGTI

Mudu jau laukėme to pasimatymo. Visuotinis riksmas „Mulato-miko" ir po to balsas, kurį išgirdome, mus paruošė tam susitikimui. Man rodėsi, kad, vien tik į jį pažvelgęs, aš krūptelėsiu iš siaubo. Nors ir kaip keista, įvyko atvirkščiai. Aš visai neišsigandau, o, priešingai, pajutau nelyginant kokį džiaugsmą, išvydęs tas tris juodas plunksnas, nusvirusias ant niūraus jo veido.

Aš negirdėjau piktų jo pašaipų, nemačiau tulžingų jo žvilgsnių. Aš nenuleidau akių nuo strauso plunksnų. Jos buvo kelrodė visų mano minčių žvaigždė. Tai, kad jos puošė karaliaus mulato kepurę, išaiškino daug paslapčių. Nepagrįsti įtarinėjimai buvo išrauti iš mano širdies. Išgelbėtojas ir didvyris, kuriuo aš žavėjausi, nebuvo išdavikas. Oceola ne išdavikas! Apie tai galvodamas, aš beveik užmiršau man gresiantį pavojų. Bet mulato balsas mane vėl grąžino į realųjį pasaulį.

— Velniai jus griebtų!— suriko jis, ir jo balse pasigirdo piktas džiūgavimas.— Pagaliau aš atkeršysiu! Ir abiem kartų, juodajam ir baltajam, ponui ir vergui, savo kankintojui ir savo varžovui! Cha-cha-cha! Jie mane pririšo prie medžio,— kalbėjo jis toliau, juokdamasis kimiu balsu,— ir norėjo sudeginti, sudeginti gyvą! Bet dabar atėjo jūsų eilė! Medžių čia užteks. Bet ne, padarysime kitaip. Šimts velnių, kaip tik taip! Bus daug geriau. Nuo laužo belaisviai kartais pabėga. Cha-cha-cha! Ne, pirmiau negu jus sudeginsim, mes jums šį tą parodysime... Ei, jūs,— kreipėsi jis į savo vyrus,— atriškite jiems rankas, pakelkite juos abu ir pasodinkite veidais į palapines... Užtenka, užtenka, taip, gerai... Na, baltasis niekše ir juodasis niekše, žiūrėkite! Ką jūs ten matote?

Jam įsakius, keletas vyrų ištraukė iš žemės kuoliukus, atrišo mums rankas, mus pakėlė ir pasodino veidais į stovyklą.

Jau buvo išaušę, ir saulė skaisčiai švietė. Mes aiškiai matėme visą stovyklą, palapines, arklius ir margą žmonių minią.

Bet mes žiūrėjome ne ten. Tik dvi figūros prikaustė mūsų dėmesį: tai buvo mano sesuo Virginija ir Viola. Jos vėl buvo ta pačia poza, kaip ir tuomet, kai nakčia jas pamačiau pirmą kartą. Viola sėdėjo nuleidusi galvą, o Virginija buvo padėjusi galvą jai ant kelių.

Abiejų plaukai buvo palaidi, ir juodos kasos pynėsi su auksinėmis garbanomis. Aplink stovėjo sargybiniai. Merginos, atrodo, nebuvo mūsų pastebėjusios.

Vadeiva tuoj pasiuntė vieną savo tarną pranešti belaisvėms, kad mes esame čia. Mes matėme, kaip jos krūptelėjo, kada pasiųstasis priėjo prie jų. Jų akys pakrypo į mūsų pusę. Pasigirdo už širdies griebiąs riksmas: jos mus pažino.

Abi merginos sušuko kartu. Sesuo mane pašaukė vardu. Aš jai atsakiau. Ji pašoko, beviltiškai ištiesė rankas ir mėgino bėgti prie manęs. Bet sargybiniai ją sugriebė ir šiurkščiai nuvilko į šalį. O, tai buvo baisus reginys! Man tikriausiai lengviau būtų buvę numirti!

Toliau žiūrėti mums neleido. Vėl mus paguldė aukštielninkus ir pririšo prie kuoliukų. Mulatas stovėjo šalia, plūsdamas mus biauriausiais žodžiais. Bet užvis blogiausia buvo tai, kad jis nešvankiai kalbėjo apie seserį ir Violą. O, kaip baisu buvo klausytis! Jei mums į ausis būtų kas pylęs ištirpintą šviną, tikrausiai nebūtume jautę tokių kančių.

Mes net lengviau atsidusome, kada jis nutilo. Prasidėjo pasiruošimai egzekucijai. Mums buvo sumanyta kažkokia baisi mirtis, tik mes dar nežinojome kokia.

Bet ši nežinia truko neilgai. Ten, kur mes gulėjome, priėjo keletas žmonių, nešini kastuvais ir kapliais. Tai buvo negrai — seni plantacijos darbininkai,— jie mokėjo naudotis šiais įrankiais. Negrai sustojo netoli mūsų ir pradėjo kasti duobę. O dieve, nejaugi jie mus užkas gyvus? Ši mintis mums dingtelėjo pirmiausia. Tai baisu, bet dar buvo ne viskas. Šitie pabaisos mums ruošė dar baisesnę mirtį.

Tylėdami, rimtomis ir iškilmingomis duobkasių minomis negrai dirbo savo darbą. Mulatas stovėjo šalia ir davinėjo nurodymus. Jį buvo apsėdusi nesuvaldoma linksmybė, ir čia tyčiodamasis iš mūsų, čia girdamasis jis pasakojo, kokius sugebėjimus parodys, pasiėmęs budelio pareigas. Moterys ir kariai, susirinkę aplink, juokėsi iš jo sąmojų ir kartais patys mėgino pridėti savo trigrašį prie tų piktų patyčių, o po to visi prapliupdavo demoniškai kvatotis. Mes lengvai galėjome vaizduotis esą pragare tarp besivaipančių velnių, kurie neatstodami lankstėsi prie mūsų ir šaipėsi tiesiai mums į veidus, lyg jausdami ypatingą pasitenkinimą dėl mūsų kančių.

Mes pastebėjome, kad tarp jų maža seminolų. Čia buvo indėnai beveik juodos odos. Jie priklausė jamasų genčiai, kadaise pavergtai seminolų ir ištirpusiai jų tarpe. Daugelis čia buvo negrai, sambo, mulatai, ispanų maronų[1] palikuonys, taip pat bėgliai iš amerikiečių plantacijų. Pastarųjų, matyt, buvo labai daug, kadangi visur girdėjosi anglų kalba. Be abejo, toje margoje minioje buvo ir mūsų vergų, bet jie nėjo artyn, o aš mačiau tik tuos, kurie pasilenkdavo prie manęs.

Greičiau kaip per pusvalandį duobkasiai baigė darbą. Į žemę jie įkalė stulpus deginimui ant laužo ir mus nuvilko į tą vietą, kur jie buvo pastatyti.

Kai tik galėjau apsigręžti, pažvelgiau į tą pusę, kur neseniai mačiau seserį ir Violą, bet jų ten jau nebuvo. Piktadarys liepė jas nuvesti į palapinę ar į krūmus. Jis pasigailėjo merginų — joms neteks pamatyti baisaus reginio, nors sunku buvo patikėti, kad jis jas pašalino kaip tik šiais sumetimais.

Priešais mus juodavo dvi gilios duobės. Bet tai nebuvo mūsų kapai. O jei ir kapai, tai, matyt, galvažudžiai ketino mus palaidoti stačius. Duobių forma buvo nepaprasta ir keista, toks pats buvo ir tikslas, kuriuo jas iškasė. Netrukus viskas paaiškėjo.

Mus nuvedė prie duobių krašto, sugriebė už pečių ir nuleido į žemę. Duobės buvo mums kaip tik iki kaklo. Negrai greitai užmetė duobes žemėmis ir jas sumynė. Dabar viršuje kyšojo tik mūsų galvos.

Tat atrodė išties kvailai. Ir patys būtume galėję pasijuokti, jei nebūtume žinoję, kad esame savo kape.

Minia šėtonų įdėmiai mus stebėjo, protarpiais pratrūkdama kvatotis klaikiu juoku.

Kas gi bus toliau? Ar jau atėjo galas mūsų kančioms ir mus čia paliks mirti baisia, lėta mirtimi. Alkis ir troškulys greitai mus pribaigs. Bet dieve mano, kiek valandų truks ši kankynė? Kiek dar dienų mums lemta šitaip baisiai galuotis, kol mumyse užges paskutinė gyvybės kibirkštėlė,— siaubo ir nevilties dienų? Bet ne, priešams to dar buvo maža.

Tokia mirtis, kokios tikėjomės, jiems atrodė dar pernelyg švelni. Tuos kankinimus sugalvojusio piktadario neapykanta

[1] Maronai — pabėgę plantacijų vergai ir gyvenę miškuose, kalnuose ir pelkėse. Daug maronų buvo Kuboje, Jamaikoje, Haityje, Brazilijoje ir Centrinės Amerikos šalyse. Jie aktyviai dalyvaudavo vergų sukilimuose.

anaiptol dar nebuvo išgiežta — atsargoje jis turėjo dar kitų, daug baisesnių kankinimų.

— Puiku!— šaukė mulatas, žavėdamasis savo išradingumu.— Taip daug geriau, negu juos rišti prie medžio. Puiki mintis, a? Iš čia jie niekur nepabėgs, velniai juos rautų! Duokite šen ugnies!

Ugnies! Vadinasi, jie mus kankins ugnimi! Mes išgirdome baisų, širdį stingdantį žodį. Mums lemta numirti liepsnose!

Dabar mus apėmė neįsivaizduojamas siaubas. Kas galėjo būti dar baisiau, kada atnešė glėbius žabų ir nelyginant vainiku jais apkrovė mūsų galvas, kada atnešė deglus ir jais užkūrė žabus, kada liepsna pradėjo įsigauti vis labiau ir labiau ir nepakenčiamas karštis apgaubė mūsų galvas... Netrukus mūsų kiaušai suanglės ir pavirs nuodėguliais kaip tos liepsnojančios šakos.

Ne, daugiau mes nebegalėjome ištverti! Mūsų kančių taurė buvo perpildyta, ir mes troškome mirties, kuri turėjo padaryti galą mūsų kančioms. Tas kančias didino riksmai, sklidę iš kito stovyklos krašto. Net šią baisią valandą mes pažinome Virginijos ir Violos balsus. Žiaurieji niekšai liepė jas atvesti čionai, kad jos išvystų mūsų mirtį. Mes jų nematėme, bet šiurpus ir gailus jų klyksmas bylojo, kad šį kraupų vaizdą jos regėjo savo akimis.

Vis karščiau ir karščiau degė ugnis, vis arčiau ir arčiau ji slinko, ir jau mus lyžčiojo liepsnos liežuviai. Plaukai ant mano galvos pradėjo raitytis ir svilti.

Visi daiktai pradėjo plaukti prieš mano akis, medžiai virpėti ir svyruoti, visas žemės rutulys ėmė suktis pašėlusiu greičiu.

Nuo baisaus skausmo mano kiaušas, rodos, tuoj tuoj turėjo sprogti. Smegenys tartum išdžiūvo... Aš beveik netekau sąmonės...

XCIII skyrius

DEMONAI AR ANGELAI?

Nejaugi aš miręs ir kenčiu kančias, man paruoštas aname pasaulyje? Nejaugi čia kipšai piktai šaiposi ir erzeliuoja aplink mane?

Bet kas gi čia? Staiga jie išsisklaidė ir pasitraukė. Kažkas priėjo prie mūsų ir kažką jiems sako. Nejaugi čia būtų Pluto-

nas?[1]. Ne, čia moteris. Moteris — čia? Prozerpina?[2]. Jeigu čia yra moteris, tai ji pasigailės manęs.

Tuščia viltis — pragare nėra gailestingumo! Oi, smegenys! Koks siaubas!

Čia tikrai dvi moterys, ir žvilgsniai jų nepikti. Čia angelai. Tur būt, gailestingumo angelai? Taip, tai jie. Štai vienas jų prieina prie ugnies ir skubiai meto į šalis degančius žagarus. Kas ji tokia, toji moteris?

Jei būčiau gyvas, aš ją pavadinčiau Chadž Eva. Bet dabar, kai aš jau miręs, tai, tur būt, čia jos dvasia.

Šalia jos stovi dar viena — jaunesnė ir gražesnė. Jeigu esama angelų, tai čia pats gražiausias iš visų dangaus angelų. Nejaugi čia būtų Majumės dvasia?

Kaip ji pateko į šią baisią velnių irštvą? Čia jai ne vieta. Ji nepadarė nusikaltimo, už kurį turėjo būti čia įmesta.

Kur aš? Ar tai ne sapnas? Ką tik aš visas buvau ugnyje, o dabar dega tik mano smegenys. Mano kūną apgaubė vėsa. Kur aš?

Kas esi tu, palinkusi prie manęs ir nešanti man vėsą? Nejaugi čia tu, Chadž Eva, pamišusi gražuolė?

Kieno gi tokie švelnūs pirštai liečia mano smilkinius? Oi, kokią palaimą man teikia lengvas jų lytėjimas!.. Pasilenk, kad galėčiau pažvelgti tau į veidą ir padėkoti tau... Majumė! Majumė!

* * *

Aš nemiriau. Aš gyvas. Ir aš išgelbėtas. Pati Chadž Eva, o ne jos dvasia, liejo ant manęs šaltą vandenį. Pati Majumė žiūrėjo į mane žavingai gražiomis, spindinčiomis akimis. Nenuostabu, kad šias moteris aš palaikiau angelais.

— Po velnių!— pasigirdo nuo įtūžio kimus balsas.— Veskite šalin šias moteris! Vėl užkurkite laužą!.. Pamišėle, šalin iš čia! Eik pas savo gentį. Čia mano belaisviai! Tavo vadas neturi teisės... Velniop! Nesikišk į mano reikalus!.. Užkurkite laužą!

— Jamasai!— sušuko Chadž Eva, kreipdamasi į indėnus.— Neklausykite jo! Bijokite Vikomės keršto! Jis supyks ir jus nu-

[1] Plutonas — pagal senovės graikų mitologiją požeminio pasaulio dievas.

[2] Prozerpina — senovės romėnų mitologijoje požeminio pasaulio deivė, Plutono žmona.

baus. Kur tik beeitumėt, čita-miko visur persekios jus! Jo uodegos tarškėjimas amžinai skambės jūsų ausyse! Jis gels jums į kojas, kada jūs būsite miške... Sakyk, gyvačių karaliau, ar ne tiesą kalbu?

Tai sakydama, Chadž Eva paėmė barškuolę į rankas ir ją atkišo, kad visi galėtų matyti. Gyvatė sušnypštė ir sutarškino uodega, sukeldama skardų „ski-rr".

Kas galėjo abejoti, kad tai nebuvo jos žodžius patvirtinantis atsakymas? Jau tik ne jamasai. Sukaustyti siaubo, jie sustingo, perverti visagalinčios burtininkės žvilgsnio.

— O jūs, juodieji bėgliai ir išdavikai, kuriems nėra dievo ir kurie nebijote Vikomės, tik išdrįskite vėl užkurti laužą!.. Tik išdrįskite pamėtėti į ugnį bent vieną rykštelę, tuoj patys atsidursite belaisvių vietoje! Tuoj čia bus tas, kuris stipresnis už geltonąjį jūsų pabaisą,— jūsų vadas!.. Štai jis, Tekanti Saulė! Jis eina! Jis jau nebe toli!

Ji nutilo, ir tą pačią akimirką miške pasigirdo arklių kanopų trepsėjimas. Šimtai balsų sušuko kaip vienas:

— Oceola! Oceola!

Šie šauksmai buvo gydomasis balzamas mano klausai. Pasijutęs beveik jau išgelbėtas, aš vėl pradėjau bijoti, kad visa tai, kas įvyko, nebūtų tik trumpa kankinimų pertrauka. Mes anaiptol dar nebuvome išvengę mirties: juk mus gynė tik silpnos moterys. Mulatas su nuožmiais savo pakalikais vargu ar būtų joms nusileidęs. Nei jų grasinimų, nei jų maldavimų jis visai nebūtų paisęs — vėl būtų liepęs užkurti laužus ir galutinai mus nukankinęs. Veikiausiai taip ir būtų atsitikę, jei ne laiku atskubėjęs Oceola.

Kai jį pamačiau ir išgirdau jo balsą, aš bemat padrąsėjau. Oceolos apsaugoje mums nebebuvo ko daugiau bijoti. Vidujis balsas man sakė, kad atvyko mūsų išgelbėtojas.

Jo ketinimai netrukus paaiškėjo. Jis sustojo prie pat mūsų, nušoko nuo gražaus juodo arklio, taip pat gausiai išpuošto, kaip ir jis pats, ir, sviedęs pavadžius pirmam pasitaikiusiam kariui, priėjo prie manęs. Jo stotas buvo didingas, jo apdaras — vaizdingas ir puošnus. Ir vėl aš pamačiau, šį sykį teisėtai, išdidžią galvą puošiančias tris strauso plunksnas, kurios tiek kartų klaidino mano vaizduotę.

Priėjęs prie mūsų, Oceola sustojo ir įdėmiai pasižiūrėjo. Jis galėjo nusišypsoti, matydamas mus tokioje nevykusioje padė-

tyje, bet jo veide nebuvo nė šešėlio lengvabūdiškumo. Atvirkščiai, jis buvo rimtas, ir iš jo akių švietė užuojauta. Man net pasirodė, kad jis nuliūdęs.

Keletą minučių jis stovėjo nejudėdamas ir netardamas nė žodžio. Jis žiūrėjo čia į mane, čia į mano draugą, tartum stengdamasis mus atskirti. Tai padaryti buvo nelengva: aprūkę dūmais, aptekę prakaitu ir aplipę pelenais, mes buvome panašūs į vienas kitą. Mus buvo sunku pažinti.

Tuo tarpu Majumė tyliai prisiartino prie Oceolos ir kažką jam pašnibždėjo į ausį. Paskui vėl sugrįžo prie manęs, atsiklaupė ant kelių ir palietė mano smilkinius švelniomis rankomis.

Niekas negirdėjo Majumės žodžių, išskyrus jaunąjį vadą. Jie jam padarė magišką poveikį: jis visas pasikeitė. Jo akys rūsčiai sužaibavo, ir liūdname žvilgsnyje blykstelėjo įnirtis. Atsigręžęs į geltonąjį vadą, jis sušnibždėjo vieną žodį:

— Šėtone!

Paskui keletą sekundžių tylėdamas primygtinai žiūrėjo į mulatą, tartum norėdamas jį sudeginti žvilgsniu. Mulatas stengėsi nukreipti akis nuo įdėmaus jo žvilgsnio, drebėjo kaip lapas ir tylėjo.

— Šėtone ir niekše!— bylojo toliau Oceola, nekeisdamas nei tono, nei pozos.— Tai taip tu klausai mano įsakymo? Argi aš tau liepiau paimti šiuos žmones į nelaisvę? Niekšingas išdavike ir verge! Kas tau leido juos kankinti ugnimi? Kas tave pamokė? Žinoma, tik jau ne seminolai. Tu ir tavo piktadariai veikėte jų vardu. Tu užtraukei gėdą seminolams! Prisiekiu Vikomės dvasia, man reikėtų tave pastatyti į vietą tų, kuriuos tu čia kankinai, ir deginti tave taip, kad beliktų vieni pelenai! Bet aš daviau sau žodį niekados nieko nekankinti. Šalin iš mano akių!.. Beje, ne, palauk! Tu gali dar būti man reikalingas...

Ir, baigęs savo kalbą šiais netikėtais žodžiais, jaunasis vadas vėl atsigręžė į mane.

Mulatas netarė nė žodžio, bet jo akyse aiškiai galėjai įskaityti norą keršyti. Man pasirodė, kad jis žiūri į nuožmius savo bendrininkus, tartum juos ragindamas įsikišti. Bet jie žinojo, kad Oceola atvyko ne vienas: buvo girdėti, kaip miške trypė arkliai. Ten buvo Oceolos kariai. Jam reikėjo tik šūktelėti: „Jocho-echi!"— ir jie būtų atlėkę jam į pagalbą anksčiau, negu būtų nutilęs jo balso aidas.

Tur būt, tai supratęs, geltonasis vadas tylėjo. Vienas žodis, jo pasakytas tą akimirką, galėjo jį pražudyti.

Niūrus, apsiniaukęs, jis buvo nebylus kaip žemė.

— Išlaisvinkite juos!— įsakė Oceola, kreipdamasis į buvusius duobkasius.— Tik žiūrėkite, su kastuvais būkite atsargesni! Rodos, atvykau kone paskutinę akimirką!.. Aš buvau toli, Rendolfai,— kreipėsi jis į mane,— bet, sužinojęs, kas atsitiko, lėkiau kaip viesulas. Jūs sunkiai sužeistas?

Aš bandžiau padėkoti ir jį patikinti, kad mano žaizda nepavojinga, bet mano balsas buvo toks nusilpęs ir kimus, kad vos buvo girdimas. Gailestinga kažkieno ranka man padavė vėsaus gėrimo; aš pasijutau stipresnis, atsidusau ir netrukus galėjau kalbėti.

Mus greitai atkasė. Pagaliau mes vėl buvome laisvi ir stovėjome ant žemės!

Pirmiausia aš norėjau pulti prie savo sesers. Bet kaip nustebau, kada Oceola mane sulaikė.

— Pakentėkite!— tarė jis.— Pakentėkite truputį. Majumė nueis ir jai pasakys, kad pavojus jums praėjęs... Žiūrėkite, ji jau žino tai... Majume, nueik pas mis Rendolf ir pasakyk, kad jos broliui niekas daugiau negresia. Tuoj jis bus pas ją. Tegu dar truputį palaukia... Eik, sese, ir ją nuramink!— Paskui jis kreipėsi į mane ir pašnibždom pridūrė:— Ji ten tyčia pasodinta. Einam, aš jums parodysiu vieną daiktą, kuris jus labai nustebins. Negalima gaišti nė akimirkos! Aš girdžiu savo žvalgų ženklus. Dar minutė — ir bus per vėlu! Einam gi! Einam!

Neprieštaraudamas aš nusekiau paskui vadą, kuris skubiais žingsniais pasuko miško link.

Jis įėjo į mišką, bet nelindo gilyn, o sustojo po tankių lapų priedanga ir atsigręžė į tą pusę, kur mes ką tik stovėjome.

XCIV skyrius
ARENSO RINGHOLDO MIRTIS

Visiškai nieko nenuvokiau, ką manė daryti vadas ir ką aš turėjau pamatyti.

Netverdamas iš nekantrumo, aš jo pasiteiravau apie tai.

— Naujas būdas įsigyti mylimąją,— atsakė jis šyptelėjęs.

— Bet kas tasai įsimylėjėlis? Ir ką jis išsirinko?

— Kantrybės, Rendolfai, jūs viską pamatysite. O, tai retas reginys, labai įdomus ir painus farsas!.. Jis būtų tiesiog juokingas, jei nebūtų tragiškas. Jūs viską pamatysite. Tik per ištikimą draugą aš tai sužinojau ir dabar visa tai pamatysiu savo paties akimis. Ir už tai, kad aš esu čia, ir už tai, kad man pavyko jus išgelbėti (dabar tai jau neabejotinai aišku), ir ypač už savo sesers garbės išgelbėjimą jūs turite būti dėkingi Chadž Evai!

— Kilni moteris!

— Tss! Jie jau netoli. Aš girdžiu trepsint arklių kanopas. Vienas, du, trys... Taip, čia bus jie. Pažvelkite ten!

Aš pažvelgiau jo rodoma kryptimi. Nedidelis būrelis raitelių išjojo iš miško ir kiek įkabindami leidosi į aikštę. Spausdami pentinais arklius ir garsiai šaukdami, jie zovada nulėkė tiesiai į vidurį stovyklos. Ją prijoję, jie iššovė iš pistoletų į orą ir, vis šaukdami, nudūmė į kitą aikštės pusę.

Tai buvo baltieji, ir tat mane be galo stebino. Bet dar daugiau mane nustebino tai, kad aš juos pažinojau. Bent jau man buvo pažįstami jų veidai... Šie žmonės — didžiausi niekšai iš mūsų gyvenvietės. Bet trečiasis siurprizas man buvo, kada aš įdėmiau įsižiūrėjau į jų vadeivą. Ką jau ką, o jį pažinojau labai gerai: tai buvo pats Arensas Ringholdas!

Dar nespėjau atsipeikėti nuo trečiosios staigmenos, o jau manęs laukė ketvirtoji. Negrai ir indėnai jamasai, matyt, išsigandę šio užpuolimo, išlakstė ir sulindo į krūmus. Jie garsiai klykė ir bėgdami taip pat šaudė iš pistoletų į orą.

Viena paslaptis po kitos! Ką visa tai reiškia?

Aš jau buvau vėl besikreipiąs su klausimu į savo draugą, bet pastebėjau, kad jis kažką veikia ir, matyt, nenori, kad trukdyčiau. Jis apžiūrinėjo šautuvą, lyg tikrindamas taikiklį.

Vėl pažvelgęs į aikštę, pamačiau, kad Ringholdas prijojo prie mano sesers ir sustojo. Aš girdėjau, kaip jis ją pavadino vardu ir ištarė keletą malonių žodžių, o jo palydovai tuo tarpu vis šaukė ir lakstė po aikštę, šaudydami į orą. Ringholdas kilstelėjo, rengdamasis nušokti nuo arklio.

— Jo valanda išmušė,— pasakė Oceola ir negirdimais žingsniais žengė į priekį.— Jau seniai jis nusipelnė bausmės, ir pagaliau jis ją gaus!

Taręs šiuos žodžius, jis išėjo į atvirą vietą.

Aš mačiau, kaip jis pakėlė šautuvą. Jo vamzdis buvo atsuktas tiesiai į Ringholdą. Po akimirkos driokstelėjo šūvis. Iš Oceolos lūpų išsiveržė skardus šūksmas: „Kacha-kuine!" Ringholdo arklys šastelėjo į šalį su tuščiu balnu, o jis pats nugriuvo į žolę ir pradėjo mėšlungiškai blaškytis.

Jo palydovai suriko iš siaubo. Nė žodžio nepasakę nei sužeistam savo vadeivai, nei jį šovusiam žmogui, jie akimirksniu dingo krūmuose.

— Taikiklis buvo netikslus,— šaltai tarė Oceola:— jis dar gyvas. Aš labai daug iškentėjau per tą niekšą, bet vis dėlto jo pasigailėčiau, jei ne mano priesaika. Priesaiką aš turiu ištesėti! Jis mirs!

Sulig tais žodžiais jis šoko prie Ringholdo, kuris jau buvo pasikėlęs ir mėgino nušliaužti į krūmus, tarsi dar tikėdamasis išsigelbėti. Kai pamatė, kad rūstusis keršytojas jį baigia prisivyti, niekšas kraupiai suriko iš siaubo. Paskutinį kartą gyvenime girdėjau jo balsą.

Oceola keliais šuoliais atsidūrė šalia jo. Ore blykstelėjo ilgas peilis ir taip greitai nusileido, kad vos spėjau pastebėti.

Tai buvo mirštamas smūgis. Ringholdo kojos sulinko, ir jis griuvo negyvas toje pat vietoje, kur jį pasivijo Oceola,— sustingęs jo kūnas liko gulėti susirietęs.

— Tai ketvirtasis ir paskutinysis mano priešas,— pratarė vadas, grįždamas pas mane.— Paskutinysis, kuriam prisiekiau atkeršyti!

— O Skotas?— paklausiau aš.

— Tai trečiasis, ir jį nudėjo vakar ta pati ranka... Ligi šiol,— toliau kalbėjo Oceola, valandėlę patylėjęs,— aš koviausi, trokšdamas keršyti, ir atkeršijau. Aš esu patenkintas, ir dabar...— jis nutilo.

— Ir dabar?— nejučiom paklausiau.

— Dabar man vis tiek, kada jie mane nužudys!

Tardamas šiuos žodžius, Oceola atsisėdo ant išvirtusio medžio ir užsidengė rankomis veidą. Aš supratau, kad jis nenori, jog jam prieštaraučiau.

Oceolos balse skambėjo liūdesys, tartum kažkoks gilus nenumaldomas sielvartas būtų slypėjęs jo širdyje. To sielvarto nenumalšinsi, nesušvelninsi paguodos žodžiais. Aš jau seniai buvau tai pastebėjęs. Tokią valandą verčiau buvo palikti jį vieną, ir aš tyliai pasitraukiau į šalį.

Po kelių akimirkų sesuo jau buvo mano glėbyje. O šalimais Juodasis Džekas guodė Violą, spausdamas ją prie juodos savo krūtinės.

Senojo jo varžovo niekur nebuvo matyti. Per tariamą užpuolimą Geltonasis Džekas pasekė savo valdinių pavyzdžiu ir dingo miške, ir, nors didžioji jų dalis dabar jau buvo sugrįžusi į stovyklą, geltonojo vado ir pėdos atšalo.

Jo dingimas sukėlė Oceolai įtarimą. Jam vėl grįžo ryžtas ir energija. Jis sušaukė savo karius ir keletą išsiuntė ieškoti mulato. Bet jie niekur jo nerado ir parjojo atgal. Vienas karys viską paaiškino: Ringholdas turėjo penkis palydovus, o, apžiūrėjęs kelią, indėnas surado šešių arklių pėdas.

Ši žinia, matyt, nelabai maloniai nuteikė Oceolą. Jis vėl išsiuntė karius ieškoti mulato ir įsakė žūt būt jį surasti ir pristatyti gyvą ar negyvą.

Griežtumas, kuriuo jis davė šį įsakymą, rodė, kad Oceola pradėjo abejoti Geltonojo Džeko ištikimybe. Kariai, matyt, irgi taip manė.

Patriotų partija, daug iškentėjusi pastaruoju metu, žymiai sumažėjo. Keletas nedidelių genčių, išvargintos karo ir spiriamos bado, pasekė Omatlos pavyzdžiu ir liovėsi priešinusios. Ligi šiol indėnai laimėdavo visus mūšius. Bet jie suprato, kad baltieji turi lemiamą jėgų persvarą ir anksčiau ar vėliau vis tiek nugalės. Ilgus metus kaupęsis kerštо troškimas dėl neteisybės ir priespaudos iš pradžių jiems teikė stiprybės, bet dabar jie buvo su kaupu atkerščiję ir tuo pasitenkino. Tėvynės meilė, prisirišimas prie savo protėvių žemės, patriotizmas — visa tai buvo mesta į vieną svarstyklių pusę, o į antrą — siaubas akivaizdoje visiškos ir neišvengiamos pražūties. Ir antroji lėkštė nusvėrė.

Kovos entuziazmas pamažu pradėjo blėsti. Jau ėjo taikos derybos. Indėnai buvo priversti sudėti ginklus ir keltis į kitas žemes. Net Oceola nebūtų galėjęs sulaikyti savo žmonių: seminolai vis tiek būtų priėmę taikos sąlygas. O, be to, kažin ar jis juos būtų mėginęs laikyti. Turėdamas nepaprastą įžvalgumo dovaną, jis gerai suvokė savo ir priešų jėgą ir galimumus. Jis numatė visas nelaimes, kurios galėjo ištikti jo tautiečius ir jo tėvynę. Rinktis nebuvo iš ko!

Kaip tik šitų nelaimių nuojauta ir buvo tikroji jo liūdesio priežastis, to liūdesio antspaudu buvo pažymėtas visas jo elgesys, visi jo žodžiai... O gal prie to dar prisidėjo ir gili širdies

žaizda — kankinanti ir beviltiška meilė merginai, kurios niekados negalėjo tikėtis pavadinti savo žmona.

Aš labai jaudinausi, kada jaunasis vadas priėjo prie mano sesers. Mat, ir dabar mane kankino slogus įtarimas, ir aš juos abu sekiau su didžiausiu dėmesiu.

Bet mano įtarinėjimai buvo visiškai be pagrindo. Nei Oceola, nei sesuo man neteikė jokios dingsties nerimauti. Jaunasis vadas buvo kuklus ir mandagus. Sesers žvilgsnyje galėjai įskaityti tiktai karštą dėkingumą.

— Mis Rendolf, aš turiu jūsų atsiprašyti už sceną, kurią jūs ką tik stebėjote. Bet aš negalėjau leisti tam žmogui pasprukti. Jis buvo ne tik jūsų, bet ir mūsų didžiausias priešas. Mulato padedamas, jis suvaidino šį tariamą užpuolimą, tikėdamas priversti jus tapti jo žmona. Bet jei jam tai nebūtų pavykę, jis būtų nusimetęs kaukę, ir tada... Man nereikia sakyti, ko jūs galėjote tada susilaukti... Kokia laimė, kad atskubėjau laiku!

— Kilnusis Oceola!— sušuko Virginija.— Jūs du kartus išgelbėjote gyvybę ir mano broliui, ir man. Kaip jums atsidėkoti už tai? Man trūksta žodžių... Aš galiu jums pasiūlyti tik šį menką mūsų dėkingumo įrodymą.

Tai pasakiusi, ji priėjo prie vado ir jam įteikė sulankstytą pergamentą, kurį nešiojosi prie krūtinės.

Oceola tuoj pažino šį dokumentą: tai buvo aktas, duodąs teisę valdyti jo tėvo dvarą.

— Ačiū!— tarė jis, liūdnai šypsodamasis.— Čia iš tikrųjų nesavanaudiškas draugystės įrodymas. Bet, deja! Viskas pavėluota. Tos, kuri užvis labiausiai pasaulyje norėjo gauti šį brangų dokumentą, kuri taip troško sugrįžti į mylimą savo gūžtą, jau nebėra gyvųjų tarpe. Mano motina mirė! Vakar jos vėlė išskrido į amžinybę...

Šią baisią naujieną Majumė išgirdo pirmą kartą. Prislėgta neapsakomo sielvarto, apsipylusi ašaromis, ji puolė mano seseriai ant kaklo. Jos apsikabino, ir abiejų ašaros susimaišė. Įsigalėjo tyla, kurią trikdė tik merginų rauda. Kartais pasigirsdavo Virginijos balsas, šnibždantis paguodos žodžius. Pats Oceola buvo toks susijaudinęs, kad negalėjo ištarti nė žodžio.

Bet praėjo keletas minučių, ir jis susivaldė.

— Klausykite, Rendolfai!— tarė jis.— Mes negalime gaišti, minėdami praeitį, kada ateitis tokia niūri ir neaiški. Jums reikia grįžti į savo plantaciją ir pagalvoti apie naujo namo sta-

tybą. Jūs netekote tik namo, o derlingos jūsų žemės išliko. Negrai jums bus sugrąžinti — aš tuo pasirūpinau. Jie jau yra kelyje į plantaciją. Čia ne vieta jai,— jis parodė į Virginiją,— ir jūs negalite gaišti su išvykimu. Arkliai jau pabalnoti. Aš pats jus palydėsiu iki sienos, o toliau jums nėra ko bijoti jokių priešų.

Tardamas šiuos žodžius, jis reikšmingai pažvelgė į Ringholdo lavoną, gulintį aikštelės pakraštyje. Aš supratau jį, bet netariau nė žodžio.

— O ji?— paklausiau aš, rodydamas į Majumę.— Miškas — blogas prieglobstis, ypač tokiu metu. Ar leisite ją su mumis?

Oceola paėmė man už rankos ir tvirtai paspaudė. Aš apsidžiaugiau, sugavęs blykstelėjusį jo akyse dėkingumą.

— Ačiū!— sušuko jis.— Ačiū už draugišką pasiūlymą. Aš pats to norėjau jūsų prašyti. Jūsų tiesa — ji negali toliau gyventi medžių prieglobstyje. Rendolfai, atiduodu į jūsų rankas jos gyvybę ir garbę! Imkite ją su savimi, į savo namus!

XCV skyrius

MIRTIES NUOJAUTA

Kai palikome indėnų stovyklą, saulė jau krypo į vakarus. Aš visiškai neturėjau jokio supratimo, kurlink reikėjo keliauti. Bet su tokiu vadovu galėjau būti ramus, kad nepaklysiu.

Mes buvome toli nuo Suonos gyvenvietės, už visos dienos kelio, ir namus tikėjomės pasiekti tik baigiantis kitai dienai. Naktis žadėjo būti šviesi, mėnesėta, jei neužslinks debesys. Mes nusprendėme joti visą vakarą ligi vėlos nakties, o paskui sustoti poilsio. Taip galėjome žymiai sutrumpinti rytdienos kelią.

Mūsų vadovas gerai pažinojo vietovę, čia jam buvo žinomas kiekvienas takelis.

Ilgą laiką kelias ėjo retu mišku, ir mes galėjome joti visi greta. Bet pamažu takelis ėmė vis siaurėti, ir dabar jau turėjome joti po du arba po vieną. Jaunasis vadas ir aš jojome priekyje, o mūsų seserys sekė iš paskos. Toliau jojo Džekas ir Viola. Kavalkados užpakalyje risnojo šešetas indėnų, Oceolos asmens sargybinių.

Aš stebėjausi, kad jis buvo pasiėmęs tiek mažai karių, ir net pareiškiau savo būkštavimus. Bet į pavojų Oceola pažiūrėjo la-

bai atsainiai. Kareiviai, pasakė jis, puikiai žino, kad nakties metu jiems čia neverta nė rodytis. Na, o į tą vietovę, kuria turėjome joti dienos šviesoje, tai joks kariuomenės būrys nedrįstąs nė kojos kelti. Pastaruoju metu net žvalgyba ten nesiunčiama. Mes galį sutikti tik indėnus. Nuo to laiko, kai prasidėjo karas, Oceola dažnai vienui vienas jodinėdavęs tuo keliu. Jis buvo įsitikinęs, kad jokio pavojaus nesą.

Na, o aš anaiptol nebuvau tuo tikras. Aš žinojau, kad kelias, kuriuo jojome, eina netoli Kingo forto. Man toptelėjo į galvą pabėgusi Ringholdo gauja. Labai gali būti, kad jie nulėkė tiesiai į fortą ir ten pranešė apie plantatoriaus mirtį, šį atsitikimą pagražindami savo pasakojimais, kaip narsiai jie puolę indėnus. Valdžios akyse Ringholdas buvo ne eilinis žmogus. Fortas galėjo išsiųsti būrį, ir mes rizikavome su juo susitikti.

Aš pagalvojau ir apie kitą aplinkybę — apie paslaptingą mulato dingimą. Jis, ko gero, bus susidėjęs su tais žmonėmis. Tai man pasirodė įtartina. Savo samprotavimus išdėsčiau vadui.

— Bijoti nėra ko,— tarė jis.— Mano pėdsekiai eina paskui juos. Jie laiku praneš viską, kas reikalinga. Beje, ne...— pridūrė jis, lyg svyruodamas ir akimirką susimąstydamas.— Jie gali jų ligi nakties nepavyti, ir tada... Jūsų tiesa, Rendolfai! Aš apie tai nepagalvojau. Aš numojau ranka į tuos pašlemėkus, bet mulatas — visai kas kita. Jis žino visus takelius ir jei yra išdavikas, jei... Bet mes jau kelionėje ir turime varytis toliau. Jums nėra ko bijoti, na, o aš... Oceola savo gyvenime niekada nebėgo nuo pavojaus. Jis to nedarys ir dabar. Ir patikėkite, Rendolfai, aš veikiau ieškau pavojaus, negu bėgu nuo jo!

— Ieškote pavojaus?

— Taip, mirties, mirties!

— Tyliau! Nereikia, kad jie girdėtų jūsų žodžius.

— O taip!— pridūrė jis, prislopindamas balsą ir tartum kalbėdamasis su savimi.— Bet taip yra iš tikrųjų, aš trokštu jos!

Tuos žodžius jis ištarė taip susijaudinęs, jog neliko jokių abejonių, kad kalba rimtai. Jį vis kankino baisus sielvartas. Kas galėjo būti jo priežastis?

Aš nebegalėjau ilgiau tylėti. Mane skatino ne smalsumas, o draugystė. Ir aš išdrįsau paklausti, ko jis toks nusiminęs.

— Vadinasi, jūs pastebėjote? Bet ne anksčiau, negu mes pakilome į kelionę, ne anksčiau, negu išreiškėte draugiškąjį pa-

siūlymą... Ak, Rendolfai! Dabar aš ramus ir laimingas. Dėl jos vienos likimo mane apimdavo siaubas, kai pagalvodavau apie artėjančią mirtį!

— Kodėl jūs kalbate apie mirtį?

— Todėl, kad ji arti.

— Arti... jums?

— Taip, man! Mano širdis jaučia, kad ilgai negyvensiu.

— Kas per kvailystės, Paueli!

— Drauge mano, tai gryna tiesa. Aš jaučiu, kad netrukus mirsiu...

— Oceola, sunku patikėti, kad čia būtų jūsų žodžiai! Juk jūs esate pakilęs aukščiau už visokius prietarus. Niekados nepatikėsiu, kad galėtumėte būti jų vergas!

— Jūs manote, kad aš kalbu apie kokius antgamtiškus ženklus? Apie varnų krankimą arba apie nakties palėdų ūkavimą? Arba apie pranašingus ženklus danguje, žemėje ir vandenyje? Ne, ne, aš neteikiu reikšmės šiems kvailiems prietarams. Ir vis dėlto žinau, kad greitai turiu mirti. Tai yra realus fizinis jutimas, pranašaujantis artėjantį galą. Jis slypi čia!

Tai sakydamas, jis pakėlė ranką ir parodė į krūtinę. Aš supratau lemtingą šio mosto reikšmę.

— Aš labiau norėčiau,— tarė jis kiek patylėjęs,— numirti kovos lauke. Žinoma, mirtis yra atgrasi bet kuriuo pavidalu, bet toks galas vis dėlto man atrodo garbingesnis. Jau geriau tokia mirtis, negu niekinga egzistencija ir lėtas merdėjimas... Taip, jau verčiau tokia! Dešimtis kartų aš mečiau iššūkį mirčiai, buvau jau visai arti jos. Bet kaip bailys, kaip drovi nuotaka ji atsisakydavo susitikti su manimi...

Kažkas beveik nežemiška nuskambėjo jo juoke, kuriuo jis palydėjo pastaruosius savo žodžius. Keistas palyginimas! Keistas žmogus!

Aš norėjau jį paguosti. Bet jam to nereikėjo: jis išrodė laimingesnis, negu anksčiau. Paikas mano vapėjimas, kad jis atrodo gerai, būtų buvę tik žodžiai, paleisti vėjais. Jis būtų supratęs, kad tai kalbu tik iš draugiškumo. Ir pats tai jaučiau. Juk negalėjau nematyti, kokia blyški jo oda, kokie ploni, sulysę pirštai, kokios blausios, įkritusios akys. Baisus kirminas graužė kilnios dvasios apvalkalą. O aš dėl to kaltinau visai kitas priežastis!

Būsimas sesers likimas kaip sunkus akmuo gulėjo jam ant širdies. Jis man tai pasakė, kada mudu nujojome toliau.

Neverta kartoti pažadų, kuriuos aš jam daviau. Jų nereikėjo net sutvirtinti priesaika. Asmeninės laimės siekimas būtų neleidęs man jų laužyti.

XCVI skyrius

OCEOLOS LIKIMAS. PABAIGA.

Mes sėdėjome nedidelėje proskynoje, kur buvo įsikūrusi mūsų stovykla. Tai buvo graži pievelė, gausiai priaugusi gardžiai kvepiančių gėlių. Mėnulis žėrė iš aukštybių sidabrinę šviesą, ir viskas aplinkui buvo matyti kaip dieną. Aukštų palmių lapus, vaškinius magnolijos žiedus ir geltonmedžio žiedus — viską galėjai aiškiai įžiūrėti mėnulio šviesoje.

Mes sėdėjome visi keturi — broliai ir seserys, laisvai šnekučiuodamiesi, kaip anomis dienomis. Ir viskas aplinkui gyvai mums priminė praeitį.

Bet mūsų mintys buvo tik liūdnos, nes galvojome apie ateitį. Gal būt, mums niekados daugiau nebus lemta visiem keturiem susitikti. Žiūrėdamas į draugą, kuriam netrukus skirta mirti, aš jaučiau, kaip mano širdyje pamažu blėsta visi malonūs prisiminimai.

Kingo fortą prajojome laimingai, nesutikę baltųjų. Kaip atrodė keista, kad aš turėjau bijoti susitikimo su savo rasės žmonėmis! Dabar mes nelaukėme nei pasalų, nei atviro užpuolimo. Indėnų sargybiniai su Juoduoju Džeku apsistojo proskynos viduryje. Jie susispietė būreliu aplink ugnį ir gaminosi vakarienę. Jų vadas taip buvo įsitikinęs savo saugumu, kad net nepastatė ant takelio sargybinio. Matyt, jis visiškai abejingai žiūrėjo į pavojų.

Jau buvo vėla naktis, ir mes ketinome skirstytis į savo palapines, kurias mums pastatė kariai. Tuo tarpu miške išgirdome keistą triukšmą. Mano ausyse jis skambėjo kaip vandens pliuškenimas, kaip liūtis, kaip tolimų krioklių šniokštimas.

Oceola buvo kitos nuomonės. Jis girdėjo nenutylantį lapų šlamėjimą ir šiugždesį, keliamą daugybės žmonių ar gyvulių, besibraunančių per krūmus.

Mes akimirksniu pašokome ir sustojome, įdėmiai klausydamiesi.

Triukšmas nesiliovė. Bet dabar mes jau aiškiai girdėjome sausų šakelių traškesį ir metalinių ginklų žvangėjimą. Trauktis buvo vėlu. Triukšmas sklido iš visų pusių, ginkluotų žmonių ratas glaudėsi aplink proskyną.

Aš pažvelgiau į Oceolą. Tikėjausi, kad jis puls prie savo šautuvo, gulinčio greta. Ir kaip nustebau, kada jis nepajudėjo iš vietos.

Keletas jo šalininkų pašoko ir nuskubėjo prie vado, laukdami įsakymų. Jų žodžiai ir mostai aiškiai rodė, kad jie pasiryžę ginti Oceolą ligi paskutinio kraujo lašo.

Į karštus jų žodžius Oceola ranka padarė ženklą, kuris, rodos, juos nustebino. Šautuvų vamzdžiai staiga nusviro žemyn, ir kariai sustingo, abejingi ir tylūs, tartum nusprendę daugiau nekelti savo ginklų.

— Per vėlu,— ramiai tarė Oceola,— per vėlu! Mes esame apsupti iš visų pusių. Gali būti pralietas nekaltas kraujas. O jiems reikalinga tik mano gyvybė. Tegu jie eina artyn! Aš sveikinu juos! Lik sveika, sese! Rendolfai, lik sveikas! Būk sveika, Virg...

Majumė, Virginija ir aš lig šiol tvardėmės ir tik tyliai verkėme, o dabar garsi mūsų rauda nustelbė balsą, tariantį šiuos baisius atsisveikinimo žodžius.

Susibūrę aplink vadą, mes nepastebėjome, kas darėsi aplink mus. Kol kareivių riksmai ir garsūs komandos žodžiai mums priminė, kad esame apsupti, visas mūsų dėmesys buvo nukreiptas į Oceolą. Mes pamatėme, kad mus apsiautė grandinė žmonių mėlynais mundurais. Jų durtuvai žvilgėjo aplink mus kaip nepralaužiama siena. Bet kadangi niekas nesipriešino, tai nebuvo ir šūvių. Buvo girdėti tik žmonių balsai ir plieno žvangėjimas.

Šūviai sutrinksėjo vėliau, bet jie nebuvo pragaištingi. Tai buvo džiaugsmo saliutas: kareiviai šventė pergalės šventę, paėmę į nelaisvę tokį svarbų priešininką.

Į nelaisvę paėmimo ceremonija greitai baigėsi. Oceolą laikė du kareiviai. Jis stovėjo tarp baltaveidžių savo priešų.. Oceola buvo nelaisvėje!

Jo šalininkai taip pat buvo suimti, ir kareiviai pasitraukė truputį į šalį, sudarydami kiek platesnį ratą. Belaisviai liko viduryje.

Tą akimirką netoli belaisvių, priešais kareivių gretas, atsirado kažkoks žmogus. Jis kažką kalbėjosi su karininku. Iš drabužių jį galėjai palaikyti indėnu, bet geltonas veidas rodė kitką. Ant galvos jis turėjo raištį, virš kurio svyravo trys juodos plunksnos. Neliko jokių abejojimų, kas buvo tas žmogus!

Šis reginys kiekvieną galėjo išvaryti iš proto. Jį pamačius, seminolų vadui grįžo visa audringa jo energija. Išsvaidęs į šalis savo sargybinius kaip švininiu kareivėlius, jis ištrūko iš jų rankų ir puolė prie geltonveidžio žmogaus.

Mulato laimė, kad Oceola buvo beginklis: jis neturėjo nei pistoleto, nei peilio. Kol jis mėgino atsukti nuo kareivio šautuvo durtuvą, išdavikas suspėjo pabėgti. Kada Oceola pamatė, kad niekšas išlindo pro tankias kareivių eiles ir jau paspruks nuo keršto, iš jo krūtinės išsiveržė tulžingas riksmas.

Bet išsigelbėjimas tik pasivaideno išdavikui. Jo likimas iš anksto buvo nulemtas, nors mirtis atėjo ne iš ten, iš kur jis jos laukė.

Kol jis stovėjo, iš tolo žiūrėdamas į belaisvius, tamsi žmogysta pamažu prisiartino prie jo iš užpakalio. Tai buvo moteris, didinga moteris, kurios nepaprastas grožis buvo matyti net mėnulio šviesoje. Niekas jos nepastebėjo, tik belaisviai, veidais stovėję į ją, išvydo ją artinantis.

Visa, kas įvyko toliau, tetruko keletą sekundžių. Moteris prisėlino prie mulato iš užpakalio, ir jos rankos akimirką prisilietė jo kaklo.

Lyg kažkoks metalas blykstelėjo mėnulio šviesoje. Tai buvo gyvas ginklas — siaubinga gyvatė barškuolė!

Buvo aiškiai girdėti, kaip sudžerškėjo žvyniniai žiedai. Tuoj po to pasigirdo šiurpus, už širdies griebiantis riksmas. Niekšui kaklą palytėjo šaltas gyvatės kūnas, ir aštrūs jos dantys įsmigo jam į pakaušį.

Tada moteris atitraukė blizgančią gyvatę nuo mulato kaklo. Iškėlusi ją virš galvos, garsiai sušuko:

— Neliūdėk, Oceola! Už tave atkeršyta! Atkeršyta! Čita-miko atkeršijo už tave!

Tai pasakiusi, moteris smuko į šalį ir, kol nustebę kareiviai susivokė pastoti jai kelią, šmurkštelėjo į krūmus ir dingo.

Mulatas susverdėjo ir griuvo žemėn. Jis buvo pabalęs iš baimės, jo akys beveik iššokusios ant kaktos. Aplink jį susispietė žmonės. Jie mėgino įpilti jam į burną vaistų. Išbandė net paraką ir tabaką, bet niekas nežinojo gyduolių, kurios būtų galėjusios jį išgelbėti. Žaizda buvo mirštama, ir kitą dieną Geltonasis Džekas baigė savo gyvenimą.

* * *

Paėmus Oceolą į nelaisvę, karas dėl to nepasibaigė, nors aš jame nebedalyvavau. Jis nesibaigė ir po to, kai Oceola už kelių savaičių mirė. Oceolos nepasmerkė myriop karo lauko teismas, nes jis nebuvo maištininkas ir galėjo pretenduoti į teisę būti laikomas karo belaisviu. Jis mirė nuo ligos, kuri, kaip jis pats žinojo, jam lėmė neišvengiamą pražūtį. Galimas daiktas, kad nelaisvė ją pagreitino. Išdidžią jo dvasią palaužė ilgas kalinimas, o podraug su ja žuvo ir tas kilnus apvalkalas, kuriame ji gyveno.

Draugai ir priešai stovėjo aplink jį paskutinę valandą, klausydamiesi paskutinio jo žodžio. Ir vieni, ir kiti verkė. Šioje mirties viešpatijoje nebuvo sausų akių. Daugelio kareivių skruostais ritosi ašaros, kada jie girdėjo slopiai dundant būgną — gedulingą maršą prie tauriojo Oceolos kapo.

* * *

Galų gale ne kas kitas, o tik linksmasis ir šaunusis kapitonas laimėjo įnoringosios mano sesers širdį. Praėjo daug laiko, kol aš atskleidžiau jų paslaptį. Aš taip ant jų supykau už slapukavimą, kad iš pradžių net atsisakiau pripažinti jų teisę į plantacijos nuosavybę.

Bet vėliau (kai pagrasino pati Virginija, o ne jos reikalų patikėtinis) aš vis dėlto nusileidau. Ir tada vedžiau Majumę. Apsigyvenau senojoje sodyboje, kur pasistatydinau naują namą. Tai buvo puikus rūmas — tinkama dėžutė tokiam brangiam perlui.

Aš turėjau dar vieną plantaciją — kadaise Paueliams priklausiusį puikų žemės sklypą prie Tupelo Kriko. Man ten buvo reikalingas prievaizdas, arba veikiau „nuolaidaus būdo vyras ir žmona", kuriais būčiau galėjęs visiškai pasikliauti. Kas kitas daugiau, jei ne Juodasis Džekas ir Viola, labiausiai tiko tam reikalui?

Aš turėjau ir dar vieną nedidelį žemės sklypelį. Jis buvo pelkės pakraštyje, ir jame stovėjo iš rąstų surėsta trobelė, aplink kurią plytėjo mažiausias pasaulyje iškirsto miško lopinėlis. Bet jį jau buvo užėmę gyventojai, kurių aš nė už kažin ką pasaulyje nebūčiau iš ten kraustęs, nors jie man ir nemokėjo jokios nuomos. Tai buvo senasis Hikmenas, aligatorių medžiotojas.

Kitas toks pat medžiotojas, Vederfordas, gyveno netoli, gretimoje plantacijoje. Bet juodu beveik niekada nesiskirdavo.

Kadaise juodu abu smarkiai buvo nukentėję nuo lokių nagų, nuo aligatorių žioptų ir uodegų, nuo indėnų tomahaukų. Kai sueidavo dviese arba laiką leisdavo draugų ratelyje, jie mėgdavo pasakoti savo nuotykius, ypač tokius, kur jiems tik per stebuklą pavyko išvengti tikros mirties. Ir dažnai galėjai girdėti, kaip jie kalbėdavo: „Riesčiausia mums buvo tame prakeiktame degančiame pušyne, kada mus iš visų pusių laikė apsupę dešimt tūkstančių raudonodžių!"

Tačiau, kaip mes žinome, jie laimingai išsipainiojo iš tos bėdos ir sulaukė ilgo amžiaus, su malonumu pasakodami savo nuotykius ir juos pagražindami kuo fantastiškiausiais prasimanymais.

TURINYS

I skyrius. GĖLIŲ ŠALIS 5
II skyrius. INDIGO PLANTACIJA 7
III skyrius. DU DŽEKAI 11
IV skyrius. FLORIDOS ŠULINYS 14
V skyrius. MULATAS IR JO PALYDOVAS 17
VI skyrius. ALIGATORIUS 19
VII skyrius. VĖŽLIŲ SODELIS 22
VIII skyrius. KARALIŠKIEJI VANAGAI 26
IX skyrius. MAUDYMASIS 30
X skyrius. METISAS 34
XI skyrius. ŽMOGAUS MEDŽIOKLĖ 37
XII skyrius. RŪSTUS NUOSPRENDIS 41
XIII skyrius. GAUDYNĖS 45
XIV skyrius. RINGHOLDO KERŠTAS 49
XV skyrius. MAJUMĖ 53
XVI skyrius. SALA 57
XVII skyrius. VEST POINTAS 62
XVIII skyrius. SEMINOLAI 67
XIX skyrius. INDĖNŲ DIDVYRIS 72
XX skyrius. TEISĖTUMAS PASIENYJE 75
XXI skyrius. INDĖNAI VERGAI 79
XXII skyrius. GUDRI MACHINACIJA 82
XXIII skyrius. APIE KĄ MĄSČIAU KELIONĖJE 85
XXIV skyrius. KEISTAS REIŠKINYS 88
XXV skyrius. KAS ŠOVĖ? 91
XXVI skyrius. PASIENIO FORTAS 94
XXVII skyrius. PASITARIMAS 99
XXVIII skyrius. TEKANTI SAULĖ 105
XXIX skyrius. ULTIMATUMAS 108
XXX skyrius. POKALBIS PRIE STALO 113
XXXI skyrius. VADAI IŠDAVIKAI 118
XXXII skyrius. ŠEŠĖLIAI VANDENYJE 123
XXXIII skyrius. CHADŽ EVA 126
XXXIV skyrius. VELNIŠKAS SUOKALBIS 132
XXXV skyrius. ŠVIESA PO TAMSOS 135

XXXVI skyrius. REIKALINGAS IŠTIKIMAS DRAUGAS! 140
XXXVII skyrius. PASKUTINIS PASITARIMAS 143
XXXVIII skyrius. VADŲ NUŠALINIMAS 146
XXXIX skyrius. OCEOLOS PARAŠAS 151
XL skyrius. KLIAUTININKAS GALAHERIS 155
XLI skyrius. DINGSTIS DVIKOVAI 158
XLII skyrius. IŠŠAUKIMAS Į DVIKOVĄ 161
XLIII skyrius. PASIMATYMAS 164
XLIV skyrius. VISKAS IŠAIŠKĖJO 168
XLV skyrius. DVI DVIKOVOS PER VIENĄ DIENĄ 172
XLVI skyrius. TYLUS PRISIPAŽINIMAS 176
XLVII skyrius. BELAISVIS 179
XLVIII skyrius. KARO ŠŪKIS 182
XLIX skyrius. KARAS 186
L skyrius. PASKUI KEISTĄJĮ RAITELĮ 189
LI skyrius. KAS BUVO RAITELIS? 192
LII skyrius. ŠALTAS MANDAGUMAS 195
LIII skyrius. SESERS NUOTAIKOS 198
LIV skyrius. ATVIRAS POKALBIS 200
LV skyrius. SAVANORIAI 204
LVI skyrius. PASLAPTINGOS PERMAINOS .. 207
LVII skyrius. KAS MAN ATSKLEIDĖ PASLAPTĮ 209
LVIII skyrius. SENIS HIKMENAS 212
LIX skyrius. GREITAS ŽYGŪNAS 216
LX skyrius. ĮSIMYLĖJĖLIO DOVANA 218
LXI skyrius. ŽYGIS 223
LXII skyrius. SMŪGIS Į GALVĄ 226
LXIII skyrius. INDĖNO KERŠTAS 229
LXIV skyrius. NEPAVYKĘS POKYLIS 233
LXV skyrius. DEIDO SUTRIUŠKINIMAS 237
LXVI skyrius. MŪŠIO LAUKAS 239
LXVII skyrius. MŪŠIS PRIE VITLAKUČIO 242
LXVIII skyrius. PERGALĖ, PASIBAIGUSI ATSITRAUKIMU 246
LXIX skyrius. DAR VIENAS MŪŠIS PELKĖJE 248
LXX skyrius. DERYBOS 251
LXXI skyrius. PASLAPTINGAS KARIUOMENĖS DINGIMAS 254
LXXII skyrius. KOKS PASIDARĖ JUODASIS DŽEKAS 257

LXXIII skyrius. BAISUS REGINYS 260
LXXIV skyrius. INDĖNŲ PĖDOMIS 262
LXXV skyrius. KOVINIS PAVOJAUS SIGNALAS 264
LXXVI skyrius. TARIAMAS PAVOJUS 267
LXXVII skyrius. PĖDOS DINGSTA 269
LXXVIII skyrius. PER SAVANĄ 272
LXXIX skyrius. MIŠKO TAMSUMOJE 273
LXXX skyrius. SIGNALINIAI ŠŪVIAI 276
LXXXI skyrius. IŠTUŠTĖJUSI STOVYKLA 279
LXXXII skyrius. MIRĘS MIŠKAS 280
LXXXIII skyrius. MŪŠIS PRIEŠŲ APSUPTYJE 284
LXXXIV skyrius. MIRŠTAMAS DŽEKO ŠŪVIS 287
LXXXV skyrius. MENKI PIETŪS 289
LXXXVI skyrius. KULKA Į NUGARĄ 292
LXXXVII skyrius. TEISMAS TARP LIEPSNŲ .. 295
LXXXVIII skyrius. GREITAS SUSIDOROJIMAS 298
LXXXIX skyrius. NETIKĖTAS PRIEŠAS 301
XC skyrius. SUSIRĖMIMAS TAMSOJE 303
XCI skyrius. TRYS JUODOS PLUNKSNOS 307
XCII skyrius. ĮKASTI IR PADEGTI 310
XCIII skyrius. DEMONAI AR ANGELAI? 313
XCIV skyrius. ARENSO RINGHOLDO MIRTIS 317
XCV skyrius. MIRTIES NUOJAUTA 322
XCVI skyrius. OCEOLOS LIKIMAS. PABAIGA 325

МАЙН РИД
ОЦЕОЛА, ВОЖДЬ СЕМИНОЛОВ
На литовском языке

Redaktorė R. Zagorskienė
Viršelis dail. O. Šimaitytės ir A. Kazakausko
Techn. redaktorius D. Jakubonis
Korektorės G. Bukauskienė ir D. Meciūnaitė

Pasirašyta spaudai 1970.XII.2. Leidinio Nr. 6456.
Tiražas 25 000 egz. Popierius 84×108 1/32 — 5,188 pop. l. = 17,43 sp. l.; 21,9 leid. l. Spaudė „Vaizdo" spaustuvė Vilniuje, Strazdelio 1. Užsak. Nr. 3358.
~~Kaina 82 kp~~

7—6—3
U—71

2,50 Lt

U (Anglų)
Ri 35